

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

2015 թ. պետական ավարտական և միասնական
քննությունների թեստային առաջադրանքների շտեմարան

ՓԻՐԶ ԵՐՐՈՐԳ

(Երկրորդ՝ լրամշակված հրատարակություն)

ԶԱՆԳԱԿ
ՀՐԱՏԱՐԱՎՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ 2014

Երաշխավորված է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից

ՀՏԴ 373.1:941(479.25)

ԳՄԴ 74.2+63.3(2Հ)

Հ 282

Հեղինակային խումբ՝

Աշոտ Մելքոնյան (ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ), Արամ Նազարյան (պատմ. գիտ. թեկն.), Էդիկ Գևորգյան (պատմ. գիտ. թեկն.), Հայրապետ Մարգարյան (պատմ. գիտ. դոկտ.), Էդիկ Մինասյան (պատմ. գիտ. դոկտ.), Արման Մալոյան (պատմ. գիտ. թեկն.), Արմինե Սարգսյան (պատմաբան, մանկավարժ), Թեհմինա Քոչարյան (պատմաբան, մանկավարժ), Սուսաննա Սերոբյան (ԵՊՀ ասիստենտ), Կարինե Եղիազարյան (պատմ. գիտ. թեկն.), Մարինե Գևորգյան (պատմ. գիտ. թեկն.), Հակոբ Մուրադյան (պատմ. գիտ. թեկն.), Քրիստինե Յախշյան (ԵՊՀ դասախոս), Էդուարդ Զոհրաբյան (պատմ. գիտ. թեկն.), Վարդան Պարսամյան (ԳԹԿ մասնագետ)

Շտեմարանի երրորդ գրքի խմբագրական կազմ՝

Աշոտ Մելքոնյան, Արամ Նազարյան, Էդիկ Գևորգյան, Էդիկ Մինասյան, Վարդան Պարսամյան

Հ 282 Հայոց պատմություն: 2015 թ. պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստային առաջադրանքների շտեմարան.— Եր.: Զանգակ, 2014. Գիրք երրորդ.— 480 էջ:

Առաջադրանքների շտեմարանը նախատեսված է «Հայոց պատմություն» առարկայի 2015 թ. պետական ավարտական և միասնական քննությունների համար:

ՀՏԴ 373.1:941(479.25)

ԳՄԴ 74.2+63.3(2Հ)

ISBN 978-9939-68-256-3

© Հեղինակային խումբ, 2014

© «Զանգակ-97» ՍՊԸ, 2014

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայոց պատմություն» առարկայի պետական ավարտական և միասնական քննությունների առաջադրանքների շտեմարանի երրորդ գիրքը կազմվել է 2014 թ. «Հայոց պատմություն. պետական ավարտական և միասնական քննությունների ուղեցույց»-ի պահանջների և մոտեցումների հիման վրա: Այն ընդգրկում է ուղեցույցում տրված «Բովանդակային դասիչ»-ով նախատեսված թեմաները: Առաջադրանքները ներառում են 2009–2011 թթ. լույս տեսած ավագ դպրոցի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի 10–12–րդ դասարանների «Հայոց պատմության» դասագրքերի (ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ Ա. Մելքոնյանի և Ա. Սիմոնյանի խմբագրությամբ) ուսումնական նյութը: Հաշվի է առնվել նաև ուղեցույցում տեղ գտած «Դասագրքերում առկա վրիպակներ» բաժինը, և առաջադրանքները կազմվել են վրիպակների ուղղված տարբերակների հիման վրա:

Շտեմարանի երրորդ գիրքը նույնպես կազմված է չորս մասից՝ Մաս Ա. Հայկական քաղաքակրթության ձևավորումն ու զարգացումը, Մաս Բ. Հայկական քաղաքակրթությունը Միջին դարերում, Մաս Գ. Հայկական քաղաքակրթությունը Նոր շրջանում և Մաս Դ. Հայկական քաղաքակրթությունը Նորագույն շրջանում:

Գրքի յուրաքանչյուր մաս ներկայացված է առաջադրանքների 8 տիպերով: Ընդ որում՝ երրորդ գրքում մեծ մասամբ ընդգրկված են կարճ պատասխանով նոր տեսակի առաջադրանքներ: Դրանք կազմվել են ուղեցույցի պահանջների և սկզբունքների համաձայն:

Միասնական քննության թեստը բաղկացած է լինելու Ա և Բ մակարդակներից: Ա մակարդակը վերաբերում է պետական ավարտական քննությանը և միասնական քննության ավարտական մասին, իսկ Ա և Բ մակարդակներն ընդգրկող միասնական տարբերակը՝ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության մրցույթին:

Քննական թեստի Բ մակարդակում կընդգրկվեն Ա մակարդակի համեմատ ավելի խոր իմացություն և պատմական մտածողության ավելի բարձր մակարդակի կարողություններ և հմտություններ պահանջող առաջադրանքներ:

ԳԹԿ-ն հիշեցնում է, որ 2014 թ. հաստատված «Հայոց պատմություն. պետական ավարտական և միասնական քննության ուղեցույց»-ի համաձայն՝ հայոց պատմության շտեմարանի առաջին և երկրորդ գրքերը լրամշակվել են, ուժի մեջ են նաև 2013 թ. հրատարակված առաջին և երկրորդ գրքերը, իսկ երրորդ գրքի՝ 2014 թ. լրամշակված տարբերակը: Շտեմարանի երեք գրքերի առաջադրանքներից են կազմվելու 2015 թ. պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստերը:

Հաջողություն ձեզ, սիրելի շրջանավարտներ և դիմորդներ:

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ

---

1. Կրասուի հրամանատարությամբ հռոմեական բանակը էր ժամանեց Ասորիք.

- 1) Բ. ա. 54 թ. ամռանը
- 2) Բ. ա. 54 թ. աշնանը
- 3) Բ. ա. 54 թ. գարնանը
- 4) Բ. ա. 55 թ. աշնանը

2. Երբ Կրասուն անցավ Եփրատը և արշավեց Պարթևստան.

- 1) Բ. ա. 53 թ. գարնանը
- 2) Բ. ա. 54 թ. գարնանը
- 3) Բ. ա. 53 թ. ձմռանը
- 4) Բ. ա. 54 թ. ձմռանը

3. Անտոնիոսի պարտված բանակը Պարթևստանից էր նահանջեց դեպի Հայաստան.

- 1) Բ. ա. 35 թ. ամռանը
- 2) Բ. ա. 35 թ. աշնանը
- 3) Բ. ա. 36 թ. ամռանը
- 4) Բ. ա. 36 թ. աշնանը

4. Որո՞նք են Արտավազդ II-ի գահակալման տարիները.

- 1) Բ. ա. 55-31 թթ.
- 2) Բ. ա. 55-34 թթ.
- 3) Բ. ա. 54-31 թթ.
- 4) Բ. ա. 54-34 թթ.

5. Արտավազդ II-ը էր Է մահապատժի ենթարկվել.

- 1) Բ. ա. 34 թ. հոկտեմբերին
- 2) Բ. ա. 31 թ. հոկտեմբերին
- 3) Բ. ա. 31 թ. սեպտեմբերին
- 4) Բ. ա. 32 թ. աշնանը

6. Երբ են գահակալել Տիգրան IV-ը և Էրատոն.

- 1) Բ. ա. 20-8 թթ.
- 2) Բ. ա. 2-Բ. հ. 1 թթ.
- 3) Բ. ա. 8-5 թթ.
- 4) Բ. ա. 5-2 թթ.

7. Ո՞ր թվականին Օկտավիանոսն իրեն հռչակեց Օգոստոս.

- 1) Բ. ա. 31 թ.
- 2) Բ. ա. 30 թ.
- 3) Բ. ա. 27 թ.
- 4) Բ. ա. 29 թ.

8. Երբ է ընդհատվել Արտաշեսյան հարստությունը.

- 1) Բ. հ. 1 թ.
- 2) 36 թ.
- 3) 18 թ.
- 4) 34 թ.

9. Երբ է միանձնյա գահակալել Էրատոն.

- 1) 12-16 թթ.
- 2) 4-6 թթ.
- 3) 6-12 թթ.
- 4) 2-4 թթ.

10. Երբ է գահակալել Վոնոն Արշակունին.

- 1) 18-34 թթ.
- 2) 6-12 թթ.
- 3) 12-16 թթ.
- 4) 4-6 թթ.

11. Հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմը տեղի է ունեցել.

- 1) 52-62 թթ.
- 2) 58-68 թթ.
- 3) 54-64 թթ.
- 4) 56-66 թթ.

12. ԵՐԲ Է գահակալել Ներոնը.

- 1) 55–74 թթ.   2) 55–85 թթ.   3) 54–64 թթ.   4) 54–68 թթ.

13. Պետոս զորավարը Երբ մտավ Հայաստան և զորքով շարժվեց դեպի Տիգրանակերտ.

- 1) 58 թ.   2) 61 թ.   3) 62 թ.   4) 64 թ.

14. Երբ է գահակալել Տրդատ I Արշակունին.

- 1) 65–85 թթ.   2) 51–80 թթ.   3) 52–88 թթ.   4) 66–88 թթ.

15. Երբ է գահակալել հայոց Վաղարշ I արքան.

- 1) 88–110 թթ.   2) 110–117 թթ.   3) 164–185 թթ.   4) 117–140 թթ.

16. Ո՞ր թվականից է Հայաստանում երկրորդ անգամ գահակալել Սոհենոս–Տիգրանը.

- 1) 163 թ.   2) 185 թ.   3) 161 թ.   4) 164 թ.

17. Երբ է գահակալել հայոց Վաղարշ II թագավորը.

- 1) 117–140 թթ.   3) 164–185 թթ.
2) 185–198 թթ.   4) 198–215 թթ.

18. Ո՞ր ժամանակաշրջանն է ընդգրկում հայկական հելլենիզմի երկրորդ փուլը.

- 1) ք. ա. VI–III դարերը   3) I–III դարերը
2) ք. ա. III–I դարերը   4) IV–VII դարերը

19. Երբվանից է Հայաստանում կիրառվել հունարենը.

- 1) ք. ա. V դարից   3) ք. ա. IV դարից
2) ք. ա. III դարից   4) ք. ա. II դարից

20. Ո՞ր թվականով է թվագրվում Բակուր արքայի արձաթե թասը.

- 1) 150–ական թթ.   3) 180–ական թթ.
2) 160–ական թթ.   4) 170–ական թթ.

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐ

- 1. Ո՞ւմ աշխատությանն է որպես ներածություն կցված Անանուն պատմիչի երկը.**
  - 1) Մովսես Խորենացու
  - 2) Ղազար Փարպեցու
  - 3) Սեբեոսի
  - 4) Ղևոնդի
- 2. Ինչպե՞ս է կոչվում Սեբեոսի աշխատությունը.**
  - 1) «Սահմանք իմաստասիրութեան»
  - 2) «Հայոց պատմության տեսություն»
  - 3) «Պատմութիւն»
  - 4) «Եղծ աղանդոց»
- 3. Ինչպե՞ս էր կոչվում հույն հեղինակի այն աշխատությունը, որում արտացոլվել են «Արա Գեղեցիկ և Շամիրամ» առասպելի որոշ հատվածներ.**
  - 1) «Պատմություն»
  - 2) «Անաբասիս»
  - 3) «Հանրապետություն»
  - 4) «Թագավորություն»
- 4. Ո՞վ էր հայոց հնագույն աստվածը.**
  - 1) Տորքը
  - 2) Հայկը
  - 3) Արամազդը
  - 4) Արամը
- 5. Հայկական ո՞ր աստծու պաշտամունքն էր տարածված փոքրասիական մի շարք ժողովուրդների շրջանում.**
  - 1) Հայկի
  - 2) Տորքի
  - 3) Արա Գեղեցիկի
  - 4) Վահագնի
- 6. Որտե՞ղ էր գտնվում Անահիտի պաշտամունքի գլխավոր կենտրոնը.**
  - 1) Երիզա ավանում
  - 2) Աշտիշատում
  - 3) Թիլ ավանում
  - 4) Երազամույնում
- 7. Որտե՞ղ էր գտնվում Տիրի պաշտամունքի գլխավոր կենտրոնը.**
  - 1) Երազամույնում
  - 2) Բագառիճ ավանում
  - 3) Անի ամրոցում
  - 4) Թիլ ավանում
- 8. Սկսած IV-V դարերից՝ հայկական մշակույթը ո՞ր մշակույթին ավելի հաղորդակից դարձավ.**
  - 1) հունական
  - 2) արևելյան
  - 3) միջերկրածովյան քրիստոնեական
  - 4) անտիկ
- 9. Հունարենն ու հելլենիստական մշակույթը Հայաստանում տեղ էին գտել գլխավորապես.**
  - 1) արքունիքում և գյուղական բնակչության շրջանում
  - 2) արքունիքում և ավագանու շրջանում
  - 3) քաղաքային և գյուղական բնակչության շրջանում
  - 4) ավագանու և գյուղացիության շրջանում

10. Որտեղ էր Արամազդի պաշտամունքի գլխավոր կենտրոնը.

- 1) Բարձր Հայքի Եկեղյաց գավառի Թիլ ավանում
- 2) Բարձր Հայքի Դարանաղյաց գավառի Անի ամրոցում
- 3) Բարձր Հայքի Եկեղյաց գավառի Երիզա ավանում
- 4) Արտաշատի մոտ՝ Երազամույն վայրում

11. Ո՞վ էր հայոց դիցարանում արևի, լուսի, կրակի և արդարության աստվածը.

- 1) Վանատուրը
- 2) Վահագնը
- 3) Միհրը
- 4) Տիրը

12. Որտեղ էր արևի պաշտամունքի գլխավոր կենտրոնը.

- 1) Բարձր Հայքի Դարանաղյաց գավառի Անի ամրոցում
- 2) Արտաշատի մոտ՝ Երազամույն վայրում
- 3) Տուրուբերան նահանգում՝ Աշտիշատում
- 4) Բարձր Հայքի Դերջան գավառի Բագառիճ ավանում

13. Ո՞վ է Տիգրան Մեծի կյանքի և գործունեության մասին առանձին աշխատություն գրել.

- 1) Մեթրոդորոս Սկեփսացին
- 2) Մար Աբաս Կատինան
- 3) Բարդաճանը
- 4) Ամֆիկրատես Աթենացին

14. Քանի տառից էր կազմված հունական այբուբենը.

- 1) 22
- 2) 24
- 3) 26
- 4) 36

15. Ո՞վ է վկայում նախաքրիստոնեական Հայաստանում դպրության աստված Տիրի պաշտամունքի մասին.

- 1) Փիլիոստրատոսը
- 2) Ագաթանգեղոսը
- 3) Պլատոնը
- 4) Մար Աբաս Կատինան

16. Ըստ Ապարանի հունական արձանագրության՝ Մեծ Հայքի արքան իր տոհմին է շնորհել Նիգ գավառը.

- 1) Ամատունիների
- 2) Բագրատունիների
- 3) Կադմեա
- 4) Գնթունյաց

17. Ո՞ւմ հրամանով է ասորերենը հունարենին զուգահեռ կիրառվել Հայաստանում.

- 1) Խոսրով Կոտակի
- 2) Տրդատ III-ի
- 3) Վռամշապուհի
- 4) Արշակ II-ի

18. Ո՞ր այբուբենն է ընկած ասորական ու պահլավական գրերի հիմքում.

- 1) հունական
- 2) վրացական
- 3) արամեական
- 4) հայկական

19. Մոտավորապես որքան էր գրաբարում ավանդված բառապաշարը.

- 1) 7-8 հազարից ավելի
- 2) 100 հազարից ավելի
- 3) 60 հազարից ավելի
- 4) 160 հազարից ավելի

20. Հայաստանում ինչ թատրոններ կային հելլենիզմի ժամանակաշրջանում.

- 1) ժողովրդական և հունալեզու
- 2) ժողովրդական և պահլավալեզու
- 3) հունալեզու և պարսկալեզու
- 4) արամեալեզու և հունալեզու

21. Ո՞ր պատմիչն է վկայել, որ Արտավազդ II-ի գրած ողբերգությունները հայտնի էին հռոմեացիներին.

- 1) Տակիտոսը
- 2) Դիոն Կասիոսը
- 3) Պլուտարքոսը
- 4) Ապպիանոսը

22. Ո՞ր գետի ափին էր կառուցվել Բագարան քաղաք-սրբավայրը.

- 1) Մեծամոր
- 2) Ախուրյան
- 3) Արածանի
- 4) Մեղրագետ

23. Ո՞ր թանգարանում է պահվում Անահիտ դիցուհու արձանի գլուխը.

- 1) Լուվր
- 2) Հայաստանի պատմության
- 3) Էրմիտաժ
- 4) Բրիտանական

24. Ո՞վ է հիմնադրել Երվանդաշատը.

- 1) Երվանդ I
- 2) Երվանդ II
- 3) Երվանդ III
- 4) Երվանդ IV

25. Որտեղ է կառուցվել Արտաշատ մայրաքաղաքը.

- 1) Արաքս և Մեծամոր գետերի միախառնման վայրում
- 2) Կուր և Արաքս գետերի ջրկիցում
- 3) Հրազդանի ափին
- 4) Արաքս և Եփրատ գետերի ջրկիցում

26. Ինչ լեզվով է գրված Գառնիի արձանագրությունը.

- 1) հունարեն
- 2) ասորերեն
- 3) պահլավերեն
- 4) լատիներեն

27. Քանի՞ սյուներով է շրջապատված Գառնիի տաճարը.

- 1) 12
- 2) 24
- 3) 28
- 4) 34

28. Ո՞ր մայրաքաղաքում է առանձին դրամ հատվել՝ նվիրված նույն մայրաքաղաքին.

- 1) Արմավիր
- 2) Երվանդաշատ
- 3) Արտաշատ
- 4) Դվին

29. Ո՞ր երկրի թագավորի դեմ պատերազմում Արտաշեսը վերադարձրեց Տնորիքը.

- 1) Մարաստանի
- 2) Պոնտոսի
- 3) Կորդուքի
- 4) Սելևկյան տերության

30. Ո՞վ է «Մեծ մարդկանց մասին» աշխատության հեղինակը.

- 1) Մեթրոդորոս Սկեփսացի
- 2) Օղյում քուրմ
- 3) Բարդաժան
- 4) Ամֆիկրատես Աթենացի

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴԲՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

---

1. Երբ է տեղի ունեցել ստորև նկարագրված ճակատամարտը.

«Հայերը, ներսահարելով հռոմեացիներին, շապերին իսկույն սպանեցին, իսկ շապ շապերին էլ վիրավորեցին:

Այնժամ [հռոմեացի զորավարը], քանզի շապերը վիրավորվել էին, և մի մասն էլ մահանում էր, իսկ հաշմվածները հեծեծում էին, և միաժամանակ պարենամթերքը պակասում էր, նահանջեց»:

- 1) Ք. ա. 69 թ. հոկտեմբերի 6-ին
- 2) Ք. ա. 31 թ. սեպտեմբերի 2-ին
- 3) Ք. ա. 53 թ. մայիսի 6-ին
- 4) Ք. ա. 68 թ. սեպտեմբերի 22-ին

2. Ո՞ւմ գահակալման հետ կապված է հռոմեական պատմիչը նշել, թե «...Արևելքում իրենց ամենից շատ հոգսեր են պատճառել հայերը»:

- 1) Տիգրան II-ի
- 2) Տիգրան IV-ի
- 3) Արտավազդ III-ի
- 4) Արտաշես II-ի

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) «Սահմանապահ կուսակալ»-ը Վանի թագավորության արձանագրություններում հիշատակված գործակալությունների անվանումներից է:
- 2) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի բացարձակ միապետություն էր:
- 3) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորությունը պոլիսային տիպի պետություն էր:
- 4) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի ավագանիներ:
- 5) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «խորհրդականներ»:
- 6) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «փոխանորդներ»:
- 7) Վարչական առումով Վանի թագավորությունը բաժանվում էր նահանգների, որոնք կառավարվում էին արքունի կառավարիչների կողմից:
- 8) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի դաշնային պետություն էր:

2. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Աքեմենյան կայսրության քսան մեծ վարչական միավորներից յուրաքանչյուրը կոչվում էր մարզպանություն:
- 2) Աքեմենյան կայսրության քսան մեծ վարչական միավորներից յուրաքանչյուրը կոչվում էր ստրատեգիա:
- 3) Աքեմենյան կայսրության քսան մեծ վարչական միավորներից յուրաքանչյուրը կոչվում էր սատրապություն:
- 4) Հայկազուն-Երվանդական արքաները Ք. ա. VII-VI դդ. կրում էին «Հայոց թագավոր» տիտղոսը:
- 5) Հայկազուն-Երվանդական արքաները Ք. ա. VII-VI դդ. կրում էին «Թագավորների թագավոր» տիտղոսը:
- 6) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի կառավարիչը կոչվում էր փոխարքա:
- 7) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի կառավարիչը կոչվում էր սատրապ:
- 8) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի կառավարիչը կոչվում էր ստրատեգոս:

3. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հունահռոմեական հեղինակները Արտաշես I-ի ստեղծած վարչամիավորներն անվանում էին ստրատեգիա:
- 2) Հունահռոմեական հեղինակները Արտաշես I-ի ստեղծած վարչամիավորներն անվանում էին կուսակալություն:
- 3) Հունահռոմեական հեղինակները Արտաշես I-ի ստեղծած վարչամիավորներն անվանում էին սատրապություն:
- 4) Զրադաշտական կրոնի սպասավորները կոչվում էին մոզ:
- 5) Զրադաշտական կրոնի սպասավորները կոչվում էին քուրմ:
- 6) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր սատրապ:
- 7) Աքեմենյան տիրապետության օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր հյուպարքոս:

4. Ք. ա. IX դ. 30-ական թվականներին Հայկական լեռնաշխարհում ստեղծված խոշոր պետական կազմավորումները կոչվում էին.

1) համադաշնություններ	3) դաշնություններ
2) միասնական թագավորություններ	4) բղեշխություններ

5. Վանի թագավորության ամենաընդարձակ տարածքի մասին վկայող սկզբնաղբյուրը կոչվում է.

1) Սարդուրյան տարեգրություն	3) Խալդյան դարպաս
2) Մհերի դուռ	4) Բեհիսթունյան արձանագրություն

6. Հայ պատմիչների վկայած 22 տառերից բաղկացած հայերեն նշանագրերը ինչ անունով են հայտնի.

1) արամեական	3) դանիելյան
2) սահակյան	4) մեհենական

7. Ք. ա. I դարի սկզբին Հռոմն իր պետական կառուցվածքով ինչպիսի պետություն էր.

1) միապետություն	3) հանրապետություն
2) եռապետություն	4) կայսրություն

8. Ո՞ր լեզուն էր կոչվում պահլավերեն.

1) Պահլավունիների լեզուն	3) էլամերենը
2) հին պարսկերենը	4) միջին պարսկերենը

9. Հռոմեացի բանաստեղծ Վերգիլիոսը Հայաստանն անվանել է.

- 1) ոգու արիություն ունեցող երկիր
- 2) կամուրջներ չհանդուրժող Արաքս
- 3) վսեմ քաջությամբ օժտված հակառակորդ
- 4) օտարի լուծ չհանդուրժող Արածանի

10. Նոր ժամանակների գիտության մեջ ժողովուրդների ու լեզուների առաջացման հարցերով զբաղվող բնագավառը կոչվում է՝

- 1) համեմատական փիլիսոփայություն
- 2) լեզվաբանական պատմագրություն
- 3) համեմատական լեզվաբանություն
- 4) համեմատական հնագիտություն

11. Մայր ժողովուրդների զբաղեցրած տարածքները կոչվել են.

- 1) հայրենիք
- 2) նախահայրենիք
- 3) հայրենական
- 4) պարզևականք

12. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Հայկազուն–Երվանդականների օրոք հիշատակվող գործակալների անվանումներից են արքունի–հացարարները, զորավար–սպարապետները, դպիրները, մատովակները:
- 2) Աքեմենյան տերության տարածքում ստեղծված վարչական միավորները կոչվում էին սատրապություններ:
- 3) Արտաշես I արքան կրում էր «Բարեպաշտ», «Բարի», «Աշխարհակալ» տիտղոսներ:
- 4) Վանի թագավորությունում հայտնի էին «սահմանապահ կուսակալ», «տիեզերակալ», «գավառակալ» անունով գործակալություններ:
- 5) Անտիոքոս I Երվանդականի թագը հայտնի է «Արտաշեսյան» կամ «Հայկյան» անունով:

13. Ինչ տիպի պետություն էր Վանի թագավորությունը Ք. ա. VII դարում.

- 1) կախյալ կամ դաշնակից թագավորություններից կազմված համադաշնություն
- 2) կենտրոնացված պետություն
- 3) մի քանի հիմնական կենտրոններ ունեցող դաշնություն
- 4) մանր պետական կազմավորումներից բաղկացած միություն
- 5) հինարևելյան տիպի բացարձակ միապետություն

14. Ռուսա I-ի օրոք իրականացված բարեփոխումների շնորհիվ բանակում ստեղծված նոր կազմավորումները կոչվում էին.

- 1) հետևազոր
- 2) արքայական գունդ
- 3) աշխարհազոր
- 4) մարզային զորքեր
- 5) մաղխազական այրուծի

15. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Արշակունիները թագադրվել են «Տիգրանյան» կամ «Հայկյան» թագով:
- 2) Աքեմենյանների օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր հյուպարքոս:
- 3) Տիգրան Մեծի կրտսեր եղբայր Գուրասի պաշտոնն էր Հյուսիսային Միջագետքի փոխարքա:
- 4) Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը միմյանց հետ կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:

5) Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I-ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին մարզ:

16. Ընտրել տերմինների կամ տեղանունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Արգիշտի I արքայի զորքերը Չագրոսյան լեռներով հասել են մինչև Պարսուա, որը հետագայում հայտնի դարձավ Պարսկահայք անունով:
- 2) Արգիշտի I-ի առաջնորդությամբ ստեղծված տերությունն անվանվում է Վանի աշխարհակալություն:
- 3) Արգիշտի I-ը իր տերությանն է միացրել նաև Աբիլիանի երկիրը, որը հետագայի Ապահունիք գավառն է:
- 4) Վանի զորքերը Կեխունի «ծովային գավառից» շարունակել են հաղթարշավը դեպի Ալիշտու, այսինքն՝ Ալաշկերտի հովիտ:
- 5) Արգիշտի I-ն իր տերությանն է միացրել Էթիունյան միության մաս կազմող Վեդուրի-Էթիունի կամ այլ կերպ՝ Զրային Էթիունի երկրամասը:

17. Գտնել սխալ պատասխանները:

Օտարների կողմից Հայաստանն անվանվել է.

1) Արմինա	5) Հայք
2) Ուրարտու	6) Սոմխեթի
3) Բիայնիլի	7) Հայաստան
4) Հարմինույա	

18. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Աքեմենյան տերությունում ստեղծված վարչական մեծ միավորները կոչվում էին սատրապություն:
- 2) Հայկազուն-Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում երկրի արքան հայտնի էր «Հայոց թագավոր» տիտղոսով:
- 3) Դարեհ I-ի թողած եռալեզու արձանագրությունը հայտնի է Հարմինույա անունով:
- 4) Ք. ա. IV-II դարերում Հայաստանի թագավորը կրում էր «տիեզերակալ արքա» տիտղոսը:
- 5) Հայկազուն-Երվանդունիների թագավորության հռչակումով Հայաստանի տարածքում ստեղծվեցին երկու պետություններ, որոնք կոչվեցին Մեծ Հայք և Աղվանք:

19. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Բուզանդը Արտաշես I-ի ստեղծած վարչական միավորներն անվանում է ստրատեգիաներ, իսկ դրանց կառավարիչներին՝ ստրատեգոսներ:
- 2) Դարեհ I-ի ստեղծած վարչական միավորները կոչվում էին սատրապություններ:
- 3) Վանի թագավորությունում հայտնի էին «սահմանապահ կուսակալ», «աշխարհակալ», «գավառակալ» անուններով գործակալություններ:
- 4) Դարեհ III Կողոմանոսը Հայաստանի սատրապ եղած ժամանակ հայտնի էր Արտաշես անունով:

- 5) Գավգամելայի ճակատամարտի առնչությամբ Ք. ա. IV դ. առաջին անգամ հիշատակվում են Մեծ և Փոքր Հայքերը որպես միասնական վարչական միավորներ:
- 6) Հայաստանի քրմապետը նաև համարվում էր Մեծ դատավոր:
- 7) Հայաստանում Ք. ա. III դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «բուն հելլենիստական» անունով:

20. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Աստվածային գերագույն եռյակի պաշտամունքը բնիկ հելլենիստական երևույթ է և հայոց մեջ տարածում է ունեցել այդ շրջանից:
- 2) Անահիտը հայոց դիցարանում մեծարվել է «Ոսկեմայր» տիտղոսով:
- 3) Արամազդը երկրի և երկնքի արարիչ, պտղաբերություն ու արգասավորություն շնորհող աստվածն էր:
- 4) Վահագնը ռազմի, քաջության և ամպրոպի աստվածն էր:
- 5) Հելլենիզմի դարաշրջանում հայոց մեջ տարածված կրոնը միաստվածային էր:
- 6) Զրադաշտականությունն իր բնույթով դուալիստական կրոն է:
- 7) Որոշ ուսումնասիրողների կարծիքով Նանեն եղել է նաև ռազմի դիցուհի:

21. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Դեռ Գավգամելայի ճակատամարտից առաջ Հայաստանում գոյություն ունեցող վարչական երկու մեծ միավորներն էին Մեծ Հայքը և Փոքր Հայքը:
- բ. Հայկազուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում երկրի արքան հայտնի էր «Արքայից արքա» տիտղոսով:
- գ. Մակեդոնացու արշավանքներից հետո Արևելքում սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է հելլենիստական անունով:
- դ. Ք. ա. IV–II դարերում Հայաստանի թագավորը կրում էր «Տիեզերակալ արքա» տիտղոսը:
- ե. Հին Հայաստանում քրմապետը նաև երկրի Մեծ դատավորն էր:
- 1) ա, գ, դ   2) բ, գ, ե   3) գ, ե   4) բ, դ

22. Գտնել սխալ պատասխանները:

Հույներն ու հռոմեացիները Տիգրան Մեծին համարել են կամ ճանաչել.

- ա. կենցաղավարության մեջ զուսպ, չափավոր ու ողջամիտ, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմեացիների մեջ
- բ. մեծագույն թագավոր, որ տիրակալում էր մեծ փառքով
- գ. ոգու արիություն ունեցող արքա
- դ. արքայից արքա
- ե. վսեմ քաջությամբ օժտված հակառակորդ
- զ. Արևելքում երբևէ իշխած տիրակալների շարքում արժանավոր տեղ զբաղեցրած արքա
- 1) ա, գ, զ   2) բ, դ, ե   3) գ, ե, զ   4) ա, բ, դ

23. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

ա. Աստվածային գերագույն եռյակի պաշտամունքը բնիկ հնդեվրոպական երևույթ է և հայոց մեջ ունի վաղնջական ակունքներ:

բ. Դարեհ III Կողոմանոսը Հայաստանի սատրապ եղած ժամանակ հայտնի էր Արտաշատ անունով:

գ. Աստղիկը հայոց դիցարանում մեծարվել է «Ոսկեմայր» տիտղոսով:

դ. Փարպեցին Արտաշես I-ի ստեղծած վարչական միավորներն անվանում է ստրատեգիաներ, իսկ դրանց կառավարիչներին՝ ստրատեգոսներ:

ե. Որոշ ուսումնասիրողների կարծիքով Անահիտը եղել է նաև ռազմի դիցուհի:

զ. Վանի թագավորությունում հայտնի էին «սահմանապահ կուսակալ», «աշխարհակալ», «գավառակալ» անուններով գործակալություններ:

է. Դարեհ II-ի ստեղծած վարչական միավորները կոչվում էին սատրապություններ:

1) ա, դ, ե

2) բ, գ, զ

3) ա, բ, գ

4) ա, դ, է

24. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

ա. Գավգամելայի ճակատամարտի առնչությամբ Ք. ա. IV դ. առաջին անգամ հիշատակվում են Մեծ և Փոքր Հայքերը որպես միասնական վարչական միավորներ:

բ. Հայաստանի քրմապետը նաև համարվում էր Մեծ դատավոր:

գ. Հայաստանում Ք. ա. III դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «ուշ հելլենիստական» անունով:

դ. Արամազդը երկրի և երկնքի արարիչ, մարդկանց բարօրություն, լիություն ու արիություն շնորհող աստվածն էր:

ե. Վահագնը ռազմի, քաջության և ամպրոպի աստվածն էր:

զ. Հելլենիզմի դարաշրջանում հայոց մեջ տարածված կրոնը միաստվածային էր:

է. Զրադաշտականությունն իր բնույթով դուալիստական կրոն է:

1) բ, դ, ե

2) ա, գ, զ

3) բ, ե, զ

4) ա, գ, է

25. Ընտրել ճիշտ բացատրությունները:

Ինչն էր բնորոշ «ժամանակ անիշխանության» կոչվող ժամանակաշրջանին.

1) պարթև Արշակունիների զրկվելը իշխանությունից

2) հայոց գահին Սասանյանների կողմից իրենց թագաժառանգներին նշանակելը

3) Սասանյանների պայքարը Հռոմեական կայսրությունը վերացնելու համար

4) պարսիկների կողմից հայոց քրիստոնեական եկեղեցիների ավերումը

5) մոզերի կողմից հայոց հեթանոսական պաշտամունքի շինությունների քանդումը

6) հին հայոց պաշտամունքային կենտրոն Բագարանում որմիզդական հուրը վառելը

7) Արտաշես I-ի սահմանաքարերի վրայի գրությունների փոփոխելը

26. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանում I դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «բուն հելլենիստական» անունով:
- 2) Հայ պատմիչների վկայած՝ 22 տառերից բաղկացած հայերեն նշանագրերը հայտնի են «արամեական» անունով:
- 3) Փոքր Ասիայի արևելյան, Միջագետքի հյուսիսային և Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան շրջանները և Հայկական լեռնաշխարհն ընդգրկող տարածքը հայտնի է «հնդեվրոպական նախահայրենիք» անունով:
- 4) Վանի համահայկական պետության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «գործակալներ»:
- 5) Մեծ Հայքի 15 խոշոր վարչական միավորներից յուրաքանչյուրը կոչվում էր նահանգ կամ մարզ:
- 6) Արևմտյան քաղաքակրթության հետ շփումների խորացման արդյունքում հայերին երբեմն կոչում էին Ասիայի եվրոպացիներ:

27. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հռոմեացի բանաստեղծ Վերգիլիոսը Հայաստանն անվանել է «կամուրջներ չհանդուրժող Արաքս»:
- 2) Արտաշեսյանների գահակալության ամբողջ ժամանակաշրջանում Մեծ Հայքի արքան կրում էր «Արքայից արքա» տիտղոսը:
- 3) Որոշ ուսումնասիրողների կարծիքով Աստղիկը եղել է նաև ոսգմի դիցուհի:
- 4) Վանի թագավորության զորքերը Կելսունի «ծովային գավառից» շարունակել են հաղթարշավը դեպի Ալիշտու, այսինքն՝ Ալաշկերտի հովիտ:
- 5) Արարատյան համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի դաշնային պետություն էր:
- 6) Արտաշատը Տիգրանակերտին և Անտիոքին կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:

28. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Հայաստանում Ք. ա. III դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «բուն հելլենիստական» անունով:
- բ. Արգիշտի I-ի զորքերը Զագրոսյան լեռներով հասել են մինչև Պարսուա, որը հետագայում կոչվել է Պարսկահայք:
- գ. Վարչական առումով Վանի թագավորությունը բաժանված էր միավորների, որոնք կոչվում էին մարզեր:
- դ. «Ասհմանապահ կուսակալ»-ը Արտաշեսյան թագավորության շրջանի գործակալություններից է:
- ե. Աքեմենյանների օրոք Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչը կոչվում էր սատրապ:
- զ. Արարատյան համահայկական թագավորության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «խորհրդականներ»:

- է. Հայկազուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում երկրի արքան հայտնի էր «Հայոց թագավոր» տիտղոսով:
- ը. Արարատյան համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի բացարձակ միապետություն էր:

- 1) ա, գ, ը
- 2) գ, գ, է
- 3) գ, դ, է
- 4) բ, դ, ե

29. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հայկազուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում Հայոց արքան հայտնի էր «տիեզերքի թագավոր» տիտղոսով:
- բ. Հելլենիզմի դարաշրջանում Հայաստանում տարածված կրոնը միաստվածային էր:
- գ. Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I-ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին զորավարություններ:
- դ. Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը միմյանց կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:
- ե. Արգիշտի I-ն իր տերությանն է միացրել Էթիունյան միության մաս կազմող Վեդուրի–Էթիունի կամ այլ կերպ՝ Ջրային Էթիունի երկրամասը:
- զ. Հույներն ու հռոմեացիները Տիգրան Մեծին բնորոշել են որպես «կենցաղավարության մեջ զուսպ, նաև չափավոր ու հղջամիտ, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմայեցիների մեջ»:
- է. Արգիշտի I-ը իր տերությանն է միացրել նաև Աբիլիանի երկիրը, որը հետագայի Ապահունիք գավառն է:

- 1) բ, գ, է
- 2) բ, ե, գ
- 3) գ, դ, է
- 4) ա, դ, է

30. Ընտրել ճիշտ բացատրությունները:

Ինչն էր բնորոշ Հայաստանի պատմության «ժամանակ անիշխանության» կոչվող շրջանին.

- ա. պարսիկների կողմից հայոց քրիստոնեական եկեղեցիների ավերումը
- բ. Արտաշես I-ի սահմանաքարերի վրայի գրությունները փոխելը
- գ. պարթև Արշակունիների գրկվելը իշխանությունից
- դ. հին հայոց պաշտամունքային կենտրոն Բագավանում «որմզդական հուրը» վառելը
- ե. Սասանյանների պայքարը Հռոմեական կայսրությունը վերացնելու համար
- զ. հայոց գահին Պարթևների կողմից իրենց թագաժառանգներին նշանակելը
- է. մոզերի կողմից հայոց հեթանոսական պաշտամունքի շինությունների քանդումը

- 1) ա, գ, ե
- 2) բ, դ, է
- 3) գ, գ, է
- 4) ա, դ, ե

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ

---

1. Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ:

- 1) Ռուսա II–ի օրոք Ասորեստանի և Վանի համահայկական թագավորության միջև մղված պատերազմն ավարտվեց խաղաղության և բարեկամության պայմանագրի կնքմամբ:
- 2) Ք. ա. 735 թ. դեպի Տուշպա արշավանքի արդյունքում Ասորեստանը չկարողացավ գրավել Տուշպան և այլևս դադարեց Առաջավոր Ասիայում Վանի թագավորության համար վտանգ ներկայացնելուց:
- 3) Ք. ա. 743–713 թթ. մղված երեսնամյա պայքարի արդյունքում Վանի թագավորությանը թեև հաջողվեց վերականգնել իր դիրքերը, սակայն նա այլևս Առաջավոր Ասիայի հզոր տերություններից չէր:
- 4) Ք. ա. 735 թ. դեպի Տուշպա արշավանքի արդյունքում Ասորեստանը կարողացավ գրավել Տուշպան և կրկին դարձավ Վանի թագավորության գլխավոր մրցակիցն Առաջավոր Ասիայում:
- 5) Ք. ա. 735 թ. դեպի Տուշպա արշավանքի արդյունքում Ասորեստանը չկարողացավ գրավել Տուշպան, սակայն վերականգնեց իր դիրքերը Առաջավոր Ասիայում:

2. Ի՞նչ հետևանքներ ունեցավ Հայաստանի համար Արտաշատի պայմանագրի կնքումը.

- 1) Մեծ Հայքը պահպանեց իր սեփական տարածքն ու մնաց ամբողջական:
- 2) Հայաստանը վերականգնեց իր ներքին ինքնուրույնությունը:
- 3) Հայաստանը կորցրեց պետական անկախությունը:
- 4) Հայաստանը զիջեց իր հյուսիսային նահանգները:
- 5) Մեծ Հայքը կորցրեց մինչ այդ նվաճած բոլոր տարածքները:
- 6) Հայոց գահը զավթելու Տիգրան Կրտսերի ծրագիրը ձախողվեց:
- 7) Տիգրան II–ը վերականգնեց «Արքայից արքա» տիտղոսը:

3. Ի՞նչն էր հանդիսանում դրամական շրջանառության աշխուժացմանը նպաստող կարևոր գործոն Հին Հայաստանում.

- 1) քաղաքային համայնքների ստեղծումը
- 2) Դվինի կառուցումը
- 3) քաղաքային համայնքների արտոնությունների մեծացումը
- 4) առևտրի և արհեստների զարգացումը

4. Ինչ հետևանք ունեցավ Սարգոն II-ի արշավանքը Ուրարտու.

- 1) Նա վերադարձին մտավ Արդինի-Մուսասիր, գահընկեց արեց իշխանությանը տիրացած ասուրամետ դրածոյին և գահին վերահաստատեց իր վստահելի կառավարչին:
- 2) Վերադարձին մտավ Ալզի և վերականգնեց Ասորեստանի դիրքերը:
- 3) Նա գրավեց մայրաքաղաք Տուշպան:
- 4) Վերադարձին մտավ Արդինի-Մուսասիր և թալանեց Խալդիի գլխավոր տաճարը:

5. Տիգրանակերտը հանձնվեց Լուկուլլոսին, որովհետև՝

- 1) քաղաքը պաշտպանող օտարազգի վարձկանները հռոմեացիների առջև բացեցին դարպասները
- 2) քաղաքում սպառվել էին սննդամթերքի և զենքի պաշարները
- 3) քաղաքի հայազգի կառավարիչը դավաճանաբար անցավ թշնամու կողմը
- 4) քաղաքի հայ պաշտպանները թշնամու առաջ բացեցին քաղաքի դարպասները

6. Թվարկվածներից որո՞նք Գավգամելայի ճակատամարտի արդյունք չեն.

- 1) Դարեհ I-ը տիրացավ աքեմենյան գահին:
- 2) Միթրաուստեսը հռչակեց Փոքր Հայքի անկախությունը:
- 3) Սելևկյան պետությունը մասնատվեց ստրատեգիաների:
- 4) Օրոնտես Երվանդ III-ը դարձավ Մեծ Հայքի թագավոր:
- 5) Հայաստանը թոթափեց աքեմենյան գերիշխանությունը:
- 6) Դարեհ III-ը զրկվեց աքեմենյան գահից:

7. Արտաշեսյան թագավորության անկման հետևանքով՝

- 1) շարունակվեց Հայաստանին տիրելու հռոմա-պարթևական մրցակցությունը
- 2) Արտաշեսյանները գահազրկվեցին նաև Վիրքում
- 3) Էրատոն սպանվեց Հռոմում
- 4) Հայաստանի համար ծառայեցավ նոր հարստություն հաստատելու խնդիր
- 5) պարթևները ճանաչեցին իրենց քաղաքականության ձախողումը

8. Տիգրանակերտի անկման հետևանքով Տիգրան II-ը ընտրեց.

- 1) հանկարծակի հարձակումներով թշնամու ուժերը ջլատելու մարտավարությունը
- 2) պարթևների հետ հակահռոմեական դաշինք ստեղծելու մարտավարությունը
- 3) մինչև հիմնական ուժերի ժամանումը ժամանակ շահելու մարտավարությունը
- 4) թշնամուն երկրի խորքերը քշելու, նրան թիկունքից և մատակարարումից կտրելու մարտավարությունը
- 5) Հռոմի հետ բանակցելու և հաշտություն կնքելու մարտավարությունը

9. Սեպտիմիոս Սևերոսի և Վաղարշ II-ի միջև կնքված պայմանագրի արդյունքում՝

- 1) Հռոմեական կայսրը գումար վճարեց հայոց այրուծիին, որը հյուսիսում իրականացնում էր Կովկասյան լեռնանցքների և մերձակա տարածքների պաշտպանությունը լեռնային ցեղերի հարձակումներից
- 2) Հայաստանը դարձավ «Հռոմեական ժողովրդի դաշնակից և բարեկամ»
- 3) Հռոմը օժանդակեց Հայաստանին Սասանյանների դեմ պայքարում

- 4) Կայսրը ճանաչեց Վաղարշի իրավունքները Հյուսիսային Միջագետքի վրա
- 5) հռոմեական լեգեոնները դուրս բերվեցին Հայաստանից

10. Ինչ նպատակներ էր հետապնդում պարթև արքա Վաղարշ I-ը՝ հարևան երկրներում գահ բարձրացնելով իր եղբայրներին.

- 1) ստեղծել նոր աշխարհակալ տերություն
- 2) ստեղծել դաշնակից երկրների զինակցություն ընդդեմ Հռոմի
- 3) չեզոքացնել Հայաստանից մշտապես եկող վտանգը
- 4) վերջ տալ իր թագավորությունում գահակալական կռիվներին
- 5) վերականգնել Աքեմենյան տերության սահմանները

11. Ձենոնը հայերի կողմից ստացավ Արտաշես պատվանունը, քանի որ՝

- 1) նա հայրական գծով Արտաշեսյան էր
- 2) նա մեծացել ու դաստիարակվել էր հայերի մեջ
- 3) նա վարում էր Հայաստանի պետական շահերից բխող քաղաքականություն
- 4) նա գահին էր բազմել պարթևների օժանդակությամբ
- 5) նա խրախուսում էր հակահռոմեական տրամադրությունները

12. Ինչո՞ւ Ք. ա. 2 թ. հայերը Տիգրան IV-ի գլխավորությամբ ապստամբեցին և Հայաստանից դուրս վտարեցին Արտավազդ III-ին.

- 1) Արտավազդ III-ը երկիրը կառավարում էր պարթևական սովորույթներով:
- 2) Արտավազդ III-ը խրախուսում էր հակահռոմեական տրամադրությունները:
- 3) Արտավազդ III-ը գահին էր բազմել իր հորեղբորը սպանելու ճանապարհով:
- 4) Արտավազդ III-ը երկիրը կառավարում էր հռոմեական սովորույթներով:
- 5) Արտավազդ III-ը զբաղված էր անզուսպ թալանով:

13. Բերված պնդումներից որո՞նք 298 թ. Մծբինի պայմանագրի հետևանքներ չեն.

- 1) Պարսից թագավոր Վաղարշ I-ը ճանաչում է Մեծ Հայքի անկախությունը:
- 2) Տրդատ III-ը վերջնականապես ճանաչվում է Մեծ Հայքի թագավոր:
- 3) Վերականգնվում է Հայոց աշխարհի ամբողջականությունը:
- 4) Տրդատ III-ը սկսում է զբաղվել երկրի հզորացմամբ և շինարարությամբ:
- 5) Արշակունիները ամրապնդվում են հայոց գահին:
- 6) Ընդունվում է Միլանի հրովարտակը:
- 7) Հայաստանը թորթափում է Աքեմենյանների գերիշխանությունը:

14. Բերված պնդումներից որո՞նք Արտաշես I-ի բարեփոխումների հետևանքներ չեն.

- 1) Գյուղական համայնքները հետ ստացան ագարակատերերի կատարած հողային զավթումները:
- 2) Օրինականացվեցին ագարակատերերի՝ մինչ այդ կատարած հողային զավթումները:
- 3) Պահպանվեց համայնքի հողային սեփականությունը:
- 4) Պահպանվեց համայնքի արտոնյալ կարգավիճակը:

- 5) Ջորքը բաժանվեց 4 զորավարությունների:
- 6) Կարգավորվեցին արքունի գործակալությունները:

15. Ինչ նպատակ էր հետապնդում Արտաշես I-ի կողմից անցկացված հողային բարեփոխումը.

- 1) կարգավորել հողի սեփականության խնդիրները՝ արգելելով ավագանուն (ագարակների սեփականատերերին) յուրացնել գյուղացի համայնականների հողերը
- 2) վերացնել համայնքային սեփականությունը
- 3) գյուղացի համայնականների հողերը կրկնապատկել
- 4) վերացնել ավագանու հողատիրական իրավունքը

16. Ինչ հետևանք ունեցավ Պոնտոսի համար Ք. ա. 94 թ. Արտաշատում Հայաստանի հետ կնքած պայմանագիրը.

- 1) Պոնտոսը գործողությունների ազատություն ստացավ արևմուտքում:
- 2) Կորդուքի վրա հարձակումից հետո Պոնտոսին անցավ անշարժ գույքը:
- 3) Կապադովկիայի վրա հարձակումից հետո Պոնտոսին անցավ նրա տարածքը:
- 4) Կորդուքի վրա հարձակումից հետո Պոնտոսին անցավ շարժական գույքը:
- 5) Պայմանագիրը դարձավ Միհրդատ Պոնտացու սպանության առիթ:
- 6) Ձեռք բերեց հուսալի դաշնակից:
- 7) Կապադովկիայի վրա հարձակումից հետո Պոնտոսին անցավ շարժական գույքը:

17. Թվարկվածներից որոնք են Հռոմում երկրորդ եռապետության հաստատման հետևանքներ.

- 1) Սպասվող հռոմեա-պարթևական բախման ժամանակ Հայաստանի համար այլևս հնարավոր չեղավ պահպանել չեզոքություն:
- 2) Խզվեց հայ-պարթևական դաշինքը:
- 3) Թագաժառանգ Բակուրի հրամանատարությամբ հռոմեացիները դուրս մղվեցին Ասորիքից, Հրեաստանից և Պաղեստինից:
- 4) Օրոդես II-ի ուժերը հարձակվեցին Հայաստանի սահմանամերձ տարածքների վրա:
- 5) Խզվեց հայ-հռոմեական դաշինքը:

18. Թվարկվածներից որոնք Ք. ա. 66 թ. Արտաշատի պայմանագրի հետևանքներ չեն.

- 1) Հօգուտ Հռոմեական Հանրապետության՝ Մեծ Հայքը հրաժարվեց Ասորիքից, Փյունիկիայից, Պաղեստինից, Կիլիկիայից, այսինքն՝ Միջերկրական ծովի առափնյա երկրներից:
- 2) Հռոմեական Հանրապետությունը գրավեց Վիրքը, Աղվանքը, Փյունիկիան, Պաղեստինը, Կիլիկիան:
- 3) Հայկական պետությունը պահպանեց իր նվաճումները Հյուսիսային Միջագետքում:
- 4) Հայկական պետությունը պահպանեց իր նվաճումները Հյուսիսային Կովկասում:

- 5) Հայաստանից անջատվեցին Ծովքն ու Կորդուքը, որտեղ թագավոր հաստատվեց Տիգրան Կրտսերը:
- 6) Մեծ Հայքը Հռոմին վճարեց 6000 տաղանդ ռազմատուգանք:
- 7) Պարթևները ստացան Կորդուքն ու Միջագետքը:

19. Արածանիի ճակատամարտում հռոմեացիների կրած պարտության հետևանքով՝

- 1) Լուկուլլոսը ստիպված էր թողնել Հայաստանի սահմանները՝ Կորդուքն ու Արցախը:
- 2) Միհրդատ Պոնտացին սկսեց Պոնտոսի ազատագրումը:
- 3) Վերականգնվեց հայոց պետության հեղինակությունը:
- 4) Միհրդատ Պոնտացին ինքնասպանություն գործեց:
- 5) Վերականգնվեց Հռոմի սասանված հեղինակությունը:
- 6) Լուկուլլոսը ստիպված թողեց Հայաստանի սահմանները՝ Կորդուքն ու Հյուսիսային Միջագետքը:
- 7) Հայոց պետության գերիշխանությունը վերահաստատվեց Հռոմի նկատմամբ:

20. Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Ալեքիոմի ճակատամարտից հետո հայ-պարթևական միացյալ ուժերը թագաժառանգ Արտաշեսի գլխավորությամբ մտան Հայաստան:
- 2) Արտաշես II-ին ասպարեզից հեռացնելը նրա շեշտված հակապարթևական կեցվածքն էր և դաշինքը հռոմեացիների հետ:
- 3) Տիգրան III-ից հետո Հռոմի համաձայնությամբ գահ բարձրացավ Տիգրան IV-ը, որը թագավորեց որպես անկախ թագավոր:
- 4) Արտաշես II-ին ասպարեզից հեռացնելը նրա շեշտված հակահռոմեական կեցվածքն էր և դաշինքը պարթևների հետ:
- 5) Տիգրան III-ից հետո առանց Հռոմի համաձայնության գահ բարձրացավ Տիգրան IV-ը, որը թագավորեց որպես անկախ թագավոր:
- 6) Ալեքիոմի ճակատամարտից հետո հայ-պարթևական միացյալ ուժերը հարձակվեցին Եգիպտոսի վրա:
- 7) Տիգրան IV-ից հետո Հռոմի համաձայնությամբ և հայերի օժանդակությամբ գահ բարձրացավ Արտավազդ III-ը:

21. Թվարկվածներից որո՞նք են Հայաստանում Միհրդատ Իբերացու գահակալման հետևանքներ.

- 1) Նրա գահակալումը նշանավորվեց սպարապետ Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորած հակահռոմեական հուժկու ապստամբությամբ:
- 2) Ապստամբության հետևանքով Միհրդատ Իբերացին դուրս վրնդվեց երկրից:
- 3) Ապստամբության հետևանքով Միհրդատ Իբերացին փախավ պարթևների երկիր:
- 4) Հայաստանը մինչև 38 թ. վերականգնեց իր անկախությունը:
- 5) Հայաստանում վերահաստատվեց Արշակունիների դինաստիան:

22. Տրդատ II-ի և կայսր Մակրինոսի միջև հաստատված հայ-հռոմեական դաշինքի արդյունքում՝

- 1) Կայսրը թագ ուղարկեց Տրդատ II-ին:
- 2) Կայսրը Տրդատ II-ին վերադարձրեց Կապադովկիայից խլված կալվածքները, որոնք ստացել էր դեռևս Խոսրով II-ը:
- 3) Կայսրը Տրդատ II-ին վերադարձրեց վերջինիս կնոջը և Հայաստանից տարված ավարը:
- 4) Կայսրը Տրդատ II-ին վերադարձրեց Կապադովկիայից խլված կալվածքները, որոնք ստացել էր դեռևս Խոսրով I-ը:
- 5) Կայսրը Տրդատին վերադարձրեց նրա մորը՝ թագուհուն:
- 6) Կայսրը գումար վճարեց հայկական այրուձիին, որն իրականացնում էր Կովկասի լեռնանցքների պաշտպանությունը:
- 7) Հայաստանում տապալվեց Սասանյանների տիրապետությունը:

23. Ինչո՞վ էր պայմանավորված III դարի երկրորդ կեսին Հայաստանում ձևավորված քաղաքական և կրոնական իրադրությունը.

- 1) հռոմեա-պարսկական զինակցությամբ
- 2) Սասանյան Պարսկաստանի նվաճողական քաղաքականությամբ
- 3) Սասանյանների կողմից հայոց գահին իրենց գահաժառանգներին նշանակելու հանգամանքով
- 4) Սասանյանների ծրագրերին հայ ժողովրդի օժանդակությամբ
- 5) Հայաստանում պարսկասեր խմբավորման պարտությամբ

24. Որո՞նք էին Տրդատ III Մեծի կողմից Գրիգորին ևսոր Վիրապի բանտում փակելու պատճառները.

- 1) Տրդատն իմացել էր, որ Գրիգորն է սպանել իր հորը:
- 2) Տրդատը տեղեկացել էր, որ Գրիգորը քրիստոնյա էր:
- 3) Տրդատը իմացել էր, որ Գրիգորը մազդեզական է:
- 4) Տրդատը տեղեկացել էր, որ Գրիգորը Անակի որդին է:
- 5) Տրդատը իմացել էր, որ Գրիգորին դայակները փախցրել են Կապադովկիայի Մաժակ-Կեսարիա:

25. Թվարկվածներից որո՞նք են Գավգամելայի ճակատամարտի արդյունքներ.

- 1) Մեծ Հայքը մտավ Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության մեջ:
- 2) Միթրաուստեսը հռչակեց Փոքր Հայքի անկախությունը:
- 3) Սելևկյան պետությունը մասնատվեց ստրատեգիաների:
- 4) Օրոնտես Երվանդ II-ը դարձավ Մեծ Հայքի թագավոր:
- 5) Հայաստանը թոթափեց Սելևկյան գերիշխանությունը:
- 6) Դարեհ III-ը զրկվեց աքեմենյան գահից:

26. Ստորև թվարկված պատմական դեպքերի ու իրադարձությունների հետևանքներից որոնք են սխալ.

- ա) Կիմերների հարձակման հետևանքով Վանի թագավորությունը հայտնվեց երկու ճակատով հարձակվող թշնամիների օղակում:
- բ) Ք. ա. VIII դ. վերջերին Ասորեստանը վերականգնեց դիրքերը՝ կրկին դառնալով Վանի տերության մրցակիցն Առաջավոր Ասիայում:
- գ) Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական տարածքների մեծ մասը միավորվեց մեկ ընդհանուր պետության մեջ:
- դ) Վանի թագավորության և սկյութների միջև հաստատված դաշնակցային հարաբերությունների հետևանքը վերջիններիս՝ Փոքր Ասիայի արևելքում հաստատվելն էր:
- ե) Արտաշեսյանների արքայատոհմի անկման հետևանքով հայ բնակչության և իշխանների մի մասը ստիպված հեռացավ հայրենիքից:
- զ) Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական բոլոր տարածքները, բացառությամբ Փոքր Հայքի, միավորվեցին մեկ միասնական պետության մեջ:
- է) Լուկուլլոսի պարտության հետևանքով վերականգնվեց Հայկական տերության հեղինակությունը:

- 1) ա, ե, է   2) դ, ե, գ   3) ա, գ, է   4) գ, դ, գ

27. Ինչու՞ ձախողվեց Լուկուլլոսի կայծակնային պատերազմի ծրագիրը.

- 1) Մեիրուժան զորավարի գլխավորած հեծելազորի կողմից հռոմեական բանակի ռազմերթի կասեցման հետևանքով,
- 2) Հռոմեական բանակում առաջացած պարենի և հատկապես ռազմամթերքի պակասի հետևանքով,
- 3) Հայաստանի հարավում սկսված անսովոր ցրտերի հետևանքով,
- 4) Հռոմեացիներին Տիգրանակերտ մայրաքաղաքի բնակչության ցույց տված համառ ու երկարատև դիմադրության հետևանքով:

28. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Մծբինի պայմանագրի համաձայն՝ պարսից Ներսես թագավորը ճանաչեց Մեծ Հայքի անկախությունը:
- 2) Արտաշատի պայմանագրի համաձայն՝ Մեծ Հայքը կորցրեց իր բոլոր արտաքին նվաճումները:
- 3) Արտաշատում Ք. ա. 54 թ. կնքված հայ-պարթևական պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը և Պարթևստանը ռազմակալեցին Հռոմի հպատակ Կապադովկիան:
- 4) Արտաշատում Ք. ա. 94 թ. կնքված հայ-պոնտական պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը ձեռք բերեց Ծովքն ու Կորդուքը:

- 5) Ըստ Ապամեայի պայմանագրի՝ Հռոմը հօգուտ պարթևների հրաժարվեց Փոքր Ասիայից:
- 6) Մծբինի պայմանագրի արդյունքում Տրդատ III-ը վերջնականապես հաստատվեց հայոց գահին:

29. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Վանի թագավորության և Ասորեստանի միջև Ք. ա. 716 թ. Մանայի համար սկսված պատերազմը ավարտվեց Ասորեստանի պարտությամբ:
- 2) Հայ-մարական համագործակցության արդյունքում կործանվեց Աքեմենյան տերությունը:
- 3) Կյուրոս Մեծի դեմ սկսված ապստամբությունների արդյունքում Աքեմենյան տերությունը բաժանվեց 20 սատրապությունների:
- 4) Երվանդ II-ի՝ Ք. ա. 360-ական թթ. սկսված ապստամբությունը ավարտվեց պարտությամբ:
- 5) Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության ժառանգման համար պայքարն ավարտվեց տերության տրոհմամբ:
- 6) Արտաշատի պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը պահպանեց իր նվաճումները Հյուսիսային Միջագետքում:
- 7) Տիգրանակերտի ճակատամարտում հայկական ուժերի նահանջը նպաստեց Տիգրանակերտի գրավմանը հռոմեացիների կողմից:
- 8) Արածանիի ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը նպաստեց հայկական դիրքերի ամրապնդմանը Կորդուքում ու Հյուսիսային Միջագետքում:

30. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Գավգամելայի ճակատամարտում Աքեմենյան Պարսկաստանի զորքերի պարտության հետևանքով ձևավորվեց Սելևկյան հսկայաձավալ պետությունը:
- 2) Ոսխայի ճակատամարտի արդյունքում պարսից տերությունը տարածքային կորուստներ ունեցավ Փոքր Ասիայում:
- 3) Մազնեսիայի ճակատամարտում հռոմեական զորքերի պարտությունը նպաստեց Առաջավոր Ասիայի քաղաքական քարտեզի փոփոխմանը:
- 4) Զելայի ճակատամարտում Լուկուլլոսի պարտության հետևանքով վերականգնվեց հայկական գերիշխանությունը Ասորիքում:
- 5) Ակցիումի ճակատամարտից հետո հայ-պոնտական ուժերը մտան Հայաստան և առավել արդյունավետ պայքար մղեցին հռոմեացիների դեմ:
- 6) Ք. ա. 94 թ. Արտաշատում կնքված հայ-պոնտական պայմանագրի համաձայն՝ հայ-պոնտական ուժերը ռազմակալեցին Կապադովկիան, սակայն քիչ անց ստիպված եղան հեռանալ այդտեղից:
- 7) Ք. ա. 87 թ. կնքված հայ-պարթևական պայմանագրի համաձայն՝ պարթևները զիջեցին արքայից արքա տիտղոսը:

31. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Արտաշես I-ի հողային բարեփոխման արդյունքում հատկապես սահմանազավեցին համայնքային և մասնավոր սեփականատերերի հողերը:
- 2) Արտաշես I-ի ռազմական բարեփոխման արդյունքում երկիրը բաժանվեց 120 գավառների (ստրատեգիաների):
- 3) Արտաշես I-ի արշավանքների արդյունքում երկրի կենտրոնական տարածքները միավորվեցին մեկ միասնական պետության մեջ:
- 4) Արտաշես I-ի կրոնական բարեփոխման արդյունքում երկիրը վերածվեց թեոկրատական պետության՝ աստվածապետության:
- 5) Արտաշես I-ի ռազմական բարեփոխման հետևանքով զորքը բաժանվեց 4 մասի՝ զորավարությունների:
- 6) Արտաշես I-ի հողային բարեփոխումը նպաստեց ավատական հողատիրության զարգացմանը Հայաստանում:
- 7) Արտաշես I-ի արշավանքների արդյունքում Մեծ Հայքի բոլոր տարածքները միավորվեցին մեկ միասնական պետության մեջ՝ բացի Ծոփքից:

32. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Հռանդեսայի ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը նպաստեց Հայաստանի նկատմամբ Ներոն կայսեր դիրքորոշման փոփոխմանը:
- 2) Հայոց արքա Վաղարշ I-ի որդեգրած ճիշտ քաղաքական դիրքորոշման արդյունքում Հայաստանից դուրս հանվեցին հռոմեական զորքերը:
- 3) Պարսկաստանում Սասանյանների իշխանության գալը թուլացրեց Արշակունիների դիրքերը Հայաստանում:
- 4) Հռոմի հաղթի գահակալումը ավելի սաստկացրեց հակահռոմեական տրամադրությունները Հայաստանում:
- 5) Հռոմի կայսր Սեպտիմիոս Սևերոսը, ի նշանավորումն հայ-հռոմեական դաշինքի վերականգման, Տրդատ II-ին թագ է ուղարկում և վերադարձնում Կապադովկիայում Հայաստանին տրված հողերը:
- 6) Օգոստոս կայսեր հեռագնա ծրագիրը նպատակ ուներ միավորելու Հայաստանը Կապադովկիայի հետ և ստեղծելու միացյալ ուժեղ պետություն՝ ընդդեմ Պարթևստանի:
- 7) Ակեցիումի ճակատամարտից հետո հայ-պարթևական ուժերը մտան Հայաստան և առավել արդյունավետ պայքար մղեցին հռոմեացիների դեմ:

6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

6-1. Ընտրովի և կարճ (ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ) պատասխանով առաջադրանքներ

1. Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա) Տիգրան Երվանդյանի ու դաշնակից զորքերի կողմից Բաբելոնի գրավումը
- բ) Արտաշես II-ի գահակալման սկիզբը
- գ) Խառանի ճակատամարտը
- դ) Ապամեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- ե) Արտաշատի պայմանագրի կնքումը

- 1) ե   2) գ   3) դ   4) բ

2. Պատմական իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Ակցիումի ճակատամարտը
- բ. Խառանի ճակատամարտը
- գ. Մարկոս Անտոնիոսի պարթևական արշավանքի սկիզբը
- դ. Մծուրք քաղաքի կառուցումը
- ե. Արտաշատի հայ-հռոմեական պայմանագրի կնքումը

- 1) ե, գ, ա, բ, դ   2) ե, բ, ա, դ, գ   3) ե, բ, գ, ա, դ   4) բ, ե, դ, ա, գ

3. Արքաների անունները դասավորել ըստ գահակալության ժամանակագրական հաջորդականության.

ա. Տիգրան II	ե. Տիգրան III
բ. Տիգրան I Երվանդյան	զ. Արտաշես II
գ. Արտավազդ I	է. Վոնոն-Արշակունի
դ. Սարգսի I	ը. Արտավազդ III

- 1) բ, դ, ա, գ, գ, ե, է, ը   3) դ, բ, գ, գ, ա, ե, ը, է
2) դ, բ, գ, ա, է, գ, ը, ե   4) դ, բ, գ, ա, գ, ե, ը, է

4. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Արդինի-Մուսասիր երկրի ներառումը Վանի թագավորության կազմը
- բ) «Նաիրի» մեկ միասնական պետական կազմավորման հիշատակումը
- գ) Տուշպա մայրաքաղաքի հիմնադրումը

դ) Հայկական լեռնաշխարհում երեք խոշոր հիմնական կենտրոնների՝ համադաշնությունների առկայությունը

1) դ, բ, ա, գ

3) դ, բ, գ, ա

2) բ, դ, գ, ա

4) բ, գ, դ, ա

5. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա) Հայ-հռոմեական պատերազմի 2-րդ փուլը

բ) Փոքր Հայքի ռազմակալումը Պոնտոսի կողմից

գ) Պոմպեոսի ժամանումը Արևելք

դ) Հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը

ե) Տիգրան Մեծի և Գոդերծ II-ի միջև հաշտության պայմանագրի կնքումը

1) բ, դ, ե, գ, ա

3) ե, բ, դ, ա, գ

2) դ, ե, բ, ա, գ

4) բ, դ, ե, ա, գ

6. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա) Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորած հակահռոմեական ապստամբությունը

բ) Տիգրան VI-ի գահակալումը

գ) Հայաստանում Արիոբարզանեսի թագավոր հռչակվելը

դ) Լեգարդա ամրոցի գրավումը Կորբուլոնի կողմից

ե) Արտավազդ III-ի գահակալումը

զ) Պետոս զորավարի ժամանումը Կապադովկիա

1) ե, գ, ա, դ, բ, գ

3) ե, գ, դ, բ, ա, գ

2) գ, ա, դ, ե, գ, բ

4) ա, գ, ե, դ, գ, բ

7. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա) հայոց գահի հանձնումը Միհրդատ Իբերացուն

բ) հայոց Արշակ I արքայի գահակալումը

գ) Արտավազդ IV-ի գահակալումը Հայաստանում

դ) Ադդոնի կողմից հռոմեացի զորավարին դաշունահարելը

ե) Հայաստանում Վոնոն Արշակունու գահակալումը

զ) Հայաստանում Արիոբարզանեսի թագավոր հռչակվելը

1) գ, դ, ե, գ, ա, բ

3) դ, գ, գ, բ, ե, ա

2) դ, գ, գ, ե, բ, ա

4) գ, գ, ե, ա, դ, բ

8. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից որն է տեղի ունեցել վերջինը.

ա) Վանի աշխարհակալության ստեղծումը

բ) Վանի թագավորության երկու արշավանքը Կուլխա՝ կոլխերի երկիր

- գ) Աբիլիանի երկրի միացումը Վանի թագավորությանը
- դ) Սալմանասար III-ի զորքերին Վանի թագավորության դիմակայությունը
- ե) Էրեբունի ամրոցի հիմնադրումը
- զ) Արդինի-Մուսասիր երկրի ներառումը Վանի թագավորության կազմը

- 1) ա   2) գ   3) բ   4) զ

9. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա) Կյուրոս Մեծի ապստամբությունը Մարաստանի դեմ
- բ) դաշնակից զորքերի արշավանքը Ասորեստանի վերջին հենակետ Կարքեմիշ քաղաքի վրա
- գ) Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում Հայկազունիների տոհմի իշխանության վերականգնումը Սկայորդու գլխավորությամբ
- դ) Աքեմենյան տերության բաժանվելը 20 սատրապությունների
- ե) Երվանդ I Սակավակյացի գահակալումը
- զ) Հայաստանի կողմից Աքեմենյանների գերիշխանության ճանաչումը

- 1) բ   2) ե   3) ա   4) գ

10. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.

- ա) Փոքր Հայքի ռազմակալվելը Պոնտոսի կողմից
- բ) Արտավազդ I-ի գահակալումը
- գ) Մեծ Հայքի, Փոքր Հայքի, Ծոփքի և Կոմմագենեի անկախ հռչակվելը
- դ) Երվանդ IV-ի գահակալումը
- ե) Տիմարքոսի գլխավորած ապստամբությունը

- 1) դ   2) ա   3) ե   4) գ

11. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել առաջինը.

- ա) Տրդատ III-ի կառավարման մինչքրիստոնեական շրջանի սկիզբը
- բ) պարսից արքա Ներսեհի պատերազմելը Հռոմի դեմ
- գ) Մծուրք քաղաքի հիմնադրումը
- դ) հայոց գահի հանձնումը Բակուր Արշակունուն
- ե) Վաղարշապատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը

- 1) ե   2) դ   3) բ   4) գ

12. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա) Արտաշես I-ի վճռական հակահարված հասցնելը Անտիոքոս IV-ին
- բ) հայ-հռոմեական պատերազմի 1-ին փուլը
- գ) առաջին անգամ Հայաստանի տարածքում Մեծ և Փոքր Հայքերի՝ առանձին վարչական միավորներ հիշատակվելը
- դ) Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնումը
- ե) Ալեքսանդր Մակեդոնացու զորքերի՝ Հելլեսպոնտոսն անցնելը
- զ) Կոմմագենեի Սամոսատ մայրաքաղաքի կառուցումը

- 1) գ   2) դ   3) զ   4) ա

13. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երկրորդը.

- ա) Օրոդես II-ի հետ հայ-պարթևական պայմանագրի կնքումը
- բ) Փրասպայի մոտ հռոմեական զորքի պարտությունը
- գ) Պոմպեոսի ժամանելը Արևելք
- դ) Կրասոսի ժամանելը Ասորիք
- ե) Արտաշատի հաշտության պայմանագրի կնքումը

- 1) ե   2) գ   3) դ   4) բ

14. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.

- ա) Խոսրով I-ի ձերբակալումը Կարակալա կայսեր կողմից
- բ) Ոսխա գյուղի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- գ) Կորբուլոնի ներխուժումը Մեծ Հայքի թագավորություն
- դ) Տրդատ II-ի գահակալումը Հայաստանում
- ե) Սոհենոս-Տիգրանի գահակալումը
- զ) Կիլիկիայում՝ Իսոսի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտում Նիգերի սպանվելը

- 1) ե   2) գ   3) դ   4) ա

15. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա) Երվանդ II-ի մասին վերջին տեղեկությունների հիշատակումը
- բ) Գավգամելայի ճակատամարտը
- գ) Փոքր Հայքում Միթրաուստեսի գլխավորությամբ անկախության վերականգնումը
- դ) Մակեդոնացու տերության բաժանվելը մի քանի մասերի
- ե) Դարեհ III Կողմանոսի Աքեմենյան տերության տիրակալ դառնալը

- 1) ե   2) ա   3) գ   4) բ

16. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վերջինը.

- ա) Թիգլաթապալասար III-ի փորձը՝ գրավելու Վանը
- բ) բարիդրացիական հարաբերությունների հաստատումը Վանի թագավորության և Ասորեստանի թագավոր Սինաքերիբի միջև
- գ) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- դ) կիմերների առաջին թշնամական արշավանքները Վանի տերության դեմ
- ե) Վանի տիրակալի հիշատակվելը կիմերների հետ Ասորեստանի դեմ թշնամական գործողություններ ծրագրելիս

- 1) բ   2) ե   3) դ   4) ա

17. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա) Տիգրան Երվանդյանի որդի Վահագնի գահակալման սկիզբը
- բ) Հայաստանի՝ Աքեմենյան տերության XIII սատրապություն դառնալը
- գ) Արտաքսերքսես II-ի դեմ նրա եղբոր ապստամբությունը
- դ) Հայաստանի կողմից Աքեմենյանների գերիշխանության ճանաչումը
- ե) Տիգրան Երվանդյանի գլխավորությամբ Բաբելոնի գրավումը
- զ) Կամբիզի գահակալման սկիզբը

- 1) բ   2) ա   3) դ   4) գ

18. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Գիսակ Դիմաքայանի գլխավորած հակահռոմեական ապստամբությունը
- բ) Նիգերի սպանվելը Կիլիկիայում՝ Իսոսի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտում
- գ) Միհրդատ Եվպատորի բանագնացների ժամանումը Արտաշատ
- դ) Վաղարշապատի դառնալը Արշակունյաց թագավորության երկրորդ մայրաքաղաք
- ե) Ադդոնի կողմից հռոմեացի զորավարին դաշունահարելը
- զ) Հայոց Արշակ I արքայի գահակալումը
- է) Փրասպայի մոտ հռոմեական զորքի պարտությունը
- ը) Լուկուլլոսի բանակի դուրս գալը Կորդոբից և Հայկական Տավրոսի վրայով անցումը
- թ) Հայաստանում Արիոբարզանեսի թագավոր հռչակվելը
- ժ) Պարթևստանում Վաղարշ I Արշակունու գահ բարձրանալը

- 1) ը, գ, է, թ, ե, ա, գ, ժ, բ, դ   3) գ, ը, է, ե, ժ, թ, ա, գ, բ, դ
2) գ, ը, է, ե, թ, գ, ա, ժ, դ, բ   4) է, ը, գ, ե, գ, թ, դ, ա, ժ, բ

19. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Արևելյան Հայաստանում արքունի գրագրության մեջ պահլավերենի (միջին պարսկերենի) գործածման սկիզբը
- բ) Տրդատի հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի հետ
- գ) հռոմեա-հայպարթևական տասնամյա պատերազմի սկիզբը
- դ) հայոց գահի հանձնումը Տիգրան VI-ին
- ե) Հայաստանում հունարեն այբուբենի կիրառման սկիզբը
- զ) Սասանյան արքայատոհմի հիմնումը
- է) հույն մատենագրի «Ժամանակագրության» գրվելը, որում հայերը հիշատակվել են սեփական դպրություն ունեցող ժողովուրդների շարքում
- ը) Արտավազդ IV-ի գահակալումը Հայաստանում
- թ) Խառանի ճակատամարտը
- ժ) Տրդատ II-ի գահակալման սկիզբը

- 1) թ, ը, գ, դ, զ, ժ, բ, ա, է, ե
- 2) ե, թ, ը, գ, ժ, դ, զ, բ, է, ա
- 3) ե, թ, ը, գ, դ, ժ, զ, է, բ, ա
- 4) է, թ, գ, դ, ը, ժ, զ, բ, ա, ե

20. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) կիմերների առաջին թշնամական արշավանքը Վանի տերության դեմ
- բ) Վանի զորքերի կողմից Կեփունի գավառի գրավումը
- գ) Ասորեստանի արքա Սինաքերիբի սպանությունը
- դ) Թիգլաթպալասար III-ի արշավանքը Տուշպա (Վան)
- ե) Արդինի-Մուսասիրի տաճարի թալանումը ասորեստանցիների կողմից
- զ) Մանայի համար Ասորեստանի և Ուրարտուի միջև պայքարի վերածվելը վճռական պատերազմի
- է) Արգիշտի I-ի արշավանքը Հյուսիսային ծովակի ավազան
- ը) Սարդուրի III-ի հիշատակվելը ասորեստանյան արձանագրություններում

- 1) բ, է, դ, ա, զ, գ, ը, ե
- 2) է, բ, գ, դ, ա, ը, զ, ե
- 3) բ, դ, է, ա, զ, գ, ե, ը
- 4) բ, է, դ, գ, ա, ե, գ, ը

21. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Սելևկյան Սելենե թագուհու գերեվարումը Տիգրան Մեծի կողմից
- բ) Փոքր Հայքի ռազմակալումը Պոնտոսի կողմից
- գ) Մագնեսիայի ճակատամարտը
- դ) Սուլլայի ճնշման ներքո հայկական ուժերի դուրս գալը Կապադովկիայից
- ե) Օրոդես II-ի հետ հայ-պարթևական պայմանագրի կնքումը
- զ) Ապամեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը

- է) Պոնտոսի Ջելա քաղաքի մոտ հայ-պոնտական ուժերի հաղթանակը հռոմեացիների նկատմամբ
- ը) Արտաշես I-ի կողմից Վիրքից հայկական Գուգարք նահանգի վերադարձելը

- 1) գ, գ, ը, բ, դ, ա, է, ե
- 2) գ, գ, բ, ը, ա, դ, ե, է
- 3) գ, գ, ը, դ, բ, ա, է, ե
- 4) գ, ը, գ, ա, ե, բ, դ, է

22. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Հռանդեայում խաղաղության պայմանագրի կնքումը
- բ) Տրդատ II-ին Հռոմի կայսր Մակրինոսի կողմից թագ ուղարկելը
- գ) Խոսրով I-ի ձերբակալությունը Ասորիքում
- դ) Տրդատ III-ի հաստատվելը հայոց գահին
- ե) Արեգ-Միհրի տաճարի կառուցումը Գառնիում
- զ) Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորած հակահռոմեական ապստամբությունը
- է) Վաղարշ II-ի և Սևերոսի միջև հաշտություն կնքելը
- ը) Տրդատ I-ի պայքարը ավանների դեմ

- 1) գ, ա, ը, է, ե, բ, գ, դ
- 2) ա, ը, գ, գ, բ, դ, ե, է
- 3) գ, ա, ը, ե, է, գ, բ, դ
- 4) ը, ա, է, գ, ե, գ, դ, բ

23. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել ութերորդը.

- ա) Զենոն-Արտաշեսի գահակալումը Հայաստանում
- բ) Արաճանիի ճակատամարտը
- գ) Խոսրով I-ի զորքերի արշավանքը Կովկասի լեռնական ցեղերի դեմ
- դ) հույն մատենագրի «Ժամանակագրության» գրվելը, որում հայերը հիշատակվում են սեփական դպրություն ունեցող ժողովուրդների շարքում
- է) Տիգրան VI-ին գահընկեց անելը
- զ) հելլենիզմի դարաշրջանի սկիզբն Առաջավոր Ասիայում
- է) Հայաստանում հունարեն այբուբենի կիրառումը
- ը) Արտաշես II-ի գահակալումը
- թ) Մեծ Հայքում Հայկազունիների Երվանդական ճյուղի վերացումը
- ժ) Հռանդեայի (Եռանդ) ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը

- 1) դ
- 2) ժ
- 3) գ
- 4) է

24. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը.

- ա) հակահռոմեական հուժկու ասպտամբությունը և Արտագերս ամրոցի հերոսական դիմադրությունը
- բ) հայոց արքա Բակուր Արշակունու գահընկեց լինելը

- գ) Սամոսատ մայրաքաղաքի կառուցումը
- դ) Մծքինի 40-ամյա խաղաղության պայմանագրի կնքումը
- ե) հայ-պարթևական միացյալ ուժերի օգնությամբ Տրդատի բազմելը հայոց գահին,
- զ) հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը
- է) հայոց գահի զավթումը Որմիզդ-Արտաշիրի կողմից
- ը) Տրդատ II-ի հաղթական արշավանքը դեպի Տիգրոն
- թ) պարթևների թագավորանիստ Էկբատանի գրավումը Տիգրան Մեծի կողմից

- 1) ե   2) ը   3) է   4) բ

25. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել յոթերորդը.

- ա) Վանի արքայատոհմից իշխանության անցումը հաջորդ արքայատոհմին
- բ) Արտաշեսյան արքայատոհմի վերացումը
- գ) Վանի թագավորության դիմակայությունը Սալմանասար III-ի զորքերին
- դ) Ծոփքի միացումը Մեծ Հայքին
- ե) Արտավազդ IV-ի գահակալումը
- զ) Աբիլիանի երկրի միացումը Վանի թագավորությանը
- է) Հռոմում երկրորդ եռապետության կազմավորումը
- ը) Վանի թագավորության գրային բարեփոխումը

- 1) է   2) բ   3) դ   4) ա

26. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.

- ա) Ոսխա գյուղի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- բ) Արտաշես II-ի դավադիր սպանությունը
- գ) հռոմեական լեգեոնների պարտությունն ու նվաստացումը Հռանդեսայում
- դ) Արևելյան Հայաստանում արքունի գրագրության մեջ պահլավերենի (միջին պարսկերենի) գործածման սկիզբը
- ե) Սելևկյան տերության առաջացումը
- զ) Հռոմի դրածո Արտավազդ III-ի վտարումը Հայաստանից
- է) հայոց գահի զավթումը Որմիզդ-Արտաշիրի կողմից
- ը) Վահոմիսայի և հայերի ընդհարումը Հյուսիսային Միջագետքում
- թ) Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում Հայկազունիների տոհմի իշխանության վերականգնումը
- ժ) Մծուրք քաղաքի հիմնադրումը

- 1) գ   2) գ   3) բ   4) ժ

27. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել ութերորդը.

- ա) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- բ) Տրդատ III-ի հաստատվելը հայոց գահին
- գ) Արսամես անունով քաղաքի կառուցումը Կոմմագենեում
- դ) 50-հազարանոց զորքով Կրասոսի ժամանումը Ասորիք,
- ե) Միհրդատ Իբերացու սպանվելը Հռոդամիզդի կողմից
- զ) Տիգրանակերտ մայրաքաղաքի կառուցումը
- է) Սարգոն II-ի արշավանքը Վանի թագավորության դեմ
- ը) Հռոմում կայսերական վարչակարգի հիմնումը
- թ) Կորդուքի միացումը Մեծ Հայքին
- ժ) Վանի թագավորության դաշնային աշխարհագրի փոխարինումը արիեստավարժ կանոնավոր բանակով

- 1) դ   2) ը   3) ե   4) գ

28. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև բերված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Արտաշես I-ի գահ բարձրանալը
- 2) հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը
- 3) Գողթերձ II-ի հետ հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 4) Լուկուլլոսի բանակի դուրս գալը Կորդուքից և Հայկական Տավրոսի վրայով անցումը
- 5) Միհրդատ Եվկատորի բանագնացների ժամանումը Արտաշատ
- 6) հայ-հռոմեական պատերազմի երկրորդ փուլը

29. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև բերված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Վանի աշխարհակալության ստեղծումը
- 2) Փոքր Հայքի ռազմակալումը Պոնտոսի կողմից
- 3) Ապամեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 4) Տիմարքոսի ապստամբությունը
- 5) Արտավազդ III-ի գահակալումը
- 6) Տիգրան VI-ի գահակալումը

30. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև բերված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Պարթևստանում Վաղարշ I Արշակունու գահ բարձրանալը
- 2) Հռանդեսայի (Եռանդ) ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը
- 3) Արեգ-Միհրի տաճարի կառուցումը Գառնիում
- 4) Զենոն-Արտաշեսի գահակալումը

- 5) հայոց Բակուր Արշակունուն գահընկեց անելը և Հռոմ տանելը
- 6) հույն մատենագրի «Ժամանակագրության» գրվելը, որում հայերը հիշատակվել են սեփական դպրություն ունեցող ժողովուրդների շարքում

31. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև բերված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Հայաստանում Վոնոն Արշակունու գահակալումը
- 2) հայոց գահի հանձնումը Միհրդատ Իբերացուն
- 3) Վաղարշապատի դառնալը Արշակունյաց թագավորության երկրորդ մայրաքաղաք
- 4) Արշակ I-ի գահակալումը Հայաստանում
- 5) հայոց գահի հանձնումը Բակուր Արշակունուն
- 6) Խոսրով I-ի ձերբակալությունը Ասորիքում

32. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև բերված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Սոհեմոս-Տիգրանի գահակալումը
- 2) Նիգեթի սպանվելը Կիլիկիայում՝ Իսոսի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտում
- 3) Հայաստանում արքայի հրամանով հունարենին զուգահեռ ասորերենի կիրառումը
- 4) Տրդատ II-ի գահակալումը Հայաստանում
- 5) Տրդատ III-ի հաստատվելը հայոց գահին
- 6) Մծբինի 40-ամյա խաղաղության պայմանագրի կնքումը

33. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Ծովքի միացումը Մեծ Հայքին
- 2) Կորդուքի միացումը Մեծ Հայքին
- 3) հռոմեա-պարթևական բանակցությունները և ընդդեմ Հայաստանի պայմանագրի կնքումը
- 4) Պարթևստանի Գողերձ II-ի գահ բարձրանալը
- 5) Օրոդես II-ի հետ հայ-պարթևական պայմանագրի կնքումը
- 6) Զելա քաղաքի մոտ հռոմեացիների նկատմամբ հայ-պոնտական ուժերի հաղթանակը
- 7) պոնտական բանագնացների ժամանումը Արտաշատ
- 8) Արտավազդ II-ի գահակալման սկիզբը

34. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Արիոբարզանեսի թագավորելը Հայաստանում
- 2) Արտավազդ IV-ի գահակալումը
- 3) Տիգրան IV-ի գահընկեց արվելը
- 4) Արտազես ամրոցի հերոսական դիմադրությունը հռոմեացիներին և հռոմեացի զորավարի դաշունահարվելը

- 5) Մծուրք քաղաքի հիմնադրումը
- 6) հայոց Բակուր Արշակունուն գահընկեց անելը և Հռոմ տանելը
- 7) Տրդատ II-ի հաղթական արշավանքը դեպի Տիգրոն
- 8) հայոց գահի զավթումը Որմիզդ-Արտաշիրի կողմից

35. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Հայաստանում հունարեն այբուբենի կիրառման սկիզբը
- 2) Մեծ Հայքում Հայկազունիների Երվանդական ճյուղի վերացումը
- 3) Մարաստանի սելևկյան սատրապ Տիմարքոսի ապստամբությունը
- 4) Անտիոքոս I Երվանդունու թագադրվելը «Հայկական» թագով
- 5) ի նշանավորումն հայ-հռոմեական դաշինքի վերականգնման՝ Հռոմի կայսեր կողմից Կապադովկիայի կալվածքները Հայաստանին վերադարձնելը
- 6) Տրդատ II-ին Հռոմի կայսր Մակրինոսի կողմից թագ ուղարկելը
- 7) Արիոբարզանեսին Հայաստանում թագավոր հռչակելը
- 8) Խոսրով I-ի զորքերի արշավանքը Կովկասի լեռնական ցեղերի դեմ
- 9) Սասանյան արքայատոհմի հիմնումը

36. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Վանի տիրակալի հիշատակվելը կիմերների հետ Ասորեստանի դեմ թշնամական գործողություններ ծրագրելիս
- 2) Կարքեմիշ քաղաքի գրավումը դաշնակից զորքերի կողմից
- 3) Սատրապի կարգավիճակով Հայկազուն-Երվանդականների իշխելու ավարտը Հայաստանում
- 4) Պարույր նահապետի ճանաչվելը Հայաստանի թագավոր:
- 5) կարճ ժամանակով Սելևկյանների գերիշխանության հաստատումը հայկական չորս թագավորությունների վրա
- 6) «Ուրարտու»-ի վերջին հիշատակումը ասուրա-բաբելական և Աքեմենյան արքաների արձանագրություններում
- 7) հայոց գահի հանձնումը Միհրդատ Իբերացուն
- 8) Պետոս զորավարի ժամանումը Կապադովկիա

6-Ու. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

- 1. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**
  - 1) Թորգոմա տան (Թոգարմա կամ Թեգարմա երկրի) առաջին հիշատակումը
  - 2) Հայկազունիների Այրարատյան թագավորության՝ Հայկական լեռնաշխարհի սահմաններից դուրս հայտնի դառնալը
  - 3) հայերենի անջատվելը հնդեվրոպական ընդհանրությունից
  - 4) համահայկական միասնական առաջին պետության ստեղծումը
  - 5) Վանա և Ուրմիո լճերի միջև Արամ անունով երկրի առաջին հիշատակումները
- 2. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**
  - 1) Արգիշտի I-ի հասնելը Հյուսիսային ծովակի ավազան
  - 2) Արդինի-Մուսասիր երկրի ներառումը Վանի թագավորության կազմում
  - 3) Արգիշտի I-ի զորքերի հասնելը Պարսուա և Բաբելոնի երկիր
  - 4) Արգիշտի I-ի կողմից Մելիտեայի գրավումը
  - 5) Արգիշտի I-ի արշավանքը Դիաուխի
- 3. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**
  - 1) Սարգուրի II-ի արշավանքները Կուլխա երկիր
  - 2) Ասորեստանի արքա Սարգոն II-ի հետ Ռուսա I-ի առաջին բախումը
  - 3) Աբիլիանի երկրի միացումը Վանի թագավորությանը
  - 4) Արգիշտի I-ի հաղթական պատերազմն Ասորեստանի դեմ
  - 5) Մանայի համար Ասորեստանի և Ուրարտուի պայքարի վերածվելը վճռական պատերազմի
- 4. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**
  - 1) Սարգոն II-ի կողմից Խալդիի գլխավոր տաճարի թալանումը
  - 2) Ասորեստանի մղած երեսնամյա պայքարի սկիզբը Առաջավոր Ասիայում իր դիրքերը վերականգնելու համար
  - 3) Վանի թագավորության վերածվելը գերտերության
  - 4) Թիգլաթպալասար III-ի արշավանքը Տուշպա (Վան)
  - 5) Սարգոն II-ի արշավանքը Վանի թագավորության դեմ
- 5. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**
  - 1) Կարքեմիշ քաղաքի գրավումը դաշնակից զորքերի կողմից
  - 2) կիմերների թշնամական արշավանքները Վանի տերության դեմ
  - 3) Տիգրան Երվանդյանի կողմից դաշնակից զորքերի հետ Բաբելոնի գրավումը
  - 4) Կյուրոս II Մեծի զոհվելը
  - 5) Կյուրոս Մեծի ապստամբությունը Մարաստանի դեմ

6. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայաստանի կողմից Աքեմենյանների գերիշխանության ճանաչումը
- 2) մեզ հասած առաջին հայկական արքայական դրամների հատումը
- 3) Սատրապի կարգավիճակով Աքեմենյաններին ենթակա Հայկազուն-Երվանդյանների իշխելու ավարտը Հայաստանում
- 4) Արշամաշատ քաղաքի կառուցումը Ծոփքում
- 5) Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության տրոհումը

7. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության տրոհումը
- 2) Մարաստանի սելևկյան սատրապ Տիմարքոսի ապստամբությունը
- 3) Մեծ Հայքում Օրոնտես-Երվանդ III-ի գլխավորությամբ անկախության վերականգնումը
- 4) Ապամեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 5) կարճ ժամանակով Սելևկյանների գերիշխանության հաստատումը հայկական չորս թագավորությունների վրա

8. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Պարթևստանի Գոդերձ II-ի գահ բարձրանալը
- 2) Տիգրան II-ի բանակների մուտքը Ասորիք
- 3) Կորդուքի միացումը Մեծ Հայքին
- 4) հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը
- 5) Սուլլայի բանակի մուտքը Կապադոկիա

9. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արտաշատում հայ-պարթևական պայմանագրի կնքումը
- 2) Խառանի ճակատամարտը
- 3) Արտավազդ II-ի և Կրասոսի հանդիպումը Ասորիքում
- 4) Կրասոսի զորքերի անցնելը Եփրատ գետը
- 5) Զելա քաղաքի մոտ հռոմեացիների նկատմամբ հայ-պոնտական ուժերի հաղթանակը

10. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արտավազդ III-ի գահակալումը
- 2) Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորած հակահռոմեական հուժկու ապստամբությունը
- 3) Հռադամիզդի կողմից հայոց գահի բռնազավթումը
- 4) հայոց գահի հանձնումը Տիգրան VI-ին
- 5) Վոնոն Արշակունու թագավորելը Հայաստանում

11. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տրդատ I-ի պայքարը պլանների դեմ
- 2) Սոհեմոսի նշանակվելը Հայաստանի թագավոր

- 3) Վաղարշ I-ի գահակալումը
- 4) հայ Արշակունիների թագավորական իշխանությունը ժառանգական դարձնելը
- 5) Տրդատ II-ի գահակալումը

12. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սասանյան արքայատոհմի հիմնումը
- 2) հայոց Արշակ I արքայի գահակալումը
- 3) Գառնիի ամրոցի կառուցումը
- 4) Վաղարշ II-ի և հռոմեական կայսր Սևերոսի միջև հաշտության կնքումը
- 5) Տրդատ III-ի վերջնականապես հաստատվելը Մեծ Հայքի թագավորության գահին

13. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Լեգարդա ամրոցի մոտ հռոմեացիներին ուժգին դիմադրություն ցույց տալը հայկական ուժերի կողմից
- 2) Հռանդեայի ճակատամարտը
- 3) Տիգրան VI-ի բարձրանալը հայոց գահին
- 4) Կորբուլոնի լեգեոնների ներխուժումը Մեծ Հայք
- 5) Արիոբարզանեսին Հայաստանում թագավոր հռչակելը

14. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հռոմեա-պոնտական պատերազմների ավարտը
- 2) Արտաշատի պաշարումը Հրահատ III-ի կողմից
- 3) հայ-հռոմեական պատերազմի ընթացքում հայկական բանակների կողմից Ծովքի ազատագրումը
- 4) հայ-հռոմեական պատերազմի երկրորդ փուլը
- 5) Առաջին եռապետության ստեղծումը Հռոմում

15. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Փոքր Հայքի ռազմակալումը Պոնտոսի կողմից
- 2) Պտղոմայիս քաղաքի գրավումը Տիգրան Մեծի բանակի կողմից
- 3) Արտաշատ մայրաքաղաքի կառուցումը
- 4) Լուկուլլոսի բանակի դուրս գալը Կորդուքից
- 5) Սուլլայի զորքերի մուտքը Կապադովկիա

16. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Յոթանասուն հովիտներ»-ի զիջումը Միհրդատ II-ին
- 2) հայկական զորքերի ներխուժումը Կապադովկիա՝ հայ-պոնտական դաշինքի համաձայն
- 3) Պոմպեոսի ժամանումը Արևելք
- 4) Պոնտոսի Զելա քաղաքի մոտ հայ-պոնտական ուժերի հաղթանակը հռոմեացիների նկատմամբ
- 5) Արտավազդ II-ի և Կրասոսի հանդիպումը Ասորիքում

17. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սելևկյան տերության առաջացումը
- 2) Արտաշեսի վճռական հակահարվածը Սելևկյան արքա Անտիոքոս IV-ին
- 3) մակեդոնա-հունական զորքերի անցնելը Հելլեսպոնտոս Ալեքսանդրի գլխավորությամբ
- 4) Գավգամելայի ճակատամարտը
- 5) առաջին անգամ Հայաստանի տարածքում Մեծ և Փոքր Հայքերի հռչակումը որպես անկախ թագավորություններ

18. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Մանայի համար Ասորեստանի և Ուրարտուի միջև պայքարի վերածվելը վճռական պատերազմի
- 2) Նաիրյան երկրների համադաշնության ստեղծումը
- 3) Վանի թագավորությունում կատարված գրային բարեփոխումը
- 4) Սկյութների հարձակումները Վանի թագավորության դեմ
- 5) Վանի թագավորությունում կատարված կրոնական բարեփոխումը

19. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը
- 2) Արտաշատի պաշարումը Հրահատ III-ի կողմից
- 3) Գողերձ II-ի հետ Տիգրան II-ի կնքած պայմանագիրը
- 4) Տիգրան II-ի բանակի կողմից Կոմմագենեի, Դաշտային Կիլիկիայի և Փյունիկիայի գրավումը
- 5) Արաձանիի ճակատամարտը

20. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հռոմեա-հայպարթևական տասնամյա պատերազմի սկիզբը
- 2) Նիգեթի սպանվելը Կիլիկիայում՝ Իսոսի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտում
- 3) Վաղարշ II-ի գահակալումը
- 4) Սոհեմոս-Տիգրանի գահակալումը
- 5) Վաղարշ I Արշակունու գահ բարձրանալը Պարթևստանում

21. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տուշպայի հիմնադրումը
- 2) «Ուրարտու»-ի վերջին հիշատակումը ասուրա-բաբելական և Աքեմենյան արքաների արձանագրություններում
- 3) Վանի տիրակալի հիշատակվելը կիմերների հետ Ասորեստանի դեմ թշնամական գործողություններ ծրագրելիս
- 4) համահայկական երրորդ թագավորության ստեղծումը
- 5) Վանա և Ուրմիո լճերի միջև Արամ անունով երկրի առաջին հիշատակումը
- 6) հայերենի անջատվելը հնդեվրոպական ընդհանրությունից

22. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Վանի արքայատոհմից իշխանության անցումը հաջորդ արքայատոհմին
- 2) «Նաիրի» միասնական պետական կազմավորման հանդես գալը
- 3) Վանի թագավորության գրային բարեփոխումը
- 4) Արդինի-Մուսասիր երկրի ներառումը Վանի թագավորության կազմում
- 5) Թորգոմա տան մասին առաջին հիշատակումը
- 6) Սարդուրի I-ի գահակալման ավարտը

23. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) կիմերների առաջին թշնամական արշավանքը Վանի տերության դեմ
- 2) Հայկազունիների Այրարատյան թագավորության հայտնի դառնալը Հայկական լեռնաշխարհի սահմաններից դուրս
- 3) Վանի աշխարհակալության ստեղծումը
- 4) Սարդուրի III-ի հիշատակվելը ասորեստանյան արձանագրություններում
- 5) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- 6) Վանի թագավորության առաջին բախումը Սարգոն II-ի հետ

24. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գողերձ II-ի հետ հաշտության պայմանագրի կնքումը Տիգրան Մեծի կողմից
- 2) Միհրդատ Եվպատորի բանագնացների ժամանումը Արտաշատ
- 3) Արտավազդ IV-ի գահակալումը Հայաստանում
- 4) Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորած հակահռոմեական ապստամբությունը
- 5) Տիգրան I-ի որդու պատանդ տրվելը պարթևներին
- 6) հայոց Արշակ I արքայի գահակալումը

25. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Փոքր Հայքի ռազմակալումը Պոնտոսի կողմից
- 2) Մծուրքի հիմնադրումը
- 3) Փրասպայի մոտ հռոմեական զորքի պարտությունը
- 4) Արևելյան Հայաստանում արքունի գրագրության մեջ պահլավերենի (միջին պարսկերեն) գործածման սկիզբը
- 5) Արեգ-Միհրի տաճարի կառուցումը Գառնիում
- 6) Հայաստանում հունարեն այբուբենի կիրառման սկիզբը

26. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հռանդեսայում խաղաղության պայմանագրի կնքումը
- 2) Մեծ Հայքում Հայկազունիների Երվանդական ճյուղի վերացումը
- 3) Սուլլայի ճնշման ներքո հայկական ուժերի դուրս գալը Կապադովկիայից
- 4) Տրդատ I-ի պայքարը ավանների դեմ
- 5) հայոց գահի հանձնումը Տիգրան VI-ին
- 6) հայոց Բակուր Արշակունուն գահընկեց անելը և Հռոմ տանելը

27. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայկական ուժերի կողմից Լեզարդա ամրոցի մոտ հռոմեացիներին ուժգին դիմադրություն ցույց տալը
- 2) հռոմեա-պոնտական պատերազմների ավարտը
- 3) Սելևկյան տերության առաջացումը
- 4) Տրդատ II-ի հաղթական արշավանքը դեպի Տիգրոս
- 5) Արիոբարզանեսին Հայաստանում թագավոր հռչակելը
- 6) հայոց գահի զավթումը Որմիզդ-Արտաշիրի կողմից

28. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայոց գահի հանձնումը Միհրդատ Իբերացուն
- 2) Արտաշեսի վճռական հակահարվածը Սելևկյան արքա Անտիոքոս IV-ին
- 3) առաջին անգամ Հայաստանի տարածքում Մեծ և Փոքր Հայքերի հռչակումը որպես անկախ թագավորություններ
- 4) Տրդատ III-ի կառավարման մինչքրիստոնեական շրջանը
- 5) Պետոս զորավարի ժամանումը Կապադովկիա
- 6) Կորբուլոնի լեգեոնների ներխուժումը Մեծ Հայք

29. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ոսխա գյուղի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 2) Սոհեմոս-Տիգրանի գահակալումը
- 3) Արտաշատի պաշարումը Հրահատ III-ի կողմից
- 4) Հայաստանում Վոնոն Արշակունու գահակալումը
- 5) Մծուրք քաղաքի հիմնադրումը
- 6) հայ-հռոմեական պատերազմի առաջին փուլը

30. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Վաղարշապատի դառնալը Արշակունյաց թագավորության երկրորդ մայրաքաղաք
- 2) Խոսրով II-ի գահակալումը Հայաստանում
- 3) Տրդատ II-ի գահակալումը Հայաստանում
- 4) Մծբինի 40-ամյա խաղաղության պայմանագրի կնքումը
- 5) Վաղարշ I Արշակունու գահ բարձրանալը Պարթևստանում
- 6) Պոնտոսի Ջելա քաղաքի մոտ հայ-պոնտական ուժերի հաղթանակը հռոմեացիների նկատմամբ

31. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տրդատ II-ին Հռոմի կայսր Մակրինոսի կողմից թագ ուղարկելը
- 2) Սամոսատ մայրաքաղաքի կառուցումը
- 3) Հռանդեայի (Եռանդ) ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը
- 4) հակահռոմեական հուժկու ապստամբությունը և Արտագերս ամրոցի հերոսական դիմադրությունը
- 5) Խոսրով I-ի ձերբակալությունը Ասորիքում
- 6) հռոմեա-պոնտական պատերազմները

32. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խոսքով I-ի զորքերի արշավանքը Կովկասի լեռնական ցեղերի դեմ
- 2) Հռոմի դրածո Արտավազդ III-ի վտարումը Հայաստանից
- 3) հելլենիզմի դարաշրջանի սկիզբն Առաջավոր Ասիայում
- 4) հայ-պարթևական միացյալ ուժերի օգնությամբ Տրդատի բազմելը հայոց գահին
- 5) Արսամեա անունով երկու քաղաքի կառուցումը Կոմմագենեում
- 6) Ակոռիի երկրաշարժը

33. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայ Արշակունիների թագավորական իշխանության ժառանգական դառնալը
- 2) մեզ հասած առաջին հայկական արքայական դրամների հատումը
- 3) հռոմեա-պարթևական բանակցությունները և ընդդեմ Հայաստանի պայմանագրի կնքումը
- 4) Գիսակ Դիմաքայանի գլխավորած հակահռոմեական ապստամբությունը
- 5) Հռոմում կայսերական վարչակարգի հիմնումը
- 6) Զենոն-Արտաշեսի գահակալումը Հայաստանում

34. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) արքայի հրամանով հունարենին զուգահեռ ասորերենի կիրառումը Հայաստանում
- 2) Պարսից Շապուհ I արքայի զորքերի գրոհը Տրդատ II-ի թագավորության վրա
- 3) հայոց արքայի կողմից Անտիոքոս I Երվանդունուն «Հայկական» թագով թագադրելը
- 4) Արտավազդ II-ի եղերական մահը
- 5) հայոց գահի բռնագավթումը Հռոմի փոխարինող կողմից
- 6) Երվանդակերտ դաստակերտի կառուցումը

35. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տիգրան VI-ի բարձրանալը հայոց գահին
- 2) Գառնին առաջին անգամ պատմական վավերագրերում հիշատակելը
- 3) Տրդատի հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի նկատմամբ
- 4) Երվանդաշատ մայրաքաղաքի հիմնումը
- 5) պարսից Ներսես արքայի բանակի ճամբար դնելը Ոսխա գյուղում
- 6) ի նշանավորումն հայ-հռոմեական դաշինքի վերականգնման՝ Հռոմի կայսեր կողմից Կապադովկիայի կալվածքները Հայաստանին վերադարձնելը

36. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սասանյան արքայատոհմի հիմնումը
- 2) Պետոսի ուղարկվելը Արևելք
- 3) Տիգրան Մեծի և Գոդերծ II-ի միջև պայմանագրի կնքումը
- 4) հռոմեա-պոնտական պատերազմների ավարտը
- 5) Մարաստանի սելևկյան սատրապ Տիմարքոսի ապստամբությունը
- 6) Վաղարշ I Արշակունու գահ բարձրանալը Պարթևստանում

37. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) պարսից արքա Ներսեհի պատերազմելը Հռոմի դեմ
- 2) Ադրոնի կողմից հռոմեացի զորավարին դաշունահարելը
- 3) Պոմպեոսի ժամանումը Արևելք
- 4) Կորբուլոնի ներխուժումը Մեծ Հայքի թագավորություն
- 5) Պետոս զորավարի ժամանումը Կապադովկիա
- 6) առաջին անգամ պատմական վավերագրերում Գառնիի հիշատակումը

38. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Լուկուլլոսի բանակի դուրս գալը Կորդոքից և անցումը Հայկական Տավրոսի վրայով
- 2) պարսից արքա Ներսեհի պատերազմելը Հռոմի դեմ
- 3) Միհրդատ Եվպատորի բանագնացների ժամանումը Արտաշատ
- 4) Տրդատ II-ի գահակալումը
- 5) Նիգերի սպանվելը Կիլիկիայում՝ Իսոսի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտում
- 6) հռոմեա-հայարթևական տասնամյա պատերազմը

39. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սուլլայի բանակի մուտքը Կապադովկիա
- 2) Արտաշատում հայ-պարթևական պայմանագրի կնքումը
- 3) Պոմպեոսի ժամանումը Արևելք
- 4) Արտավազդ III-ի գահակալումը
- 5) Տիգրան II-ի բանակների մուտքը Ասորիք
- 6) Զելա քաղաքի մոտ հռոմեացիների նկատմամբ հայ-պոնտական ուժերի հաղթանակը

40. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Դարեհ III Կողոմանոսի դառնալը Աքեմենյան տերության տիրակալ
- 2) Մեծ Հայքի, Փոքր Հայքի և Ծոփքի անկախ հռչակվելը
- 3) Սոհեմոս-Տիգրանի գահակալումը
- 4) Արտաշես I-ի կողմից Տնորիքի գրավումը
- 5) Երվանդ II-ի մասին վերջին տեղեկությունների հիշատակումը
- 6) Օրոդես II-ի հետ հայ-պարթևական պայմանագրի կնքումը

41. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Միհրդատ Եվպատորի բանագնացների ժամանումը Արտաշատ
- 2) Տիմարքոսի ապստամբությունը
- 3) Արշակ I-ի գահակալումը Հայաստանում
- 4) Ծոփքի միացումը Մեծ Հայքին
- 5) Սամոսատ մայրաքաղաքի կառուցումը
- 6) Արտավազդ III-ի գահակալումը

42. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Մանայի թագավորության կողմից Մենուայի գերիշխանության լիովին ընդունումը
- 2) Հայկական լեռնաշխարհի սահմաններից դուրս Հայկազունների Արարատյան թագավորության հայտնի դառնալը
- 3) Սարդուրի I-ի գահակալման սկիզբը
- 4) Հայոց պետականության պատմության մեջ բազմաթիվ իշխանությունների համադաշնությունից անցումը կենտրոնացված պետության
- 5) Հայերի առանձնանալը հնդեվրոպական ընդհանրությունից
- 6) Վանի թագավորության գրային բարեփոխումը

43. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Մծուրք քաղաքի հիմնադրումը
- 2) Տիգրան VI-ին գահընկեց անելը
- 3) Սուլլայի զորքերի մուտքը Կապադովկիա
- 4) Հռոմում կայսերական վարչակարգի հիմնումը
- 5) Պետոս զորավարի ժամանումը Կապադովկիա
- 6) Արտավազդ IV-ի գահակալումը Հայաստանում

44. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Պոնտոսի Ջելա քաղաքի մոտ հայ-պոնտական ուժերի հաղթանակը հռոմեացիների նկատմամբ
- 2) Տարոն գավառում հայ ազնվականի՝ Կորբուլոնին սպանելու փորձը
- 3) Մեծ Հայքում Հայկազունների Երվանդական ճյուղի իշխանության վերջը
- 4) Վոնոն Արշակունու գահակալումը Հայաստանում
- 5) Հայ Արշակունիների թագավորական իշխանության ժառանգական դառնալը
- 6) Հակահռոմեական հուժկու ապստամբությունը և Արտազերս ամրոցի հերոսական դիմադրությունը

45. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տիգրան VI-ի բազմելը հայոց գահին
- 2) Տրդատ I-ի ռազմերթը ալանների դեմ
- 3) Արշակ I-ի գահակալումը
- 4) Հայ-պարթևական միացյալ ուժերով Տրդատի՝ Արտաշատում հայոց գահին նստելը
- 5) Լեգարդա ամրոցի գրավումը Կորբուլոնի զորքի կողմից
- 6) Որմիզդ-Արտաշիի կողմից Հայաստանի գահի զավթումը

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑՈՒՄ

7-1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

1. Հայկական լեռնաշխարհի գետերը համապատասխանեցնել լեռներին, որոնցից դրանք սկիզբ են առնում.

1) Խաչափայտի	ա. Արևելյան Եփրատ
2) Բյուրակնյան (Սրմանց)	բ. Արևելյան Տիգրիս
3) Ծաղկանց	գ. Ճորոխ
4) Ծաղկավետ	դ. Արևմտյան Եփրատ
	ե. Արաքս

1) 1-գ, 2-բ, 3-ա, 4-դ	3) 1-ա, 2-գ, 3-դ, 4-բ
2) 1-գ, 2-ե, 3-ա, 4-դ	4) 1-ա, 2-ե, 3-բ, 4-դ

2. Հայկական լեռնաշխարհի լեռնագագաթները համապատասխանեցնել իրենց բարձրություններին.

1) Արագած	ա. 4434 մ
2) Սիս	բ. 3906 մ
3) Սիփան	գ. 2906 մ
4) Կապուտջուղ	դ. 4096 մ
	ե. 3925 մ

1) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-բ	3) 1-դ, 2-բ, 3-ա, 4-ե
2) 1-դ, 2-ե, 3-ա, 4-բ	4) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-դ

3. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Գետը	N	Ակունքը	N	Երկարությունը
1	Արաքս	1	Ծաղկանց և Ծաղկավետ լեռներ	1	500 կմ (Հայաստանի մասում)
2	Տիգրիս	2	Խաչափայտի լեռներ	2	1113 կմ
3	Ճորոխ	3	Բյուրակնյան լեռներ	3	345 կմ
4	Եփրատ	4	Հայկական պար և Նազիկ լիճ	4	400 կմ (Հայաստանի մասում)
		5	Հայկական Տավրոս և Ծովք լիճ	5	1000 կմ

1)

1	5	2
2	3	5
3	1	4
4	4	1

2)

1	3	1
2	2	4
3	4	3
4	1	5

3)

1	2	5
2	4	3
3	3	1
4	5	4

4)

1	3	5
2	5	4
3	2	3
4	1	1

4. Տարեթվերը համապատասխանեցնել Արգիշտի I-ի արշավանքներին.

1) արշավանքը դեպի Ալիշտու	ա. թ. ա. 783 թ.
2) արշավանքը դեպի Զաբախա (Զավախք)	բ. թ. ա. 781 թ.
3) արշավանքը Զագրոսյան լեռներով մինչև Պարսուա երկիր	գ. թ. ա. 782 թ.
4) արշավանքը դեպի Փոքր Ասիայի տարածք	դ. թ. ա. 784 թ.
	ե. թ. ա. 785 թ.

1) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-բ	3) 1-դ, 2-բ, 3-ա, 4-գ
2) 1-գ, 2-ե, 3-բ, 4-ա	4) 1-ա, 2-դ, 3-բ, 4-ե

5. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Սարգոն II-ի արշավանքը Վանի թագավորության դեմ և Մուսասիրի նվաճումը
- 2) Արամու Ուրարտացու դիմակայումը ասորեստանյան արշավանքներին
- 3) Արգիշտի I-ի հաղթական պատերազմը Ասորեստանի դեմ
- 4) Ուրարտուի և Ասորեստանի միջև պատերազմը Մանայի համար
- 5) Էրեբունի ամրոցի հիմնադրումը

ա. թ. ա. 859-843 թթ.	դ. թ. ա. 781-778 թթ.
բ. թ. ա. 782 թ.	ե. թ. ա. 716 թ.
գ. թ. ա. 735 թ.	զ. թ. ա. 714 թ.

1) 1-ե, 2-ա, 3-բ, 4-գ, 5-դ	3) 1-ա, 2-ե, 3-գ, 4-դ, 5-բ
2) 1-գ, 2-գ, 3-դ, 4-բ, 5-ե	4) 1-գ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

6. Տարեթվերը համապատասխանեցնել ապստամբություններին.

- 1) Դարեհ I-ի դեմ հպատակ երկրների ապստամբությունը
- 2) Աքեմենյանների դեմ մի քանի սատրապությունների ապստամբությունը Երվանդ II-ի գլխավորությամբ
- 3) Մարաստանի դեմ Կյուրոս Մեծի ապստամբության սկիզբը
- 4) Քսենոփոնի զորքի անցնելը Հայաստանի տարածքով

ա. թ. ա. 553 թ.	դ. թ. ա. 360-ական թթ.
բ. թ. ա. 401 թ.	ե. թ. ա. 522-521 թթ.
գ. թ. ա. 521 թ.	

1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ	3) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-գ
2) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-բ	4) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-գ

7. Քաղաքները կառուցող արքաների անունները համապատասխանեցնել քաղաքների անվանումներին.

- 1) Տիգրանակերտ
- 2) Զարիշատ
- 3) Մծուրք
- 4) Էրեբունի
- 5) Մենուայիսինիլի
- 6) Տուշպա (Վան)
- 7) Վաղարշապատ
- 8) Արսամեա
- 9) Սամոսատ

- ա. Սանատրուկ II
- բ. Արգիշտի I
- գ. Մենուա
- դ. Արտաշես I
- ե. Տիգրան Մեծ
- զ. Շամ
- է. Արշամ
- ը. Տիգրան I
- թ. Վաղարշ I
- ժ. Սարդուրի I

- 1) 1-ը, 2-է, 3-դ, 4-բ, 5-գ, 6-ա, 7-ժ, 8-զ, 9-ե
- 2) 1-ե, 2-ա, 3-դ, 4-գ, 5-ժ, 6-բ, 7-թ, 8-ը, 9-զ
- 3) 1-ե, 2-թ, 3-ը, 4-բ, 5-գ, 6-ժ, 7-է, 8-զ, 9-դ
- 4) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-գ, 6-ժ, 7-թ, 8-է, 9-զ

8. Վանի թագավորության արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- 1) Նրա օրոք տերության կառավարման ոլորտում համադաշնային կառավարման համակարգից սկսվեց անցում կատարվել կենտրոնացված պետության:
- 2) Նրան հաջողվեց բարեկամական և դաշնակցային հարաբերություններ հաստատել կիմերների հետ:
- 3) Նրա առաջնորդությամբ ստեղծվեց Վանի աշխարհակալությունը:
- 4) Նա ասորեստանյան աղբյուրներում հիշատակվում է Սալմանասար III-ի զորքերին դիմակայելու առնչությամբ:
- 5) Նա կառուցեց 72 կմ երկարությամբ ջրանցք, որն օգտագործվում է մինչև օրս:
- 6) Նա Սևանա լճի ավազանում վերակառուցեց ամրոցներ և դրանք վերանվանեց Խալդի և Թեյշեբա աստվածների անուններով:

- ա. Մենուա
- բ. Իշպուինի
- գ. Սարդուրի II
- դ. Սարդուրի I

- ե. Ռուսա I
- զ. Արգիշտի I
- է. Ռուսա II

- 1) 1-գ, 2-է, 3-զ, 4-դ, 5-ա, 6-ե
- 2) 1-գ, 2-է, 3-ա, 4-ե, 5-դ, 6-բ

- 3) 1-բ, 2-գ, 3-զ, 4-դ, 5-ա, 6-ե
- 4) 1-գ, 2-զ, 3-է, 4-ա, 5-բ, 6-ե

9. Տիգրան Մեծի գահակալման շրջանի իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- 1) Ծովքի վերամիավորումը Մեծ Հայքի հետ
- 2) Արտաշատի պայմանագրի կնքումը
- 3) Արածանիի ճակատամարտը
- 4) հայ-պոնտական բանակների հաղթանակը Պոնտոսի Ջելա քաղաքի մոտ
- 5) Տիգրանակերտի կառուցումը
- 6) հայկական բանակների մուտքը Ասորիք

ա. Ք. ա. 80-70-ական թթ.

բ. Ք. ա. 67 թ.

գ. Ք. ա. 66 թ.

դ. Ք. ա. 94 թ.

ե. Ք. ա. 68 թ.

զ. Ք. ա. 92 թ.

է. Ք. ա. 84 թ.

1) 1-դ, 2-գ, 3-ե, 4-բ, 5-ա, 6-է

2) 1-գ, 2-է, 3-ե, 4-ա, 5-դ, 6-բ

3) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-դ, 5-ա, 6-է

4) 1-դ, 2-գ, 3-բ, 4-գ, 5-է, 6-ե

10. Տարեթվերը համապատասխանեցնել Ք. ա. I դարում տեղի ունեցած իրադարձություններին.

- 1) Օգոստոս Օկտավիանոսի որդեգիր Գայոս Կեսարի ժամանումը Հայաստան
- 2) Արտաշես II-ի սպանությունը
- 3) հայ-պարթևական պայմանագրի կնքումը Արտաշատում
- 4) Պտղոմայիս քաղաքի գրավումը
- 5) հայ-պոնտական դաշինքի կնքումը

ա. Ք. ա. 66 թ.

դ. Ք. ա. 94 թ.

բ. Ք. ա. 71 թ.

ե. Ք. ա. 20 թ.

գ. Ք. ա. 5 թ.

զ. Ք. ա. 54 թ.

1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-գ

2) 1-գ, 2-ե, 3-գ, 4-բ, 5-դ

3) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-գ

4) 1-ա, 2-ե, 3-գ, 4-գ, 5-դ

11. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Արտաշեսյան արքայատոհմի անկումը
- 2) հայ-հռոմեական պատերազմի սկիզբը
- 3) Գնեոս Պոմպեոսի ժամանումը Արևելք
- 4) Տիգրան Մեծի բազմելը Սելևկյանների գահին
- 5) Կրասոսի գլխավորությամբ հռոմեական բանակների ժամանումը Ասորիք
- 6) Մարկոս Անտոնիոսի ժամանումը Արևելք
- 7) Խառանի ճակատամարտը

ա. Ք. ա. 66 թ.

բ. Ք. ա. 53 թ.

ե. Ք. ա. 38 թ.

զ. Ք. ա. 69 թ.

գ. Բ. ա. 54 թ.
դ. 1 թ.

է. Բ. ա. 84 թ.
ը. Բ. ա. 36 թ.

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-ը, 4-է, 5-բ, 6-ե, 7-գ
- 2) 1-ե, 2-գ, 3-ը, 4-գ, 5-ա, 6-է, 7-բ

- 3) 1-ը, 2-բ, 3-գ, 4-ա, 5-է, 6-ե, 7-դ
- 4) 1-դ, 2-գ, 3-ա, 4-է, 5-գ, 6-ը, 7-բ

12. Ջորավարների անունները համապատասխանեցնել ճակատամարտերին.

- 1) Ակցիումի ճակատամարտը
- 2) Արածանիի ճակատամարտը
- 3) Հռանդեայի ճակատամարտը
- 4) Խառանի ճակատամարտը

ա. Գնեոս Պոմպեոս
բ. Պետոս
գ. Մարկոս Կրասոս

դ. Լուկիոս Լուկուլլոս
ե. Մարկոս Անտոնիոս

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ
- 2) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-գ

- 3) 1-գ, 2-ա, 3-ե, 4-բ
- 4) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-ա

13. Արտաշես I-ի ստեղծած չորս զորավարությունների ղեկավարների անունները համապատասխանեցնել զորավարության ուղղությանը.

- 1) արևելք
- 2) հարավ
- 3) հյուսիս
- 4) արևմուտք

ա. Արտաշեսի որդի Չարեհ
բ. Արտաշեսի որդի Վրույր
գ. Արտաշեսի որդի Տիրան
դ. Արտաշեսի որդի Արտավազդ
ե. զորավար Սմբատ

- 1) 1-դ, 2-ե, 3-ա, 4-գ
- 2) 1-ա, 2-դ, 3-բ, 4-գ

- 3) 1-դ, 2-գ, 3-բ, 4-ե
- 4) 1-բ, 2-ա, 3-դ, 4-ե

14. Տարբերվող համապատասխանեցնել Բ. ա. II դարում տեղի ունեցած իրադարձություններին.

- 1) հողային բարեփոխման վերաբերյալ Արտաշես I արքայի հրամանագիրը
- 2) Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը
- 3) Մարաստանի սելևկյան սատրապ Տիմարքոսի ապստամբությունը
- 4) Մեծ Հայքի, Փոքր Հայքի և Ծոփքի անկախ հռչակումը
- 5) Ապամեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 6) Մազնեսիայի ճակատամարտը
- 7) Փոքր Հայքի ռազմակալումը Պոնտոսի թագավորության կողմից

ա. Ք. ա. 188 թ.

բ. Ք. ա. 190 թ.

գ. Ք. ա. 112 թ.

դ. մոտ Ք. ա. 185 թ.

ե. մոտ Ք. ա. 180 թ.

զ. Ք. ա. 165 թ.

է. Ք. ա. 162-160 թթ.

ը. Ք. ա. 189 թ.

1) 1-գ, 2-բ, 3-է, 4-զ, 5-դ, 6-ե, 7-ա

2) 1-բ, 2-զ, 3-ե, 4-ը, 5-ա, 6-է, 7-զ

3) 1-զ, 2-բ, 3-դ, 4-ա, 5-է, 6-ե, 7-զ

4) 1-ե, 2-դ, 3-է, 4-ը, 5-ա, 6-բ, 7-զ

15. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Հռանդեայի ճակատամարտը	1	Ք. ա. 331 թ.	1	Լուկուլլոս
2	Գավգամելայի ճակատամարտը	2	Ք. ա. 53 թ.	2	Անտոնիոս
3	Արածանիի ճակատամարտը	3	Ք. ա. 31 թ.	3	Կրասոս
4	Խառանի ճակատամարտը	4	Ք. ա. 68 թ.	4	Պետոս
		5	62 թ.	5	Ալեքսանդր Մակեդոնացի

1)

1	5	2
2	3	1
3	1	3
4	2	4

2)

1	3	4
2	2	1
3	1	2
4	4	3

3)

1	2	3
2	1	5
3	4	4
4	5	3

4)

1	5	4
2	1	5
3	4	1
4	2	3

16. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Մագնեսիայի ճակատամարտը	1	Ք. ա. 31 թ.	1	Պոմպեոս
2	Ալցիումի ճակատամարտը	2	Ք. ա. 53 թ.	2	Անտոնիոս
3	Տիգրանակերտի ճակատամարտը	3	Ք. ա. 190 թ.	3	Լուկուլլոս
4	Արտաշատի պայմանագիրը	4	Ք. ա. 69 թ.	4	Անտիոքոս III
		5	Ք. ա. 66 թ.	5	Ալեքսանդր Մակեդոնացի

1)

1	5	4
2	3	2
3	1	3
4	2	1

2)

1	3	1
2	2	4
3	5	5
4	4	3

3)

1	2	3
2	1	5
3	4	4
4	5	2

4)

1	3	4
2	1	2
3	4	3
4	5	1

17. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Պատմիչը	N	Վկայությունը	N	Իրադարձությունը
1	Դիոն Կասիոս	1	«Հայերը մնացին առանց թագավորի, անտերունչ»:	1	Արտաշատի պայմանագրի կնքումը
2	Տակիտոս	2	«Հայերը, նետահարելով հռոմեացիներին, շատերին իսկույն սպանեցին, իսկ շատ-շատերին էլ վիրավորեցին»:	2	Հռանդեսայի ճակատամարտը
3	Պլուտարքոս	3	«Նա քաղաքը շրջապատեց 50 կանգուն բարձրության պարսպով, որի հաստության մեջ կային ծիերի բազմաթիվ ախոռներ»:	3	Տիգրան IV-ի ճակատամարտը սարմատական ցեղերի դեմ
4	Ապպիանոս	4	«...գնում է այն տեղը, որտեղ Երասխը և Մեծամորը խառնվում են, և այնտեղ, բլուրը հավանելով, քաղաք է շինում...»:	4	Արածանիի ճակատամարտը
		5	«Հռոմեացիները նրան ողջունեցին արքայավայել»:	5	Տիգրանակերտի կառուցումը

1)

1	4	5
2	5	1
3	1	3
4	3	2

2)

1	2	4
2	1	3
3	5	1
4	3	5

3)

1	2	2
2	3	5
3	1	3
4	5	4

4)

1	3	2
2	5	3
3	2	4
4	4	5

18. Կատարել համապատասխանեցում.

1) Նանե	4) Արեգ-Միք
2) Տիր	5) Աստղիկ
3) Անահիտ	6) Վահագն

- ա. մայրության, պտղաբերության, արգասավորության հովանավոր
- բ. արևի, լույսի, կրակի և արդարության հովանավոր
- գ. ռազմի, քաջության և ամպրոպի հովանավոր
- դ. սիրո, լույսի և գեղեցկության հովանավոր
- ե. ընտանիքի հովանավոր
- զ. հյուրընկալության հովանավոր
- է. գրի և գրականության, արվեստի և գիտության հովանավոր

1) 1-ա, 2-է, 3-գ, 4-ե, 5-դ, 6-զ	3) 1-զ, 2-գ, 3-է, 4-բ, 5-ա, 6-ե
2) 1-ե, 2-զ, 3-ա, 4-գ, 5-դ, 6-բ	4) 1-ե, 2-է, 3-ա, 4-բ, 5-դ, 6-զ

19. Հեղինակի անունը համապատասխանեցնել իր աշխատությունում արված հիշատակությանը.

- 1) Գրիգոր Լուսավորիչը «տղայության հասակում» Հայաստանում սովորել է հայոց գիրն ու լեզուն:
- 2) Հայոց Արշակ I արքայի օրոք կիրառվել է հայալեզու և հայագիր դպրություն:
- 3) Նախաքրիստոնեական Հայաստանում պաշտվել է դպրության հատուկ աստված Տիրը:
- 4) Արտավազդ արքայի գրած ողբերգությունները նրա մահվանից մեկուկես դար անց էլ հայտնի էին հռոմեացի ընթերցասերներին:

- ա. Մեթրոդորոս Սկեփսացի
բ. Գևորգ Ասորի
գ. Ագաթանգեղոս

- դ. Պլուտարքոս
ե. Փիլոստրատոս

- 1) 1-դ, 2-բ, 3-գ, 4-ա
2) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-դ

- 3) 1-ե, 2-գ, 3-բ, 4-դ
4) 1-ե, 2-բ, 3-գ, 4-դ

20. Քաղաքների անունները համապատասխանեցնել դրանց վերաբերող բնութագրումներին.

- 1) «այն լի էր գանձերով և աստվածներին նվիրաբերված թանկարժեք ընծաներով»
- 2) «Հայկական Կարթագեն»
- 3) «գեղեցիկ և շքեղ հորինվածքով»
- 4) «Նոր քաղաք»

- ա. Երվանդակերտ
բ. Վաղարշապատ
գ. Բագարան

- դ. Արտաշատ
ե. Տիգրանակերտ

- 1) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-գ
2) 1-գ, 2-դ, 3-ե, 4-բ

- 3) 1-դ, 2-բ, 3-գ, 4-ա
4) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ

21. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) հելլենիզմի դարաշրջանի սկիզբը Հայաստանում
- 2) Հայաստանում հայտնաբերված արամեատառ արձանագրությունների թվագրման ժամանակաշրջանը
- 3) Անահիտ աստվածուհու բրոնզաձույլ արձանի գլխի հայտնաբերումը
- 4) հայկական հելլենիզմի երկրորդ փուլը

- ա. I-III դդ.
բ. Ք. ա. III դ.
գ. XIX դ.

- դ. IV դ.
ե. Ք. ա. II-Ք. հ. II դդ.

- 1) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-գ
- 2) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-ա

- 3) 1-ա, 2-ե, 3-գ, 4-բ
- 4) 1-բ, 2-դ, 3-գ, 4-ե

22. Հայոց արքաների անունները համապատասխանեցնել պատմիչների՝ նրանց վերաբերյալ ասված խոսքերին.

- 1) «Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր և ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմեացիների մեջ»:
- 2) «Հայաստանն աճել էր նրա ջանքերով»:
- 3) «Նա արժանացել է «Մեծ» տիտղոսին՝ պատվավոր մի կոչման, որը պատմությունը հազվադեպ է շնորհում իր ընտրյալ դերակատարներին»:
- 4) «Սա մեր թագավորներից ամենահզորը և ամենախոհեմն էր և նրանց բոլորից քաջ: ...Եվ մեր բնակության սահմաններն ընդարձակելով՝ հասցրեց մինչև հին բնակության սահմանների ծայրերը»:

- ա. Տիգրան Երվանդյան
բ. Տրդատ III
գ. Սանատրուկ II

- դ. Տիգրան II
ե. Արտաշես I

- 1) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-բ
- 2) 1-գ, 2-ե, 3-դ, 4-ա

- 3) 1-ա, 2-ե, 3-գ, 4-բ
- 4) 1-ե, 2-բ, 3-դ, 4-գ

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

1. Հայկական լեռնաշխարհի լեռնագագաթների բարձրությունները համապատասխանեցնել լեռնագագաթների անվանումներին.

ա. Կապուտջուղ	1) 5165 մ
բ. Արագած	2) 3925 մ
գ. Մեծ Մասիս	3) 3906 մ
դ. Սիփան	4) 3975 մ
ե. Փոքր Մասիս	5) 4434 մ
	6) 4096 մ

2. Կատարել համարժեք անունների համապատասխանեցում.

ա. Ծովք	1) Կորճայք
բ. Մոկք	2) Ալզի
գ. Աղձնիք	3) Կարնո աշխարհ
դ. Բարձր Հայք	4) Մոկս
ե. Կորդուք	5) Չորրորդ Հայք
	6) Տայք

3. Արգիշտի I-ի արշավանքները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

ա. Ք. ա. 782 թ.	1) Մելիտեա երկրի գրավումը
բ. Ք. ա. 784 թ.	2) արշավանքը Ջագրոսյան լեռներով մինչև Պարսուա երկիր
գ. Ք. ա. 779 թ.	3) արշավանքը դեպի Դիաուխի
դ. Ք. ա. 783 թ.	4) արշավանքը դեպի Հյուսիսային ծովակի ավազան
ե. Ք. ա. 785 թ.	5) Վեդուրի-էթիունի երկրամասի գրավումը
	6) Կեխունի «ծովային գավառի» գրավումը

4. Հայկազուն-Երվանդական արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված փաստերին.

ա. Տիգրան Երվանդյան	դ. Շամ (Սամոս)
բ. Երվանդ (Օրոնտես) III	ե. Օրոնտես (Երվանդ II)
գ. Երվանդ I Սակավակյաց	

- 1) Գլխավորել է Աքեմենյանների դեմ բարձրացած մի քանի սատրապությունների ապստամբությունը:
- 2) Հատել է դրամներ, որոնք մեզ հասած առաջին հայկական արքայական դրամներն են:
- 3) Կյուրոս Մեծի հետ միացյալ ուժերով ապստամբել է Մարաստանի դեմ:

- 4) Ապաստան է տվել սելևկյան տիրակալի դեմ ապստամբած նրա եղբորը:
- 5) Գավգամելայի ճակատամարտում առաջնորդել է արքեմենյան զորքի աջ թևը:
- 6) Ապստամբել է Մարաստանի արքա Կիաքսարի դեմ:

5. Տարբերել համապատասխանեցնել ճակատամարտերին.

ա. Խառանի ճակատամարտը	դ. Տիգրանակերտի ճակատամարտը
բ. Ակցիունի ճակատամարտը	ե. Հռանդեայի ճակատամարտը
գ. Արածանիի ճակատամարտը	

1) Բ. ա. 53 թ.	4) Բ. ա. 68 թ.
2) Բ. ա. 69 թ.	5) 62 թ.
3) Բ. ա. 31 թ.	6) 61 թ.

6. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Էրատո	1) Սելևկյան թագուհի
բ. Աստղիկ	2) երկնային լույսի, սիրո, գեղեցկության դիցուհի
գ. Սելենե	3) ընտանիքի հովանավոր դիցուհի
դ. Նանե	4) Եգիպտոսի թագուհի
ե. Կլեոպատրա	5) մայրության, պտղաբերության, արգասավորության դիցուհի
	6) Արտաշեսյան արքայատոհմի վերջին թագուհի

7. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. շուրջ 70 000–80 000	դ. 40 000 հետևակ, 8 000 հեծյալ զորք
բ. 16 000 այրուծի, 24 000 հետևակ	ե. շուրջ 350 000
գ. 13 000	

- 1) հայոց զինված ուժերի թիվը Արտաշես I-ի օրոք
- 2) Արտավազդ II-ի՝ Մարկոս Անտոնիոսին խոստացած զինված ուժերի թիվը
- 3) զինված ուժերի թիվը Վանի թագավորությունում ըստ «Սարդուրյան տարեգրության»
- 4) հայոց զինված ուժերի թիվը Երվանդ Սակավակյացի օրոք
- 5) հայոց զինված ուժերի թիվը Տիգրանակերտի ճակատամարտում
- 6) Արտավազդ II-ի՝ Կրասոսին խոստացած զինված ուժերի թիվը

8. Հայոց արքաների անունները համապատասխանեցնել պատմիչների՝ նրանց վերաբերյալ ասված խոսքերին.

- ա. «Մեծագույն թագավոր, որ տիրակալում էր մեծ փառքով»:
- բ. Հայոց արքան ու նրա ընտանիքը.... «ցույց են տալիս իրենց ոգու արիությունը»:
- գ. «Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները հույների և հռոմայեցիների մեջ»:

դ. «Կառուցեց մեծ և շատ գեղեցիկ մի քաղաք, որին թագավորը տվեց իր անունը, և այն հռչակեց Հայաստանի քաղաքամայր»:

ե. «Սա մեր թագավորներից ամենահզորը և ամենախոհեմն էր և նրանց բոլորից քաջ»:

- 1) Արտավազդ II
- 2) Տիգրան Երվանդյան
- 3) Արտաշես I

- 4) Սանատրուկ I
- 5) Տիգրան II
- 6) Սանատրուկ II

9. Պայմանագրերը համապատասխանեցնել դրանց հետ կապված իրադարձություններին.

ա. Դաշինքն ամրապնդվեց հայոց թագավորի քրոջ և պարթևների թագաժառանգ Բակուրի ամուսնությամբ:

բ. Պարսից արքա Ներսեհը ճանաչեց Մեծ Հայքի թագավորության անկախությունը, և Տրդատը վերջնականապես հաստատվեց հայոց գահին:

գ. Ի նշան հաշտության՝ Տրդատը թագը հանեց և դրեց Ներոնի արձանի մոտ՝ այն կայսեր ձեռքից Հռոմում ստանալու պայմանով:

դ. Դաշինքն ամրապնդվեց Միհրդատ Եվպատորի դստեր և Տիգրան II-ի ամուսնությամբ:

ե. Ըստ դաշինքի «Հայաստանը հայտարարվեց Հռոմեական ժողովրդի բարեկամ և դաշնակից»:

- 1) Ապամեայի պայմանագիր
- 2) Հռանդեայի պայմանագիր
- 3) Արտաշատի պայմանագիր

- 4) Մծբինի պայմանագիր
- 5) հայ-պարթևական պայմանագիր
- 6) հայ-պոնտական պայմանագիր

10. Տիգրան Մեծի կողմից գրավված երկրների կամ տարածքների անվանումները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

ա. Ք. ա. 87 թ.

բ. Ք. ա. 93 թ.

գ. Ք. ա. 94 թ.

դ. Ք. ա. 71 թ.

ե. Ք. ա. 84 թ.

1) Ատրիք

2) Ծովք

3) Կապադովկիա

4) Պոնտոս

5) Մարաստան

6) Պտղոմայիս

11. Գահակալման տարիները համապատասխանեցնել արքայի անվանը.

ա. Վաղարշ II

բ. Տրդատ II

գ. Տրդատ I

դ. Խոսրով I

ե. Սանատրուկ II

1) 88–110 թթ.

2) 66–88 թթ.

3) 198–215 թթ.

4) 164–185 թթ.

5) 185–198 թթ.

6) 216–252 թթ.

12. Մեծ Հայքի դրածո արքաների գահակալման տարիները համապատասխանեցնել նրանց անուններին.

ա. Արիորբարզանես	1) 12–16 թթ.
բ. Ջենոն–Արտաշես	2) 35–37 թթ.
գ. Միհրդատ Իբերացի	3) 6–12 թթ.
դ. Արտավազդ IV	4) 2–4 թթ.
ե. Վոնոն–Արշակունի	5) 18–34 թթ.
	6) 4–6 թթ.

13. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Տրդատ Արշակունու հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի դեմ
բ. Ոսխայի ճակատամարտը
գ. Մծբինի 40–ամյա խաղաղության պայմանագիրը
դ. Հռանդեայի ճակատամարտը
ե. Սասանյան հեղաշրջումը Պարսկաստանում

1) 298 թ.	4) 276 թ.
2) 62 թ.	5) 226 թ.
3) 252 թ.	6) 297 թ.

14. Պաշտամունքի կենտրոնները համապատասխանեցնել աստվածների անուններին.

ա. Արամազդ	դ. Նանե
բ. Անահիտ	ե. Արեգ–Միհր
գ. Վահագն	

- 1) Տուրուբերան նահանգ, Աշտիշատ ավան
- 2) Բարձր Հայք նահանգ, Բագառիճ ավան
- 3) Բարձր Հայք նահանգ, Թիլ ավան
- 4) Բարձր Հայք նահանգ, Անի ամրոց
- 5) Այրարատ նահանգ, Երազամույն վայր
- 6) Բարձր Հայք նահանգ, Երիզա ավան

15. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Հայկ	դ. Անահիտ
բ. Աստղիկ	ե. Արա
գ. Տորք	

- 1) Նրա պաշտամունքը տարածված է եղել փոքրասիական մի շարք ժողովուրդների շրջանում:
- 2) Նրա պաշտամունքը կապված է եղել երկրագործության, ցանքի և գարնան աճող բուսականության հետ:

- 3) Ըստ ավանդության՝ նա համարվել է Վահագնի կինը կամ սիրուհին:
- 4) Ըստ որոշ ուսումնասիրողների՝ վաղ շրջանում նա եղել է նաև ռազմի դիցուհի:
- 5) Նա խորհրդանշել է հայ ժողովրդի պայքարը օտար բռնակալության դեմ՝ հանուն իր անկախության:
- 6) Նրան մեծարում էին «Ոսկեմայր» տիտղոսով:

16. Հեղինակի անունը համապատասխանեցնել աշխատությանը.

ա. «Անաբասիս»	դ. «Հայոց պատմություն»
բ. «Բաքոսուհիներ»	ե. «Մեծ մարդկանց մասին»
գ. «Հանրապետություն»	

1) Մեթրոդորոս Սկեփսացի	4) Ամֆիկրատես Աթենացի
2) Քսենոփոն	5) Էվրիպիդես
3) Պլատոն	6) Մովսես Խորենացի

17. Մեծ Հայքի դրածո արքաների հետ կապված իրադարձությունները համապատասխանեցնել նրանց անուններին.

ա. Արիոբարզանես	դ. Միհրդատ Իբերացի
բ. Զենոն	ե. Տիգրան V
գ. Հռադամիզդ	

- 1) Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորությամբ հուժկու ապստամբություն սկսվեց, որի արդյունքում դրածոն վտարվեց Հայաստանից:
- 2) Նրա իշխանությունը չճանաչվեց Հռոմի կողմից:
- 3) Հակահռոմեական ապստամբություն սկսվեց, որը ճնշելուց հետո միայն դրածոն հաստատվեց հայոց գահին:
- 4) Նա իգական գծով Արտաշեսյան շառավիղ էր, բայց գահակալեց ընդամենը մի քանի ամիս և գահընկեց եղավ հայերի ապստամբության հետևանքով:
- 5) Հայոց գահին տիրացավ՝ սպանելով հորեղբորը և նրա ամբողջ ընտանիքին:
- 6) «...գլխին թագ դրվելուն պես արքային պաշտած հայերի բազմությունը ողջունեց նրան իբրև Արտաշեսի»:

18. Արտաշեսյան արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

ա. Տիգրան IV	դ. Արտավազդ II
բ. Արտաշես II	ե. Արտավազդ I
գ. Արտաշես I	

- 1) Հռոմի դաշնակից Ատրպատականի թագավորությունը միացրեց հայոց թագավորությանը:
- 2) Զոհվեց Հայաստան ներխուժած սարմատական քոչվոր ցեղերի դեմ մղված ճակատամարտում:

- 3) Կառուցեց «Արքունի պողոտան», որ միմյանց էր կապում իր տերության երեք մայրաքաղաքները:
- 4) Պարթևստանի դեմ պայքարում պահպանեց Հայաստանի անկախությունը, բայց իր եղբորորդուն ստիպված պատանդ տվեց պարթևներին:
- 5) Մահապատժի ենթարկվեց Եգիպտոսի թագուհի Կլեոպատրայի կարգադրությամբ:
- 6) Երկրի սահմանների պաշտպանությունը պատշաճ կազմակերպելու համար ստեղծեց չորս զորավարություններ:

19. Գահակալման տարիները համապատասխանեցնել Վանի թագավորության արքայի անվանը.

ա. Մենուա	1) Ք. ա. մոտ 685–645 թթ.
բ. Ռուսա II	2) Ք. ա. մոտ 825–810 թթ.
գ. Սարդուրի I	3) Ք. ա. 764–735 թթ.
դ. Իշպուինի	4) Ք. ա. մոտ 835–825 թթ.
ե. Արգիշտի I	5) Ք. ա. 786–764 թթ.
	6) Ք. ա. մոտ 810–786 թթ.

20. Հայոց արքաների անունները համապատասխանեցնել իրենց կառուցած քաղաքների անվանումներին.

ա. Դվին	1) Ռուսա II
բ. Թեյշեբահինի	2) Արտաշես I
գ. Մծուրք	3) Սարդուրի I
դ. Տուշպա	4) Վաղարշ I
ե. Զարեհավան	5) Սանատրուկ II
	6) Խոսրով III

21. Գահակալման տարիները համապատասխանեցնել Վանի թագավորության արքայի անվանը.

ա. Արգիշտի I	1) Ք. ա. մոտ 810–786 թթ.
բ. Սարդուրի II	2) Ք. ա. մոտ 825–810 թթ.
գ. Ռուսա I	3) Ք. ա. 764–735 թթ.
դ. Սարդուրի I	4) Ք. ա. մոտ 685–645 թթ.
ե. Իշպուինի	5) Ք. ա. 735–մոտ 710–ական թթ.
զ. Մենուա	6) Ք. ա. մոտ 835–825 թթ.
	7) Ք. ա. 786–764 թթ.

22. Տարեվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Հայաստանի վերածումը Աքեմենյան տերության XIII սատրապության
- բ. Քսենոփոնի հրամանատարությամբ հույն վարձկանների բանակի նահանջը Հայաստանով

- գ. Մեծ Հայքում Հայկազունիների Երվանդական արքայատոհմի իշխանության ավարտը
- դ. Ասորեստանի մայրաքաղաք Նինվեի կործանումը
- ե. Գավգամելայի ճակատամարտը
- զ. Դարեհ I-ի գահակալման սկիզբը

- 1) Բ. ա. 331 թ.
- 2) Բ. ա. 522 թ.
- 3) Բ. ա. 521 թ.
- 4) Բ. ա. 201 թ.
- 5) Բ. ա. 612 թ.
- 6) Բ. ա. 520 թ.
- 7) Բ. ա. 401 թ.

23. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության բաժանումը մի քանի մասերի
- բ. Դարեհ I-ի հաստատումը Աքեմենյան տերության գահին
- գ. Կուրոս Մեծի գահակալության ավարտը
- դ. Աքեմենյան տերության բաժանումը վարչական 20 շրջանների
- ե. Սինաքերիբ արքայի սպանությունը նրա որդիների կողմից և նրանց փախուստը Հայաստան
- զ. Հայաստանի կողմից Աքեմենյանների գերիշխանության ճանաչումը

- 1) Բ. ա. 520 թ.
- 2) Բ. ա. 681 թ.
- 3) Բ. ա. 522 թ.
- 4) Բ. ա. 521 թ.
- 5) Բ. ա. 538 թ.
- 6) Բ. ա. 529 թ.
- 7) Բ. ա. 301 թ.

24. Երկիրը համապատասխանեցնել գահակալի անվանը.

- ա. Սարգոն II
- բ. Օրոդես II
- գ. Կլեոպատրա
- դ. Երվանդ III
- ե. Միհրդատ VI Եվպատոր
- զ. Ներոն
- 1) Պոնտոս
- 2) Մեծ Հայք
- 3) Հռոմեական կայսրություն
- 4) Ասորեստան
- 5) Պարթևստան
- 6) Կապադովկիա
- 7) Եգիպտոս

25. Տարեթվերը համապատասխանեցնել պայմանագրերին.

- ա. հայ-պարթևական պայմանագիրը
- բ. հայ-պոնտական պայմանագիրը
- գ. Ապամեայի պայմանագիրը
- դ. Հռանդեայի պայմանագիրը
- ե. Արտաշատի պայմանագիրը
- զ. Մծբինի պայմանագիրը

- 1) 298 թ.
- 2) 64 թ.
- 3) Բ. ա. 94 թ.
- 4) Բ. ա. 66 թ.

- 5) Բ. ա. 54 թ.
- 6) 297 թ.
- 7) Բ. ա. 188 թ.

26. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Ասորեստանյան աղբյուրներում Ուրարտուի՝ անվանապես հիշատակվող առաջին արքան
- բ. Արտաշեսյան արքայատոհմի վերջին արքան
- գ. Արտավազդ II արքային և նրա ընտանիքը նենգությամբ ձերբակալած հռոմեական եռապետը
- դ. Տիգրան Մեծի հետ դաշինք կնքած Պոնտոսի արքան
- ե. Տիգրան Մեծի հետ հաշտության պայմանագիր կնքած հռոմեական զորավարը
- զ. I դ. առաջին կեսին Հայաստանում գահակալած և հայերի կողմից գահընկեց չեղած միակ դրածո արքան

- 1) Անտոնիոս
- 2) Տիգրան IV
- 3) Զենոն
- 4) Արամու

- 5) Պոմպեոս
- 6) Միհրդատ VI Եվկատոր
- 7) Արտավազդ II

27. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Մարկոս Կրասոս
  - բ. Տակիտոս
  - գ. Ներոն
  - դ. Հրահատ III
  - ե. Միթրատատես
  - զ. Ստրաբոն
- 1) Պարթևստանի արքա
  - 2) հույն մատենագիր
  - 3) ասորի պատմիչ
  - 4) հռոմեական կայսր
  - 5) հռոմեական պատմիչ
  - 6) Հռոմի եռապետ
  - 7) Փոքր Հայքի արքա

28. Գահակալման տարիները համապատասխանեցնել արքայի անվանը.

- ա. Արտավազդ II
  - բ. Տիգրան III
  - գ. Արտավազդ III
  - դ. Արտաշես I
  - ե. Տիգրան I
  - զ. Տիգրան II
- 1) Բ. ա. 115–95 թթ.
  - 2) Բ. ա. 8–5 թթ.
  - 3) Բ. ա. 55–34 թթ.
  - 4) Բ. ա. 95–55 թթ.
  - 5) Բ. ա. 20–8 թթ.
  - 6) Բ. ա. 5–2 թթ.
  - 7) Բ. ա. 189–160 թթ.

29. Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել հայոց արքաների վերաբերյալ իրենց խոսքերին.

- ա. «Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները հույների և հռոմայեցիների մեջ»:
- բ. «Արմենիայի մեծագույն մասի տիրակալ»:
- գ. «Հռոմեացիները նրան ողջունեցին արքայավայել»:
- դ. «Ջենոնի գլխին թագ դրվելուն պես արքային պաշտած հայերի բազմությունը ողջունեց նրան՝ իբրև Արտաշեսի»:
- ե. «Հայաստանն... աճել է Արտաշեսի ջանքերով..., և ուստի այստեղ բոլորը միավազու են»:
- զ. «Սա մեր թագավորներից ամենահզորը և ամենախոհեմն էր և նրանց բոլորից քաջ»:

1) Մովսես Խորենացի	5) Պլուտարքոս
2) Ստրաբոն	6) Տակիտոս
3) Պոլիբիոս	7) Արիանոս
4) Հերոդոտոս	

30. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Հայկ	դ. Արեգ-Միհր
բ. Տիր	ե. Տորք
գ. Արա	զ. Աստղիկ

- 1) Նրա պաշտամունքը կապված է եղել երկրագործության, ցանքի և գարնան աճող բուսականության հետ:
- 2) Նա համարվել է արևի, լույսի, կրակի և արդարության աստվածը:
- 3) Նա համարվել է ռազմի, քաջության և ամպրոպի աստվածը:
- 4) Նրա անունը տոտեմական ծագում ունի և կապված է անգեղ թռչունի հետ:
- 5) Նա համարվել է լույսի, սիրո և գեղեցկության դիցուհին:
- 6) Նա համարվել է գրի և գրականության, արվեստի և գիտության հովանավոր աստվածը:
- 7) Նրա անունով է կոչվել Օրիոն համաստեղությունը:

31. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Վանատուր	դ. Արեգ-Միհր
բ. Աստղիկ	ե. Արամազդ
գ. Անահիտ	զ. Տիր

- 1) մայրության, պտղաբերության, արգասավորության հովանավոր
- 2) ընտանիքի հովանավոր

- 3) արևի, լուսի, կրակի և արդարության հովանավոր
- 4) երկրի և երկնքի արարիչ
- 5) լուսի, սիրո և գեղեցկության հովանավոր
- 6) գրի և գրականության, արվեստի և գիտության հովանավոր
- 7) հյուրընկալության աստված

32. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Էվրիպիդեսի «Բաքոսուհիներ» ողբերգության բեմականացումը Արտաշատում
- բ. Գառնիի ամրոցի կառուցումը
- գ. հայոց գահի բռնազավթումը Հռոդամիզդի կողմից
- դ. Բակուր արքայի մակագրությամբ արծաթե թասի թվագրումը
- ե. Կորբուլոնի գլխավորությամբ հռոմեական լեգեոնների ներխուժումը Մեծ Հայքի թագավորություն
- զ. Տիգրան III-ի գահակալության սկիզբը

- 1) 58 թ.
- 2) 51 թ.
- 3) Ք. ա. 18 թ.
- 4) 76 թ.
- 5) Ք. ա. 20 թ.
- 6) Ք. ա. 53 թ.
- 7) 160-ական թթ.

33. Տարեթվերը համապատասխանեցնել I դարում տեղի ունեցած իրադարձություններին.

- ա. Կորբուլոնի դեմ մահափորձը Տարոն գավառում
- բ. Հռանդեսայի ճակատամարտը
- գ. Կովկասից ալանների ներխուժումը Մեծ Հայքի թագավորություն Տրդատ I-ի օրոք
- դ. թագադրվելու նպատակով Տրդատ I-ի ուղևորությունը Հռոմ
- ե. Վաղարշ I և Տրդատ Արշակունիների մուտքը Հայաստան և Հռոդամիզդի վտարումը
- զ. Գառնիի ամրոցի կառուցումը

- 1) 62 թ.
- 2) 72 թ.
- 3) 76 թ.
- 4) 58 թ.
- 5) 52 թ.
- 6) 59 թ.
- 7) 65 թ.

34. Հայոց արքաների անունները համապատասխանեցնել իրենց կառուցած քաղաքների անվանումներին.

- ա. Սամոսատ
- բ. Տուշպա (Վան)
- գ. Մծուրք
- դ. Էրեբունի
- 1) Երվանդ IV
- 2) Շամ
- 3) Արգիշտի I
- 4) Վաղարշ I

ե. Չարիշատ
զ. Բագարան

5) Սարդուրի I
6) Արտաշես I
7) Սանատրուկ II

35. Արտաշեսյան արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Հոր մահապատժից հետո նա կարգադրեց սրի քաշել Հայաստանում գտնվող բոլոր հռոմեացիներին:
- բ. Նա զոհվեց նախակովկասյան տափաստաններից Հայաստան ներխուժած սարմատական քոչվոր ցեղերի դեմ մղված ճակատամարտում:
- գ. Նա թագադրվեց Աղձնիքի նշանավոր սրբավայրերից մեկում, որտեղ հետագայում կառուցեց մայրաքաղաք:
- դ. Պարթևստանի դեմ պայքարում նա պահպանեց Հայաստանի անկախությունը, բայց իր եղբորորդուն ստիպված պատանդ տվեց պարթևներին:
- ե. Բանակցությունների ժամանակ նա դավադրաբար ձերբակալվեց Անտոնիոսի կողմից և շղթայակապ ուղարկվեց Ալեքսանդրիա:
- զ. Երկրի կառավարումը դյուրացնելու նպատակով նա այն բաժանեց 120 գավառների:

1) Արտաշես I
2) Տիգրան II
3) Արտավազդ II
4) Տիգրան III

5) Արտաշես II
6) Տիգրան IV
7) Արտավազդ I

36. Արշակունիների արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Նրա գլխավորությամբ հայերը ջախջախեցին և Հայաստանից դուրս վտարեցին Կարակալայի ուղարկված զորքը:
- բ. Արածանիի ափին՝ Մշո դաշտում, նա հիմնադրեց Մծուրք քաղաքը:
- գ. Հռոմեական կայսեր փոխարեն նա հաղթական մենամարտ մղեց գոթերի իշխանի դեմ:
- դ. Նրա օրոք Արշակունիների թագավորական իշխանությունը դարձավ ժառանգական:
- ե. Նա կառուցապատեց Գառնու հինավուրց ամրոցը՝ իր շինություններով և Արեգ-Միհրի տաճարով:
- զ. Նրա օրոք Արարատյան դաշտում՝ Շրեշ բլրի վրա տարածվող Վարդգեսավան գյուղաքաղաքը զարգացավ և վերածվեց մայրաքաղաքի:

1) Վաղարշ I	5) Տրդատ II
2) Վաղարշ II	6) Տրդատ III
3) Տրդատ I	7) Խոսրով I
4) Սանատրուկ II	

37. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Ներոն կայսեր կողմից թագադրված Արշակունի արքան
 բ. Մարկոս Անտոնիոսի կողմից նենգությամբ ձերբակալված հայոց արքան
 գ. Խառանի ճակատամարտում սպանված հռոմեական եռապետը
 դ. Ալեցիոմի ճակատամարտում լիակատար պարտություն կրած եռապետը
 ե. Հռոմում կայսերական վարչակարգին հիմք դրած եռապետը
 գ. Միհրդատ Իբերացու դեմ ապստամբած հայոց սպարապետը

1) Մարկոս Կրասոս	5) Ադդոն
2) Արտավազդ II	6) Գիսակ Դիմաքսյան
3) Մարկոս Անտոնիոս	7) Օկտավիանոս
4) Տրդատ I	

38. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Հյուսիսային Միջագետքի փոխարքա նշանակված Տիգրան Մեծի եղբայրը
 բ. Տիգրան Մեծի հետ Արտաշատում պայմանագիր կնքած հռոմեացի զորավարը
 գ. Տիգրան Մեծի կողմից մահապատժի ենթարկված Սելևկյան թագուհին
 դ. Տիգրան Մեծին հավատարմության երդում տված Մարաստանի թագավորը
 ե. Տիգրան Մեծի հետ դաշինք կնքած Պոնտոսի արքան
 գ. Անտիոքի փոխարքա-կառավարիչ նշանակված Տիգրան Մեծի զինակիցը

1) Միհրդատ VI Եվպատոր	5) Միհրդատ
2) Բագարատ	6) Գուրաս
3) Կլեոպատրա	7) Պոմպեոս
4) Սելենե	

39. Հայոց արքաների անունները համապատասխանեցնել գահակալման տարեթվերին.

ա. 88–110 թթ.	1) Բակուր Արշակունի
բ. 185–198 թթ.	2) Տրդատ I
գ. 117–140 թթ.	3) Վաղարշ II
դ. 66–88 թթ.	4) Սանատրուկ II
ե. 198–215 թթ.	5) Խոսրով I
զ. 161–163 թթ.	6) Տրդատ II
	7) Վաղարշ I

40. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել աղբյուրներից մեջբերված վկայություններին.

- ա. «Արևելքում իրենց ամենից շատ հոգսեր են պատճառել հայերը»:
- բ. «...գլխին թագ դրվելուն պես արքային պաշտած հայերի բազմությունը ողջունեց նրան իբրև Արտաշեսի»:
- գ. «Տույց են տալիս իրենց ոգու արիությունը»:
- դ. «Հայերը, նետահարելով հռոմեացիներին, շատերին իսկույն սպանեցին, իսկ շատ-շատերին էլ վիրավորեցին»:
- ե. «Հայերը մնացին առանց թագավորի, անտերունչ»:
- զ. «Հռոմեացիները նրան ողջունեցին արքայավայել»:

- 1) Տիգրան Մեծի ժամանումը Պոմպեոսի ճամբար
- 2) Արաձանիի ճակատամարտը
- 3) Պոնտական արքայազն Ջենոնի թագադրումը
- 4) Տիգրան IV-ի գահակալությունը
- 5) Արտաշեսյան թագավորության անկումը
- 6) Խառանի ճակատամարտը
- 7) Ալեքսանդրիայում կազմակերպված հաղթահանդեսում Արտավազդ II արքայի և նրա ընտանիքի արժանապատիվ պահվածքը

41. Ք. ա. VII-III դարերում գահակալած արքաների անունները համապատասխանեցնել երկրի անվանմանը.

- ա. Մակեդոնիա
- բ. Մարաստան
- գ. Սելևկյան պետություն
- դ. Մեծ Հայք
- ե. Ասորեստան
- զ. Աքեմենյան Պարսկաստան

- 1) Սինաբերիք
- 2) Կամբիզ
- 3) Փիլիպոս II
- 4) Պտղոմեոս IX
- 5) Անտիոքոս III
- 6) Կիաքսար
- 7) Երվանդ III

42. Գահակալների անունները համապատասխանեցնել երկրի անվանմանը.

- ա. Եգիպտոս
- բ. Մեծ Հայք
- գ. Սելևկյան պետություն
- դ. Պարթևստան
- ե. Մակեդոնիա
- զ. Հռոմեական կայսրություն

- 1) Օգոստոս Օկտավիանոս
- 2) Կլեոպատրա
- 3) Գոդերծ II
- 4) Կյուրոս II Մեծ
- 5) Անտիոքոս IV
- 6) Փիլիպոս II
- 7) Էրատո

43. Համապատասխանեցնել իրադարձությունը և տարեթիվը.

- ա. Սենեքերիմ արքայի սպանությունը
- բ. Սասանյանների հաստատումը պարսից գահին
- գ. Կորբուլոնի ներխուժումը Մեծ Հայք
- դ. Կյուրոս Մեծի մահը
- ե. Մծբինի պայմանագրի կնքումը
- զ. Հայաստանի՝ Աքեմենյանների գերիշխանությունը ճանաչելը

- 1) 58 թ.
- 2) Ք. ա. 681 թ.
- 3) Ք. ա. 529 թ.
- 4) 298 թ.
- 5) Ք. ա. 553 թ.
- 6) 226 թ.
- 7) Ք.ա. 521 թ.

44. Մեծ Հայքի արքաների գահակալման տարեթվերը համապատասխանեցնել անուններին.

- ա. Սոհեմնո-Տիգրան 1) 198-215 թթ.
- բ. Տրդատ I 2) 117-140 թթ
- գ. Խոսրով I 3) 66-88 թթ.
- դ. Սանատրուկ II 4) 185-198 թթ
- ե. Վաղարշ I 5) 164-185 թթ.
- զ. Բակուր Արշակունի 6) 161-163 թթ.
- 7) 88-110 թթ.

45. Տիգրան Մեծի գահակալման շրջանի իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- ա. Կորդուքի միավորումը Մեծ Հայքի հետ
- բ. Պտղոմայիս քաղաքի գրավումը
- գ. Սուլլայի գլխավորած հռոմեական բանակի մուտքը Կապադովկիա
- դ. Հայկական բանակների մուտքը Անտիոք
- ե. Տիգրանակերտի ճակատամարտը
- զ. հայկական բանակի ներխուժումը Մարաստան

- 1) Ք. ա. 87 թ.
- 2) Ք. ա. 84 թ.
- 3) Ք. ա. 69 թ.
- 4) Ք. ա. 94 թ.
- 5) Ք. ա. 68 թ.
- 6) Ք. ա. 92 թ.
- 7) Ք. ա. 71 թ.

46. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Ապամեայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- բ. Զարեհի և Արտաշեսի հրամանատարությամբ սելևկյան զորքերի արշավանքը Հայաստան

- գ. Արտաշատի կառուցումը
- դ. Ալեքսանդր Մակեդոնացու մահը
- ե. Հայ-պոնտական պայմանագրի կնքումը
- զ. Գավգամելայի ճակատամարտը

- 1) Ք. ա. 188 թ.
- 2) Ք. ա. 94 թ.
- 3) Ք. ա. 331 թ.
- 4) Ք. ա. 185 թ.

- 5) Ք. ա. 323 թ.
- 6) Ք. ա. 330 թ.
- 7) Ք. ա. 201 թ.

47. Արքաների անունները համապատասխանեցնել գահակալման տարեթվերին.

- ա. Ք. ա. 115–95 թթ.
- բ. Ք. ա. 20–8 թթ.
- գ. Ք. ա. 30–20 թթ.
- դ. Ք. ա. 189–160 թթ.
- ե. Ք. ա. 5–2 թթ.
- զ. Ք. ա. 55–34 թթ.

- 1) Տիգրան III
- 2) Արտավազդ II
- 3) Տիգրան IV
- 4) Արտաշես II

- 5) Արտավազդ III
- 6) Տիգրան I
- 7) Արտաշես I

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՏՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊԵՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-1. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

1. Որտեղ և երբ է վերականգնվել Հայկազունիների գերիշխանությունը.

- 1) Ք. ա. VI դարի երկրորդ կեսին, Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում
- 2) Ք. ա. VII դարի առաջին կեսին, Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում
- 3) Ք. ա. V դարի սկզբներին, Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևելքում
- 4) Ք. ա. VII դարի երկրորդ կեսին, Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիս-արևմուտքում

2. Որքան էր Անտոնիոսի զորքի և ռազմական տեխնիկայի թիվը պարթևական արշավանքի սկզբին.

- 1) 80 հազար զորք և 150 սայլերի վրա բարձած պաշարողական տեխնիկա
- 2) 90 հազար զորք և 200 սայլերի վրա բարձած պաշարողական տեխնիկա
- 3) 100 հազար զորք և 300 սայլերի վրա բարձած պաշարողական տեխնիկա
- 4) 150 հազար զորք և 350 սայլերի վրա բարձած պաշարողական տեխնիկա

3. Տրված փաստարկներից որ երկուսն են սխալ.

- ա. Ք. ա. 650-ական թթ. առաջին կեսին տեղի ունեցան ռազմական բախումներ Ասորեստանի և Վանի թագավորության միջև:
- բ. Ք. ա. VII դարի սկզբին Վանի արքայատոհմից անցում կատարվեց հաջորդ արքայատոհմին՝ առանց պատերազմական գործողությունների, պալատական հեղաշրջման միջոցով:
- գ. Հայկական լեռնաշխարհում համադաշնությունների համակարգը գոյություն ուներ՝ սկսած Ք. ա. III հազարամյակից:
- դ. Հայկական լեռնաշխարհում համադաշնություններից անցումը կենտրոնացված պետության տեղի է ունեցել Ք. ա. X–IX դարերում:

1) բ, գ	3) ա, բ
2) ա, դ	4) բ, դ

4. Մինչ Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեությունը հայկական մի շարք երկրամասեր որ հարևան երկրների կողմից էին նվաճվել.

- 1) Պոնտոսի, Մարաստանի, Վիրքի, Աղվանքի
- 2) Մարաստանի, Վիրքի, Պոնտոսի, Սելևկյան պետության
- 3) Պարթևստանի, Վիրքի, Աղվանքի, Հռոմի
- 4) Ատրպատականի, Վիրքի, Հռոմի, Սելևկյան պետության

5. Ստորև բերված պնդումներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Վանի թագավորության սահմանները Ռուսա II-ի օրոք տարածվում էին Պարտուայից մինչև Ուրմիո լճի ավազան, Կասպից ծովից դեպի Փոքր Ասիայի կենտրոնական շրջաններ:
- 2) Արտաշեսի որդի Վրույրին Պատմահայրը հիշատակում է իբրև «այր իմաստուն և բանաստեղծ»:
- 3) Վանի թագավորության սահմանները Սարգուրի II-ի օրոք տարածվում էին հյուսիսում՝ Սև ծով, հյուսիս-արևելքում՝ Կուր գետ, արևելքում՝ Կասպից ծով, արևմուտքում՝ Փոքր Ասիայի կենտրոնական շրջան, հարավում՝ Բաբելոնով Պարսից ծոց և հարավ-արևմուտքում՝ Միջերկրական ծով:
- 4) Երվանդունյաց թագավորության սահմանները տարածվում էին հյուսիս-արևելքում՝ Կուր գետ, հյուսիս-արևմուտքում՝ Սև ծով, արևելքում՝ Մարաստան, իսկ հարավում՝ Հյուսիսային Միջագետք:
- 5) Տիգրան Երվանդյանը, ըստ հայկական ավանդության, վճռական պայքարում սպանել է Մարաստանի արքա Կիաքսարին:
- 6) Տիգրան Մեծի կյանքին է նվիրված եղել Բարդաճանի «Մեծ մարդկանց մասին» վերնագրով աշխատության մի ամբողջ գլուխ:
- 7) Տրդատ I-ի հրամանով Մեծ Հայքում հունարենին զուգահեռ կիրառվել է ասորերենը:

6. Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- ա. Բ. ա. VII դարի առաջին կեսին Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում վերականգնված Հայկազունների իշխանությունը համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրների Արմե-Շուբրիա պետական կազմավորմանը:
- բ. Բ. ա. 609 թ. Վանն արդեն Պարոյր Նահապետի իշխանության տակ էր:
- գ. Տիգրան Երվանդյանին հաջորդել է նրա որդի Վրույրը:
- դ. Հայերի ապստամբությունը ճնշելու համար Դարեհ I-ը ուղարկել է պարսիկ զորավար Վեհմիրիշապուհին:
- ե. Ըստ Պատմահոր հաղորդման՝ Պարոյր Նահապետը միավորել է Սևանա լճից մինչև Տիգրիս ընկած ողջ տարածքը:
- զ. Տիգրան Երվանդյանը մտերիմ հարաբերություններ ուներ պարսից արքա Կյուրոս Կրտսերի հետ:
- է. Բ. ա. 580-570-ական թթ. նշանավոր դարձած Երվանդ I Սակավակյացի անունով նոր արքայատոհմը կոչվել է Երվանդական, Երվանդյան կամ Երվանդունի:

1) ա, բ, է	3) ա, գ, է
2) գ, դ, զ	4) բ, դ, ե

7. Տրված պնդումներից որոնք են սխալ.

- 1) Աստվածաշնչի առաջին՝ Ծննդոց գրքի համաձայն՝ համաշխարհային ջրհեղեղից փրկվեց միայն Նոյ նահապետն՝ իր ընտանիքով, որի տապանը հանգրվանեց Հայկական լեռնաշխարհում՝ «Արարատ լեռների վրա»:

- 2) Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդազրույցում որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երեք շերտ՝ հնագույն, նախաքրիստոնեական և հետքրիստոնեական:
- 3) Ըստ Աստվածաշնչի՝ բոլոր ազգերն առաջացել են Նոյ նահապետի երեք որդիներից՝ Հաբեթից, Սեմից, Քամից:
- 4) Միջնադարում հայկական ուժեղ պետություն է ստեղծվել Միջերկրական ծովի հյուսիս-արևմուտքում ընկած Կիլիկիայում, որն ունեցել է մինչև 50 000 քառ. կմ տարածք:
- 5) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Հայկ նահապետի անունով մեր ժողովուրդը կոչվեց հայ, երկիրը՝ Հայք, Հայաստան, իսկ նրա ժառանգներից Արամ նահապետի անունից առաջացան Հայաստանի «Արմենիա» և հայերի «արմեն» անունները:
- 6) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Արամանյակի անունով է կոչվել Արագած լեռը:

8. Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Ք. ա. 830–ական թթ. Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսարևելյան շրջաններում Դիաուխիի շուրջ կազմավորվել էր համադաշնություն:
- 2) Քանի որ «Ուրարտուն» դարձել էր Հայաստանի ընդհանրական անվանում, ուստի խեթական աղբյուրները շարունակում են այդ անունով հիշատակել նաև Նաիրի թագավորությունը:
- 3) Վանի թագավորության հզորացման և տարածաշրջանում նշանակալի տերություն դառնալու գործում կարևոր դեր խաղացին Իշպուինիի և Մենուայի կատարած բարեփոխումները:
- 4) Հայոց դիցարաններից միայն Վանի թագավորության շրջանի դիցարանին է բնորոշ եղել միակենտրոնությունը՝ Արարիչ գերագույն աստծո գլխավորությամբ:
- 5) Մենուայի առաջին քայլերից մեկն էր Եփրատի աջափնյա հատվածում ամրապնդվելը, որի նվաճումից հետո էլ հիմնադրվում է ռազմավարական խոշոր հենակետ Մենուախինիի քաղաքը:
- 6) Վանի թագավորության սահմանները Սարգուրի II–ի օրոք հասնում էին հարավում՝ Հայկական Տավրոս, հյուսիս-արևմուտքում՝ Կուր գետ, արևելքում՝ Կասպից ծով, արևմուտքում՝ Փոքր Ասիայի կենտրոնական շրջան և հարավ-արևելքում՝ Միջերկրական ծով:
- 7) Ռուսա II–ը, թեև գահ բարձրացավ դժվարին ժամանակաշրջանում, սակայն կարողացավ զարկ տալ քաղաքաշինությանը, արհեստներին ու առևտրին, հիմնեց կամ վերակառուցեց բազմաթիվ ամրոցներ, անցկացրեց նոր ջրանցքներ:
- 8) Երվանդ Սակավակյացի օրոք հայոց թագավորության սահմանները հասնում էին հյուսիս-արևելքում՝ Կուր գետ, հյուսիս-արևմուտքում՝ Սև ծով, արևելքում՝ Մարաստան, իսկ հարավում՝ Հյուսիսային Միջագետք:

9. Տրված պնդումներից որոնք են սխալ.

- 1) Արամու Ուրարտացին ասորեստանյան աղբյուրներում անվանապես հիշատակվող առաջին ուրարտական արքան է:
- 2) Ըստ Ղ. Փարպեցու՝ Արամու Ուրարտացին հետ է շարտել ասորեստանյան նվաճողներին և հաղթական արշավանքներով հասել մինչև Սև ու Կասպից ծովերի ափերը:
- 3) Ք. ա. 830–ական թթ. Հայաստանի տարածքում ձևավորվել էին մի քանի համադաշնություններ, որոնցից ամենամեծը Արարատյան դաշտում, Սևանա լճի ավազանում, Սյունիքում և հարակից շրջաններն ընդգրկող Էթիունի երկրի համադաշնությունն էր:
- 4) Վանի թագավորության սահմանները Սարգուրի II–ի օրոք հասնում էին հյուսիսում՝ Սև ծով, հյուսիս–արևելքում՝ Կուր գետ, արևելքում՝ Կասպից ծով, արևմուտքում՝ Փոքր Ասիայի կենտրոնական շրջան, հարավում՝ Բաբելոնով դեպի Պարսից ծոց և հարավ–արևմուտքում՝ Միջերկրական ծով:
- 5) Սարգուրի I–ի օրոք Վանի թագավորությունը հասավ աննախադեպ հաջողությունների՝ վերածվելով Առաջավոր Ասիայի հզորագույն ուժի:
- 6) Ռուսա III–ի իշխանության շրջանից մեզ հասած արձանագրություններ են հայտնաբերվել Արարատյան դաշտի և Վանա լճի արևելյան շրջանների հնավայրերից:

10. Գտնել սխալ փաստարկները.

- 1) Ըստ V–VII դարերի «Աշխարհացոյցի»՝ Մեծ Հայքը բաժանվել է 15 խոշոր նահանգների, որոնք միասին ունեին 181 գավառ:
- 2) Սարգուրի I–ը ասորեստանյան աղբյուրներում հիշատակվել է Ք. ա. 833 թ.՝ Սալմանասար III–ի զորքերին դիմակայելու առնչությամբ:
- 3) Իշպուհինի գահակալության երկրորդ շրջանում բարեփոխումների հեղինակակից է հանդես եկել նրա որդի Մենուան:
- 4) Իշպուհինի գահակալության երկրորդ շրջանում իրականացված կրոնական բարեփոխման արդյունքում ստեղծվեց թագավորության համար միասնական դիցարան, որն արձանագրվել է «Խալդյան դարպասի» վրա:
- 5) Ռազմական ոլորտի բարեփոխումների շնորհիվ Իշպուհինի Ք. ա. 820–ական թթ. սկզբին ընդլայնեց թագավորության սահմանները Ուրմիա լճի ավազանի հարավում՝ ներառելով Արդինի–Մուսասիր երկիրը:
- 6) Մենուայի բանակը հարավարևմտյան ուղղությամբ հաղթարշավով հասել է մինչև Կումենու և Ասորեստան:
- 7) Ք. ա. IX դ. վերջերին Ուրմիա լճի ավազանում հայտնի էր Մանա թագավորությունը:
- 8) Վանի թագավորության արքա Արգիշտի I–ի առաջխաղացումը կասեցնելու Ասորեստանի փորձերը Ք. ա. 791 թ. ավարտվել են անհաջողությամբ:

11. Տրված պնդումներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Հայկական լեռնաշխարհի այսօր հայտնի հնագույն պետության՝ Արատտայի հովանավոր աստվածը Արան էր՝ իմաստության և տիեզերական ջրերի աստված Հայկի որդին:

- 2) Արարատ անվանումը Ուրարտու անվան ասորեստանյան տարբերակն է:
- 3) Վանա լիճը ծովի մակերևույթից բարձր է 1720 մ և ունի չորս կղզի՝ Աղթամար, Լիմ, Արտեր, Կտուց:
- 4) Հայոց պետականության պատմության մեջ դարակազմիկ փոփոխությունը՝ անցումը համադաշնությունների համակարգից կենտրոնացված պետության, սկսվել է Սարգսի I-ի օրոք:
- 5) Սարգսի II-ի օրոք Վանի թագավորության սահմանները ձգվում էին չորս ծովերի միջև:

12. Գտնել ճիշտ պնդումները.

- 1) Համադաշնությունների համակարգը բնորոշ էր Հայկական լեռնաշխարհին՝ սկսած Ք. ա. չորրորդ հազարամյակից:
- 2) Վանի թագավորությունն առաջին համահայկական թագավորությունն է:
- 3) Ռուսա I-ի և Արգիշտի II-ի կառավարման շրջանում Վանի թագավորության համար հյուսիսից հայտնվել էր լուրջ թշնամի՝ սկյութների ցեղը:
- 4) Ք. ա. VI դարի առաջին կեսին Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում վերականգնված Հայկազունների իշխանությունը համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրների Արմե-Շուբրիա պետական կազմավորմանը:
- 5) Ըստ Պատմահոր հաղորդման՝ Պարոյր նահապետը միավորել էր Վանա լճից մինչև Եփրատ ընկած ողջ տարածքը:
- 6) Ք. ա. 643 թ. Վանն արդեն Պարոյր նահապետի իշխանության տակ էր:
- 7) Տիգրան I Երվանդյանից հետո գահակալել է նրա որդի Վահագնը:

13. Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- ա. Հայաստանի տարածքում Արմենիա մայր և Արմենիա մի՛նոր վարչական միավորներն առաջին անգամ հիշատակվում են Մագնեսիայի ճակատամարտի առնչությամբ:
- բ. Հայերի ծագումնաբանության մասին վրացական ավանդությունը գրի է առնվել IX-XI դարերի վրաց հեղինակների կողմից:
- գ. Հնդեվրոպական նախահայրենիքն ընդգրկում է Հայկական լեռնաշխարհը, Միջագետքի հյուսիսային, Փոքր Ասիայի արևելյան, Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան շրջանները:
- դ. Հայկազուն-Երվանդականների թագավորությունն առաջին համահայկական թագավորությունն է:
- ե. Սարգոն II-ի Ք. ա. 714 թ. արշավանքի ժամանակ Արդինի-Մուսասիրի տաճարին կից զինանոցից ասորեստանցիները թալանել են 35 հազար թուր, 25 հազար վահան, 15 հազար նիզակ:
- զ. Միայն Արգիշտի I և Սարգսի II արքաների օրոք նվաճված երկրներից Վանի թագավորություն են բերվել ավելի քան կես միլիոն ռազմագերի-ստրուկներ:
- է. «Սարգսիայի տարեգրության» համաձայն՝ Վանի թագավորության զինված ուժերի ընդհանուր թիվը շուրջ 250 հազար էր:

1) գ, դ, զ

2) բ, գ, զ

3) ա, ե, է

4) բ, դ, է

14. Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Ք. ա. 54 թ. վերջերին Արտաշատում կնքվեց հայ-պարթևական դաշինք:
- 2) Ք. ա. 53 թ. գարնանը հռոմեական 50-հազարանոց բանակը Կրասոսի գլխավորությամբ ժամանեց Ասորիք:
- 3) Ք. ա. 53 թ. մայիսի 6-ին Խառան քաղաքից ոչ հեռու տեղի ունեցած ճակատամարտում պարթև արքայազն Բակուրը ջախջախեց հռոմեական բանակը:
- 4) Եռապետ Անտոնիոսը 60-հազարանոց բանակով Ք. ա. 36 թ. արշավեց Հայաստան և շարժվեց դեպի Արտաշատ:
- 5) Օկտավիանոսը Ք. ա. 27 թ. պաշտոնապես իրեն հայտարարեց Օգոստոս (Սրբազան) և հիմք դրեց կայսերական վարչակարգին Հռոմում:
- 6) Հռոմում ստեղծված Առաջին եռապետության անդամներն էին Գնեոս Պոմպեոսը, Հուլիոս Կեսարը, Մարկոս Անտոնիոսը:
- 7) Ք. ա. 5 թ. Օկտավիանոս Օգոստոսը մեծ բանակով Հայաստան է ուղարկում իր որդեգիր Գայոս Կեսարին, որը Հայաստանի թագավոր է հռչակում Տիգրան IV-ի հորեղբայր Արտավազդ III-ին:
- 8) Ք. ա. 3 թվականին Հայոց գահին կրկին բազմեց Տիգրան IV-ը:

15. Գտնել սխալ փաստարկները.

- 1) Վանի թագավորությունն ասորեստանյան աղբյուրներում կոչվել է Ուրարտու, իսկ տեղական արձանագրություններում՝ Նաիրի և Բիայնիլի:
- 2) Սարգոն II-ի Ք. ա. 714 թ. արշավանքի ժամանակ Արդինի-Մուսասիրի տաճարին կից զինանոցից ասորեստանցիները թալանել են 305 հազար թուր, 25 հազար վահան, 1500 նիզակ:
- 3) Վանի տերությունն ամենամեծ տարածքային աճն ունեցել է Մենուայի օրոք:
- 4) Միայն Արգիշտի I և Սարգուրի II արքաների օրոք նվաճված երկրներից բերվել են ավելի քան մեկ միլիոն ռազմագերի-ստրուկներ:
- 5) Հայաստանի Հանրապետության ամենաբարձր գագաթը Արագածն է, որն ունի 4096 մ բարձրություն:
- 6) Ք. ա. 773-743 թթ. երեսնամյա պայքարի արդյունքում Ասորեստանը կրկին դարձավ Առաջավոր Ասիայի տերություններից մեկը:
- 7) Ռուսա II-ը շարունակեց կառավարման համակարգի բարեփոխումը՝ համադաշնությունների համակարգից անցումը գերկենտրոնացված կառավարման:
- 8) Արտաշատ մայրաքաղաքը կառուցվել է Ք. ա. 185 թ. Արաքս և Մեծամոր գետերի ջրկիցում:
- 9) Ք. ա. 20 թ. Արտաշատում դավադրաբար սպանվել է Արտաշես II-ը:

16. Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Հնդեվրոպական նախախախարենիքն ընդգրկում է Հայկական լեռնաշխարհը, Միջագետքի արևելյան, Փոքր Ասիայի հյուսիսային, Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան շրջանները:
- 2) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը կատարվել է Իշպուհինի գահակալության երկրորդ շրջանում:

- 3) Թորգոմա տունը եղել է Եփրատի վերին ավազանում և հիշատակվում է դեռևս Ք. ա. XX–XVIII դարերում:
- 4) Վանի տերության բանակի կազմում Արգիշտի I-ի օրոք առանձնացվեց «արքայական գունդը»՝ հեծյալ զորամասերից բաղկացած ուժերը:
- 5) Հայկազուն–Երվանդականների թագավորությունը երկրորդ համահայկական թագավորությունն է:
- 6) Հույն պատմիչ Քսենոփոնը սատրապական Հայաստանի կազմում հիշատակում է առանձին ուրվագծվող Արևելյան Հայաստանը, որը ենթակա էր կենտրոնական իշխանությանը:
- 7) Բեհիսթունյան արձանագրությունը գրված է պարսկերեն, էլամերեն, արաբերեն:
- 8) Դարեհ III Կողմանուրը Աքեմենյան տերության տիրակալ է դարձել Ք. ա. 334 թ.:
- 9) Հռոմում ստեղծված Առաջին եռապետության անդամներն էին Գայոս Կեսարը, Մարկոս Կրասոսը, Գնեոս Պոմպեոսը:

17. Ընտրել սխալ պնդումները.

- ա. Օգտվելով Աքեմենյան վերջին տիրակալ Դարեհ III-ի՝ Մակեդոնացուց կրած պարտություններից՝ հայերը դեռևս Գավգամելայի ճակատամարտից առաջ հռչակում են Մեծ և Փոքր Հայքերի անկախությունը:
- բ. Պոմպեոսի կողմից Պոնտոսը ռազմակալվելուց հետո Միհրդատ Եվպատորը նահանջեց իր տերության հյուսիսային երկրամասերը, որտեղ էլ Ք. ա. 63 թ. ինքնասպանությամբ վերջ տվեց կյանքին:
- գ. Գահակալության վերջին շրջանում Տիգրան III-ը ձերբազատվեց Հռոմի միջամտություններից և, մերձենալով Պարթևստանին, սկսեց վարել ինքնուրույն քաղաքականություն:
- դ. Օգտագործելով պատեհ առիթը՝ պարթևական զինված ուժերը՝ թագաժառանգ Բակուրի հրամանատարությամբ, և հայկական զորամասերը՝ Վասակ զորավարի գլխավորությամբ, հռոմեացիներին դուրս մղեցին Կիլիկիայից, Ասորիքից, Փյունիկիայից, Պաղեստինից և Հրեաստանից:
- ե. Հրահատ IV-ը հիանալի գիտակցում էր, որ Հայաստանից հետո Պարթևստանն է լինելու Հռոմի հաջորդ թիրախը, ուստի փոխեց իր վերաբերմունքը և ռազմական զգալի օգնություն տրամադրեց Հայաստանին:
- զ. Արտավազդ II-ը Կրասոսին առաջարկում էր պարթևների դեմ արշավել ոչ թե Հայաստանի հարավով, այլ Ասորիքի անապատներով՝ հուսալով երկիրը զերծ պահել հռոմեացիների ասպատակություններից:
- է. Խայտառակ ձևով պարտված Պետոսը սուտ լուր է ուղարկում Հռոմ, թե իբր Արևելքում իրավիճակը չի փոխվել, սակայն Ներոնը տեղեկացել էր, որ պարտված հռոմեական լեգեոնները հեռացել էին Հայաստանից:
- ը. Հռոմեական կայսրությունում մղված գահակալական կռիվների ընթացքում չեզոքություն պահպանած հայոց Վաղարշ I թագավորը հաշտություն է կնքում հաղթանակած թեկնածուի և Հռոմի նոր կայսր Սեպտիմիոս Սևերոսի հետ:

1) բ, գ, զ

2) ա, ե, ը

3) դ, ե, է

4) ա, գ, ը

18. Ընտրել սխալ պնդումները.

- ա. Հոյն պատմիչ Քսենոփոնը սատրապական Հայաստանի կազմում Արևմտյան Հայաստանը հիշատակում է որպես կենտրոնական իշխանությանը ենթակա տարածք:
- բ. Ք. ա. 522–521 թթ. ընթացքում բռնկված ապստամբության ժամանակ զորավար Վահունիսան Հյուսիսային Միջագետքում պարտություն կրեց հայերից:
- գ. Դարեհ II-ը Աքեմենյան տերության տիրակալ դարձավ Ք. ա. 336 թ.:
- դ. Աքեմենյան տերությունում վարչական միավորները կոչվում էին սատրապություններ:
- ե. Մինչև Ք. ա. 331 թ. Հայաստանը մնաց Աքեմենյան տերության կազմում՝ որպես սատրապություն:
- զ. Դարեհ I-ի դեմ Բաղդադում բարձրացած ապստամբությունը գլխավորում էր Արախան՝ Խալդիսայի որդին:
- է. Աքեմենյան արքա Արտաքսերքսես II-ի դեմ ապստամբել էր նրա եղբայր Կյուրոս Կրտսերը:
- ը. Ք. ա. 331 թ. Հայաստանի անկախությունը վերականգնեցին Երվանդ (Օրոնտես) II-ը՝ Մեծ Հայքում, Միթրաուստեսը՝ Փոքր Հայքում:

1) ա, դ, ը

2) բ, ե, գ

3) գ, զ, ը

4) բ, գ, է

19. Տրված պնդումներից որոնք են սխալ.

- 1) Աստվածաշնչի առաջին՝ Ծննդոց գրքի համաձայն՝ համաշխարհային ջրհեղեղից փրկվեց միայն Նոյ նահապետն իր ընտանիքով, որի տապանը հանգրվանեց Հայկական լեռնաշխարհում՝ «Արարատ լեռների վրա»:
- 2) Եփրատ գետն ունի 500 կմ երկարություն, սկիզբ է առնում Ծաղկանց լեռներից և, միախառնվելով Տիգրիսին, թափվում Պարսից ծոց:
- 3) Հնդեվրոպական նախահայրենիքը տարածվում էր Հայկական լեռնաշխարհում, Իրանական սարահարթի հյուսիս-արևմուտքում, Հյուսիսային Միջագետքում և Փոքր Ասիայի արևելյան շրջաններում:
- 4) Ճորոխ գետը սկիզբ է առնում Սրմանց լեռներից և թափվում է Սև ծով:
- 5) Սարգուրի II-ի օրոք Վանի թագավորության սահմանները հասնում էին մինչև Սև, Կասպից և Միջերկրական ծովեր և Պարսից ծոց:
- 6) Բեհիսթունյան արձանագրությունը գրված է երեք լեզուներով՝ էլամերեն, բաբելերեն, պարսկերեն:

20. Ընտրել սխալ պնդումները.

- 1) Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում Ք. ա. VII դարի առաջին կեսին վերականգնված Հայկազունների իշխանությունը համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրների Արմե-Շուբրիա պետական կազմավորմանը:
- 2) Հայկազունների իշխանությունը վերականգնվել է Պարոյր նահապետի գլխավորությամբ:

- 3) Հայկազունների մի ճյուղը համարվող Երվանդունիների արքայատոհմն այդ անունով է կոչվել Երվանդ I Սակավակյացի անունից:
- 4) Տիգրան Երվանդյանը մտերիմ հարաբերություններ ուներ պարսից արքա Կյուրոս II Մեծի հետ:
- 5) Տիգրան Երվանդյանին հաջորդել է նրա երեք որդիներից Վահագնը:
- 6) Հայերի ապստամբությունը ճնշելու համար Դարեհ I-ը սկզբում ուղարկել էր պարսիկ զորավար Վահումիսային:
- 7) Ըստ Պատմահոր հաղորդման՝ Պարույր նահապետը միավորել է Վանա լճից մինչև Երասխ ընկած ողջ տարածքը և դաշինք կնքել Մեդիայի հետ:

21. Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- ա. Համենատական լեզվաբանության շնորհիվ պարզ դարձավ, որ հայերը, հույներն ու պարսիկները միակ ժողովուրդներն են, որոնց ծագումն ու կազմավորումը տեղի է ունեցել հնդեվրոպական նախահայրենիքի տարածքում, և հետագայում նրանք չեն հեռացել իրենց նախահայրենիքից:
- բ. Տիգրան Երվանդյանը, հայոց արքա լինելուց բացի, դարձավ Կյուրոսի տերության արևմտյան կեսի փոխարքան:
- գ. Աքեմենյանների գերիշխանությունը ճանաչելուց հետո Հայաստանում շարունակեցին իշխել Երվանդականները, որոնք հատում էին սեփական դրամ և վայելում լիակատար ներքին ինքնավարություն:
- դ. Գավգամելայի ճակատամարտի արդյունքում Դարեհ III-ը գերեվարվեց և Ալեքսանդր Մակեդոնացու հրամանով մահապատժի ենթարկվեց:
- ե. «Հայկ և Բել» վիպասքում արտացոլվել է Հայաստանի և Իրանի միջև դարավոր հակամարտությունը:

- 1) ա, 2) բ, գ 3) դ, ե 4) բ, դ

22. Գտնել սխալ պնդումները.

- 1) Երբ Մարկոս Կրասոսը ժամանեց Ասորիք, Արտավազդ II-ը եկավ նրա մոտ և առաջարկեց պարթևների դեմ արշավանքը սկսել Հայաստանի հարավային լեռնոտ շրջաններով:
- 2) Արտաշատի պայմանագրի կնքումից հետո պարթևները հետ ստացան Կորդուքն ու Հյուսիսային Միջագետքը:
- 3) Հռոմեական զորավար Կորբուլոնը, գրավելով Արտաշատ մայրաքաղաքը, հրամայեց քանդել այն:
- 4) Տիգրան III-ը Հռոմի ցանկությամբ հայոց գահը կտակեց իր որդի Տիգրան IV-ին:
- 5) Միհրդատ Իբերացուց հայոց գահը բռնազավթել է նրա եղբորորդի Հռադամիզդը:
- 6) Սոհեմոս-Տիգրանին Հայաստանից վտարելուց հետո գահը հանձնվել է Խոսրով I-ին:
- 7) Տրդատ II-ին հաջորդած Արտավազդից հետո հայոց գահն անցել է Խոսրով II-ին:

8-II. Պնդումների փունջ

1. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Վանա լիճը ծովի մակերևույթից բարձր է 1720 մ և ունի չորս կղզի՝ Արտեր, Աղթամար, Լիմ, Կտուց:
- 2) Ճորոխը սկիզբ է առնում Խաչափայտի լեռներից, իսկ Արաքսը՝ Բյուրականի լեռներից:
- 3) Արևելյան Եփրատը սկզբնավորվում է Ծաղկավետ լեռներից, իսկ Արևմտյան Եփրատը՝ Ծաղկանց լեռներից:
- 4) Մեծ Հայքի բոլոր 15 աշխարհները միասին ունեցել են 191 գավառ, որից 30-ը՝ Այրարատ նահանգում էր, իսկ 27-ը՝ Վասպուրական:
- 5) Արևելյան Տիգրիսը սկիզբ է առնում Հայկական Տավրոսից, իսկ Արևմտյան Տիգրիսը՝ Ծովք լճից:
- 6) ՀՀ տարածքում բարձրությամբ երկրորդ լեռը Կապուտջուղն է՝ 3925 մ:

2. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկական լեռնաշխարհի այսօր հայտնի հնագույն պետության՝ Արատտայի հովանավոր աստվածը Հայկն էր՝ իմաստության և տիեզերական ջրերի աստված Հայ(ա) աստծո որդին:
- 2) Հայ(ա) աստծո պաշտամունքը կապվում էր Հայկական լեռնաշխարհի Եփրատ և Երասխ գետերի ակունքների հետ:
- 3) Աստվածաշնչի համաձայն՝ բոլոր ազգերն առաջացել են Նոյ նահապետի երեք որդիներից՝ Հաբեթից, Քամից և Սեմից:
- 4) Ըստ վրացական ավանդության՝ Թարգամոսի ավագ որդի Հայոսից առաջացել են հայերը, Քարթլոսից՝ վրացիները, իսկ մյուս վեց որդիներից՝ կովկասյան մի շարք ժողովուրդներ:
- 5) Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդազրույցում որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երկու շերտ՝ նախաքրիստոնեական և քրիստոնեական:
- 6) Թորգոմա տունը եղել է Եփրատի միջին ավազանում և հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XXII–XV դարերում:

3. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին (Ք. ա. 2492 թ.) համարվել է Հայոց Մեծ թվականի սկիզբը:
- 2) Վան և Ուրմիա լճերի միջև Արամ անունով երկիր հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XXIII դարում:

- 3) Միջնադարում հայկական ուժեղ պետություն է ստեղծվել Միջերկրական ծովի հյուսիս-արևելքում ընկած Կիլիկիայում, որն ունեցել է մինչև 50 000 քառ. կմ տարածք:
- 4) Բնիկ հայկական ավանդության համաձայն՝ Հայ(ա) աստծու անունով մեր ժողովուրդը կոչվել է հայ, իսկ երկիրը՝ Հայք, Հայաստան:
- 5) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Արամայիսի անունով են կոչվել Արմավիր քաղաքը և Արագած լեռը:
- 6) Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդագրույցում որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երկու շերտ՝ նախաքրիստոնեական և քրիստոնեական:

4. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արարատ անվանումը Ուրարտու անվան ասորեստանյան տարբերակն է:
- 2) Ք. ա. IX դ. 80–70–ական թթ. Հայկական լեռնաշխարհում հիշատակվող պետական կազմավորումներից նշանավոր էին արևմուտքում՝ Նաիրին, իսկ արևելքում՝ Հայկազունների Արարատյան թագավորությունը:
- 3) Նաիրի թագավորությանը հաջողվել է Ք. ա. 860–ական թվականներից սկսած՝ ամբողջ Հայկական լեռնաշխարհն աստիճանաբար միավորել իր իշխանության ներքո:
- 4) Քանի որ «Ուրարտուն» դարձել էր Հայաստանի ընդհանրական անվանում, ուստի ասորեստանյան աղբյուրները շարունակել են այդ անունով հիշատակել նաև հզորացող Նաիրի թագավորությունը:
- 5) Ասորեստանյան աղբյուրներում անվանապես հիշատակվող առաջին ուրարտական արքան Արամուն էր, որը Ք. ա. 849–833 թթ. ընթացքում դիմակայել է Ասորեստանի արշավանքներին:
- 6) Արամուն ոչ միայն հետ է շարտել ասորեստանյան նվաճողներին, այլև հաղթական արշավանքներ կատարել դեպի Փոքր Ասիա:

5. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց դիցարաններին միշտ բնորոշ է եղել միակենտրոնությունը՝ Արարիչ գերագույն աստծո գլխավորությամբ, սակայն հայոց դիցարանները ղեկավարվում էին աստվածների գերագույն եռյակի կողմից:
- 2) Հայոց դիցարանները, հունական և հռոմեական դիցարանների նման, բաղկացած էին ազգակից աստվածներից, այսինքն՝ ներկայանում էին իբրև աստվածային ընտանիք:
- 3) Միայն Արտաշեսյան թագավորության շրջանի հայոց դիցարանին է բնորոշ եղել երկմիասնականությունը՝ Արարիչ գերագույն աստծո գլխավորությամբ:
- 4) Հայոց դիցարաններում չեն եղել չար կամ չարագործ աստվածներ, իսկ չար ուժերը ոգիների մակարդակից վեր չեն բարձրացվել:
- 5) Որպես բացառություն՝ միայն հելլենիզմի դարաշրջանի հայոց դիցարանում են եղել չար կամ չարագործ աստվածություններ:

6) Զրադաշտականությունը դուալիստական կրոն էր, այսինքն՝ դրա հետևորդները հավատում էին, որ կան համագոր երկու գերագույն աստվածներ՝ չար և բարի:

6. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի տարածքում Ք. ա. 830–ական թթ. ձևավորվել էին մի քանի համադաշնություններ, որոնցից ամենամեծը Նաիրի երկրի համադաշնությունն էր:
- 2) Մենուան Վանի թագավորության հյուսիսարևելյան սահմաններն ամրապնդելու նպատակով արշավել է Դիաուխի երկրի վրա:
- 3) Ռազմական ոլորտի բարեփոխումների շնորհիվ Իշպուինին Ք. ա. 820–ական թթ. ընդլայնեց թագավորության սահմանները Ուրմիա լճի ավազանի հարավում՝ ներառելով Արդինի–Մուսասիր երկիրը:
- 4) Իշպուինիի գահակալության երկրորդ շրջանում իրականացված կրոնական բարեփոխման արդյունքում ստեղծվեց թագավորության համար միասնական դիցարան, որն արձանագրվել է «Խալդյան դարպասի» վրա:
- 5) «Խալդյան դարպասի», որը հետագայում մեր ժողովրդի կողմից կոչվել է «Մենուայի դուռ», արձանագրությունը կատարվել է Իշպուինիի և նրա որդու անունով:
- 6) Սարգուրի II–ը ասորեստանյան աղբյուրներում հիշատակվել է Ք. ա. 743 թ.՝ Սալմանասար III–ի զորքերին դիմակայելու առնչությամբ:

7. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց պետականության պատմության մեջ դարակազմիկ փոփոխությունը՝ անցումը համադաշնությունների համակարգից կենտրոնացված պետության, ավարտվել է Ռուսա II–ի օրոք:
- 2) Հայաստանի տարածքում Ք. ա. 830–ական թթ. հայտնի էին երեք խոշոր համադաշնություններ՝ Դիաուխի, Վեդուրի և Նաիրի:
- 3) Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին (Ք. ա. 2492 թ.) համարվել է Բուն Հայոց թվականի սկիզբը:
- 4) Վանի թագավորությունը գերտերության է վերածել Մենուա արքան:
- 5) Սարգուրի II–ի օրոք համահայկական առաջին թագավորությունն ունեցել է տարածքային ամենամեծ աճը:
- 6) «Սարգուրյան տարեգրության» համաձայն՝ Վանի թագավորության զինված ուժերի ընդհանուր թիվը շուրջ 350 հազար էր:

8. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց պետականության պատմության մեջ դարակազմիկ փոփոխությունը՝ անցումը համադաշնությունների համակարգից կենտրոնացված պետության, սկսվել է Սարգուրի II–ի օրոք:
- 2) Միայն Արգիշտի I և Սարգուրի II արքաների օրոք նվաճված երկրներից բերվել են ավելի քան մեկ միլիոն ռազմագերի–ստրուկներ:
- 3) Հայկազուն–Երվանդականների թագավորությունն առաջին համահայկական թագավորությունն է:

- 4) Սարգոն II-ի Բ. ա. 743 թ. արշավանքի ժամանակ Արդինի-Մուսասիրի տաճարին կից գինանոցից ասորեստանցիները թալանել են 305 հազար թուր, 25 հազար վահան, 1500 նիզակ:
- 5) Հայոց պետականության պատմության մեջ անցումը համադաշնությունների համակարգից կենտրոնացված պետության ավարտվել է Ռուսա I-ի օրոք:
- 6) Վանի թագավորության զորքի գերագույն հրամանատարը առաջին սպարապետն էր, որին պատերազմի ժամանակ օգնում էր երկրորդ սպարապետը:

9. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աստվածաշնչի առաջին՝ Ծննդոց գրքի համաձայն՝ համաշխարհային ջրհեղեղից փրկվեց միայն Նոյ նահապետն՝ իր ընտանիքով, որի տապանը հանգրվանեց Հայկական լեռնաշխարհում՝ «Արարատ լեռների վրա»:
- 2) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Թորգոմ նահապետը Հայկ նահապետի հայրն է:
- 3) Հնդեվրոպական նախահայրենիքն ընդգրկում է Հայկական լեռնաշխարհը, Միջագետքի արևելյան, Փոքր Ասիայի հյուսիսային, Իրանական սարահարթի հյուսիսարևմտյան շրջանները:
- 4) Ըստ Աստվածաշնչի՝ բոլոր ազգերն առաջացել են Նոյի երեք որդիներից՝ Հաբեթից, Սեմից, Քամից:
- 5) Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդագրույցում որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երեք շերտ՝ հնագույն, քրիստոնեական և հետքրիստոնեական:
- 6) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Արամանյակի անունով է կոչվել Արագած լեռը:

10. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Տուշպա մայրաքաղաքը հիմնադրել է Սարգուրի II-ը:
- 2) Հայոց մեծ տիրակալ Արգիշտի I-ի օրոք Բիայնիլի-Ուրարտու-Այրարատ թագավորությունը վերածվեց Առաջավոր Ասիայի հզորագույն ուժի:
- 3) Ռուսա I-ի և Արգիշտի II-ի կառավարման շրջանում Վանի թագավորության համար հյուսիսից հայտնվել էր լուրջ թշնամի՝ կիմերների ցեղը:
- 4) Բ. ա. 743-713 թթ. երեսնամյա պայքարի արդյունքում Ասորեստանը կրկին դարձավ Առաջավոր Ասիայի տերություններից մեկը:
- 5) Վանի թագավորությունը հունահռոմեական տիպի բացարձակ միապետություն էր:
- 6) Վանի թագավորության տիրակալին կից գործում էր Ավագների խորհուրդը:

11. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկազունների տոհմի իշխանությունը վերականգնվել է Բ. ա. VII դ. առաջին կեսին՝ Սկայրդոու գլխավորությամբ:
- 2) Հայկազունների վերականգնված իշխանությունը Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևմուտքում էր և համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրներում հիշատակվող Արմե-Շուբրիա պետական կազմավորմանը:

- 3) Պարույր նահապետը Ասորեստանի վերջին հենակետ Կարքեմիշ քաղաքը գրավելուց հետո թագադրվեց Մարաստանի արքայի կողմից և ճանաչվեց Հայաստանի թագավոր:
- 4) Երվանդ Սակավակյացի օրոք հայոց թագավորության սահմանները հասնում էին՝ հյուսիս–արևմուտքում՝ Սև ծովին, հյուսիս–արևելքում՝ Կուր գետին, արևելքում՝ Մարաստանին, հարավում՝ Հյուսիսային Միջագետքին:
- 5) Տիգրան Երվանդյանը վճռական պայքարում սպանել է Մարաստանի արքա Աժդահակին:
- 6) Տիգրան Երվանդյանի դաշնակիցը մարերի դեմ պայքարում պարսից արքա Կյուրոս II Մեծն էր:

12. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Իր իշխանության հաստատման մասին Դարեհ I արքան թողել է կարևոր սկզբնաղբյուր՝ Բեհիսթունյան եռալեզու արձանագրությունը:
- 2) Բեհիսթունյան արձանագրության պարսկերեն բաժնում Հայաստանը կոչվում է Հարմինույա:
- 3) Բեհիսթունյան արձանագրության էլամերեն բաժնում Հայաստանը կոչվում է Արմինա:
- 4) Ըստ նույն սկզբնաղբյուրի՝ Դարեհի դեմ Բաբելոնում տեղի ունեցած ապստամբությունը ղեկավարել է հայագգի Արախան՝ Խալդիտայի որդին:
- 5) Հայաստանի դեմ արշավանքը Դարեհ I-ը հանձնարարել էր նախ Վահումիսային, ապա՝ Դադարշիշին:
- 6) Միայն հինգերորդ արշավանքից հետո է Հայաստանը ճանաչում Աքեմենյանների գերիշխանությունը:

13. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աքեմենյանների գերիշխանության օրոք Հայաստանում շարունակում էին իշխել Երվանդակյանները, որոնք լիակատար ներքին ինքնավարություն ունեին:
- 2) Սատրապական շրջանի Հայաստանի մասին կարևոր տեղեկություններ կան Քսենոփոնի «Մեծ մարդկանց մասին» աշխատության մեջ:
- 3) Հայաստանի սատրապ Երվանդ II-ը ամուսնացած էր Աքեմենյան տիրակալ Արտաքսերքսես II-ի դստեր հետ:
- 4) Աքեմենյան վերջին տիրակալ Դարեհ II-ը մինչ գահին բազմելը եղել է Հայաստանի սատրապը:
- 5) Հայաստանը Աքեմենյանների գերիշխանության ներքո է եղել Ք. ա. 521–334 թվականներին:
- 6) Համահայկական երկրորդ թագավորությունում արքայից հետո երկրի կարևորագույն դեմքը զորավար–սպարապետն էր:

14. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կյուրոս Մեծի մահվանից անմիջապես հետո Աքեմենյան տերության մեջ սկսվեցին գահակալական կռիվներ, որոնք ավարտվեցին Դարեհ I-ի հաղթանակով:
- 2) Բեհիսթունյան արձանագրությունը գրված է երեք լեզուներով՝ էլամերեն, պարսկերեն, բաբելերեն:
- 3) Բեհիսթունյան արձանագրության էլամերեն բաժնում Հայաստանը կոչվում է Արմինա:
- 4) Հայաստանի դեմ արշավանքը Դարեհ I-ը հանձնարարել էր նախ Դադարշիշին, ապա՝ Վահումիսային:
- 5) Դարեհ I-ի դեմ Բադդադում տեղի ունեցած ապստամբությունը ղեկավարել է հայազգի Արախան՝ Խալդիտայի որդին:
- 6) Միայն հինգերորդ արշավանքից հետո՝ Ք. ա. 522 թվականին է Հայաստանը ճանաչում Աքեմենյանների գերիշխանությունը:

15. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հելլենիստական մշակույթը և հունարենը Հայաստանում տարածում գտան գերագանցապես արքունիքում և ավագանու շրջանում:
- 2) Աստվածային գերագույն եռյակի պաշտամունքը հայերի մոտ առաջին անգամ ստեղծվել է հելլենիզմի շրջանում:
- 3) Հայոց դիցարանում չկան չար աստվածներ, քանի որ չար ուժերը ոգիների մակարդակից վեր չեն բարձրացվել:
- 4) Արևի պաշտամունքի գլխավոր կենտրոնը եղել է Բարձր Հայքի Դարանաղյաց գավառի Բագառիճ ավանը:
- 5) Հայոց դիցարանը բաղկացած էր ազգակից աստվածներից:
- 6) Արամեական այբուբենը կազմված էր 22 տառից և գրվել է ձախից աջ:

16. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աքեմենյան տերության դեմ Ալեքսանդր Մակեդոնացին իր արշավանքն սկսել է Ք. ա. 336 թվականին:
- 2) Մակեդոնացու ստեղծած տերության մայրաքաղաքը Պերսեպոլիսն էր:
- 3) Օգտվելով Ալեքսանդր Մակեդոնացուց Գավգամելայի ճակատամարտում Դարեհ III-ի կրած պարտությունից՝ հայերը վերականգնեցին իրենց անկախ պետականությունը:
- 4) Ծովքի թագավոր հռչակվեց Գավգամելայի ճակատամարտի մասնակից Միթրաուստեսը:
- 5) Ալեքսանդր Մակեդոնացու հսկայածավալ պետությունը Ք. ա. 301 թ. բաժանվեց մի քանի մասերի, որոնցից ամենախոշորը Հայաստանին սահմանակից Պոնտոսի պետությունն էր:
- 6) Երվանդ III-ն այնքան հզոր էր, որ կարողացել էր ապաստան տալ սելևկյան տիրակալ Անտիոքոս III-ի դեմ ապստամբած նրա եղբորը:

17. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկազուն Երվանդականների օրոք հիշատակվող արքունի գործակալներից են զորավար-սպարապետները, արքունի հացարարները, մատուակները, դպիրները:
- 2) Ք. ա. IV դարում գոյություն են ունեցել հայկական չորս պետություններ:
- 3) Ալեքսանդր Մակեդոնացին և Դարեհ III-ը նույն թվականին են սկսել գահակալել իրենց երկրներում:
- 4) Երվանդ Վերջինի օրոք Մեծ Հայքի հոգևոր կենտրոնը Բագավանն էր:
- 5) Գավգամելայի և Մազնեսիայի ճակատամարտերը հայերի համար ունեցել են նույնանման քաղաքական նշանակություն. Մեծ Հայքը և Փոքր Հայքը հռչակվել են անկախ պետություններ:
- 6) Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքներով Առաջավոր Ասիայում սկզբնավորվել է հելլենիզմի՝ հռոմեականության դարաշրջանը:

18. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Լուկուլլոսի բանակը Ք. ա. 68 թ. գարնանը դուրս եկավ Կորդոբից և Արածանի գետի ափերով շարժվեց դեպի Արտաշատ:
- 2) Հայ-հռոմեական պատերազմի առաջին փուլն ավարտվեց Տիգրան Մեծի զորքերի հաղթանակով:
- 3) Լուկուլլոսի փոխարեն Արևելքում հռոմեական զորքի նոր հրամանատար նշանակվեց Կրասոսը:
- 4) Պոմպեոսը պարթևների հետ Ք. ա. 66 թ. ընդդեմ Հայաստանի համաձայնագիր կնքեց:
- 5) Պոմպեոսը Ք. ա. 66 թ. էլ կնքել է հայ-հռոմեական հաշտության պայմանագիր Տիգրան Մեծի հետ:
- 6) Արտաշատի հայ-հռոմեական պայմանագրի շնորհիվ Տիգրան Մեծը վերականգնեց իր «Արքայից արքա» տիտղոսը:

19. Տիգրան Մեծի և Միհրդատ VI-ի միջև կնքված հայ-պոնտական դաշինքին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Պոնտոսը գործողությունների ազատություն ստացավ արևմուտքում և արևելքում:
- 2) Հռոմի դեմ Տիգրան Մեծի պատերազմելու ողջ ընթացքում Միհրդատ Եվպատոսը պահպանելու էր չեզոքություն:
- 3) Կողմերը միացյալ ուժերով հարձակվելու էին Ծովքի վրա, որի տարածքը պետք է ստանար Հայաստանը, իսկ շարժական զույքն ու բնակչությունը՝ Պոնտոսը:
- 4) Հայաստանը գործողությունների ազատություն ստացավ հյուսիսում, հարավում և արևելքում:
- 5) Հռոմի դեմ պատերազմում Տիգրան Մեծից զորք ստանալու դիմաց Պոնտոսը համաձայնեց Փոքր Հայքը զիջել Հայոց թագավորությանը:
- 6) Դաշինքն ամրապնդելու նպատակով Միհրդատն իր դուստր Կլեոպատրային կնության տվեց Տիգրան Մեծին:

20. Տիգրան Մեծի և Պոմպեոսի միջև կնքված հայ-հռոմեական պայմանագրին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկական պետությունը կորցրեց նվաճումները Հյուսիսային Միջագետքում:
- 2) Հոգուտ Հռոմեական Հանրապետության՝ Մեծ Հայքը հրաժարվեց Կիլիկիայից, Պաղեստինից, Ասորիքից և Փյունիկիայից:
- 3) Հոգուտ Հռոմեական Հանրապետության՝ Մեծ Հայքը հրաժարվեց նաև հպատակեցված Եգիպտոսից:
- 4) Հայաստանը հայտարարվեց «Հռոմեական ժողովրդի բարեկամ և դաշնակից»:
- 5) Հայաստանից անջատվելու էին Կորդոքն ու Ծոփքը, որտեղ թագավոր էր հաստատվելու Տիգրան Կրտսերը՝ պայմանով, որ Տիգրան Մեծի մահից հետո դրանք միավորվելու էին Մեծ Հայքի հետ որպես մեկ պետություն՝ Տիգրան Կրտսերի գահակալությամբ:
- 6) Մեծ Հայքը Հռոմին պետք է վճարեր ռազմատուգանք, այն վճարվելու էր Ծոփքի արքայական գանձարանից:

21. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հելլենիստական մշակույթը և հունարենը լայն տարածում գտան հայոց արքունիքում, ավագանու շրջանում, ինչպես նաև հասարակ ժողովրդի մեջ և ամբողջությամբ վերափոխեցին մեր ազգային մշակույթը:
- 2) Վերջին տարիների պեղումների բացառիկ հայտնաբերումներից են Արտաշատում բացված Արեգ-Միհրի տաճարը և խճանկարագարդ հասարակական բաղնիքը:
- 3) Մծուրք քաղաքը հիմնադրվել էր Արածանիի ափին՝ Մշո դաշտում, որտեղով անցնում էր Տիգրանակերտից Արտաշատ գնացող առևտրական և ռազմական կարևոր նշանակության ճանապարհը:
- 4) Քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելուց հետո Հայաստանում սահմանափակվել է հայկական մեհենագրության գործածությունը, իսկ արքունի գրագրության, հոգևոր քարոզչության և ուսման ասպարեզներում կիրառվել են հունարենը, ապա նաև արամեերենն ու պարսկերենը:
- 5) Հույն մատենագիրներից մեկը 234–235 թթ. գրած իր «Ժամանակագրություն» աշխատությունում հայերին հիշատակել է սեփական դպրություն ունեցող ժողովուրդների շարքում:
- 6) Հելլենիզմի դարաշրջանում Հայաստանի մշակութային կյանքը նշանավորվել է երկու տեսակի՝ ժողովրդական և հունալեզու թատրոնների առկայությամբ:

22. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հելլենիստական դարաշրջանում հայ մշակույթի երկրորդ՝ հելլենիստական շերտի կրողները գլխավորապես վերին խավերի և քաղաքային ազատ բնակչության ներկայացուցիչներն էին:
- 2) Հելլենիստական դարաշրջանի վերջերին Հայաստանում Սասանյանները փորձեցին տարածել զրադաշտականությունը, որը դուալիստական կրոն էր:

- 3) Հայաստանի աշխարհագրական դիրքով պայմանավորված՝ հայ մշակույթը մշտապես ազդվել է տարաշխարհիկ մշակույթներից և կորցրել է իր ինքնատիպությունն ու բնորոշ գծերը:
- 4) Հայոց առասպելներն ու վիպերգ-ավանդագրույցները արժեքավոր աղբյուր են հայոց հնագույն հավատալիքներն ու դիցարանը հետազոտելու համար:
- 5) Հայկական հելլենիզմի պատմությունն ընդունված է բաժանել երեք փուլի՝ հին, միջին և նոր:
- 6) Հայկական կամ Արևելյան Տավրոսի լեռնաշղթայում գտնվող Նեմրոս լեռան սրբավայրը կառուցել է Անտիոքոս I Երվանդունին:

23. Տիգրան Մեծի և Գողերձ II-ի միջև կնքված հայ-պարթևական հաշտության պայմանագրին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռոմի դեմ Պարթևստանի պատերազմելու դեպքում Տիգրան Մեծը օգնելու էր պարթևներին:
- 2) Կողմերը միացյալ ուժերով պետք է գրավեին Կապադովկիան:
- 3) Հօգուտ Հայաստանի՝ պարթևները հրաժարվեցին Հյուսիսային Միջագետքից և Մարաստանից:
- 4) Օսրոյենեն, Ադիաբենեն և Միգդոնիան հետ ստանալու դիմաց Պարթևստանը ճանաչեց Տիգրան Մեծի գերիշխանությունը:
- 5) Պարթևստանը վերադարձրեց Հայաստանից խլած «Յոթանասուն հովիտները»:
- 6) Պարթևների արքան կորցրեց «Արքայից արքա» տիտղոսը, որն այնուհետև կրելու էին Տիգրանն ու իր հաջորդները:

24. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մագնեսիայի ճակատամարտում Սելևկյանները պարտվեցին հույներին, ինչը կտրուկ փոխեց ուժերի հարաբերակցությունը Արևելքում:
- 2) Արտաշես I-ը Մեծ Հայքի թագավոր հռչակվելուց հետո իրեն կոչել է Երվանդական արքայատան շահավիդ:
- 3) Արտաշես Աշխարհակալի օրոք Մեծ Հայքը դարձավ Առաջավոր Ասիայի ազդեցիկ պետություններից մեկը:
- 4) Միջագետքի սելևկյան սատրապ Տիմարքոսի ապստամբությունը զգալիորեն թուլացրեց Սելևկյան տերության հիմքերը:
- 5) Արտաշեսի հանձնարարությամբ Սմբատ Բագրատունի զորավարը Հայաստանին վերադարձրեց վրացիների կողմից գրավված հայկական տարածքները:
- 6) Արտաշատ մայրաքաղաքի անառիկ դիրքը նկատի ունենալով՝ հունահռոմեական պատմիչներն այն անվանել են «Հայկական Կարթագեն»:

25. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ըստ հույն պատմիչ Ստրաբոնի՝ Արտաշատի տեղանքն ընտրել էր կարթագենացի զորավար Հաննիբալը:

- 2) Հայաստանում ապաստան գտած Հաննիբալը գլխավորել է հայոց նոր մայրաքաղաքի շինարարական աշխատանքները:
- 3) Արտաշես I-ի կարևոր ձեռնարկումներից էր հողային բարեփոխումը, որի վերաբերյալ հրամանագիրը հրապարակվել է Ք. ա. 185 թվականին:
- 4) Արտաշես I-ի ռազմական բարեփոխման արդյունքում ստեղծվեցին չորս զորավարություններ:
- 5) Արտաշես I-ի վարչական բարեփոխմամբ երկիրը բաժանվեց 120 գավառների:
- 6) Արտաշես I-ը մեծարվել է բազմաթիվ տիտղոսներով, իսկ դեռ իր կենդանության ժամանակ նա աստվածացվել է:

26. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հունահռոմեական աղբյուրները վկայում են, որ Տիգրան II-ը թագադրվել է Աղձնիք նահանգի նշանավոր սրբավայրերից մեկում, որտեղ հետագայում կառուցվել է Տիգրանակերտ քաղաքը:
- 2) Իր գահակալման երկրորդ տարում Տիգրան Մեծը Մեծ Հայքին է միացրել Ծոփքն ու Փոքր Հայքը:
- 3) Ք. ա. 94 թ. կնքվել է հայ-պոնտական դաշնակցային պայմանագիրը Արմավիրում:
- 4) Ք. ա. 93 թ. հայկական զորքերը գրավեցին Կապադովկիան, սակայն հաջորդ տարի թողեցին այն, որովհետև հռոմեական բանակը եկել էր օգնության տեղի գահընկեց թագավորին:
- 5) Կապադովկիային օգնության եկած հռոմեական բանակի հրամանատարն էր հայտնի զորավար Սուլլան:
- 6) Հպատակեցնելով Վիրքը, Աղվանքը, Կորդուքը և Ծոփքը՝ Տիգրան Մեծը տեղի թագավորներին թողեց գահին՝ իր գերիշխանությունն ընդունելու պայմանով:

27. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Տիգրան Մեծը թեև Եգիպտոս չմտավ, սակայն գրավեց նրան սահմանակից Պտղոմայիս քաղաքը:
- 2) Մելևկյան ավազանին Տիգրան Մեծին հրավիրեց բազմելու իրենց թագավորության գահին, որովհետև հայոց տիրակալը դաշնակցել էր Պոնապեոսի հետ:
- 3) Իր նվաճողական քաղաքականության արդյունքում Տիգրան Մեծը դարձավ Ասիայի մեծագույն մասի տիրակալը:
- 4) Տիգրան Մեծի տերության տարածքը կազմված էր երեք կարգի հատվածներից՝ բուն հայկական հողեր, հպատակ թագավորություններ և քաղաքական ազդեցության ոլորտում գտնվող երկրներ:
- 5) Տիգրան Մեծի տերության տնտեսապես ամենազարգացած շրջանը Միջագետքն էր:
- 6) Տիգրան Մեծի կառուցած «Արքայական ճանապարհը» միմյանց էր կապում Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը:

28. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռոմեական կայսրությունը Ք. ա. առաջին դարի սկզբներին հզորացել էր և ծրագրել էր գրավել Փոքր Ասիան:
- 2) Փոքր Ասիայի բոլոր երկրները գրավելու և հեղինիստական մեծ պետություն ստեղծելու ծրագիր ուներ Միհրդատ Եվպատորը:
- 3) Հզոր Հայաստանի գոյությունը Հռոմի առջև փակել էր դեպի Եգիպտոս տանող բոլոր ճանապարհները:
- 4) Հայ-հռոմեական պատերազմի սկսվելու պատճառը Միհրդատ Եվպատորին հանձնելու հռոմեացիների պահանջի մերժումն էր հայոց արքայի կողմից:
- 5) Հայ-հռոմեական պատերազմը սկսվեց Ք. ա. 69 թ. գարնանը և ընթացավ երկու փուլով:
- 6) Պատերազմի առաջին փուլում հայոց բանակը միայն հաղթանակներ տարավ, այդ պատճառով Լուկուլլոսը պաշտոնանկ արվեց:

29. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արտաշատում կնքված հայ-պոնտական պայմանագրի համաձայն՝ Մեծ Հայքի թագավորությունն սկսեց ծավալվել արևելյան ուղղությամբ:
- 2) Ք. ա. 92 թ. սկսված հռոմեա-պարթևական բանակցություններն ավարտվել են Հայաստանի դեմ ուղղված պայմանագրի կնքմամբ:
- 3) Նվաճված Մարաստանի Միհրդատ թագավորը հպատակվեց հայոց թագավորին, հետ ստացավ իր թագը, ավելին՝ ամուսնացավ Տիգրան II-ի դստեր հետ:
- 4) Պարթևների արքա Հրահատ III-ի հետ կնքված պայմանագրի համաձայն՝ Տիգրան Մեծը գրավեց Հյուսիսային Միջագետքը:
- 5) Արտաշատում կնքված հայ-հռոմեական հաշտության պայմանագրի համաձայն՝ Տիգրան Մեծը Հռոմին զիջեց Հյուսիսային Միջագետքը:
- 6) Թագաժառանգ Տիգրան Կրտսերը չկարողացավ հասնել իր նպատակին՝ դառնալ Մեծ Հայքի թագավոր:

30. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ք. ա. 53 թ. Խառան քաղաքից ոչ հեռու տեղի ունեցած ճակատամարտում Կրասոսը սպանվեց իր որդու հետ միասին:
- 2) Հռոմի Երկրորդ եռապետության անդամներից էր նաև Օկտավիանոսը:
- 3) Օկտավիանոսը Ք. ա. 34 թ. Ակցիումի ծովամարտում լիակատար պարտության մատնեց Անտոնիոսին:
- 4) Արտավազդ II-ը ընտանիքով մեկնել էր Ալեքսանդրիա՝ իր դստեր և Անտոնիոսի որդու ամուսնության հարցը քննարկելու, սակայն նենգաբար ձերբակալվեց եռապետի կողմից:
- 5) Արտաշես II-ի դրամների վրա նույնպես դրոշմվել է «Արքայից արքա» մակագրությունը:
- 6) Տիգրան III-ի ինքնուրույն և պարթևամետ քաղաքականություն վարելու ապացույցը պահլավերեն մակագրությամբ դրամների թողարկումն էր:

31. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Իր գահակալման երրորդ տարում Տիգրան Մեծը Մեծ Հայքին է միացրել Ծովքը, ապա՝ Կորդուքը:
- 2) Հայ-պոնտական դաշնակցային պայմանագիրը կնքվել է Արտաշատում:
- 3) Հպատակեցնելով Վիրքը, Աղվանքը, Կորդուքը՝ Տիգրան Մեծը տեղի թագավորներին թողեց գահին՝ իր գերիշխանությունն ընդունելու պայմանով:
- 4) Ք. ա. 92 թ. հայկական զորքերը գրավեցին Կապադովկիան, սակայն նույն թվականին թողեցին այն, որովհետև հռոմեական բանակը եկել էր օգնության տեղի գահընկեց թագավորին:
- 5) Կապադովկիային օգնության եկած հռոմեական բանակի հրամանատարն էր հայտնի զորավար Լուկուլլոսը:
- 6) Հունահռոմեական աղբյուրները վկայում են, որ Տիգրան II-ը թագադրվել է Ծովքի նշանավոր սրբավայրերից մեկում, որտեղ հետագայում կառուցվել է Տիգրանակերտ քաղաքը:

32. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմի սկզբնական շրջանում հռոմեական զորքի հրամանատարը Կորբուլոնն էր:
- 2) 62 թ. անցնելով Արածանի գետը՝ հռոմեական զորքը բանակեց Հռանդեա (Եռանդ) վայրում:
- 3) Հայ-պարթևական զորքը, ջախջախելով Հայկական Տավրոսի լեռնանցքներում տեղակայված հռոմեական կայազորները, Հռանդեայում շրջապատեց Կորբուլոնի ճամբարը:
- 4) Կորբուլոնին փոխարինած Պետոսը 64 թ. եկավ Հայաստան և բանակցություններ վարեց Վաղարշի ու Տրդատի հետ:
- 5) Տրդատը Տիբերիոս կայսեր կողմից թագադրվելու համար մեծ շքախմբով՝ իր ընտանիքով և 3000 հեծյալներով, ուղևորվեց Հռոմ:
- 6) Տրդատ I-ի թագավորության վեցերորդ տարում Մեծ Հայքի խաղաղ կյանքն ընդհատվեց Կովկասից ալանների ներխուժման հետևանքով:

33. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Պոմպեոսի կողմից Պոնտոսը ռազմակալելուց հետո Միհրդատ Եվպատորը նահանջեց իր տերության հյուսիսային երկրամասերը, որտեղ էլ Ք. ա. 63 թ. ինքնասպան եղավ:
- 2) Արտավազդ II-ը Կրասոսին առաջարկել էր պարթևների դեմ արշավել ոչ թե Հայաստանի հարավով, այլ Ասորիքի անապատներով՝ հուսալով երկիրը զերծ պահել հռոմեացիների ասպատակություններից:
- 3) Կրասոսի պարտությունից հետո Հռոմի դիրքերն Արևելքում սասանվեցին, որից օգտվելով՝ պարթևական զինված ուժերը՝ թագաժառանգ Բակուրի, և հայկական զորամասերը՝ Վասակ զորավարի գլխավորությամբ, հռոմեացիներին դուրս մղեցին Ասորիքից, Կիլիկիայից, Եգիպտոսից, Պաղեստինից և Հրեաստանից:

- 4) Պարթևների արքա Հրահատ IV-ը հիանալի գիտակցում էր, որ Հայաստանից հետո Պարթևստանն է լինելու Հռոմի հաջորդ թիրախը, ուստի փոխեց իր վերաբերմունքը և ռազմական զգալի օգնություն տրամադրեց Հայաստանին:
- 5) Հայաստանը թուլացնելու նպատակով Հռոմը նրանից անջատեց Ատրպատականը և այնտեղ թագավոր կարգեց իր կամակատար Արիոբարզանեսին:
- 6) Ներոն կայսեր հեռագնա ծրագրի համաձայն՝ Արիոբարզանեսը նշանակվեց Հայաստանի թագավոր:

34. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Տիգրան Մեծը Կապադովկիայից Հայաստան է տեղափոխել 230 000, իսկ Կիլիկիայից՝ 100 000 մարդ:
- 2) Կարճ ժամանակամիջոցում կառուցված Տիգրանակերտ մայրաքաղաքն ուներ 120 հազար բնակչություն:
- 3) Տիգրան Մեծի կառուցած «Արքունի պողոտան» միմյանց էր կապում Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը:
- 4) Տիգրան Մեծին ենթակա հպատակ թագավորությունների տարածքը կազմում էր շուրջ 400 հազար քառ. կմ:
- 5) Տիգրան Մեծի տերության տարածքը կազմված էր երեք կարգի հաստիքներից՝ բուն հայկական հողեր, հպատակ թագավորություններ և տնտեսական ու մշակութային ազդեցության ոլորտում գտնվող երկրներ:
- 6) Տիգրան Մեծի տերության տնտեսապես ամենազարգացած շրջանը Ասորիքն էր:

35. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռոմեական 100-հազարանոց բանակով Ասորիք ժամանած Կրասոսը ծրագրել էր ջախջախել Պարթևստանը և հասնել Հնդկաստան:
- 2) Կրասոսի ծրագիրը չիրագործվեց, որովհետև նա մահացավ ծանր հիվանդությունից:
- 3) Հռոմի Առաջին եռապետության անդամ Անտոնինոսին բաժին էր հասել Արևելքը:
- 4) Ք. ա. 36 թ. Անտոնինոսը 60-հազարանոց բանակով անձամբ ժամանեց Արևելք:
- 5) Անտոնինոսը Հայաստանի տարածքով մտավ Ատրպատական և շարժվեց դեպի նրա մայրաքաղաք Փրասպա:
- 6) Անտոնինոսի պարթևական արշավանքն ավարտվեց նրա ջախջախիչ պարտությամբ. զորքի ընդհանուր կորուստը կազմում էր 20 հազար զինվոր:

36. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հույն պատմիչ Պլուտարքոսը հավաստիացնում է, որ Արտաշատի տեղանքն ընտրել է Կարթագենի հռչակավոր զորավար Հաննիբալը, որն այդ ժամանակ քաղաքական ապաստան էր գտել Հայաստանում:
- 2) Պարթևները ոչ միայն չստացան Պոմպեոսի խոստացած տարածքները՝ Կորդուքն ու Հյուսիսային Միջագետքը, այլև կրկին կորցրին «Արքայից արքա» տիտղոսը:
- 3) Արտավազդ II-ը, թեև ռազմական և այլ օգնություն տրամադրեց Կրասոսին, սակայն ի վերջո դարձավ նրա դավադրության զոհը:

- 4) Անմնացորդ հայրենանվեր գործունեության շնորհիվ Արտավազդ II-ը պատվավոր տեղ է զբաղեցնում Հայոց պատմության մեջ. դեռևս իր կենդանության օրոք նա հռչակվել է «Աստվածային» պատվանունով:
- 5) Տիգրան III-ի շեշտված հակահռոմեական դիրքորոշման պատճառով Հռոմը նրան գահընկեց արեց և գահ բարձրացրեց նրա եղբորը՝ Արտավազդ III-ին:
- 6) Հայերը Ք. ա. 2 թ. ապստամբեցին և գահընկեց արեցին Արտավազդ III-ին:

37. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռոմեացիների դրածո Արիոբարզանեսի դեմ 2 թ. հայերը ծավալեցին հուժկու ապստամբություն:
- 2) 2 թ. ապստամբության ժամանակ աչքի ընկավ Լեգարդա ամրոցի բերդապահ Ադդոնը, որը դաշունահարեց հռոմեացի զորավարին:
- 3) Տիգրան V-ին գահընկեց անելուց հետո հայերը գահ բարձրացրին նախ Տիգրան IV-ի քրոջը՝ Էրատոյին, ապա՝ Պարթևստանի երբեմնի թագավոր Վոնոն Արշակունուն:
- 4) Հռոմեացիների համաձայնությամբ և հայերի օժանդակությամբ պարթևների արքայազն Ջենոնը դարձավ Մեծ Հայքի թագավոր:
- 5) Ջենոնին, ինչպես վկայում է հռոմեական պատմիչ Արիանոսը, թագադրվելուն պես հայերի բազմությունը ողջունեց իբրև Արտաշեսի:
- 6) Ջենոն-Արտաշեսը միակն էր առաջին դարի սկզբներին Հայաստանում գահակալած թագավորներից, որ գահընկեց չեղավ հայերի կողմից:

38. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ջենոն-Արտաշեսը, թեև մեծացել ու դաստիարակվել էր հայերի մեջ, սակայն վարում էր Հայաստանի պետական շահերն անտեսող քաղաքականություն:
- 2) Միհրդատ Իբերացու գահակալումը (35-37 թթ.) Հայաստանում նշանավորվեց սպարապետ Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորած հակահռոմեական հուժկու ապստամբությամբ, որի շնորհիվ Հայաստանը մինչև 43 թ. լիովին վերականգնեց իր անկախությունը:
- 3) Մեծ Հայքում 34-35 թթ. ընթացքում գահակալել է Արշակ I-ը:
- 4) Միհրդատ Իբերացին կրկին թագավոր է նշանակվել և գահակալել է Հայաստանում մինչև 52 թվականը:
- 5) Հայոց գահը բռնազավթած Հռադամիզդի ջանքերը՝ ամրանալու Հայաստանում, դատապարտված էին անհաջողության, որովհետև նա իր հանցավոր գործողություններով ատելի էր դարձել հայ ժողովրդին:
- 6) Կապադովկիայի հռոմեական կուսակալը, Հռադամիզդից կաշառվելով, նրան ապօրինաբար թագադրում է Արտաշատում:

39. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Անտոնիոսի զորքը, ջախջախվելով Էկբատանի պարիսպների տակ, հսկայական զոհեր տալով (ընդհանուր կորուստը կազմում էր 40 հազար զինվոր), նահանջեց դեպի Հայաստան:

- 2) Անտոնիոսը, չնայած ցանկանում էր վրեժխնդիր լինել Արտավազդից, սակայն նրա հետ պայմանավորվածություն ձեռք բերեց պարթևների դեմ հաջորդ արշավանքն սկսելու համար:
- 3) Արտավազդի մահից հետո նրա որդի Արտաշեսը, որ դարձել էր Հրահատ IV-ի փեսան, հայ-պարթևական միացյալ ուժերով հռոմեական լեգեոնները դուրս շարտեց Հայաստանից:
- 4) Տիգրան III-ը Հայաստանին միացրեց Ատրպատականի թագավորությունը:
- 5) Հռոմը չհանդուրժեց ինքնուրույն և ուժեղ հայոց թագավոր Արտաշես II-ին, և վերջինիս փոխարեն գահ բարձրացրեց նրա կրտսեր եղբորը՝ Տիգրանին:
- 6) Տիգրան III-ը իր կառավարման սկզբից ևեթ ինքնուրույն քաղաքականություն էր վարում:

40. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռանդեսյի ճակատամարտում պարտված հռոմեացիներին հայերն ու պարթևները ստիպում են ծնկաչոք անցնել նիզակներով պատրաստված «լծի» տակով:
- 2) Հռոմեական կայսրությունում մղված գահակալական կռիվների ընթացքում չեզոքություն պահպանած հայոց Վաղարշ II թագավորը հաշտություն կնքեց հաղթանակած թեկնածուի և Հռոմի նոր կայսր Կարակալլայի հետ:
- 3) Կարակալլան 215 թ. խաբեությամբ իր մոտ՝ Ատրիք է հրավիրում Վաղարշ II-ի որդի Խոսրով I-ին ու ձերբակալում:
- 4) Դրանից հետո Հայաստանում թագավոր է դառնում Տրդատ II-ը, որը երկրից վտարում է Կարակալլայի ուղարկած զորքը:
- 5) Տրդատ II-ը շուտով գլխավորեց պայքարը Սասանյանների դեմ, որի արդյունքում պարթև Արշակունիները վերականգնեցին Պարթևական թագավորությունը:
- 6) Տրդատ II-ին հաջորդած Խոսրով II-ից հետո հայոց գահն անցնում է Տրդատ III-ին:

41. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայերը ցանկանում էին ազատվել Հռոմեացիներից ու հռոմեական միջամտությունից, ուստի ընտրեցին Պարթևստանի արքա Վաղարշ I Արշակունու առաջարկությունը՝ Մեծ Հայքի թագավոր ճանաչելու նրա եղբորը:
- 2) Հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմի ժամանակ Կորբուլոնին դաշնակցել է վրաց Փարսման թագավորը:
- 3) Տրդատ I-ի գահակալության ընթացքում միջազգային ասպարեզում Հայաստանի վիճակը կայունանում է, վերականգնվում է Վաղարշապատը:
- 4) Տրդատ II-ով սկսվում է Արշակունիների ժառանգական գահակալումը Մեծ Հայքում:
- 5) Մծուրք քաղաքը հիմնադրվել է Արևելյան Եփրատի ափին՝ Մշո դաշտում:
- 6) Հռոմեական կայսրությունում տեղի ունեցած գահակալական կռիվների ընթացքում չեզոքություն պահպանած հայոց Վաղարշ II թագավորը հաշտություն է կնքում հաղթանակած թեկնածուի և Հռոմի նոր կայսր Սեպտիմիոս Սևերոսի հետ:

42. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կյուրոս Մեծի ստեղծած Աքեմենյան աշխարհակալության սահմանները ձգվում էին Միջերկրական ծովից և Եգիպտոսից մինչև Հնդկաստան:
- 2) Մինչ Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեությունը՝ հայկական մի շարք երկրամասեր նվաճվել էին Վիրքի, Պոնտոսի, Սելևկյան պետության և Պարթևստանի կողմից:
- 3) Արտաշես I-ը արևմուտքում Մեծ Հայքին է միավորել Կարնո երկիրը, Եկեղիք ու Դերջան գավառները և Ծոփքը:
- 4) Հյուսիսում Արտաշես I-ը Մեծ Հայքին է միավորել Գուգարքը:
- 5) Արտաշատ մայրաքաղաքը կառուցվել է Ք. ա. 180 թ. Երասխ և Մեծամոր գետերի ջրկիցում:
- 6) Արտաշես I-ի կողմից անցկացված վարչական բարեփոխումը նպատակ ուներ կարգավորելու հողի սեփականության խնդիրները՝ արգելելով ազարակների սեփականատերերին յուրացնել գյուղացի համայնականների հողերը:

43. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռանդեսայում խայտառակ ձևով պարտված Կորբուլոնը լուր է ուղարկում Հռոմ, թե իբր Արևելքում իրավիճակը չի փոխվել, սակայն՝ Ներոնը տեղեկացել էր, որ հռոմեական լեգեոնները հեռացել էին Հայաստանից:
- 2) Վաղարշ II-ից հետո Մեծ Հայքի թագավոր դարձավ նրա որդին, որով Հայաստանում հաստատվեց Արշակունիների ժառանգական դինաստիան:
- 3) Տրդատ II-ը, ի պաշտպանություն պարթև Արշակունիների, արշավանքներ ձեռնարկեց Սասանյանների դեմ և նույնիսկ հասավ մինչև Տիգրես:
- 4) Տրդատ II-ի գլխավորած պայքարը Սասանյանների դեմ հաջողությամբ չավարտվեց:
- 5) Սասանյան Շապուհ II արքան հարձակվեց Հայաստանի վրա և Տրդատ II-ը ստիպված հեռացավ Հռոմեական կայսրության սահմաններ:
- 6) Մծբինում կնքված հռոմեա-պարսկական 40-ամյա խաղաղության պայմանագրով Սասանյան Ներսես թագավորը ճանաչեց Մեծ Հայքի թագավորության անկախությունը:

44. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկական լեռնաշխարհի այսօր հայտնի հնագույն պետության՝ Արատտայի հովանավոր աստվածը Հայկն էր՝ Արամազդ աստծո որդին:
- 2) Աստվածաշնչի համաձայն՝ բոլոր ազգերն առաջացել են Ադամի երեք որդիներից՝ Հաբեթից, Քամից և Սեմից:
- 3) Հայ(ա) աստծո պաշտամունքը կապվում էր Հայկական լեռնաշխարհի Եփրատ և Տիգրիս գետերի ակունքների հետ:
- 4) Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդազրույցում որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երկու շերտ՝ նախաքրիստոնեական և քրիստոնեական:
- 5) Թորգոմա տունը եղել է Եփրատի միջին ավազանում և հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XX-XVIII դարերում:

- 6) Ըստ վրացական ավանդության՝ Թարգամոսի ավագ որդի Հայոսից առաջացել են հայերը, Քարթլոսից՝ վրացիները, իսկ մյուս չորս որդիներից՝ կովկասյան մի շարք ժողովուրդներ:

45. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Սասանյանները 226 թ. տապալեցին պարթև Արշակունիներին և տիրացան գահին:
- 2) Մինչև VIII դարի կեսերը Սասանյանները տարածաշրջանում վարում էին ծավալապաշտական քաղաքականություն:
- 3) III դարի երկրորդ կեսին Հայաստանում ստեղծված խառնաշփոթ վիճակը Մովսես Խորենացին անվանել է «ժամանակ անիշխանության»:
- 4) Խոսրով II-ի որդի Տրդատը 286 թ. հաղթել էր գոթերի իշխանին՝ նրա դեմ մենամարտելով հռոմեական կայսեր փոխարեն:
- 5) Առաջին անգամ Տրդատ II-ը հայոց գահին հաստատվել է 287 թվականին:
- 6) Սասանյան արքա Ներսեհը միայն Ոսխայի ճակատամարտում կրած պարտությանը հաջորդող տարում կնքված հաշտությամբ ճանաչեց Մեծ Հայքի թագավորության անկախությունը:

46. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Վանի թագավորության արքունի գործակալներից են զորավար-սպարապետները, բղեշխները, արքունի հացատարները, դպիրները և այլն:
- 2) Ք. ա. III դարում գոյություն են ունեցել հայկական չորս պետություններ:
- 3) Ալեքսանդր Մակեդոնացին և Դարեհ II-ը նույն թվականին են սկսել գահակալել իրենց երկրներում:
- 4) Երվանդ Վերջինի օրոք Մեծ Հայքի հոգևոր կենտրոնը Բագարանն էր:
- 5) Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքներով Հռոմում սկզբնավորվել է հելլենիզմի՝ հունականության դարաշրջանը:
- 6) Գավգամելայի և Ալեքհոմի ճակատամարտերը հայերի համար ունեցել են նույն քաղաքական նշանակությունը. Մեծ Հայքը և Փոքր Հայքը հռչակվել են անկախ պետություններ:

47. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևմտյան Տիգրիսը սկիզբ է առնում Հայկական Տավրոսից, իսկ Արևելյան Տիգրիսը՝ Ծովք լճից:
- 2) Ճորոխը սկիզբ է առնում Խաչափայտի լեռներից, իսկ Արաքսը՝ Բյուրակնյան լեռներից:
- 3) Արևմտյան Եփրատը սկզբնավորվում է Ծաղկավետ լեռներից, իսկ Արևելյան Եփրատը՝ Ծաղկանց լեռներից:
- 4) Մեծ Հայքի բոլոր 15 աշխարհները միասին ունեցել են 191 գավառ, որից 30-ը՝ Այրարատ նահանգում էր, իսկ 27-ը՝ Վասպուրական:

- 5) Վանա լիճը ծովի մակերևույթից բարձր է 1820 մ և ունի չորս կղզի՝ Արտեր, Աղթամար, Լիմ, Կտուց:
- 6) ՀՀ տարածքում բարձրությամբ երկրորդ լեռը Կապուտջուղն է, որի բարձրությունը 3906 մետր է:

48. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդազրույցում որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երկու շերտ՝ նախաքրիստոնեական և հելլենիստական:
- 2) Հայոց Մեծ թվականի սկիզբ է համարվում 552 թ. հուլիսի 11-ը:
- 3) Միջնադարում հայկական ուժեղ պետություն է ստեղծվել Միջերկրական ծովի հյուսիս-արևելքում ընկած Կիլիկիայում, որն ունեցել է մինչև 150000 քառ. կմ տարածք:
- 4) Բնիկ հայկական ավանդության համաձայն՝ Հայ(ա) աստծու անունով մեր ժողովուրդը կոչվել է հայ, իսկ երկիրը՝ Հայք, Հայաստան:
- 5) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Արամայիսի անունով են կոչվել Արմավիր քաղաքը և Արագած լեռը:
- 6) Վան և Ուրմիա լճերի միջև Արամ անունով երկիր հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XXIII դարում:

49. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) 62 թ. անցնելով Արածանի գետը՝ հռոմեական զորքը բանակեց Հռանդեա (Եռանդ) վայրում:
- 2) Հռանդեայում հայ-պարթևական զորքը, ջախջախելով Հայկական Տավրոսի լեռնանցքներում տեղակայված հռոմեական կայազորները, շրջապատեց Կորբուլունի ճամբարը:
- 3) Կորբուլունին փոխարինած Պետոսը 64 թ. եկավ Հայաստան և բանակցություններ վարեց Վաղարշի ու Տրդատի հետ:
- 4) Հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմի ավարտին հռոմեական զորքի հրամանատարը Պետոսն էր, որն էլ կնքեց հաշտության պայմանագիրը:
- 5) Տրդատը Ներոն կայսեր կողմից թագադրվելու համար մեծ ջբախմբով՝ իր ընտանիքով և 3000 հեծյալներով, ուղևորվեց Հռոմ:
- 6) Տրդատ I-ի թագավորության վեցերորդ տարում կառուցվել է Գառնիի հզոր ամրոցը:

50. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Պարույր նահապետը Ասորեստանի մայրաքաղաք Նինվեն գրավելուց հետո թագադրվեց Մարաստանի արքայի կողմից և ճանաչվեց Հայաստանի թագավոր:
- 2) Երվանդ Սակավակյացի օրոք հայոց թագավորության սահմանները հասնում էին՝ հյուսիս-արևմուտքում՝ Սև ծով, հյուսիս-արևելքում՝ Կուր գետ, արևելքում՝ Մեդիա, հարավում՝ Հյուսիսային Միջագետք:

- 3) Տիգրան Երվանդյանը վճռական պայքարում սպանել է Մարաստանի արքա Աժ-դահակին:
- 4) Տիգրան Երվանդյանի դաշնակիցը մարերի դեմ պայքարում պարսից արքա Կյուրոս II Մեծն էր:
- 5) Հայկազունների տոհմի իշխանությունը վերականգնվել է Ք. ա. VII դ. վերջին՝ Սկայորդու գլխավորությամբ:
- 6) Հայկազունների վերականգնված իշխանությունը Հայկական լեռնաշխարհի հարավ-արևելքում էր և համապատասխանում է սեպագիր աղբյուրներում հիշատակվող Արմե-Շուբրիա պետական կազմավորմանը:

51. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ք. ա. 830–ական թթ. Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսարևմտյան շրջաններում Դիաուխի շուրջ կազմավորվել էր համադաշնություն:
- 2) Քանի որ «Ուրարտուն» դարձել էր Հայաստանի ընդհանրական անվանում, ուստի ասորեստանյան աղբյուրները շարունակում են այդ անունով հիշատակել նաև Նաիրի թագավորությունը:
- 3) Վանի թագավորության հզորացման և տարածաշրջանում նշանակալի տերություն դառնալու գործում կարևոր դեր խաղացին Իշպուհինի և Մենուայի կատարած բարեփոխումները:
- 4) Մենուայի առաջին քայլերից մեկն էր Եփրատի աջափնյա հատվածում ամրապնդվելը, որի նվաճումից հետո էլ հիմնադրվում է ռազմավարական խոշոր հենակետ Մենուախինիլի քաղաքը:
- 5) Վանի թագավորության սահմանները Սարգուրի II–ի օրոք հասնում էին հարավում՝ Հայկական Տավրոս, հյուսիս–արևմուտքում՝ Կուր գետ, արևելքում՝ Կասպից ծով, արևմուտքում՝ Փոքր Ասիայի կենտրոնական շրջան և հարավ–արևելքում՝ Միջերկրական ծով:
- 6) Ռուսա II–ը, թեև գահ բարձրացավ դժվարին ժամանակաշրջանում, սակայն կարողացավ զարկ տալ քաղաքաշինությանը, արհեստներին ու առևտրին, հիմնեց կամ վերակառուցեց բազմաթիվ ամրոցներ, անցկացրեց նոր ջրանցքներ:

52. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Սասանյանները 226 թ. տապալեցին պարթև Արշակունիներին և տիրացան գահին:
- 2) Մինչև VIII դարի կեսերը Սասանյանները տարածաշրջանում վարում էին ծավալապաշտական քաղաքականություն:
- 3) III դարի սկզբներին Հայաստանում ստեղծված խառնաշփոթ վիճակը Մովսես Խորենացին անվանել է «ժամանակ անիշխանության»:
- 4) Խոսրով II–ի որդի Տրդատը 286 թ. հաղթել էր գոթերի իշխանին՝ նրա դեմ մենամարտելով հռոմեական կայսեր փոխարեն:
- 5) Առաջին անգամ հայոց գահին Տրդատ II–ը հաստատվել է 287 թվականին:

6) Սասանյան արքա Ներսեհը միայն Ոսխայի ճակատամարտում կրած պարտությունից հետո՝ նույն թվականին կնքված հաշտությամբ ճանաչեց Մեծ Հայքի թագավորության անկախությունը:

53. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին (Ք. ա. 2492 թ.) համարվել է Բուն Հայոց թվականի սկիզբը:
- 2) Վան և Ուրմիա լճերի միջև Արամ անունով երկիր հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XXIII դարում:
- 3) Հայկական լեռնաշխարհից սկիզբ առնող չորս խոշոր գետերն են Եփրատը, Տիգրիսը, Կուրը և Արաքսը:
- 4) Բնիկ հայկական ավանդության համաձայն՝ Հայ(ա) աստծու անունով մեր ժողովուրդը կոչվել է հայ, իսկ երկիրը՝ Հայք, Հայաստան:
- 5) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Արամանյակի անունով է կոչվել Արագած լեռը:
- 6) Հայոց ծագումնաբանության մասին բնիկ հայկական ավանդագրություն որոշակիորեն առանձնանում է ժամանակագրական երկու շերտ՝ նախաքրիստոնեական և քրիստոնեական:

54. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի տարածքում Ք. ա. 830–ական թթ. ձևավորվել էին մի քանի համադաշնություններ, որոնցից ամենամեծը Էթիունի երկրի համադաշնությունն էր:
- 2) Մենուան Վանի թագավորության հյուսիսարևելյան սահմաններն ամրապնդելու նպատակով արշավել է Դիաուխի երկրի վրա:
- 3) Ռազմական ոլորտի բարեփոխումների շնորհիվ Իշպուհինին Ք. ա. 820–ական թթ. ընդլայնեց թագավորության սահմանները Ուրմիա լճի ավազանի հարավում՝ ներառելով Արդինի–Մուսասիր երկիրը:
- 4) Իշպուհինի գահակալության երկրորդ շրջանում իրականացված կրոնական բարեփոխման արդյունքում ստեղծվեց թագավորության համար միասնական դիցարան, որն արձանագրվել է «Խալդյան դարպասի» վրա:
- 5) «Խալդյան դարպասի», որը հետագայում մեր ժողովրդի կողմից կոչվել է «Մեերի դուռ», արձանագրությունը կատարվել է Իշպուհինի և նրա որդու անունով:
- 6) Սարգուրի II–ը ասորեստանյան աղբյուրներում հիշատակվել է Ք. ա. 733 թ.՝ Սալմանասար III–ի գործերին դիմակայելու առնչությամբ:

55. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աքեմենյանների գերիշխանության օրոք Հայաստանում շարունակում էին իշխել Երվանդականները, որոնք լիակատար ներքին ինքնավարություն ունեին:
- 2) Սատրապական շրջանի Հայաստանի մասին կարևոր տեղեկություններ կան Քսենոփոնի «Անաբասիս» աշխատության մեջ:
- 3) Հայաստանի սատրապ Երվանդ II–ը ամուսնացած էր Աքեմենյան տիրակալ Արտաքսերքսես II–ի դստեր հետ:

- 4) Աքեմենյան վերջին տիրակալ Դարեհ III-ը մինչ գահին բազմելը եղել է Հայաստանի սատրապը:
- 5) Հայաստանը Աքեմենյանների գերիշխանության ներքո է եղել Ք. ա. 521–331 թվականներին:
- 6) Համահայկական երկրորդ թագավորությունում արքայից հետո երկրի կարևորագույն դեմքը քրմապետն էր:

56. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մագնեսիայի ճակատամարտում Սելևկյանները պարտվեցին, ինչը կտրուկ փոխեց ուժերի հարաբերակցությունն Արևելքում հոգուտ Պոնտոսի:
- 2) Արտաշես I-ը Մեծ Հայքի թագավոր հռչակվելուց հետո իրեն կոչել է Արտաշեսյան արքայատան շառավիղ:
- 3) Արտաշես Աշխարհակալի օրոք Մեծ Հայքը դարձավ Առաջավոր Ասիայի ազդեցիկ պետություններից մեկը:
- 4) Մարաստանի սելևկյան սատրապ Տերենտիոսի ապստամբությունը զգալիորեն թուլացրեց Սելևկյան տերության հիմքերը:
- 5) Արտաշեսի հանձնարարությամբ Բագարատ Բագրատունի զորավարը Հայաստանին վերադարձրեց վրացիների կողմից գրավված հայկական տարածքները:
- 6) Արտաշատ մայրաքաղաքի անառիկ դիրքը նկատի ունենալով՝ հունահռոմեական պատմիչներն այն անվանել են «Հայկական Հռոմ»:

57. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արտաշատում կնքված հայ-պարթևական պայմանագրի համաձայն՝ Տիգրան Մեծը սկսեց ծավալվել արևելյան ուղղությամբ:
- 2) Նվաճված Մարաստանի Գողերձ II թագավորը հպատակվեց հայոց թագավորին, հետ ստացավ իր թագը, ավելին՝ ամուսնացավ Տիգրան II-ի դստեր հետ:
- 3) Ք. ա. 84 թ. սկսված հռոմեա-պարթևական բանակցություններն ավարտվեցին նույն տարում Հայաստանի դեմ ուղղված պայմանագրի կնքմամբ:
- 4) Արտաշատում կնքված հայ-հռոմեական հաշտության պայմանագրի համաձայն՝ Տիգրան Մեծը Հռոմին զիջեց Հյուսիսային Միջագետքը:
- 5) Թագաժառանգ Տիգրան Կրտսերը Պոմպեոսի օգնությամբ հասավ իր նպատակին՝ դարձավ Մեծ Հայքի թագավոր:
- 6) Պարթևների արքա Հրահատ III-ի հետ կնքած պայմանագրի համաձայն՝ Տիգրան Մեծը գրավեց Հյուսիսային Միջագետքը:

58. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռոմեա-պարթևական տասնամյա պատերազմի սկզբնական շրջանում հռոմեական զորքի հրամանատարը Պետոսն էր:
- 2) 62 թ. անցնելով Արաքս գետը՝ հռոմեական զորքը բանակեց Հռանդեա (Եռանդ) վայրում:
- 3) Հայ-պարթևական զորքը, ջախջախելով Հայկական Տավրոսի լեռնանցքներում տեղակայված հռոմեական կայազորները, Հռանդեայում շրջապատեց Կորբուլունի ճամբարը:

- 4) Կորբուլունին փոխարինած Պետոսը 64 թ. եկավ Հայաստան և բանակցություններ վարեց Վաղարշի ու Տրդատի հետ:
- 5) Տրդատը Տիբերիոս կայսեր կողմից թագադրվելու համար մեծ շքախմբով՝ իր ընտանիքով և 3000 հեծյալներով, ուղևորվեց Հռոմ:
- 6) Տրդատ I-ի թագավորության վեցերորդ տարում Մեծ Հայքի խաղաղ կյանքն ընդհատվեց Կովկասից հոների ներխուժման հետևանքով:

59. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հռանդեայում խայտառակ ձևով պարտված Պետոսը լուր է ուղարկում Հռոմ, թե իբր Արևելքում իրավիճակը չի փոխվել, սակայն Ներոնը տեղեկացել էր, որ հռոմեական լեգեոնները հեռացել էին Հայաստանից:
- 2) Վաղարշ II-ից հետո Մեծ Հայքի թագավոր դարձավ նրա որդին, որով Հայաստանում հաստատվեց Արշակունիների ժառանգական դինաստիան:
- 3) Տրդատ II-ը, ի պաշտպանություն պարթև Արշակունիների, արշավանքներ ձեռնարկեց Սասանյանների դեմ և նույնիսկ հասավ մինչև Տիգրոս:
- 4) Տրդատ II-ի գլխավորած պայքարը Սասանյանների դեմ հաջողությամբ չավարտվեց:
- 5) Սասանյան Շապուհ I արքան հարձակվեց Հայաստանի վրա և Տրդատ II-ը ստիպված հեռացավ Հռոմեական կայսրության սահմաններ:
- 6) Մծբինում կնքված հռոմեա-պարսկական 40-ամյա խաղաղության պայմանագրով Սասանյան Ներսեսի թագավորը ճանաչեց Մեծ Հայքի թագավորության անկախությունը:

60. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հելլենիզմի դարաշրջանում Հայաստանի մշակութային կյանքը նշանավորվել է երկու տեսակի՝ ասորալեզու և հունալեզու թատրոնների առկայությամբ:
- 2) Վերջին տարիների պեղումների բացառիկ հայտնաբերումներից են Արմավիրում բացված Արեգ-Միհրի տաճարը և խճանկարագարդ հասարակական բաղնիքը:
- 3) Մծուրք քաղաքը հիմնադրվել էր Արևմտյան Եփրատի ափին՝ Մշո դաշտում, որտեղով անցնում էր Տիգրանակերտից Արտաշատ գնացող առևտրական և ռազմական կարևոր նշանակության ճանապարհը:
- 4) Քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակվելուց հետո Հայաստանում սահմանափակվել է հայկական մեհենագրության գործածությունը, իսկ արքունի գրագրության, հոգևոր քարոզչության և ուսման ասպարեզներում կիրառվել են հունարենը, ապա նաև արամեերենն ու պարսկերենը:
- 5) Հույն մատենագիրներից մեկը 234-235 թթ. գրած իր «Ժամանակագրություն» աշխատությունում հայերին հիշատակել է սեփական դպրություն ունեցող ժողովուրդների շարքում:
- 6) Հելլենիստական մշակույթը և հունարենը լայն տարածում գտան հայոց արքունիքում, ավագանու շրջանում, ինչպես նաև հասարակ ժողովրդի մեջ և ամբողջությամբ վերափոխեցին մեր ազգային մշակույթը:

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ

---

1. Երբ է Մուշեղ Մամիկոնյանը գերի վերցրել Շապուհ II-ի կանանցը.
1) 370 թ.   2) 374 թ.   3) 376 թ.   4) 372 թ.
2. Երբ է Պերոզի եղբայր Վաղարշը գահ բարձրացել Պարսկաստանում.
1) 482 թ.   2) 483 թ.   3) 481 թ.   4) 484 թ.
3. Երբ է Հերակլ կայսրը Խաչափայտը վերադարձրել Երուսաղեմ.
1) 632 թ.   2) 631 թ.   3) 618 թ.   4) 615 թ.
4. Արաբները որ թվականին լուծեցին Վարդանակերտի պարտության վրեժը.
1) 703 թ.   2) 705 թ.   3) 708 թ.   4) 725 թ.
5. Երբ է կառավարել Ջահանշահ կարա-կոյունլուն.
1) 1437–1467 թթ.   3) 1426–1463 թթ.
2) 1431–1451 թթ.   4) 1453–1467 թթ.
6. Երբ է իրեն թագավոր հռչակել Կարսի կառավարիչ Մուշեղ Բագրատունին.
1) 953 թ.   2) 961 թ.   3) 963 թ.   4) 972 թ.
7. Երբ է հաշտության պայմանագիր կնքվել Լևոն II-ի և Անտիոքի իշխան Բոհեմունդ III-ի միջև.
1) 1194 թ.   2) 1192 թ.   3) 1187 թ.   4) 1198 թ.
8. Երբ է Հայաստանում և Վրաստանում ապստամբություն բռնկվել մոնղոլների դեմ.
1) 1258 թ.   2) 1244 թ.   3) 1243 թ.   4) 1259 թ.
9. Երբ են մոնղոլները պարտության մատնել Ջալալեդդինին.
1) 1231 թ.   2) 1236 թ.   3) 1242 թ.   4) 1241 թ.
10. Երբ է Կարսի թագավոր Գագիկ Աբասյանը իր թագավորությունը հանձնել Բյուզանդիային.
1) 1054 թ.   2) 1064 թ.   3) 1065 թ.   4) 1071 թ.
11. Երբ է երկրաշարժի հետևանքով ավերվել Դվինը.
1) 890 թ.   2) 893 թ.   3) 894 թ.   4) 896 թ.

12. Երբ են հայ-վրացական ուժերը պաշարել Խլաթը.

- 1) 1201 թ.   2) 1203 թ.   3) 1207 թ.   4) 1209 թ.

13. Երբ են բյուզանդացիները ներխուժել Կիլիկիա և պաշարել Մսիս քաղաքը.

- 1) 1132 թ.   2) 1135 թ.   3) 1145 թ.   4) 1152 թ.

14. Երբ է գահակալել Օշին թագավորը.

- 1) 1307–1317 թթ.   2) 1308–1320 թթ.   3) 1320–1342 թթ.   4) 1320–1344 թթ.

15. Երբ Կիլիկյան Հայաստանը հարկադրված եղավ ծանր պայմաններով հաշտության պայմանագիր կնքել Եգիպտոսի հետ՝ մամլուքներին զիջելով որոշ տարածքներ ու բերդեր.

- 1) 1323 թ.   2) 1335 թ.   3) 1337 թ.   4) 1342 թ.

16. Երբ է գահակալել Լևոն V-ը.

- 1) 1344–1350 թթ.   2) 1350–1362 թթ.   3) 1362–1375 թթ.   4) 1373–1375 թթ.

17. Երբ Կիլիկիա ներխուժեցին Իկոնիայի սուլթանությունում տեղակայված մոնղոլական զորքերը և թուրքմենները.

- 1) 1321 թ.   2) 1322 թ.   3) 1323 թ.   4) 1337 թ.

18. Երբ վերելք ապրեց Վասպուրականի թագավորությունը.

- 1) IX դարի վերջերին   3) X դարի երկրորդ կեսին
2) X դարի առաջին կեսին   4) XI դարի առաջին կեսին

19. Երբ է Աշոտ Բագրատունու մոտ պատվիրակ ուղարկել Վասիլ I կայսրը և թագ խնդրել.

- 1) 876 թ.   2) 885 թ.   3) 869 թ.   4) 867 թ.

20. Երբ է մահացել Սյունիքի Վասակ թագավորը.

- 1) 1029 թ.   2) 1035 թ.   3) 1040 թ.   4) 1041 թ.

21. Երբ է տեղի ունեցել Կոտմանի ճակատամարտը.

- 1) 1219 թ.   2) 1220 թ.   3) 1222 թ.   4) 1226 թ.

22. Երբ են մոնղոլները գրավել Լոռե և Շամքոր քաղաքները.

- 1) 1236 թ.   2) 1242 թ.   3) 1243 թ.   4) 1244 թ.

23. Բերված ժամանակահատվածներից ո՞րն է վերաբերում Գող Վասիլի իշխանությանը.

- 1) 1085–1115 թթ.   2) 1087–1117 թթ.   3) 1075–1097 թթ.   4) 1082–1117 թթ.

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐ

---

1. Միջին Ասիայում ո՞ւմ դեմ պատերազմում է սպանվել Պերոզ արքան.
  - 1) քուշանների
  - 2) հեփթաղների
  - 3) գարգարացիների
  - 4) սատաղացիների
2. Քանի խաչքար էին կանգնեցրել հայ խոջաները Հին Ջուղայի գերեզմանատանը.
  - 1) ավելի քան 1000
  - 2) ավելի քան 10000
  - 3) ավելի քան 20000
  - 4) ավելի քան 15000
3. 1616 թ. ո՞ւմ ջանքերով Լվովում տպագրվեցին «Սաղմոսարան» և «Բժշկարան» գրքերը.
  - 1) Հովհաննես Քարմատանենցի
  - 2) Հովհաննես Թութունջու
  - 3) Խաչատուր Կեսարացու
  - 4) Աբգար Դպիրի
4. XIV դ. վերջերից ո՞ր վանքը դարձավ Աղվանից կոչվող եկեղեցու կաթողիկոսանիստը.
  - 1) Տաթևի
  - 2) Գանձասարի
  - 3) Ամարասի
  - 4) Աղունի
5. Աշոտ Բագրատունու իշխանության օրոք որտե՞ղ գումարված եկեղեցական ժողովը մերժեց Հայոց եկեղեցին բյուզանդականի հետ միավորելու առաջարկը.
  - 1) Բագարանում
  - 2) Կարսում
  - 3) Շիրակավանում
  - 4) Անիում
6. Անանիա Մոկացի կաթողիկոսի կողմից Աղթամարից ո՞ր տեղափոխվեց կաթողիկոսական աթոռը.
  - 1) Կարս
  - 2) Արգինա
  - 3) Բագարան
  - 4) Անի
7. Ո՞ր իշխանության տարածքը Գագիկ I-ը միացրեց իր թագավորությանը.
  - 1) Վայոց ձորի
  - 2) Վանանդի
  - 3) Բագրևանդի
  - 4) Սյունիքի
8. Սյունիքի Վասակ թագավորի մահից հետո ո՞ւմ անցավ գահը.
  - 1) Սահակ Սյունիին
  - 2) Սմբատ Աշոտյանին
  - 3) Ստեփանոս Օրբելյանին
  - 4) Սահակ Սևադային

9. Հայոց զոր կաթողիկոսին հաջողվեց հնազանդեցնել Սյունյաց և Աղվանից թեմերը.

1) Գրիգոր Ապիրատին	3) Անանիա Մոկացուն
2) Զաքարիա Զագեցուն	4) Գևորգ Գառնեցուն

10. Ո՞ր բերդում էր ամրացել և վեց ամիս բյուզանդացիներին դիմադրել Լևոն I իշխանը.

1) Վահկա	3) Լամբրոն
2) Կոռոմոզով	4) Բարձրբերդ

11. Ո՞ր բերդն էր Վահրամյանների իշխանության կենտրոնը.

1) Գագը	3) Ամբերդը
2) Բջնին	4) Լոռեն (Լոռի)

12. Ո՞ր բերդն էր Զավախքի Զաքարյան իշխանության կենտրոնը.

1) Գագը	3) Ամբերդը
2) Բջնին	4) Թմուկը

13. Ո՞վ դարձավ Կախեթի իշխան Կվիրիկեի մահից հետո.

1) Դավիթ Անհողինի որդի Գագիկը	3) Դավիթ Անհողինի որդի Կյուրիկեն
2) Վրաց թագավորի եղբայր Դավիթը	4) Գագիկ Աբասյանը

14. Սմբատ I-ի կալանավորվելուց հետո զոր բերդն էր շարունակում խիզախաբար դիմադրել արաբներին.

1) Երնջակը	3) Գառնին
2) Բջնին	4) Կապույտը

15. Անին գրավելուց և ավերելուց հետո մոնղոլները 1236 թ. նույն բախտին արժանացրին՝

1) Դվինը և Արտաշատը	3) Կարսը և Դվինը
2) Կեսարիան և Երզնկան	4) Հռոմկլան և Սիսը

16. Ո՞ւմ էր Կարսի կառավարիչ նշանակել Աշոտ III-ը.

1) Աշոտ Բագրատունուն	3) Աբաս Բագրատունուն
2) Մուշեղ Բագրատունուն	4) Գուրգեն Բագրատունուն

17. Ո՞ր թագավորի օրոք վերելք ապրեց Սյունիքի թագավորությունը.

1) Վասակ	3) Դավիթ
2) Սմբատ	4) Աբաս

18. Ո՞ւմ հետ էր ամուսնացել Կարսի թագավոր Գագիկ Աբասյանը.

1) Վարազդուխտի	3) Գուրանդուխտի
2) Խոսրովանույշի	4) Կատրամիդեի

19. Անիի պարիսպներից դուրս ո՞վ ջարդ տվեց բյուզանդական զորքերին.

1) Գագիկ I Բագրատունին	3) Գրիգոր Պահլավունին
2) Սմբատ II Բագրատունին	4) Վահրամ Պահլավունին

20. Բագրատունյաց Հայաստանի բանակում առավել մեծ թիվ էր կազմում.

1) հեծելազորը	3) վարձկան զորքը
2) հետևակը	4) գումակը

21. Բագրատունիների բանակում շատ սահմանափակ թվով վարձկաններ կային.

1) լեզգիներից	3) ավաններից
2) չերքեզներից	4) արխազներից

22. Ծումբի ճակատամարտը տեղի է ունեցել՝

1) Բասենում	3) Սասունում
2) Մանանաղիում	4) Ապահունիքում

23. Հայ-մոնղոլական դաշինը կնքվել է.

1) Թավրիզում	3) Դելիում
2) Կարակորումում	4) Սպահանում

24. Ո՞ր ճակատամարտից հետո Բյուզանդիան մեկընդմիջտ հրաժարվեց Կիլիկիայից.

1) Երուսաղեմի	3) Միրիոկեֆալոնի
2) Բերդուսի	4) Մառիի

25. Մամլուքները 1360 թ. Կիլիկյան Հայաստանի ո՞ր քաղաքները վերջնականապես գրավեցին.

1) Այասը և Կոռիկոսը	3) Սիսը և Անավարզան
2) Ադանան և Տարսոնը	4) Այասը և Մսիսը

26. Գևորգ իշխանը Բեշիրի զորքերին նոր ջարդ տվեց.

1) Դվինում	3) Գառնիում
2) Նախճավանում	4) Դողսում

27. Հայոց ո՞ր կաթողիկոսը 1361 թ. եկեղեցական ժողով հրավիրեց.

1) Կոստանդին Կեսարացին	3) Մեսրոպ Արտազեցին
2) Ստեփանոս Հռոմկլայեցին	4) Պողոս Սսեցին

28. Ո՞ր քաղաքում տեղի ունեցած ժողովը որոշեց Զաբեյին ամուսնացնել Հեթումի հետ.

1) Տարսոն	2) Անավարզա	3) Սիս	4) Ադանա

29. Ո՞ր լեռների մոտ տեղի ունեցավ Մառիի ճակատամարտը.

1) Տավրոսի	2) Անտիտավրոսի	3) Սև	4) Քարուտ Կիլիկիայի

30. Սյունյաց իշխաններից ովքեր գործակցեցին Աշոտ Երկաթի հետ և միացան երկրի ազատագրման գործին.

1) Վասակը և Աշոտը	3) Սմբատը և Սահակը
2) Սմբատը և Գրիգորը	4) Լիպարիտը և Ստեփանոսը

31. Հաշտություն կնքելու համար ո՞ր մեկնեց հայոց կաթողիկոս Կոստանդին Լամբրոնացին.

1) Հալեպ	2) Կահիրե	3) Դամասկոս	4) Անտիոք

32. Հայոց արքունական խորհուրդը ո՞ւմ հետ որոշեց ամուսնացնել Ջաբելին.

1) Բոհեմունդ III-ի որդի Ռայմունդի	3) Ատան պայլի
2) Բոհեմունդ IV-ի որդի Ֆիլիպի	4) Բոհեմունդ III-ի որդի Ռեյնալդի

33. Ո՞ր գետի հովտում են գտնվում Սանահինի և Հաղպատի վանքերը.

1) Ձորագետի	2) Աղստևի	3) Ախուրյանի	4) Դեբեդի

34. Ջվարթնոցի նմանությամբ Անիում կառուցված տաճարը կոչվում էր.

1) Աշոտաշեն	2) Սմբատաշեն	3) Գագկաշեն	4) Աբասաշեն

35. Անին Բագրատունիներին էր անցել՝

1) Գնթունիներից	3) Սահառունիներից
2) Կամսարականներից	4) Գնունիներից

36. Բյուզանդիայի նվաճողական քաղաքականության պայմաններում Հարավային Հայաստանում իր անկախությունը պահպանել էր՝

1) Տարոնը	3) Սասունը
2) Ապահունիքը	4) Կորդուքը

37. Գող Վասիլի իշխանության կենտրոնն էր՝

1) Մարաշը	3) Ծամնդավը
2) Քեսունը	4) Սիսը

38. Կարսի պաշտպանության ժամանակ Տուրքիլ բեկի մերձավորներից մեկին ծանր վիրավորել էր հայ զորականներից.

1) Լիպարիտը	3) Թաթուլը
2) Սմբատը	4) Խաչիկը

39. Փիլարտոս Վարաժնունու իշխանության կենտրոնն էր՝

1) Մարաշը	3) Ծամնդավը
2) Քեսունը	4) Պիզուն

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴՐՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

---

1. Ո՞ր պատմիչի աշխատությունից են մեջբերված խոսքերը.

«Այժմ, երբ ինձ տեսնում ես կարճահասակ, մեծությանս չափը չես հասկանում, որովհետև մինչև այժմ ես քեզ համար առյուծ էի, իսկ այժմ՝ աղվես»:

- 1) Խորենացի
- 2) Եղիշե

- 3) Ագաթանգեղոս
- 4) Բուզանդ

2. Ո՞ւմ են պատկանում հետևյալ խոսքերը.

«Այժմ, երբ տեսնում ես ինձ կարճահասակ, մեծությանս չափը չես հասկանում, որովհետև մինչև այժմ ես քեզ համար առյուծ էի, իսկ այժմ՝ աղվես...»:

- 1) Վաչե Մամիկոնյանին
- 2) Մուշեղ Մամիկոնյանին

- 3) Մանվել Մամիկոնյանին
- 4) Վասակ Մամիկոնյանին

3. Ո՞ւմ են ուղղվել հայոց թագավորի այս խոսքերը.

«Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը»:

- 1) Բյուզանդիայի կայսերը
- 2) Բաղդադի խալիֆին

- 3) Եգիպտոսի սուլթանին
- 4) Պարսից շահին

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Կիլիկյան Հայաստանում ինչպե՞ս էր կոչվում խնամակալության գործակալը.

1) սենեսկալ	3) մարաջախտ
2) թագադիր ասպետ	4) պայլ

2. Ինչ էր նշանակում «ոստանիկ այրուծի» Արշակունյաց Հայաստանում.

- 1) արքունիքին կից հատուկ հեծյալ ջոկատներից կազմված հեծելազոր
- 2) թագավորական ոստանում տեղակայված աշխարհազոր
- 3) նախարարներին ենթակա հեծելազոր
- 4) թագադիր ասպետին ենթակա հեծելազոր

3. Ինչ էր նշանակում «աշխարհաժողով» վաղ ավատատիրական Հայաստանում.

- 1) համաժողովրդական ժողով, որտեղ քննարկվում էին երկրի համար առավել կարևոր հարցերը
- 2) արքունիքում գումարվող հավաք, որին մասնակցում էին աշխարհատեր նախարարները՝ նահանգների կառավարիչները
- 3) համաժողովրդային ժողով, որին մասնակցում էին միայն աշխարհիկ մարդիկ
- 4) համաժողով, որին մասնակցում էին միայն աշխարհիկ ավատատերերը

4. Տերմինները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

1) նախահայրենիք	5) հայրենիք
2) պարզևականք	6) աթաբեկ
3) գանձագին	7) սեպուհ
4) գունդստարլ	8) ամիրսպասալար

ա. առուվաճառքի ենթակա մասնավոր հողեր

բ. հորից որդուն ժառանգաբար անցնող խոշոր մասնավոր հողեր

գ. նախապատմական ժամանակներում ներկայիս ժողովուրդների կազմած մեծ ընտանիքների զբաղեցրած տարածքներ

դ. բանակի ընդհանուր հրամանատար Կիլիկյան Հայաստանում

ե. պայմանական հողատիրության կալվածք

զ. իշխանական տան կրտսեր ներկայացուցիչ

է. զորքերի գլխավոր հրամանատար վրացական արքունիքում

ը. արքունական հեծելազորի հրամանատար Կիլիկյան Հայաստանում

թ. թագաժառանգի խնամակալ վրացական արքունիքում

- 1) 1-բ, 2-գ, 3-ա, 4-ը, 5-ե, 6-է, 7-զ, 8-դ
- 2) 1-բ, 2-ե, 3-ա, 4-դ, 5-զ, 6-թ, 7-է, 8-ը
- 3) 1-զ, 2-բ, 3-ե, 4-դ, 5-ա, 6-թ, 7-զ, 8-է
- 4) 1-զ, 2-ե, 3-ա, 4-դ, 5-բ, 6-թ, 7-զ, 8-է

5. Տերմինները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

1) սղնախ	4) պարոնտեր
2) նոյոն	5) մարզպանական գունդ
3) բեկ	6) գունդստաբլ

- ա. սեփական կալվածքները կամովին եկեղեցուն հանձնած և հոգևոր կոչում ընդունած հայ կալվածատեր
- բ. իշխաններին ենթակա զորամասեր Բագրատունյաց Հայաստանում
- գ. բանակի ընդհանուր հրամանատարը Կիլիկյան Հայաստանում
- դ. մելիքական տոհմի կրտսեր ներկայացուցիչ
- ե. մոնղոլական զորաջոկատի հրամանատար
- զ. պաշտպանական հենակետային ամրություններ Արցախում
- է. սելջուկ զորահրամանատար

1) 1-ե, 2-բ, 3-է, 4-դ, 5-զ, 6-գ	3) 1-զ, 2-ե, 3-դ, 4-ա, 5-բ, 6-գ
2) 1-ա, 2-զ, 3-բ, 4-զ, 5-ե, 6-է	4) 1-ա, 2-զ, 3-բ, 4-ե, 5-զ, 6-է

6. Տերմինները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

1) գունդստաբլ	5) կանցլեր
2) ունիթոր	6) սենեսկալ
3) պայլ	7) սպասալար
4) մամլուք	

- ա. խնամակալ
- բ. սուլթանի անձնական գվարդիայում ծառայող գնված ստրուկ
- գ. Հայ եկեղեցին քրիստոնեական մյուս եկեղեցիների հետ միավորելու կողմնակից
- դ. բանակի ընդհանուր հրամանատար
- ե. արքունական հեծելազորի հրամանատար
- զ. արքունի քարտուղարության գլխավոր պաշտոնյա
- է. արքունի եկամուտները և ծախսերը տնօրինող պաշտոնյա
- ը. Հայ եկեղեցին ռուսական եկեղեցուն միավորելու կողմնակից

1) 1-դ, 2-ը, 3-բ, 4-զ, 5-զ, 6-է, 7-ե	3) 1-դ, 2-զ, 3-ա, 4-բ, 5-զ, 6-է, 7-ե
2) 1-զ, 2-բ, 3-ե, 4-դ, 5-ա, 6-զ, 7-է	4) 1-դ, 2-ը, 3-զ, 4-ա, 5-ե, 6-է, 7-զ

7. Տերմինները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

1) սենսեսկալ	5) նյոյն
2) մարզպանական գունդ	6) փերեզակ
3) փոխարքայություն	7) շահապ
4) շահնշահ	8) շահաստան

ա. թագավորների թագավոր

բ. արքունի պալատի կառավարիչ

գ. մարզպանների անձնական գվարդիա

դ. իշխաններին ենթակա զորամասեր Բագրատունյաց Հայաստանում

ե. վարչաքաղաքական միավոր

զ. քաղաքի կառավարիչ Բագրատունյաց Հայաստանում

է. մանրավաճառ առևտրական

ը. բուն քաղաք

թ. մոնղոլական զորաջոկատի հրամանատար

1) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-ա, 5-թ, 6-է, 7-զ, 8-ը

2) 1-ա, 2-զ, 3-դ, 4-ե, 5-բ, 6-է, 7-ը, 8-զ

3) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-զ, 5-ա, 6-զ, 7-է, 8-թ

4) 1-զ, 2-բ, 3-ե, 4-դ, 5-ա, 6-թ, 7-է, 8-ը

8. Տերմինները համապատասխանեցնել իրենց նշանակությանը.

1) մարդպետություն	4) ասպետություն
2) հազարապետություն	5) մարզպանություն
3) ոստանիկ այրուձի	

ա. վարչաքաղաքական միավոր

բ. թագավորական այրուձի

գ. հեծելազորի հրամանատարություն

դ. արքունի կալվածքների և գանձարանի համար պատասխանատու գործակալություն

ե. պալատական արարողությունների և դեսպանների ընդունելության համար պատասխանատու գործակալություն

զ. երկրի տնտեսական-հարկային վարչություն, որը տնօրինում էր նաև պետական պարիակների կատարումը

1) 1-զ, 2-դ, 3-զ, 4-ե, 5-ա

2) 1-դ, 2-ա, 3-զ, 4-բ, 5-ե

3) 1-դ, 2-զ, 3-բ, 4-ե, 5-ա

4) 1-ա, 2-զ, 3-ե, 4-դ, 5-բ

9. Տերմինները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

1) կոմես	6) գունդստաբլ
2) ծխահարկ	7) մարաջախտ

3) քաղկեդոնական	8) գանձագին
4) թագավորական գունդ	9) սարդար
5) հայր մարդպետ	

- ա. արքունի կալվածքների ու գանձարանի հսկողությունը և Արշակունի սեպուհների դաստիարակությունն իրականացնողը վաղ միջնադարյան Հայաստանում
- բ. սպարապետի անմիջական տեղակալը, որը գլխավորում էր բանակի սպառազինության և պարենի մատակարարման գործը Կիլիկյան Հայաստանում
- գ. բանակի ընդհանուր հրամանատարը Կիլիկյան Հայաստանում
- դ. ըստ գերդաստանների հավաքվող հարկ, որը ոչ մահմեդականներից գանձում էին արաբները
- ե. զորագլուխ, զորահրամանատար
- զ. մեծ մասամբ մայրաքաղաքում և արքայական ամրոցներում պահվող զորամաս
- է. առուվաճառքի ենթակա հող
- ը. «մի անձ, երկու բնություն» բանաձևի հետևորդ
- թ. կուսակալ՝ Մեծ Հայքի՝ Հռոմին անցած արևմտյան մասում
- ժ. Հայոց եկեղեցին քրիստոնեական մյուս եկեղեցիների հետ միավորելու կողմնակից

- 1) 1-թ, 2-դ, 3-ը, 4-գ, 5-ա, 6-գ, 7-բ, 8-է, 9-ե
- 2) 1-թ, 2-դ, 3-ը, 4-գ, 5-գ, 6-ա, 7-բ, 8-է, 9-ե
- 3) 1-թ, 2-դ, 3-ժ, 4-բ, 5-գ, 6-ե, 7-է, 8-ը, 9-ա
- 4) 1-ե, 2-ը, 3-դ, 4-գ, 5-բ, 6-գ, 7-ա, 8-է, 9-թ

10. Հասկացությունները համապատասխանեցնել իրենց նշանակությանը.

1) աշար	6) ոստան
2) «պտղի և տասանորդների կարգ»	7) ռոճիկ
3) ավագների խորհուրդ	8) շահապ
4) մուխթասիբ	9) մելիք
5) ոստանիկ այրուձի	

- ա. արքունիքին կից՝ հատուկ հեծյալ ջոկատներից կազմված զորամաս
- բ. որոշ գավառներում իշխանությունն ու կառավարումը վերականգնած հայ իշխանական տների ներկայացուցիչ
- գ. դրամական և բնամթերք նպաստ
- դ. բերքի 1/10 մասը կազմող հարկ
- ե. քաղաքներում հարկահանությանը, շուկաներին, առևտրին, արհեստներին հետևող հատուկ պաշտոնյա
- զ. բերքից եկեղեցուն վճարվող տուրք
- է. քաղաքի կառավարիչ Բագրատունյաց Հայաստանում
- ը. հայոց թագավորներին պատկանող տարածք Արշակունյաց Հայաստանում

թ. հանրային բարոյականությանը հետևող հատուկ պաշտոնյա Բագրատունյաց Հայաստանում

ժ. խոշոր քաղաքները կառավարող մարմին Բագրատունյաց Հայաստանում

1) 1-դ, 2-գ, 3-ժ, 4-թ, 5-ը, 6-ա, 7-գ, 8-է, 9-բ

2) 1-գ, 2-ժ, 3-ե, 4-թ, 5-ա, 6-բ, 7-է, 8-գ, 9-ը

3) 1-դ, 2-գ, 3-ժ, 4-ե, 5-ա, 6-ը, 7-գ, 8-է, 9-բ

4) 1-գ, 2-ժ, 3-ե, 4-թ, 5-ա, 6-բ, 7-գ, 8-է, 9-ը

11. Թվարկված գործառույթներից առանձնացնել երեքը, որոնք Արշակունյաց Հայաստանում տնօրինում էր հազարապետը.

ա. արքունի կալվածքների հսկողություն

բ. պետական պարիսկների տնօրինում

գ. պալատական արարողությունների կազմակերպում

դ. քաղաքների ամրությունների կառուցում, անտառատնկումների իրականացում

ե. արքունի գանձարանի հսկողություն

զ. ճանապարհների և կամուրջների կառուցում, ջրանցքների անցկացում

է. Արշակունյաց սեպուհների դաստիարակություն

1) գ, ե, է

2) ա, դ, զ

3) բ, դ, զ

4) բ, ե, գ

12. Միջնադարում հայրենիք էին կոչվում.

1) հայրենիքի համար ծառայության դիմաց թագավորի շնորհած հողերը

2) թշնամիներից ազատագրված հայրենական հողերը

3) ծառայության համար հոր կողմից որդուն տրված հողերը

4) հորից որդուն ժառանգաբար անցնող խոշոր մասնավոր հողերը

13. Վաղ միջնադարում գանձարանի միջոցներից կատարվող դրամական և բնամթերք նպաստը կոչվում էր.

1) վարկ

2) ոռճիկ

3) հարկ

4) տասանորդ

14. Ընտրել բացառապես ազատների դասին պատկանողների շարքը.

1) գավառակալ իշխաններ, հետևակը համալրող ռամիկներ, հոգևորականներ

2) աշխարհատեր նախարարներ, հոգևորականներ, գավառատեր իշխաններ

3) գավառատեր իշխաններ, առևտրականներ, հեծելազորում ծառայող աշխարհիկ իշխաններ

4) հոգևորականներ, գավառակալ շինականներ, քաղաքային արհեստավորներ

15. Ընտրել բացառապես անազատների դասին պատկանողների շարքը.

1) հետևակը համալրող ռամիկներ, առևտրականներ, գավառատեր իշխաններ

2) աշխարհատեր նախարարներ, հոգևորականներ, գավառատեր իշխաններ

- 3) շինականներ, հոգևորականներ, հեծելազորում ծառայող աշխարհիկ իշխաններ
- 4) առևտրականներ, արհեստավորներ, շինականներ, ռամիկներ

16. Բզնունյաց, Խորխոռունի, Գուգարաց, Բագրատունի, Աղծնյաց նախարարները համարվել են՝

- 1) բյուրավորներ
- 2) հարյուրավորներ
- 3) հազարավորներ
- 4) հիսնավորներ

17. Կաղմեա, Սյունի նախարարները համարվել են՝

- 1) բյուրավորներ
- 2) հարյուրավորներ
- 3) հազարավորներ
- 4) հիսնավորներ

18. VII դ. երկրորդ կեսին՝ Հայաստանի տարածքային ամբողջականության և անկախության վերականգնման շրջանում, խալիֆայությանը վճարվող չնչին հարկի դրամական միջոցն էր.

- 1) տաղանդը
- 2) դրամը
- 3) թագավորական արծաթը
- 4) դահեկանը

19. Արշակունյաց շառավիղներից ձևավորված առանձին խավը կոչվում էր՝

- 1) բղեշխներ
- 2) ասպետներ
- 3) թագադիրներ
- 4) ոստանիկներ

20. Գահնամակով սահմանվում էր.

- 1) բոլոր ավատատերերի տեղն արքունիքում
- 2) գահաժառանգության կարգը
- 3) յուրաքանչյուր նախարարի տեղն արքունիքում
- 4) անմիջապես թագավորի կողքին յուրաքանչյուր ազդեցիկ նախարարի հատուկ բարձի տեղը
- 5) ազատների և տանուտերերի կարգը ըստ զբաղեցրած պաշտոնական դիրքի և զորաքանակի

21. Կիլիկիայում սպասալարին վերապահված գործառույթն էր.

- 1) արքունական հեծելազորի հրամանատարությունը
- 2) արքունի եկամուտների և ծախսերի տնօրինումը
- 3) բանակին սպառազինությամբ և պարենով ապահովելը
- 4) բանակի ընդհանուր հրամանատարությունը

22. Օսմանյան կայսրության հայերի հոգևոր կյանքը տնօրինող նվիրապետական աթոռն էր.

- 1) Աղթամարի կաթողիկոսությունը
- 2) Երուսաղեմի հայոց պատրիարքությունը
- 3) Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքությունը
- 4) Աղվանից կաթողիկոսությունը

23. Ո՞ւմ կողմից է Լևոն I-ն անվանվել Մեծագործ.

1) Բյուզանդական կայսրի	3) Անտիոքի իշխանի
2) պատմիչի	4) խաչակիր արքայի

24. Միջնադարում ի՞նչ անունով էր հայտնի փիլիսոփայությունը.

1) բնագիտություն	3) ճարտասանություն
2) աստվածաբանություն	4) իմաստասիրություն

25. Մեծ Հայքի Արցախ և Ուտիք աշխարհները հայտնի էին նաև հետևյալ անունով.

1) Հայոց Արևելից կողմանք	3) բուն Աղվանք
2) Արևելյան Այրկովկաս	4) Խամսայի մելիքություն

26. Ընտրել այն տերմիններն ու հասկացությունները, որոնք բնորոշ չեն քրիստոնեությանը.

1) առաքյալ	4) քահանայապետություն
2) դիցարան	5) մեհենագրություն
3) նվիրապետություն	6) առաջնորդական աթոռ

27. Հին հայոց հավատքի և քրիստոնեական սկզբնական շրջանի առումով «հեթանոս» նշանակել է.

1) այլակրոն	4) ոչ քրիստոնյա
2) ցեղ	5) մահմեդական
3) ազգ	

28. Միջնադարում ի՞նչ են հասկացել «հեթանոս» ասելով.

1) այլակրոն	4) ոչ քրիստոնյա
2) ցեղ	5) ժողովուրդ
3) ազգ	

29. Ծառայող ազնվականության մասնատիրական տնտեսությունները կոչվում էին.

1) պետական տնտեսություններ	4) դաստակերտներ
2) ազարակներ	5) արքունական կալվածքներ
3) համայնական հողեր	

30. Ընտրել «ավատ» տերմինի ճիշտ բացատրությունները.

1) ի հավատ	4) ավանդ ունենալ
2) ավետել՝ բարի լուր հաղորդել	5) ավանդաբար ծառայել
3) հավատարմությամբ ծառայել	

31. Միջնադարում պարզականք էին կոչվում.

- 1) տարբեր ծառայությունների համար թագավորի կողմից ցմահ տրվող հողերը
- 2) հորից որդուն ժառանգաբար անցնող հողերը
- 3) հավատարմությամբ ծառայած նախարարներին տրված հողերը
- 4) տարբեր ծառայությունների համար ավագ նախարարների կողմից զինվորականներին ժառանգաբար տրվող հողերը

32. Միջնադարում գանձագին էին կոչվում.

- 1) թագավորի կողմից վաճառքի հանված հողերը
- 2) առուվաճառքի ենթակա մասնավոր հողերը
- 3) հավատարմությամբ ծառայած նախարարներին թագավորի շնորհած հողերը
- 4) առուվաճառքի ենթակա պետական հողերը

33. Ինչ գործառույթներ էին վերապահված մաղխագին.

- 1) օտար երկրների դեսպանների ընդունելությունների կազմակերպումը
- 2) ոստանիկ այրուձիի գլխավորումը
- 3) արքունի կալվածքների ու գանձերի հսկողությունը
- 4) Արշակունյաց սեպուհների դաստիարակությունը
- 5) թագավորական պահակազորի հրամանատարությունը

34. Ինչ գործառույթներ էին վերապահված թագադիր և թագակապ ասպետին.

- 1) օտար երկրների դեսպանների ընդունելությունների կազմակերպումը
- 2) թագավորական պահակազորի հրամանատարությունը
- 3) պալատական արարողությունների կազմակերպումը
- 4) օտար երկրների թագավորների թագադրումը
- 5) թագավորական կալվածքների հսկողությունը

35. Հայ եկեղեցուն տնտեսապես ապահովելու նպատակով Տրդատ Մեծի քայլերին բնորոշ էր.

- 1) գյուղերում համայնական հողերի բաժանումը չորսական, իսկ ավաններում՝ յոթական ծխերի
- 2) արքունիքին վճարվող տասանորդ տուրքի փոխանցումը եկեղեցուն
- 3) բերքի մեկ տասներորդ մասը կազմող տուրքի՝ տասանորդի վճարումը եկեղեցուն
- 4) բոլոր մասնավոր հողերի մեկ տասներորդական մասերի շնորհումը եկեղեցուն
- 5) գյուղական եկեղեցիների քահանաներին բոլոր ագարակ տեղերում «հող երդոյ» հողաբաժինների տրամադրումը

36. Ընտրել առաջին տիեզերական ժողովի հետ կապված հասկացությունները.

1) Միլանի հրովարտակ	4) Նիկեական կանոններ
2) Հավատո հանգանակ	5) Հավատո ուխտ
3) Աշտիշատի եկեղեցական կանոններ	

37. Ինչ անուններ էր կրում 867 թ. Բյուզանդիայում գահ բարձրացած արքայատոհմը.

1) Արշակունյաց	4) Բագրատունյաց
2) Հայկական	5) Հայկյան
3) Մակեդոնական	

38. Կիլիկյան Հայաստանում պայլի գործառույթներից չէին՝

- 1) արքայի բացակայության դեպքում նրան փոխարինելը
- 2) արքունի եկամուտների և ծախսերի տնօրինումը

- 3) հանդիսությունների ժամանակ թագավորի գլխին թագ դնելը, արքունի կարգ ու կանոնի պահպանումը
- 4) արքայի անչափահասության դեպքում ամբողջ երկրի խնամակալության իրականացումը
- 5) գահաժառանգների խնամակալությունը

39. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Արդեն XI դարում վանական և աշխարհիկ դպրոցների հիման վրա ձևավորված նոր տիպի դպրոցները կոչվեցին վարդապետարաններ:
- 2) Եկեղեցիների պատերի վրայի մանր որմնանկարները կոչվում են խճանկարներ:
- 3) Շարականներ էին կոչվում բարձրաստիճան հոգևորականների երգած երգերը:
- 4) Վաղ քրիստոնեական պաշտամունքային շինությունները հայտնի են բազիլիկ տաճարներ անունով:
- 5) Խաչքարը պատվանդանի վրա կանգնեցված սալաձև կոթող-խաչարձան է՝ ի նշանավորումն ռազմական հաղթանակների, պետական կարևոր իրադարձությունների, եկեղեցիների կառուցման:

40. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Տիեզերքի և աստղերի ուսումնասիրությանը նվիրված աշխատությունները կոչվել են «Տիեզերական պատմություններ»:
- 2) Քրիստոնեության մշակած՝ ժամանակագրության շարադրման եղանակի համաձայն՝ աշխատությունը պետք է սկսվեր Քրիստոսի ծնունդից և հասցվեր հեղինակի ապրած օրերը:
- 3) Հայ պատմագրության մեջ X դարում Մովսես Կաղանկատվացու հիմնադրած ուղղությունը Հայաստանի առանձին տարածաշրջանների պատմությանը նվիրված ժանրն էր:
- 4) X–XIV դարերում հայ պատմագրության մեջ նախկինից պահպանված ժանր էր Հայոց պատմությունների շարադրումը:
- 5) Հայ պատմագրության մեջ համաշխարհային պատմության ժանրը հայտնի էր տիեզերական պատմություն անունով:

41. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Պարսից արքայի և հռոմեական կայսեր միջև 363 թ. կնքված պայմանագիրն անվանել են «ամոթալի»:
- 2) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տայք նահանգը հայտնի էր «Ներքին Հայք» անունով:
- 3) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո «Չորրորդ Հայք» նահանգը հայտնի էր նաև «Վերին Միջագետք» անունով:
- 4) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տուրուբերան նահանգը հայտնի էր «Մեծ Հայք» անունով:
- 5) Նախարարական տների կրտսեր իշխանները կոչվում էին ոստանիկներ:

- 6) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Ներքսագոյն Հայք»:
- 7) Հերթ ոստիկանի «աշխարհագրով» մտցված՝ ըստ գերդաստանների՝ երդերի, ոչ մահմեդականներից գանձվող հարկը ծխահարկն էր:

42. Ինչ գործառույթներ էին վերապահված հազարապետին.

- 1) պետական պարիսկների տնօրինությունը
- 2) բանակի սպառազինումը և պարենի մատակարարումը
- 3) արքունի կալվածքների ու գանձերի հսկողությունը
- 4) քաղաքների, ամրությունների, ճանապարհների, կամուրջների կառուցումը
- 5) միջազգային առևտրական ուղիների հսկողությունը
- 6) ջրանցքների անցկացումը, անտառների տնկումը
- 7) ընդունված դատավճիռների կատարման հսկողությունը

43. Ոստանիկ այրուձին գլխավորող պաշտոնյաներն էին՝

1) մարդպետը	5) գունդատաբլը
2) մարաջախտը	6) մաղխազը
3) թագաժառանգը	7) ոստանիկը
4) սպարապետը	

44. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Վաղ քրիստոնեական պաշտամունքային շինությունները հայտնի են բազիլիկ տաճարներ անունով:
- բ. Խաչքարը պատվանդանի վրա կանգնեցված սալաձև կոթող-խաչարձան է՝ ի նշանավորումն ռազմական հաղթանակների, պետական կարևոր իրադարձությունների, եկեղեցիների կառուցման:
- գ. Եկեղեցիների պատերի վրայի խճանկարները կոչվում են որմնանկարներ:
- դ. Շարականներ էին կոչվում բարձրաստիճան հոգևորականների երգած երգերը:
- ե. Արդեն XI դարում վանական և աշխարհիկ դպրոցների հիման վրա ձևավորված նոր տիպի դպրոցները կոչվեցին վարդապետարաններ:

1) ա, գ, ե	2) բ, գ	3) գ, դ, ե	4) ա, դ

45. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Փոքր գործերի դատավարությունն իրականացնող գործակալը հայտնի էր մարդպետ անունով:
- 2) Քաղաքների միջև կառուցված պաշտպանական բերդերը կոչվում էին միջնաբերդեր:
- 3) Շահաստանից դուրս տարածվող քաղաքային թաղամասերը կոչվում էին արվարձաններ:
- 4) Քաղաքի կառավարող մարմինը կոչվում էր մուխթասիբ:
- 5) Քաղաքի արվարձաններում բնակվողներին անվանում էին ընչագուրկ խավեր:

- 6) IV դարից հատկապես ընտանիքի և եկեղեցու իրավունքի բնագավառում ընդունված օրենքների հսկողությունն իրականացնող գործակալը կոչվում էր Մեծ դատավոր:
- 7) Քաղաքի կառավարիչը կոչվում էր շահապ:

46. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Բագրատունյաց Հայաստանում գործակալությունների մեջ կարևոր էին ինքնակալ միապետի, իշխանաց իշխանի և սպարապետի պաշտոնները:
- 2) Միջնաբերդի շուրջը տարածվող բուն քաղաքը կոչվում էր Շահաստան:
- 3) Բագրատունիների օրոք բանակը բաղկացած էր արքունական և նախարարական գնդերից:
- 4) Ազդեցիկ իշխանավորների և բարձր հոգևորականների պալատները կառուցված էին Շահաստան կոչվող թաղամասում, որտեղ կենտրոնացված էին նաև հարուստ վաճառականների շենքերը, շուկաները, հյուրանոցները և այլն:
- 5) Թագավորական տիրույթներից հավաքագրված ռազմիկներից էր կազմվում արքունական գունդը:
- 6) Տաշիր–Ձորագետի թագավորության հիմնադիր Գուրգենը փախավ երկրից՝ զրկվելով իր հողային տարածքներից, որի համար էլ ստացավ «Անհողին» մականունը:
- 7) Դվին, ապա Պարտավ կենտրոնով արաբների ստեղծած վարչաքաղաքական միավորը կոչվեց Արմինիա ամիրայություն:
- 8) Իշխան Դավիթ Սահառունուն Հերակլ կայսեր շնորհած աստիճանը կոչվում էր պատրիկ–կյուրապաղատ:

47. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) 532 թ. կնքված բյուզանդա–պարսկական հաշտությունը կոչվել է «հավիտենական»:
- 2) Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո մինչև Սև ծովի ափերը տարածվող երկրամասերից կազմված նահանգը կոչվեց «Մեծ մասն Մեծ Հայոց»:
- 3) Վասակ Սյունու և տանուտերերի ու ավագ սեպուհիների մատանիներով կնքվածը հայտնի է «Հավատո ուխտ» անունով:
- 4) Մինչև VII դ. սկիզբը Վրաց եկեղեցին քաղկեդոնական էր:
- 5) Հովսեփ Ա Վայոցձորցու գլխավորությամբ հրավիրված եկեղեցական ժողովի կանոնները հատկապես ուղղված էին մծղնեականներ կոչվող աղանդի դեմ:
- 6) Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Մասն Մեծ Հայոց»:
- 7) Արևմտյան Հայաստանի կառավարիչ ՄԺԵԺ Գնունուն Կոստաս II կայսեր շնորհած աստիճանը «պատրիկ–կյուրապաղատն» էր:

48. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո «Չորրորդ Հայք» նահանգը հայտնի էր նաև «Վերին Միջագետք» անունով:
- 2) Հերթ ոստիկանի «աշխարհագրով» մտցված՝ ըստ գերդաստանների՝ երդերի, ոչ մահմեդականներից գանձվող հարկը ծխահարկն էր:

- 3) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Ներքսագոյն Հայք»:
- 4) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տուրուբերան նահանգը հայտնի էր «Մեծ Հայք» անունով:
- 5) Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տայք նահանգը հայտնի էր «Ներքին Հայք» անունով:
- 6) Պարսից արքայի և բյուզանդական կայսեր միջև 363 թ. կնքված պայմանագիրը անվանել են «ամոթալի»:
- 7) Նախարարական տների կրտսեր իշխանները կոչվում էին ոստանիկներ:

49. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Նվարսակի հաշտությունից հետո Վահան Մամիկոնյանը պարսից արքայի կողմից ճանաչվել է Մամիկոնյանների տանուտերության գահերեց:
- 2) Արտաշեսյանների անկումից հետո Սասանյանները ծրագրել էին Արևելյան Հայաստանը դարձնել իրենց տերության սովորական վարչաքաղաքական միավորներից մեկը՝ մարզպանություն:
- 3) «Սահմանադրութիւն կանոնականը» համաշխարհային իրավագիտության պատմության մեջ առաջին կանոնագրությունն է:
- 4) Վահանանց պատերազմից հետո Վահան Մամիկոնյանը պարսից արքայի կողմից ճանաչվել է հայոց սպարապետ:
- 5) Քաղկեդոնի ժողովում Հայ եկեղեցին հրաժարվել է ընդունել Քրիստոսի՝ «մի բնություն, երկու անձ» բացատրությունը:
- 6) Պարսից Վաղարշ արքայի հրովարտակով Վահան Մամիկոնյանը հաստատվել է մարզպանի պաշտոնում:
- 7) Անդամալույծների, աղքատների, հիվանդների նկատմամբ ցուցաբերած հոգատարության համար Աշոտ III-ը ստացել է Ողորմած մականունը:

50. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանի շահնշահ, այսինքն՝ թագավորների թագավոր արքայական բարձր տիտղոսն Արշակունիները կրեցին մինչև վերջ:
- 2) Վրացական արքունիքում սպարապետի պաշտոնը կոչվում էր աթաբեկ:
- 3) Մոնղոլական բանակի զորաջոկատների հրամանատարները կոչվում էին նոյն:
- 4) Պատմական Ուտիքում ձևավորված մահմեդական իշխանություններից էր Գանձակի աթաբեկությունը:
- 5) Կիլիկյան Հայաստանի արևմտյան մասը կոչվում էր Դաշտային Կիլիկիա:
- 6) Վաչագան Բարեպաշտ արքան ստեղծել է «Սահմանադրական կանոնակարգը»:
- 7) Հայաստանի հյուսիսում Խլաթ կենտրոնով մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ-Արմենների ամիրայություն:
- 8) Անիի Բագրատունյաց թագավորության կործանումից հետո Գագիկ Աբասյանին անցած տիտղոսը «շահնշահ»-ն էր:

51. Կիլիկիայի հայկական պետության ժամանակաշրջանում խաչակիր մատենագիրներն այս երկիրն անվանել են՝

- 1) Մեծ Հայք
- 2) Փոքր Հայք
- 3) Կիլիկյան Հայաստան
- 4) Հայոց աշխարհ
- 5) Հայաստան

52. Կիլիկիայում ունիթորներին բնորոշ էր.

- 1) Քրիստոսի երկաթնակության դավանանքի ընդունումը
- 2) Քրիստոսի «մի անձ, երկու բնություն», այն է՝ միաբնակության մասին դրույթից չհրաժարվելը
- 3) Հայ եկեղեցին քրիստոնեական մյուս եկեղեցիների հետ միավորելու ձգտումը
- 4) բողոքական եկեղեցիների ծեսերի ու արարողությունների ընդունումը
- 5) միարարությունից հրաժարումը
- 6) Հայոց եկեղեցու ծեսերի ու արարողությունների վերափոխումը և հարմարեցումը հունական և կաթոլիկ եկեղեցիների դավանանքներին
- 7) նեստորականների գաղափարների ընդունումը

53. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանում ձիավարությունից, նետաձգությունից և այլ գիտելիքներից ու հմտություններից քննություն հանձնելով՝ ստանում էին մարաջախտի զինվորական աստիճան:
- 2) Վրաստանում թագաժառանգի խնամակալության պաշտոնը կոչվում էր պայլություն:
- 3) Կիլիկիայում ձիավարությունից, նետաձգությունից և այլ գիտելիքներից ու հմտություններից քննություն հանձնելով՝ ստանում էին ասպետի զինվորական աստիճան:
- 4) Բարձրագույն դատական ատյանը մաս էր կազմում Կիլիկիայի հայոց պետության կառավարման գլխավոր մարմնի՝ արքունիքի:
- 5) Պատմական Ուտիք աշխարհում XI դ. ձևավորված մահմեդական իշխանությունը Գանձակի աթաբեկությունն էր:
- 6) Վրաց արքունիքում սպարապետին կոչում էին գունդստաբլ:
- 7) Կիլիկյան Հայաստանում սպարապետի անմիջական տեղակալը կոչվում էր մարաջախտ:

54. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Կիլիկյան Հայաստանի բանակում հատուկ տեղ զբաղեցնող հոգևոր-ասպետական կազմակերպություններից մեկը հայտնի էր «Հիվանդախնամների միաբանություն» անունով:
- 2) Հայաստանի հարավում՝ Խլաթ կենտրոնով ստեղծված մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ-Արմենների աթաբեկություն:

- 3) Պատերազմների ժամանակ գյուղացիներից, քաղաքացիներից և ազնվականներից հավաքագրվող զինուժը կոչվում էր աշխարհագոր:
- 4) Քաղաքներում հարկահանությանը, առևտրին ու արհեստներին, շուկաներին հետևող պաշտոնյան կոչվում էր շահապ:
- 5) Կիլիկյան Հայաստանի արքունի քարտուղարության գործակալության գլխավոր պաշտոնյային կոչում էին կանցլեր:
- 6) Սեփական կալվածքները կամովին եկեղեցուն հանձնած և հոգևոր կոչում ընդունած հայ կալվածատերերին անվանել են միարարներ:
- 7) Արևմտյան Հայաստանում ստեղծված կիսանկախ իշխանությունները կոչվում էին մելիքություններ:
- 8) Քաղաքներում առևտրին, արհեստներին, շուկաներին ու հարկահանությանը հետևող պաշտոնյան կոչվում էր մուխթասիբ:

55. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Միայն պաշտամունքային, եկեղեցական շինություններից բաղկացած համալիրները կոչվում էին վանական:
- 2) Գեղարդավանքն անուշի ժայռի մեջ փորված լինելու համար հայտնի է նաև Այրիվանք անունով:
- 3) Կիլիկյան Հայաստանի արքունիքի մեջ մտնող մարմիններից մեկը կոչվում էր երկրախորհուրդ:
- 4) Զորահրամանատարներ նշանակված մելիքական տոհմի կրտսեր ներկայացուցիչները կոչվում էին հազարապետ, հարյուրապետ, բեկ:
- 5) Ամբողջ միջնադարի ընթացքում միայն Վասպուրականի հայ բնակչության հոգևոր կյանքը կարգավորող նվիրապետական աթոռը Աղթամարի կաթողիկոսությունն էր:
- 6) Սուլթանի անձնական գվարդիայում ծառայող գնված ստրուկներին կոչում էին մամլուքներ:
- 7) Դեռևս լիովին չձևավորված գիտությունները (ֆիզիկա, քիմիա, բժշկություն), որ զարգանում էին փիլիսոփայության շրջանակներում, ներկայացնում են գիտության բնափիլիսոփայություն կոչվող ճյուղը:

56. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Շահաստանից դուրս տարածվող քաղաքային թաղամասերը կոչվում էին արվարձաններ:
- բ. Քաղաքի կառավարող մարմինը կոչվում էր մուխթասիբ:
- գ. Քաղաքի արվարձաններում բնակվողներին անվանում էին ընչագուրկ խավեր:
- դ. Իշխան Դավիթ Սահառունուն Հերակլ կայսեր շնորհած աստիճանը կոչվում էր պատրիկ-կյուրապաղատ:
- ե. Հայոց կաթողիկոսի զբաղեցրած գործակալական պաշտոնը կոչվում էր Գերագույն դատավոր:

- 1) ա, գ   2) գ, դ   3) դ, ե   4) բ, ե

57. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Ազդեցիկ իշխանավորների և բարձր հոգևորականների պալատները կառուցվում էին քաղաքի Շահաստան կոչվող թաղամասում:
- բ. Թագավորական տիրույթներից հավաքագրված ռազմիկներից կազմված գունդը կոչվում էր արքունական:
- գ. Տաշիր–Ձորագետի թագավորության հիմնադիր Գուրգենը փախավ երկրից՝ զրկվելով իր հողային տարածքներից, որի համար էլ ստացավ «Անհողին» մականունը:
- դ. Քաղաքների միջև կառուցված պաշտպանական բերդերը կոչվում էին միջնաբերդեր:
- ե. Միջնաբերդի շուրջը տարածվող բուն քաղաքը կոչվում էր Շահաստան:
- զ. Բագրատունիների օրոք բանակը բաղկացած էր արքունական և նախարարական զնդերից:
- է. Դվին, ապա Պարտավ կենտրոնով արաբների ստեղծած վարչաքաղաքական միավորը կոչվում էր Արմինիա փոխարքայություն:

- 1) ա, գ, զ   2) ա, ե, զ   3) բ, ե, է   4) բ, դ, զ

58. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հովսեփ Ա Վայոցձորցու գլխավորությամբ հրավիրված եկեղեցական ժողովի կանոնները հատկապես ուղղված էին նեստորականներ կոչվող աղանդի դեմ:
- բ. Վասակ Սյունու և տանուտերերի ու ավագ սեպուհների մատանիներով կնքվածը հայտնի է «Հավատո ուխտ» անունով:
- գ. 532 թ. կնքված բյուզանդա–պարսկական հաշտությունը կոչվել է «հավիտենական»:
- դ. Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Մասն Մեծ Հայոց»:
- ե. Հայաստանի երկրորդ բաժանումից հետո մինչև Սև ծովի ափերը տարածվող երկրամասերից կազմված նահանգը կոչվեց «Մեծ մասն Մեծ Հայոց»:
- զ. Արևմտյան Հայաստանի կառավարիչ Մժեժ Գնունուն Կոստաս II կայսեր շնորհած աստիճանը «պատրիկ–կյուրապաղատն» էր:
- է. Մինչև VII դ. սկիզբը Վրաց եկեղեցին քաղկեդոնական էր:

- 1) բ, գ, ե   2) ա, դ, է   3) գ, դ, ե   4) ա, դ, զ

59. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Պարսից արքայի և հռոմեական կայսեր միջև 363 թ. կնքված պայմանագիրն անվանել են «ամոթալի»:
- բ. Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Այրարատ նահանգի մեծ մասից կազմված վարչական միավորը կոչվեց «Խորագոյն Հայք»:
- գ. Հայաստանի պարսկա–բյուզանդական բաժանումից հետո Տայք նահանգը հայտնի էր «Ներքին Հայք» անունով:

- դ. Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Տուրուբերան նահանգը հայտնի էր «Մեծ Հայք» անունով:
- ե. Նախարարական տների կրտսեր իշխանները կոչվում էին սեպուհներ:
- զ. Հերթ ոստիկանի «աշխարհագրով» մտցված՝ ըստ գերդաստանների՝ երդերի, ոչ մահմեդականներից գանձվող հարկը ծխահարկն էր:
- է. Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումից հետո Չորրորդ Հայք նահանգը հայտնի էր նաև «Վերին Միջագետք» անունով:

1) ա, գ, ե

2) բ, գ, ե

3) ա, դ, է

4) բ, գ, զ

60. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Քաղկեդոնի ժողովին չմասնակցած Հայ եկեղեցին հրաժարվել է Քրիստոսի՝ «մի անձ, երկու բնություն» բացատրությունը ընդունելուց:
- 2) «Սահմանադրութիւն կանոնականը» համաշխարհային իրավագիտության պատմության մեջ առաջին կանոնագրություններից է:
- 3) Արտաշեսյանների անկումից հետո Սասանյանները ծրագրել էին Արևելյան Հայաստանը դարձնել իրենց տերության սովորական վարչաքաղաքական միավորներից մեկը՝ մարզպանություն:
- 4) Պարսից Պերոզ արքայի հրովարտակով հայոց սպարապետ Վարդան Մամիկոնյանը հաստատվել է մարզպանի պաշտոնում:
- 5) Անդամալույծների, աղքատների, հիվանդների նկատմամբ ցուցաբերած հոգատարության համար Աշոտ II-ը ստացել է Ողորմած մականունը:
- 6) Նվարսակի հաշտությունից հետո Վահան Մամիկոնյանը պարսից արքայի կողմից ճանաչվել է Մամիկոնյանների տանուտերության գահերեց:
- 7) Վահանանց պատերազմից հետո Վահան Մամիկոնյանը պարսից արքայի կողմից ճանաչվել է նաև հայոց իշխանաց իշխան:

61. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Վաչագան Բարեպաշտ արքան ստեղծել է «Սահմանադրութիւն կանոնական» կոչվող կանոնադրությունը:
- 2) Անիի Բագրատունյաց թագավորության կործանումից հետո Գագիկ Աբասյանին անցած տիտղոսը «արքայից արքա»-ն էր:
- 3) Վրացական արքունիքում թագաժառանգի խնամակալի պաշտոնը կոչվում էր աթաբեկ:
- 4) Մոնղոլական բանակի զորաջոկատների հրամանատարները կոչվում էին նոյոն:
- 5) Պատմական Ուտիքում ձևավորված մահմեդական իշխանություններից էր Գանձակի ամիրայությունը:
- 6) Կիլիկյան Հայաստանի հյուսիսարևելյան մասը կոչվում էր Քարուտ Կիլիկիա:
- 7) Հայաստանի հարավում Խլաթ կենտրոնով մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ-Արմենների ամիրայություն:

62. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանում ձիավարությունից, նետաձգությունից և այլ գիտելիքներից ու հմտություններից քննություն հանձնելով՝ ստանում էին մարաշախտի զինվորական աստիճան:
- 2) Վրաստանում թագաժառանգի խնամակալության պաշտոնը կոչվում էր պայլություն:
- 3) Կիլիկիայում ձիավարությունից, նետաձգությունից և այլ գիտելիքներից ու հմտություններից քննություն հանձնելով՝ ստանում էին ասպետի զինվորական աստիճան:
- 4) Բարձրագույն դատական ատյանը մաս էր կազմում Կիլիկիայի հայոց պետության կառավարման գլխավոր մարմնի՝ արքունիքի:
- 5) Պատմական Ուտիք աշխարհում XI դ. ձևավորված մահմեդական իշխանությունը Գանձակի աթաբեկությունն էր:
- 6) Վրաց արքունիքում սպարապետին կոչում էին գունդստար:
- 7) Կիլիկյան Հայաստանում սպարապետի անմիջական տեղակալը կոչվում էր սպասալար:

63. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Կիլիկյան Հայաստանի բանակում հատուկ տեղ զբաղեցնող հոգևոր-ասպետական կազմակերպություններից մեկը հայտնի էր «Հիվանդախնամների միաբանություն» անունով:
- բ. Հայաստանի հարավում՝ Խլաթ կենտրոնով ստեղծված մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ-Արմենների աթաբեկություն:
- գ. Պատերազմների ժամանակ գյուղացիներից և քաղաքացիներից հավաքագրվող զինուժը կոչվում էր աշխարհագոր:
- դ. Քաղաքներում հարկահանությանը, առևտրին ու արհեստներին, շուկաներին հետևող պաշտոնյան կոչվում էր սպասալար:
- ե. Կիլիկյան Հայաստանի արքունի քարտուղարության գործակալության գլխավոր պաշտոնյային կոչում էին կանցլեր:
- զ. Սեփական կալվածքները կամովին եկեղեցուն հանձնած և հոգևոր կոչում ընդունած հայ կալվածատերերին անվանել են պարոնտեր:
- է. Արևմտյան Հայաստանում ստեղծված կիսանկախ իշխանությունները կոչվում էին մելիքություններ:
- ը. Քաղաքի կառավարիչը կոչվում էր շահապ:

1) ա, դ, ե

2) բ, դ, է

3) ա, գ, ը

4) բ, գ, ե

64. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Ամբողջ միջնադարի ընթացքում միայն Վասպուրականի հայ բնակչության հոգևոր կյանքը կարգավորող նվիրապետական աթոռը Աղթամարի կաթողիկոսությունն էր:

- բ. Գեղարդավանքը ահռելի ժայռի մեջ փորված լինելու համար հայտնի է նաև Այրիվանք անունով:
- գ. Կիլիկյան Հայաստանի արքունիքի մեջ մտնող մարմիններից մեկը կոչվում էր երկրախորհուրդ:
- դ. Զորահրամանատարներ նշանակված մելիքական տան կրտսեր ներկայացուցիչները կոչվում էին բեյ, սարդար:
- ե. Դեռևս լիովին չձևավորված գիտությունները (ֆիզիկա, քիմիա, բժշկություն), որ զարգանում էին փիլիսոփայության շրջանակներում, ներկայացնում են գիտության բնափիլիսոփայություն կոչվող ճյուղը:
- զ. Սուլթանի անձնական գվարդիայում ծառայող գնված ստրուկներին կոչում էին մամլուքներ:
- է. Միայն պաշտամունքային, եկեղեցական շինություններից բաղկացած համալիրները կոչվում էին վանական:

1) ա, բ, է

2) գ, դ, զ

3) բ, ե, գ

4) ա, դ, է

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ

1. Ո՞րն էր 571 թ. հակապարսկական ապստամբության առիթը.

- 1) Դվինի Ս. Գրիգոր եկեղեցու վերածումը պահեստի
- 2) Դվինում ասորուշան հիմնելու փորձը
- 3) Հայաստանում պարսիկ մարզպանի նշանակումը
- 4) Վասակ Մամիկոնյանի որդու՝ Մանվելի սպանությունը

2. Բագրատունիների օրոք Դվինն ինչո՞ւ մայրաքաղաք չդարձավ.

- ա) Այն գտնվում էր Շիրակում և, ընկած լինելով թագավորության ծայրամասային գավառում, համահայկական մայրաքաղաքի գործառույթներ չէր իրականացնում:
  - բ) Դվինը շարունակում էր մնալ արաբների ձեռքին:
  - գ) Դվինը Բագրատունիների հիմնական տիրույթներից՝ Շիրակից, դուրս էր գտնվում:
  - դ) Դվինը չորս կողմից ողողում էին Արաքսի ջրերը, և նպատակահարմար չէր մայրաքաղաք դարձնել:
  - ե) Դվինը երկրաշարժից ավերվել էր և անմարդաբնակ դարձել:
- 1) ա, դ   2) բ, գ   3) բ, ե   4) ա, գ

3. Գագիկ Արծրունին Սմբատ II-ից խնդրեց իրեն վերադարձնել Նախճավան քաղաքը՝ պատճառաբանելով, որ՝

- 1) քաղաքը հոգևոր կարևոր կենտրոն էր:
- 2) քաղաքն իր նստավայրն էր:
- 3) քաղաքը ժամանակին եղել էր Վասպուրականի կազմում:
- 4) քաղաքը Սյունիքից հեռու էր:

4. Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Միլանի հրովարտակով քրիստոնեությունը դարձավ Հռոմեական կայսրության պետական կրոն:
- 2) Արտաշես Արշակունու գահագրկման և արգելափակման արդյունքում վերջնականապես կործանվեց նախարարական համակարգը, և վերացավ հայոց պետականությունը:
- 3) Հուստինիանոս I-ի կատարած ռազմավարչական բաժանման արդյունքում Արևմտյան Հայաստանում կառավարումն անցավ բյուզանդական զինվորական պաշտոնյաներին:
- 4) Հուստինիանոս I-ի կատարած ռազմավարչական բաժանման արդյունքում Արևմտյան Հայաստանում կառավարումն անցավ հայ զինվորական և քաղաքացիական պաշտոնյաներին:
- 5) Միլանի հրովարտակով Հռոմեական կայսրությունում քրիստոնեությունը դարձավ ազատ և մյուս կրոններին իրավահավասար կրոն:

- 6) Արտաշես Արշակունու գահագրկման և արգելափակման արդյունքում Հայաստանը վերաբաժանվեց Սասանյան Պարսկաստանի և Բյուզանդիայի միջև:
- 7) Հուստինիանոս I-ի կատարած ռազմավարչական բաժանման արդյունքում Արևմտյան Հայաստանում ստեղծվեց մեկ հայկական նահանգ:
- 8) Արտաշես Արշակունու գահագրկման և արգելափակման արդյունքում վերացավ հայ Արշակունիների թագավորությունը:

5. Գտնել սխալ պատասխանները:

Հայաստանի թուլանալը հետևանք էր Բյուզանդական կայսրության կողմից իրականացված հետևյալ միջոցառումների.

- 1) Բյուզանդիային բռնակցված շրջանների հայ բնակչությունը և Հայոց եկեղեցին ենթարկվեցին ծանր հարկման:
- 2) Քաղկեդոնականություն ընդունած հայ իշխաններին շնորհվեցին բարձր տիտղոսներ և կայսրության հյուսիսային շրջաններում տրվեցին ընդարձակ կալվածքներ, իսկ քաղկեդոնականություն չընդունած նախարարները զրկվեցին կալվածքներից և արքորվեցին Կիլիկիա:
- 3) Հայկական զորքերի մի մասն ուղարկվեց տերության խորքերը, մյուս մասն էլ ցիրուցան եղավ:
- 4) Հարկերից ազատվեցին միայն Բյուզանդական կայսրության տարածքում գտնվող Հայոց եկեղեցու թեմերը:
- 5) Հայ իշխաններին շնորհվեցին բարձր տիտղոսներ, և կայսրության արևմտյան շրջաններում նրանց տրվեցին ընդարձակ կալվածքներ:

6. Թվարկվածներից որոնք Հայաստանի անկախության վերականգնման ներքին նախադրյալներ չեն.

- ա. Հայ ժողովրդի բոլոր խավերը միասնական էին և երազում էին անկախության մասին:
- բ. Արաբական խալիֆայությունում ընթացող գահակալական կռիվները խարխուլ էին կենտրոնական իշխանության դիրքերը:
- գ. Զարգանում էր երկրի տնտեսական կյանքը՝ գյուղատնտեսությունը, արհեստագործությունը:
- դ. Տնտեսապես և ռազմականորեն զորեղացող հայ նախարարները անկախության էին ձգտում:
- ե. Հայաստանի անկախացումը խրախուսվում էր Բյուզանդիայի կողմից:
- զ. Կազմալուծվող խալիֆայությունը պատրաստ էր դաշինք հաստատել Բագրատունիների հետ:
- է. Հայ ժողովրդի մեջ կենսունակ էր պետականության վերականգնման գաղափարը:

- 1) ա, գ, ե   2) բ, ե, գ   3) բ, գ, է   4) դ, գ, է

7. Ընտրել այն արտաքին նախադրյալները, որոնք հիմք դարձան Բագրատունիների գլխավորությամբ Հայաստանի անկախ պետականությունը վերականգնելու համար.

- ա. Հայաստանի համար բարենպաստ էր Մերձավոր Արևելքում սկսված տնտեսական վերելքը:
- բ. Արաբական խալիֆայությունում լայն ծավալ էին ձեռք բերել ժողովրդական ընդվզումները, որոնք գահակալական կոիվների հետ միասին խարխլում էին կենտրոնական իշխանության դիրքերը:
- գ. Արաբական խալիֆայության վարձկաններից բաղկացած բանակը միշտ չէ, որ ենթարկվում էր խալիֆներին:
- դ. Բյուզանդիայի հետ դավանական միությունը թույլ էր տալիս ռազմական օգնություն ստանալ կայսրությունից:
- ե. Առանձին երկրների ամիրաները ձգտում էին անջատվելու խալիֆայությունից, ուստի Հայաստանում ևս ուժեղանում էր արաբական լուծը թողափելու համար պայքարը:
- զ. Հայաստանում ավելի էր ուժեղացել անկախության հասնելու ձգտումը:
- է. Վճռական դեր կատարեց արևմտաեվրոպական քրիստոնեական երկրների օգնությունը:

- 1) բ, գ, ե   2) բ, գ, զ   3) ա, դ, է   4) դ, ե, զ

8. Տրված փաստարկներից ընտրել երեքը, որոնք IX–XI դարերում միջնադարյան հայկական քաղաքների առաջացման ու ծաղկման պատճառ են հանդիսացել.

- ա. Քաղաքների առաջացումն ու ծաղկումը պայմանավորված էին եկեղեցու հովանավորությամբ:
- բ. Քաղաքների բուռն աճը կախված էր թագավորական իշխանության հզորությունից, որովհետև դրանց հիմնադրման իրավունքը պատկանում էր թագավորներին:
- գ. Քաղաքների առաջացումը կապված էր աշխատանքի հասարակական բաժանման խորացման հետ:
- դ. Քաղաքներն առաջանում էին միայն հին քաղաքների տեղերում, իսկ Հայաստանում քաղաքաշինությունը հնագույն ավանդույթներ ուներ:
- ե. Քաղաքների առաջացումը կապված էր արհեստների զարգացման հետ:
- զ. Քաղաքների առաջացումը պայմանավորված էր եվրոպական երկրների հետ առևտրական պայմանագրերի կնքմամբ:
- է. Հատկապես միջազգային առևտրի զարգացումը նպաստեց քաղաքների առաջացմանը:

- 1) ա, գ, ե   2) բ, դ, զ   3) գ, զ, է   4) գ, ե, է

9. Ընտրել երեք պատճառ, որոնք նպաստեցին Հուստինիանոս I կայսեր օրոք Արևմտյան Հայաստանում հայ նախարարների իշխանության թուլացմանը.

- ա. հայերի հակաբյուզանդական հաճախակի ելույթները
- բ. ժառանգության իրավունքի մասին հատուկ օրենքի ընդունումը
- գ. հայ նախարարների միջև փոխադարձ թշնամանքը
- դ. իշխանության հանձնումը բյուզանդական զինվորականությանը
- ե. նոր վարչական բաժանումները
- զ. հաճախ կրկնվող պարսկա-բյուզանդական պատերազմները
- է. Հուստինիանոսի կողմից նոր աշխարհագիր անցկացնելը

- 1) բ, դ, ե   2) ա, գ, է   3) բ, ե, է   4) ա, գ, է

10. Ինչո՞ւ էր կարևորվում կաթողիկոսական աթոռի՝ Կիլիկիայից Հայաստան տեղափոխելը.

- ա. Հայաստանում նախադրյալներ էին ստեղծվել պետականության վերականգնման համար, և կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխությունը կնպաստեր կենտրոնական պետական իշխանության ամրապնդմանը:
- բ. Կիլիկիայում հայկական թագավորության կործանումից հետո այնտեղ գտնվող ամենայն հայոց կաթողիկոսության աթոռը մնացել էր անպաշտպան:
- գ. Կիլիկիայում կաթողիկոսական աթոռը կտրվել էր բուն Հայաստանից և այլևս չէր կարող համահայկական դեր կատարել:
- դ. Դրանով Ամենայն հայոց Գրիգոր կաթողիկոսը ձգտում էր ապահովելու իր անձնական անվտանգությունը:
- ե. Դրան էր ձգտում ամբողջ հայ հոգևորականությունը:

- 1) ա, բ   2) ա, գ   3) բ, գ   4) դ, ե

11. Ինչո՞ւ՝ որոշվեց Կիլիկյան Հայաստանի գահը հանձնել ֆրանսիական ծագում ունեցող Լուսինյաններին.

- 1) Լուսինյանները մնացել էին գահի միակ օրինական ժառանգորդները:
- 2) Փորձ էր արվում Կիլիկիայի համար ապահովելու Արևմուտքի ռազմաքաղաքական օժանդակությունը:
- 3) Անհրաժեշտ էր այդ ճանապարհով երկիրը դուրս բերել քաղաքական մեկուսացումից:
- 4) Կիպրոսում կառավարող Լուսինյանները կարող էին իրական օգնություն ցույց տալ մամլուքների և մոնղոլների դեմ պայքարում:

12. Ընտրել Բագրատունյաց թագավորության թուլացման պատճառները.

- 1) երկրի խոշոր իշխանների կենտրոնախույս ձգտումները
- 2) մոնղոլական արշավանքները Հայաստան
- 3) Արաբական խալիֆայության հզորացումը

- 4) Անիի թագավորության բաժանումը երկու մասի
- 5) Հայաստանի նկատմամբ Բյուզանդական կայսրության վարած քաղաքականությունը
- 6) երկրի տնտեսական կյանքի անկայուն վիճակը
- 7) քաղաքային կյանքի անկումը Բագրատունյաց Հայաստանում

13. Թվարկվածներից որոնք են Կիլիկիայի հայերի և մոնղոլների միջև ձեռնտու դաշինքի կնքման պատճառ հանդիսացել.

- ա) Մոնղոլները ծրագրել էին գրավել Ասորիքը և Պաղեստինը, ուստի վստահելի դաշնակցի կարիք ունեին, որպիսին կարող էր լինել Կիլիկյան Հայաստանը:
- բ) Հայերը ցանկանում էին հայ-մոնղոլական դաշինքը հակադրել խաչակրաց-մամլուքյան դաշինքին:
- գ) Հեթանոս մոնղոլները ձգտում էին շահելու քրիստոնյա հայերի համակրանքը, որովհետև թշնամաբար էին տրամադրված մահմեդականների նկատմամբ:
- դ) Մոնղոլները խոստանում էին պահպանել Կիլիկյան Հայաստանի անկախությունը և տարածքային ամբողջականությունը:
- ե) Հայերը խոստանում էին մոնղոլներին հանձնել Այաս նավահանգստից ստացվող եկամուտների կեսը:
- զ) Մոնղոլները խոստացան հայերին վերադարձնել մահմեդականների խլած տարածքները և օգնություն ցույց տալ Իկոնիայի սելջուկների հարձակումների ժամանակ:

- 1) ա, դ, ե   2) բ, գ, զ   3) դ, ե, զ   4) ա, դ, զ

14. Ընտրել այն արտաքին պատճառները, որոնք պայմանավորեցին Բագրատունիների նորանկախ պետականության ստեղծումը.

- 1) Հայաստանի համար բարենպաստ էր սելջուկ-թուրքական պետության թուլացումն ու անկումը:
- 2) Արաբական խալիֆայությունում լայն ծավալ էին ձեռք բերել ժողովրդական ընդվզումները, որոնք գահակալական կոիվների հետ միասին խարխլում էին արաբական կենտրոնական իշխանության դիրքերը:
- 3) Արաբական խալիֆայությունը սկսել էր թուլանալ և բռնել էր անկման ուղին, քանի որ վարձկաններից բաղկացած բանակը միշտ չէ, որ ենթարկվում էր խալիֆներին:
- 4) Բյուզանդիայի հետ դավանաբանական միությունը թույլ էր տալիս ռազմական օգնություն ստանալ կայսրությունից:
- 5) Հայաստանում տնտեսական ու քաղաքական հզորության էին հասել հայ իշխանական տները, եկեղեցին ցանկանում էր ազատվել կրոնական հալածանքներից, իսկ աշխատավոր բնակչությունը՝ օտարերկրյա լծից:

- 6) Բյուզանդիան վարում էր արաբական խալիֆայության կենտրոնախույս ուժերին հովանավորելու քաղաքականություն:
- 7) Սեֆյան Իրանը վարում էր արաբական խալիֆայության կենտրոնախույս ուժերին հովանավորելու քաղաքականություն:

15. 449 թ. Արտաշատում ժողովի հրավիրման պատճառ է հանդիսացել՝

- 1) հարկերի ծանրացումը
- 2) հայոց այրուձին պարսից տերության հեռավոր սահմանները պաշտպանելու համար կռվի ուղարկելը
- 3) հայ նախարարներին ժառանգական հողատիրության իրավունքից զրկելը
- 4) քրիստոնեությունից հրաժարվելու և մազդեզականությունն ընդունելու պարսից արքայի հրամանը

16. Ինչո՞ւ Խոսրով Կոտակը Դվինում կառուցեց արքունի ապարանք և այն դարձրեց նստավայր.

- 1) Որովհետև Արտաշատը ավերվել էր երկրաշարժից:
- 2) Քանի որ Երասխի վտակ Ախուրյանը հունը փոխել էր, և Արտաշատի մոտակայքում ճահիճներ էին առաջացել:
- 3) Քանի որ «Արքունական պողոտան» պետք է անցներ Դվինով:
- 4) Քանի որ Երասխի վտակ Մեծամորի հունը փոխվել էր, և Արտաշատի մոտակայքում ճահիճներ էին առաջացել:

17. Հազկերտ II-ի հանձնարարականով Արևելյան Հայաստանում անցկացված աշխարհագրի նպատակներից էին.

- 1) նախարարական համակարգի զորեղացումը
- 2) հարկերի ծանրացումը
- 3) եկեղեցու ազատության սահմանափակումը
- 4) վանքապատկան հողերի կրճատումը
- 5) մազդեզականության տարածումը
- 6) Հայաստանը մարզպանության վերածելը

18. Թվարկվածներից որո՞նք են Սսից էջմիածին կաթողիկոսական աթոռի փոխարման հետևանքներից.

- ա) Ավելի բարձրացավ Այրարատյան աշխարհի ազգային քաղաքական դերը:
- բ) Կաթողիկոսությունը պաշտպանվեց օտարների հալածանքներից:
- գ) Կաթողիկոսական աթոռի Հայաստանում լինելը նպաստեց հայ ժողովրդի հետագա համախմբմանը:
- դ) Այն միջնորդի դեր ստանձնեց մահմեդական ամիրայությունների միջև:

- 1) ա, բ   2) բ, գ   3) բ, դ   4) ա, գ

19. Թվարկվածներից որոնք մոնղոլական տիրապետության հաստատման անմիջական հետևանքներից չեն.

- 1) մոնղոլների կողմից քաղաքների ամայացումը
- 2) բոլոր հպատակ ժողովուրդներին սկզբից նեթ մահմեդականությունը պարտադրելը:
- 3) բնակչության արտագաղթը
- 4) նվաճված երկրների բնակչությանը ծանր հարկման ենթարկելը
- 5) ողջ միջերկրածովյան առևտրի հանդեպ մոնղոլական վերահսկողություն սահմանելը

20. Թվարկվածներից որոնք են Բագրատունյաց թագավորության վերականգնման ներքին նախադրյալներ.

- ա) Առանձին երկրների արաբ ամիրաները տեղերում ամրապնդել էին իրենց իշխանությունը և ձգտում էին անջատվելու խալիֆայությունից:
- բ) Լայն ծավալ ստացած ժողովրդական ազատագրական ընդվզումները, մասնավորապես Ատրպատականում Բաբեկի գլխավորած ապստամբությունը և գահակալական կռիվները խարխուլել էին խալիֆայության կենտրոնական իշխանության դիրքերը:
- գ) Հայոց եկեղեցին ջանում էր ազատվել կրոնական հալածանքներից, իսկ աշխատավորական զանգվածները՝ օտարերկրյա տիրապետությունից:
- դ) Առաջադիմում ու խորանում էին ավատատիրական հարաբերությունները, աստիճանաբար ամրապնդվում էր հայ իշխանների ժառանգական հողատիրությունը, ընդարձակվում էին նրանց կալվածքները:
- ե) Բյուզանդիան ամեն կերպ աջակցում էր խալիֆայության կենտրոնախույս ուժերին:

- 1) գ, ե   2) ա, դ   3) բ, ե   4) գ, դ

21. Հազկերտ II-ի հանձնարարականով Արևելյան Հայաստանում անցկացված աշխարհագրի նպատակներից էին.

- 1) հարկերի ծանրացումը և նախարարական համակարգի զորեղացումը
- 2) հարկերի թեթևացումը և նախարարական համակարգի զորեղացումը
- 3) հարկերի ծանրացումը և եկեղեցու ազատության սահմանափակումը
- 4) հարկերի թեթևացումը և եկեղեցու ազատության ընդլայնումը

22. Թվարկվածներից որոնք X–XIV դարերում հայ կրթական համակարգի զարգացման նախադրյալներ չեն.

- ա. հասարակության սոցիալ–տնտեսական կյանքի զարգացումը և վերելքը
- բ. եվրոպական համալսարաններում կրթություն ստացած և Հայաստանի տարբեր վայրերում դպրոցներ հիմնած լուսավորիչների գործունեությունը

- գ. արհեստների, առևտրի և ապրանքադրամական հարաբերությունների զարգացման արդյունքում կրթությանը նոր պահանջներ առաջադրելը
- դ. հասարակության քաղաքական կյանքի աշխուժացումը
- ե. Նոր Ջուդայի տպագրատան գործունեությունը

- 1) բ, ե   2) ա, ե   3) գ, դ   4) բ, գ

23. Բերված փաստարկներից ընտրել երեքը, որոնք հանդիսացել են Բագրատունիների պետության անկման պատճառներ.

- ա) հայ-բյուզանդական առևտրական ու բարեկամական պայմանագրի կնքումը
- բ) Հայաստանի քաղաքական մասնատվածությունը
- գ) հայոց պետության նկատմամբ Բյուզանդիայի նվաճողական քաղաքականությունը
- դ) սելջուկ-թուրքերի արշավանքները
- ե) Հայաստանի ներքին գործերին Սաջյան ամիրայության միջամտությունները
- զ) Անիի Բագրատունիների թագավորության ներսում սկսված գահակալական պայքարը

- 1) բ, ե, դ   2) բ, գ, զ   3) ա, գ, դ   4) դ, ե, զ

24. Ինչ հետևանք ունեցավ Քաղիսիայի ճակատամարտը.

- 1) կործանվեց պարսկական տերությունը
- 2) արաբներն իրենց հաղթարշավը շարունակեցին դեպի Միջին Ասիա
- 3) կործանվեց Բյուզանդիան
- 4) նպաստեց պարսկական և արաբական ցեղերի միավորմանը

25. Ո՞րն էր մոնղոլների՝ Կիլիկիայի հետ դաշինք կնքելու շարժառիթը.

- 1) ծրագրել էին գրավել Ասորիքն ու Պաղեստինը, որն իրականացնելու գործում ձգտում էին հայերի աջակցությունն ունենալ
- 2) փորձում էին պայմաններ ստեղծել հայերի արտագաղթի համար
- 3) շահագրգռված էին Այաս նավահանգստի եկամուտներով
- 4) ծրագրել էին Միջերկրական ծովի առևտրի մենաշնորհը վերցնել իրենց ձեռքը

26. Հայոց իշխանաց իշխան Աշոտ Բագրատունին հայ նախարարների միջև երկպառակությունները վերացնելու և իր ազդեցությունը նրանց վրա ամրապնդելու նպատակով՝

- 1) խնամիական կապեր հաստատեց Սյունիքի և Վասպուրականի գահերեց իշխանների հետ
- 2) հայ ազդեցիկ նախարարների տիրույթները կրճատեց
- 3) խնամիական կապեր հաստատեց Վիրքի ու Աղվանքի ազդեցիկ գործիչների հետ
- 4) առևտրական և բարեկամական դաշինք կնքեց Բյուզանդիայի հետ

27. Թվարկվածներից որոնք են 1259 թ. հայ-վրացական հակամոնղոլական ապստամբության պատճառ.

- ա) հարկերի բարձրացումը
- բ) հայ-վրացական ջոկատները Եգիպտոս՝ մամլուքների դեմ պատերազմի ուղարկելու մոնղոլների որոշումը
- գ) հայ-վրացական ջոկատները Բյուզանդիա՝ խաչակիրների դեմ պատերազմի ուղարկելու մոնղոլների որոշումը
- դ) Զաքարե Զաքարյանի՝ ամրիսպասալար Զաքարեի թոռան, մահապատժի ենթարկելը
- ե) Հուլավու խանի կողմից Խաչենի տիրակալ Հասան-Ջալալի սպանությունը

- 1) բ, գ   2) ա, բ   3) ա, դ   4) գ, ե

28. Ինչ հետևանք ունեցավ Ջհանշահի կառավարումը Արևելյան Հայաստանում.

- 1) Գեղամա երկրի, Վայոց ձորի, Արցախի, Սյունիքի, Գուգարքի և մի շարք այլ գավառների հայ իշխանական տների ներկայացուցիչները վերականգնեցին իրենց իշխանությունն ու վարչական կառավարումը և կոչվեցին մելիքներ:
- 2) Կալվածքները եկեղեցուն հանձնած և հոգևոր կոչում ստացած ֆեոդալները վերականգնեցին իրենց իշխանությունն ու վարչական կառավարումը և կոչվեցին մելիքներ:
- 3) Արագացավ հայկական պետականության վերականգնման գործընթացը:
- 4) Զեյթունի, Շատախի, Սասունի, Մոկսի և մի շարք այլ գավառների հայ իշխանական տների ներկայացուցիչները վերականգնեցին իրենց իշխանությունն ու վարչական կառավարումը և կոչվեցին մելիքներ:

29. Ո՞րն էր Աբգար դպիր Թոխաթեցու գլխավորած պատվիրակության նպատակը.

- 1) համոզել եվրոպական պետություններին, որ օգնեն հայերին ազատագրվելու արաբական տիրապետությունից
- 2) համոզել եվրոպական պետություններին, որ օգնեն հայերին ազատագրվելու օսմանյան տիրապետությունից
- 3) համոզել եվրոպական պետություններին, որ օգնեն հայերին կազմակերպելու հակապարսկական ապստամբություն
- 4) համոզել եվրոպական պետություններին՝ ճշնում գործադրել Թուրքիայի վրա՝ հայկական մարզերում բարենորոգումներ կատարելու համար

30. Ինչպիսի տնտեսական և մշակութային հետևանքներ ունեցավ Արշակունիների գահակալության շրջանը Մեծ Հայքում.

- 1) Հայաստանում սկսվեց ավատատիրության ժամանակաշրջանը:
- 2) Հայոց մայրաքաղաքներ հռչակվեցին Բագարանը, Վաղարշապատը, Դվինը:
- 3) Կառուցվեց Արուճի Սբ Գրիգոր եկեղեցին:
- 4) Լայն տարածում գտան վանական համալիրները:
- 5) Ստեղծվեցին Մաշտոցյան գրերը:

31. Ինչո՞վ էր պայմանավորված VII դարում հայոց իշխան Գրիգոր Մամիկոնյանի կառավարման խաղաղ ընթացքը.

- 1) Մուավիան դարձել էր Արաբական պետության խալիֆ:
- 2) Գրիգոր Մամիկոնյանը պարտության էր մատնել Կարինը պաշարած բյուզանդացիներին:
- 3) Ուժի մեջ էր մտել Թեոդոսիոս II-ի հետ կնքած հայ-բյուզանդական պայմանագիրը:
- 4) Ուժի մեջ էր մտել Թեոդորոս Ռշտունու հետ կնքած հայ-արաբական պայմանագիրը:
- 5) Գրիգոր Մամիկոնյանը պարտության էր մատնել արաբական զորքերին:

32. Ի՞նչ հետևանքներ ունեցավ Հուլավու խանի կողմից 1259 թ. հակամոնղոլական ապստամբության ճնշումը.

- 1) Հայ ղեկավարներից մահապատժի ենթարկվեց Խաչենի տիրակալ Հասան-Ջալալը:
- 2) Մահապատժի ենթարկվեց ամիրսպասալար Զաքարեի թոռը՝ Զաքարե Զաքարյանը:
- 3) Հայ ղեկավարներից մահապատժի ենթարկվեց Դիզակի մելիք Հասան-Ջալալը:
- 4) Մահապատժի ենթարկվեց ամիրսպասալար Իվանեի թոռը՝ Զաքարե Զաքարյանը:
- 5) Մահապատժի ենթարկվեց ամիրսպասալար Սարգիս Զաքարյանի թոռը՝ Զաքարե Զաքարյանը:

33. Դվինի 506 և 554 թթ. ժողովների որոշումների արդյունքում.

- 1) դատապարտվեցին նեստորականների գործողությունները
- 2) պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը ասորի եկեղեցու ոտնձգություններից
- 3) Աշտիշատի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց
- 4) պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը Բյուզանդական եկեղեցու ոտնձգություններից
- 5) Նիկեայի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց
- 6) պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը Վրաց եկեղեցու ոտնձգություններից
- 7) Աղուենի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց

34. Թվարկվածներից որո՞նք X–XIV դարերի հայ պատմագրության ձեռքբերումներ չեն.

- 1) Հայ պատմագրության մեջ սկզբնավորվեց համաշխարհային պատմության շարադրանքի ժանրը՝ Ստեփանոս Տարոնեցու (Ասողիկ) գլխավորությամբ:
- 2) Սկզբնավորվեց Հայաստանի առանձին տարածաշրջանների պատմության շարադրանքի ժանրը:
- 3) Հայաստանի առանձին տարածաշրջանների պատմության շարադրանքի առաջին փորձը կատարեց Թովմա Արծրունին:

- 4) Հայոց պատմության շարքը հարստացավ նոր գործերով:
- 5) Տարեգրության ժանրի կարևոր աշխատություններ թողեցին Մ. Ուռհայեցին, Ս. Անեցին, Ս. Գունդստաբլը:

35. Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական դեպքերի ու իրադարձությունների իրական արդյունքներ.

- ա) Արճեշի ճակատամարտի արդյունքում հայերից զոհվել են չորս իշխաններ և 1500 ռամիկներ:
- բ) Մլեհի և Հալեպի ամիրայի դաշինքի արդյունքում վերջնականապես վերացվեցին բյուզանդական տիրապետության վերջին հենակետերը Կիլիկիայում:
- գ) Արճեշի ճակատամարտի արդյունքում զոհվեցին Բագրատունյաց, Մամիկոնյան, Գնունյաց և բազում այլ տոհմերից նախարարներ, ինչպես նաև ռամիկներ՝ մոտ երեք հազար հոգի:
- դ) Հայոց հզորագույն ապստամբության (850–855թթ.) արդյունքում սասանվեց արաբական տիրապետությունը Հայաստանում:
- ե) Հայ-վրացական համագործակցության արդյունքում սելջուկներից ազատագրվեցին Հայաստանի հյուսիսային, կենտրոնական և հարավային հատվածները:
- զ) 1254 թ. հայ-մոնղոլական դաշինքի արդյունքում Հայոց եկեղեցիներն ու վանքերն ազատվեցին հարկերից:
- է) Հեթումի և Ալիսի անուանության արդյունքում լուծվեց գահակալության խնդիրը, և հիմք դրվեց Հեթումյանների արքայատոհմին:

- 1) ա, գ, ե   2) ե, գ, է   3) ա, դ, զ   4) բ, գ, ե

36. Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական արդյունքներ:

- ա) Հալեպի ամիրայի հետ Մլեհի համագործակցության արդյունքում խաչակիրներից հետ խլվեցին Դաշտային Կիլիկիայի արևելյան շրջաններում գտնվող բերդերը:
- բ) Տիրանի վարած անկախ քաղաքականության արդյունքում հաստատվեց հայոց կաթողիկոսական աթոռի ինքնուրույնությունը:
- գ) Պապի բարեփոխումների արդյունքում բանակի թիվը հասավ մոտ հարյուր հազարի:
- դ) Սահակ Պարթև կաթողիկոսի ջանքերի արդյունքում Շապուհ III-ը Կամսարականներին ու Ամատունիներին վերադարձրեց իրենց տոհմական տիրույթները:
- ե) Մի խումբ հայ նախարարների և փառամոլ երեց Բրքիշոյի չարախոսության ու ամբաստանության արդյունքում Վռամ արքան զրկում է Արտաշեսին գահից և արգելափակում Տիգրանում:

- 1) ա, դ   2) բ, ե   3) բ, դ   4) ա, գ

37. Թվարկվածներից որո՞նք պատմական իրադարձությունների իրական պատճառ չեն.

- ա) Բյուզանդիայի հետ 893 թ. կնքված պայմանագիրը պատճառ դարձնելով՝ Սաջան ամիրայի զորքերը ներխուժեցին Հայաստան:
- բ) Արմինիայի առաջին արաբ ոստիկանի դաժան հարկահանությունն ու կրոնական հալածանքները 748–750 թթ. ապստամբության պատճառ հանդիսացան:
- գ) 539 թ. հակաբյուզանդական ապստամբության պատճառը Հովհաննես Արշակունու սպանությունն էր:
- դ) 1259 թ. հակամոնղոլական ապստամբության պատճառը հարկերի բարձրացումն ու հայ–վրացական ջոկատներին Եգիպտոս՝ մամլուքների դեմ պատերազմ ուղարկելն էր:
- ե) Թորոս I–ի կողմից Մանդալեի որդիներին մահապատժի ենթարկելու պատճառը հայոց Գագիկ II թագավորի սպանությունն էր:
- զ) Մլեհ Ռուբինյանի սպանության պատճառը իսլամական երկրների հետ գործակցելու իր քաղաքականությունն էր:
- է) Սյունյաց և Արծրունյաց նախարարական տների միջև ծագած վեճի պատճառը Նախճավան քաղաքն էր:

1) ա, ե, է

2) ա, բ, գ

3) գ, դ, զ

4) բ, ե, զ

38. Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- ա) Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքների հետևանքով սկսվել է հելլենիստական դարաշրջանը:
- բ) Աքեմենյան բանակի ձախ թևի դիմադրության հետևանքով Ալեքսանդր Մակեդոնացին դադարեցրեց Դարեհի հետապնդումը և օգնության հասավ յուրայիններին:
- գ) Թորոս II–ի կողմից Մանդալեի որդիներին մահապատժի ենթարկելու պատճառը հայոց Գագիկ II թագավորի սպանությունն էր:
- դ) Մառիի ճակատամարտի արդյունքում հայկական զորքերը անհավասար մարտում պարտություն կրեցին, Հեթում I–ի որդի Լևոնը զոհվեց, իսկ Թորոսը գերի ընկավ:
- ե) Մոնղոլների տիրապետության շրջանում երբեմնի վաճառաշահ Անի, Դվին, Արճեշ և այլ քաղաքներ վերածվեցին ավանների:
- զ) Հայ–մոնղոլական պայմանագրի արդյունքում Կիլիկյան Հայաստանի եկեղեցիներն ու վանքերը ազատվեցին հարկերից:
- է) Հովհաննես–Սմբատի կողմից Անին Բյուզանդիային կտակելու հետևանքով Բագրատունյաց թագավորությունն ավելի թուլացավ և կորցրեց գոյատևման հեռանկարը:

1) բ, ե, է

2) ա, ե, է

3) գ, դ, զ

4) ա, դ, զ

39. Թվարկվածներից որոնք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- 1) Թեոդորոս Ռշտունուն ազատ արձակելու պատճառը Հայաստանը Բյուզանդական կայսրության ոլորտում պահելն էր:
- 2) Նախարարների հետ Տիրանի ունեցած բարդ հարաբերությունների հետևանքով կորուստներ կրեցին Արծրունյաց և Բզնունյաց նախարարական տոհմերը:
- 3) Ժառանգական նախարարական խոշոր հողատիրության աճի հետևանքով թագավորական հողատիրությունը կրճատվում և ամփոփվում էր Միջնաշխարհում գտնվող ոստանում:
- 4) Ավատատիրության խորացմամբ ծառայող ազնվականության հողատարածքները մասնատվում էին, ինչի հետևանքով մեծանում էին թագավորական, պետական հողերը:
- 5) Սելջուկների տիրապետության հաստատման հետևանքով Հայաստանի տարածքում ստեղծվեցին Երզնկայի, Տերիկի, Կեսարիայի և Ադանայի սելջուկյան իշխանությունները:
- 6) Հայ-վրացական զինակցության արդյունքում սելջուկների լծից ազատվեցին Հայաստանի կենտրոնական ու հարավային շրջանները:
- 7) Զաբելի և Հեթումի ամուսնույամբ վերջապես լուծվեց Կիլիկյան Հայաստանի գահակալության խնդիրը, և հիմք դրվեց Հեթումյանների արքայատոհմին:

40. Թվարկվածներից որոնք պատմական իրադարձությունների իրական արդյունքներ չեն.

- ա) Գիսակ Դիմաքսյանի գլխավորած հակահռոմեական ապստամբության արդյունքում Միհրդատը դուրս վճռվեց, իսկ երկիրը մինչև 43 թ. լիովին վերականգնեց անկախությունը:
- բ) 51 թ. հորեղբորը և նրա ամբողջ ընտանիքին սպանելու արդյունքում Հռադամիզդը բռնազավթեց հայոց գահը:
- գ) Տիրանի հետ ունեցած բարդ հարաբերությունների արդյունքում հայոց զորքերի հրամանատարներ Արտավազդ և Վասակ Մամիկոնյանները հեռացան իրենց տոհմական աշխարհը՝ Տայք:
- դ) Սելևկյանների դեմ համառ ու երկարատև կռիվների արդյունքում Արտաշեսը Մեծ Հայքին միացրեց Տմորիք երկրամասը:
- ե) 591 թ. պարսկա-բյուզանդական բաժանման արդյունքում Հայաստանի մեծ մասն անցավ Պարսկաստանին:
- զ) 774–775 թթ. ապստամբության արդյունքում արաբական խալիֆայությունը ստիպված էր Հովնանին նշանակել «Լեռան» կառավարիչ:
- է) Հայերի 850–855 թթ. ապստամբության արդյունքում խալիֆայությունը ստիպված էր Սասուն գավառը դուրս բերել «Ջազիրա» նահանգից և միացնել Արմինիային:

1) ա, բ, գ

2) ե, գ, է

3) գ, դ, ե

4) դ, գ, է

41. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- ա. Երվանդ Սակավակյացը Մարաստանի արքա Աժդահակի դեմ պատերազմի արդյունքում պահպանել էր իր թագավորությունը, սակայն ստիպված ճանաչել էր մարական գերիշխանությունը:
- բ. XVI դ. թուրք-պարսկական պատերազմների հետևանքով մեծ թվով թուրքական ու քրդական ցեղեր ներթափանցեցին Հայաստան:
- գ. Սելջուկ-թուրքերի ավերիչ արշավանքների և Բյուզանդիայի վարած քաղաքականության հետևանքով հայ բնակչության մի մասը, արտագաղթելով Հայաստանից, հաստատվեց Կիլիկիայում:
- դ. Առաջին խաչակրաց արշավանքի արդյունքում ստեղծվեց Եդեսիայի թագավորությունը:
- ե. Վարազտիրոց Բագրատունու հեռատես քաղաքականության արդյունքում Հայաստանը պահպանեց իր տարածքային ամբողջականությունն ու վերականգնեց անկախությունը:

- 1) ա, դ   2) ա, գ   3) բ, գ   4) դ, ե

42. Թվարկվածներից որո՞նք պատմական իրադարձությունների իրական պատճառներ կամ հետևանքներ չեն.

- 1) Հայ ժողովրդի դիմադրության համընդհանուր դառնալու պատճառը Պետոսի կողմից Արտաշատ մայրաքաղաքի ավերումն ու հռոմեացիների վայրագություններն էին:
- 2) Սլեհի դեմ կազմակերպված դավադրության պատճառը իսլամական երկրների հետ նրա գործակցելն էր:
- 3) Մոնղոլա-մամլուքյան երկարամյա հակամարտության արդյունքը մոնղոլների պարտությունն էր:
- 4) 1337 թ. հայ-եգիպտական հաշտության արդյունքում մամլուքները պարտավորվեցին վերաշինել Կիլիկիայի՝ իրենց կողմից ավերված քաղաքները՝ բացի Այաս նավահանգստի ծովային ամրություններից:
- 5) Ք. ա. 66 թ. Արտաշատի պայմանագրի արդյունքում Հայաստանը պահպանեց իր տարածքային ամբողջականությունն ու պետական անկախությունը:
- 6) Ունիթորների և հակաունիթորների պայքարի արդյունքում խախտվեց Կիլիկյան Հայաստանի հասարակության միասնությունը, թուլացավ երկիրը:
- 7) Սելջուկ-թուրքերի քաղաքականության արդյունքում նոր վերելք ապրեցին հայկական քաղաքները:

43. Սմբատ Գունդստաբլի և մոնղոլների միջև կայացած համաձայնության հետևանքով՝

- 1) Կիլիկյան Հայաստանը պահպանեց իր անկախությունը:
- 2) Հայերին վերադարձվեցին այն տարածքները, որոնք մահմեդականները խլել էին Կիլիկիայից:

- 3) Հայաստանը երեք տարի հարկ չէր վճարելու, իսկ դրանից հետո հայերն այնքան էին վճարելու, որքան կամենային:
- 4) Մոնղոլները ռազմական օգնություն ցույց տվեցին Կիլիկիային խաչակիրների և Բյուզանդիայի հարձակման ժամանակ:
- 5) Կիլիկյան Հայաստանում մոնղոլական կայազորները վերացվեցին:

44. Ո՞րն էր 703 թ. հակաարաբական ապստամբության պատճառը.

- 1) Նախիջևանի և Խրամի եկեղեցիներում հայ նախարարների ողջակիզումը
- 2) Արմինիայի առաջին արաբ ոստիկանի դաժան հարկահանությունը և կրոնական հալածանքները
- 3) Հերթ ոստիկանի «աշխարհագիրը»
- 4) Հայ հոգևորականությանը հարկատու դարձնելը

45. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Մծբինի հաշտության հետևանքը Հյուսիսային Միջագետքում Սասանյանների դիրքերի թուլացումն էր:
- 2) Խաղխաղի ճակատամարտի հետևանքը պարսից զորավար Միհրանի քսանհազարանոց զորքի պարտությունն էր:
- 3) Գյուտ կաթողիկոսի՝ Տիգրան մեկնելու պատճառը Խոսրով Երկրորդի գումարած ժողովին մասնակցելն էր:
- 4) VII դարի կեսերի արաբական արշավանքների հետևանքը Սասանյան տերության կործանումն էր:
- 5) IX դարի վերջին Սաջյան ամիրայի՝ Հայաստան ներխուժելու պատճառը հայբյուզանդական 893 թ. կնքված պայմանագիրն էր:
- 6) Դենշապուհի աշխարհագրի հետևանքը Հայաստանում հարկերի անօրինակ ծանրացումն էր:
- 7) Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառը զարգացած ավատատիրության շրջանում գոյություն ունեցող ավատատիրական մասնատվածությունն ու իշխանների կենտրոնախույս ձգումներն էին:
- 8) Հայաստանում Չարմաղանի հաջողությունների պատճառը Զաքարյանների իշխանապետությունում ներիշխանական երկպառակություններն էին:

46. Գտնել սխալ պատասխանը.

Ի՞նչ հետևանք ունեցան խաչակրաց արշավանքները Կիլիկյան Հայաստանի համար:

- 1) Դրանք սկզբնապես շեղեցին Կիլիկյան Հայաստանից նրա թշնամիների ուշադրությունը:
- 2) Խաչակիրները բռնազավթեցին հայ իշխանների տիրույթները Հյուսիսային Ասորիքում և Եփրատի ափերին:

- 3) Խաչակիրների՝ արևելքում ստեղծած պետությունները ռազմական բախումների մեջ մտան հայկական իշխանությունների հետ՝ Դաշտային Կիլիկիայի համար:
- 4) Ստեղծվեց մոնղոլա-հայ-խաչակրաց ռազմաքաղաքական դաշինք՝ ընդդեմ մամլուքների:

47. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որոնք են ճիշտ:

- 1) 1323 թ. հայ-եգիպտական պայմանագրի կնքման պատճառը մամլուքների կողմից Տարսոն և Մսիս քաղաքների գրավումն էր:
- 2) 1243 թ. Սիսի եկեղեցական ժողովի հետևանքը Քաղկեդոնի երկաթնակույթյան դավանանքի ընդունումն էր:
- 3) 1441 թ. հրավիրված Էջմիածնի ժողովի հետևանքը Հայոց կաթողիկոսական նստավայրի տեղափոխումն էր Այրարատյան նահանգ:
- 4) 1216 թ. Արքունի խորհուրդ հրավիրելու պատճառը Անտիոքի դուքսի որդի Ֆիլիպին հայոց թագավոր հռչակելն էր:
- 5) 1137 թ. Հովհաննես Կոմնենոս կայսեր՝ Կիլիկիա արշավանքի պատճառը Թորոս I-ին միջերկրածովյան շրջանից դուրս մղելն էր:
- 6) Հայ իշխանների միջև առաջացած տարաձայնություններին Սաջյան ամիրաների միջամտության առիթը Նախճավան քաղաքի համար վեճն էր:
- 7) Վահանանց պատերազմի պատճառը Վախթանգ Գորգասալի կողմից Վազգեն բղեշխի սպանությունն էր:
- 8) Վարդանանց պատերազմի արդյունքը հայոց երկրի ներքին ինքնուրույնության պահպանումն էր:

6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

6-1. Ընտրովի և կարճ (ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ) պատասխանով առաջադրանքներ

1. Դեպքերը դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Վաչե Մամիկոնյանի զորքի հաղթանակը մազքութների նկատմամբ Օշականի մոտ
- բ. Գրիգորիսի՝ եպիսկոպոս ձեռնադրվելը
- գ. Տրդատ II-ի հեռանալը Հռոմեական կայսրության սահմաններ
- դ. Վաղարշապատ մայրաքաղաքի հիմնումը
- ե. Վրթանես կաթողիկոսի վախճանվելը
- զ. Հուլիանոս Ուրացող կայսեր մահը
- է. Սոհեմոս-Տիգրանի վերադարձը հայոց գահին
- ը. «Ամոթալի» պայմանագրի կնքումը
- թ. Արշակավանի հիմնումը
- ժ. Տիրանի բնակություն հաստատելը Կուաշում

1) է, դ, բ, գ, ե, ա, ժ, թ, ը, գ

3) դ, է, գ, բ, ա, ե, ժ, թ, գ, ը

2) է, դ, բ, գ, ե, ա, թ, ժ, ը, գ

4) դ, է, գ, բ, ա, ե, թ, ժ, գ, ը

2. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Թավրիզի գրավումը Սելիմ Ահեդի կողմից
- բ. Կոստանդնուպոլսի գրավումը օսմանների կողմից
- գ. Սեֆյանների պետության հիմնադրումը
- դ. Ամասիայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- ե. Չալդրանի ճակատամարտը

1) բ, գ, ե, ա, դ

3) գ, ե, բ, ա, դ

2) գ, բ, ա, դ, ե

4) բ, գ, ե, դ, ա

3. Տրված իրադարձություններից որն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Խոր Վիրապում Լուսավորչին բանտարկելը
- 2) Լուսավորչի եպիսկոպոսական ձեռնադրությունը Կեսարիայում
- 3) Բագավանում Գրիգոր Լուսավորչին դիմավորելը
- 4) Մայր տաճար Ս. Էջմիածնի կառուցման ավարտը
- 5) Հայ առաքելական եկեղեցու հիմնադրումը

4. Վահանանց պատերազմի շրջանի թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) մարզպան Ատրվշնասպի սպանվելը
- 2) հայ զորականների հասնելը Վարազկերտ գյուղ
- 3) հայ զորականների 400-հոգանոց գնդի բանակումը Ակոռիի մոտ
- 4) Ներսեհապատի ճակատամարտը
- 5) Սահակ Բագրատունու և Վասակ Մամիկոնյանի զոհվելը

5. Վահանանց պատերազմի շրջանի իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել յոթերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Նվարսակի պայմանագրի կնքումը
- բ. Ակոռիի ճակատամարտը
- գ. պարսիկների հարձակումը Շաղագոմ գավառում գտնվող ապստամբների խմբի վրա
- դ. պարսիկ պաշտոնյա Նիխորի ուղարկվելը Հայաստան
- ե. Սահակ Բագրատունու և Վասակ Մամիկոնյանի զոհվելը
- զ. պարսից թագավոր Վաղարշ Սասանյանի գահակալության սկիզբը
- է. Վարդ Մամիկոնյանի ազատվելը պարսից պատանդությունից
- ը. պարսից գնդի ջախջախումը Կարնո գավառի Արծաթի գյուղի մոտ

- 1) գ   2) զ   3) դ   4) ա

6. Իրադարձություններից որո՞նք են խախտում ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- ա. Տրդատ II-ի հաստատվելը Հայոց գահին
- բ. Միլանի հրովարտակի ընդունումը
- գ. Հռիփսիմեի նահատակությունը
- դ. Գրիգոր Լուսավորչի եպիսկոպոս ձեռնադրվելը Մաժակում (Կեսարիայում)
- ե. Արիստակես կաթողիկոսի սպանությունը
- զ. Արշակավանի կառուցումը
- է. Խոսրով IV-ի ձերբակալությունը և գերեվարությունը Պարսկաստան
- ը. Դվին քաղաքի կառուցումը
- ժ. Արտաշես Արշակունու գահակալությունը

- 1) դ, է   2) գ, զ   3) բ, ը   4) բ, գ

7. Վի դարում Հայաստանում կատարված անցուդարձերը դասավորել ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Վարդան Կրտսերի գլխավորությամբ հայերի ապստամբության սկիզբը
- բ. Վասակ Մամիկոնյանի որդի Մանվելի սպանությունը
- գ. Բաբգեն Ա-ի կողմից եկեղեցական ժողովի հրավիրումը Դվինում
- դ. Վահրամ Չուբինի կողմից հայոց թագավորությունը վերականգնելու առաջարկով նամակ հղելը Մուշեղ Մամիկոնյանին

- ե. Արտավան Արշակունու մասնակցությունը Հուստինիանոս I-ի դեմ կազմակերպված խռովությանը
- զ. Հայաստանի պարսկա-բյուզանդական բաժանումը
- է. Խոսրով I Անուշիրվանի գահակալության ավարտը

- 1) գ, ե, բ, ա, է, դ, զ
- 2) գ, բ, դ, ե, ա, զ, է
- 3) բ, գ, է, դ, ա, ե, զ
- 4) գ, ե, ա, բ, դ, զ, է

8. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Բոհեմունդ IV-ի որդի Ֆիլիպի հռչակվելը հայոց թագավոր
- բ. մոնղոլների և դաշնակիցների պարտություն կրելը մամլուքներից Ասորիքի համար պայքարում
- գ. Անտիոքի գրավումը և իշխանության հանձնումը Ռայմոնդ-Ռուբենին Լևոն Մեծագործի կողմից
- դ. Հեթումյան արքայատոհմի հաստատումը Կիլիկյան Հայաստանում
- ե. Մելիկ և Հալեպի ամիրայի միջև դաշինքի կնքումը
- զ. մոնղոլների ներխուժումը Այսրկովկաս՝ Կոտմանի ճակատամարտը
- է. Լևոն I-ի կողմից Մսիս, Ադանա և Տարսոն քաղաքների գրավումը
- ը. Կոստանդին թագավորահոր մեկնումը մոնղոլական զորահրամանատար Բաշուի մոտ
- թ. Թորոս II-ի փախուստը և վերադարձը Կիլիկիա
- ժ. Իկոնիայի սուլթանության պարտությունը Չմանկատուկի ճակատամարտում

- 1) թ, ժ, է, բ, ը, դ, ե, գ, ա, զ
- 2) է, թ, ե, գ, զ, ա, դ, ժ, ը, բ
- 3) է, գ, զ, ժ, թ, դ, ե, ա, բ, ը
- 4) թ, է, գ, ե, գ, ա, ժ, դ, ը, բ

9. Մեջբերումները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. «Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը»:
- բ. «Եվ տիրապետեց նա բազմաթիվ բերդերի և գավառների՝ ավելի քան իր ... և չկար մեկը, որ սարսափ պատճառեր Հայաստանին»:
- գ. «Մենք ամենքս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց չենք մեռնի, մինչև չոչնչացնենք մեր թշնամիներին»:
- դ. «Քաջությամբ մեռնենք մեր աշխարհի և մեր ազգի համար»:

- 1) դ, բ, գ, ա
- 2) դ, ա, բ, գ
- 3) գ, դ, ա, բ
- 4) բ, դ, ա, գ

10. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Օտա Ամատունուն հայոց հազարապետ նշանակելը
- 2) «Հավատո հանգանակ»-ի սահմանումը առաջին տիեզերական ժողովում
- 3) Վրթանես կաթողիկոսի կողմից օրենքի սահմանումը՝ հայրենիքի համար իրենց կյանքը զոհաբերողներին դասելու սուրբ նահատակների շարքին
- 4) Ներսես Ա Պարթևի կաթողիկոս դառնալը

- 5) Մեծ Հայքի արևմտյան մասի կառավարումը կուսակալներին (կոմեսներին) հանձնելը
- 6) հայոց թագավորների ոսկորների վերաթաղումը Աղձք գյուղում
- 7) Մուշեղի հրամանատարությամբ հայոց զորքի հաղթանակը Ատրպատականում
- 8) Վասակ սպարապետի ուղեկցությամբ Արշակ թագավորի մեկնելը Պարսկաստան
- 9) Փառանձեմ թագուհու ամրանալը Արտագերս ամրոցում

11. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) հայոց Աբգար թագավորի գահակալումը
- 2) «Ամոթալի» պայմանագրի կնքումը
- 3) պարսից արքայի հրամանով Գագավոն Կամսարականին ձերբակալելը
- 4) Վարազդատի գահակալման սկիզբը Հայաստանում
- 5) Բատ Սահառունու մահապատիժը
- 6) Խաղամախյայի ճակատամարտը
- 7) Սահակ Բագրատունի ասպետին հայոց մարզպան նշանակելը
- 8) Պարսկաստանի և Բյուզանդիայի միջև «հավիտենական» հաշտության կնքումը

12. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Շահապիվանի եկեղեցական ժողովը
- 2) Պերոզի գահակալության սկիզբը
- 3) Վաչագան Բարեպաշտի գահ բարձրանալը Հայոց Արևելից կողմում
- 4) դեպի Գանձակ Մուշեղ սպարապետի զորքով շարժվելը
- 5) Հովսեփի Վայոցձորցի կաթողիկոսի նահատակվելը
- 6) Վախթանգ Գորգասալ թագավորի գահակալության ավարտը
- 7) Դվինի առաջին եկեղեցական ժողովի գումարումը
- 8) Վարազտիրոց իշխանի գերությունից հայրենիք վերադառնալը
- 9) Զվարթնոցի տաճարի կառուցման ավարտը

13. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Սևանի ճակատամարտը
- 2) Անիի հռչակվելը մայրաքաղաք
- 3) Խաչիկ Ա կաթողիկոսի գահակալման սկիզբը
- 4) Բագրատունիների նստավայրի տեղափոխումը Բագարան
- 5) Գագիկ Աբասյանի հաստատվելը Կարսի թագավորության գահին
- 6) Ապլղարիկ Արծրունու նշանակվելը Կիլիկիայի ստրատեգոս
- 7) Սյունիքի թագավորության հիմնումը
- 8) Երուսաղեմի թագավորության հիմնումը

14. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Գրիգոր Զ Ապիրատի բազմելը կաթողիկոսական աթոռին
- 2) Ստեփանոս Հռոմկլայեցու բազմելը կաթողիկոսական աթոռին
- 3) Աղթամարի կաթողիկոսության դառնալը Հայոց եկեղեցու նվիրապետական հզոր կառույցներից մեկը
- 4) Գանձասարի վանքի դառնալը Աղվանից եկեղեցու կաթողիկոսանիստ կենտրոն
- 5) Վենետիկում Աբգար դպիրի կողմից «Սաղմոսարան»-ի տպագրումը
- 6) Հովհաննավանքի դպրոցի հիմնադրումը
- 7) Բաղեշի Ամիրդուլու վանքի դպրոցի հիմնումը
- 8) Երևանի Անանիա առաքյալի անապատի դպրոցի հիմնումը
- 9) Խաչատուր Կեսարացու ջանքերով Նոր Ջուղայում հայկական տպարանի հիմնումը

6-II. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

1. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Բագավանի մոտ արքայի և հայոց զորքի կողմից Գրիգոր Լուսավորչին դիմավորելը
- 2) հայոց Աբգար թագավորի գահակալումը
- 3) Ղևոնդիոսի գլխավորած եպիսկոպոսների ժողովում Գրիգորին եպիսկոպոս ձեռնադրելը
- 4) «Հավատո հանգանակ»-ի սահմանումը առաջին տիեզերական ժողովի կողմից
- 5) Մայր տաճար Ս. Էջմիածնի կառուցումը

2. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սահակ Պարթևին հայոց կաթողիկոս նշանակելը
- 2) Խոսրով IV-ի մահը
- 3) Ներսես Ա Պարթևի կաթողիկոսական աթոռին բարձրանալը
- 4) հայոց թագավորների ոսկորների վերաթաղումը Աղձբ գյուղում
- 5) Մուշեղի հրամանատարությամբ հայոց զորքի հաղթանակը Ատրպատականում

3. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Շահապիվանի եկեղեցական ժողովը
- 2) Մուշեղ Մամիկոնյան սպարապետի զորքով շարժվելը դեպի Գանձակ՝ պարսից զորքի դեմ

- 3) Պերոզի գահակալության սկիզբը
- 4) Վախթանգ Գորգասալ թագավորի գահակալության սկիզբը
- 5) Հովսեփի Վայոցձորցի կաթողիկոսի նահատակվելը

4. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հովհաննես Ա Մանդակունի կաթողիկոսի նշանակվելը Մեծ դատավոր
- 2) Քաղկեդոնի IV ժողովը
- 3) Հովսեփի Ա Վայոցձորցու կաթողիկոսական աթոռին բազմելը
- 4) Ճարմանայի ճակատամարտը
- 5) Հայոց Արևելից կողմում Վաչագան Բարեպաշտի գահ բարձրանալը

5. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայ ապստամբների դիմումը պարսից Խոսրով Անուշիրվան արքային և նրա կողմից Բյուզանդիային պատերազմ հայտարարելը
- 2) Վարդան Կրստերի գլխավորած ապստամբության սկիզբը
- 3) Հուստինիանոս I-ի գահակալության սկիզբը
- 4) Պարսկաստանի և Բյուզանդիայի միջև «հավիտենական» հաշտության կնքումը
- 5) Դվինի երկրորդ եկեղեցական ժողովի գումարումը

6. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գրիգոր Մամիկոնյանի զոհվելը խազարների դեմ պայքարում
- 2) Քաղխիայի ճակատամարտը
- 3) Կոմիտաս Մամիկոնյանի օծվելը հայոց կաթողիկոս
- 4) Վարազտիրոց իշխանի գերությունից հայրենիք վերադառնալը
- 5) Բյուզանդական կայսեր կողմից Ներսեհ Կամսարականին հայոց իշխան ճանաչելը

7. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Աշոտ Արժրունու գլխավորությամբ վասպուրականցիների ամրանալը Նկան ամրոցում
- 2) «Արյան լճի» մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 3) Արձնիի ճակատամարտը
- 4) Գրիգոր և Դավիթ Մամիկոնյան եղբայրների գլխավորած ապստամբությունը
- 5) Բագրատունիների նստավայրի տեղափոխումը Բագարան

8. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խաչիկ Ա կաթողիկոսի գահակալումը
- 2) Եղեսիայի կոմսության հիմնումը
- 3) բանակցությունները Տրապիզոնում Բյուզանդիայի և Վրաստանի միջև
- 4) Բերդուսի ճակատամարտը
- 5) Ապլլարիպ Արժրունու նշանակվելը Կիլիկիայի կառավարիչ

9. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Դվինի ամիրայության միացումը Բագրատունյաց թագավորությանը
- 2) Դվինի ավերիչ երկրաշարժը
- 3) Կոստանդնուպոլսում Աշոտ II-ի կողմից հակաարաբական դաշինքի կնքումը
- 4) Դավիթ Անհողինի հրաժարվելը հայոց թագավորի գերիշխանությունը ճանաչելուց
- 5) Անիի Աշոտաշեն պարիսպների կառուցումը

10. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Վասպուրականի թագավորության անկումը
- 2) Լոռու թագավորության անկումը
- 3) Սյունիքի Վասակ թագավորի մահը
- 4) Տարոնի իշխանության միացումը Բյուզանդական կայսրությանը
- 5) Գագիկ Աբասյանի հաստատվելը Կարսի թագավորության գահին

11. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սարգիս Զաքարյանի՝ ամիրսպասալարի պաշտոն ստանալը
- 2) Ապլլարիպ Արծրունու նշանակվելը Կիլիկիայի ստրատեգոս
- 3) Մանանադիի Սմբատաբերդ լեռան մոտ կազմակերպված հայ խաղաղ բնակչության կոտորածը
- 4) Փոքր Ասիայում սելջուկյան պետության իշխանության հաստատումը
- 5) Կարսի թագավորության անկումը

12. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սեբաստիայի գրավումը մոնղոլների կողմից
- 2) Գող Վասիլի իշխանության հիմնումը
- 3) Անիի հանձնումը Շադդադյաններին
- 4) Երուսաղեմի թագավորության հիմնումը
- 5) Ծամնդավ բերդաքաղաքի հանձնումը Գագիկ Կարսեցուն

13. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Փիլարտոս Վարաժնունու իշխանության հիմնումը
- 2) Չմանկատուկի ճակատամարտը
- 3) Անտիոքի իշխանի և Լևոն II իշխանի միջև հաշտության պայմանագրի կնքումը Սիս քաղաքում
- 4) հայ իշխան Ռուբենի ամրանալը Կոռոմոզոլ բերդում
- 5) Լևոն Մեծագործի կողմից Անտիոքի իշխանության հանձնումը Ռայմոնդ-Ռուբենին

14. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հենրիխ VI-ի թագ ուղարկելը Լևոնին
- 2) Մեսրոպ Արտազեսի կաթողիկոսի կողմից Սսում եկեղեցական ժողովի հրավիրումը
- 3) Կիլիկիայի հայոց թագավոր Օշինի գահակալման ավարտը
- 4) Գրիգոր Զ Ապիրատի բազմելը հայոց կաթողիկոսական աթոռին
- 5) մամլուքների կողմից հայոց կաթողիկոսանիստ Հռոմկլա բերդաքաղաքի գրավումը

15. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) մոնոլոլների կողմից ապստամբության ղեկավարներից Էսաչենի տիրակալ Հասան-Ջալալին և Ջաքարե Ջաքարյանին մահապատժի ենթարկելը
- 2) Մառիի ճակատամարտը
- 3) Ստեփանոս Հռոմկլայեցու բազմելը հայոց կաթողիկոսական աթոռին
- 4) Հայաստանի հարավային շրջանների նվաճումը մոնոլոլների կողմից
- 5) Պաղտին մարաջախտի որդի Կոստանդինի գահակալման սկիզբը

16. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքության հիմնումը
- 2) Չալդրանի ճակատամարտը
- 3) Բյուզանդական կայսրության կործանումը
- 4) Ստեփանոս Սալմաստեցի կաթողիկոսի հրավիրած գաղտնի խորհրդակցությունը
- 5) Կիրակոս Վիրապեցու ընտրվելը հայոց կաթողիկոս

17. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սմբատ Արծրունու օծումը հայոց թագավոր
- 2) Գանձասարի վանքի՝ Աղվանից եկեղեցու կաթողիկոսանիստ կենտրոն դառնալը
- 3) Աղթամարի կաթողիկոսության դառնալը Հայոց եկեղեցու նվիրապետական հզոր կառույցներից մեկը
- 4) Կարե-Շիրինի պայմանագրի կնքումը
- 5) Ջհանշահի՝ որպես «Շահ-ի Արման» գահակալման սկիզբը

18. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Առաքել Դավրիժեցու աշխատության տպագրումը հեղինակի կենդանության օրոք
- 2) Վենետիկում Աբգար դպիրի կողմից «Սաղմոսարան»-ի տպագրումը
- 3) Խաչատուր Կեսարացու ջանքերով Նոր Ջուղայում հայկական տպարանի հիմնումը
- 4) Լվովում հայկական տպարանի հիմնումը
- 5) Աբգար դպիր Թոխաթեցու գլխավորած պատվիրակության մեկնումը Վենետիկ

19. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գրիգոր Տաթևացու փոխադրվելը Տաթևից Մեծփա վանք
- 2) հայկական տպագրության հիմնադրումը
- 3) Լվովում հայատառ ղվիչաղերեն աղոթագրքի տպագրումը
- 4) Հովհաննավանքի դպրոցի փոխադրվելը Էջմիածին
- 5) Բաղեշի Ամիրդոլու վանքի դպրոցի հիմնումը

20. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Վենետիկում «Խառնայփնթուր տումարի. գեղեցիկ և պիտանի» տոմարացույցի տպագրումը
- 2) Սյունյաց աշխարհում Հարանց անապատի դպրոցի հիմնումը

- 3) Երևանի Անանիա առաքյալի անապատի դպրոցի հիմնումը
- 4) Առաքել Դավրիժեցու աշխատության տպագրումը հեղինակի կենդանության օրոք
- 5) Կիլիկիայում Սմբատ Գունդատաբլի «Դատաստանագրքի» կազմումը

21. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Դվին քաղաքի բարեկարգումը և արքունի ապարանքի կառուցումը
- 2) Մայր տաճար Ս. Էջմիածնի կառուցումը
- 3) Շապուհ II Երկարակյացի գահ բարձրանալը
- 4) Գրիգոր Լուսավորչին եպիսկոպոսապետ կարգելը
- 5) հայոց Աբգար թագավորի գահակալումը
- 6) Հռիփսիմյան քույրերի փախուստը Հայաստան

22. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Ամրթալի» պայմանագրի կնքումը
- 2) հայրենիքի համար իրենց կյանքը զոհաբերողներին սուրբ նահատակների շարքին դասելու համար օրենքի սահմանումը Վրթանես կաթողիկոսի կողմից
- 3) հայոց թագավորների ոսկորների վերաթաղումը Աղծք գյուղում
- 4) Օտա Ամատունուն հայոց հազարապետ նշանակելը
- 5) Օշականի Յլու գլուխ լեռան մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 6) Արշակ III-ի գահակալումը

23. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Վարազդատի գահակալումը Հայաստանում
- 2) Մեծ Հայքի արևմտյան մասի կառավարման հանձնումը կուսակալներին (կոմեսներին)
- 3) Շահապիվանի եկեղեցական ժողովը
- 4) պարսից արքայի համաձայնությամբ Կամսարականների և Ամատունիների նորից տեր դառնալը իրենց տոհմական տիրույթներին
- 5) պարսից Շապուհի բազմելը հայոց գահին
- 6) Արշակ թագավորի մեկնելը Պարսկաստան Վասակ սպարապետի ուղեկցությամբ

24. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հովսեփ Վայոցձորցի կաթողիկոսի նահատակվելը
- 2) Սահակ Պարթևի վախճանվելը
- 3) Խոսրով IV-ի մահը
- 4) Հովհաննես Ա Մանդակունի կաթողիկոսի նշանակվելը Մեծ դատավոր
- 5) «Հավատո հանգանակ»-ի սահմանումը առաջին տիեզերական ժողովի կողմից
- 6) Գյուտ կաթողիկոսի բարձրանալը Հայոց կաթողիկոսական աթոռին

25. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայոց իշխանության անցումը Վարդ Պատրիկին
- 2) Սահակ Բագրատունի ասպետին հայոց մարզպան նշանակելը

- 3) Պարսկաստանի և Բյուզանդիայի միջև «հավիտենական» հաշտության կնքումը
- 4) Նվարսակի պայմանագրի կնքումը
- 5) Քաղկեդոնի IV ժողովը
- 6) Հայոց տանուտեր Սահակ Բագրատունու և Վասակ Մամիկոնյանի զոհվելը

26. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արտաշատի եկեղեցական ժողովը
- 2) Արշակունյաց Հայաստանի վերջին թագավորի գահ բարձրանալը
- 3) «Պտղի և տասանորդների կարգի» վերացումը հայոց արքայի կողմից
- 4) Գյուտ կաթողիկոսի մեկնելը Տիգրան
- 5) Դենշապուհի կողմից Արևելյան Հայաստանում աշխարհագիր անցկացնելը
- 6) Խոսրով IV-ի մահը

27. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) բյուզանդական կայսեր կողմից Ներսեհ Կամսարականին հայոց իշխան ճանաչելը
- 2) Խոսրով II-ի գումարած ժողովը Տիգրանում
- 3) Արշակ Արշակունու կազմակերպած խռովությունը բյուզանդական կայսեր դեմ
- 4) Արմինիա փոխարքայության կազմումը
- 5) Վարդանի (Վարդան Կրտսերի) գլխավորած ապստամբությունը
- 6) Պարսկաստանի արևելյան շրջանների զորքերի հրամանատար Վահրամ Չուբինի կազմակերպած ապստամբությունը

28. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Կոստանդին II-ի բանակի ներխուժումը Հայաստան
- 2) «Արյան լճի» մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 3) Մավրիկիոսի կայսր հռչակվելը Բյուզանդիայում
- 4) Արձնիի ճակատամարտը
- 5) Վրաց եկեղեցու անջատվելը Հայ եկեղեցուց
- 6) Սահակ Զորոփորցի կաթողիկոսի կողմից նամակով դիմելը արաբ հրամանատարին՝ հայոց հավատը ճանաչելու համար

29. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գրիգոր և Դավիթ Մամիկոնյան եղբայրների գլխավորած ապստամբությունը
- 2) հայ ապստամբների դիմումը պարսից Խոսրով Անուշիրվան արքային և նրա կողմից Բյուզանդիային պատերազմ հայտարարելը
- 3) Վարազտիրոց իշխանի գերությունից հայրենիք վերադառնալը
- 4) Թեոդորոս Ռշտունուն ազատ արձակելը Կոստաս կայսեր կողմից
- 5) Արճեշի ճակատամարտը
- 6) Բագրատունիների նստավայրի տեղափոխումը Բագարան

30. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայոց կաթողիկոսության տեղափոխումը Արգինայի վանք
- 2) Դվինի ամիրայության միացումը Բագրատունյաց թագավորությանը
- 3) Շիրակավանի եկեղեցական ժողովը
- 4) Խաչիկ Ա կաթողիկոսի գահակալման սկիզբը
- 5) Տարոնի իշխանության միացումը Բյուզանդական կայսրությանը
- 6) Քթիշ ամրոցի մոտ մեկամյա պաշտպանությունը

31. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) մեզ հասած ամբողջական մանրանկարներով զարդարված առաջին ձեռագրի ստեղծումը
- 2) Աշոտ III-ին թագադրելու հանդիսությունները
- 3) Սմբատի փոխարեն Գագիկ Արծրունուն խալիֆի կողմից Հայաստանի թագավոր ճանաչելը
- 4) Գուրգենին Տաշիրի կառավարիչ նշանակելը
- 5) Անիի Սմբատաշեն պարիսպների կառուցումը
- 6) Բջնիի նշանավոր ամրոցի կառուցումը

32. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ապլլարիպ Արծրունու նշանակվելը Կիլիկիայի ստրատեգոս
- 2) Եդեսիայի կոմսության հիմնումը
- 3) Սյունիքի Վասակ թագավորի մահը
- 4) Մարմաշենի կառուցումը
- 5) Փոքր Ասիայում սելջուկյան պետության իշխանության հաստատումը
- 6) Աշոտ Երկաթի կողմից հակաարաբական դաշինքի կնքումը Կոստանդնուպոլսում

33. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Անիի հանձնումը Շադդադյաններին
- 2) Հովհաննես-Սմբատի մահը
- 3) Ծամնդավ բերդաքաղաքի հանձնումը Գագիկ Կարսեցուն
- 4) Սեբաստիայի գրավումը մոնղոլների կողմից
- 5) Գող Վասիլի իշխանության անկումը
- 6) Տաշիր-Ձորագետի թագավորության վերացումը

34. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) բանակցությունները Տրապիզոնում Բյուզանդիայի և Վրաստանի միջև
- 2) Մառիի ճակատամարտը
- 3) Չարմաղանի զորքերի ներխուժումը Հայաստան
- 4) հայ և վրաց իշխանների ապստամբության նախապատրաստվելը վրաց թագավորի մասնակցությամբ
- 5) հայ իշխան Ռուբենի ամրանալը Կոռոմոզոլ բերդում
- 6) մոնղոլների ձեռնամուխ լինելը Ասորիքի նվաճմանը

35. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գրիգոր Զ Ապիրատի բազմելը հայոց կաթողիկոսական աթոռին
- 2) Բերդուսի ճակատամարտը
- 3) հայոց կաթողիկոս Կոստանդին Լամբրոնացու մեկնումը Կահիրե հաշտության պայմանագրի կնքելու համար
- 4) Խաչենի տիրակալ Հասան–Ջալալին և Ջաքարե Ջաքարյանին մահապատժի ենթարկելը
- 5) Գանձասարի վանքի դառնալը Աղվանից եկեղեցու կաթողիկոսանիստ կենտրոն
- 6) Սարգիս Ջաքարյանի՝ ամիրսպասալարի պաշտոն ստանալը

36. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Մեսրոպ Արտազեցի կաթողիկոսի՝ Ստում հրավիրած եկեղեցական ժողովը
- 2) Աղթամարի կաթողիկոսության դառնալը Հայոց եկեղեցու նվիրապետական հզոր կառույցներից մեկը
- 3) Իկոնիայի սուլթանության տարածքում տեղակայված մոնղոլական զորքերի և թուրքմենների ներխուժումը Կիլիկիա
- 4) Կ. Պոլսի գրավումը Օսմանյան պետության կողմից
- 5) Պաղտին մարաջախտի որդի Կոստանդինին թագավոր ընտրելը
- 6) Կիլիկիայի հայոց թագավոր Հեթում II–ի սպանությունը

37. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ստեփանոս Սալմաստեցու գլխավորած պատվիրակության վերադարձը Էջմիածին
- 2) Իսքանդար Կարա–կոյունլուի գահակալումը որպես «Շահ–ի Արման»
- 3) Չալդրանի ճակատամարտը
- 4) Գանձասարի վանքի դառնալը Աղվանից եկեղեցու կաթողիկոսանիստ կենտրոն
- 5) Սմբատ Արծրունու օծումը հայոց թագավոր
- 6) Ստում հրավիրված եկեղեցական ժողովը, որը չեղյալ հայտարարեց Սսի և Ադանայի նախորդ ժողովների որոշումները

38. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայկական տպարանի հիմնումը Նոր Զուղայում
- 2) Առաքել Դավրիժեցու աշխատության տպագրումը հեղինակի կենդանության օրոք
- 3) Ստեփանոս Սալմաստեցի կաթողիկոսի հրավիրած գաղտնի խորհրդակցությունը
- 4) Կասրե–Շիրինի պայմանագրի կնքումը
- 5) Օսմանյան պետության հիմնադրումը
- 6) Լենկ Թեմուրի արշավանքները

39. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայկական տպարանի ստեղծումը Խաչատուր Կեսարացու ջանքերով
- 2) Բաղեշի Ամիրդուլու վանքի դպրոցի հիմնումը
- 3) Լվովում հայկական տպարանի հիմնումը
- 4) Մովսես Տաթևացու կողմից Երևանի Անանիա առաքյալի անապատի հիմնադրումը

- 5) Կ. Պոլսի գրավումը Օսմանյան պետության կողմից
- 6) Վենետիկում Աբգար դպիրի կողմից «Սաղմոսարան»-ի տպագրումը

40. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Պարզատումար»-ի հրատարակումը Աբգար դպիրի կողմից
- 2) Հովհաննես Հերմոնացու առաջնորդությամբ Սյունիքում Հերմոնի դպրոցի գործելը
- 3) Լվովում հայատառ ղփչաղերեն աղթագրքի տպագրումը
- 4) Կապուսի վանքի ուսումնական հաստատությանը նվիրված չափածո ներբողի ստեղծումը
- 5) Հովհաննավանքի դպրոցի փոխադրումը Էջմիածին
- 6) մեզ հասած ամբողջական մանրանկարներով զարդարված առաջին ձեռագրի ստեղծումը

41. Թվարկվածները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Մատթեոս Ուռհայեցու «Ժամանակագրության» շարադրման ժամանակագրական սկիզբը
- 2) Հովհաննես Դրասխանակերտցու «Պատմութիւն Հայոց» աշխատության շարադրման ժամանակագրական ավարտը
- 3) Մխիթար Գոշի «Դատաստանագրքի» կազմումը
- 4) Վարդան Արևելցու «Տիեզերական պատմության» շարադրման ժամանակագրական ավարտը
- 5) Սմբատ Գունդստաբլի «Տարեգիրք» աշխատության շարադրման ժամանակագրական սկիզբը
- 6) Կիրակոս Գանձակեցու «Հայոց պատմության» շարադրման ժամանակագրական ավարտը

42. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Աբգար դպիրի կողմից «Մաշտոցի» հրատարակումը Կ. Պոլսում
- 2) Սմբատ Արծրունու օծումը հայոց թագավոր
- 3) Հայկական տպարանի հիմնումը Նոր Ջուղայում
- 4) Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքության հիմնումը
- 5) Տաթևից Գրիգոր Տաթևացու փոխադրվելը Մեծփա վանք
- 6) Առաքել Դավրիժեցու աշխատության տպագրությունը հեղինակի կենդանության օրոք

43. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Թուղթ ընդհանրականի» գրվելը, ուր արձանագրված են ամուսնաընտանեկան որոշ նորմեր
- 2) Թալինի նշանավոր եկեղեցու կառուցումը
- 3) Ս. Գայանե եկեղեցու կառուցումը
- 4) Ավանի եկեղեցու կառուցումը
- 5) Արուճ ավանում Ս. Գրիգոր եկեղեցու շինարարության ձեռնարկումը
- 6) Մրենի եկեղեցու կառուցումը

44. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Համազասպ Մամիկոնյանի ճանաչվելը հայոց իշխան
- 2) պարսիկ Սուրենին Հայաստանում մարզպան նշանակելը
- 3) Հայոց մեծ թվականի սկիզբը
- 4) Կոմիտաս Մամիկոնյանի օծվելը հայոց կաթողիկոս
- 5) Բաբգեն Ա-ի հրավիրած եկեղեցական ժողովը Դվինում
- 6) Պարսկաստանի արևելյան շրջանների գորքերի հրամանատար Վահրամ Չուբինի գլխավորած ապստամբությունը

45. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Դոդսի ճակատամարտը
- 2) Սանահինի և Հաղպատի նշանավոր վանքերի հիմնումը
- 3) Մակեդոնական կամ Հայկական հարստության հիմնումը Բյուզանդիայում
- 4) Գանձակի աթաբեկության ձևավորումը պատմական Ուտիքում
- 5) Աշոտ Բագրատունուն հայոց իշխանաց իշխան ճանաչելը
- 6) հայ-վրացական ուժերի տարած հաղթանակը Ապահունիքի Ծումբ գյուղի մոտ

46. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Միրիոկեֆալոնի ճակատամարտը
- 2) Սսի դառնալը Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք
- 3) Կոտմանի դաշտում տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 4) խաչակրաց երրորդ արշավանքի սկիզբը
- 5) Անտիոքի իշխանության ստեղծումը
- 6) խաչակիրների առաջին մուտքը Կիլիկիա և Դաշտային Կիլիկիայի քաղաքների նվաճմանը ձեռնամուխ լինելը

47. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Լևոն Մեծագործի կողմից Անտիոքի իշխանության հանձնումը Ռայմոնդ-Ռուբենին
- 2) Վասպուրականի թագավորության անկումը
- 3) Հենրիխ VI-ի թագ ուղարկելը Լևոնին
- 4) հայ խաղաղ բնակչության կոտորածը Մանանաղի Սմբատաբերդ լեռան մոտ
- 5) Գրիգոր Զ Ապիրատի բազմելը հայոց կաթողիկոսական աթոռին
- 6) Գագիկ Աբասյանի հաստատվելը Կարսի թագավորության գահին

48. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Օշինի գահ բարձրանալը
- 2) խաչակրաց երրորդ արշավանքի սկիզբը
- 3) Հեթում II-ի գահակալման ավարտը
- 4) հայ-վրացական ուժերի կողմից Շահ-Արմենների նստավայր Խլաթի պաշարումը
- 5) Լևոն Մեծագործի մահը
- 6) Չմանկատուկի ճակատամարտը

49. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Կապուսի վանքի ուսումնական հաստատությանը նվիրված չափաձո ներբողի ստեղծումը
- 2) Գառնի գյուղի բնակիչների ընդդիմանալը գաղթի հրամանին
- 3) Լենկ Թեմուրի արշավանքները
- 4) Ամասիայում հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 5) Չալդրանի ճակատամարտը
- 6) Հովհաննավանքի դպրոցի հիմնադրումը

50. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ամբերդի ազատագրումը հայ-վրացական ուժերի կողմից
- 2) Այուբյան սուլթանի կողմից Երուսաղեմի գրավումը
- 3) հայ-մոնղոլական դաշինքի կնքումը
- 4) Անիի վերջնական ազատագրումը հայ-վրացական ուժերի կողմից
- 5) Փիլարտոս Վարաժնունու իշխանության հիմնումը
- 6) Դիոգենես կայսեր գերեվարումը

51. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Շահապիվանի եկեղեցական ժողովի գումարումը
- 2) Հայոց թագավորների ոսկորների վերաթաղումը Աղծք գյուղում
- 3) Օշականի Յլու գլուխ լեռան մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 4) Հայոց կաթողիկոս Բաբգեն Ա-ի գլխավորությամբ Դվինում եկեղեցական ժողովի գումարումը
- 5) Վրթանես Ա Պարթևի բազմելը հայոց կաթողիկոսական գահին
- 6) Խոսրով III-ի գահակալման սկիզբը

52. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խոսրով Արշակունու ուղարկվելը Հայաստան պարսից արքայի կողմից
- 2) Կոզովիտ գավառում Արշակավան քաղաքի կառուցումը
- 3) Մուշեղի հրամանատարությամբ հայոց զորքի հաղթանակը պարսկական ուժերի նկատմամբ Գանձակի մոտ
- 4) Ամարասում Վաչագան Բարեպաշտի այցելությունը Գրիգորիս եպիսկոպոսի գերեզմանին
- 5) Մուշեղի հրամանով կանանոցի վերադարձնելը Շապուհին
- 6) Ձիրավի ճակատամարտը

53. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ներսեհ Կամսարականի ճանաչվելը հայոց իշխան բյուզանդական կայսեր կողմից
- 2) Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև «հավիտենական» կոչված հաշտության կնքումը
- 3) Կոմիտաս Մամիկոնյան և Մաթեոս Ամատունի եպիսկոպոսների ու Սմբատ Բագրատունու մասնակցությունը Տիգրանի ժողովին

- 4) «Հայոց Մեծ թվականի» սահմանվելը եկեղեցական ժողովի կողմից
- 5) Խաչափայտի ազատագրումը և վերադարձը Երուսաղեմ
- 6) Արշակ Արշակունու մասնակցությունը բյուզանդական կայսեր դեմ կազմակերպված խռովությանը

54. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ապլլարիա Արծրունի իշխանի տեղափոխվելը Կիլիկիա
- 2) Տաշիր-Ձորագետի թագավորության վերացումը
- 3) Ապահունիքի Ծումբ գյուղի մոտ հայ-վրացական ուժերի հաղթանակը Մամլան ամիրայի նկատմամբ
- 4) Տայքի միացումը Բյուզանդական կայսրությանը
- 5) Տարոնի իշխանության միացումը Բյուզանդական կայսրությանը
- 6) Եդեսիայի կոմսության հիմնումը

55. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Բերդուսի ճակատամարտը
- 2) Մրենի եկեղեցու կառուցումը
- 3) Ղևոնդ Վարդապետի «Պատմութիւն» երկի ստեղծումը
- 4) Մովսես Կաղանկատվացու «Պատմութիւն Աղուանից աշխարհի» երկի ստեղծումը
- 5) Մխիթար Գոշի «Դատաստանագրքի» կազմումը
- 6) Ծամնդավ բերդաքաղաքի հանձնումը Գագիկ Կարսեցուն

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑՈՒՄ

7-1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

1. Պատմական իրադարձությունը համապատասխանեցնել տարեթվին և գործչի անվանը.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Մոնղոլների հաղթանակը Խորեզմի շահի որդու նկատմամբ	1	1048	1	Դիոգենես
2	Լոռվա թագավորության մտնելը վրացական պետության կազմի մեջ	2	1071	2	Գագիկ II
3	Բյուզանդացիների պարտությունը Մանազկերտի ճակատամարտում	3	1113	3	Զալալեդդին
4	Սելջուկյան երկրորդ արշավանքը	4	1231	4	Դավիթ Շինարար
		5	1074	5	Գթլմուշ

1.

1	4	3
2	3	4
3	2	1
4	1	5

2.

1	4	3
2	3	4
3	1	1
4	2	5

3.

1	1	2
2	5	1
3	2	3
4	3	4

4.

1	4	2
2	3	4
3	2	1
4	1	5

2. Համապատասխանեցնել իշխանական տները և նրանց պատկանած տիրույթները.

1) Օրբելյաններ

2) Վաչուտյաններ

ա. Արցախ (Խաչեն)

բ. Սյունիք

1) 1-բ, 2-դ, 3-գ, 4-ա

2) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-բ

3) Պոռոջաններ

4) Հասան-Ջալալյաններ

գ. Վայոց ձոր

դ. Արագածոտն

ե. Ջավախք

3) 1-դ, 2-ե, 3-գ, 4-ա

4) 1-բ, 2-ա, 3-գ, 4-դ

3. Կատարել համապատասխանեցում.

Չորք

1) Վանի թագավորության զինված ուժերի ընդհանուր թիվը Սարդուրի II-ի օրոք

2) Հայկազուն-Երվանդականների օրոք ռազմադաշտ դուրս բերվող հայոց բանակի թիվը

3) Արշակունիների օրոք հայոց կանոնավոր բանակի թիվը

- 4) Բագրատունիների օրոք պատերազմների ժամանակ հայոց զորքի թիվը
 5) Կիլիկյան հայոց պետությունում պատերազմների ժամանակ հայոց զորքի թիվը

Թվաքանակ

ա. 48 հազար	դ. 100–120 հազար
բ. 80–100 հազար	ե. 300 հազար
գ. 90–100 հազար	զ. 350 հազար

1) 1–գ, 2–ա, 3–դ, 4–գ, 5–բ	3) 1–ե, 2–գ, 3–դ, 4–բ, 5–ա
2) 1–ե, 2–ա, 3–գ, 4–դ, 5–բ	4) 1–գ, 2–գ, 3–բ, 4–դ, 5–ա

4. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Աշտիշատի եկեղեցական ժողովի գումարումը
- 2) Ձիրավի ճակատամարտը
- 3) «Ամոթալի» պայմանագրի կնքումը
- 4) Վաղարշապատի Ս. Էջմիածին տաճարի կառուցումը
- 5) Հայաստանում քրիստոնեության հռչակումը պետական կրոն

ա. 371 թ.	դ. 363 թ.
բ. 301 թ.	ե. 303 թ.
գ. 370 թ.	զ. 354 թ.

1) 1–գ, 2–գ, 3–դ, 4–բ, 5–ե	3) 1–դ, 2–ա, 3–գ, 4–բ, 5–ե
2) 1–դ, 2–գ, 3–ա, 4–ե, 5–բ	4) 1–գ, 2–ա, 3–դ, 4–ե, 5–բ

5. Հայոց սպարապետների անունները համապատասխանեցնել պատմական իրադարձություններին.

- 1) Ձիրավի ճակատամարտը
- 2) պարսկական զորքի ջախջախումը, հայոց թագավորների ոսկորների ազատումը և վերաթաղումը Աղձք գյուղում
- 3) Օշականի Ցլու գլուխ լեռան ճակատամարտը
- 4) Խաղխաղի ճակատամարտը

ա. Արտավազդ Մամիկոնյան
բ. Վաչե Մամիկոնյան
գ. Վարդան Մամիկոնյան
դ. Վասակ Մամիկոնյան
ե. Մուշեղ Մամիկոնյան

1) 1–դ, 2–ա, 3–բ, 4–գ	3) 1–գ, 2–դ, 3–ե, 4–բ
2) 1–ե, 2–դ, 3–բ, 4–գ	4) 1–ե, 2–դ, 3–բ, 4–ա

6. Նախարարական տոհմերի անունները համապատասխանեցնել իրենց կողմից ղեկավարվող գործակալությունների անվանումներին.

1) մադիսագություն	3) սպարապետություն
2) հազարապետություն	4) ասպետություն

ա. Արծրունիներ	դ. Մամիկոնյաններ
բ. Խորխոռունիներ	ե. Գնունիներ, Ամատունիներ
գ. Բագրատունիներ	

1) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-բ	3) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-գ
2) 1-բ, 2-գ, 3-դ, 4-ե	4) 1-բ, 2-ե, 3-դ, 4-գ

7. Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել Արշակունիների արքայատոհմի գահակալության ժամանակաշրջանի իրադարձությունների և գործիչների վերաբերյալ իրենց խոսքերին.

- 1) « ...եթե կարողանաս հաղթել նրանց և պարտադրես ծառայելու, ես նրանց թիկունքը չեմ պաշտպանի»:
- 2) «Հայոց նախարարներին անցավ թագավորությունը, որովհետև թեպետև հարկը պարսից արքունիքն էր գնում, սակայն հայոց այրուձին ամբողջապես նախարարներն էին առաջնորդում պատերազմի ժամանակ»:
- 3) «Հայոց թագավորը վերադարձավ մեծ հաղթությամբ, շատ ավարով ու ցնձալից ուրախությամբ. նա վերադարձավ Հայաստան՝ Այրարատ գավառը՝ Վաղարշապատ քաղաքը. եկավ մեծ ուրախությամբ, բարի անունով ու շատ ավարով»:
- 4) «Նա հավատարիմ պահապան էր արդարադատության և իր կենցաղավարության մեջ զուսպ էր, նաև չափավոր ու ողջամիտ էր, ինչպես լավագույնները հույների և հռոմայեցիների մեջ»:

ա. Ղազար Փարպեցի	դ. Արիանոս
բ. Փավստոս Բուզանդ	ե. Եղիշե
գ. Մովսես Խորենացի	

1) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-ե	3) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-գ
2) 1-բ, 2-դ, 3-գ, 4-ե	4) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-դ

8. Արշակունիների արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել գահակալության տարիներին.

1) 370-374 թթ.	6) 374-378 թթ.
2) 385-388 թթ.	7) 350-368 թթ.
3) 330-338 թթ.	8) 378-387 թթ.
4) 388-414 թթ.	9) 422-428 թթ.
5) 339-350 թթ.	

ա. Արտաշես
բ. Պապ
գ. Տիրան
դ. Վարազդատ
ե. Խոսրով IV

զ. Արշակ II
է. Խոսրով III Կոտակ
ը. Արշակ III
թ. Վոամշապուհ
ժ. Տրդատ III

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-թ, 4-է, 5-ժ, 6-դ, 7-ը, 8-զ, 9-զ
- 2) 1-բ, 2-զ, 3-զ, 4-թ, 5-ե, 6-դ, 7-է, 8-ա, 9-ը
- 3) 1-դ, 2-ե, 3-զ, 4-թ, 5-բ, 6-ը, 7-զ, 8-ժ, 9-ա
- 4) 1-բ, 2-ե, 3-է, 4-թ, 5-զ, 6-դ, 7-զ, 8-ը, 9-ա

9. V դարի ազատագրական պայքարի հետ կապված մեջբերումները համապատասխանեցնել փաստերին.

- 1) «Առնում էին ոչ թե ինչպես վայել է արքունի արժանապատվությանը, այլ ավագակարար հափշտակելով, այն աստիճան, որ իրենք էլ մեծապես զարմանում էին, թե մի տեղից, որ այսքան գանձ է դուրս գալիս, էլ ինչպես է շեն մնում այդ աշխարհը»:
- 2) «Լավ ենք համարում մի անգամ մեռնել, քան թե ամեն օր եկեղեցու և քրիստոնեության արհամարհանքը և քակտումը տեսնել»:
- 3) «Դուք բնավ ոչինչ համարեցիք այս աշխարհը, քաջաբար մեռան նրանք, որ մեռան, և առավել քաջաբար ապրում եք դուք»:
- 4) «Մահ ոչ իմացեալ մահ է, մահ իմացեալ՝ անմահութիւն»:

ա. նախարարների հավաքը Շիրակում և ապստամբություն սկսելու վճիռը
բ. Նվարսակի հաշտության պայմանագրի կապակցությամբ Վաղարշ կայսեր խոսքերը
գ. Ճարմանայի ճակատամարտի վերաբերյալ Պերոզ արքայի խոսքերը
դ. Դենշապուհի կողմից աշխարհագրի անցկացումը և հարկերի ծանրացումը
ե. Եղիշեի խոսքերը Ավարայրի ճակատամարտում Վարդանանց սխրանքի մասին

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-ե
- 2) 1-զ, 2-դ, 3-բ, 4-ե
- 3) 1-դ, 2-բ, 3-զ, 4-ե
- 4) 1-ե, 2-ա, 3-զ, 4-դ

10. Ճակատամարտերը համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- 1) 481 թ.
- 2) 775 թ.
- 3) 370 թ.
- 4) 852 թ.
- 5) 371 թ.
- 6) 450 թ.
- 7) 703 թ.
- 8) 482 թ.
- 9) 637 թ.

ա. Ատրպատականում տեղի ունեցած ճակատամարտը
բ. Վարդանակերտի ճակատամարտը
գ. «Արյան լճի» ճակատամարտը

- դ. Ակոռի գյուղի ճակատամարտը
- ե. Ճարմանայի ճակատամարտը
- զ. Օշականի Յլու գլուխ լեռան ճակատամարտը
- է. Ձիրավի ճակատամարտը
- ը. Խաղխաղի ճակատամարտը
- թ. Արծնի գյուղի ճակատամարտը
- ժ. Քաղիսիայի ճակատամարտը

- 1) 1-ա, 2-ժ, 3-է, 4-զ, 5-բ, 6-ը, 7-թ, 8-ե, 9-դ
- 2) 1-բ, 2-թ, 3-ժ, 4-ե, 5-զ, 6-ը, 7-դ, 8-զ, 9-է
- 3) 1-զ, 2-դ, 3-ա, 4-է, 5-զ, 6-ժ, 7-բ, 8-թ, 9-ը
- 4) 1-դ, 2-թ, 3-ա, 4-զ, 5-է, 6-ը, 7-բ, 8-ե, 9-ժ

11. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Ճակատամարտը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Վարդանակերտի	1	481 թ.	1	Մուշեղ Մամիկոնյան
2	Ակոռիի	2	852 թ.	2	Քազարատ Քազրատունի
3	Արծնիի	3	451 թ.	3	Վահան Մամիկոնյան
4	«Արյան լճի»	4	775 թ.	4	Սմբատ Քազրատունի
		5	703 թ.	5	Գուրգեն Արծրունի

- 1)

1	5	2
2	3	5
3	1	1
4	4	3

2)

1	3	4
2	5	3
3	4	1
4	2	2

3)

1	2	3
2	1	5
3	4	2
4	5	4

4)

1	5	4
2	1	3
3	4	1
4	2	5

12. Արքաների անունները համապատասխանեցնել ենթակա թագավորությունների անվանումներին.

- 1) Վասպուրականի թագավորություն
- 2) Տաշիր-Ձորագետի (Լոռի) թագավորություն
- 3) Վանանդի կամ Կարսի թագավորություն
- 4) Սյունիքի թագավորություն

- ա. Սմբատ
- բ. Սենեքերիմ Արծրունի
- գ. Գագիկ Աբասյան
- դ. Տիգրան Բազրատունի
- ե. Դավիթ Անհողիմ

- 1) 1-գ, 2-ա, 3-բ, 4-դ
2) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-ա

- 3) 1-ա, 2-բ, 3-գ, 4-ե
4) 1-դ, 2-ե, 3-բ, 4-ա

13. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Թագավորությունը	N	Հիմնադրման տարեթիվը	N	Հիմնադիրը
1	Վասպուրականի	1	963 թ.	1	Գուրգեն Բագրատունի (Կյուրիկե)
2	Վանանդի կամ Կարսի	2	908 թ.	2	Գագիկ Բագրատունի
3	Տաշիր-Ձորագետի (Լոռի)	3	987 թ.	3	Մուշեղ Բագրատունի
4	Սյունիքի	4	966 թ.	4	Գագիկ Արծրունի
		5	978 թ.	5	Սմբատ իշխան

1)

1	4	5
2	5	1
3	1	3
4	3	2

2)

1	2	4
2	1	3
3	5	1
4	3	5

3)

1	2	2
2	3	5
3	1	3
4	5	4

4)

1	3	2
2	5	3
3	2	4
4	4	5

14. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Արքայատոհմը	N	Արքայի անունը	N	Գահակալման տարեթիվը
1	Արտաշեսյաններ	1	Լևոն II	1	914-928 թթ.
2	Հեթումյաններ	2	Արտավազդ I	2	1226-1270 թթ.
3	Բագրատունիներ	3	Պապ	3	1270-1289 թթ.
4	Արշակունիներ	4	Լևոն I	4	Ք. ա. 160-115 թթ.
		5	Աշոտ II Երկաթ	5	370-374 թթ.

1)

1	4	5
2	5	1
3	1	3
4	3	2

2)

1	2	4
2	1	3
3	5	1
4	3	5

3)

1	2	2
2	3	5
3	1	3
4	5	4

4)

1	3	2
2	5	3
3	2	4
4	4	5

15. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Արքայի կամ իշխանի անունը	N	Գահակալման տարեթիվը	N	Իրադարձությունը
1	Հեթում I	1	1169–1175 թթ.	1	Կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը Սիս
2	Մլեհ	2	1145–1169 թթ.	2	Հայ-եգիպտական հաշտության պայմանագրի կնքումը
3	Հեթում II	3	1320–1342 թթ.	3	Կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը Հռոմկլա
4	Թորոս II	4	1289–1306 թթ.	4	Հայ-մոնղոլական դաշինքի կնքումը
		5	1226–1270 թթ.	5	Սսի հռչակումը Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք

1)

1	5	2
2	3	1
3	1	4
4	2	3

2)

1	3	4
2	2	3
3	1	1
4	4	2

3)

1	2	3
2	1	5
3	4	4
4	3	2

4)

1	5	4
2	1	5
3	4	1
4	2	3

16. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) Աղթամարի կաթողիկոսություն
- 2) Երուսաղեմի հայոց պատրիարքություն
- 3) Գանձասարի կաթողիկոսություն
- 4) Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարքություն

- ա. Օսմանյան պետության հայ համայնքի հոգևոր կյանքի տնօրինում
- բ. Մերձավոր Արևելքում հայ ժողովրդի կրոնական և աշխարհիկ կյանքի կարգավորում
- գ. Վասպուրականի հայ բնակչության հոգևոր կյանքի տնօրինում
- դ. Կիլիկիայի և շրջակա տարածքների հայ բնակչության հոգևոր կյանքի տնօրինում
- ե. Այսրկովկասի արևելյան հատվածի ու հայկական Արցախ և Ուտիք նահանգների քրիստոնյա հայ բնակչության հոգևոր կյանքի տնօրինում

1) 1-գ, 2-ա, 3-բ, 4-դ	3) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-ա
2) 1-ա, 2-բ, 3-գ, 4-դ	4) 1-գ, 2-բ, 3-ե, 4-ա

17. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Վայրը
1	Սմբատ Արծրունու օծումը հայոց թագավոր	1	1547 թ.	1	Սեբաստիա
2	Ստեփանոս Սալմաստեցու գլխավորությամբ գաղտնի խորհրդաժողովի գումարումը	2	1361 թ.	2	Ադանա
3	Միքայել Սեբաստացու գլխավորությամբ գաղտնի խորհրդաժողովի գումարումը	3	1451 թ.	3	Էջմիածին
4	Մեսրոպ Արտազեցու գլխավորությամբ եկեղեցական ժողովի գումարումը	4	1562 թ.	4	Աղթամար կղզի
		5	1465 թ.	5	Սիս

1)

1	5	2
2	3	5
3	1	1
4	4	3

2)

1	3	4
2	1	3
3	4	1
4	2	2

3)

1	2	3
2	1	5
3	4	2
4	5	4

4)

1	5	4
2	1	3
3	4	1
4	2	5

18. X–XIV դդ. պատմիչների անունները համապատասխանեցնել իրենց աշխատության շարադրանքն ընդգրկող ժամանակահատվածին.

- 1) հնագույն ժամանակներից մինչև 1004 թ.
- 2) Հայկի և Բելի ավանդությունից մինչև 924 թ.
- 3) 1000–1071 թթ.
- 4) արարչագործությունից մինչև 1180 թ.
- 5) քրիստոնեության ընդունումից մինչև 1265 թ.

- ա. Հովհաննես Դրասխանակերտցի
- բ. Կիրակոս Գանձակեցի
- գ. Ստեփանոս Օրբելյան
- դ. Արիստակես Լաստիվերցի
- ե. Սամուել Անեցի
- զ. Ստեփանոս Տարոնեցի

- 1) 1–ա, 2–բ, 3–դ, 4–զ, 5–գ
- 2) 1–բ, 2–ա, 3–գ, 4–ե, 5–բ

- 3) 1–գ, 2–զ, 3–ե, 4–բ, 5–ա
- 4) 1–զ, 2–ա, 3–դ, 4–ե, 5–բ

19. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Հեղինակը	N	Բնագավառը	N	Աշխատությունը
1	Գրիգոր Տաթևացի	1	պատմագրություն	1	«Դատաստանագիրք»
2	Հովհան Մամիկոնյան	2	բժշկություն	2	«Աշխարհացոյց»
3	Սմբատ Գունդստաբլ	3	գրականություն	3	«Ջերմանց մխիթարութիւն»
4	Մխիթար Հերացի	4	իրավագիտություն	4	«Գիրք հարցմանց»
		5	փիլիսոփայություն	5	«Պատմութիւն Տարոնոյ»

1)

1	5	2
2	3	1
3	1	4
4	2	3

2)

1	3	4
2	2	3
3	1	1
4	4	2

3)

1	3	3
2	1	5
3	4	4
4	5	2

4)

1	5	4
2	1	5
3	4	1
4	2	3

20. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Հեղինակը	N	Բնագավառը	N	Աշխատությունը
1	Դավիթ Անհաղթ	1	պատմագրություն	1	«Թուղթ ընդհանրական»
2	Ստեփանոս Տարոնեցի	2	բժշկություն	2	«Աշխարհացոյց»
3	Ներսես Շնորհալի	3	մանրանկարչություն	3	«Ջերմանց մխիթարութիւն»
4	Մխիթար Հերացի	4	իրավունք	4	«Սահմանք իմաստասիրութեան»
		5	փիլիսոփայություն	5	«Տիեզերական պատմություն»

1)

1	5	2
2	3	1
3	1	4
4	2	3

2)

1	3	4
2	2	2
3	1	1
4	4	3

3)

1	3	3
2	1	5
3	4	4
4	2	1

4)

1	5	4
2	1	5
3	4	1
4	2	3

21. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Գործիչը	N	Տարեթիվը	N	Իրադարձությունը	N	Վայրը
1	Թորոս II	1	1254 թ.	1	Հայ-եգիպտական հաշտության պայմանագրի կնքումը	1	Տարսոն
2	Լևոն II	2	1323 թ.	2	Հալեպի ամիրայի հետ դաշինքի կնքումը	2	Հռոմկլա
3	Հեթում I	3	1151 թ.	3	Հայ-մոնղոլական պայմանագրի կնքումը	3	Սիս
4	Կոստանդին Լամբրոնացի	4	1173 թ.	4	Անտիոքի իշխան Բոհեմունդի հետ հաշտության պայմանագրի կնքումը	4	Կարակորում
		5	1194 թ.	5	Կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը	5	Կահիրե

1)

1	3	2	2
2	4	4	5
3	5	3	1
4	1	5	4

2)

1	4	5	3
2	5	4	2
3	1	3	1
4	3	1	4

3)

1	4	4	2
2	1	2	3
3	3	1	4
4	2	3	1

4)

1	3	5	2
2	5	4	3
3	1	3	4
4	2	1	5

22. Գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- 1) Մաշտոցի ստեղծած նշանագրերի գեղագրությունը
- 2) Արևմտյան Հայաստանում հայոց դպրոցներ բացելու թույլտվությունը
- 3) Մովսես Խորենացու «Պատմութիւն Հայոց» աշխատության մեկենասությունը
- 4) «Անշարժ տոմար» կազմելու փորձը

- ա. Անանիա Շիրակացի
բ. Թեոդոսիոս II
գ. Հռոփանոս

- դ. Սմբատ Բագրատունի
ե. Սահակ Բագրատունի

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-ե, 4-գ
2) 1-գ, 2-բ, 3-ա, 4-դ

- 3) 1-գ, 2-ե, 3-դ, 4-ա
4) 1-գ, 2-բ, 3-ե, 4-ա

23. Հեղինակի անունը համապատասխանեցնել նրա աշխատությունից մեջբերված խոսքին.

- 1) «Մահ ոչ իմացեալ մահ է, մահ իմացեալ՝ անմահութիւն»:
- 2) «Ո՛ր հասանէ գիտութիւն, ուր ոչ հասանէ բնութիւն»:
- 3) «Հայկական գործվածքներն այնքան գեղեցիկ են, որ նրանց նմանը չկա ծայրից ծայր ամբողջ աշխարհում»:
- 4) «Անիի տիրակալներից հետո «շահնշահ» տիտղոսն անցավ Գագիկ Կարսեցուն»:

- ա. Մովսես Խորենացի
- բ. Եղիշե
- գ. Մասուդի
- դ. Մատթեոս Ուռհայեցի
- ե. Դավիթ Անհաղթ

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-ե, 4-դ
- 2) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-դ

- 3) 1-բ, 2-ա, 3-գ, 4-ե
- 4) 1-ա, 2-ե, 3-բ, 4-գ

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

1. Համապատասխանեցնել հայոց արքաների և նրանց գահակալման շրջանի կաթողիկոսների անունները.

- ա. Արշակ II
- բ. Տիրան
- գ. Տրդատ III
- դ. Վռամշապուհ
- ե. Աշոտ I

- 1) Գրիգոր Լուսավորիչ
- 2) Սահակ Պարթև
- 3) Գևորգ Գառնեցի
- 4) Զաքարիա Չազեցի
- 5) Փառեն Աշտիշատեցի
- 6) Ներսես Մեծ

2. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Միլանի հրովարտակի ընդունումը
- բ. առաջին տիեզերական ժողովի գումարումը Նիկեայում
- գ. հայ-պարսկական զորքերի բախումը Ատրպատականում և Շապուհի փախուստը
- դ. Պապի սպանությունը
- ե. Ձիրավի ճակատամարտը

- 1) 370 թ.
- 2) 374 թ.
- 3) 373 թ.

- 4) 313 թ.
- 5) 371 թ.
- 6) 325 թ.

3. Գործակալության անունը համապատասխանեցնել գործառույթին.

- ա. արքունիքի և թագավորական պահակազորի հրամանատարություն
- բ. երկրի գինված ուժերի հրամանատարություն
- գ. երկրի տնտեսական-հարկային վարչություն, հանրային աշխատանքների, պետական պարիակների տնօրինություն
- դ. պալատական արարողությունների և օտար երկրների դեսպանների ընդունելության կազմակերպում
- ե. արքունի կալվածքների և գանձարանի հսկողություն

- 1) մեծ դատավարություն
- 2) ասպետություն
- 3) մադիսագություն

- 4) մարդպետություն
- 5) սպարապետություն
- 6) հազարապետություն

4. Արշակունիների արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել իրենց գահակալման շրջանի սպարապետների անուններին.

- ա. Վաչե Մամիկոնյան
- բ. Արտավազդ Մանդակունի
- գ. Մանվել Մամիկոնյան

- դ. Վասակ Մամիկոնյան
- ե. Մուշեղ Մամիկոնյան

- 1) Արշակ III
- 2) Պապ
- 3) Վռամշապուհ

- 4) Խոսրով III Կոտակ
- 5) Արշակ II
- 6) Տրդատ III

5. Արշակունիների թագավորության շրջանի գործիչների անունները համապատասխանեցնել տվյալ գործիչների վերաբերյալ աղբյուրներից արված մեջբերումներին.

- ա. «Հեռու ինձանից, չարագործ ծառա, որ տերերիդ վրա տեր ես դարձել, և ես չեմ ների քեզ և քո որդոց իմ նախնիների վրեժը...»:
- բ. «Քավ լիցի՝ իմ մոլորված ոչխարը մատնեմ գայլերին»:
- գ. «Քեզ պսակում եմ ..., որովհետև դու ձգտում էիր հայոց վրա թագավորելու, և իմ ասպետիս պարտքն է քեզ պսակել իմ հայրերի իշխանության կարգով»:
- դ. «Իմ այնքան ծառայությունների, արյուն ու քրտինք թափելու... հատուցումն այս եղավ: Բայց այս մահը երանի թե ձիու վրա ինձ հասներ»:
- ե. «Այժմ, երբ տեսնում ես ինձ կարճահասակ, մեծությանս չափը չես հասկանում, որովհետև մինչ այժմ ես քեզ համար առյուծ էի, իսկ այժմ՝ աղվես...»:

- 1) Սահակ Պարթև
- 2) Պապ
- 3) Մուշեղ Մամիկոնյան

- 4) Արշակ II
- 5) Վասակ Մամիկոնյան
- 6) Սմբատ Բագրատունի

6. Վ դարի իրադարձությունները համապատասխանեցնել ճակատամարտերին.

- ա. Խաղխաղի ճակատամարտ
- բ. Ավարայրի ճակատամարտ
- գ. Ներսեհապատի ճակատամարտ
- դ. Ակոռիի ճակատամարտ
- ե. Ճարմանայի ճակատամարտ

- 1) հայկական զորքերի անցումը Կուրի ձախ ափը և բուն Աղվանքի բերդերի և քաղաքների ազատագրումը
- 2) պարսկական հիմնական ուժերի ջախջախումը և Ատրվշնասպի սպանությունը

- 3) Սուրբ պատարագի սեղանի կանգնեցումը և չմկրտված զինվորների մկրտությունը
- 4) Հովհաննես Ա Մանդակունու ոգևորիչ ճառը
- 5) արաբների ջախջախումը, փախուստը և Երասխի ջրերում նրանցից շատերի խեղդամահ լինելը
- 6) հայոց տանուտեր Սահակ Բագրատունու, Վահանի եղբոր՝ Վասակ Մամիկոնյանի զոհվելը

7. Տարեթվերը համապատասխանեցնել պատմական իրադարձություններին.

- ա. հայ-արաբական դաշնագրի կնքումը
- բ. Արմինիա փոխարքայության կազմավորումը
- գ. Հայաստանի վերամիավորումը Թեոդորոս Ռշտունու կողմից
- դ. Խաչափայտի վերադարձը Երուսաղեմ
- ե. Հայաստանի բաժանումը Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև

- 1) 639 թ.
- 2) 631 թ.
- 3) 703 թ.
- 4) 652 թ.
- 5) 701 թ.
- 6) 591 թ.

8. Ճակատամարտերը համապատասխանեցնել մարտը ղեկավարող զորահրամանատարների անուններին.

- ա. Գուրգեն Արծրունի
- բ. Սմբատ Բագրատունի
- գ. Վարդան Մամիկոնյան
- դ. Վահան Մամիկոնյան
- ե. Մուշեղ Մամիկոնյան

- 1) «Արյան լճի» ճակատամարտը
- 2) Ավարայրի ճակատամարտը
- 3) Ներսեհապատի ճակատամարտը
- 4) Վարդանակերտի ճակատամարտը
- 5) Օշականի Յլու գլուխ լեռան ճակատամարտը
- 6) Արձնիի ճակատամարտը

9. Պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- ա. 775 թ.
- բ. 804 թ.
- գ. 607–608 թթ.
- դ. 618 թ.
- ե. 725 թ.

- 1) Ս. Հռիփսիմե եկեղեցու կառուցումը
- 2) Հերթ ոստիկանի կողմից «աշխարհագրի» անցկացումը
- 3) Արճեշի ճակատամարտը
- 4) Խաչափայտի վերադարձը Երուսաղեմ
- 5) Վրաց եկեղեցու անջատումը Հայոց եկեղեցուց
- 6) Աշոտ Բագրատունու (Մսակեր) ճանաչումը հայոց իշխան

10. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. 1036
բ. մոտ 85 000
գ. 400

դ. 900
ե. ավելի քան 90 000

- 1) հայոց զինված ուժերի թիվը Ձիրավի ճակատամարտում
- 2) հայոց զինված ուժերի թիվը Ակոռիի ճակատամարտում
- 3) Ավարայրի ճակատամարտում զոհված պարսիկների թիվը
- 4) հայոց զինված ուժերի թիվը «Արյան լճի» ճակատամարտում
- 5) հայ նահատակների թիվը Ավարայրի ճակատամարտում
- 6) նախարարական տների հեծելազորի թիվն ըստ Ջորանամակի

11. Եկեղեցական ժողովները համապատասխանեցնել դրանք հրավիրած կաթողիկոսների անուններին.

ա. Զաքարիա Զազեցի
բ. Հովսեփ Ա Վայոցձորցի
գ. Ներսես Բ Բագրևանդցի
դ. Բաբգեն Ա
ե. Ներսես Մեծ

- 1) Աշտիշատի ժողովը
- 2) Դվինի I եկեղեցական ժողովը
- 3) Դվինի II եկեղեցական ժողովը
- 4) Շահապիվանի եկեղեցական ժողովը
- 5) Քաղկեդոնի ժողովը
- 6) Շիրակավանի ժողովը

12. Գործիչների անունները համապատասխանեցնել պատմական իրադարձություններին.

ա. Սմբատ I Բագրատունի
բ. Զաքարիա Զազեցի կաթողիկոս
գ. Կատրամիդե թագուհի

դ. Վահրամ Պահլավունի
ե. Խոսրովանույշ թագուհի

- 1) Սանահինի և Հաղպատի վանքերի հիմնումը
- 2) Ծումբ գյուղի մոտ տարած հաղթանակը Մամլան ամիրայի դեմ
- 3) կաթողիկոսական աթոռի հաստատումը Արգինայում
- 4) Անիի Կաթողիկե եկեղեցու կառուցումը
- 5) Շիրակավանի ժողովի հրավիրումը
- 6) Դղս գյուղի ճակատամարտը

13. Տարեթվերը համապատասխանեցնել պատմական իրադարձություններին.

- ա. կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը Աղթամարից Արգինա
- բ. Մանազկերտի ճակատամարտը
- գ. Անիի Կաթողիկե եկեղեցու կառուցման ավարտը
- դ. Վասպուրականի ենթակա թագավորության անկումը
- ե. Տարոնի Բագրատունիների իշխանության բռնակցումը Բյուզանդական կայսրությանը

- 1) 1001 թ.
- 2) 1021 թ.
- 3) 961 թ.
- 4) 948 թ.
- 5) 1071 թ.
- 6) 966 թ.

14. Հայոց սպարապետների անունները համապատասխանեցնել իրենց գործունեության ժամանակաշրջանին.

- ա. IV դ.
- բ. X–XI դդ.
- գ. V դ.
- դ. VII դ.
- ե. IX դ.

- 1) Թեոդորոս Ռշտունի
- 2) Վահրամ Պաիվալունի
- 3) Մուշեղ Մամիկոնյան
- 4) Վահան Մամիկոնյան
- 5) Կոստանդին Հեթումյան
- 6) Սմբատ Բագրատունի

15. Արքայատոհմերի անունները համապատասխանեցնել արքաների անուններին.

- ա. Լևոն Մեծագործ
- բ. Պապ
- գ. Լևոն IV
- դ. Աշոտ Երկաթ
- ե. Արտավազդ II

- 1) Արշակունիներ
- 2) Բագրատունիներ
- 3) Արտաշեսյաններ
- 4) Հայկազուն Երվանդունիներ
- 5) Հեթումյաններ
- 6) Ռուբինյաններ

16. Տարեթվերը համապատասխանեցնել պատմական իրադարձություններին.

- ա. Միրիոկեֆալոնի ճակատամարտը
- բ. Չմանկատուկի ճակատամարտը
- գ. Մառիի ճակատամարտը
- դ. Լևոն II իշխանի թագադրումը
- ե. Լամբրոն անառիկ բերդի գրավումը Լևոն Մեծագործի կողմից

- 1) 1266 թ.
- 2) 1198 թ.
- 3) 1243 թ.
- 4) 1176 թ.
- 5) 1194 թ.
- 6) 1202 թ.

17. Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել իրենց աշխատության բովանդակությանը.

- ա. XIV դարի վերջին և XV դարի առաջին կեսին Հայաստանում և հարակից երկրներում տեղի ունեցած կարևոր իրադարձությունների պատմություն
- բ. Հայոց Արևելից կողմանց և բուն Աղվանքի պատմություն
- գ. 1000–1071 թթ. ընկած ժամանակաշրջանի իրադարձությունների և աղանդավորական շարժումների պատմություն
- դ. «անսկիզբ» ժամանակներից մինչև 1267 թ. պատմություն, մոնղոլական ժամանակաշրջանի պատմություն
- ե. Արաբական խալիֆայության տիրապետության դեմ պայքարի պատմություն

- 1) Վարդան Արևելցի
- 2) Ղևոնդ պատմիչ
- 3) Փավստոս Բուզանդ
- 4) Մովսես Կաղանկատվացի
- 5) Արիստակես Լաստիվերցի
- 6) Թովմա Մեծոփեցի

18. Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել աշխատությունների վերնագրերին.

- ա. «Վարք Մաշտոցի»
- բ. «Վասն Վարդանայ եւ Հայոց պատերազմին»
- գ. «Պատմութիւն Հայոց»
- դ. «Ժամանակագրություն»
- ե. «Տիեզերական պատմություն»

- 1) Թովմա Արծրունի
- 2) Ստեփանոս Տարոնեցի
- 3) Մատթեոս Ուտհայեցի
- 4) Կորյուն
- 5) Ագաթանգեղոս
- 6) Եղիշե

19. Աշխատությունների վերնագրերը համապատասխանեցնել հեղինակների անուններին.

- ա. Գրիգոր Տաթևացի
- բ. Դավիթ Անհաղթ
- գ. Ներսես Շնորհալի
- դ. Եզնիկ Կողբացի
- ե. Մխիթար Հերացի

- 1) «Եղծ աղանդոց»
- 2) «Սահմանք իմաստասիրութեան»
- 3) «Ջերմանց մխիթարութիւն»
- 4) «Ձմռան հատոր»
- 5) «Դատաստանագիրք»
- 6) «Թուղթ ընդհանրական»

20. Հայ իմաստասերների անունները համապատասխանեցնել իրենց գործունեության դարաշրջանին.

- ա. XIII դար
- բ. XIV դար
- գ. V դար

- դ. VII դար
- ե. IV դար

- 1) Պարոյր Հայկազն
- 2) Վահրամ Բաբունի
- 3) Անանիա Շիրակացի

- 4) Գրիգոր Մագիստրոս Պահլավունի
- 5) Հովհան Որոտնեցի
- 6) Եզնիկ Կողբացի

21. Հայ պատմիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. հայ պատմագրության մեջ ժամանակագրության ժանրի հիմնադրումը
- բ. Փավստոս Բուզանդի պատմության շարունակումը
- գ. հայկական առաջին դատաստանագրքի ստեղծումը
- դ. Հայոց ամբողջական պատմության առաջին շարադրումը
- ե. հայ պատմագրության մեջ Հայաստանի առանձին տարածաշրջաններին նվիրված պատմության ժանրի հիմնադրումը

- 1) Ղազար Փարպեցի
- 2) Դավիթ Ալավկատրոփի
- 3) Մատթեոս Ուռհայեցի

- 4) Ստեփանոս Տարոնեցի
- 5) Մովսես Կաղանկատվացի
- 6) Մովսես Խորենացի

22. Հիմնադիր գործիչների անունները համապատասխանեցնել ուսումնագիտական կենտրոնների անուններին.

- ա. Հովհաննավանքի դպրոց
- բ. Նոր Զուղայի դպրոց
- գ. Նարեկի վարդապետարան

- դ. Սկևռայի դպրոց
- ե. Գլաձորի համալսարան

- 1) Եսայի Նչեցի
- 2) Ներսես Մշեցի
- 3) Ներսես Լամբրոնացի

- 4) Մովսես Տաթևացի
- 5) Անանիա Նարեկացի
- 6) Խաչատուր Կեսարացի

23. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Հայոց Մեծ թվականի սկիզբը
- բ. Աղբերց վանքի դպրոցի հիմնադրումը
- գ. հայկական առաջին դատաստանագրքի ստեղծումը
- դ. մեզ հասած մանրանկարներով զարդարված առաջին ամբողջական ձեռագրի ստեղծումը
- ե. Երևանի Անանիա առաքյալի անապատի հիմնադրումը

1) 1620 թ.	4) մոտ 1130 թ.
2) 851 թ.	5) 552 թ.
3) մոտ 1408 թ.	6) 1280–ական թթ.

24. Հեղինակների անունները համապատասխանեցնել աշխատության վերնագրերին.

- ա. «Համառօտ լուծումն Առաքինութեանցն Արիստոտելի»
 բ. «Սաղմոսարան»
 գ. «Տարեգիրք»
 դ. «Ժամանակագրություն»
 ե. «Պատմութիւն Թամուր Լանկին և յաջորդաց իւրոց»

1) Գրիգոր Դարանաղցի	4) Պլատոն
2) Թովմա Մեծփեցի	5) Աբգար դպիր
3) Գրիգոր Տաթևացի	6) Սմբատ Գունդստաբլ

25. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել դարաշրջաններին.

ա. XIII դար	դ. XVI դ. վերջ
բ. XII դար	ե. XV դար
գ. XVII դ. սկիզբ	

- 1) Բաղեշի Ամիրդոլու վանքի դպրոցի հիմնադրումը
- 2) Հարանց անապատի դպրոցի հիմնադրումը
- 3) Դրիմի Անտոնի անապատի հայոց դպրոցի 60–ամյա գործունեությունը
- 4) Գլաձորի համալսարանի հիմնադրումը
- 5) Հայկական տպագրության ստեղծումը
- 6) Անիի վարդապետարանի վերելքը

26. Արշակունիների արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Դվին մայրաքաղաքի կառուցումը
 բ. Ձիրավի ճակատամարտը
 գ. հայոց այբուբենի ստեղծումը
 դ. Աշտիշատի ժողովի գումարումը
 ե. Հուսիկ հայրապետի նահատակությունը
 գ. քրիստոնեության հռչակումը պետական կրոն

1) Վռամշապուհ	4) Խոսրով III Կոտակ
2) Արշակ II	5) Պապ
3) Տիրան	6) Տրդատ II
	7) Տրդատ Մեծ

27. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. մագքուիթների Սանեսան թագավորի զորքերի ներխուժումը Հայաստան
- բ. Մեծ Հայք թագավորության բաժանումը Սասանյան Պարսկաստանի և Հռոմեական կայսրության միջև
- գ. Միլանի հրովարտակի ընդունումը
- դ. Պապի հաստատումը հայոց գահին
- ե. հայոց այբուբենի ստեղծումը
- զ. Արշակ II արքայի մեկնումը Տիգրան

- 1) 370 թ.
- 2) 405 թ.
- 3) 387 թ.
- 4) 368 թ.
- 5) 325 թ.
- 6) 313 թ.
- 7) 335 թ.

28. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Մանվել Մամիկոնյանի պահանջով Հայաստանից հեռացած հայոց արքան
- բ. Վաղես կայսեր հրամանով դավադրաբար սպանված հայոց արքան
- գ. Ձիրավի ճակատամարտում հայոց սպարապետը
- դ. Աշտիշատ գյուղում եկեղեցու առաջին ժողովը հրավիրած կաթողիկոսը
- ե. Շապուհ արքայի կողմից սպանված հայոց սպարապետը
- զ. հայոց այբուբենի ստեղծման գործում մեծ դերակատարում ունեցած կաթողիկոսը

- 1) Մուշեղ Մամիկոնյան
- 2) Պապ
- 3) Ներսես Մեծ
- 4) Վարազդատ
- 5) Արտավազդ II
- 6) Սահակ Պարթև
- 7) Վասակ Մամիկոնյան

29. Արշակունիների արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց գահակալման տարիներին տեղի ունեցած իրադարձություններին.

- ա. Աղձնիքի Բակուր բղեշխի և Դատաբեն Բզնունու մահապատիժը
- բ. Հուսիկ-Շահակ կաթողիկոսի ձեռնադրումը Հայաստանում
- գ. Օտա Ամատունու նշանակումը Հայոց հազարապետ
- դ. «Ամոթալի» պայմանագրի կնքումը
- ե. Հուսիկ կաթողիկոսի ձեռնադրումը Մաժակ-Կեսարիայում
- զ. Սահակ Պարթևի նշանակումը հայոց կաթողիկոս

- 1) Խոսրով IV
- 2) Արշակ II
- 3) Տիրան
- 4) Վարազդատ
- 5) Պապ
- 6) Խոսրով III Կոտակ
- 7) Տրդատ III

30. Վայրերը համապատասխանեցնել Գրիգոր Լուսավորչի գործունեության հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Գրիգորի բանտարկությունը
- բ. Գրիգորի ձեռնադրությունը եպիսկոպոս Ղևոնդիոսի կողմից
- գ. արքայական ընտանիքի և հայոց զորքի կողմից Գրիգորին դիմավորելը
- դ. Իննակնյան Ս. Կարապետ եկեղեցու հիմնադրումը
- ե. Ս. Երրորդություն եկեղեցու հիմնադրումը
- զ. աշխարհիկ կյանքից առանձնացումը և անցումը ճգնավորական կյանքին

- 1) Դարանաղի գավառ՝ Սեպուհ լեռան Մանյա այրք
- 2) Բագավան՝ Նպատ լեռան ստորոտ
- 3) Աշտիշատ
- 4) Տարոն՝ Քարքե լեռան լանջ
- 5) Խոր Վիրապ
- 6) Վաղարշապատ
- 7) Կեսարիա (Մաժակ)

31. Դեպքերը համապատասխանեցնել դրանց վերաբերյալ աղբյուրներից մեջբերված վկայություններին.

- ա. «Հեռու ինձանից, չարագործ ծառա, որ տերերիդ վրա տեր ես դարձել, և ես չեմ ների քեզ և քո որդոց իմ նախնիների վրեժը...»:
- բ. «Քաղ լիցի՝ իմ մոլորված ոչխարը մատնեմ գայլերին»:
- գ. «Քեզ պսակում եմ, ..., որովհետև դու ձգտում էիր հայոց վրա թագավորելու, և իմ ասպետիս պարտքն է քեզ պսակել իմ հայրերի իշխանության կարգով»:
- դ. «... հնում Կեսարիայի ուրիշ տասը քաղաք մերն են եղել, էտ տուր, Ուռհա (Եղե-սիա) քաղաքն էլ մեր նախնիքն են շինել, ուստի, եթե չես ուզում, որ խոռվություն ծագի մեր մեջ, էտ տուր»:
- ե. «Այժմ, երբ տեսնում ես ինձ կարճահասակ, մեծությանս չափը չես հասկանում, որովհետև մինչ այժմ ես քեզ համար առյուծ էի, իսկ այժմ՝ աղվես...»:
- զ. « ...եթե կարողանաս հաղթել նրանց և պարտադրես ծառայելու, ես նրանց թիկունքը չեմ պաշտպանի»:

- 1) Սահակ Պարթևի խոսքը Արտաշեսի գահընկեցությանը դեմ լինելու առիթով
- 2) Պապի ներկայացրած պահանջը Վաղես կայսրին
- 3) Հովհաննոս կայսեր խոսքերը պարսից արքային
- 4) Արշակ II-ի ըմբոստացումը պարսից արքայի դեմ
- 5) սպարապետ Վասակ Մամիկոնյանի պատասխանը պարսից արքային
- 6) Մուշեղ Մամիկոնյանի պատասխանը պարսից արքային
- 7) դավաճան Մերուժան Արծրունու մահապատժի իրականացումը

32. Արշակունիների արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել գահակալության տարիներին.

ա. 370–374 թթ.
բ. 388–414 թթ.
գ. 330–338 թթ.

դ. 378–387 թթ.
ե. 339–350 թթ.
զ. 374–378 թթ.

1) Արշակ III
2) Պասպ
3) Տիրան
4) Վարազդատ

5) Վուամշապուհ
6) Արշակ II
7) Խոսրով III Կոտակ

33. V դարի ազատագրական պայքարի հետ կապված տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

ա. Հովսեփ Ա Վայոցձորցու գլխավորությամբ եկեղեցական ժողովի հրավիրումը Արտաշատում
բ. Հայաստանում աշխարհագրի անցկացումը Դենշապուհի կողմից
գ. Ավարայրի ճակատամարտը
դ. Ճարմանայի ճակատամարտը
ե. Հազկերտի պահանջով հայոց նախարարների ժամանումը Տիգրան
զ. հայ նախարարների հավաքը Շիրակում և ապստամբություն սկսելու որոշումը

1) 449 թ.
2) 484 թ.
3) 447 թ.
4) 451 թ.

5) 482 թ.
6) 450 թ.
7) 481 թ.

34. Հայոց կաթողիկոսների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

ա. Ս. Հռիփսիմեի տաճարի կառուցումը
բ. Ավարայրի ճակատամարտը
գ. Ներսեհապատի ճակատամարտը
դ. Արշակունյաց արքայատոհմի անկումը
ե. Դվինի 554 թ. եկեղեցական ժողովի գումարումը
զ. Զվարթնոցի տաճարի կառուցումը

1) Ներսես Բ Բագրևանդցի
2) Հովհաննես Բ Գաբեղենացի
3) Սահակ Պարթև
4) Հովհաննես Ա Մանդակունի

5) Ներսես Գ Տայեցի
6) Հովսեփ Ա Վայոցձորցի
7) Կոմիտաս Մամիկոնյան

35. Տարեթվերը համապատասխանեցնել ճակատամարտերին.

- ա. Խաղխաղի ճակատամարտը
- բ. Վարդանակերտի ճակատամարտը
- գ. Ակոռի գյուղի ճակատամարտը
- դ. Արծնի գյուղի ճակատամարտը
- ե. Ճարմանայի ճակատամարտը
- զ. «Արյան լճի» ճակատամարտը

- 1) 481 թ.
- 2) 775 թ.
- 3) 482 թ.
- 4) 852 թ.
- 5) 451 թ.
- 6) 450 թ.
- 7) 703 թ.

36. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Հայաստանի բաժանումը Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև
- բ. Հովսեփ Ա Վայոցձորցու գլխավորությամբ եկեղեցական ժողովի գումարումը Շահապիվանում
- գ. Հայաստանի վերամիավորումը Թեոդորոս Ռշտունու կողմից
- դ. Բաբգեն Ա կաթողիկոսի գլխավորությամբ եկեղեցական ժողովի գումարումը Դվինում
- ե. Հովսեփ Ա Վայոցձորցու գլխավորությամբ եկեղեցական ժողովի գումարումը Արտաշատում
- զ. հայերի հակաարաբական առաջին ապստամբությունը

- 1) 449 թ.
- 2) 506 թ.
- 3) 703 թ.
- 4) 652 թ.
- 5) 591 թ.
- 6) 444 թ.
- 7) 639 թ.

37. Ապստամբությունների տարեթվերը համապատասխանեցնել ապստամբությունների ղեկավարների անուններին.

- ա. Վահան Մամիկոնյան
- բ. Բագարատ Բագրատունի, Աշոտ և Գուրգեն Արծրունիներ
- գ. Գրիգոր և Դավիթ Մամիկոնյաններ
- դ. Արտավազդ Մամիկոնյան, Մուշեղ Մամիկոնյան, Սմբատ Բագրատունի
- ե. Հովհաննես և Արտավան Արշակունիներ
- զ. Վարդան Մամիկոնյան (Վարդան Կրտսեր)

- 1) 571 թ.
- 2) 748–750 թթ.
- 3) 774–775 թթ.
- 4) 850–855 թթ.
- 5) 481–484 թթ.
- 6) 450–451 թթ.
- 7) 539 թ.

38. Պատմական գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

ա. Թեոդորոս Ռշտունի	դ. Արշակ Արշակունի
բ. Գրիգոր Մամիկոնյան	ե. Վահան Մամիկոնյան
գ. Մուշեղ Մամիկոնյան	զ. Արտավազդ Մամիկոնյան

- 1) Հուստինիանոս I-ի դեմ խռովությունը
- 2) Նվարսակի պայմանագրի կնքումը
- 3) Շիրակում արաբ զլխավոր հարկահանի վրա հարձակումը և ամբողջ հավաքած հարկի խլումը
- 4) հայ-արաբական պայմանագրի կնքումը
- 5) Ս. Գրիգոր եկեղեցու և իշխանական պալատի կառուցումը Արուճում
- 6) Վարդանակերտի ճակատամարտը
- 7) Տարոն ներխուժած արաբական ջոկատի ջախջախումը հայ ապստամբների կողմից և նրանց ամրանալը Արտազերս ամրոցում

39. Եկեղեցական ժողովները համապատասխանեցնել դրանց գումարման տարեթվերին.

ա. 451 թ.	դ. 869 թ.
բ. 554 թ.	ե. 354 թ.
գ. 506 թ.	զ. 444 թ.

1) Շիրակավանի ժողովը	5) Նիկեայի ժողովը
2) Քաղկեդոնի ժողովը	6) Դվինի I ժողովը
3) Շահապիվանի ժողովը	7) Աշտիշատի ժողովը
4) Դվինի II ժողովը	

40. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Վասիլ I	1) Խաչենի տիրակալ
բ. Յուսուֆ	2) Վրաստանի թագավոր
գ. Հասան-Ջալալ	3) Ատրպատականի ամիրա
դ. Մանգու	4) Վասպուրականի թագավոր
ե. Դավիթ Շինարար	5) Սելջուկյան պետության սուլթան
զ. Ալի-Ասլան	6) Բյուզանդիայի կայսր
	7) Մոնղոլական տերության մեծ խան

41. Բագրատունյաց արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

ա. Անիի պարիսպների երկրորդ գծի կառուցումը
բ. Բագրատունիների արքայատոհմի անկումը
գ. Դողս գյուղի ճակատամարտը

- դ. Սևանա կղզու ճակատամարտը
- ե. կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը Արգինայի վանք
- զ. Անիի Կաթողիկե եկեղեցու կառուցումը

- 1) Սմբատ I
- 2) Սմբատ II
- 3) Գագիկ I
- 4) Աշոտ III
- 5) Գագիկ II
- 6) Աշոտ Երկաթ
- 7) Աբաս

42. Բագրատունյաց արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Անիի հռչակումը մայրաքաղաք
- բ. հաշտություն կնքելու նպատակով արքայի հրավիրումը Կոստանդնուպոլիս և կալանավորումը
- գ. հակաարաբական դաշինքի կնքումը Կոստանդնուպոլիսում
- դ. Կարսի հռչակումը Հայաստանի մայրաքաղաք
- ե. Վայոց ձորի իշխանության վերացումը և Արցախի մեծ մասի միավորումը Մեծ Հայքի թագավորությանը
- զ. Ատրպատականի Յուսուֆ ամիրայի հարձակումը Հայաստանի վրա

- 1) Սմբատ I
- 2) Աշոտ I
- 3) Գագիկ I
- 4) Աշոտ III
- 5) Գագիկ II
- 6) Աշոտ Երկաթ
- 7) Աբաս

43. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Կարսի մատույցներում սելջուկների առաջնորդ Տուղրիլի մերձավորին վիրավորած հայ հերոսը
- բ. Անիի Կաթողիկե եկեղեցու ճարտարապետը
- գ. Գառնիում փոքր զորաջոկատով Բեշիրի զորքերին պարտության մատնած իշխանը
- դ. Սասուն-Խուրթ գավառում VIII դ. կեսի ապստամբության ղեկավարը
- ե. Բագրատունիների արքունիքը Կարս տեղափոխած արքան
- զ. անհնազանդության պատճառով իր հողերից զրկված և «Անհողին» մականունը ստացած Տաշիր-Ձորագետի արքան

- 1) Գևորգ
- 2) Տրդատ
- 3) Հովհան
- 4) Թաթուլ
- 5) Գագիկ
- 6) Դավիթ
- 7) Աբաս

44. Թաթար–մոնղոլների հետ կապված պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

ա. 1236 թ.	դ. 1254 թ.
բ. 1220 թ.	ե. 1244 թ.
գ. 1219 թ.	զ. 1259 թ.

- 1) հայ–մոնղոլական պայմանագրի կնքումը
- 2) Տարոնի, Վասպուրականի, Աղձնիքի նվաճումը մոնղոլների կողմից
- 3) Չարմաղանի գլխավորությամբ մոնղոլական 30 000–անոց բանակի ներխուժումը Հայաստան
- 4) հայ–վրացական միացյալ ապստամբությունը մոնղոլների դեմ
- 5) Չինգիզ խանի աշխարհակալ նվաճումների սկիզբը, Խորեզմի շահի պարտությունը
- 6) Իկոնիայի սուլթանության պարտությունը և Երզնկայի, Տերիկի, Կեսարիայի և Սեբաստիայի նվաճումը մոնղոլների կողմից
- 7) մոնղոլների ներխուժումը Այսրկովկաս, Կոտմանի ճակատամարտը

45. XII–XIII դարերի հայ–վրացական զինակցության հետ կապված պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

ա. 1113 թ.	դ. 1209 թ.
բ. 1196 թ.	ե. 1206 թ.
գ. 1203 թ.	զ. 1199 թ.

- 1) Դվինի ազատագրումը
- 2) Անիի վերջնական ազատագրումը
- 3) Լոռու ազատագրումը
- 4) Կարսի ազատագրումը
- 5) Ամբերդի ազատագրումը
- 6) Մանազկերտի և Արճեշի ազատագրումը
- 7) Շահ–Արմենների նստավայր Խլաթի պաշարումը

46. Հայոց կաթողիկոսների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

ա. Աղթամար կղզուց կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը Արգինա
բ. Բագարան քաղաքում Աշոտ Բագրատունու օծումը հայոց թագավոր
գ. Ամենայն հայոց կաթողիկոսության վերահաստատումը Էջմիածնում
դ. գաղտնի խորհրդաժողովի հրավիրումը Էջմիածնում և նրա գլխավորությամբ պատվիրակության մեկնումը Եվրոպա
ե. Սսի և Աղանայի XIV դ. սկզբների ժողովների որոշումների չեղյալ հայտարարելը
զ. Տարսն քաղաքում Լևոն իշխանի օծումը հայոց թագավոր

- 1) Հովհաննես Բ Գաբելենացի
- 2) Մեսրոպ Արտազեցի
- 3) Ստեփանոս Սալմաստեցի
- 4) Կիրակոս Վիրապեցի

- 5) Գրիգոր Զ Ապիրատ
- 6) Գևորգ Գառնեցի
- 7) Անանիա Մոկացի

47. Պաշտոնը համապատասխանեցնել գործառույթին.

- ա. արքունի պալատի կառավարիչ, արքունի եկամուտների և ծախսերի տնօրինում
- բ. արքունի քարտուղար, օտար երկրների ներկայացուցիչների հետ բանակցությունների ղեկավարում
- գ. արքունական հեծելազորի հրամանատար
- դ. սպարապետ, բանակի ընդհանուր հրամանատարության իրականացում
- ե. սպարապետի տեղակալ, բանակի սպառազինության և պարենի մատակարարման ղեկավարում
- զ. խնամակալ, թագավորի առաջին խորհրդական, անչափահասության դեպքում արքայի և ամբողջ երկրի խնամակալության իրականացում

- 1) ասպետ
- 2) պայլ
- 3) սենեսկալ
- 4) սպասալար
- 5) կանցլեր
- 6) գունդստարլ
- 7) մարաջախտ

48. Պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

ա. 1555 թ.	դ. 1639 թ.
բ. 1299 թ.	ե. 1604 թ.
գ. 1453 թ.	զ. 1638 թ.

- 1) Կասրե-Շիրինի պայմանագիրը
- 2) Ամասիայի հաշտության պայմանագիրը
- 3) Թավրիզի գրավումը շահ Աբասի կողմից
- 4) Օսմանյան պետության հիմնադրումը
- 5) Բաղդադի գրավումը օսմանյան բանակների կողմից
- 6) Կոստանդնուպոլսի գրավումը օսմանյան բանակի կողմից
- 7) հայ բնակչության բռնագաղթեցումը շահ Աբասի կողմից

49. Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել աշխատությունների վերնագրերին.

- ա. «Տիեզերական պատմություն»
- բ. «Պատմութիւն Աղուանից աշխարհի»
- գ. «Պատմութիւն»
- դ. «Պատմութիւն Տարոնոյ»
- ե. «Պատմութիւն նահանգին Սիսական»
- զ. «Արծրունիների տան պատմություն»

- 1) Սեբեոս
- 2) Ստեփանոս Օրբելյան
- 3) Թովմա Մեծոփեցի
- 4) Ստեփանոս Տարոնեցի

- 5) Թովմա Արծրունի
- 6) Հովհան Մամիկոնյան
- 7) Մովսես Կաղանկատվացի

50. Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել իրենց աշխատության բովանդակությանը.

- ա. Վասպուրական նահանգի և Արծրունիների տոհմի պատմությունը
- բ. Արցախ և Ուտիք աշխարհների և բուն Աղվանքի քաղաքական, եկեղեցական, մշակութային և ժողովրդագրական պատմությունը
- գ. 1000–1071 թթ. ընկած ժամանակաշրջանի իրադարձությունների և աղանդավորական շարժումների պատմությունը
- դ. Արևելյան Եվրոպայի երկրների, Իտալիայի, Մերձավոր Արևելքի և Եգիպտոսի հայկական գաղթավայրերի մասին տեղեկություններ
- ե. Վարդան Մամիկոնյանի գլխավորած ժողովրդական հզոր ապստամբության պատմությունը
- զ. Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման պատմությունը

- 1) Ագաթանգեղոս
- 2) Եղիշե
- 3) Թովմա Մեծոփեցի
- 4) Արիստակես Լաստիվերցի

- 5) Մովսես Կաղանկատվացի
- 6) Թովմա Արծրունի
- 7) Սիմեոն Լեհացի

51. Հայ պատմիչների անունները համապատասխանեցնել իրենց գործունեության դարաշրջանին.

- ա. XIII դար
- բ. XV դար
- գ. V դար

- դ. XI դար
- ե. XVII դար
- զ. VIII դար

- 1) Արիստակես Լաստիվերցի
- 2) Մովսես Խորենացի
- 3) Առաքել Դավրիժեցի
- 4) Ղևոնդ

- 5) Սամուել Անեցի
- 6) Կիրակոս Գանձակեցի
- 7) Թովմա Մեծոփեցի

52. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Մոսկվայում հաստատված նորջուղայեցի նշանավոր արվեստագետը
- բ. հայկական տպագրության հիմնադիրը
- գ. Աղթամարի Ս. Խաչ եկեղեցու ճարտարապետը
- դ. Նորավանքի նշանավոր խաչքարագործ վարպետը
- ե. Հռոմկլայում ստեղծագործած նշանավոր մանրանկարիչը
- զ. Սկևռայում ստեղծագործած նշանավոր մանրանկարիչը

1) Մանվել	5) Թորոս Ռուլին
2) Մոմիկ	6) Պողոս
3) Գրիգոր Մլիճեցի	7) Բոգդան Սալթանով
4) Հակոբ Մեղապարտ	

53. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. հայերեն առաջին գրքի տպագրությունը
- բ. «Սաղմոսարան»-ի տպագրությունը Վենետիկում
- գ. հայկական տպարանի ստեղծումը Նոր Զուղայում
- դ. Առաքել Դավրիժեցու պատմագրական աշխատության տպագրությունը հեղինակի կենդանության օրոք
- ե. հայատառ դիպչաղբերեն աղոթագրքի տպագրությունը Լվովում
- զ. Անիի Մայր տաճարի կառուցման ավարտը

1) 1618 թ.	5) 1562 թ.
2) 1001 թ.	6) 1566 թ.
3) 1512 թ.	7) 1669 թ.
4) 1638 թ.	

54. Հայ մշակութային գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց գաղափարներին, տեսակետներին կամ կարծիքներին.

- ա. հակադիր ուսմունքներից քրիստոնեական հավատքի պաշտպանությունը
- բ. ըստ թվաբանության, բնագիտության և աստվածաբանության՝ գիտությունների դասակարգումը
- գ. զգայարանների միջոցով ձեռք բերած գիտելիքները բանականության և փորձի միջոցով ճշգրտելու մասին կարծիքը
- դ. անկախ մարդու գիտակցությունից իրական աշխարհի գոյության մասին տեսակետը
- ե. բանականության, զգայարանների, փորձի և հավատի միջոցով գիտելիքի ձեռքբերման մասին կարծիքը
- զ. բնական, նյութական պատճառներով հիվանդությունների պայմանավորված լինելու մասին կարծիքը

1) Ագաթանգեղոս	5) Դավիթ Անհաղթ
2) Վահրամ Բաբունի	6) Եզնիկ Կողբացի
3) Մխիթար Հերացի	7) Գրիգոր Մագիստրոս
4) Հովհան Որոտնեցի	

55. Հայ մշակութային գործիչների անունները համապատասխանեցնել իրենց հետ կապ ունեցող իրադարձություններին.

- ա. եկեղեցական և աշխարհիկ իրավունքը իրավական մեկ համակարգի մեջ ներառելու և միասնական օրենսդրություն ստեղծելու հայ իրականության մեջ կատարված առաջին փորձը

- բ. հայ բնագիտության և փիլիսոփայության նվաճումների համակարգումը և նրա զարգացման հեռանկարների մատնանշումը
- գ. աշխարհում հնագույնների շարքին պատկանող թվաբանության դասագրքի կազմումը
- դ. վարդապետական կրթության նոր ծրագրի մշակումը
- ե. Էվկլիդեսի «Տարերք երկրաչափության» աշխատության թարգմանությունը
- զ. ըստ թվաբանության, բնագիտության և աստվածաբանության՝ գիտությունների դասակարգումը

1) Հովհաննես Իմաստասեր	5) Դավիթ Ալավկատրդի
2) Վահրամ Բաբունի	6) Հովհաննես Երզնկացի
3) Դավիթ Անհաղթ	7) Անանիա Շիրակացի
4) Գրիգոր Մագիստրոս	

56. Փաստերը համապատասխանեցնել աղբյուրներից մեջբերված խոսքերին.

- ա. «Հայոց նախարարներին անցավ թագավորությունը, որովհետև թեպետև հարկը պարսից արքունիքն էր գնում, սակայն հայոց այրուծին ամբողջապես նախարարներն էին առաջնորդում պատերազմի ժամանակ»:
- բ. «Մենք ամենքս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց չենք մեռնի, մինչև չոչնչացնենք մեր թշնամիներին»:
- գ. «Լավ ենք համարում մի անգամ մեռնել, քան թե ամեն օր եկեղեցու և քրիստոնեության արհամարհանքը և քակտումը տեսնել»:
- դ. «Քաջությամբ մեռնենք մեր աշխարհի և մեր ազգի համար»:
- ե. «Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը, որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես բերել Կոստանդնուպոլիս»:
- զ. «Քավ լիցի՝ իմ մոլորված ոչխարը մատնեմ գայլերին»:

- 1) Սահակ Պարթևի խոսքերը Արտաշեսի գահընկեցությանը դեմ լինելու առիթով
- 2) Արծնի ճակատամարտը
- 3) Արշակունյաց թագավորության անկումը
- 4) 481 թ. Շիրակում հավաքված հայ նախարարների վճիռը
- 5) Գագիկ II-ի պատասխանը Մոնոմախ կայսրին
- 6) Վահրամ Պահլավունուն ուղղված անեցիների դիմումը
- 7) Վարդանակերտի ճակատամարտը

57. Պատմիչների անունները համապատասխանեցնել աղբյուրներից մեջբերված իրենց խոսքերին.

- ա. «Քաջությամբ մեռնենք մեր աշխարհի և մեր ազգի համար»:
- բ. «Լաւ է կոյր աչօք, քան կոյր մտօք»:

գ. «Եվ այսպես նա բազում նեղություններ կրեց՝ իր ազգին մի բարի օգնություն գտնելու համար: Ամեն բան շնորհող Աստուծուց իսկապես պարգևվեց նրան այդ բախտը. նա իր սուրբ աջով հայրաբար ծնեց նոր և սքանչելի ծնունդներ՝ հայերենի նշանագրեր»:

դ. «Եվ տիրապետեց նա բազմաթիվ բերդերի և գավառների Վայոց ձորի, Խաչենի և Փառիսոսի սահմաններում՝ ավելի, քան իր եղբայրը, և չկար մեկը, որ սարսափ պատճառեր Հայաստանին»:

ե. «Ո՛ր հասանէ գիտութիւն, ուր ոչ հասանէ բնութիւն»:

զ. « ...հնուց հայերեն գիր է եղել, ինչը վկայվեց Լևոն արքայի ժամանակ, քանզի դրամ գտավ Կիլիկիայում՝ դրոշմված հայերեն գրով... Հայկազուն թագավորների անուններով»:

1) Եզնիկ Կողբացի

2) Ասողիկ

3) Վարդան Արևելցի

4) Եղիշե

5) Դավիթ Անհաղթ

6) Ղևոնդ

7) Կորյուն

58. Հայոց արքաներին տրված պատվանունները համապատասխանեցնել նրանց անուններին.

ա. Արտաշես I

բ. Աշոտ III

գ. Արտավազդ II

դ. Խոսրով III

ե. Տրդատ I

զ. Աշոտ II

1) Ասովաձային

2) Տիեզերքի արքա

3) Կոտակ

4) Երկաթ

5) Ողորմած

6) Բարեպաշտ

7) Արտաշես

59. Հեղինակների անունները համապատասխանեցնել աշխատությունների վերնագրերին.

ա. «Սահմանք իմաստասիրութեան»

բ. «Պատմութիւն Թամուր Լանկին և յաջորդաց իւրոց»

գ. «Տիեզերական պատմություն»

դ. «Թուղթ ընդհանրական»

ե. «Ձմռան հատոր»

զ. «Ջերմանց մխիթարութիւն»

1) Ստեփանոս Տարոնեցի

2) Ներսես Շնորհալի

3) Գրիգոր Տաթևացի

4) Առաքել Դավրիժեցի

5) Դավիթ Անհաղթ

6) Թովմա Մեծոփեցի

7) Մխիթար Հերացի

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՏՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊԵՆՏՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-1. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

1. VII դարի սկզբներին վերաբերող ստորև բերված փաստարկներից որ երկուսն են սխալ.

- ա. Հայաստանը հայտնվեց պարսկա-բյուզանդական պատերազմական գործողությունների ոլորտում:
- բ. Պարսկա-բյուզանդական պատերազմի առաջին տարիներին նախաձեռնությունը Պարսկաստանի կողմն էր:
- գ. Խոսրով I-ի զորքերը ներխուժեցին Արևմտյան Հայաստան, հայ ժողովրդի պայքարը գլխավորեց Վահան Արծրունին:
- դ. Բյուզանդիայի գործուն աջակցությամբ Վրաց եկեղեցին ընդունեց քաղկեդոնականություն և անջատվեց Հայ եկեղեցուց:
- ե. Սասանյանների զորքերը գրավեցին Բյուզանդական կայսրությանը ենթակա տարածքները Ասորիքում, Փոքր Ասիայում և Եգիպտոսում:
- զ. Սասանյանների զորքերը տիրեցին Եդեսիային, որտեղից որպես ավար տարան նաև Խաչափայտը, որի վրա խաչել էին Քրիստոսին:

1) ա, դ

2) բ, գ

3) գ, ե

4) գ, զ

2. VIII դարի հակաարաբական ապստամբություններին վերաբերող ստորև բերված պնդումներից որոնք են սխալ.

- ա. Սասուն գավառը, որ արաբների կողմից սկզբում մտցվել էր «Ջազիրա» (Հյուսիսային Միջագետք) նահանգի կազմի մեջ, միացվեց Արմինիային՝ անցնելով հայոց իշխանի իրավասության ներքո:
- բ. Գնալով Դվին՝ Արտավազդ Մամիկոնյանը խորամանկությամբ արաբ ոստիկանից զենք էր ստացել՝ խալիֆայության թշնամիների դեմ կռվելու պատրվակով:
- գ. Տայքում զինելով իր ռազմիկներին՝ Արտավազդ Մամիկոնյանը հարձակվեց արաբ գլխավոր հարկահանի վրա, իսկեց հավաքված ամբողջ հարկը, ապա իր ընտանիքով ու զինակիցներով հեռացավ Մեծ Հայքի հյուսիսարևմտյան սահմանային գոտի, այդտեղից էլ՝ Կիլիկիա:
- դ. Ջախջախելով Տարոն ներխուժած արաբական ջոկատը՝ Մուշեղ Մամիկոնյանն ամրացավ Արտագերս ամրոցում:
- ե. Կարինը զավթած արաբական կայազորից 6000 հեծյալ եկավ Բագավան գյուղ, այստեղ Մուշեղ Մամիկոնյանի ջոկատը ջախջախեց թշնամուն և փախուստի մատնեց արաբական զորքի մնացորդներին:

զ. Հայրենիքի ազատության համար Արձնիի ճակատամարտում զոհվեցին Բագրատունյաց, Մամիկոնյան, Գնունյաց և այլ տոհմերի նախարարներ, ինչպես նաև ռամիկներ՝ մոտ 3000 հոգի:

- 1) գ, ե   2) դ, զ   3) ա, գ   4) բ, զ

3. Առանձնացնել չորս պնդումներ, որոնք բնութագրական են IX–XI դարերում Հայաստանի երկրագործության համար.

ա. Մեծ չափերով կիրառվում էր հողի մշակման եռադաշտային համակարգը:

բ. Հայաստանում տարածում էր գտել երկաթե խոփով ծանր գութանը:

գ. Ընդարձակվեց ոռոգման ցանցը:

դ. Քաղաքներում ապրող արհեստավորներն իրենք էին արտադրում իրենց անհրաժեշտ գյուղատնտեսական մթերքները և հումքը:

ե. Խոպան հողերի հաշվին աճեց մշակելի հողերի տարածությունը:

զ. Հայաստանը պարտավոր էր արաբներին հանձնել երկրի բերքի շուրջ կեսը:

է. Անկում էր ապրել գյուղատնտեսական մթերքների մշակումը:

- 1) բ, դ, գ, է   2) գ, դ, ե, է   3) ա, բ, գ, է   4) ա, բ, գ, է

4. Գտնել սխալ պնդումները:

Արշակունյաց Հայաստանում հազարապետն իրականացնում էր հետևյալ գործառույթները.

1) Արշակունյաց սեպուհների դաստիարակություն

2) ճանապարհների, կամուրջների և քաղաքների ամրությունների կառուցում

3) պետական պարիսկների տնօրինում

4) արքունի կալվածքների ու գանձարանի հսկողություն

5) ջրանցքների անցկացում

5. Վռամշապուհ արքայի գործունեությանը վերաբերող պնդումներից որոնք են սխալ.

1) Նրան հաջողվեց օգտվել ստեղծված բարենպաստ իրավիճակից և դիվանագիտորեն միավորել Մեծ Հայքի երկու մասերը:

2) Նա առանց Սասանյանների հետ համաձայնեցնելու հայոց կաթողիկոս նշանակեց Սահակ Պարթևին:

3) Նրա և Սահակ Պարթև կաթողիկոսի հովանավորությամբ Մեսրոպ Մաշտոցն ստեղծեց հայերենի այբուբենը:

4) Նրա հետ խորհրդակցելով՝ Սահակ Պարթևը մեկնեց պարսից արքունիք ու ստացավ Վռամ IV–ի համաձայնությունը իր փեսա Համազասպ Մամիկոնյանին հայոց սպարապետ նշանակելու մասին:

5) Հայ նախարարների խնդրանքով պարսից թագավոր Հազկերտ I–ը Վռամշապուհից հետո հայոց թագավոր է հաստատել նրա որդի Արտաշեսին:

6. Թվարկված պահանջներից որո՞նք է Վահան Մամիկոնյանը ներկայացրել Վաղարշ արքային.

- 1) Հայաստանի մարզպան նշանակել միայն հայ Արշակունիներից
- 2) վերադարձնել Հայաստանի վանքերից ու եկեղեցիներից բռնագրավված հողերը և նյութական գանձերը
- 3) վերականգնել հողեր ժառանգելու՝ իշխանների որդիների և դուստրերի իրավունքը
- 4) հարգել հայ նախարարների ժառանգական իրավունքները
- 5) դադարեցնել կրոնափոխության քաղաքականությունը, կրկին թույլատրել քրիստոնեական կրոնի դավանումը
- 6) մահապատժի ենթարկել հայ ուրացյալ նախարարների պարագլուխ Գաղիշո բղեշխին
- 7) չմիջամտել հայ նախարարների ներքին գործերին և պաշտոններ չտալ հավատուրացներին

7. Թվարկված պայմաններից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում Դամասկոսում կնքված հայ-արաբական դաշնագրի բովանդակությունը.

- ա. Հայաստանի ամրոցներում արաբները տեղակայելու էին իրենց կայազորները:
- բ. Բյուզանդացիների ներխուժման դեպքում խալիֆայությունն այնքան զորք էր ուղարկելու, որքան կամենային հայերը:
- գ. Հայաստանում գանձվող հարկի հաշվին հայերը պահելու էին 25-հազարանոց այրուձի:
- դ. Խալիֆայությունն առնվազն տասը տարի Հայաստանից հարկ չէր գանձելու:
- ե. Հայաստանում գանձվող հարկի հաշվին պահվող հայոց այրուձին պետք է պատրաստ լիներ գործելու այլ տեղերում:
- զ. Պարսիկների ներխուժման դեպքում նույնպես խալիֆայությունն այնքան զորք էր ուղարկելու, որքան պահանջեին հայերը:
- է. Արաբական խալիֆայությունն առնվազն երեք տարի Հայաստանից հարկ չէր գանձելու, իսկ դրանից հետո հայերը վճարելու էին այնքան, որչափ կամենային:

- 1) ա, գ, է   2) բ, դ, զ   3) բ, ե, է   4) ա, ե, գ

8. Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Հայ նախարարների տիրույթների մի մասը բռնագավթելով՝ արաբները ստեղծեցին ամիրայություններ կոչվող վարչաքաղաքական միավորներ:
- 2) Նախիջևանը բռնագավթած արաբ կառավարիչը 703 թ. իր մոտ եկած հայ նախարարներին զինաթափեց, թալանեց և փակեց Նախիջևանի ու Խրամի եկեղեցիներում և ողջակիզեց:
- 3) Ըստ Հերթի «աշխարհագրի»՝ ոչ մահմեդականներից գանձվող գլխահարկը փոխարինվեց ծխահարկով:
- 4) 748 թ. հայերը ապստամբեցին Դավիթ և Գրիգոր Մամիկոնյան եղբայրների գլխավորությամբ:
- 5) Արաբական տիրապետության շրջանում հայ հողերակապությունը հարկատու չէր:

9. Տրված պնդումներից որոնք են սխալ.

- ա) Հայոց իշխանաց իշխան Աշոտ Բագրատունուն արաբները հանձնեցին երկրի հարկահանությունը, փոխվեց բռնություններով ու կամայականություններով ուղեկցվող հարկահանության կարգը:
- բ) Արցախի և Սյունիքի գահերեց իշխանների միջև երկպառակությունները վերացնելու և իր ազդեցությունը նրանց վրա ամրապնդելու նպատակով Աշոտ I Բագրատունին խնամիական կապեր հաստատեց նրանց հետ:
- գ) Հայոց եկեղեցին մեծապես շահագրգռված էր Հայաստանի անկախության վերականգնման հարցով և լիակատար աջակցում էր Բագրատունիներին:
- դ) Շիրակավանում 869 թ. հրավիրված եկեղեցական ժողովը մերժեց բյուզանդական եկեղեցու՝ դավանական միավորման առաջարկը:
- ե) Աշոտ I-ը վերակազմեց բանակը՝ զինվորների թիվը հասցնելով 140 հազարի:

1) ա, դ

2) բ, գ

3) բ, ե

4) գ, դ

10. Տրված պնդումներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Սևանա կղզում ամրացած Աշոտ II-ը, նավակներում տեղավորելով իր 700 ռազմիկներին, մառախլապատ մի օր, դեռևս ափ չհասած, հանկարծակի սկսեց նետահարել արաբներին:
- 2) Գագիկ Արծրունին, զգալով իր վարմունքի կորստաբեր լինելը, սկսեց արաբներից ազատագրել Վասպուրականի թագավորությունը:
- 3) Աշոտ II-ը հարձակվեց Գանձակի ամիրայության վրա, ջախջախեց Մամլանի կայսրը:
- 4) Աշոտ II-ը 921 թ. մեկնեց Կոստանդնուպոլիս և հակաարաբական դաշինք կնքեց:
- 5) Արցախի Սմբատ և Սահակ իշխանները, համագործակցելով Աշոտ Երկաթի հետ, միացան երկրի ազատագրման նվիրական գործին:

11. Տրված պնդումներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Աշոտ II-ի մահվանից հետո գահ բարձրացավ նրա որդին՝ Կարսի կառավարիչ և հայոց սպարապետ Արսաղ:
- 2) Աշոտ III թագավորը 961 թ. Անին դարձրեց թագավորության մայրաքաղաք:
- 3) Գագիկ I-ը վերացրեց Վայոց ձորի Պռոշյանների իշխանությունը և նրա տարածքը նվիրեց Պահլավունիներին:
- 4) Հայաստանում առաջացած մանր թագավորությունները ենթարկվում էին «Շահնշահ հայոց» տիտղոսը կրող Անիի Բագրատունիներին:
- 5) Ենթակա թագավորները չէին կարող գահակալել առանց Բագրատունի շահնշահի հավանության, սակայն իրավասու էին ինքնուրույն հարաբերությունների մեջ մտնելու հարևան պետությունների հետ:
- 6) Դավիթ Անհողինը Գագիկ II-ից պարտություն կրեց և փախավ երկրից, սակայն հետագայում ներում խնդրեց և հետ ստացավ իր տիրոյթները:

12. Թվարկվածներից որոնք են Շահապիվանի ժողովի ընդունած որոշումներից.

- 1) դատապարտեց նեստորականների գործողությունները
- 2) խիստ պատիժներ սահմանեց իրենց տերերին դավաճանած, տերերից փախած, անհնազանդ ու ըմբոստ ծառաների նկատմամբ
- 3) պատիժներ սահմանեց եկեղեցական կանոնադրությունն ու պաշտամունքն ավելորդ համարող և տարատեսակ անկարգություններ ու անօրինություններ գործող մծղնեականների դեմ
- 4) խիստ պատիժներ սահմանեց եկեղեցու և ընտանիքի կարգերը խախտողների դեմ
- 5) կանոնակարգեց և ամրագրեց Հայ առաքելական եկեղեցու դավանաբանական ինքնուրույնությունը

13. Գտնել սխալ փաստարկները.

- 1) VII դ. սկզբների պարսկա-բյուզանդական պատերազմի առաջին տարիներին նախաձեռնությունը Պարսկաստանի կողմն էր:
- 2) Երբ պարսից արքա Խոսրով II-ի զորքերը ներխուժեցին Արևմտյան Հայաստան, Տարոնում նրանց դեմ պայքարը գլխավորում էր Վահան իշխանը:
- 3) Հայ հայրենասիրական ուժերը համախմբվելով ջախջախեցին Մծեժ Գնունուն, իսկ երկրի գորավարությունը ստանձնեց Դավիթ Սահառունին, որը կայսրից ստացավ «պատրիկ-կյուրապաղատի» աստիճան և ճանաչվեց հայոց իշխան:
- 4) Հայ հոգևոր և աշխարհիկ տերերի մի խմբավորում Ներսես Գ կաթողիկոսի գլխավորությամբ շարունակում էր հույսեր կապել քրիստոնյա Բյուզանդիայի օգնության հետ:
- 5) Հայոց իշխան Համազասպ Մամիկոնյանի կառավարման տարիները խաղաղ են անցել, և հայ պատմիչները նրան անվանել են կարգ ու կանոնի բարեպաշտ առաջնորդ:
- 6) Թեոդորոս Ռշտունին Ատրպատականի կառավարիչ Մուավիայից Հայաստանի հետ միաժամանակ ստացել է նաև Վիրքի և Աղվանքի՝ մինչև Ճորա պահակն ընկած տարածքների վրա իշխանություն:
- 7) Հայոց իշխան Աշոտ Բագրատունին 685 թ. Հայաստան ներխուժած խազարների պարտության է մատնել, սակայն թշնամուն հետապնդելու ժամանակ ինքը ևս զոհվել է:
- 8) 607-608 թթ. ընթացքում Բյուզանդիայի գործուն աջակցությամբ Վրաց եկեղեցին ընդունեց քաղկեդոնականություն և անջատվեց Հայ եկեղեցուց:

8-II. Պնդումների փունջ

1. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Միջնադարում օտար տերությունների նվաճողական քաղաքականությունը չի փոխել հայ հասարակության բնականոն զարգացման ընթացքը:
- 2) Հայաստանում ավատատիրական հարաբերությունների ձևավորումը պայմանավորվել է նահապետական արմատներ ունեցող նախարարական համակարգի գոյությամբ:
- 3) Միջնադարյան Հայաստանում առավել տարածված էին համայնքային և եկեղեցական հողատիրության ձևերը:
- 4) Միջնադարում հայոց պետականությունը պահպանվել է նախարարական համակարգի միջոցով:
- 5) Հայոց իշխանական համակարգում գործել է «Իմ վասալի վասալը իմ վասալը չէ» ենթակայության ավատատիրական սկզբունքը:
- 6) Ավատատիրության խորացումը հանգեցրեց պետական (թագավորական) հողատիրության մասնատմանը:

2. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Տրդատ Մեծի հրովարտակով և հայոց նախարարների ուղեկցությամբ Գրիգորը մեկնել է Կապադովկիայի Մաժակ քաղաքը, որտեղ Ղևոնդիոսի գլխավորած եպիսկոպոսների ժողովը նրան քահանա է ձեռնադրել:
- 2) Տրդատ III Մեծի հրամանով Հայաստանի բոլոր կողմերից Վաղարշապատ եկած հայոց զորքը, մեծամեծները, կուսակալները, գավառապետերը, նախարարները և այլք Գրիգոր Լուսավորչին կարգեցին քահանայապետ:
- 3) Տրդատ III-ը յոթնօրյա ճանապարհ է գնացել ազատ Մասիսն ի վեր, որի գլխից հայկաբար վերցրել է 8 անտաշ մեծամեծ քարեր, բերել ու տեղադրել կույսերի վկայարանների հիմքում:
- 4) IV դարից մինչև V դարի առաջին կեսը կաթողիկոսական աթոռին նստել են միայն Ս. Գրիգոր Լուսավորչի տան ներկայացուցիչները:
- 5) Տարոնում՝ Քարքե լեռան լանջին, Գրիգոր Լուսավորիչը դնում է Իննակնյան Ս. Կարապետ, Աշտիշատում՝ Ս. Երրորդություն եկեղեցիների հիմքերը:
- 6) Հայաստանում քրիստոնեության ընդունումից հետո հնուց եկող բոլոր տոներն ու ծեսերը պահպանվեցին:

3. Աշտիշատի եկեղեցածողովի որոշումներին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Թագավորն ու մեծամեծները գյուղական եկեղեցիների քահանաներին բոլոր ազարակ տեղերում թող տան երկուական, իսկ ավաններում՝ չորսական ծխի հողաբաժին:
- 2) Կաթողիկոսը թեմակալ եպիսկոպոսներ նշանակելիս պետք է հաշվի առնի միայն աշխարհատեր և աշխարհակալ նախարարների առաջարկները:
- 3) Ծառաները թող հնազանդ և հավատարիմ մնան իրենց տերերին:
- 4) Թագավորն ու մեծամեծները թող գթասիրտ լինեն իրենց ծառաների և ստորադրյալների նկատմամբ, սիրեն նրանց՝ որպես իրենց ընտանիքի անդամների:
- 5) Միայն Պարթև Արշակունիներից պետք է ընտրել կաթողիկոսին:
- 6) Թագավորն ու մեծամեծները անօրեն կերպով և չափազանց մեծ հարկերով թող չնեղեն հասարակ ժողովրդին:

4. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Պապը հոգևորականների եղբայրներին, զավակներին ու ազգականներին ազատեց պետական ծառայություն կատարելուց:
- 2) Հօգուտ արքունիքի՝ Պապը բռնագրավեց եկեղեցապատկան հողերի մեծ մասը, վերացրեց եկեղեցուն բերքից վճարվող տուրքը:
- 3) Հայոց կաթողիկոսի թեկնածու Սահակ Պարթևին Պապը թույլ չտվեց մեկնել Կեսարիա, այլ նա կաթողիկոս ձեռնադրվեց և օծվեց Հայաստանում, որով էլ հաստատվեց Հայոց կաթողիկոսական աթոռի սկզբնական ինքնազխությունը:
- 4) Պապի հրամանով կոյսերին ու այրի կանանց թույլատրվեց ամուսնանալ:
- 5) Հօգուտ արքունիքի՝ Պապը բռնագրավեց դեռևս Տրդատ II-ի կողմից եկեղեցուն տրված հողերի մեծ մասը:
- 6) Պապի վարած անկախ քաղաքականության արդյունքում Հայաստանից վտարվեցին բյուզանդական զորքերը:

5. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Արևմտյան Հայաստանում Հուստինիանոս I-ի իրականացրած միջոցառումների նպատակն էր՝

- 1) կենտրոնացնել կայսրության կառավարումը
- 2) ուժեղացնել հայ իշխանների զինական ուժը
- 3) պահպանել հայ իշխանների ներքին կառավարման համակարգը
- 4) ապահովել Արևմտյան Հայաստանի հայ նախարարների տոհմական կապը Արևելյան Հայաստանի նախարարական տների հետ
- 5) մասնատել հայ նախարարների հողային տիրույթները
- 6) վերացնել հայ նախարարների ինքնուրույն իշխանությունները

6. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արիստակես կաթողիկոսին սպանել է Ծովքի վերակացու Արքեղայոսը:
- 2) Սպարապետ Մանվել Մամիկոնյանի խնամակալությամբ հայոց գահին են հաստատվել Պապի որդիներ Արշակն ու Վաղարշակը:
- 3) Արշակ III-ն ամուսնացել էր Մուշեղ Մամիկոնյանի դուստր Վարազդուխտի հետ:
- 4) Շապուհ II-ի հրամանով պարսից պաշտոնյաները ձերբակալեցին Խոսրովի IV-ին և Գագավոն Կամսարականին:
- 5) Սահակ Պարթևը, Վռամշապուհ արքայի հետ խորհրդակցելով, մեկնել է պարսից արքունիք ու ստացել պարսից արքայի համաձայնությունը՝ Վարդան Մամիկոնյանին սպարապետ նշանակելու մասին:
- 6) Հայ նախարարների խնդրանքով պարսից արքա Հազկերտ I-ը թագավոր հաստատեց Խոսրով IV-ին, որը, երկրորդ անգամ դառնալով հայոց արքա, գահակալեց ընդամենը ութ ամիս:

7. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մեսրոպ Մաշտոցն արքունիքի միջազգային գրագրություններում կիրառում էր հունարենի, պարսկերենի և ասորերենի իր իմացությունը:
- 2) Մաշտոցը քարոզչական գործունեության նպատակով գնացել էր Նախիջևան գավառից հարավ գտնվող Գողթան գավառը:
- 3) Պարսից արքունիքը հունարենը դիտում էր որպես թշնամի երկրի՝ Հռոմեական կայսրության լեզու և Հայաստանում արգելում էր դրա կիրառումը՝ փոխարենը պարտադրելով ասորերենը:
- 4) Մաշտոցյան այբուբենի ստեղծումից հետո առաջին վարդապետարանը հիմնադրվեց Ամարասում:
- 5) Բուն Հայոց թվականի սկիզբ է համարվում Ք. ա. 2492 թվականը:
- 6) Հայոց Մեծ թվականի սկիզբ է համարվում 554 թ. հուլիսի 11-ը:

8. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Պերոզ արքայի կողմից արված դավանափոխության առաջարկը մերժելուց հետո Գյուտ կաթողիկոսն այլևս Հայաստան չվերադարձավ:
- 2) Պերոզ արքան իր գահակալման սկզբնական շրջանում խուսափում էր հայ հայրենասիրական ուժերին բացահայտորեն հալածելուց, քանի որ զբաղված էր Միջին Ասիայում գոթերի դեմ պատերազմով:
- 3) Հայաստանում հակապարսկական ապստամբության բռնկվելու ազդանշան հանդիսացավ ուրացյալ Վազգեն բղեշխի սպանությունը վրաց թագավոր Վախթանգ Գորգասալի կողմից:
- 4) Ներսեհապատի ճակատամարտից առաջ հայոց զորքերին ոգևորիչ ճառով դիմեց Հովհաննես Բ կաթողիկոսը:

5) Երբ Վահան Մամիկոնյանը հայ նախարարների հետ գտնվում էր Տայքում, մարզպան Շապուհը հարձակվեց Խաղտյաց աշխարհի Շաղագոմ գավառում գտնվող ապստամբների մի խմբի վրա:

6) Ներսեհ և Հրահատ Կամսարականները Մուշեղ Մամիկոնյանի հետ իրենց ջոկատով Կարնո գավառի Արծաթի գյուղի մոտ ջախջախեցին պարսից զունդը:

9. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

1) Հայ հայրենասիրական ուժերը համախմբվելով ջախջախեցին Մծեժ Գնունուն, իսկ երկրի զորավարությունը ստանձնեց Վարազտիրոցը, որը Հերակլ կայսրից ստացավ «պատրիկ-կյուրապաղատի» աստիճան և ճանաչվեց հայոց իշխան:

2) Հայ հոգևոր և աշխարհիկ տերերի մի խմբավորում Ներսես Ա կաթողիկոսի գլխավորությամբ շարունակում էր հույսեր կապել քրիստոնյա Բյուզանդիայի օգնության հետ:

3) Թեոդորոս Ռշտունին Բաղդադի կառավարիչ Մուավիայից Հայաստանի հետ միաժամանակ ստացել էր նաև Վիրքի և Աղվանքի՝ մինչև Ճորա պահակն ընկած տարածքների վրա իշխանություն:

4) Հայոց իշխան Գրիգոր Մամիկոնյանի կառավարման տարիները նույնպես խաղաղ են անցել, և հայ պատմիչները նրան անվանել են կարգ ու կանոնի բարեպաշտ առաջնորդ:

5) Հայոց իշխան Աշոտ Բագրատունուց հետո կառավարել է Ներսեհ Կամսարականը, որի օրոք էլ կառուցվել է Թալինի նշանավոր եկեղեցին:

6) 701 թ. կազմված Արմինիա վարչաքաղաքական միավորի կենտրոնը սկզբում Պարտավն էր, հետո՝ Դվինը:

10. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

1) Սմբատ II-ի մահվանից հետո Բագրատունյաց գահին նստեց նրա որդին՝ Գագիկը:

2) Աշոտ III թագավորը 963 թվականին Անին դարձրեց մայրաքաղաք:

3) Գագիկ I-ը վերացրեց Վայոց ձորի իշխանությունը և նրա տարածքը միացրեց իր թագավորությանը:

4) Հայաստանում առաջացած մանր թագավորությունները ենթարկվում էին «Շահնշահ հայոց» տիտղոսը կրող Տարոնի Բագրատունիներին:

5) Ենթակա թագավորները չէին կարող գահակալել առանց Բագրատունի շահնշահի հավանության և իրավասու չէին ինքնուրույն հարաբերությունների մեջ մտնելու հարևան պետությունների հետ:

6) Դավիթ Կյուրապաղատը ապստամբեց Գագիկ I-ի դեմ, սակայն պարտություն կրեց և փախավ երկրից, սակայն հետագայում ներում խնդրեց և հետ ստացավ իր տիրույթները:

11. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ նախարարները Հազկերտ II –ի պահանջով Տիգրան ժամանեցին 450 թ. ապրիլին:
- 2) Պարսից արքան իր մոտ պատանդ պահեց բդեշխ Վազգենին և Վասակ Սյունու երկու որդիներին՝ Բաբիկին ու Ատրնետսեհին:
- 3) Հռոմից օգնություն չստանալով՝ Վասակ Սյունին ծրագրել էր հաշտվել պարսից արքունիքի հետ:
- 4) Ղևոնդ երեցը Ավարայրի ճակատամարտի նախօրեին մկրտեց մինչ այդ չմկրտվածներին:
- 5) Ավարայրի ճակատամարտում Վարդան Մամիկոնյանը վերցրել էր երրորդ գնդի հրամանատարությունը:
- 6) Ավարայրի ճակատամարտում հայերի և պարսիկների ուժերը գրեթե հավասար էին:

12. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ավարայրի ճակատամարտից անմիջապես հետո Հազկերտ II–ը Հայաստանից հանեց պարսից զորքերը:
- 2) Վարդանանց պատերազմից հետո բռնությամբ զրադաշտականություն ընդունած հայերին իրավունք տրվեց վերադառնալու քրիստոնեական դավանանքին:
- 3) Երկար տառապանքներից հետո գերությունից ողջ մնացած հայ նախարարներին Պերոզ արքան 459 թ. թույլատրեց վերադառնալ հայրենիք:
- 4) Վարդանանց պատերազմից հետո Հայաստանում մնացած հոգևորականներին թույլատրվեց վերադառնալ իրենց ծառայությանը:
- 5) Ավարայրի ճակատամարտից հետո Տիգրան կանչված Վասակ Սյունին ձերբակալվեց և մահվան դատապարտվեց:
- 6) Վարդանանց պատերազմից հետո հայ շինականներին չթույլատրվեց տեր կանգնել իրենց ունեցվածքին:

13. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) VI դ. սկզբի հայոց ապստամբական շարժման արդյունքներից էր Մեծ Հայքի Ուտիք և Արցախ նահանգներում և հարակից տարածքներում հայկական թագավորության հիմնադրումը՝ Վաչագան Բարեպաշտի գլխավորությամբ:
- 2) Հայ առաքելական եկեղեցին պահպանեց Քրիստոսի մի բնության մասին դավանաբանությունը՝ հենվելով տիեզերական առաջին երեք ժողովների որոշումների վրա:
- 3) Պարսից արքա Խոսրով I–ը իր երկրում սկսված ապստամբությունը ճնշելու նպատակով ռազմական օգնություն էր խնդրել բյուզանդական կայսր Մավրիկիոսից:
- 4) Ապստամբ պարսից զորավար Վահրամ Չուբինը հայոց զորավար Վարդան Մամիկոնյանից էր օգնություն խնդրել՝ փոխարենը խոստանալով վերականգնել հայոց թագավորությունը:
- 5) Դվինի 554 թ. ժողովում ուղենշվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանական ինքնուրույնությունը:
- 6) Հայաստանի 591 թ. բաժանումով երկրի մեծ մասն անցավ Բյուզանդիային:

14. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մարզպան Վարազտիրոց Բագրատունու (628–632 թթ.) գլխավորությամբ Արևմտյան Հայաստանում սկսվել էր անկախացման գործընթաց:
- 2) Բյուզանդական և պարսկական իշխանությունները Վարազտիրոցի դեմ դավադրություն կազմակերպեցին:
- 3) Արևմտյան Հայաստանի կառավարիչ Մծեժ Գնունին, գործելով ազատատենչ հայ զորականների դեմ, ձերբակալեց իշխան Դավիթ Սահառունուն:
- 4) Հերակլ կայսրը Դավիթ Սահառունուն տվել է «պատրիկ-կյուրապաղատի» աստիճան և ճանաչել հայոց իշխան:
- 5) Դավիթ Սահառունին մինչև VII դարի 40-ական թթ. սկիզբը գլխավորեց Հայաստանի վերամիավորման գործը:
- 6) Հայոց իշխան Դավիթ Սահառունուն փոխարինել է Թեոդորոս Ռշտունին:

15. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կարսի թագավորությունում դեռ Աբաս թագավորի ժամանակ հաստատված խաղաղությունը պահպանվեց նրա որդի Մուշեղի երկարատև կառավարման շրջանում:
- 2) Տաշիր-Ձորագետի Կյուրիկյան թագավորության թագավոր Դավիթ Անհողինը ամուսնացած էր Կախեթի իշխան Կվիրիկեի քրոջ հետ:
- 3) Կվիրիկեի մահից հետո Կախեթի իշխանությունն անցավ Դավիթի որդուն՝ Գագիկին, որն էլ դարձավ Կախեթի Կյուրիկյան հարստության նոր ճյուղի հիմնադիրը:
- 4) Անիի տիրակալներից հետո շահնշահ տիտղոսն անցել է Գագիկ Արծրունուն:
- 5) Բագրատունիները գահագրկվել էին Անի-Շիրակում, սակայն XI դ. կեսերին շարունակում էին իշխել Կարսում, Տայքում և Տաշիր-Ձորագետում:
- 6) Սելջուկ-թուրքերի XIII դ. 30-ական թթ. ձեռնարկած ավերիչ արշավանքների հետևանքով ստեղծված բարդ աշխարհաքաղաքական պայմաններում հայ ժողովուրդը շարունակեց իր պայքարը համահայկական պետականությունը վերականգնելու ուղղությամբ:

16. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց իշխան և սպարապետ Թեոդորոս Ռշտունին, օգտվելով Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի՝ արաբներից կրած պարտությունից, 637 թ. վերամիավորեց Հայաստանի արևմտյան և արևելյան մասերը:
- 2) Արաբական արշավանքները դեպի Հայաստան սկսվել են 630-ական թթ. վերջին:
- 3) Հայոց իշխան Թեոդորոս Ռշտունու նստավայրը Աղթամար կղզին էր:
- 4) Կոստանդին II կայսրը, չհաշտվելով Թեոդորոս Ռշտունու ինքնուրույն քաղաքականության հետ, նրան մեղադրեց Հայաստանում գտնվող բյուզանդական մի ջրկատի՝ արաբներից 643 թ. կրած պարտության մեջ և ձերբակալեց:

- 5) Վարազտիրոցը փախավ գերությունից, վերադարձավ Հայաստան և բյուզանդական կայսեր կողմից ստացավ հայոց իշխանի պաշտոնը:
- 6) Բյուզանդական կայսր Կոստանդին II-ը, պարտություններ կրելով արաբներից, հրաժարվեց Հայաստանի հանդեպ իր նվաճողական քաղաքականությունից:

17. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Սասանյան զորքերը 363 թ. Հայաստան ներխուժեցին երեք ուղղություններով:
- 2) Պարսիկների մեծաքանակ զորքերը հասան մինչև Դարանաղիի Անի բերդը, որտեղ Արշակունի արքաների գերեզմաններն ու գանձերն էին:
- 3) Վասակ Մամիկոնյանի գլխավորությամբ հայոց 25 000-անոց զորքը ջախջախեց թշնամուն, ազատեց հայոց թագավորների գերեզմարված ոսկորները և վերաթաղեց նույն տեղում:
- 4) Մերութան Արծրունուն պարսից արքան խոստացել էր օգնել հաստատվելու հայոց գահին:
- 5) Արշակ II թագավորը 368 թ. Վասակ սպարապետի ուղեկցությամբ մեկնեց Տիգրան:
- 6) Փառանձեմ թագուհին, 11 հազար ընտիր զորականներով ամրանալով Արտագերս ամրոցում, հերոսական դիմադրություն ցույց տվեց պարսիկներին:

18. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արաբական զորքերի ներխուժումները դեպի Հայաստան սկսվել են 640 թվականին:
- 2) Առաջին ներխուժման ժամանակ արաբները գրավեցին և թալանեցին Դվինը, բնակիչներից շատերին կոտորեցին, իսկ 30 հազար մարդ էլ գերեզմարեցին:
- 3) Թեոդորոս Ռշտունին խուսափեց քաղաքական հարաբերություններ հաստատել Արաբական խալիֆայության հետ:
- 4) Հոգևոր և աշխարհիկ իշխանների մի խմբավորում՝ Ներսես Գ կաթողիկոսի գլխավորությամբ, շարունակում էր հույսեր կապել քրիստոնյա Բյուզանդիայի օգնության հետ:
- 5) Թեոդորոս Ռշտունու մահվանից հետո հայոց իշխանի պաշտոնում նրան հաջորդել է Համազասպ Մամիկոնյանը:
- 6) Հայ ժողովուրդը դիմակայեց խալիֆայությանը, իսկ Հայաստանի նկատմամբ նվաճողական քաղաքականություն վարած Բյուզանդիան պարտություններ կրեց արաբներից և մեկ դար անց կործանվեց:

19. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) XI դ. վերջին Հայաստանի հարավում՝ Մոկքում, պահպանվել էր Թոռնիկյանների իշխանությունը:
- 2) Շահ-Արմենների ամիրայության կենտրոնը Խլաթն էր:
- 3) Պատմական Ուտիքում ձևավորվել էր Գանձակի աթաբեկությունը:

- 4) Հայաստանի հյուսիս–արևելքում՝ Տավուշում, Գարդմանում և Փառհսոսում, Զաքարյաններից կախյալ ստեղծվել էր Վահրամյանների իշխանությունը:
- 5) Զաքարյանների իշխանապետությունն իր մեջ ընդգրկում էր Շիրակը՝ Անի մայրաքաղաքով, Արարատյան դաշտը, Արաքս գետի միջին հոսանքը, Սևանի շրջակայքը:
- 6) Զաքարյանների մյուս ճյուղն ընդգրկում էր Զավախքի իշխանությունը՝ կենտրոն ունենալով Թմուկ բերդը:

20. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արծնի գյուղի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտում հայերը կարողացան ջախջախել արաբական երկու զորաջոկատներին և թույլ չտվեցին, որ դրանք միավորվեն:
- 2) Արցախում, Վասպուրականում և այլ վայրերում խայտառակ պարտություններ կրած Բուղային խալիֆը 855 թ. հետ է կանչել Հայաստանից:
- 3) Գագիկ Արծրունին խնդրեց Սմբատ I-ին վերանայել իր վճիռը և Նախճավան քաղաքը վերադարձնել իրեն, սակայն հայոց արքան չփոխեց իր որոշումը:
- 4) Համոզվելով, որ զենքի ուժով դժվար է հաջողության հասնել՝ Սաջյան ամիրաները փոխեցին իրենց քաղաքականությունը Հայաստանի հանդեպ և որդեգրեցին հայ իշխանների միջև երկպառակություններ առաջացնելու քաղաքականություն:
- 5) Սմբատ I-ին օգնության եկած բյուզանդական կայսրը ծանր պարտություն կրեց և գերի ընկավ:
- 6) Հայաստանը պառակտելու և ռազմականապես թուլացնելու նպատակով խալիֆը Հայաստանի թագավոր հռչակեց Սմբատ I-ի եղբորորդուն՝ սպարապետ Աշոտին:

21. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) 647 թ. արաբական խալիֆայության զորքերը կրկին ներխուժեցին Հայաստան:
- 2) Թեոդորոս Ռշտունու գլխավորությամբ Կարնո գավառի Արծափ ամրոցին օգնության հասած հայոց զորքը գլխովին ջախջախեց արաբներին՝ իրենց երկու զորավարներով:
- 3) Թեոդորոս Ռշտունին Հայաստանի անվտանգությունն ապահովելու նպատակով 652 թ. մեծ ընծաներով ուղևորվեց Ասորիքի և Վերին Միջագետքի այն ժամանակվա կառավարիչ Մուհամմեդի մոտ:
- 4) Դամասկոսում կնքված հայ–արաբական դաշնագրի համաձայն՝ Բյուզանդիայի Հայաստան ներխուժման դեպքում խալիֆայությունը հայերին օգնության էր ուղարկելու արաբների կամեցածի չափ զորք:
- 5) 100–հազարանոց բանակով 653 թ. Հայաստան ներխուժած Կոստանդին II–ը Տայքում ջախջախեց արաբներին և ստիպեց հեռանալ հայկական տարածքներից:
- 6) Պարսկաստանը, ուշքի գալով արաբներից կրած առաջին պարտություններից, շարունակեց իր նվաճողական քաղաքականությունը Արևելյան Հայաստանի նկատմամբ:

22. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ ժողովուրդը VII–X դարերում բազմիցս ապստամբել է արաբական տիրապետության դեմ:
- 2) Արմինիա փոխարքայության մեջ էին մտնում Հայաստանը, Վիրքը, բուն Աղվանքն ու Հյուսիսային Միջագետքը:
- 3) Արմինիայի առաջին արաբ ոստիկանի դաժան հարկահանությանը և կրոնական հալածանքներին հայերը պատասխանեցին ապստամբությամբ, որը գլխավորեց Աշոտ իշխանի որդին՝ Սմբատ Բագրատունին:
- 4) Արաբների տիրապետության շրջանում քրիստոնյաներին արգելված էր խաչերով ու սրբապատկերներով երթեր անել փողոցներում:
- 5) Կարինը պաշարող ապստամբները, տեղեկանալով Արծնի ճակատամարտի տխուր վախճանի մասին, Մուշեղ Մամիկոնյանի գլխավորությամբ շարժվեցին դեպի Բագրևանդ գավառ:
- 6) Հայ նախարարական համակարգը, չնայած խալիֆայության դաժան բռնություններին, պահպանեց իր բաղադրատարրերը, որոնց հողատիրական հիմքը կազմում էին Բագրատունյաց, Սյունյաց, Մամիկոնյան և Արծրունիների իշխանական տիրույթները:

23. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աշոտ Մսակերին հայոց իշխանաց իշխանի պաշտոնում հաջորդեց որդին՝ Տարոնի տեր Սմբատ Բագրատունին:
- 2) «Արյան լիճ» կոչվող լեռնային բարձրադիր լճի ափին արաբների դեմ տեղի ունեցած ճակատամարտն ավարտվել է հայերի հաղթանակով:
- 3) Հայ նախարարները հայոց իշխանաց իշխան Բագարատ Բագրատունու գլխավորությամբ 848 թ. արաբ հարկահավաքին թույլ չտվեցին երկրի սահմանն անցնել և հենց այդտեղ էլ նրան հանձնեցին հարկերը:
- 4) Յուսուֆը Վանում խաբեությամբ ձերբակալեց Բագարատին և ուղարկեց խալիֆայություն:
- 5) Հայոց իշխան Եսայի Աբու–Մուսեի քաջարի զինվորները մոտ մեկ տարի անառիկ պահեցին Քթիշ ամրոցը (Տող գյուղի մոտ):
- 6) Աշոտ Բագրատունին՝ Բագարատ Բագրատունու որդին, 855 թ. ճանաչվեց հայոց իշխան ու սպարապետ:

24. Պատմահոր «Պատմութիւն Հայոց» աշխատությանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աշխատությունը բաղկացած է երեք գրքից. առաջին գիրքը կոչվում է «Հայոց նահապետների ծննդաբանությունը»:
- 2) Առաջին գրքում ներկայացված են Հայկ նահապետը և նրան հաջորդած Հայկազուն սերունդները՝ մինչև Տիգրան Երվանդյանի և նրա զարմերի ժամանակները:
- 3) Երկրորդ գիրքը կոչվում է «Բան միջակ պատմութեան մերոցն նախնեաց»:

- 4) Երկրորդ գրքի հիմնական դեմքերն են հայոց Արամ, Պարույր, Արտաշես, Արտավազդ և Տրդատ Մեծ թագավորները, Սբ Գրիգոր Լուսավորիչը և մյուս հոգևոր այրերը:
- 5) Պատմահոր աշխատության երրորդ գիրքը կոչվում է «Ողբ»:
- 6) Երրորդ գրքի պատմական դեմքերն են հայոց թագավորներ Խոսրով Կոտակը, Տիրանը, Արշակ II-ը, Պապը, Վռամշապուհը, հայոց կաթողիկոսներ Ներսես և Սահակ Պարթևները, հանճարեղ Մեսրոպ Մաշտոցը և ուրիշներ:

25. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Բագրատունիների օրոք Հայաստանը թևակոխեց զարգացման նոր աստիճան՝ վաղմիջնադարյան փուլից անցավ զարգացած ավատատիրության դարաշրջան:
- 2) Աբասի օրոք երկրի հիմնական նահանգներում՝ Այրարատում, Ծոփքում, Տայքում, Վասպուրականում, կառուցվեցին ջրամբարներ, ջրանցքներ:
- 3) Աշոտ III-ի օրոք կառուցվեց Անին ընդգրկող պարիսպների առաջին գիծը, իսկ Սմբատ II-ի օրոք՝ երկրորդ գիծը:
- 4) Խաչիկ Ա-ն կաթողիկոսական նստավայրը Աղթամար կղզուց տեղափոխեց Անի:
- 5) Բագրատունյաց Հայաստանն իր հզորության ու ծաղկման գագաթնակետին հասավ Սմբատ II-ի օրոք:
- 6) Գագիկ II-ի օրոք կառուցվեցին Անիի Կաթողիկե եկեղեցին և Գագկաշեն տաճարը:

26. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Դավիթ Անհողինը ծրագրել էր բյուզանդացիներից ազատագրել Անին, սակայն վերահաս սելջուկյան արշավանքները ձախողեցին այդ ծրագրի իրագործումը:
- 2) Սյունիքի թագավոր Աշոտի մահից հետո գահին անցավ նրա որդի Սմբատին, որին պատմիչներն անվանում են Սմբատ Աշոտյան:
- 3) Անիի Բագրատունիներին ենթակա հայկական թագավորություններից ամենաերկարը գոյություն է ունեցել Սյունիքի թագավորությունը:
- 4) Քոչվոր անասնապահ սելջուկ-թուրքերը Հայաստանում ու Փոքր Ասիայում առաջին անգամ հայտնվել են դեռևս X դարում՝ իբրև վարձկաններ արաբական բանակում:
- 5) Մանազկերտի ճակատամարտում բյուզանդացիները ծանր պարտություն կրեցին, բազմաթիվ գերիների հետ սելջուկ-թուրքերի ձեռքն ընկավ նաև կայսր Մոնոմախը:
- 6) Մանազկերտի ճակատամարտից երեք տարի անց Փոքր Ասիայում հաստատվեց սելջուկների պետության իշխանությունը:

27. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Սելջուկյան ավերիչ արշավանքներին Տաշիր-Ձորագետի և Սյունիքի թագավորությունները դիմակայեցին և, օգտվելով սելջուկների թուլացումից, վերականգնեցին իրենց տիրույթները:
- 2) Պատահական դիպվածի հետևանքով գերված Իվանեին վերադարձնելու դիմաց նրա եղբայր Զաքարե Զաքարյանը դադարեցրեց Խլաթի պաշարումը և նահանջեց:

- 3) Մառիի ճակատամարտում մոնղոլները կիրառեցին պայքարի խորամանկ ձև. կազմակերպեցին կեղծ նահանջ, իսկ երբ հայկական ուժերն անցան հակազոր-հի, թաքստոցում գտնվող ուժերով հարվածեցին թիկունքից:
- 4) Նվաճումների սկզբնական շրջանում մոնղոլները Հայոց եկեղեցու նկատմամբ մեղմ քաղաքականություն էին վարում, սակայն XIV դ. վերջին, երբ մոնղոլներն ընդունեցին իսլամը, սկսեցին խիստ ճնշումներ գործադրել:
- 5) Ծանոթ լինելով Այսրկովկասի իրավիճակին՝ մոնղոլներն իրենց զորքը բաժանեցին ջոկատների, որոնք դրանց հրամանատարների՝ մամլուքների գլխավորությամբ սկսեցին հպատակեցնել երկրամասը:
- 6) Մոնղոլները 1236 թ. պաշարեցին Անին, և անեցիները, ընդունելով մոնղոլ պատվիրակների պահանջը, անձնատուր եղան:

28. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկիան՝ որպես աշխարհագրական միավոր, և Կիլիկյան Հայաստանը՝ որպես պետություն, տարածքային առումով միմյանց չեն համապատասխանել:
- 2) Խաչակիր մատենագիրները Կիլիկիան անվանել են «Հայաստան», «Ներքսագույն Հայք»:
- 3) Կիլիկիայի հայկական պետության ժամանակաշրջանում հայկական աղբյուրներում երկիրն անվանվել է «Հայոց աշխարհ», «Կիլիկյան Հայաստան»:
- 4) Կարսի թագավոր Գագիկ Կարսեցին իր թագավորության դիմաց բյուզանդական կայսրից ստացել էր Կիլիկյան Տավրոսում գտնվող Հռոմկլա բերդը:
- 5) Անիի Բագրատունյաց վերջին թագավոր Գագիկ II-ը հաստատվել էր Կիլիկիայի սահմանագլխին գտնվող Պիր բերդաքաղաքում:
- 6) Խաչակիրներն առաջին անգամ հայտնվել են Կիլիկիայում Թորոս I իշխանի հոր՝ Կոստանդինի կառավարման շրջանում:

29. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Բագրատունի թագավորների հենարանն էր ասպետական գունդը, որը կազմված էր թագավորական տիրույթներից հավաքագրված ռազմիկներից:
- 2) Բագրատունիների ժամանակաշրջանում, ինչպես Արշակունյաց շրջանում, լուրջ հակասություններ ծագեցին թագավորի և եկեղեցու միջև:
- 3) Բագրատունյաց հարստության օրոք Հայաստանի կենտրոնախույս ուժերը խրախուսվում էին սահմանակից երկու հզոր պետությունների՝ Արաբական խալիֆայության և Պարսկաստանի կողմից:
- 4) Բյուզանդիան իր հերթին հայոց պետությունը թուլացնելու, երկրի արևելյան երկրամասերը կայսրությանը միացնելու հետևողական քաղաքականություն էր վարում:
- 5) Բյուզանդիան X դարի երկրորդ կեսից Հայաստանի նկատմամբ գործադրեց նվաճողական քաղաքականություն:
- 6) Հայաստանի, հատկապես ծայրագավառների նշանավոր իշխանությունները Բագրատունիների օրոք տնտեսական և ռազմական բավարար հզորություն ունեին և ինքնաբավ կյանք էին վարում՝ հաճախ ձգտելով անկախության:

30. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Իկոնիայի սուլթանությունը, որ ստեղծվել էր Պարսկաստանում, ընդարձակում էր իր տարածքները Բյուզանդիայի հաշվին:
- 2) Իկոնիայի սուլթանությունը և Եգիպտոսը թշնամաբար էին տրամադրված Կիլիկյան Հայաստանի նկատմամբ:
- 3) Երուսաղեմը գրավելուց հետո Եգիպտոսի Այուբյան սուլթանությունը որոշ ժամանակ զբաղված էր խաչակրաց տիրույթների նվաճումով և չէր անհանգստացնում Ռուբինյան իշխանությանը:
- 4) Երուսաղեմը մահմեդականներից հետ գրավելու համար 1189 թ. սկսվեց խաչակրաց երրորդ արշավանքը:
- 5) Միրիոկեֆալոնի ճակատամարտից հետո Իկոնիայի սուլթանությունը մեկընդմիջտ հրաժարվել էր Կիլիկիայից:
- 6) Սրբազան հռոմեական կայսրության կայսր Ֆրիդրիխ Շիկամորուսը համաձայնություն տվեց Լևոն II-ին ճանաչելու Կիլիկիայի թագավոր:

31. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկյան Հայաստանում երկրի կառավարումը թագավորն իրականացնում էր գործակալությունների միջոցով, որոնք քսանից ավելի էին:
- 2) Կիլիկյան հայոց թագավորության հռչակումից հետո վերականգնվեց նաև թագադիր ասպետություն գործակալությունը, որը կրկին հանձնվեց Բագրատունիներին:
- 3) Գործակալությունների մեջ բավական ազդեցիկ տեղ էր զբաղեցնում արքունի քարտուղարությունը, որի գլխավոր պաշտոնյան կոչվում էր կանցլեր:
- 4) Կիլիկիայի հայոց պետության բանակում կարևոր տեղ ուներ նաև ռազմական նավատորմը:
- 5) Խնամակալության (պալլոսիան) գործակալությունը ստեղծվել էր Կիլիկիայի հայոց թագավորության հռչակումից հետո:
- 6) Կիլիկյան արքունի պալատի կառավարիչը՝ սենեսկալը, հետևում էր արքունի կարգի ու կանոնի պահպանմանը:

32. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Տրդատ Մեծը հազարապետ էր նշանակել Օտա Ամատունուն:
- 2) «Ամոթալի» պայմանագրի համաձայն՝ բյուզանդական կայսրը պարտավորվել է այլևս չօգնել Հայաստանին:
- 3) Արտավազդ Մամիկոնյանը մագքութներին ջախջախել է Օշականի Յլու գլուխ լեռան մոտ:
- 4) Հուսիկ կաթողիկոսի սպանությունից հետո կաթողիկոս է դարձել նրա թոռը՝ Ներսեսը:
- 5) Տիրան արքային ձերբակալել էր Ատրպատականի մարզպան Հազարավուխտը:
- 6) Նեսես Ա Պարթևը կարողացավ չեզոքացնել իրեն հակաթոռ նշանակված Շամուելին:

33. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Էջմիածինը XIV դ. կեսերից դարձավ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի նստավայրը:
- 2) Հայոց եկեղեցու նվիրապետական կառույցներից էր Աղվանից եկեղեցին, որի կաթողիկոսանիստ կենտրոնը XIV դարի վերջերից Գանձասարի վանքն էր:
- 3) «Շահ-ի Արման» Կարա-Յուսուֆի մահից հետո գահն անցավ Զհանշահին:
- 4) Զհանշահը և Այրարատյան նահանգի կառավարիչ Յաղուբ բեկը ոչ միայն չխոչընդոտեցին Էջմիածնում մեծ ժողովի գումարումը, այլև նպաստավոր պայմաններ ստեղծեցին հայ ժողովականների համար:
- 5) Ստեփանոս Սալմաստեցի կաթողիկոսի կողմից Սալմաստում հրավիրված գաղտնի խորհրդակցությունը որոշեց նրա գլխավորությամբ պատվիրակություն ուղարկել Եվրոպա:
- 6) Միքայել Սեբաստացի կաթողիկոսը Սեբաստիայում գումարած գաղտնի ժողովի անունից Աբգար Թոխաթեցու ղեկավարությամբ պատվիրակություն ուղարկեց Վենետիկ:

34. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Վանի համահայկական տերությունը հինարևելյան տիպի դաշնային պետություն էր:
- 2) Արշակունյաց Հայաստանը պահպանեց նախորդ ժամանակներում ձևավորված Մեծ Հայքի վարչական բաժանումը, և նախկին ստրատեգիաների փոխարեն ստեղծվեցին 191 աշխարհներ:
- 3) Հայ Արշակունիների թագավորության անկումից հետո պահպանված հայ նախարարական համակարգը միջնադարում դարձավ հայոց պետականության կրողն ու պահապանը:
- 4) Վաղմիջնադարյան Հայաստանում հողատիրության ձևերից էր գանձագին կոչվածը. այդ կարգի հողերը պետական էին և տրվում էին ծառայության դիմաց:
- 5) Հորից որդուն ժառանգաբար անցնող խոշոր մասնավոր հողերը կոչվում էին հայրենիք:
- 6) Բագրատունիների օրոք պահպանվեց Արշակունյաց ժամանակաշրջանին այնքան բնորոշ հակասությունը թագավորի և եկեղեցու միջև, սակայն հայոց կաթողիկոսը ճանաչում էր թագավորի գերիշխանությունը:

35. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկազուն-Երվանդականների թագավորությունում արքայից հետո երկրի կառնորագույն դեմքը քրմապետն էր:
- 2) Հայր մարդպետն իրականացնում էր արքունի կալվածքների ու գանձարանի հսկողությունը և Արտաշեսյան սեպուհների դաստիարակությունը:
- 3) Կիլիկյան Հայաստանում մարաջախտը զբաղվում էր բանակի սպառազինության և պարենի մատակարարմամբ:
- 4) Կիլիկյան Հայաստանում արքունական հեծելազորի հրամանատարը կոչվում էր սպասալար, որը գունդատաբլի անմիջական տեղակալն էր:

- 5) Հիվանդախնամների միաբանությունը պարտավոր էր Կիլիկյան Հայաստանի բանակին տարեկան տրամադրել 2400 հեծյալ ռազմիկ:
- 6) Կիլիկյան Հայաստանում սպարապետությունը Հեթումյանների հարստության ժառանգական պաշտոնն էր:

36. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկիայի կառավարիչ նշանակված Ապլլարիպ Արծրունուն էին հանձնվել Մսիս, Ադանա, Տարսոն քաղաքները և Լամբրոն ու Պապեռոն ամրոցները:
- 2) Փիլարտոս Վարաժնունին, հենվելով հիմնականում խաչակիրներից կազմված զինուժի վրա, կարողացավ որոշ ժամանակ դիմագրավել սելջուկների առաջխաղացմանը դեպի հայկական իշխանության սահմանները:
- 3) Ռուբինյան իշխանության գոյությանը սպառնում էին ոչ միայն Բյուզանդիան, այլև սելջուկները, ուստի Կոստանդին իշխանը հարկադրված էր պայքարել երկու թշնամիների դեմ:
- 4) Խաչակիրների երկու բանակներ 1096 թ. մտել էին Կիլիկիա և ձեռնամուխ եղել Դաշտային Կիլիկիայի քաղաքների նվաճմանը, սակայն քանի որ Կոստանդինը վերահսկում էր Տավրոսի լեռնանցքները, ուստի խաչակիրները հարկադրված էին համագործակցել նրա հետ:
- 5) Խաչակիրների հետ սկսեցին համագործակցել նաև Կիլիկիայում հաստատված մյուս հայ իշխանները, մասնավորապես Լամբրոնի տեր իշխան Բազունին:
- 6) Մանազկերտի ճակատամարտից հետո սելջուկների մի մասը հաստատվել էր Փոքր Ասիայում և այստեղ ստեղծել իրենց պետությունը՝ Իկոնիայի սուլթանությունը:

37. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մլեհին հաջորդել է նրա հորեղբայր Ստեփաննի որդի Ռուբենը:
- 2) Օգտվելով Բյուզանդիայի և Իկոնիայի սուլթանության միջև առաջացած թշնամանքից՝ Ստեփաննեն գրավեց Կիլիկիայի արևմտյան շրջանները, որի շնորհիվ Կիլիկիայում վերացվեցին բյուզանդական տիրապետության վերջին հենակետերը:
- 3) Հալեպի սուլթան Սալահ ադ Դինը իր պետությանը միացրեց Ասորիքի և Պաղեստինի մի մասը ու պայքար սկսեց խաչակիրների դեմ:
- 4) XII դարի վերջին Կիլիկյան Հայաստանը Մերձավոր Արևելքի ամենաուժեղ քրիստոնյա պետությունն էր:
- 5) Արքայական թագ ձեռք բերելու նպատակով Լևոն II-ը բանակցություններ սկսեց Հռոմի պապի և Սրբազան հռոմեական կայսրության կայսր Հենրիխ IV-ի հետ:
- 6) Լևոն II իշխանի թագադրության հարցով շահագրգռված էր նաև Բյուզանդիան, որը փորձում էր Հայոց եկեղեցին ենթարկել կաթոլիկ եկեղեցուն:

38. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Միլանի հրովարտակի ընդունումից հետո սրվեցին Հռոմեական կայսրության և Մեծ Հայքի թագավորության հարաբերությունները, և նախկին բարեկամ երկրները դարձան ախոյաններ:

- 2) Խոսքով Կոտակը Վաչե Մամիկոնյանին էր հանձնել սպարապետի պաշտոնը, բայց քանի որ վերջինս մանկահասակ էր, զորավարության գործը ստանձնեցին Արշավիր Կամսարականը և Անդրվկ Սյունին:
- 3) Շապուհն օգնության խնդրանքով դիմել էր Արշակ II-ին, և վերջինս հայոց զորքով պարսիկներից շուտ հասավ Մծբին քաղաքի մոտ և հաղթանակ տարավ հռոմեացիների նկատմամբ:
- 4) Արշակ II-ը, իմանալով, որ Տիրիթն իրեն խաբել է, նրան ևս մահապատժի ենթարկեց, այնուհետև ամուսնացավ Գնելի այրու՝ Փառանձեմի հետ:
- 5) Հովհանոս կայսեր հրամանով հռոմեացի հրամանատարները խնջույքի ժամանակ դավադրորեն սպանեցին հայոց նշանավոր արքաներից մեկին՝ Պապին:
- 6) Հայերենի հմուտ թարգմանիչներ պատրաստելու նպատակով Գրիգոր Լուսավորիչը և Տրդատ III-ը Հայաստանի տարբեր գավառներից հավաքված մանուկների մի մասին տվեցին հելլենական դպրության, մյուսներին՝ պարթևական:

39. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկյան Հայաստանի մշտական բանակի կազմակերպումը սկսվել է Լևոն II-ի օրոք:
- 2) Կիլիկյան Հայաստանի բանակում մեծ էր արքունական հեծելազորի հրամանատարի՝ սպասալարի դերը:
- 3) Սպարապետությունը Կիլիկյան Հայաստանում Ռուբինյանների ժառանգական պաշտոնն էր:
- 4) Պատերազմի ժամանակ Կիլիկյան Հայաստանը կարող էր ունենալ 80-100 հազար զորք:
- 5) Կիլիկյան Հայաստանում կանցլերի պաշտոնը սովորաբար տրվում էր Սսի արքեպիսկոպոսին կամ կրթված և լեզուներ իմացող այլ հոգևորականի:
- 6) Կիլիկյան Հայաստանի կանոնավոր բանակի հիմնական կորիզը հեծելազորն էր:

40. Կիլիկյան Հայաստանի պետական կարգի բնութագրական կողմերի վերաբերյալ ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկյան Հայաստանում թագադիր գործակալությունը ստեղծվել էր դեռևս Ռուբինյան առաջին իշխանների օրոք:
- 2) Կիլիկյան Հայաստանում կանցլերը ղեկավարում էր օտար երկրների ներկայացուցիչների հետ բանակցությունները:
- 3) Պայլը Կիլիկյան Հայաստանի թագավորի մանկահասակության դեպքում իրականացնում էր ոչ միայն նրա, այլև ամբողջ երկրի խնամակալությունը:
- 4) Կիլիկյան Հայաստանում թագադիրը հետևում էր նաև արքունի կարգ ու կանոնի պահպանմանը:
- 5) Կիլիկյան Հայաստանում արքունիքի մեջ մտնում էին արքունի խորհուրդը, բարձրագույն դատական ատյանը և գործակալությունները:
- 6) Կիլիկյան Հայաստանում պայլը թագավորի առաջին խորհրդականն էր:

41. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Բագրատունիներին ենթակա հայկական թագավորություններից ամենից ընդարձակը Սյունիքինն էր:
- 2) Սյունիքի թագավորության կենտրոնը սկզբում Կապանն էր, հետո՝ Սյունի ավանը:
- 3) Կարսի թագավորությունը գոյություն է ունեցել մեկուկես դար:
- 4) Տարոնում հաստատվել էր Բագրատունիների ինքնուրույն մի իշխանություն, որը գոյություն ունեցավ մինչև 986 թվականը:
- 5) Արաբական խալիֆայությունը ամեն կերպ խրախուսում էր Հայաստանի կենտրոնախույս ուժերին:
- 6) Բագրատունի թագավորներին հաջողվեց կենտրոնախույս ուժերի դեմ պայքարում լիակատար հաղթանակ տանել:

42. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Գլաձորի համալսարանի բաժանմունքները կոչվում էին ուսումնարաններ:
- 2) Տաթևի համալսարանը բեղմնավոր գործունեություն է ծավալել հատկապես XII դարի երկրորդ կեսին և XIII դարի սկզբին:
- 3) Սկևռայի դպրոցը գոյատևել է շուրջ 400 տարի:
- 4) Ասողիկի աշխատության առաջին բաժինն ընդգրկում է հնագույն շրջանից մինչև Հայաստանում հեթանոսության ավարտը:
- 5) Կիրակոս Գանձակեցին իր աշխատությունը սկսել է «անսկիզբ» ժամանակներից:
- 6) Մատթեոս Ուռհայեցու «Ժամանակագրությունը» սկսվում է 951 թ. դեպքերի շարադրումից:

43. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ղազար Փարպեցին վկայել է նախամեսրոպյան շրջանում հայերեն գրերի գոյության մասին, սակայն նախաքրիստոնեական հայ գրերի մասին մատենագրական այլ տեղեկություններ չեն պահպանվել:
- 2) IV դ. սկզբին մայրենի լեզվով գիր և գրականություն ունենալն ազգապահպանության խնդիր էր դարձել, քանի որ հայոց գրավոր լեզուն կենսական անհրաժեշտություն էր թե՛ պետության, թե՛ եկեղեցու և թե՛ ներկա ու ապագա սերունդներին կրթելու և դաստիարակելու համար:
- 3) Սահակ Պարթևի նախաձեռնությամբ V դ. սկզբին Արտաշատում եկեղեցական ժողով է գումարվել, որտեղ, ըստ Կորյունի, որոշվել է «հայ ազգի համար նշանագրեր գտնել»:
- 4) Մաշտոցը տառեր է ստեղծել նաև վրաց և Կուրի ձախափնյա մասում գտնվող բուն Աղվանքի ցեղերից մեկի՝ գարգարացիների լեզուների համար:
- 5) Կայսր Թեոդոսիոս II-ի թոյլտվությամբ քրիստոնեական ուսմունքն Արևմտյան Հայաստանում վարդապետելիս Մաշտոցը հայերեն բանավոր թարգմանել էր Սուրբ Գիրքը:
- 6) Մաշտոցը Արցախում հիմնել է Գանձասարի դպրոցը:

44. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Անիի Բագրատունյաց թագավորության, Կիլիկյան Հայաստանի և Զաքարյանների իշխանության ժամանակաշրջանում նպաստավոր պայմաններ էին ստեղծվել կրթական համակարգի զարգացման համար:
- 2) «Յոթ ազատ արվեստների» Եռյակ ենթահամակարգը ներառում էր քերականությունը, ճարտասանությունը, տրամաբանությունը:
- 3) X–XIV դարերում Հայաստանում կրթական համակարգը բաղկացած էր տարրական և բարձրագույն տիպի դպրոցներից:
- 4) Վարդապետարաններում ուսման տևողությունը 7–8 տարի էր:
- 5) Միջնադարյան Հայաստանի նշանավոր ուսումնագիտական կենտրոններից էր Գլաձորի համալսարանը, որտեղ իրենց գիտամանկավարժական գործունեությունն են անցկացրել Ներսես Մշեցին, Դավիթ Ալավկատրոհին, Հովհան Ռոտունեցին:
- 6) Սկևռայի դպրոցը հիմնադրել էր Ներսես Լամբրոնացին:

45. Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կարգի բնութագրական կողմերի վերաբերյալ ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց բանակի հիմքը հեծելազորից քանակով կրկնակի մեծ հետևակն էր:
- 2) Բանակը կազմված էր արքունական և մարզպանական գնդերից:
- 3) Պատերազմների ժամանակ բանակի թիվը հասնում էր 150 հազարի:
- 4) Իշխանաց իշխանի պաշտոնը սովորաբար տրվում էր արքայի եղբայրներին կամ գահաժառանգներին:
- 5) Պատերազմների ժամանակ մանր թագավորությունների զորքերը ենթարկվում էին հայոց սպարապետին:
- 6) Բագրատունի թագավորների համար եկեղեցու դերը ավելի մեծացավ X դարի երկրորդ կեսից սկսած:

46. Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կարգի բնութագրական կողմերի վերաբերյալ ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Թագավորները ինքնակալ միապետներ չէին. նրանց իրավունքները սահմանափակված էին աշխարհաժողովի կողմից:
- 2) Արքայական գահը ժառանգում էր ավագ որդին. թագավորի եղբայրները գահը զբաղեցնելու իրավունք չունեին:
- 3) Իշխանաց իշխանին ենթարկվում էին արքայական կալվածքները տնօրինողները, պետական գանձարանը, երկրի մեծ ու փոքր պաշտոնյաները:
- 4) Հայոց կաթողիկոսը ճանաչում էր Բագրատունի թագավորի գերիշխանությունը:
- 5) Բագրատունի թագավորը կարող էր խորհրդակցել իշխանաց իշխանի, պայլի և կաթողիկոսի հետ:
- 6) Արքունի գունդն անմիջականորեն ենթարկվում էր հայոց սպարապետին:

47. Բագրատունյաց Հայաստանի պետական կարգի բնութագրական կողմերի վերաբերյալ ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Թագավորն ինքնակալ միապետ էր և անձամբ էր լուծում պետության գործերը:
- 2) Թագավորը կարող էր խորհրդակցել սպարապետի, կաթողիկոսի, իշխանաց իշխանի կամ այլ մեծամեծ պաշտոնյաների հետ:
- 3) Բագրատունյաց Հայաստանում երկրի ներքին բոլոր հիմնական հարցերը վճռում էր իշխանաց իշխանը:
- 4) Բագրատունյաց Հայաստանում փոքր գործերի դատավարությունը կատարվում էր եկեղեցական ժողովների մշակած կանոններով ու սովորույթային իրավունքով:
- 5) Բագրատունյաց բանակը կազմված էր արքունական և մարզպանական գնդերից:
- 6) Բագրատունի թագավորների գահը ժառանգում էր միայն ավագ որդին:

48. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հովհաննես Դրասխանակերտցին իր աշխատության մեջ պատմական դեպքերի շարադրանքը սկսել է Հայաստանում քրիստոնեության ընդունումից:
- 2) Սամուել Անեցու աշխատությունում դեպքերի շարադրանքը սկսվում է արարչագործությունից և հասցվում մինչև 1180 թվականը:
- 3) Սմբատ Գունդստաբլը իր տարեգրության դեպքերի շարադրանքը սկսում է 961 թվականից:
- 4) XI–XII դարերում քանդակագործության մեջ ինքնուրույն ճյուղ դարձավ խաչքարային արվեստը:
- 5) Աղթամարի Ս. Խաչ եկեղեցու որմնանկարներում պատկերված են Գագիկ II–ը և Սբ Գրիգոր Լուսավորիչը:
- 6) Միջնադարյան նշանավոր խաչքարագործ վարպետներ էին Մոմիկը, Պողոսը և Սարգիս Պիծակը:

49. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Լեոնային Կիլիկիայում ձևավորված Ռուբինյան պետության հետագա գոյատևման համար կարևոր էր Դաշտային Կիլիկիայի նվաճումը:
- 2) Թորոս I–ի օրոք Կիլիկյան Հայաստանի սահմաններն ընդարձակվեցին դեպի հյուսիս:
- 3) Թորոս I–ը լուծեց Գագիկ II թագավորի սպանության վրեժը՝ մահապատժի ենթարկելով հույն Մանդալեի երեք որդիներին:
- 4) Անավարզան Կիլիկիայի հայկական պետության մայրաքաղաք է դարձել Լևոն I–ի ժամանակ:
- 5) Գող Վասիլի և Լևոն I–ի միացյալ զորքերը Բերդուսի մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտում ծանր պարտության մատնեցին Իկոնիայի սելջուկյան զորքերին և դուրս քշեցին երկրից:
- 6) Օգտվելով իր կիսազատ վիճակից՝ Թորոսը փախավ Կոստանդնուպոլսից, վերադարձավ Կիլիկիա և զլխավորեց հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը, նրան միացան իր երկու եղբայրները՝ Մլեհն ու Ստեփանեն:

50. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Լևոն I իշխանի օրոք Կիլիկյան Հայաստանի սահմանները հարավում հասան մինչև Միջերկրական ծով:
- 2) Թորոս II-ի ջանքերով կաթողիկոսական աթոռը տեղափոխվեց Հռոմկլա, ուր մնաց մինչև 1285 թվականը:
- 3) Լևոն II-ը իր իշխանությանը միացրեց նաև Անտիոքի իշխանությունը և Եդեսիայի կոմսությունը:
- 4) Կոստանի դաշտում տեղի ունեցած ճակատամարտում վրաց թագավոր Գեորգի Լաշայի զորքերը պարտություն կրեցին և նահանջեցին, այնուհետև մոնղոլներն անցան Հյուսիսային Կովկաս և Ռուսիա:
- 5) Կիլիկիայի ծովափնյա բոլոր շրջանները հույներից և խաչակիրներից ազատագրելու նպատակով Մլեհը դաշնակցել էր Հալեպի ամիրայի հետ:
- 6) 1236-1240 թթ. ընթացքում մոնղոլներն իրենց ենթարկեցին ամբողջ Հայաստանը:

51. IX-XI դարերում Հայաստանի երկրագործության վերաբերյալ ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Նորություն էր բանջարանոցային որոշ բույսերի՝ լոբու, վարունգի, լոլիկի, կարտոֆիլի, ձմերուկի մշակումը:
- 2) Խոպան հողերի հաշվին աճեց մշակելի հողերի տարածությունը:
- 3) Մեծ չափերով կիրառվում էր հողի մշակման նոր՝ երկդաշտային համակարգը:
- 4) Ընդարձակվեց ոռոգման ցանցը:
- 5) Նորություն էր արորի օգտագործումը:
- 6) Քաղաքներում ապրող արհեստավորներն իրենք էին արտադրում իրենց անհրաժեշտ հումքը:

52. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Գագիկ Արծրունին, խիստ դժգոհ մնալով Աշոտ I թագավորից, բանակցություններ է սկսել Ատրպատականի ամիրա Յուսուֆի հետ:
- 2) Բագրատունիների թագավորությանը վերջ տալու նպատակով Յուսուֆ ամիրան Գագիկ Արծրունու հետ հարձակվել է Հայաստանի վրա:
- 3) Սմբատ I-ը պարտության է մատնել արաբներին Ապահունիք գավառի Դողս գյուղի մոտ:
- 4) Սմբատ I-ի մահից հետո արաբների դեմ պայքարը գլխավորել է նրա կրտսեր որդին՝ Աշոտ II-ը:
- 5) Աշոտ II-ը հակաարաբական դաշինք է կնքել Բյուզանդիայի հետ:
- 6) Բաղդադի խալիֆը 923 թ. Աշոտ II-ին ճանաչել է Հայաստանի շահնշահ:

53. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Բյուզանդական տիրապետության վերջին հենակետերը Կիլիկիայում վերացրել է Լևոն Մեծագործը:
- 2) Կիլիկիայի հայկական պետության և Անտիոքի իշխանության միջև խնդիրներ ծագեցին Դաշտային Կիլիկիայի արևմտյան շրջանների պատճառով:
- 3) Լևոն II իշխանի և Բոհեմունդ II-ի միջև հաշտության պայմանագիր կնքվեց Սիս քաղաքում:
- 4) Պայմանագրի համաձայն՝ Բոհեմունդը հսկայական փրկագին պետք է վճարեր իր ազատության համար:
- 5) Բոհեմունդի ժառանգորդ Ֆիլիպի և Ստեփանեի որդի Ռուբենի դուստր Ալիսի արու զավակը պետք է ժառանգեր Անտիոքը և Կիլիկյան Հայաստանը:
- 6) Անտիոքի և Կիլիկիայի միավորմամբ Լևոնը փորձում էր ստեղծել հայ-խաչակրաց միացյալ պետություն:

54. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աշոտ II-ը Սևանի ճակատամարտում ջախջախեց Յուսուֆի գլխավորած արաբական զորքը:
- 2) Աշոտ II-ը 921 թ. մեկնեց Կոստանդնուպոլիս, որտեղ հակաարաբական դաշինք կնքեց:
- 3) Անիից հյուսիս գտնվող Արգինայի վանքը 938 թ. դարձավ հայոց կաթողիկոսների նստավայր:
- 4) Առաջին Բագրատունի թագավորները հաստատվել էին Բագարանում և Երագավորսում (Շիրակավան):
- 5) Ուժեղ երկրաշարժից ավերված Կարսը Բագրատունյաց թագավորության մայրաքաղաքի դերը զիջեց Անիին:
- 6) Բագրատունիները նպատակահարմար գտան Մամիկոնյաններից իրենց անցած Շիրակի Անի ամրոցը դարձնել Հայոց թագավորության մայրաքաղաք:

55. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ-մոնղոլական դաշնակցային պայմանագրի համաձայն՝ կողմերը պատերազմների ժամանակ պետք է օգնեին միմյանց:
- 2) Մառիի ճակատամարտում զոհվել էր արքայորդի Լևոնը, իսկ Թորոսը գերի էր ընկել:
- 3) Անտիոքում իշխանության եկած մամլուքները երկարատև պայքար սկսեցին Կիլիկյան Հայաստանի դեմ:
- 4) Մառիի ճակատամարտում պարտությունը և Անտիոքի անկումը վերջ դրեցին քրիստոնեա-մոնղոլական դաշինք ստեղծելու Հեթում I-ի ծրագրին:
- 5) Մամլուքները 1285 թ. գրավեցին և թալանեցին Հռոմկլա բերդաքաղաքը:
- 6) Հեթում II-ը հայոց կաթողիկոսությունը Հռոմկլայից տեղափոխեց Սիս:

56. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Անտիոքի իշխանության վրա մի քանի արշավանքներ կազմակերպելուց հետո արաբները որոշեցին հարձակվել նաև Կիլիկյան Հայաստանի վրա:
- 2) Ըստ հայ-մոնղոլական դաշինքի՝ հայոց եկեղեցիներն ու վանքերն ազատվում էին հարկերից:
- 3) Մամլուքները, որոնք ծառայում էին սուլթանի անձնական գվարդիայում, զավթեցին իշխանությունը Եգիպտոսում:
- 4) Մամլուքներին անհանգստացնում էր մոնղոլա-հայ-բյուզանդական ռազմաքաղաքական դաշինքը:
- 5) Հայ-եգիպտական զորքերի միջև վճռական ճակատամարտ է տեղի ունեցել Սև լեռների մոտ՝ Մառի կոչված վայրում:
- 6) Մառիի ճակատամարտում պարտությունը և Անտիոքի անկումը վերջ դրեցին Լևոն II-ի՝ քրիստոնեա-մոնղոլական դաշինք ստեղծելու ծրագրին:

57. Մլեհի գործունեության վերաբերյալ ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Նա դաշնակցել է Դամասկոսի ամիրայի հետ:
- 2) Նրա իշխանության տարիներին Դաշտային Կիլիկիան կրկին խաչակիրների տիրապետության տակ էր. միայն նրա արևելյան մի քանի շրջաններ պատկանում էին Բյուզանդիային:
- 3) Խաչակիրներից ազատագրել է Ադանա, Մսիս և Տարսոն քաղաքները:
- 4) Բարեկարգելով Սիս քաղաքը՝ այն դարձրել է Կիլիկյան Հայաստանի մայրաքաղաք:
- 5) Նրա վարած քաղաքականությունը և իրագործած բարեփոխումները նպաստեցին Կիլիկիայի հայոց պետության ամրապնդմանը և հզորացմանը:
- 6) Հարևան մահմեդական երկրների և Բյուզանդիայի հետ գործակցելու քայլերից դժգոհ հայ բարձրաստիճան հոգևորականները և իշխանները դավադրություն կազմակերպեցին և սպանեցին նրան:

58. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Տիգրանում 615 թ. գումարված ժողովին հայերից ներկա էին Կոմիտաս Մամիկոնյան և Մաթեոս Ամատունի եպիսկոպոսներն ու Սմբատ Բագրատունին:
- 2) Չնայած Դվինի բնակչության համառ դիմադրությանը՝ արաբները 642 թ. հոկտեմբերին գրավեցին քաղաքը, բնակիչներից շատերին կոտորեցին և 35 հազար մարդ էլ գերեվարեցին:
- 3) Վասպուրականի կողմերում 647 թ. ասպատակած արաբական զորամասը չկարողացավ գրավել Հերևան և Որդսպու բերդերը:
- 4) Կաթողիկոս Ջաքարիա Ջագեցու նախաձեռնությամբ 869 թ. հրավիրված հայ իշխանների հատուկ ժողովը որոշել է Աշոտ Բագրատունուն հռչակել հայոց թագավոր:

- 5) Բյուզանդիայում գահ բարձրացած հայազգի Վասիլ I-ին հայոց իշխանաց իշխան Աշոտ Բագրատունին թագ է ուղարկել՝ ի նշան փոխադարձ բարեկամության:
- 6) Աշոտ I-ի մահից հետո գահակալել է նրա եղբայր Սմբատ I-ը:

59. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1048 թվականին.

- 1) կաթողիկոսական աթոռի տեղափոխումը Արգինա
- 2) Ապլլարիպ Արծրունու նշանակվելը Կիլիկիայի ստրատեգոս
- 3) սելջուկ-թուրքերի երկրորդ արշավանքը
- 4) Սյունիքի Վասակ թագավորի մահը
- 5) Տաշիր-Ձորագետի թագավոր Դավիթ Անհողինի մահը
- 6) Արծն քաղաքի գրավումը սելջուկ-թուրքերի կողմից

60. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1187 թվականին.

- 1) Մլեհի եղբորորդի իշխան Ռուբենի կառավարման ավարտը
- 2) խաչակրաց երրորդ արշավանքի սկիզբը
- 3) Սարգիս Զաքարյանի նշանակվելը ամիրսպասալար
- 4) Երուսաղեմի գրավումը Եգիպտոսի սուլթան Սալահ ադ Դինի կողմից
- 5) Լևոն II իշխանի գահակալության սկիզբը
- 6) Մխիթար Գոշի դատաստանագրքի կազմումը

61. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Լևոն V-ը Գվիդոն Լուսինյանի եղբորորդին էր, որը մեծ դժվարությամբ Կիպրոսից հասավ Սիս և օծվեց հայոց թագավոր:
- 2) Մամլուքները և մոնղոլական կարամանների ցեղը 1375 թ. կրկին պաշարեցին մայրաքաղաք Սիսը:
- 3) Ռազմամթերքի և սննդամթերքի պակասը ստիպեց հայերին 1376 թ. ապրիլի 16-ին հանձնել Սսի միջնաբերդը:
- 4) Սսի գերյալների թվում էին Լևոն V Լուսինյանը և իր ընտանիքը, Պողոս Սսեցի կաթողիկոսը, որոնց հատուկ հսկողությամբ տարան Կահիրե:
- 5) Եգիպտոսի սուլթանը Պողոս Սսեցի կաթողիկոսին չջուլատրեց վերադառնալ Կիլիկիա:
- 6) Լևոն V թագավորը մնաց Կահիրեում, իսկ հետագայում գերությունից ազատվեց և տեղափոխվեց Լոնդոն, ուր և մահացավ:

62. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1001 թվականին.

- 1) Ծումբի ճակատամարտը
- 2) Դավիթ Կյուրապաղատի մահը
- 3) Անիի Կաթողիկե եկեղեցու կառուցման ավարտը
- 4) Տայքի միացումը Բյուզանդիային
- 5) Տարոնի միացումը Բյուզանդիային
- 6) Տաշիր-Ձորագետի թագավոր Դավիթի ապստամբությունը

63. Հայ-մոնղոլական դաշնակցային պայմանագրի վերաբերյալ ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Իկոնիայի սելջուկների հարձակումներից պաշտպանվելու նպատակով Կիլիկիայի սահմանամերձ բերդերում պետք է տեղակայվեին մոնղոլական կայազորներ, որոնց ծախսերը հոգալու էին հայերը:
- 2) Մոնղոլները խոստացան վերադարձնել այն տարածքները, որոնք մահմեդականները խլել էին Կիլիկյան Հայաստանից, իսկ հայոց եկեղեցիներն ու վանքերն ազատել հարկերից:
- 3) Մոնղոլները համաձայնեցին, որ Կիլիկյան Հայաստանը միավորվի Զաքարյանների իշխանապետության հետ:
- 4) Մոնղոլները պարտավորվեցին օգնել հայերին Ասորիքը գրավելու գործում:
- 5) Մոնղոլական տերությունը և Կիլիկյան Հայաստանը պարտավորվում էին չեզոքություն պահպանել Եգիպտոսի սուլթանության դեմ իրենցից որևէ մեկի պատերազմի դեպքում:
- 6) Մոնղոլները համաձայնեցին պահպանելու Կիլիկիայի հայոց թագավորության անկախությունը և տարածքային ամբողջականությունը:

64. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկյան հայոց թագավորության անկումից հետո Սսի կաթողիկոսական աթոռը, կտրված լինելով բուն Հայաստանից, չէր կարող լիարժեքորեն իրականացնել իր համահայկական դերակատարումը:
- 2) Հայ հոգևորականության ներկայացուցիչները մի քանի անգամ դիմեցին Մեսրոպ Արտազեցի կաթողիկոսին՝ առաջարկելով իր նստավայրը Սսից փոխադրել Էջմիածին, սակայն մերժում ստացան:
- 3) Էջմիածնում Մայր Աթոռի վերահաստատումից հետո Կիլիկիայի կաթողիկոսությունը դադարեցրեց իր գոյությունը:
- 4) Աղվանից կաթողիկոսությունն անվանվել է նաև Գանձասարի կաթողիկոսություն:
- 5) Աղվանից եկեղեցին միավորում էր Այսրկովկասի արևելյան հատվածի ու հայկական Արցախ և Սյունիք նահանգների քրիստոնյա հայ բնակչությանը:
- 6) Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքը հաստատվում էր օսմանյան սուլթանի հրովարտակով՝ Իրանի շահի համաձայնությամբ:

65. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Դեպի Հայաստան սելջուկ-թուրքերի առաջին արշավանքը գլխավորում էին զորավարներ Իբրահիմն ու Գթլմուշը:
- 2) Սելջուկ-թուրքերի երրորդ արշավանքը դեպի Հայաստան անձամբ ղեկավարում էր նրանց առաջնորդ Տուղրիլը:
- 3) Սելջուկներին համառ դիմադրություն ցույց տվեցին Անիի պաշտպանները, որոնցից Թաթուլ անունով մի հայ զորական մահացու վերք պատճառեց Տուղրիլ բեկի երիտասարդ ազգականներից մեկին:
- 4) Սելջուկների առաջին չորս արշավանքները հետախուզական բնույթ էին կրում:

- 5) Սելջուկյան պետության գլուխ կանգնած Ալի-Ասլանը որոշեց վերջնականապես գրավել Հայաստանը:
- 6) Անհի գրավումից հետո Սյունիքի, Կարսի և Վասպուրականի թագավորները ձևականորեն իրենց հպատակությունը հայտնեցին սելջուկներին:

66. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) XI դ. երկրորդ կեսին սկսվեց հայ բնակչության զանգվածային արտագաղթ դեպի Հյուսիսային Միջագետք, Կիլիկիա, Ասորիք, Կապադովկիա, որը հիմնականում պայմանավորված էր Բյուզանդիայի վարած քաղաքականությամբ և մոնղոլների արշավանքներով:
- 2) Բյուզանդիան Հայաստանից իր կայսրության այլ տարածքներ էր տեղափոխում հիմնականում արքայական և իշխանական ընտանիքների, այդ թվում՝ Բագրատունիների և Արծրունիների մի մասին:
- 3) Կիլիկիայի հայկական պետության ժամանակաշրջանում հայկական աղբյուրներն այս երկիրն անվանել են «Հայոց աշխարհ», «Կիլիկյան Հայաստան»:
- 4) Հյուսիսում Կիլիկիայի սահմանները հասնում էին մինչև Տավրոսի լեռները, իսկ արևմուտքում անցնում էին Ամանոսի (Սև) լեռներով:
- 5) Կիլիկիայի հարավարևելյան շրջանները հայտնի են Դաշտային Կիլիկիա անունով:
- 6) Անհի Բագրատունյաց վերջին թագավոր Գագիկ II-ը հաստատվել էր Կիլիկիայի սահմանագլխին գտնվող Պիզու քաղաքում:

67. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևելյան Կիլիկիայում և Հյուսիսային Միջագետքում ձևավորվել էր Փիլարտոս Վարաժնունու իշխանությունը՝ Քեսուն կենտրոնով:
- 2) Կարսի թագավոր Գագիկ Աբասյանն իր թագավորության դիմաց բյուզանդական կայսրից ստացել էր Կիլիկյան Տավրոսում գտնվող Ծամնդավ բերդաքաղաքը:
- 3) Ռուբեն իշխանը, հենվելով Լեռնային Կիլիկիայում հաստատված խաչակիրների օժանդակության վրա, ապստամբություն բարձրացրեց բյուզանդացիների դեմ և ամրացավ Կոռոմոզով բերդում:
- 4) Ապլղարիպ Արծրունին Սեբաստիա էր տեղափոխվել Վասպուրականի թագավոր Սենեքերիմ Արծրունու հետ:
- 5) Բյուզանդացիներն Ապլղարիպ Արծրունուն էին հանձնել Ադանա, Տարսոն, Սիս քաղաքները և Լամբրոն ու Պապեռոն բերդերը:
- 6) Օգտվելով Մանազկերտի ճակատամարտից հետո ստեղծված նպաստավոր իրավիճակից՝ բյուզանդական բանակում ծառայող Գող Վասիլը հիմնադրեց ընդարձակ հայկական իշխանություն՝ Մարաշ կենտրոնով:

68. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկիայի հայկական պետության ժամանակաշրջանում խաչակիր մատենագիրներն այս երկիրն անվանել են «Կիլիկյան Հայաստան», «Հայոց աշխարհ»:
- 2) Հյուսիսում Կիլիկիայի սահմանները հասնում էին մինչև Տավրոսի լեռները, իսկ արևելքում՝ անցնում էին Ամանոսի (Սև) լեռներով:
- 3) Կիլիկիայի արևմտյան շրջանները հայտնի են Դաշտային Կիլիկիա անունով:

- 4) Անիի Բագրատունյաց վերջին թագավոր Գագիկ II-ը հաստատվել էր Կիլիկիայի սահմանագլխին գտնվող Պիր քաղաքում:
- 5) XI դ. երկրորդ կեսին սկսվել էր հայ բնակչության զանգվածային արտագաղթ դեպի Հյուսիսային Միջագետք, Կիլիկիա, Ասորիք, Կապադովկիա, որը հիմնականում պայմանավորված էր Բյուզանդիայի վարած քաղաքականությամբ և սելջուկ-թուրքերի արշավանքներով:
- 6) Բյուզանդիան Հայաստանից իր կայսրության այլ տարածքներ էր տեղափոխում հիմնականում արքայական և իշխանական ընտանիքների, այդ թվում՝ Բագրատունիների և Զաքարյանների մի մասին:

69. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանում ավատատիրական աստիճանակարգի գլուխ կանգնած էր թագավորը, ապա հաջորդ աստիճանին ոստանիկներն էին և հոգևորականները:
- 2) Ուշ միջնադարում հայոց անկախ պետականությունը պահպանվել է նախարարական համակարգի միջոցով:
- 3) Հայոց իշխանական համակարգում գործել է «Իմ վասալի վասալը իմ վասալը չէ» ենթակայության ավատատիրական սկզբունքը:
- 4) Ավատատիրության զարգացումը հանգեցրեց պետական (թագավորական) հողատիրության խոշորացմանը:
- 5) Միջնադարում օտար տերությունների նվաճողական քաղաքականությունը խախտեց հայ հասարակության բնականոն զարգացման ընթացքը:
- 6) Միջնադարյան Հայաստանում առավել տարածված էին համայնքային և եկեղեցական հողատիրության ձևերը:

70. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Վաղ միջնադարյան Հայաստանում հողատիրության ձևերից էր գանձագին կոչվածը. այդ կարգի հողերը մասնավոր էին և ենթակա առուվաճառքի:
- 2) Բագրատունիների հայոց թագավորության անկումից հետո պահպանված հայ նախարարական համակարգը ուշ միջնադարում դարձավ հայոց անկախ պետականության կրողն ու պահպանը:
- 3) Հորից որդուն ժառանգաբար անցնող խոշոր մասնավոր հողերը կոչվում էին հայրենիք:
- 4) Արշակունյաց Հայաստանը պահպանեց նախորդ ժամանակներում ձևավորված Մեծ Հայքի վարչական բաժանումը, և նախկին ստրատեգիաների փոխարեն ստեղծվեցին 211 գավառներ:
- 5) Բագրատունիների օրոք պահպանվեց Արշակունյաց ժամանակաշրջանին այնքան բնորոշ հակասությունը թագավորի և եկեղեցու միջև:
- 6) Սյունի, Կաղմեա, Գուգարաց, Բագրատունի նախարարները կոչվում էին բյուրավորներ:

71. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) XVI դարի սկզբին թուրքմենական ցեղախմբերի տիրապետությանը Հայաստանում փոխարինելու եկան Օսմանյան և Սեֆյան հակամարտող պետությունների ծանր ու ավերիչ ժամանակները:
- 2) Կարա-կոյունլուներին պարտության մատնելուց և նրանց մայրաքաղաք Թավրիզը գրավելուց հետո Սեֆյանները հիմնադրեցին իրենց պետությունը:
- 3) Շահ Աբասն առևտրական ու դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատեց Ռուսաստանի, իսկ ավստրիական սպաների ու վարպետների օգնությամբ վերակազմեց ու վերազինեց պարսկական բանակը:
- 4) Շահ Աբասը 1604 թ. սկսեց օսմաններին զիջած տարածքների վերագրավումը:
- 5) 1605 թ. վճռական ճակատամարտում պարտություն կրելով՝ օսմանյան կողմը հաշտության պայմանագիր ստորագրեց, որով վերահաստատվում էր Ամասիայի պայմանագրով նախատեսված սահմանագիծը:
- 6) Կարե-Շիրինի պայմանագրով Հայաստանը կրկին վերաբաժանվեց Սեֆյան Իրանի և Օսմանյան կայսրության միջև. այդ սահմանագիծը քիչ փոփոխություններով պահպանվել է մինչև XIX դարի սկիզբը:

72. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Օսմանյան թուրքերի կողմից Կ.Պոլիսը գրավելուց ութ տարի անց այդտեղ հիմնադրվել է հայոց պատրիարքությունը:
- 2) Միքայել Սեբաստացի կաթողիկոսի կողմից Վենետիկ ուղարկված մահտեսի Շահմուրատի գլխավորած պատվիրակության նպատակն էր ստանալ եվրոպական տերությունների օգնությունը՝ թուրքական տիրապետությունից ազատագրվելու նպատակով:
- 3) Ջհանշահի կառավարման շրջանում Արցախի, Սյունիքի, Գուգարքի, Վայոց ձորի, Գեղամա երկրի և այլ վայրերի հայ իշխանական տների ներկայացուցիչները վերականգնեցին իրենց իշխանությունն ու վարչական կառավարումը և սկսեցին կոչվել մելիքներ:
- 4) Մելիքությունները ժառանգական էին. մահացած մելիքին փոխարինում էր ավագ որդին, որին հաստատում էր շահը:
- 5) Միայն XVI դ. առաջին կեսին են գեթյունցիները պարտավորվել օսմանյան իշխանություններին վճարել տարեկան որոշակի հարկ՝ պահպանելով իրենց ներքին ինքնուրույնությունը:
- 6) Բռնագաղթի միջոցով հայ վաճառականներին բնակեցնելով Պարսկաստանի արևելյան նահանգներում՝ շահ Աբասը խթանեց իր երկրի տնտեսության զարգացումը:

73. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) V դ. վարքագրական գրականության արժեքավոր նմուշներից է Վարդան Մամիկոնյանի դատեր՝ Շուշանիկի նահատակությանը նվիրված վարքագրությունը:
- 2) Հայաստանի առանձին տարածաշրջաններին նվիրված պատմության շարադրանքի ժանրի՝ մեզ հասած առաջին երկը Ստեփանոս Տարոնեցու «Պատմութիւն Տարոնոյ» աշխատությունն է:

- 3) Դավիթ Անհաղթը կատարել է գիտությունների դասակարգում ըստ բնագիտության, թվաբանության և աստվածաբանության:
- 4) Նշանավոր ճարտասան և մանկավարժ Պարոյր Հայկազնը զբաղվել է նաև իմաստասիրությամբ:
- 5) Հայ եկեղեցաշինության մեջ առաջացած նոր երևույթ էր կենտրոնագմբեթ կառույցների ի հայտ գալը, որոնք ավելի դիմացկուն էին երկրաշարժերի ժամանակ:
- 6) Պահպանված և մեզ հասած հայկական առաջին մանրանկարները, որոնք վերաբերում են VI–VII դարերին, չորսն են:

74. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) IX դարի վերջերից սկսած՝ հայ պատմագրության վերելքը պայմանավորված էր ոչ միայն երկրի ներսում, այլև միջազգային հարաբերություններում տեղի ունեցող բուռն իրադարձություններով, որոնք առնչվում էին հայ ժողովրդի հետ:
- 2) X–XIV դարերում պատմության շարադրման ժանրում առաջանում են նոր ուղղություններ՝ տիեզերական պատմությունը և տարեգրությունը (ժամանակագրություն):
- 3) Հովհաննես Դրասխանակերտցին Աբասի և Աշոտ Ողորմածի ժամանակաշրջանի պատմությունը շարադրում է որպես դեպքերի մեծ մասի ականատես, որոշ դեպքերում՝ նաև մասնակից:
- 4) Հայոց պատմության շարքի պատմագիր է նաև XII դարի հեղինակ Սամվել Անեցին:
- 5) Կիրակոս Գանձակեցին իր աշխատության մեջ մանրամասն ներկայացնում է հայ–վրացական հարաբերությունները, Ջաքարյանների իշխանությունը, Կիլիկյան Հայաստանում տեղի ունեցած կարևոր դեպքերը, հայ–մոնղոլական առնչությունները:
- 6) Արիստակես Լաստիվերցու «Պատմութիւն» երկը ներառում է 885–1071 թթ. ընկած ժամանակաշրջանի իրադարձությունները՝ հայ–բյուզանդական հարաբերությունները, սելջուկյան արշավանքները, աղանդավորական շարժումները և այլն:

75. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի առանձին տարածաշրջաններին նվիրված պատմության ժանրի հիմնադիրը Թովմա Արծրունին է:
- 2) Թովմա Արծրունու «Արծրունիների տան պատմություն» աշխատությունը շարունակել և լրացրել են այլ հեղինակներ ու դեպքերի նկարագրությունը հասցրել մինչև XVI դարը:
- 3) Քրիստոնեությունը մշակեց պատմության շարադրման սեփական ժանրը՝ ժամանակագրությունը (տարեգրությունը):
- 4) Հայ պատմագրության մեջ համաշխարհային պատմության շարադրանքի ժանրը՝ որպես նոր ուղղություն, հիմնադրել է Ասողիկը:
- 5) Հայ հեղինակներից համաշխարհային պատմության շարադրման հաջորդ փորձն արել է Վարդան Արևելցին:
- 6) Վարդան Արևելցին մանրամասն շարադրել է մոնղոլական ցեղերի և Լենկ Թեմուրի ժամանակաշրջանի պատմությունը:

76. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Դավիթ Ալավկատորդին հայ իրականության մեջ առաջին անգամ փորձ արեց իրավական մեկ համակարգի մեջ ներառելու եկեղեցական և աշխարհիկ իրավունքը և ստեղծելու միասնական օրենսդրություն:
- 2) Ներսես Շնորհալի կաթողիկոսի հեղինակած «Թուղթ դատաստանի»-ն անդրադառնում է ամուսնա-ընտանեկան իրավունքի որոշ նորմերի:
- 3) Միջնադարի հայ իրավական մտքի գլուխգործոցը Մխիթար Գոշի «Դատաստանագիրքն» է, որը կազմվել է 1184 թվականին:
- 4) Մխիթար Գոշի «Դատաստանագիրքը» շուրջ 700 տարի ծառայեց հասարակական կյանքի բոլոր բնագավառները կարգավորելուն:
- 5) Սմբատ Գունդստաբլի «Դատաստանագրքի» հիմքում, որ կազմվել է 1265 թվականին, դրված են հայկական սովորության իրավունքը, «Հայոց կանոնագիրքը» և Մխիթար Գոշի «Դատաստանագիրքը»:
- 6) Սսի 1243 թ. եկեղեցական ժողովն ընդունել է հասարակության ամուսնա-ընտանեկան և բարոյական կյանքը կարգավորող երկու տասնյակից ավելի կանոններ:

77. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) XIV դարի հայ նշանավոր փիլիսոփա Հովհան Ռոտունեցու աշխատությունները նվիրված են տրամաբանության և իմացաբանության խնդիրներին:
- 2) XIII դարի նշանավոր գիտնական, Կիլիկյան Հայաստանի քաղաքական գործիչ Վահրամ Պահլավունին թողել է բնափիլիսոփայական մի շարք աշխատություններ:
- 3) Գրիգոր Մագիստրոսը և Հովհաննես Սարկավազը բնության մեջ գոյություն ունեցող չորս հիմնական տարրերի (ջուր, հող, կրակ, օդ) փոխներգործության մեջ էին որոնում շրջակա միջավայրում տեղի ունեցող երևույթների բացատրությունը:
- 4) Բնափիլիսոփայության ներկայացուցիչ կարելի է համարել XIV դարի նշանավոր բժիշկ Մխիթար Հերացուն:
- 5) Մխիթար Հերացու կարծիքով՝ հիվանդությունները ոչ թե չար ուժերի ներգործության արդյունք են, այլ պայմանավորված են բնական, նյութական պատճառներով:
- 6) Ըստ Հովհաննես Երզնկացու՝ մարդը չպետք է բավարարվի միայն զգայարանների միջոցով ձեռք բերված գիտելիքներով, այլ պետք է աշխատի դրանք ճշգրտել բանականության և փորձի միջոցով:

78. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մեսրոպ Մաշտոցին, երբ այբուբենը ստեղծելուց հետո հայրենիք էր վերադառնում, Արաքսի ափին մեծ հանդիսավորությամբ դիմավորեցին Վռամշապուհ արքան, Սահակ Պարթև կաթողիկոսը, նախարարագունդ ավագանին՝ ժողովրդի բազմության հետ:
- 2) Սահակ Պարթևի նամակով Մաշտոցը Վարդանի հետ ներկայացել է բյուզանդական կայսր Թեոդոսիոս II-ին ու ստացել նրա համաձայնությունը Արևմտյան Հայաստանում ևս դպրոցներ բացելու համար:

- 3) IV դարում փիլիսոփայությամբ զբաղվել է նշանավոր ճարտասան և մանկավարժ Պարոյր Հայկազնը:
- 4) Ներսես Շնորհալիւն՝ հայ դպրության հիմնադիրը, գրել է հոգևոր ճառեր, բանաստեղծություններ, շարականներ:
- 5) Դավիթ Անհաղթն իր «Սահմանք իմաստութեան» երկում քրիստոնեական հավատքը պաշտպանել է հակադիր ուսմունքներից:
- 6) Դավիթ Անհաղթը կատարել է գիտությունների դասակարգում՝ ըստ բնագիտության, թվաբանության և աստվածաբանության:

79. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) IX–XI դարերը համարվում են հայ բարձրագույն դպրոցի կազմակերպման ժամանակաշրջան, իսկ XII դարից սկսվում է այդ դպրոցների վերելքի ժամանակաշրջանը:
- 2) Հայկական մշակույթի զարգացման գործում նշանակալից դեր է խաղացել Նոր Գետիկի (Գոշավանքի) վարդապետարանը, որն իր ծաղկումն ապրել է Հովհաննես Իմաստասերի օրոք:
- 3) 1280–ական թվականներին նշանավոր մատենագիր Եսայի Նչեցին հիմնադրում է Աղբերց վանքի դպրոցը, որը Ներսես Մշեցու ռաբունապետության տարիներին հայտնի է դառնում Գլաձորի համալսարան անունով:
- 4) Գլաձորի համալսարանում է կրթություն ստացել նշանավոր պատմագիր Կիրակոս Գանձակեցին:
- 5) Սսի համալսարանը կրում էր նրա հիմնադրմանն աջակցած Ներսես Լամբրոնացու անունը:
- 6) Ներսես Լամբրոնացին հիմնադրել էր Սկևռայի դպրոցը, որը գոյատևել է 200 տարի:

80. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Զարգացած միջնադարի հայկական նշանակալից դպրոցներ էին կաթողիկների հիմնած Արտազ գավառի Ս. Թադեոս առաքյալի վանքի մոտ գտնվող Ծործորի, ինչպես և Քոնայի դպրոցները:
- 2) Տաթևի համալսարանի գործունեությունը ղեկավարում էին Գրիգոր Տաթևացին և Թովմա Մեծոփեցին:
- 3) Կ. Պոլսի հայկական տպարանը հիմնվել էր ոչ թե Եվրոպայից բերված տպագրական գործիքներով, այլ ամբողջը ստեղծվել էր տեղում՝ չունենալով անգամ տպագրական գործի վարպետ կամ ուսուցիչ՝ փաստորեն կրկին հայտնագործելով տպագրության արվեստը:
- 4) Նոր Զուղայի հայ արվեստագետներից Բոգդան Սալթանովը, հաստատվելով Մոսկվայում, աշխատել է Զինապալատում և մեծ դեր խաղացել ռուսական արվեստի զարգացման գործում:

- 5) Կոստանդ Ջուղայեցին կազմել է մի գնահատելի և յուրահատուկ ձեռնարկ, որում ամփոփ ներկայացրել է ժամանակի բազում երկրների չափերի ու կշիռների մասին արժեքավոր տվյալներ:
- 6) Ուշ միջնադարում հայտնի էր Սյունիքի Հերմոնի դպրոցը, որին նվիրված չափածո ներբողում այն որակվում է որպես Հայաստան աշխարհում համայն հայոց ազգի լուսատու:

81. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ուշ միջնադարում Մովսես Տաթևացին Երևանում հիմնադրել էր Անանիա առաքյալի անապատը:
- 2) Ուշ միջնադարում բուն Հայաստանում գործող դպրոցներից հիշատակելի են նաև Երզնկայի Ավագ և Կապուսի վանքերի, Այրիվանքի, Եղիվարդի վանքերին առընթեր դպրոցները:
- 3) XV դարում մոտ վաթսուներեք քաղաքներում գործունեություն է ունեցել Ղրիմի Անտոնի անապատի հայոց դպրոցը, որի ուսուցչապետն էր Սարգիս փիլիսոփան:
- 4) XV–XVII դարերում դրիմահայոց կրթական կարևոր կենտրոն էր Սուրբ Խաչ վանքը, որը Հակոբ Կաֆայեցու տաղերից մեկում անվանվում է ճեմարան:
- 5) Սյունյաց աշխարհում XVII դ. սկզբներին հիմնվել է Հարանց անապատի դպրոցը, որը նպաստել է Արևելյան Հայաստանի կրթական ու մշակութային առաջընթացին:
- 6) Խաչատուր Կեսարացին Նոր Ջուղայում հիմնել է դպրոց, որը տվել է ավելի քան 250 շրջանավարտ:

82. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Վանի համահայկական տերությունը հելլենիստական տիպի բացարձակ միապետություն էր:
- 2) Հորից որդուն ժառանգաբար անցնող խոշոր մասնավոր հողերը կոչվում էին պարզևականք:
- 3) Բագրատունիների օրոք պահպանվեց Արշակունյաց ժամանակաշրջանին այնքան բնորոշ հակասությունը թագավորի և եկեղեցու միջև, սակայն հայոց կաթողիկոսը ճանաչում էր թագավորի գերիշխանությունը:
- 4) Կիլիկյան Հայաստանի թագավորության անկումից հետո պահպանված հայ նախարարական համակարգը ուշ միջնադարում դարձավ հայոց անկախ պետականության կրողը:
- 5) Արշակունյաց Հայաստանը պահպանեց նախորդ ժամանակներում ձևավորված Մեծ Հայքի վարչական բաժանումը, և նախկին ստրատեգիաների փոխարեն ստեղծվեցին 191 աշխարհներ:
- 6) Վաղ միջնադարյան Հայաստանում հողատիրության ձևերից էր գանձագին կոչվածը. այդ կարգի հողերը պետական էին և տրվում էին ծառայության դիմաց:

83. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Միջնադարում հայոց պետականությունը պահպանվել է նախարարական համակարգի միջոցով:
- 2) Հայոց իշխանական համակարգում գործել է «Իմ վասալի վասալը իմ վասալը չէ» ենթակայության ավատատիրական սկզբունքը:
- 3) Ավատատիրության խորացումը հանգեցրեց պետական (թագավորական) հողատիրության մասնատմանը:
- 4) Միջնադարում օտար տերությունների նվաճողական քաղաքականությունը փոխել է հայ հասարակության բնականոն զարգացման ընթացքը:
- 5) Միջնադարյան Հայաստանում առավել մեծ տեսակարար կշիռ ունեին պետական և ավատական խոշոր հողային տիրույթները:
- 6) Հայաստանում ավատատիրական աստիճանակարգի գլուխ կանգնած էր թագավորը, ապա հաջորդ աստիճանին բղեշխներն էին ու գործակալները:

84. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կիլիկյան Հայաստանում մարաջախտը զբաղվում էր բանակի սպառազինությամբ և պարենի մատակարարմամբ. նա գունդստաբլի անմիջական տեղակալն էր:
- 2) Կիլիկյան Հայաստանում արքունական հեծելազորի հրամանատարը կոչվում էր սպասալար:
- 3) Հիվանդախնամների միաբանությունը պարտավոր էր Կիլիկյան Հայաստանի բանակին յուրաքանչյուր տարի տրամադրել 400 հեծյալ ռազմիկ:
- 4) Կիլիկյան Հայաստանում սպարապետությունը Հերոմյանների հարստության ժառանգական պաշտոնն էր:
- 5) Հայկազուն-Երվանդականների թագավորությունում արքայից հետո երկրի կարևորագույն դեմքը քրմապետն էր:
- 6) Հայր մարդպետն իրականացնում էր արքունի կալվածքների ու գանձարանի հսկողությունը և Արշակունյաց սեպուհների դաստիարակությունը:

ՄԱՍ Գ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ

---

1. Երբ է զոհվել Քեռին.

1) 1916 թ. հունվարի 13-ին	3) 1916 թ. մարտի 11-ին
2) 1916 թ. փետրվարի 2-ին	4) 1916 թ. մայիսի 15-ին

2. Երբ է Կ. Պոլսի Ազգային ժողովը իշխանություններին տեղեկագիր ներկայացրել գավառահայության բիրտ հարստահարությունների մասին.

1) 1857 թ.	2) 1862 թ.	3) 1863 թ.	4) 1872 թ.

3. Մինչև երբ է գոյատևել Գ. Արծրունու խմբակը Թիֆլիսում.

1) 1882 թ.	2) 1886 թ.	3) 1883 թ.	4) 1885 թ.

4. Ո՞ր թվականին է տեղի ունեցել Գյալիսորի կոիվը.

1) 1895 թ.	2) 1897 թ.	3) 1894 թ.	4) 1893 թ.

5. Երբ է հրապարակվել ՀՅԴ հռչակագիրը.

1) 1890 թ. սեպտեմբերին	3) 1894 թ. հունիսին
2) 1891 թ. սեպտեմբերին	4) 1892 թ. հուլիսին

6. Երբ է սկսվել Շապին-Գարահիսարի ինքնապաշտպանությունը.

1) 1915 թ. սեպտեմբերի 29-ին	3) 1915 թ. հունիսի 3-ին
2) 1915 թ. հունիսի 28-ին	4) 1915 թ. մայիսի 7-ին

7. Երբ է Գևորգ Ե-ն Եվրոպայում կաթողիկոսի լիազոր ներկայացուցիչ նշանակել Պողոս Նուբար փաշային.

1) 1912 թ. հոկտեմբերին	3) 1912 թ. նոյեմբերին
2) 1913 թ. հոկտեմբերին	4) 1913 թ. նոյեմբերին

8. Երբ են սկսվել Սուետիայի հայության ինքնապաշտպանական կռիվները.

1) 1915 թ. օգոստոսի սկզբին	3) 1915 թ. նոյեմբերի կեսին
2) 1915 թ. սեպտեմբերի սկզբին	4) 1915 թ. հուլիսի սկզբին

9. Երբ է Բարձր դուռը հրապարակել բարեփոխումների նոր հրովարտակ.

1) 1839 թ.	2) 1844 թ.	3) 1856 թ.	4) 1857 թ.

10. Երբ Կ. Պոլսի ուսումնական խորհրդի անդամները մշակեցին արևմտահայ համայնքի ներքին կյանքին վերաբերող կանոնադրություն և ներկայացրին համայնքի ընդհանուր ժողովի հաստատմանը.

- 1) 1857 թ.   2) 1859 թ.   3) 1860 թ.   4) 1863 թ.

11. Երբ են բացահայտվել և դադարել գործելուց «Բարենպատակ ընկերություն» և «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ» խմբակները.

- 1) 1869 թ.   2) 1872 թ.   3) 1874 թ.   4) 1875 թ.

12. Երբ է տեղի ունեցել Կարինի «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության անդամների դատավարությունը.

- 1) 1882 թ.   2) 1883 թ.   3) 1885 թ.   4) 1887 թ.

13. Երբ է օսմանյան Թուրքիայում արգելվել Հայոց պատմության դասավանդումը հայկական դպրոցներում.

- 1) 1878 թ.   2) 1880 թ.   3) 1882 թ.   4) 1879 թ.

14. Երբ են թուրքական զորքերը եկեղեցու բակում կրակ բացել ժողովրդի վրա և խաղաղ բնակչության ջարդեր իրականացրել Կարինի հայկական թաղամասում.

- 1) 1890 թ. հունիսին   3) 1890 թ. հուլիս–օգոստոսին
2) 1890 թ. հուլիսին   4) 1890 թ. սեպտեմբերին

15. Երբ է ավարտվել Սասունի 1894 թ. ապստամբությունը.

- 1) օգոստոսի կեսին   3) սեպտեմբերի կեսին
2) օգոստոսի վերջին   4) հոկտեմբերի վերջին

16. Երբ են 230 հայկական տարրական դպրոցները անցել Ռուսաստանի լուսավորության նախարարության տնօրինությանը.

- 1) 1896 թ.   2) 1898 թ.   3) 1901 թ.   4) 1903 թ.

17. Երբ են հնչակյանները հիմնադրել իրենց պաշտոնաթերթը.

- 1) 1887 թ.   2) 1888 թ.   3) 1889 թ.   4) 1890 թ.

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐ

---

1. Ըստ Իսրայել Օրու կազմած Ռուսաստանի օգնությամբ Հայաստանի ազատագրության ծրագրի՝ որքան էր լինելու Հյուսիսային Կովկասից Վրաստան մտնող զորքերի թիվը.

- 1) 25000   2) 20000   3) 10000   4) 15000

2. Որտեղ է ձևավորվել «Ջինակիր» գաղտնի կազմակերպությունը.

- 1) Վանաձորում   3) Վանում
2) Մոսկվայում   4) Կարինում

3. Որքան էր Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում ռուսական զորքերի թիվը 1914 թ. աշնանը.

- 1) 100 000   2) 200 000   3) 182 000   4) 282 000

4. Ո՞վ էր Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագրի հեղինակը.

- 1) Մ. Նակաշիձեն   3) Ի. Վորոնցով-Դաշկովը
2) Գ. Գոլիցինը   4) Պ. Ավերյանովը

5. Որտեղ է մարտնչել Փարամազի խումբը հայ-թաթարական ընդհարումների ժամանակ.

- 1) Թիֆլիսում   3) Երևանում
2) Զանգեզուրում   4) Բաքվում

6. Ո՞վ էր Վիրահայոց թեմի առաջնորդը 1914 թ. աշնանը.

- 1) Գարեգին Հովսեփյանը   3) Մեսրոպ Եպիսկոպոսը
2) Մկրտիչ Խրիմյանը   4) Ներսես Վարժապետյանը

7. Ո՞ր կառույցն է գլխավորել հայ կամավորական շարժման կազմակերպչական աշխատանքները.

- 1) Արևմտահայերի ազգային խորհուրդը
2) Արևելահայերի ազգային խորհուրդը
3) Հայոց ազգային բյուրոն
4) Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտեն

8. Ո՞վ է ժամանակավոր կառավարության կողմից նշանակվել Արևմտյան Հայաստանի և Թուրքիայից գրավված մյուս տարածքների գլխավոր կոմիսար.

- 1) Վ. Խառլամովը   3) Պ. Միլյուկովը
2) Պ. Ավերյանովը   4) Հ. Զավրյանը

9. Ո՞վ է Ժամանակավոր կառավարության կողմից նշանակվել Արևմտյան Հայաստանի և Թուրքիայից գրավված մյուս տարածքների գլխավոր կոմիսարի քաղաքացիական գծով տեղակալ.

1) Վ. Փափագյանը	3) Մ. Պապաջանյանը
2) Հ. Զավրյանը	4) Հ. Արղությանը

10. Արևմտահայերի առաջին համագումարը տեղի է ունեցել՝

1) Թիֆլիսում	3) Կ. Պոլսում
2) Երևանում	4) Ալեքսանդրապոլում

11. Ո՞վ է ընտրվել Արևմտահայերի ազգային խորհրդի նախագահ 1917 թվականին.

1) Վահան Փափագյանը	3) Հակոբ Զավրյանը
2) Անդրանիկը	4) Ավետիս Ահարոնյանը

12. Ո՞վ է ընտրվել Արևմտահայերի ազգային խորհրդի պատվավոր նախագահ 1917 թվականին.

1) Հակոբ Զավրյանը	3) Անդրանիկը
2) Վահան Փափագյանը	4) Ավետիս Ահարոնյանը

13. Արևմտյան Հայաստանում կազմակերպված ոստիկանական և զինված ջոկատներում ընդգրկված մարդկանց թիվը 1917 թ. ամռան վերջին հասնում էր.

1) 10 հազարի	3) 15 հազարի
2) 5 հազարի	4) 20 հազարի

14. Ո՞վ է ընտրվել Արևելահայերի ազգային խորհրդի նախագահ.

1) Ն. Աղբալյանը	3) Լ. Շանթը
2) Ա. Մանուկյանը	4) Ա. Ահարոնյանը

15. Ո՞վ է նշանակվել արևմտահայ զորաբաժնի հրամանատար 1917 թ. դեկտեմբերին.

1) Անդրանիկը	3) Գ. Նժդեհը
2) Մ. Արեշյանը	4) Դրոն

16. Ո՞վ է ղեկավարել Շապին-Գարահիսար քաղաքի հայկական թաղամասի ինքնապաշտպանությունը.

1) Հակոբ Կոստյանը	3) Մկրտիչ Յոթնեղբայրյանը
2) Ղուկաս Տեովլեթյանը	4) Տիգրան Անդրեասյանը

17. Ո՞վ է ղեկավարել Վանի Քաղաքամեջ թաղամասի ինքնապաշտպանությունը.

1) Արամ Մանուկյանը	3) Մկրտիչ Յոթնեղբայրյանը
2) Ղուկաս Տեովլեթյանը	4) Հայկակ Կոստյանը

18. Սասունի 1904 թ. ինքնապաշտպանության ժամանակ ո՞վ է ղեկավարել հյուսիսային կողմի պաշտպանությունը.

1) Անդրանիկը	3) Գևորգ Չավուշը
2) Հրայրը	4) Սեբաստացի Մուրադը

19. Որքան էր հայ կամավորականների թիվը 1915 թ. վերջին–1916 թ. սկզբին.

1) 5 հազար	3) 20 հազար
2) 15 հազար	4) 10 հազար

20. Ո՞վ էր Երևանի ազգային խորհրդի ընտրած Հատուկ կոմիտեի նախագահը.

1) Ա. Աստվածատրյանը	3) Ա. Մանուկյանը
2) Հ. Զավրյանը	4) Մ. Մուսինյանը

21. Ստորև թվարկված գործիչներից ո՞վ չի հանդիսացել «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակի նախագիծ կազմելու համար ստեղծված հանձնաժողովի անդամ.

1) Վառլամ Ավանեսյանը	3) Ռոստոմը
2) Սարգիս Լուկաշինը	4) Սարգիս Կասյանը

22. Ո՞վ էր Տրապիզոնի բանակցություններում Անդրկովկասի Սեյմի պատվիրակության նախագահը.

1) Ն. Չխեիձեն	3) Ե. Գեգեչկորին
2) Ա. Չխենկելին	4) Պ. Մդիվանին

23. Ո՞վ է գլխավորել հայ կամավորական շարժման կազմակերպչական աշխատանքներն իրականացնող Ազգային բյուրոյի գործադիր մարմինը.

1) Ռոստոմը	3) Հովսեփ Արղուրյանը
2) Արմեն Գարոն	4) Սիմոն Վրացյանը

24. Ի՞նչ պաշտոն էր զբաղեցնում Մելիքջան Մելիք-Շահնազարյանցը.

- 1) Երևանի և Նախիջևանի զորահրամանատար
- 2) Արարատյան երկրի քալանթար
- 3) Երևանի խանության գլխավոր հարկահավաք
- 4) Նախիջևանի խանության կառավարիչ

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴՐՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

1. Ո՞վ է հետևյալ խոսքերի հեղինակը.

«Մենք այնպես մաքրագարդեցինք այդ շրջանը, որ ապագայում այնտեղ (հուզումներ)... այլևս տեղի ունենալ չեն կարող»:

1) Ազիզ փաշան	3) Ջեմալ փաշան
2) Աշիր փաշան	4) Ջեքի փաշան

2. Ո՞վ է հետևյալ խոսքերի հեղինակը.

«Մի տեսակ արտահողային պետություն էր ստեղծվում՝ կենտրոնական ու տեղական իշխանություններով: Ապագայում, երբ Թուրքահայաստանը դառնար ազատ, կառավարման մեքենան արդեն պատրաստ էր»:

1) Սիմոն Վրացյան	3) Ավետիս Ահարոնյան
2) Արամ Մանուկյան	4) Վահան Փափազյան

3. Ովքեր են ստորագրել հետևյալ հրամանը.

«...ով «կընդդիմանա այս սրբազան և հայրենասիրական գործին և չի կատարի իր վրա դրված պարտականությունները կամ որևէ եղանակով կփորձի պաշտպանել կամ թաքցնել այս կամ այն հային, կճանաչվի հայրենիքի ու կրոնի թշնամի և դրան համապատասխան կպատժվի»:

- 1) Թալեաթը, Էնվերը, Նազըմը
- 2) Թալեաթը, Նազըմը, Մ. Շյուքրին
- 3) Թալեաթը, Էնվերը, Բ. Շաքիրը
- 4) Թալեաթը, Ջեմալը, Նազըմը

4. Ո՞ր իրադարձության կապակցությամբ են ասվել հետևյալ խոսքերը.

«Հայերը կռվում և մեռնում էին որպես հերոսներ, նրանց ղեկավարները, որ միշտ առջևի գծում էին, գրեթե բոլորն էլ վիրավոր էին»:

1) Բայազետի 1877 թ. պաշտպանության	3) Բայազետի 1829 թ. պաշտպանության
2) Շուշիի 1826 թ. պաշտպանության	4) Ախալցխայի 1829 թ. պաշտպանության

5. Ո՞ր թվականին են ասվել հետևյալ խոսքերը.

«Մի տեսակ արտահողային պետություն էր ստեղծվում՝ կենտրոնական և տեղական իշխանություններով: Ապագայում, երբ Թուրքահայաստանը դառնար ազատ, կառավարական մեքենան արդեն պատրաստ էր»:

1) 1917 թ.	2) 1918 թ.	3) 1916 թ.	4) 1915 թ.

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Արցախի ազատագրական պայքարին օժանդակելու նպատակով Շիրվանի հայկական բնակավայրից ժամանած ռազմական գործի կազմակերպիչների զինվորական աստիճանն էր՝

1) հիսնապետ	3) տասնապետ
2) հարյուրապետ	4) հազարապետ

2. Տրված հասկացությունները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

- 1) Ժողկոմխորի
- 2) Պետական դումա
- 3) Անդրկովկասյան կոմիսարիատ
- 4) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտե
- 5) Անդրկովկասյան Ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետություն
- 6) Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար

ա. Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո Անդրկովկասում ստեղծված կառավարություն

բ. Անդրկովկասում 1918 թ. գարնանը ստեղծված պետական կազմավորում

գ. Խորհուրդների համառուսաստանյան II համագումարում ստեղծված կառավարություն

դ. օրենսդրախորհրդակցական պետական մարմին Ռուսաստանյան կայսրությունում

ե. Անդրկովկասում ցարիզմի տապալումից հետո ստեղծված իշխանության մարմին

զ. Խորհրդային Ռուսաստանի լիազոր ներկայացուցիչ Անդրկովկասում

է. հեղափոխական արտակարգ պատժիչ մարմին

1) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-ե, 5-բ, 6-զ	3) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-ե, 5-գ, 6-զ
2) 1-ե, 2-ա, 3-դ, 4-բ, 5-գ, 6-է	4) 1-գ, 2-դ, 3-զ, 4-բ, 5-ե, 6-է

3. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

1) Հայ հեղափոխական դաշնակցություն կուսակցությունն իր տարբեր կառույցների գործունեությունը համակարգելու համար ստեղծեց հատուկ մարմիններ՝ բյուրոներ:

2) Բալկաններում օսմանյան բռնապետության դեմ պայքարի ելած վրիժառուները կոչվում էին չեչլոներ:

3) Հայդուկ հունգարերեն նշանակում է հետևակ:

4) Առաջին հայդուկները հայերի նկատմամբ թուրքական իշխանությունների կողմից նոր բռնությունների առիթ չտալու նպատակով հաճախ ներկայացել են որպես քրդեր և հանդես եկել «չետնիկներ» կոչվող քրդական հակակառավարական ջոկատների կազմում:

5) Ֆիդայի կամ ֆեդայի արաբերեն նշանակում է ահաբեկիչ:

4. Տերմինները համապատասխանեցնել բացատրությանը.

- 1) պոլիժենիտ   2) աշար   3) թանգիմաթ   4) սարդար

- ա. Օսմանյան կայսրությունում գյուղացիներից գանձվող գլխավոր հարկը
բ. Հայոց եկեղեցու վարչական իրավունքներն ու պարտականությունները, եկեղեցու և ցարական կառավարության փոխհարաբերությունները սահմանող կանոնադրություն
գ. սուլթանական կառավարության կողմից հրապարակված բարենորոգումների հրովարտակ
դ. զորահրամանատար
ե. հոգևոր պաշտոնյա

- 1) 1-բ, 2-ա, 3-գ, 4-ե   3) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-ե
2) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-դ   4) 1-բ, 2-ա, 3-գ, 4-դ

5. Թուրքական կառավարության կողմից 1839 թ. հրապարակված բարենորոգումների հրովարտակն անվանվել է՝

- 1) պոլիժենիտ   3) դեկրետ
2) թանգիմաթ   4) կանոնադրություն

6. 1839 թ. թուրքական կառավարությունը հրապարակեց թանգիմաթ, որը նշանակում է՝

- 1) ազգային կանոնադրություն   3) սահմանադրություն
2) բարենորոգումների հրովարտակ   4) օրենքների ժողովածու

7. Ըստ ժամանակավոր կառավարության որոշման՝ ինչ անունով է հայտնի Օսմանյան կայսրությունից նվաճված հայկական մասը՝ որպես վարչական առանձին միավոր.

- 1) Թուրքահայաստան   3) Հայկական մարզ
2) Տաճկահայաստան   4) Հայկական նահանգ

8. Ինչպե՞ս էր կոչվում Արևելահայոց ազգային համախորհրդակցությունից քիչ անց ձևավորված, օրենսդրական իրավասություն ունեցող մարմինը.

- 1) Հայոց ազգային խորհուրդ   3) Վարիչների մարմին
2) Ազգային ժողով   4) Հատուկ կոմիտե

9. Իսրայել Օրու կազմած և կայսրընտիր իշխանին ներկայացրած Հայաստանի ազատագրության ծրագիրը կոչվում էր՝

- 1) Պֆայցյան ծրագիր   3) Հարավային ծրագիր
2) Փարիզյան ծրագիր   4) Հյուսիսային ծրագիր

10. Ի՞նչ է նշանակում սղնախ.

- 1) ռազմական խորհուրդ   3) կայազոր
2) պաշտպանական հենակետային ամրոց   4) զինանոց

11. Ըստ «Որոգայթ փառաց» գրքի՝ Հայոց ապագա պետության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը կոչվում էր՝

- 1) Հայոց տուն
- 2) Ազգային մեծ ժողով
- 3) Գերագույն խորհուրդ
- 4) Բարձրագույն ատյան

12. Նադիր շահի կողմից Ղարաբաղում ստեղծված հայկական ինքնավարությունը ինչ անունով է հայտնի.

- 1) սղնախ
- 2) խամսա
- 3) մահալ
- 4) խանություն

13. Ինչ է նշանակում «խամսա».

- 1) երեք
- 2) չորս
- 3) հինգ
- 4) վեց

14. Ինչ անունով է հայտնի Հայաստանի ազատագրության Շահամիր Շահամիրյանի կազմած ծրագիրը.

- 1) Հյուսիսային
- 2) Հնդկական
- 3) Պֆալցյան
- 4) Հարավային

15. Արցախում կազմավորված պաշտպանական հենակետային ամրոցներն ինչ անունով էին հայտնի.

- 1) մելիքություն
- 2) բերդ
- 3) սղնախ
- 4) ռազմակայան

16. Գյուլիստանի սղնախի 1729–1731 թթ. հրամանատարն ինչ կոչում ուներ.

- 1) սպարապետի
- 2) բեկի
- 3) մելիքի
- 4) հարյուրապետի

17. Ընտրել խամսայի մեջ մտնող մելիքությունների ամբողջական շարքը.

- 1) Դիզակ, Ջրաբերդ, Վարանդա, Խաչեն, Գանձասար
- 2) Գանձակ, Վարանդա, Դիզակ, Ջրաբերդ, Խաչեն
- 3) Գյուլիստան, Ջրաբերդ, Խաչեն, Սյունիք, Դիզակ
- 4) Դիզակ, Վարանդա, Խաչեն, Ջրաբերդ, Գյուլիստան

18. 1827 թ. տարբեր վայրերում կազմակերպված հայկական կամավորական ջոկատներն ինչ անունով էին հայտնի.

- 1) խմբեր
- 2) գնդեր
- 3) դրուժինաներ
- 4) ջոկատներ

19. Ինչ տեղանուն կամ բառակապակցություն էր գործածվել Սան Ստեֆանոյի պայմանագրում, որ դիվանագիտական մակարդակով առաջին անգամ էր ընդունում սուլթանական կառավարությունը.

- 1) հայկական նահանգներ
- 2) Հայաստան
- 3) հայաբնակ մարզեր
- 4) հայաշատ վայրեր

20. Ինչ անունով էր հայտնի Սարդարապատի ճակատամարտում Պավել Բեկ-Փիրումյանի գլխավորած զորամասը.

- 1) Սարդարապատի ջոկատ
- 2) Հայկական լեգեոն
- 3) Մահապարտների գունդ
- 4) Երևանյան ջոկատ

21. Առանձին հայկական կորպուս էր կոչվում այն զորամիավորումը, որը՝

- 1) ստեղծվել էր Կովկասյան ճակատում ռուսական բանակի գերագույն սպայակույտի 1917 թ. նոյեմբերի 16-ի հրամանով
- 2) ստեղծվել էր 1917 թ. դեկտեմբերին Արևմտահայ խորհրդի որոշմամբ
- 3) ձևավորվել էր 1918 թ. մարտի 1-ին Թ. Նազարբեկյանի հրամանատարությամբ
- 4) ձևավորվել էր 1918 թ. մարտին Անդրանիկ Օզանյանի հրամանատարությամբ

22. Հայկական կորպուս էր կոչվում այն զորամիավորումը, որը՝

- 1) ձևավորվել էր 1918 թ. մարտին Անդրանիկ Օզանյանի հրամանատարությամբ
- 2) ձևավորվել էր 1918 թ. մարտի 1-ին Թ. Նազարբեկյանի հրամանատարությամբ
- 3) Սարդարապատի ճակատամարտում գլխավորում էր Պողոս Բեկ-Փիրումյանը
- 4) ստեղծվել էր Կովկասյան ճակատում ռուսական բանակի գերագույն սպայակույտի 1917 թ. նոյեմբերի 16-ի հրամանով

23. Հայկական առանձին հարվածային զորամաս էր կոչվում այն զորամիավորումը, որը՝

- 1) Մ. Սիլիկյանի գլխավորությամբ մարտնչում էր Սարդարապատի ճակատում
- 2) 1918 թ. մարտին ձևավորել էր Անդրանիկ Օզանյանը
- 3) ստեղծվել էր Կովկասյան ճակատում ռուսական բանակի գերագույն սպայակույտի 1917 թ. նոյեմբերի 16-ի հրամանով
- 4) ձևավորվել էր 1918 թ. մարտի 1-ին Թ. Նազարբեկյանի հրամանատարությամբ

24. Ղևոնդ Ալիշանն ինչպես է բնորոշել ապագա Հայաստանի հասարակական-քաղաքական կառուցվածքը.

- 1) լուսավորյալ հանրապետություն
- 2) բացարձակ միապետություն
- 3) լուսավորյալ միապետություն
- 4) սահմանադրական միապետություն

25. Ինչ անունով էր հայտնի Աղբյուր Սերոբի գլխավորությամբ հայդուկների մղած հաղթական մարտը.

- 1) Ս. Առաքելոց վանքի կռիվ
- 2) Բաբշենի կռիվ
- 3) Սուլուխի կռիվ
- 4) Գյալխորի ձորի կռիվ

26. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Ստորին Բասենի վարչական կենտրոն Հասան կալան ռուս մեծ գրող Ա. Պուշկինն անվանել է «Արգրումի (Էրգրում) բանալի»:
- 2) 1826-1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի օրերին մի խումբ հայ մտավորականների մշակած ազատագրական նախագծի համաձայն՝ ռուսական կայսր Նիկոլայ I-ը կրելու էր նաև «Հայոց թագավոր» տիտղոսը:

- 3) Արևելյան Հայաստանի տարածքում ռուսական իշխանությունների ստեղծած և 12 տարի գոյություն ունեցած վարչական միավորը կոչվում էր Հայկական մարզ:
- 4) Արցախում կազմավորված կիսանկախ իշխանությունները կոչվել են տղնախներ:
- 5) Ռուսաստանի կազմում Շամախի կենտրոնով 1840 թ. ստեղծված վարչական միավորը կոչվում էր Կասպիական մարզ:

27. Ընտրել սխալ բացատրությունները.

- 1) Հայ եկեղեցու վարչական իրավունքներն ու պարտականությունները, եկեղեցու և կառավարության փոխհարաբերությունները սահմանող փաստաթուղթը հայտնի է «պոլոժենիե» անունով:
- 2) Ըստ «պոլոժենիե»-ի՝ Հայ եկեղեցու հոգևոր գերագույն մարմինը կոչվելու էր սեյմ:
- 3) «Պոլոժենիե»-ով Հայ եկեղեցին դուրս էր մնում ռուսական կառավարության վերահսկողությունից:
- 4) 1840 թ. ստեղծված վարչական միավորը, որի կենտրոնը Թիֆլիսն էր, կոչվում էր Վրացա-իմերեթական նահանգ:
- 5) Ռուսաստանի կազմում 1844 թ. հիմնված վարչական մեծ միավորը կոչվում էր Կովկասի փոխարքայություն:

28. Ընտրել այն հարկատեսակները, որոնք կազմել են բերքի 1/10 մասը.

1) գլխահարկ	4) անասնահարկ
2) աշար	5) ճանապարհների ու արոտների հարկ
3) տասանորդ	

29. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. 1826-1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի օրերին մի խումբ հայ մտավորականների մշակած ազատագրական նախագծի համաձայն՝ ռուսական կայսր Նիկոլայ I-ը կրելու էր նաև «Հայոց թագավոր» տիտղոսը:
- բ. Արևելյան Հայաստանի տարածքում ռուսական իշխանությունների ստեղծած և 12 տարի գոյություն ունեցած վարչական միավորը կոչվում էր Երևանի նահանգ:
- գ. Վերին Բասենի վարչական կենտրոն Հասան կալան ռուս մեծ գրող Ա. Պուշկինն անվանել է «Արզրումի (Էրզրում) բանալի»:
- դ. Արցախում կազմավորված կիսանկախ իշխանությունները կոչվել են տղնախներ:
- ե. Ռուսաստանի կազմում Շամքոր կենտրոնով 1840 թ. ստեղծված վարչական միավորը կոչվում էր Կասպիական մարզ:

1) ա, ե	2) բ, դ	3) գ, ե	4) ա, գ

30. Ընտրել այն մարմինները, որ նախատեսվում էր ստեղծել արևմտահայերի «Ազգային սահմանադրությամբ».

1) Ազգային կենտրոնական վարչություն	4) Հատուկ կոմիտե
2) Կենտրոնական կոմիտե	5) Երեսփոխանական ժողով
3) Հայոց ազգային կենտրոնական բյուրո	

31. Երիտթուրքերի ծրագրով Բոսֆորից մինչև Չինաստան և սառուցյալ օվկիանոս ընդգրկող թյուրքալեզու ժողովուրդների մեկ միասնական պետությունը լինելու էր.

- 1) Մեծ Թուրքեստանը
- 2) Մեծ Թուրանը
- 3) Մեծ Կովկասը
- 4) Հյուրիեթ վե իթիլիաֆը

32. 1917 թ. դեկտեմբերին Արևմտահայերի ազգային խորհրդի կայացրած որոշմամբ ստեղծվող գորամիավորումը ինչ անուններով էր հայտնի.

- 1) Հայկական առանձին հարվածային զորամաս
- 2) Հայկական կորպուս
- 3) Արևմտահայ զորաբաժին
- 4) Մահապարտների գունդ
- 5) Արևմտահայ դիվիզիա

33. Ինչ անուններով էր նաև հայտնի Աղբյուր Սերոբը.

- 1) Նեմրուֆի հսկա
- 2) Նեմրուֆի աղբյուր
- 3) Ասլան
- 4) Բաբշենի ասլան
- 5) Սոխորդի հսկա

34. Ընտրել «Որոգայթ փառաց» գրքում տեղ գտած տերմինների և հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայոց ապագա պետության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը լինելու էր «Հայոց տունը»:
- 2) «Հայոց տունը» պետք է կազմվեր ժողովրդի կողմից նշանակված փոխանորդներից:
- 3) Փոխանորդներից ընտրված տասներեք հոգուց մեկը վիճակահանությամբ դառնալու էր նախարար (նախագահ):
- 4) Նախարարը (նախագահ) նշանակում էր իր տեղապահին՝ փոխարքային:
- 5) «Հայոց տունը» պարտավոր էր ստեղծել հայոց ապագա պետության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը:
- 6) Փոխանորդներից ընտրված տասներեք հոգուց տասներկուսը դառնալու էին նախարարի խորհրդակիցներ:
- 7) Հայոց թագավորը պետք է նշանակվեր իշխանության ընտրովի բարձրագույն մարմնի կողմից:

35. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Արևելյան Հայաստանում 1844 թ. ստեղծված վարչական միավորն էր Կովկասի փոխարքայությունը:
- 2) Մեծ մասամբ Կ. Պոլսի հայ մեծահարուստ ամիրաներից կազմված Ազգային ժողովին փոխարինած նոր մարմիններն էին Ազգային հոգևոր և գերագույն ժողովները:
- 3) Օսմանյան կայսրությունում գտնվող Երուսաղեմի սուրբ վայրերին տիրելու համար տարբեր եկեղեցիների միջև ծագած վեճը հայտնի է «Արևելյան հարց» անունով:
- 4) Հայկական հարցը հայտնվել է միջազգային հարաբերությունների կիզակետում և հանդես եկել «Արևելյան հարց» անունով:

- 5) 1844 թ. Կ. Պոլսում ստեղծված և հայ համայնքի գործերի կազմակերպմանը որոշ չափով մասնակցություն ունեցող մարմինը կոչվում էր Ազգային ժողով:
- 6) 1846 թ. ստեղծված և Երևան, Նոր Բայազետ, Նախիջևան, Ալեքսանդրապոլ ու Օրդուբադ գավառներն ընդգրկող վարչական միավորը Երևանի նահանգն էր:
- 7) Կովկասյան ռազմաճակատի ձախ թևում հայազգի գեներալ Միխայիլ Լոռիս-Մելիքովի գլխավորությամբ թուրքերի դեմ կռվող ռուսական 52-հազարանոց զորամիավորումը Կովկասյան կորպուսն էր:
- 8) Ստեփան փաշա Ասլանյանը հայոց Ազգային ժողովի ատենապետն էր:

36. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Կարսի մարզի մեջ մտած գավառները կոչվում էին նաև օկրուգներ:
- 2) Արևմտահայերի Ազգային սահմանադրությունը Օսմանյան կայսրության հիմնական օրենքն էր՝ սահմանադրությունը:
- 3) Պատգամավորական Կենտրոնական ժողովը Հայաստանում ապրող հայերի ներկայացուցչական համագումարն էր:
- 4) Ռուսաստանի հետադիմական վարչակարգի հակահայ քաղաքականության դեմ պայքարելու համար Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվում էր «Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտե»:
- 5) Արևմտահայերի Ազգային սահմանադրության համաձայն՝ ստեղծվող Ազգային ժողովը հայտնի էր նաև «Երեսփոխանական ժողով» անունով:
- 6) Անդրկովկասում Գ. Գոլիցինի փոխարեն նշանակված Ի. Վորոնցով-Դաշկովի պաշտոնը կոչվում էր Կովկասի կառավարչապետ:
- 7) Սասունում սուլթան Համիդ II-ի կազմակերպած հայկական կոտորածներից հետո մեծ տերությունների կազմած բարենորոգումների նախագիծը ստացավ «Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիր» անունը:

37. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Չեյթոնի 1895-1896 թթ. ապստամբության ժամանակ ձորում ծուղակի մեջ հայտնված թուրքական զորքերը սվեցին 750 զոհ, ուստի զեյթունցիները ձորն անվանեցին Կոտորածի ձոր:
- 2) Հայդուկ բուլղարերեն նշանակում է հետևակ:
- 3) Ֆիդայիները հայերի նկատմամբ թուրքական իշխանությունների կողմից նոր բռնությունների առիթ չտալու նպատակով հաճախ ներկայացել են որպես «չելլոներ» կոչվող քրդական կառավարական ջոկատներ:
- 4) Առաջին հայ քաղաքական լրագիրը կրում էր «Ազատության ավետաբեր» անվանումը:
- 5) «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ» խմբակի ստեղծողներն էին «արիական հայազգի գավակները»:
- 6) Ալեքսանդրապոլում ստեղծված ազատագրական խմբակը կոչվում էր «Բարենպաստ ընկերություն»:

- 7) Բալկաններում հայդուկներին անվանում էին չետնիկ՝ տասնապետ:
- 8) Հայ իրականության մեջ առաջին հրապարակախոսական ձեռագիր աշխատությունը հայտնի է «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» անունով:

38. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Հայկական հարցի «լուծմանը» թուրքերին մասնակից դարձնելու համար սուլթանը 1891 թ. անհնազանդ ջոկատներից ստեղծեց մոտ 30 հեծելազնդեր, որոնք իր անունով կոչվեցին համիդիե:
- 2) Երևանի Հայոց ազգային խորհրդի կողմից երեք ամիս ժամանակով ընտրված մարմինը կոչվում էր «Հատուկ կոմիտե»:
- 3) Մեկ ազգի կամ կրոնական համայնքի միայն լիովին բնաջնջմանը նպատակաուղղված պետական մակարդակի ծրագիրը և գործողությունն է կոչվում ցեղասպանություն:
- 4) Արամ Մանուկյանին Թիֆլիսից Երևան գործուղած և արտակարգ լիազորություններով օժտած մարմիններն էին Հայոց ազգային խորհուրդը և Հայ զինվորական խորհուրդը:
- 5) 1918 թ. գարնանը դեպի Արևելյան Հայաստան, Բաքու, Դաղստան և Հյուսիսային Իրան արշավելու համար ստեղծված 50-հազարանոց թուրքական զորամիավորումը կոչվում էր «Կարս»:
- 6) Թիֆլիսում ստեղծված Հայ զինվորական միությունը հետագայում կոչվել է Հայ զինվորական խորհուրդ:
- 7) Ռուսական բանակի գերագույն սպայակոյտի 1917 թ. նոյեմբերի 16-ի հրամանով Հայկական ճակատում կազմավորվող զորամիավորը Կովկասյան կորպուսն էր:

39. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) «Բարենպատակ ընկերության» անդամներն Արևմտյան Հայաստանը համարում էին հայրենիքի «կենտրոնը»:
- 2) Թիֆլիսում հիմնադրված ամենից ազդեցիկ ազատագրական խմբակը «Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն» էր:
- 3) Հնչակյանների մեծամասնությունը կազմող ազգային թևը հանդես է եկել «Վերակազմյալ հնչակյաններ» անունով:
- 4) Ամենաազդեցիկ ազատագրական կազմակերպությունը Կարինի «Պաշտպան հայրենյացն» էր:
- 5) Փարիզում Մկրտիչ Փորթուգալյանի կողմից հրատարակվող «Արմենիա» պաշտոնաթերթի անունով կուսակցության անդամներն իրենց կոչեցին «արմենականներ»:
- 6) Վանում «նշանավոր երեք Մկրտիչներն» էին Խրիմյանը, Պեշիկթաշլյանը և Փորթուգալյանը:
- 7) Արևմտյան Հայաստանում ստեղծված առաջին ազատագրական խմբակը Վանում գործող «Միություն և ազատություն» կոչվող գաղտնի ընկերությունն էր:

40. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Քրդական կառավարական ջոկատները հայտնի են «չելլոներ» անունով:
- 2) Հայկական II-V կամավորական ջոկատներից ստեղծված միացյալ զորախումբն անվանվել է «Արարատյան գունդ»:
- 3) Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելու համար 1912 թ. Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվել է Հայոց ազգային կենտրոնական բյուրո:
- 4) Ռուսաստանում ինքնակալության տապալումից քիչ հետո Անդրկովկասում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվում էր Անդրկովկասյան կոմիսարիատ:
- 5) Ֆիդա կամ ֆեդա արաբերեն նշանակում է ինքնազոհ:
- 6) Սիրիա-պաղեստինյան ճակատում 1918 թ. թուրքերի դեմ կռված հայկական զորամիավորումը Արևելյան (Հայկական) լեգեոնն էր:
- 7) Արևմտահայ զորաբաժնի ստեղծման նպատակով կյանքի կոչված գործադիր նոր մարմինը կոչվում էր Հայաստանի ապահովության խորհուրդ:

41. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Անդրանիկի գլխավորությամբ 1903 թ. Սասունին օգնության հասած ձիավոր խումբը կոչվում էր «Մրրիկ»:
- 2) Արևմտահայերի ազգային խորհրդի կայացրած որոշումով ստեղծված կազմավորումը կոչվեց արևմտահայ զորաբաժին (դիվիզիա):
- 3) Հակահամիդյան շարժման մեջ ազդեցիկ դիրք ուներ երիտթուրքերի «Միություն և փրկություն» կոչվող կազմակերպությունը:
- 4) Հովսեփ Արղությանը գլխավորեց Հայոց ազգային բյուրոյի՝ գործադիր կամ կարգադրիչ կոչվող մարմինը:
- 5) 1890-ական թթ. սուլթան Համիդ II-ի և Առաջին աշխարհամարտի տարիներին երիտթուրքերի կողմից կազմակերպված Հայոց ցեղասպանությունը համայն մարդկությանը հայտնի է «Մեծ եղեռն» անունով:
- 6) Գելիեզուզան գյուղում Անդրանիկի գլխավորությամբ ստեղծվել էր ինքնապաշտպանության ղեկավար մարմին:
- 7) Բրեստ-Լիտովսկի բանակցությունների երկրորդ փուլում բուլշևիկների առաջ քաշած սկզբունքը կոչվում էր «հաշտություն առանց բռնակցումների և ռազմատուգանքների»:

42. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Լոնդոնում դիվանագետներ Մ. Սայքսի ու Ժ. Պիկոյի միջև կնքված համաձայնագրով հիմնականում հայերից ստեղծված զորամիավորը կոչվում էր «Արևելյան լեգեոն» (Հայկական լեգեոն):
- 2) Խորհրդային Ռուսաստանի ընդունած «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակով է առաջին անգամ պաշտոնապես ճանաչվել և ձևակերպվել Օսմանյան կայսրությունից նվաճված տարածքի հիմնական մասը՝ որպես վարչական առանձին միավոր՝ «Թուրքահայաստան» անվանումով:

- 3) Բոլշևիկների Հոկտեմբերյան հեղաշրջումից հետո Այսրկովկասում ստեղծված իշխանության նոր մարմինը կոչվում էր Ժողկոմխորի:
- 4) Ռուսաստանի վարչապետ Լվովի և արտգործնախարար Տերեշչենկոյի կողմից Արևմտյան Հայաստանի գլխավոր կոմիսար Պ. Ավերյանովին հասցեագրված գաղտնի փաստաթուղթը կոչվում էր «Ղեկավար հրահանգներ»:
- 5) 1906 թ. օգոստոսին էջմիածնում հայ հասարակական շրջանակների հրավիրած ժողովը պատգամավորական Կենտրոնական ժողովն էր:
- 6) Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ստեղծված հայկական կամավորական վեց ջոկատներից վերակազմակերպված չորս զորամիավորները հայկական հրաձգային գնդերն էին:

43. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Ախալքալաքում 1918 թ. հունվարից կազմավորված զորամիավորը հայկական կորպուսի տեղի հրաձգային գունդն էր:
- 2) Ախալցխայի ինքնապաշտպանության ղեկավար Զորի Զորյանի զբաղեցրած պաշտոններն էին՝ տեղի քաղաքապետ և Ինքնապաշտպանության խորհրդի նախագահ:
- 3) Թիֆլիսում 1810 թ. բացված բարձրագույն դպրոցը կոչվում էր Աղաբաբյան:
- 4) Նկարիչ Գևորգ Բաշինջաղյանն իր կտավներում հարել է իմպրեսիոնիզմին:
- 5) Կ. Պոլսում 1861 թ. կազմված առաջին մշտական թատերախումբը կոչվել է «Արևելյան թատրոն»:
- 6) Կ. Պոլսում 1861 թ. Գրիգոր Սինանյանի ստեղծած նվագախումբը հայ առաջին սիմֆոնիկ նվագախումբն էր:
- 7) Բաքվի հասարակական ժողովարանի ակումբի շենքը կառուցվել է նեոկլասիցիզմի (նորդասականության) ոճով:
- 8) Գալուստ Շերմազանյանի երկհարկանի տանը հիմնադրված թատրոնը հայտնի էր «Շերմազանյան դահլիճ» անունով:

44. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Մեծ մասամբ Կ. Պոլսի հայ մեծահարուստ ամիրաններից կազմված Ազգային ժողովին փոխարինած նոր մարմիններն էին Ազգային հոգևոր և գերագույն ժողովները:
- բ. Օսմանյան կայսրությունում գտնվող Երուսաղեմի սուրբ վայրերին տիրելու համար տարբեր եկեղեցիների միջև ծագած վեճը հայտնի է «Արևելյան հարց» անունով:
- գ. Ռուսաստանում 1844 թ. ստեղծված վարչական մեծ միավոր էր Կովկասի փոխարքայությունը:
- դ. Հայկական հարցը, հայտնվելով միջազգային հարաբերությունների կիզակետում, դարձել է Արևելյան հարցի բաղկացուցիչ մասը:
- ե. Ստեփան փաշա Ասլանյանը Կ. Պոլսի Հայոց ազգային բյուրոյի ատենապետն էր:
- զ. Կովկասյան ճակատում հայազգի գեներալ Միխայիլ Լոռիս-Մելիքովի գլխավորությամբ կռվող ռուսական 52-հազարանոց զորամիավորումը Կովկասյան կորպուսն էր:

է. 1846 թ. ստեղծված և Երևան, Նոր Բայազետ, Նախիջևան, Ալեքսանդրապոլ ու Օրդուբադ գավառներն ընդգրկող վարչական միավորը Երևանի նահանգն էր:

- 1) ա, դ, է   2) գ, դ, զ   3) ա, գ, ե   4) բ, ե, է

45. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Արևմտահայերի Ազգային սահմանադրությունը Օսմանյան կայսրության հիմնական օրենքն էր՝ սահմանադրությունը:
- բ. Ռուսաստանի հետադիմական վարչակարգի հակահայ քաղաքականության դեմ պայքարելու համար Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվում էր «Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտե»:
- գ. Արևմտահայերի Ազգային սահմանադրության համաձայն՝ ստեղծվող Ազգային ժողովը հայտնի էր նաև «Երեցների ժողով» անունով:
- դ. Անդրկովկասում Գ. Գոլիցինի փոխարեն նշանակված Ի. Վորոնցով-Դաշկովի պաշտոնն էր Կովկասի փոխարքա:
- ե. Պատգամավորական Կենտրոնական ժողովը Հայաստանում ապրող հայերի ներկայացուցչական համագումարն էր:
- զ. Սասունում սուլթան Համիդ II-ի կազմակերպած հայկական կոտորածներից հետո մեծ տերությունների կազմած բարենորոգումների նախագիծը ստացավ «Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիր» անունը:

- 1) բ, դ, զ   2) ա, գ, ե   3) գ, դ, զ   4) բ, գ, ե

46. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հայ իրականության մեջ առաջին հրապարակախոսական ձեռագիր աշխատությունը հայտնի է «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» անունով:
- բ. Ալեքսանդրապոլում ստեղծված ազատագրական խմբակը կոչվում էր «Բարենպաստ ընկերություն»:
- գ. Հայդուկ բուլղարերեն նշանակում է հետևակ:
- դ. Ֆիդայիները հայերի նկատմամբ թուրքական իշխանությունների կողմից նոր բռնությունների առիթ չտալու նպատակով հաճախ ներկայացել են որպես «չեյլոներ» կոչվող քրդական հակակառավարական ջոկատներ:
- ե. Առաջին հայ քաղաքական լրագիրը կրում էր «Ազատության ավետաբեր» անվանումը:
- զ. «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ» խմբակի ստեղծողներն էին «արիական հայազգի գավակները»:
- է. Բալկաններում հայդուկներին անվանում էին չետնիկ՝ հարյուրապետ:
- ը. Զեյթունի 1895–1896 թթ. ապստամբության ժամանակ ձորում ծուղակի մեջ հայտնված թուրքական զորքերը տվեցին 750 զոհ, ուստի զեյթունցիները ձորն անվանեցին Կոտորածի ձոր:

- 1) ա, դ, ե   2) բ, գ, է   3) գ, զ, ը   4) դ, ե, զ

47. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Վանում «նշանավոր երեք Մկրտիչներն» էին Խրիմյանը, Պեշիկթաշյանը և Փորթուգալյանը:
- բ. «Բարենպատակ ընկերության» անդամներն Արևմտյան Հայաստանը համարում էին հայրենիքի «կենտրոնը»:
- գ. Արևմտյան Հայաստանում ստեղծված առաջին ազատագրական խմբակներից էր Վանում գործող «Միություն ի փրկություն» կոչվող գաղտնի ընկերությունը:
- դ. Վանում ստեղծված կուսակցության անդամները Մկրտիչ Փորթուգալյանի կողմից հրատարակվող «Արմենիա» թերթի անունով, որի ուղղության հետևորդներ էին, իրենց կոչեցին «արմենականներ»:
- ե. Հնչակյանների մեծամասնություն կազմած սոցիալիստական թևը հանդես է եկել «Վերակազմյալ հնչակյաններ» անունով:
- զ. Թիֆլիսում հիմնադրված ամենից ազդեցիկ ազատագրական խմբակը «Հայ հեղափոխականների դաշնակցությունն» էր:
- է. Ամենաազդեցիկ ազատագրական կազմակերպությունը Կարինի «Պաշտպան հայրենյացն» էր:

1) ա, դ, է

2) ա, ե, գ

3) գ, ե, գ

4) բ, դ, է

48. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Հայկական II-V կամավորական ջոկատներից ստեղծված միացյալ զորախումբն անվանվել է «Արարատյան զորաբաժին»:
- բ. Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելու համար 1912 թ. Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվել է Հայոց ազգային կենտրոնական բյուրո:
- գ. Անդրանիկի գլխավորությամբ 1903 թ. Սասունին օգնության հասած ձիավոր խումբը կոչվում էր «Միրիկ»:
- դ. Քրդական կառավարական ջոկատները հայտնի էին «չելլոներ» անունով:
- ե. Հակահամիդյան շարժման մեջ ազդեցիկ դիրք ուներ երիտթուրքերի «Միություն և փրկություն» կոչվող կազմակերպությունը:
- զ. Բրեստ-Լիտովսկի բանակցությունների երկրորդ փուլում բուլշևիկների առաջ քաշած սկզբունքը կոչվում էր «հաշտություն առանց բռնակցումների և ռազմատուգանքների»:
- է. Հովսեփ Արղությանը գլխավորեց Հայոց ազգային բյուրոյի՝ գործադիր կամ կարգադրիչ կոչվող մարմինը:
- ը. Սիրիա-պաղեստինյան ճակատում 1918 թ. թուրքերի դեմ կռված հայկական զորամիավորումը Արևելյան (Հայկական) լեգեոնն էր:

1) ա, բ, գ, գ

2) բ, գ, է, ը

3) գ, դ, գ, ե

4) ա, գ, դ, ե

49. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Խորհրդային Ռուսաստանի ընդունած «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակով է առաջին անգամ պաշտոնապես ճանաչվել և ձևակերպվել Օսմանյան կայսրությունից նվաճված տարածքի հիմնական մասը՝ որպես վարչական առանձին միավոր՝ «Թուրքահայաստան» անվանումով:
- բ. Բուլղարիայի Հոկտեմբերյան հեղաշրջումից հետո Այրկովկասում ստեղծված իշխանության նոր մարմինը կոչվում էր Անդրկովկասարիատ:
- գ. Լոնդոնում դիվանագետներ Մ. Սայքսի ու Ժ. Պիկոյի միջև կնքված համաձայնագրով հիմնականում հայերից ստեղծված զորամիավորը կոչվում էր «Արևելյան լեգեոն» (Հայկական լեգեոն):
- դ. Ռուսաստանի վարչապետ Լվովի և արտգործնախարար Տերեշչենկոյի կողմից Արևմտյան Հայաստանի գլխավոր կոմիսար Պ. Ավերյանովին հասցեագրված գաղտնի փաստաթուղթը կոչվում էր «Ղեկավար հրահանգներ»:
- ե. 1906 թ. օգոստոսին Էջմիածնում հայ հասարակական շրջանակների հրավիրած ժողովը պատգամավորական Կենտրոնական ժողովն էր:
- զ. 1916 թ. մարտ-օգոստոս ամիսներին հայկական կամավորական ութ ջոկատներից վերակազմակերպված վեց կազմավորումները հայկական հրաձգային գնդերն էին:

- 1) ա, դ, զ   2) ա, գ, զ   3) բ, գ, ե   4) բ, դ, ե

50. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Ախալքալաքում 1918 թ. հունվարից կազմավորված զորամիավորը Հայկական կորպուսի տեղի հրաձգային գունդն էր:
- բ. Նկարիչ Գևորգ Բաշինջաղյանն իր կտավներում հարել է իմպրեսիոնիզմին:
- գ. Կ. Պոլսում 1861 թ. կազմված առաջին մշտական թատերախումբը կոչվել է «Արևելյան թատրոն»:
- դ. Կ. Պոլսում 1861 թ. Գրիգոր Սինանյանի ստեղծած նվագախումբը հայ առաջին սիմֆոնիկ նվագախումբն էր:
- ե. Բաքվի հասարակական ժողովարանի ակումբի շենքը կառուցվել է նեոկլասիցիզմի (նորդասականության) ոճով:
- զ. Ախալցխայի ինքնապաշտպանության ղեկավար Զորի Զորյանի զբաղեցրած պաշտոններն էին՝ տեղի քաղաքապետ և Հայոց ազգային խորհրդի նախագահ:
- է. Մոսկվայում 1810 թ. բացված բարձրագույն դպրոցը կոչվել է Լազարյան ճեմարան:

- 1) ա, գ, է   2) ա, գ, զ   3) բ, դ, ե   4) բ, դ, է

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ

---

1. Ինչո՞ւ էր հայոց պատվիրակությունը Հակոբ Զուղայեցի կաթողիկոսի գլխավորությամբ մեկնել Եվրոպա.

- 1) հույների հետ միասին Օսմանյան կայսրության դեմ ապստամբություն կազմակերպելու
- 2) գումար հայթայթելու
- 3) ազատագրական շարժման մեջ գաղութահայ կենտրոններն աշխուժացնելու
- 4) Հայաստանի ազատագրության համար օգնություն խնդրելու

2. Համիդիե գնդերի ստեղծումով Բարձր դուռը լուծում էր երկու խնդիր, այն է՝

- 1) քրդերին հեռու էր պահում հակակառավարական գործողություններից և վերցնում էր իր հսկողության տակ
- 2) օգնում էր հպատակների ազատագրական շարժմանը
- 3) պաշտպանում էր Ռուսաստանի և Պարսկաստանի հետ օսմանյան Թուրքիայի սահմանները
- 4) ուղղորդում էր քրդերին հայերի դեմ
- 5) բնակչությանը պաշտպանում էր քրդերի ավազակային հարձակումներից

3. XVII դ. երկրորդ կեսին Ֆրանսիայի օգնությամբ Հայաստանի ազատագրության հայ ազատագրական գործիչների ծրագրերի ձախողման պատճառն էր՝

- 1) իսպանական ժառանգության համար սկսված անգլո-ֆրանսիական պայքարը
- 2) յոթնամյա պատերազմում Ֆրանսիայի կրած պարտությունը
- 3) Ֆրանսիայի կողմից Թուրքիային հովանավորելու քաղաքականությունը
- 4) Ֆրանսիայի շահերին հայ ազատագրական պայքարի ծառայեցումը

4. Ո՞րն էր Պետրոս I-ի կողմից Պարսկաստան ուղարկված դեսպանության նպատակը.

- 1) Թուրքիայի դեմ դաշինք կնքելու առաջարկի քննարկումը
- 2) Պարսկաստանի հպատակ քրիստոնյաների նկատմամբ առավել հանդուրժողական քաղաքականություն վարելու Հռոմի պապի հորդորը
- 3) Պարսկաստանում տիրող իրավիճակին ծանոթանալը
- 4) Մերձկասպյան տարածքների շուրջ բանակցություններ վարելը

5. Ի՞նչ նպատակ էր հետապնդում թուրքական զորքերի ներխուժումը Պարսկաստանի սահմաններ XVIII դ. 20-ական թվականներին.

- 1) ճնշել հայ և վրաց ժողովուրդների ազատագրական շարժումները
- 2) նվաճել Այսրկովկասի և Պարսկաստանի արևելյան սահմանները

- 3) հսկողության տակ վերցնել Պարսից ծոցով իրականացվող մետաքսի առևտուրը
- 4) խոչընդոտել տարածաշրջանում Ռուսաստանի ազդեցության ուժեղացումը
- 5) խոչընդոտել 1724 թ. կնքված ռուս-պարսկական պայմանագրի իրականացումը

6. Ինչ նշանակություն ունեցավ 1724 թ. Երևանի պաշտպանությունը:

- 1) Թուրքիան հրաժարվեց Այսրկովկասը գրավելու մտադրությունից:
- 2) Կասեցվեց թուրքական զորքերի սրընթաց առաջխաղացումը դեպի Սյունիք և Արցախ:
- 3) Հնարավորություն ստեղծվեց միավորելու հայ-ռուսական ուժերը:
- 4) Ձախողվեց Պարսկաստանը գրավելու՝ թուրքական պետության քաղաքական ծրագիրը:

7. Սյունիքի և Արցախի հայ ազատագրական ուժերի մի մասի՝ թուրքերի հետ բանակցելու գաղափարին հանգելու պատճառներն էին՝

- 1) հայ-գինական ուժերի կազմալուծումը
- 2) թուրք-պարսկական համագործակցությունը
- 3) 1726 թ. Շուշիի պաշտպանության ձախողումը
- 4) 1724 թ. ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- 5) մահմեդականություն ընդունած մեծ թվով մելիքների առկայությունը

8. Որո՞նք են Արցախում և Սյունիքում հայ ժողովրդի զինված պայքարի արդյունքները.

- 1) հայ ժողովրդի ինքնագիտակցության և ազատասիրական ոգու բարձրացումը
- 2) արևելահայ բնակչության նկատմամբ պարսիկների կողմից բռնությունների և հարկերի վերացումը
- 3) սեփական ուժերի նկատմամբ հավատի ամրապնդումը
- 4) հայկական մելիքությունների հետ թուրքական պետության հաշվի նստելը և նրանց իրավունքների և ինքնիշխանության ճանաչումը
- 5) թուրք-պարսկական լծից եվրոպական երկրների օգնությամբ ազատագրվելու գիտակցության ամրապնդումը

9. Գտնել սխալ պատասխանը:

Ո՞րն է հայ ժողովրդի նկատմամբ Նադիրի ցուցաբերած բարյացակամ վերաբերմունքի պատճառը.

- 1) Պարսկաստանում տիրող գահակալական կռիվներում հայերի աջակցությունը ստանալը
- 2) հակաթուրքական պայքարում հայ բնակչության օժանդակություն ստանալը
- 3) հայերի անկախական ձգտումներին աջակցելը
- 4) լեռնային լեզգիների ու աֆղանների դեմ հավատարիմ հենարան ունենալը

10. Գտնել սխալ պատասխանը:

Ամրապնդվելով Հնդկաստանում՝ անգլիացիները ձգտում էին՝

- 1) ստանալու հայ առևտրականների աջակցությունը
- 2) միայնակ տիրանալու Հնդկաստանի առևտրին և հետզհետե սահմանափակելու հայ վաճառականության իրավունքները
- 3) իրենց օգտին տնօրինելու հայ առևտրականների կնքած պայմանագրերը
- 4) տնօրինելու հայկական գաղութների հարստությունները

11. Ինչն առիթ դարձրեց Հերակլ II-ը Հովսեփ Էմինի Վրաստանից հեռացնելու համար.

- 1) Թուրքիայի՝ Վրաստանին պատերազմ հայտարարելու փաստը
- 2) հայոց կաթողիկոսի՝ իրեն ուղղած կշտամբանքը
- 3) Հովսեփ Էմինի՝ չեչենների և լեզգիների հետ ունեցած հարաբերությունները
- 4) Գանձասարի կաթողիկոս Հովհաննես Հասան-Ջալալյանի՝ իրեն ուղղած կշտամբանքը

12. Ո՞րն էր XIX դ. սկզբին Հայոց կաթողիկոսական աթոռի շուրջ ծավալված պայքարին Ռուսաստանի միջամտության պատճառը.

- 1) Թուրքիայի դեմ պատերազմ սկսելու առիթ որոնելը
- 2) Հայ եկեղեցու շարժական և անշարժ գույքին տեր դառնալու ցանկությունը
- 3) Հայ առաքելական եկեղեցին կաթողիկ եկեղեցուն միացնելու որոշման ձախողումը
- 4) Ռուսաստանի կողմից Անդրկովկասի նվաճման ծրագրին հայոց կաթողիկոսի գործուն աջակցության ապահովումը

13. Չհաշտվելով Անդրկովկասում XIX դ. սկզբին ռուսական ազդեցության տարածման փաստի հետ՝ Պարսկաստանը ձգտում էր՝

- 1) գրավելու Արևմտյան Հայաստանը և Արևմտյան Վրաստանը
- 2) ստեղծելու պարսկաթուրքական դաշինք ընդդեմ ռուսների
- 3) խոչընդոտելու Թուրքիայի կողմից Ատրպատականի գրավումը
- 4) վերադարձնելու Գյուլիստանի պայմանագրով զիջած տարածքները

14. 1826 թ. Ռուսաստանի դեմ նոր պատերազմ սկսելով՝ պարսկական արքունիքը նպատակ ուներ.

- 1) նվաճելու Արևմտյան Հայաստանը
- 2) հայ բնակչությանը բռնագաղթեցնելու Պարսկաստան
- 3) վերադարձնելու Բուխարեստի պայմանագրով կորցրած տարածքները
- 4) վերադարձնելու Գյուլիստանի պայմանագրով կորցրած տարածքները

15. Ստեղծելով Հայկական մարզը՝ ռուսական արքունիքը նպատակ ուներ՝

- 1) ցույց տալու հայկական պետականության վերականգնման գաղափարի նկատմամբ իր դրական վերաբերմունքը
- 2) բավարարելու հայկական անկախ պետություն ունենալու հայկական կողմի պահանջները

- 3) հայ ժողովրդի շրջանում ինքնավարության պատրանք ստեղծելու
- 4) նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու Արևելյան Հայաստանի բնականոն զարգացման համար

16. Ո՞րն էր Անդրկովկասում Ռուսաստանի կատարած վարչական փոփոխությունների նպատակը.

- 1) Անդրկովկասում ռուսական վարչաձևերի և օրենքների հաստատումը
- 2) թուրքական տիրապետության հետևանքների վերացումը
- 3) ազգային-գաղութային ճնշման վերացումը
- 4) Անդրկովկասի ժողովուրդների տարածքային ինքնավարության հաստատումը

17. Ո՞րն էր ռուսական իշխանությունների կողմից Հայ եկեղեցու բարեփոխման նպատակը.

- 1) Հայոց եկեղեցին ռուսական իշխանության հսկողության տակ պահելը
- 2) Հայոց եկեղեցուն հարկերից ու տուրքերից ազատելը
- 3) Հայոց եկեղեցու և ռուսական կառավարության փոխհարաբերությունները կարգավորելը
- 4) Հայոց եկեղեցու նվիրապետական նոր կառույցի հաստատումը
- 5) հայ ժողովրդին կրոնական ինքնուրույն համայնքի կարգավիճակից զրկելը

18. Գտնել սխալ պատասխանները:

1836 թ. կանոնադրության ընդունման արդյունքում՝

- 1) Հայոց եկեղեցին ձեռք էր բերում լայն իրավունքներ
- 2) ռուսական արքունիքը Հայոց եկեղեցու միջոցով իր ազդեցությունն էր պահպանում արևմտահայության ու գաղութահայության վրա
- 3) հայ ժողովրդին կրոնական ինքնուրույն համայնքի կարգավիճակ էր տրվում
- 4) հայ ժողովուրդը ձեռք էր բերում հոգևոր-մշակութային որոշ ինքնավարություն
- 5) թույլատրվում էր պետական գործերին Հայոց եկեղեցու մասնակցությունը

19. Ո՞րն էր Թուրքիայի՝ 1862 թ. Ջեյթունի ապստամբության ժամանակ զեյթունցիների հետ փոխզիջման գնալու պատճառը.

- 1) Թուրքիայում սկսված հակակառավարական բողոքները
- 2) Թուրքիայի գործերին եվրոպական միջամտության կանխումը
- 3) Ջեյթունի ռազմական մեծ ուժը
- 4) Ռուսաստանի կողմից Թուրքիային պատերազմ հայտարարելու սպառնալիքը

20. Արևմտյան Հայաստանում ֆիդայական շարժումը հետևանք էր՝

- 1) հայ ժողովրդի քաղաքական և տնտեսական ծանր վիճակի
- 2) արևմտահայության մեջ անջատողական ձգտումների ուժեղացման
- 3) Կ.Պոլսի հայոց պատրիարքության գործունեության արգելման

- 4) կուսակցությունների, մասնավորապես դաշնակցության, ֆինանսական ու կազմակերպչական աջակցության
- 5) արևմտահայությանը հողագրկելու և հայրենիքից դուրս մղելու պետական քաղաքականության

21. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ բնորոշում 1917 թ. Փետրվարյան հեղափոխության անմիջական հետևանքները.

- ա) միապետությունից անցում կատարվեց ժողովրդավարության
- բ) տապալվեց Ժողկոմիտորիի իշխանությունը
- գ) երկրում ձևավորվեց Ժամանակավոր կառավարություն
- դ) իշխանությունը հանձնվեց բոլշևիկներին
- ե) իշխանությունը հանձնվեց Համառուսաստանյան սահմանադիր ժողովին

- 1) ա, ե   2) ա, գ   3) բ, դ   4) գ, ե

22. Որո՞նք էին 1826–1828 թթ. ռուս–պարսկական պատերազմի հետևանքները ռուսահպատակ դարձած հայերի համար.

- 1) Նրանք ստացան կյանքի և գույքի ապահովություն:
- 2) Հռչակեցին անկախ պետականություն Ռուսաստանի հովանու ներքո:
- 3) Կրկին բնակեցրին նկատելիորեն հայաթափված Արևելյան Հայաստանի տարածքը:
- 4) Ազատվեցին ազգային–գաղութային ճնշումներից ու հալածանքներից:
- 5) Ազատվեցին սոցիալական հալածանքներից:

23. Գտնել սխալ պատասխանները:

Ինչ նշանակություն ունեցավ XVIII դ. սկզբի Արցախի ազատագրական շարժումը.

- 1) Նպաստեց ռուսական կողմնորոշման ամրապնդմանը:
- 2) Հավատ ներշնչեց սեփական ուժերի նկատմամբ:
- 3) Ստիպեց թուրքերին հաշվի նստել հայերի հետ:
- 4) Լայն արձագանք գտավ ողջ հայության մեջ:
- 5) Ոգեշնչեց հայ ժողովրդի հաջորդ սերունդներին:

24. Որո՞նք էին Բեռլինի վեհաժողով հայկական պատվիրակություն ուղարկելու թուրքական սուլթանի առաջարկության նպատակները.

- 1) հայերի գործողությունները վերահսկելը
- 2) հայ–ռուսական մերձեցմանը օժանդակելը
- 3) հայերին սիրաշահելը
- 4) եվրոպական տերությունների ուշադրությունը Հայկական հարցին բևեռելը
- 5) Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարացման ու անկախացման գործընթացին օժանդակելը

25. Որո՞նք էին 1877–1878 թթ. ռուս–թուրքական պատերազմին մեծ թվով հայերի մասնակցության պատճառները.

- 1) գրավված տարածքներում հայկական ինքնավարություն ստեղծելու Ալեքսանդր II կայսեր խոստումները
- 2) Արևմտյան Հայաստանի ազատագրման հույսերը
- 3) սլավոնական ժողովուրդների ազատագրական պայքարը թուրքական տիրապետության դեմ
- 4) Ռուսական բանակի հրամանատարության կազմում զգալի թվով հայ զորավարների առկայությունը
- 5) ռուսական իշխանությունների կողմից արևմտահայերին տրվող լայն արտոնությունները
- 6) Կ.Պոլսի Հայոց պատրիարք Ն.Վարժապետյանի բացահայտ կոչը՝ ազգային–ազատագրական պայքար ծավալելու թուրքական տիրապետության դեմ

26. Որո՞նք էին Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականության առաջնահերթությունները Փարիզի հաշտության կնքումից հետո.

- 1) Ռուսաստանի թուլացած դիրքերի ամրապնդումը Բալկանյան թերակղզում և սևծովյան տարածաշրջանում
- 2) Ռուսաստանի ներքին գործերին մեծ տերությունների միջամտությունից ազատվելը
- 3) Արևմտյան Հայաստանում գրավված հողերը թուրքերին զիջելու դիմաց Ղրիմի հետ վերադարձնելը
- 4) Ռուսական կայսրության միջազգային հեղինակության վերականգնումը
- 5) հակաթուրքական դաշինքի ստեղծումը

27. Թվարկվածներից որո՞նք են 1862 թ. Ջեյթոնի ապստամբության հետևանքներ.

- 1) զեյթունցիների հարկատվության վերացումը
- 2) կրոնափոխության արգելումը
- 3) Ջեյթոնի նախկին կիսանկախ վիճակի վերացումը
- 4) Ջեյթոնի շրջափակման վերացումը
- 5) Բարձր դռան պարտավորվելը ներում շնորհելու հայերին, ապահովելու նրանց կյանքն ու գույքը

28. Թվարկվածներից որո՞նք են XIX դ. երկրորդ կեսի Հայաստանի ազատագրության գաղափարախոսության որակական աճի նախադրյալներ հանդիսացել.

- 1) Եվրոպայում ընթացող հեղափոխությունները
- 2) հունգար, սլավոնական ժողովուրդների ազատագրական շարժումները
- 3) հայոց ազգային–հասարակական կյանքի զարթոնքը
- 4) 1839 թ. թանգիմաթի իրագործումը
- 5) արևելահայերի Ազգային սահմանադրությունը
- 6) հայ հասարակական–քաղաքական բոլոր հոսանքների ազգային բնույթը
- 7) բանվոր դասակարգի ի հայտ գալը

29. Գտնել սխալ պատասխանները:

1896 թ. Հալեպի համաձայնագրի կնքման արդյունքում՝

- 1) կառավարության զորքերը հետ էին քաշվելու Ջեյթունից
- 2) ներում էր շնորհվելու հայերին, ապահովվելու էր նրանց կյանքն ու գույքը
- 3) վերականգնվելու էր Ջեյթունի նախկին կիսանկախ վիճակը
- 4) զեյթունում նշանակվելու էր եվրոպացի կառավարիչ
- 5) ազատ էին արձակվելու բոլոր հայ քաղաքական բանտարկյալները

30. Գտնել սխալ պատասխանները:

Ժամանակավոր կառավարության 1917 թ. ապրիլի 26-ի որոշման հետևանքով.

- 1) Օսմանյան կայսրությունից նվաճված տարածքի հայկական մասը՝ որպես առանձին վարչական միավոր, ստացավ «Թուրքահայաստան» անվանումը
- 2) մինչև Արևմտյան Հայաստանի կարգավիճակը վերջնականապես որոշելը գրավված տարածքներում ստեղծվեցին երեք հայկական մարզեր՝ Էրզրում, Խնուս, Վան
- 3) Ռուսաստանը պաշտոնապես ճանաչեց հայ ժողովրդի ազատ ինքնորոշման և ազգային անկախ պետություն ունենալու իրավունքը
- 4) հանձնարարվեց ամեն տեսակի օգնություն ցույց տալ գրավված մարզերի հայ բնակչությանը
- 5) հայկական մարզերը կառավարվեցին գեներալ կոմիսարի և նրա երկու օգնականների միջոցով
- 6) արևմտահայության ինքնորոշման իրավունքի իրականացման նպատակով ռուսական զորքերը դուրս բերվեցին Արևմտյան Հայաստանից

31. Թվարկվածներից որո՞նք արևմտահայերի առաջին համագումարի արդյունք չեն.

- 1) Ընտրվեց կենտրոնական ղեկավար մարմին՝ 15-հոգանոց Արևմտահայ ազգային խորհուրդ:
- 2) Խորհրդի անդամներ դարձան Անդրանիկը, Սմբատը, Վ. Փափազյանը և ուրիշներ:
- 3) Ընտրվեց 15-հոգանոց գործադիր մարմին՝ Հայոց ազգային խորհուրդ:
- 4) Արևմտահայ ազգային խորհրդի նախագահ ընտրվեց Վահան Փափազյանը (Կոմս):
- 5) Արևմտահայ ազգային խորհրդի նախագահ ընտրվեց Ավետիս Ահարոնյանը, քարտուղար՝ Նիկոլ Աղբալյանը:
- 6) Արևմտահայ ազգային խորհրդի պատվավոր նախագահ ընտրվեց Անդրանիկը:
- 7) Խորհրդի անդամներ դարձան Ռուբենը, Խ. Կարճիկյանը, Ա. Գյուլխանդանյանը, Ս. Հարությունյանը, Մ. Պապաջանյանը և այլն:

32. 1918 թ. մարտի 3-ին Բրեստ-Լիտովսկում ստորագրված պայմանագրի հետևանքով.

- 1) Օսմանյան Թուրքիային անցան Արևմտյան Հայաստանի ազատագրված մարզերը:
- 2) Ռուսաստանը իր զորքերը շուտափույթ դուրս հանեց Արդահանի, Բաթումի մարզերից:

- 3) Ռուսաստանը պարտավորվեց ճանաչել Արևմտյան Հայաստանը որպես արևմտահայության հայրենիք:
- 4) Թուրքիային անցան Կարսի, Կաղզվանի, Օլթիի, Արդահանի գավառները:
- 5) Ջորաջրվեց Մ. Սիլիկյանի Երևանյան զորախումբը:
- 6) Կովկասում մնաց ընդամենը ռուսական երկու կորպուս:
- 7) Թուրքիան պարտավորվեց ճանաչել Արևմտյան Հայաստանը որպես արևմտահայության հայրենիք:

33. Թվարկվածներից որոնք Հայոց մեծ եղեռնի պատճառ չեն.

- 1) Եվրոպայից Թուրքիայի դուրս մղվելը և նոր հայրենիքի ստեղծումը
- 2) Միացյալ և անկախ Հայաստան ստեղծելու հայերի փորձերի խափանումը ռուսների կողմից
- 3) Հայկական հարցին մեկընդմիշտ վերջ տալու երիտթուրքերի ձգտումը
- 4) հայ քաղաքական կուսակցությունների՝ Հայաստանի միավորման ծրագրի ձախողումը
- 5) հայ արդյունաբերողների և դրամատերերի մրցակցությունից ազատվելը
- 6) Անտանտին Անդրկովկասում հավատարիմ դաշնակցից զրկելը
- 7) հայության ֆինանսական և նյութական ունեցվածքին տիրանալը

34. Որոնք էին 1904 թ. Սասունի ապստամբության պարտության պատճառները.

- ա) մասնակի ընդհարումներով հնարավոր չէր լուծել արևմտահայության ազատագրման խնդիրը
- բ) ապստամբական ղեկավարության մեջ կային լուրջ ռազմավարական տարաձայնություններ
- գ) զենք-զինամթերքի բռնագրավումը գերմանացիների կողմից
- դ) երկրում ուժերի ու ռազմամթերքի կենտրոնացման մյուս կենտրոնը՝ Վասպուրականը, պատրաստ չէր ընդհանուր ելույթի համար
- ե) ապստամբության ղեկավար Գևորգ Չաուշի վաղաժամ մահը

- 1) ա, ե   2) ա, դ   3) բ, գ   4) բ, դ

35. Թվարկվածներից որոնք երիտթուրքերի կողմից հայերի նկատմամբ իրականացրած մշակութային ցեղասպանության արդյունք չէ.

- 1) 20 հազարից ավելի հայկական ձեռագրերի և հնատիպ գրքերի ոչնչացումը
- 2) հայ ժողովրդի նյութական միջոցների՝ առնվազն 20 մլրդ \$ ֆրանկ ոսկու յուրացումը
- 3) 2350 եկեղեցիների ավերում կամ կողոպտումը
- 4) 1500 դպրոցի և վարժարանի վերացումը

36. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձություններից հետևանքներից որոնք են սխալ.

- 1) Գյուլիստանի պայմանագրով Ռուսաստանը ձեռք բերեց Սև ծովի շրջանները՝ ներառյալ Փոթին:

- 2) Թուրքմենչայի պայմանագրով Ռուսաստանը ձեռք բերեց Երևանի և Նախիջևանի խանությունները:
- 3) 1736 թ. Էրզրումի պայմանագրով Պարսկաստանը կրկին վերականգնեց իր դիրքերը Արևելյան Հայաստանում և Արևելյան Վրաստանում:
- 4) 1724 թ. ռուս-թուրքական պայմանագրի արդյունքում Թուրքիան գործողությունների ազատություն ստացավ Շամախիից արևելք ընկած տարածքներում:
- 5) Բուխարեստի պայմանագրով Ռուսաստանը ձեռք բերեց Փոթին և Անապան:
- 6) Բրեստ-Լիտովսի պայմանագրով Ռուսաստանն ի թիվս այլ տարածքների հրաժարվեց Կարսից, Բաթումից և Արդահանից:

37. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Հայ ժողովրդի նկատմամբ Նադիր շահի ցուցաբերած դրական վերաբերմունքի պատճառներից էր հակաթուրքական պայքարում հայ բնակչության օժանդակությունը ստանալը:
- 2) Թուրքիայի՝ 1862 թ. Ջեյթունի ապստամբության ժամանակ գեյթունցիների հետ փոխզիջման գնալու պատճառը Ռուսաստանի կողմից Թուրքիային պատերազմ հայտարարելու սպառնալիքն էր:
- 3) Արցախից Հովսեփ Էմինի հեռանալու պատճառը Ղարաբաղի Փանահ խանի կողմից նրան ձերբակալելու մտադրությունն էր:
- 4) 1914 թ. կնքված ռուս-թուրքական համաձայնագրի չիրագործվելու պատճառներից էր Առաջին աշխարհամարտի սկսվելը:
- 5) Թուրքիայի Առաջին աշխարհամարտի մեջ ներքաշվելու գլխավոր պատճառը թուրք-ռուսական դարավոր հակամարտությունն էր:
- 6) Առաջին աշխարհամարտի ժամանակ ցարիզմի կողմից հայ կամավորական ջոկատների ցրման գլխավոր պատճառը հայ կամավորների անկախական ձգտումներն էին:
- 7) Անգլիայի և Ֆրանսիայի կողմից 1915 թ. Դարդանեյի օպերացիան ձեռնարկելու պատճառը Կիլիկիայի և արաբական տարածքների գերմանական զորքերի ռազմակալման կասեցումն էր:

38. Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման հետևանքով Արևելյան Հայաստանը ձեռք բերեց պետական ինքնավարություն:
- 2) Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման հետևանքով արևելահայերը ազատվեցին գաղութային ճնշումներից:
- 3) Պետրոս I-ի՝ Անդրկովկաս արշավելու հետևանքով ռուսական զորքերը հաստատվեցին Սև ծովի արևմտյան և հարավային ափերին:
- 4) Պետրոս I-ի՝ Անդրկովկաս արշավելու հետևանքով ռուսական զորքերը գրավեցին Շամախիից արևմուտք ընկած տարածքները:

- 5) Աբդուլ Համիդ II-ի՝ կողմից քրդական հեծելազորեր ստեղծելու պատճառներից էր քրդերին հակակառավարական գործողություններից հեռու պահելը:
- 6) Արևմտահայերի սահմանադրական շարժման հետևանքներից էր արևմտահայության հասարակական-քաղաքական և մշակութային կյանքի զարգացմանը նպաստելը:
- 7) Համիդյան ցեղասպանական քաղաքականության արդյունքում 1890-ական թթ. 300 հազար հայ ոչնչացվեց և նույնքան էլ արտագաղթեց տարբեր երկրներ:

39. Ստորև տրված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Փետրվարյան հեղափոխության հետևանքով Ռուսաստանում իշխանության եկան բոլշևիկները:
- 2) Փետրվարյան հեղափոխության հետևանքով Ռուսաստանում միապետությունից անցում կատարվեց ժողովրդավարության:
- 3) Հոկտեմբերյան հեղափոխության արդյունքում Ռուսաստանում ձևավորվեց իշխանության գործադիր նոր մարմին՝ Ժողկոմխորհը:
- 4) Փետրվարյան հեղափոխության հետևանքով Անդրկովկասում ստեղծվեց իշխանության նոր մարմին՝ Անդրկովկասի կոմիսարիատը:
- 5) Հոկտեմբերյան հեղափոխության արդյունքում ամբողջովին փոխվեց Ռուսաստանի արտաքին և ներքին քաղաքականությունը:
- 6) Հոկտեմբերյան հեղափոխության արդյունքում Ռուսաստանը միացավ Անտանտին:
- 7) Հոկտեմբերյան հեղափոխության արդյունքում ռուսական զորքերը մնացին Արևմտյան Հայաստանում:

40. Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների հետևանքներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) 1826-1828 թթ. պատերազմի արդյունքում ձևավորվեց Կարսի մարզը:
- 2) 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի արդյունքում ձևավորվեց Հայկական մարզը:
- 3) Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի համաձայն՝ Ռուսաստանը ձեռք բերեց Կարսը, Կաղզվանը, Օլթին, Արդահանը:
- 4) Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրի արդյունքում Ռուսաստանը կորցրեց նաև Կարսը, Արդահանը և Բաթումը:
- 5) Ադրիանապոլսի պայմանագրի արդյունքում Ռուսաստանը ձեռք բերեց Բեսարաբիան:
- 6) Թուրքմենչայի պայմանագրի համաձայն՝ հազարավոր հայեր վերաբնակվեցին Արևելյան Հայաստանում:
- 7) 1724 թ. Էրզրումի պայմանագրով Ռուսաստանը տեր դարձավ մերձսևծովյան տարածքներին:
- 8) Գյուլիստանի պայմանագրով Ռուսաստանը ձեռք բերեց Անապան, Փոթին և Ղարաբաղը:

6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

6-1. Ընտրովի և կարճ (ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ) պատասխանով առաջադրանքներ

1. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Սասունի ինքնապաշտպանությունը Անդրանիկի գլխավորությամբ
- բ. Սասունի հերոսամարտը Մեծն Մուրադի ղեկավարությամբ
- գ. Հնչակյան կուսակցության 20 գործիչներին՝ Փարամազի գլխավորությամբ, կախաղան բարձրացնելը
- դ. Մշո Ս. Առաքելոց վանքի կոփվը
- ե. Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրի կնքումը
- զ. Շատախ գավառի կենտրոն Թաղի ինքնապաշտպանության սկիզբը
- է. Սուեի խառնուրդի հերոսամարտի ավարտը
- ը. Արևմտահայերի առաջին համագումարը

1) ա, է, դ, բ, գ, ե, գ, ը

3) բ, դ, ա, գ, գ, է, ե, ը

2) ա, բ, ե, գ, է, գ, ը, դ

4) բ, դ, ա, գ, է, գ, ը, ե

2. Իրադարձություններից որոնք են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- ա. Մ. Փորթուգալյանի հաստատվելը Մարսելում
- բ. Առաքելոց վանքի կոփվը
- գ. Գում Գափուի ցույցը
- դ. Բշարե Խալիլի սպանությունը
- ե. Բաբը Ալիի ցույցը
- զ. Բաբշենի կոփվը

1) ա, դ

2) բ, դ

3) գ, ե

4) գ, գ

3. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. երիտթուրքական հեղաշրջումը
- բ. Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումներ անցկացնելու վերաբերյալ ռուս-թուրքական համաձայնագրի ստորագրումը
- գ. Հովսեփ Էմինի վերադարձը Հնդկաստան
- դ. Դիլմանի ճակատամարտը
- ե. Սարգիս Կուկունյանի արշավանքը
- զ. «Խելքից պատուհաս» պիեսի բեմադրումը Երևանում հեղինակի ներկայությամբ

է. Իսրայել Օրու մահը
ը. Անդրկովկասյան կոմիսարիատի հիմնադրումը

1) է, գ, ե, զ, բ, ա, դ, ը	3) է, գ, ե, բ, ա, զ, ը, դ
2) գ, է, ե, զ, ա, բ, ը, դ	4) է, գ, զ, ե, ա, բ, դ, ը

4. 1916 թ. իրադարձությունները դասավորել ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Քեռու զոհվելը Ռևանդուզի մոտ
- բ. Թուրքիայից գրաված մարզերի կառավարման ժամանակավոր կարգի հաստատումը
- գ. Խիզանի գրավումը
- դ. Խնուսի գրավումը
- ե. Մուշի գրավումը
- զ. Բիթլիսի գրավումը
- է. Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրի կնքումը

1) ե, գ, բ, ա, դ, զ, է	3) զ, գ, դ, ե, ա, է, բ
2) դ, ե, զ, գ, ա, է, բ	4) գ, դ, ա, ե, զ, բ, է

5. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) ռուս-թուրքական ճակատամարտը Ախուրյանի ափին՝ Փոքր Ղարաքիլիսա գյուղի մոտ
- 2) ռուսական զորքերի և նրանց ուղեկցող վրաց-մեգրելական աշխարհագորի կողմից Ախալցխայի նահանգի 1500 ընտանիքների տեղահանումն ու բռնագաղթեցումը Վրաստան
- 3) ռուսական զորքերի մուտքը Թավրիզ
- 4) հայոց կաթողիկոսի հաստատման կարգի փոփոխումը՝ երկու թեկնածուներից մեկին ընտրելը ռուսական կայսրի կողմից
- 5) Հայաստանում պարսկական բռնակալության հենակետի գրավումը ռուսական զորքի կողմից
- 6) Կ. Պոլսում Ազգային ժողովի փոխարինումը Ազգային հոգևոր և գերագույն ժողովներով
- 7) Մկրտիչ Խրիմյանի՝ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք դառնալը
- 8) Երևանյան ջոկատում ընդգրկված սարդարապատցի հեծյալների և տեղացիների ջոկատի կողմից Դիադինի, ապա Ալաշկերտի գրավումը
- 9) Բարձր դրան հատուկ հրամանով «Հայաստան» անվան գործածության արգելումը

6. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Երուսաղեմի սուրբ վայրերին տիրելու համար տարբեր եկեղեցիների միջև ընթացող վեճը Նապոլեոն III-ի կողմից միջազգային քննարկման հարց դարձնելը
- 2) Արևելյան պատերազմի սկիզբը

- 3) ռուսական զորքերի կողմից Շիպկայի լեռնանցքի գրավումը
- 4) «Վերակազմյալ հնչակյաններ» կուսակցության առաջացումը
- 5) Մարաշի փառայի կողմից Պապիկ Ենի-Տունյանին Ջեյթունի քաղաքագլուխ ճանաչելը
- 6) Ռ. Խանազատի և Գ. Կաֆյանի ջանքերով Կարինի ու Տրապիզոնի հնչակյան մասնաճյուղերի ստեղծումը
- 7) Բեռլինի վեհաժողովի սկիզբը
- 8) Արաբոյի անդամակցելը «Դաշնակցություն» կուսակցությանը

7. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Գեղիեգուզան գյուղում ինքնապաշտպանության ղեկավար մարմնի ստեղծումը
- 2) հայ-թաթարական ընդհարումների ավարտը
- 3) Ադանայի նահանգում 30 հազար հայերի կոտորածը
- 4) պատրիարք Հովհաննես Արշարունու այցելելը Կ. Պոլսի մեծ տերությունների դեսպաններին՝ Հայկական հարցը միջազգային խորհրդաժողովի օրակարգում ընդգրկելու խնդրով
- 5) սուլթանի հրամանագիրը միդիատյան սահմանադրությունը վերականգնելու մասին
- 6) նեղուցներով գերմանական «Գերեն» և «Բրեյլաու» ռազմանավերի մուտք գործելը Սև ծով
- 7) Նիկոլայ Ռոմանովի նշանակվելը Կովկասի փոխարքա
- 8) հայ կամավորների կողմից Խիզանի գրավումը
- 9) Ատրպատականից 50 000 հայերի գաղթը Այսրկովկաս

8. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Բալկանյան երկրորդ պատերազմի սկիզբը
- 2) կամավորական առաջին ջոկատի կազմավորումը Անդրանիկի գլխավորությամբ
- 3) Արամ Մանուկյանի նշանակվելը Վանի նահանգապետ
- 4) հայկական բարենորոգումների վերաբերյալ ռուս-թուրքական համաձայնագրի ստորագրումը
- 5) Զ. Բրայսի կողմից հայերի կոտորածների մասին փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու հրատարակելը
- 6) Արևմտահայաստանի գեներալ-կոմիսարին տրված գաղտնի «Ղեկավար հրահանգների» ստորագրումը
- 7) Հայոց ազգային համախորհրդակցության գումարումը Թիֆլիսում
- 8) Արևմտահայերի առաջին համագումարը

9. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Թուրքիայում միդիատյան սահմանադրության ընդունումը
- 2) սոցիալիստական (ընկերվարական) գաղափարախոսության ընդգծմամբ դաշնակցության նոր ծրագրի ընդունումը

- 3) նշանավոր հայդուկ Քեռու զոհվելը
- 4) Հայոց ազգային խորհրդի ստեղծումը
- 5) Նազարեթ Չավուշի սպանությունը
- 6) Կովկասյան ճակատում Առանձին հայկական կորպուսի ստեղծումը
- 7) «Թուրքսահյաստանի մասին» դեկրետի ընդունումը
- 8) թուրքական զորքի կողմից պատերազմի վերսկսումը Կովկասյան ճակատում
- 9) մահմեդական անկանոն զորախմբերի օգնությամբ Վորոնցովկայի գրավումը թուրքերի կողմից

6-II. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

1. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայկական պատվիրակության կազմում մահտեսի Շահմուրատի ժամանումը Փարիզ՝ բանակցությունները շարունակելու համար
- 2) հայազգի Իվան Կարապետի ժամանումը Արցախ
- 3) Էրզրումում Պարսկաստանի և Թուրքիայի միջև պայմանագրի կնքումը
- 4) Իսրայել Օրու «Պֆալցյան ծրագրի» կազմումը
- 5) Խաչատուր Գաղատացի կաթողիկոսի նամակը՝ ուղղված Ֆրանսիայի Լյուդովիկոս XIV թագավորին

2. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հակոբ Զուղայեցի կաթողիկոսի մահը Կ. Պոլսում
- 2) Պետրոս I-ի անակնկալ վերադարձը Դերբենտից Աստրախան
- 3) Ռուսաստանի օգնությամբ Հայաստանն ազատագրելու Իսրայել Օրու ծրագրի մշակումը
- 4) ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը Կ. Պոլսում
- 5) Պետրոս I-ի Կասպիական արշավանքի սկիզբը

3. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայ-վրացական ուժերի հանդիպումը Գանձակի մոտակա Չոլակ վայրում
- 2) Երևանի հերոսական պաշտպանության ավարտը և քաղաքի գրավումը թուրքերի կողմից
- 3) Կ. Պոլսում ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- 4) թուրքական զորքերի ութորյա մարտերը Շուշին գրավելու համար
- 5) Ավան և Թարխան հարյուրապետերի գլխավորությամբ հայ զինվորականության մի մասի փոխադրվելը ռուսական բանակ

4. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Մեդրիի ճակատամարտը
- 2) Հովսեփ Էմինի ծնունդը
- 3) Թուրքական զորքերի ներխուժումը Արցախի Վարանդա գավառ
- 4) Գյուլիստանի սղնախի պայքարի շարունակումը թուրքերի դեմ Աբրահամ սպարապետի գլխավորությամբ
- 5) Խամսայի մելիքությունների ստեղծումը

5. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Եսայի Հասան-Ջալալյանի բազմելը Գանձասարի կաթողիկոսական գահին
- 2) Պետրոս I-ի Կասպիական արշավանքը
- 3) պարսկական և օսմանյան զորքերի միջև Եղվարդի ճակատամարտը
- 4) Իսրայել Օրու մահը
- 5) Հալիձորի ճակատամարտը

6. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հերակլ II-ի ուղերձը Պարսկաստան քշված հայ ժողովրդին
- 2) «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի լույսընծայումը Մադրասի տպարանում
- 3) Մովսես Սարաֆյանի՝ Հայաստանի ազատագրության ծրագրի ներկայացնելը Ռուսաստանի արտաքին գործերի կոլեգիային
- 4) Նադիրի հռչակվելը Պարսկաստանի շահ
- 5) Հովսեփ Էմինի վերջնական վերադարձը Հնդկաստան

7. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ղարաբաղի խանության անցնելը Ռուսական կայսրությանը
- 2) ռուս-թուրքական ճակատամարտը Ախուրյանի ափին՝ Փոքր Ղարաբաղի սահմանում
- 3) «Նոր տետրակ»-ի ռուսերենով թարգմանվելը և լույսընծայումը Պետերբուրգում
- 4) Շորազյալի սուլթանության գրավումը ռուսական զորքերի կողմից
- 5) Քարթլի-Կախեթի թագավոր Գեորգի XII-ի մահը

8. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Օշականի ռուս-պարսկական ճակատամարտը
- 2) գեներալ Ի. Պասկևիչի զորքերի կողմից Ախալցխայի գրավումը
- 3) գեներալ Ա. Տրոմասովի կողմից Ախալցխա քաղաքի պաշարումը դադարեցնելը
- 4) ռուսական զորքերի մուտքը Թավրիզ
- 5) ռուսական զորքերի երևանյան երկրորդ արշավանքը

9. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայկական մարզի ստեղծումը
- 2) Կովկասի փոխարքայության ստեղծումը
- 3) գեներալ Ա. Ճավճավաձեի զորաջոկատի կողմից Բայազետի բերդի գրավումը
- 4) Երևանի նահանգի հիմնումը
- 5) Ի. Պասկևիչի գլխավորած ռուսական ուժերի կողմից Հասան կալայի գրավումը

10. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Երևանի նահանգի հիմնումը
- 2) Ղրիմի պատերազմի ավարտը և Փարիզում հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 3) Երևանյան ջոկատում ընդգրկված սարդարապատցի հեծյալների և տեղացիների ջոկատի կողմից Դիադինի, ապա՝ Ալաշկերտի գրավումը
- 4) Հայկական մարզի վերացումը
- 5) Կ. Պոլսում արևմտահայերի Ազգային ժողովի ստեղծումը

11. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Լոնդոնում ռուս-անգլիական համաձայնագրի կնքումը
- 2) Մկրտիչ Խրիմյանի՝ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք դառնալը
- 3) Ազիզ փաշայի գորքի հարձակումը Ջեյթունի վրա
- 4) Քյուրուկդարայի ճակատամարտը
- 5) Կ. Պոլսի Ազգային ընդհանուր ժողովի կողմից Ազգային սահմանադրության (կանոնադրության) հաստատումը

12. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Բեռլինի վեհաժողովի նախօրեին անգլո-թուրքական գաղտնի համաձայնագրի կնքումը
- 2) սուլթանի կողմից արևմտահայերի Ազգային սահմանադրության (կանոնադրության) վավերացումը
- 3) Աշիր փաշայի արշավանքը Ջեյթունի վրա
- 4) Բաշկադըղկլարի ճակատամարտը
- 5) Հ. Լազարևի հրամանատարությամբ Կարսի գրավումը

13. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Պապիկ Ենի-Տունյանի ղեկավարությամբ զեյթունցիների պայքարը թուրքերի դեմ
- 2) «Վերակազմյալ հնչակյաններ» կուսակցության առաջացումը
- 3) «Բարենպատակ ընկերության» ստեղծումը
- 4) Սարգիս Կուկունյանի ջոկատի անցումը ռուս-թուրքական սահմանը
- 5) Մոսկվայում «Հայրենասերների միության» ստեղծումը

14. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Կարինի «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության հիմնումը
- 2) Բարձր դռան հատուկ հրամանով «Հայաստան» անվան գործածության արգելումը
- 3) Մոսկվայի «Հայրենասերների միության» գործունեության դադարեցումը
- 4) Հնչակյանների կուսակցության ծրագրի հրատարակումը «Հնչակ» թերթում
- 5) Գ. Արծրունու գլխավորած գաղտնի խմբակի գործունեության ավարտը

15. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Դրոշակ»-ի անդրանիկ համարում ՀՅԴ հռչակագրի հրապարակումը
- 2) Արաբոյի անդամակցելը «Դաշնակցություն» կուսակցությանը
- 3) Թավրիզում դաշնակցության կողմից «Խարիսխ» զինագործարանի հիմնումը

- 4) Գում Գափուի ցույցը
- 5) Ռ. Խանազատի և Գ. Կաֆյանի ջանքերով Կարինի և Տրապիզոնի հնչական մասնաճյուղերի ստեղծումը

16. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Բաբշենի կոիվը
- 2) հնչականների Լոնդոնի առաջին համագումարը
- 3) Անդրանիկի «Մարտական հրահանգներ» կանոնագրքի հեղինակելը
- 4) ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը՝ համագումարը
- 5) համիդիե գնդերի ստեղծումը

17. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Շենիկի գյուղապետ Գրգոյի տանը հրավիրված ինքնապաշտպանական ժողովը
- 2) Հնչական Գարուն Աղասու և մշեցի հայրուկ Մխո Շահենի տեղափոխվելը Ջեյթուն
- 3) 230 հայկական տարրական դպրոցների՝ Հայոց եկեղեցու տնօրինությունից Ռուսաստանի լուսավորության նախարարությանը հանձնելը
- 4) հնչականների կազմակերպած մահափորձը Գ. Գոլիցինի դեմ
- 5) Մայիսյան բարենորոգումների ծրագրի հանձնումը սուլթանին

18. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ռուսաստանյան առաջին հեղափոխության սկիզբը
- 2) Ս. Առաքելոց վանքի կոիվը
- 3) Հայ առաքելական եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագրի հաստատումը ռուսական կայսեր կողմից
- 4) նշանավոր հայրուկ Հրայրի զոհվելը
- 5) հայ-թաթարական արյունալի ընդհարումների ավարտը

19. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գելիեզուզան գյուղում ինքնապաշտպանության ղեկավար մարմնի ստեղծումը
- 2) երիտթուրքերի հեղաշրջումը
- 3) Թուրքիայում միդհատյան սահմանադրության ընդունումը
- 4) Մկրտիչ Խրիմյանի նախաձեռնությամբ Ռուսաստանում ապրող հայերի պատգամավորական Կենտրոնական ժողովի հրավիրումը
- 5) դաշնակցության սոցիալիստական (ընկերվարական) գաղափարախոսության ընդգծմամբ նոր ծրագրի ընդունումը

20. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Բալկանյան երկրորդ պատերազմի սկիզբը
- 2) Մ. Գիրսի և Հ. Վանգենհայմի՝ Արևմտյան Հայաստանի համար 6 կետից բաղկացած բարենորոգումների ծրագրի կազմումը
- 3) Սարիղամիշի ճակատամարտը

- 4) Պողոս Նուբար փաշային Եվրոպայում կաթողիկոսի լիազոր ներկայացուցիչ նշանակելը
- 5) երիտթուրքերի կողմից Երեքի գործադիր կոմիտեի կազմավորումը

21. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հովհաննես Թութունջի վարդապետի ճանապարհորդելը Եթովպիա
- 2) Եղվարդի թուրք-պարսկական ճակատամարտը
- 3) մահտեսի Շահնուրատի առաջին հանդիպումը ֆրանսիական արքունիքի հետ
- 4) Եսայի Հասան-Ջալալյանի բազմելը Գանձասարի կաթողիկոսական գահին
- 5) Պետրոս I-ի անակնկալ վերադարձը Դերբենտից Աստրախան
- 6) Խամսայի մելիքությունների ստեղծումը

22. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Դավիթ բեկի առաջին հաղթական մարտը ջևանշիր կոչվող ցեղի դեմ
- 2) Կ. Պոլսում ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- 3) Իսրայել Օրու «Պֆալցյան ծրագրի» կազմումը
- 4) թուրքական զորքերի ներխուժումը Արցախի Վարանդա գավառ
- 5) Երևան քաղաքի անձնատուր լինելը թուրքերին
- 6) Պետրոս I-ի Կասպիական արշավանքի սկիզբը

23. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Մելիք Մանուչարի մասնակցությունը Նադիրի՝ Հնդկաստան կատարած արշավանքին
- 2) Ստեփանոս Շահումյանի՝ Սյունիքից Վրաստան մեկնելը
- 3) Իսրայել Օրու վերադարձը Սպահանից
- 4) Արցախի անջատումը Գանձակի խանությունից
- 5) Հայագրի Իվան Կարապետի ժամանումը Արցախ
- 6) Եղվարդի թուրք-պարսկական ճակատամարտը

24. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Եսայի Հասան-Ջալալյանի մահը
- 2) անգլիական «Արևելահնդկական ընկերության» և հայ վաճառականների միջև պայմանագրի կնքումը
- 3) «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի լույսընծայումը Մադրասի տպարանում
- 4) Աբրահամ սպարապետի գլխավորությամբ Գյուլիստանի սղնախի պայքարի շարունակումը թուրքերի դեմ
- 5) Մեղրիի ճակատամարտը
- 6) Հովսեփ Արղությանի և Հովհաննես Լազարյանի բանակցությունները ռուսական պետական գործիչների հետ՝ արշավանք կազմակերպելու և Հայաստանը ազատագրելու մասին

25. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Քարթլի-Կախեթի թագավոր Գեորգի XII-ի մահը
- 2) Հովսեփ Արղությանի և Հովհաննես Լազարյանի՝ Հայաստանի ազատագրման և հայ-ռուսական դաշնագրի նախագծի կազմումը
- 3) ռուսական զորքերի կողմից Շորագյալի սուլթանության կենտրոն Արթիկի գրավումը
- 4) Մովսես Սարաֆյանի կողմից Հայաստանի ազատագրության ծրագրի կազմումը
- 5) Ախուրյանի ափին՝ Փոքր Ղարաքիլիսա գյուղի մոտ տեղի ունեցած ռուս-թուրքական ճակատամարտը
- 6) Ցիցիանովի հրամանատարությամբ Գանձակի գրավումը

26. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ռուսական զորքերի կողմից Շորագյալի սուլթանության գրավումը
- 2) կապիտան Սումբատովի գլխավորությամբ հայկական կամավորական առաջին դրուժինայի կազմավորումը
- 3) Ախալցխա քաղաքը գրավելու Տորմասովի փորձը
- 4) ռուսական զորքերի մուտքը Թավրիզ
- 5) ռուսական զորքերի երկրորդ արշավանքը Երևանի վրա
- 6) ռուսական զորքերի և նրանց ուղեկցող վրաց-մեգրելական աշխարհագրորի կողմից Ախալցխայի նահանգի 1500 ընտանիքների տեղափանդումն ու բռնագաղթեցումը Վրաստան

27. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) գեներալ Ա. Ճավճավաձեի հրամանատարությամբ Բայազետի բերդի գրավումը
- 2) Ի. Պասկևիչի գլխավորությամբ Հասան կալայի գրավումը
- 3) Վ. Բեհրուֆովի նշանակվելը Հայկական մարզի կառավարիչ
- 4) Շամքորի ճակատամարտը
- 5) Ղարաբաղի խանության անցնելը Ռուսաստանին
- 6) Երևանյան ջոկատում ընդգրկված սարդարապատցի հեծյալների և տեղացիների ջոկատի կողմից Դիաղինի, ապա Ալաշկերտի գրավումը

28. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայկական մարզի վերացումը
- 2) արծափեցի Մանուկ Բանեյանին մահապատժի ենթարկելը
- 3) ռուսական զորքերի Երևանյան երկրորդ արշավանքը
- 4) Կ. Պոլսում արևմտահայերի Ազգային ժողովի ստեղծումը
- 5) Երուսաղեմի սուրբ վայրերին տիրելու համար տարբեր եկեղեցիների միջև ընթացող վեճը միջազգային քննարկման հարց դարձնելը
- 6) Խաչատուր Լազարյանի, Ալեքսանդր Խուդաբաշյանի և Կարապետ Արղությանի կողմից Հայաստանի ազատագրության ծրագրի մշակելն ու ներկայացնելը ռուսական արքունիքին

29. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Պապիկ Ենի-Տունյանի ղեկավարությամբ զեյթունցիների պայքարը թուրքերի դեմ
- 2) Նապոլեոն III կայսեր անունից Ֆրանսիայի դեսպանի պահանջը՝ Ջեյթունի պաշարումը դադարեցնելու վերաբերյալ
- 3) Կովկասի փոխարքայության ստեղծումը
- 4) Գրիգոր Արծրունու գլխավորած գաղտնի խմբակի գործունեության դադարեցումը
- 5) Մկրտիչ Խրիմյանի՝ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք դառնալը
- 6) Սահմանադրական հանձնաժողովի կողմից արևմտահայերի Ազգային սահմանադրության բարեփոխված տարբերակ ներկայացնելը

30. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Աղբյուր Սերոբի անցնելը Ռումինիա
- 2) Ռ. Խանազատի և Գ. Կաֆյանի ջանքերով Կարինի և Տրապիզոնի հնչակյան մասնաճյուղերի ստեղծումը
- 3) Պապիկ իշխանին Ջեյթունի քաղաքագլուխ ճանաչելը
- 4) Արաբոյի անդամակցելը «Դաշնակցություն» կուսակցությանը
- 5) Բարձր դոան հատուկ հրամանով «Հայաստան» անվան գործաձույթի արգելումը
- 6) «Հայասեր-ազգասեր» խմբակի անդամներից շատերին աքսորելը

31. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հնչակյան Գարուն Աղասու և մշեցի հայդուկ Մխո Շահենի տեղափոխվելը Ջեյթուն
- 2) Շենիկի գյուղապետ Գրգոյի զոհվելը
- 3) Գյալիսորի կոնիվը
- 4) Գում Գափուի ցույցը
- 5) «Վերակազմյալ հնչակյաններ» կուսակցության առաջացումը
- 6) ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը՝ համագումարը

32. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սեբաստացի Մուրադի վերադարձը Վասպուրականից Մշո դաշտ՝ զինամթերքի զգալի պաշարով
- 2) Թիֆլիսում Ամենայն հայոց կաթողիկոս Խրիմյան Հայրիկի բանակցելը մուսուլմանների հոգևոր առաջնորդների հետ՝ բախումները դադարեցնելու նպատակով
- 3) Թուրքիայում միդիատյան սահմանադրության ընդունումը
- 4) Ռուսաստանում ապրող հայերի պատգամավորական Կենտրոնական ժողովի փակումը
- 5) դաշնակցության սոցիալիստական (ընկերվարական) գաղափարախոսության ընդգծմամբ նոր ծրագրի ընդունումը
- 6) երիտթուրքերի հեղաշրջումը

33. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Սայքս-Պիկոյի» համաձայնագրի նախնական տարբերակի հանձնումը Ռուսաստանի արտգործնախարար Սազոնովին

- 2) Հայոց ազգային բյուրոյի ստեղծումը
- 3) Մեծ իշխան Ն. Ռոմանովի նշանակվելը Կովկասի փոխարքա
- 4) երիտթուրքերի կողմից Երեքի գործադիր կոմիտեի կազմավորումը
- 5) Լ. Վեստենենկի և Ն. Հոֆի՝ երկու վարչական միավորների տեսուչներ ընտրվելը
- 6) Նիկոլայ II-ի կողմից Թուրքիայից պատերազմի իրավունքով գրավված մարզերի կառավարման ժամանակավոր կարգի հաստատումը

34. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) IV գնդի հրամանատար Քեռու գոհվելը
- 2) ռուսական գործող բանակի շտաբի տեղափոխումը Կարսից Էրզրում
- 3) հայկական կամավորական առաջին չորս ջոկատների ձևավորման ավարտը
- 4) Նիկոլայ II-ի կողմից պաշտոնապես Օսմանյան կայսրությանը պատերազմ հայտարարելը
- 5) «Սայքս-Պիկոյի» համաձայնագրի կնքումը
- 6) Դիլմանի ճակատամարտը

35. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայ կամավորների մուտքը Վան
- 2) Նազարեթ Չավուշին խոշտանգելն ու սպանելը
- 3) կամավորական 2-րդ ջոկատի կողմից Խնուսի գրավումը
- 4) Օսմանյան կայսրության հատուկ օրենքի ընդունումը՝ կայսրությունից պետության քաղաքացիների ելքն ու մուտքն արգելելու վերաբերյալ
- 5) Արամ Մանուկյանի՝ Վանի նահանգապետ նշանակվելը
- 6) կամավորական ութ ջոկատների վերակազմակերպումը վեց գումարտակների

36. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայերի ոչնչացման ծրագրի խստորեն գործադրման մասին հրամանի ստորագրումը Թալեաթի, Էնվերի և Նազըմի կողմից
- 2) հայկական ջարդերի կապակցությամբ Մեծ Բրիտանիայի, Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի հանդես գալը բողոքի հայտարարությամբ
- 3) Վարդանի գլխավորությամբ Արարատյան գնդի կազմավորումը
- 4) Մ. Գիրսի և Հ. Վանգենհայմի՝ Արևմտյան Հայաստանի համար 6 կետից բաղկացած բարենորոգումների ծրագրի կազմումը
- 5) Մ. Յոթնեղբայրյանի գլխավորած Ուրֆայի հերոսամարտի սկիզբը
- 6) հայերի նկատմամբ իրականացվող բռնությունների դեմ ԱՄՆ-ի կառավարության բողոք հայտնելը

37. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) անգլիացի պատմաբան լորդ Զ. Բրայսի կողմից Հայոց մեծ եղեռնի մասին փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու հրատարակելը
- 2) Վանի գրավումը ռուսական զորքի և հայ կամավորների կողմից
- 3) Արևմտահայերի առաջին համագումարը

- 4) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտեի (ԱՀԿ) ստեղծումը
- 5) Հայոց ազգային համախորհրդակցության հրավիրումը Թիֆլիսում
- 6) Արևմտահայաստանի գեներալ-կոմիսարին վարչապետ Լվովի և արտգործնախարար Տերեշչենկոյի կողմից տրված գաղտնի «Ղեկավար հրահանգների» ստորագրումը

38. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայ զինվորական միության ստեղծումը
- 2) Անդրկովկասյան կոմիսարիատի կազմավորումը
- 3) Բրեստ-Լիտովսկի բանակցությունների երկրորդ փուլի սկիզբը
- 4) Վ. Լենինի գլխավորությամբ Ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի ստեղծումը
- 5) Կովկասյան ճակատում Հայկական կորպուսի կազմավորման սկիզբը
- 6) Անդրանիկի ժամանումը Էրզրում՝ որպես տեղի պաշտպանական շրջանի ղեկավար

39. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Թիֆլիսից Հայկական կորպուսի սպայակույտի հասնելը Ալեքսանդրապոլ
- 2) Անդրկովկասի Ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետության ստեղծումը
- 3) Անդրկովկասի Սեյմի կողմից երկրամասը ռազմական դրության մեջ հայտարարելը
- 4) Բաթումի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 5) Թ. Նազարբեկյանի հրամանատարությամբ Առանձին հայկական կորպուսի ստեղծումը
- 6) Անդրկովկասյան կառավարության կողմից Կարսն առանց կռվի թուրքերին հանձնելը

40. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Տարոնի 500 կամավորների ուժերով Ներքին Թալինի բերդի գրավումը
- 2) Ղարաքիլիսայի հերոսամարտի սկիզբը
- 3) Արամ Մանուկյանի հաստատվելը որպես Երևանի նահանգի դիկտատոր
- 4) Սոցյութլուի (Սառնաղբյուրի) հաղթական կռիվների սկիզբը
- 5) մահմեդական անկանոն զորախմբերի օգնությամբ թուրքերի կողմից Վորոնցովկայի գրավումը
- 6) Ալեքսանդրապոլում հայ ազգային-քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցությունը

41. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Բազմավեպի» տպագրման սկիզբը
- 2) Շուշիի թեմական դպրոցի բացումը
- 3) Հայոց առաջին պարբերականի լույսընծայումը
- 4) Միքայել Չամչյանի «Պատմութիւն Հայոց» եռահատոր աշխատության առաջին տպագրությունը
- 5) «Տարեգրություն» պարբերականի հրատարակումը
- 6) Աղաբաբյան դպրոցի հիմնումը

42. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ախալցխայի Կարապետյան դպրոցի ստեղծումը
- 2) առաջին գիտական հայ պարբերականի հրատարակումը
- 3) Համբարձում Լիմոնճյանի կողմից հայկական նոր ձայնագրության ստեղծումը
- 4) Երևանի բերդում «Խելքից պատուհաս» պիեսի բեմադրումը հեղինակի ներկայությամբ
- 5) Պետերբուրգում Մ. Խորենացու «Հայոց պատմության» հրատարակումը ռուսերենով
- 6) Թիֆլիսում Ներսիսյան դպրոցի հիմնումը

43. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ախալքալաքի Մեսրոպյան դպրոցի ստեղծումը
- 2) Ս. Ղազար կղզու հայկական աստղադիտարանում առաջինը Յուպիտերի վեցերորդ արբանյակը հայտնաբերելը
- 3) Մարգար Առուստամովի պայքարը Աստրախանում բռնկված խոլերայի համաճարակի դեմ
- 4) «Արշակ Բ» օպերայի ստեղծումը
- 5) Կ. Պոլսում առաջին մշտական թատերական խմբի կազմումը
- 6) Երևանի առաջին գլխավոր հատակագծի կազմումը

44. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Կ. Պոլսում առաջին կամերային (սենեկային) նվագախմբի ստեղծումը
- 2) «Բազմավեպի» տպագրման սկիզբը
- 3) Հովհաննես Ադամյանի՝ Բեռլինում հեռավորության վրա գունապատկեր հաղորդելու առաջին փորձի իրագործումը
- 4) առաջին գիտական հայ պարբերականի հրատարակումը
- 5) Կ. Պոլսում թատերական երկրորդ կազմակերպության ստեղծումը
- 6) Գալուստ Շերմազանյանի ջանքերով Թիֆլիսում հայ և օտար դրամատուրգների պիեսների բեմադրումը

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑՈՒՄ

7-1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

1. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Հալիձորի ճակատամարտը	1	1828 թ.	1	Նադիր շահ
2	Խամսայի մելիքությունների ստեղծումը	2	1829 թ.	2	Մանուկ բեյ
3	Հայկական մարզի կազմավորումը	3	1844 թ.	3	Մխիթար Սյարապետ
4	Հասան կալայի գրավումը	4	1736 թ.	4	Նիկոլայ I
		5	1727 թ.	5	Ի. Պասկևիչ

1.

1	4	4
2	2	1
3	1	2
4	5	5

2.

1	5	3
2	4	1
3	3	4
4	2	2

3.

1	5	3
2	4	1
3	1	4
4	2	5

4.

1	3	3
2	4	2
3	5	4
4	2	1

2. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Վանի հերոսամարտը	1	1900 թ.	1	Անդրանիկ
2	Ս. Առաքելոց վանքի կռիվը	2	1898 թ.	2	Աղբյուր Սերոբ
3	Սասունի ապստամբությունը	3	1896 թ.	3	Սարգիս Կուկունյան
4	Բաբշենի կռիվը	4	1901 թ.	4	Մեծն Մուրադ
		5	1894 թ.	5	Մկրտիչ Ավետիսյան

1.

1	4	3
2	2	1
3	1	4
4	5	5

2.

1	3	5
2	4	1
3	5	4
4	2	2

3.

1	5	3
2	4	1
3	1	4
4	2	5

4.

1	3	5
2	4	2
3	5	3
4	2	1

3. Պատմական գործիչների անունները համապատասխանեցնել պաշտոններին.

1) Զորի Զորյան

2) Արամ Մանուկյան

3) Հակոբ Զավրյան

4) Վահան Փափազյան

5) Եվգենի Գեգեչկորի

6) Ստեփան Շահումյան

- ա. Արևմտահայերի ազգային խորհրդի նախագահ
- բ. Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար
- գ. Ախալցխայի Հայոց ազգային խորհրդի նախագահ
- դ. Արևմտյան Հայաստանի գլխավոր կոմիսարի քաղաքացիական գծով տեղակալ
- ե. Անդրկովկասյան կոմիսարիատի նախագահ
- զ. Երևանի նահանգի դիկտատոր
- է. Հայոց ազգային խորհրդի նախագահ

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-ե, 4-գ, 5-դ, 6-է
- 2) 1-է, 2-գ, 3-ե, 4-դ, 5-ա, 6-բ
- 3) 1-գ, 2-ա, 3-է, 4-դ, 5-բ, 6-գ
- 4) 1-գ, 2-գ, 3-դ, 4-ա, 5-ե, 6-բ

4. Ստեղծագործությունները համապատասխանեցնել հեղինակների անվանը.

- 1) «Նավերի բեռնումը»
- 2) «Համառոտ պատմություն Աղուանից»
- 3) «Տիեզերական պատմություն»
- 4) «Քննական պատմություն հայոց»
- 5) «Ամենայն հայոց կաթողիկոսությունը և Կովկասի հայք XIX դարում»
- 6) «Ազգապատում»
- 7) «Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում»
- 8) «Ս. Հռիփսիմե»

- ա. Հովսեփ Գաթրոնյան
- բ. Եղիշե Թաղևոսյան
- գ. Առաքել Դավրիժեցի
- դ. Եսայի Հասան-Ջալալյան
- ե. Անտոն Գարագաշյան
- զ. Նիկողայոս Ադոնց
- է. Մաղաքիա Օրմանյան
- ը. Ալեքսանդր Երիցյան
- թ. Հովհաննես Այվազովսկի

- 1) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-ա, 5-ը, 6-գ, 7-է, 8-թ
- 2) 1-թ, 2-դ, 3-ա, 4-ե, 5-ը, 6-է, 7-գ, 8-բ
- 3) 1-բ, 2-դ, 3-գ, 4-ե, 5-ա, 6-է, 7-գ, 8-թ
- 4) 1-թ, 2-գ, 3-ե, 4-գ, 5-դ, 6-է, 7-ը, 8-բ

5. Կուսակցության անունը համապատասխանեցնել դրա հետ առնչվող գործչի անվանը.

- 1) Հնչակյան կուսակցություն
- 2) Վերակազմյալ հնչակյաններ
- 3) Հայ ժողովրդական կուսակցություն
- 4) Հայ հեղափոխական դաշնակցություն
- 5) Արմենական

- ա. Արփիար Արփիարյան
- բ. Մկրտիչ Ավետիսյան
- գ. Սիմոն Զավարյան
- դ. Միքայել Պապաջանյան
- ե. Ռուբեն Խանազատ
- զ. Մկրտիչ Փորթուգալյան

- 1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-գ, 5-զ
- 2) 1-ե, 2-ա, 3-դ, 4-գ, 5-բ
- 3) 1-դ, 2-բ, 3-ա, 4-ե, 5-զ
- 4) 1-ե, 2-ա, 3-դ, 4-գ, 5-բ

6. Ազատագրական խմբակի կամ կազմակերպության անունը համապատասխանեցնել դրա հետ առնչվող գործչին.

- 1) «Հայրենասերների միություն»
- 2) «Բարենպատակ ընկերություն»

- 3) «Պաշտպան հայրենյաց»
- 4) «Միություն ի փրկություն»

- ա. Կարապետ Նշկյան
- բ. Հակոբ Կալոյան
- գ. Արսեն Կրիտյան

- դ. Կոնստանդին Կամսարական
- ե. Ներսես Աբելյան

- 1) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-գ
- 2) 1-ե, 2-ա, 3-դ, 4-բ

- 3) 1-դ, 2-բ, 3-ա, 4-ե
- 4) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-բ

7. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Խաչատուր Գաղատացի կաթողիկոսի նամակ գրելը Ֆրանսիայի Լյուդովիկոս XIV թագավորին
- 2) Հովհաննես Թութունջի վարդապետի մասնակցությամբ հայկական պատվիրակության ժամանումը Փարիզ
- 3) Իսրայել Օրու անակնկալ մահը
- 4) Հակոբ Ջուղայեցի կաթողիկոսի գլխավորած պատվիրակության ժամանումը Կ. Պոլիս
- 5) Անգեղակոթի գաղտնի ժողովը

- ա. 1678 թ.
- դ. 1683 թ.

- բ. 1663 թ.
- ե. 1711 թ.

- գ. 1673 թ.
- զ. 1699 թ.

- 1) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-ա, 5-զ
- 2) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-զ, 5-ա

- 3) 1-ա, 2-գ, 3-ե, 4-զ, 5-դ
- 4) 1-ա, 2-բ, 3-գ, 4-դ, 5-ե

8. Պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- 1) 1722 թ.
- 2) 1724 թ. հունիս

- 3) 1723 թ. հունիս
- 4) 1725 թ. մարտ
- 5) 1724 թ. սեպտեմբեր

- ա. ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը Կ. Պոլսում
- բ. աֆղանների կողմից Սպահանի գրավումը
- գ. Երևանի գրավումը թուրքերի կողմից
- դ. թուրքական երեք զորամասերի ներխուժումը Արցախի Վարանդա գավառ
- ե. թուրքական բանակների կողմից Թիֆլիս քաղաքի գրավումը
- զ. թուրքական զորքերի՝ Շուշին գրավելու անհաջող փորձերը

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-ե, 4-զ, 5-դ
- 2) 1-բ, 2-ա, 3-ե, 4-դ, 5-զ

- 3) 1-բ, 2-ա, 3-զ, 4-գ, 5-դ
- 4) 1-ա, 2-բ, 3-ե, 4-զ, 5-գ

9. Պատմական իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

1) 1722 թ.	3) 1727 թ.
2) 1725 թ.	4) 1728 թ.
	5) 1730 թ.

- ա. Հալիձորի պաշարումը թուրքերի կողմից
բ. Դավիթ բեկի գլխավորությամբ հայ զորավարների ժամանումը Սյունիք
գ. Եսայի Հասան-Ջալալյանի մահը
դ. Մխիթար սպարապետի սպանությունը
ե. Արցախի ազատագրական ուժերի պայմանագիրը Գանձակի մահմեդականների հետ
զ. թուրքական երեք զորամասերի ներխուժումը Արցախի Վարանդա գավառ

1) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-գ, 5-դ	3) 1-բ, 2-գ, 3-ա, 4-գ, 5-դ
2) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-դ, 5-գ	4) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-գ, 5-գ

10. Տարեթվերը համապատասխանեցնել 1826–1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի հետ կապված իրադարձություններին.

- 1) Թուրքմենշայի պայմանագրի կնքումը
- 2) Օշականի ճակատամարտը
- 3) Երևանի բերդի գրավումը ռուսական զորքերի կողմից
- 4) Գանձակի ճակատամարտը
- 5) Սարդարապատի գրավումը ռուսական զորքերի կողմից

ա. 1826 թ. սեպտեմբերի 13	դ. 1827 թ. սեպտեմբեր
բ. 1827 թ. մայիսի 10	ե. 1827 թ. հոկտեմբերի 1
գ. 1827 թ. օգոստոսի 17	զ. 1828 թ. փետրվարի 10

1) 1-գ, 2-գ, 3-ե, 4-ա, 5-դ	3) 1-ե, 2-գ, 3-բ, 4-գ, 5-դ
2) 1-գ, 2-գ, 3-ե, 4-բ, 5-ա	4) 1-ե, 2-բ, 3-գ, 4-դ, 5-գ

11. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել 1828–1829 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի հետ կապված տարեթվերին.

- 1) 1828 թ. ապրիլ
- 2) 1828 թ. հունիսի 23
- 3) 1828 թ. օգոստոսի 15
- 4) 1828 թ. օգոստոսի 28

- ա. Ախալցխայի գրավումը ռուսական զորքերի կողմից
բ. ռուսական զորքերի մուտքը Էրզրում
գ. եռօրյա մարտերից հետո Կարսի գրավումը ռուսական զորքերի կողմից

դ. Բայազետի բերդի հանձնվելը ռուսներին

ե. ռուսական զորքերի պատերազմական գործողությունների սկիզբը թուրքերի դեմ

1) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-ա

2) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-դ

3) 1-ե, 2-գ, 3-բ, 4-ա

4) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-դ

12. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

1) 1828 թ.

2) 1849 թ.

3) 1844 թ.

4) 1846 թ.

ա. Կովկասի փոխարքայության ստեղծումը

բ. Երևանի նահանգի հիմնադրումը

գ. Անդրկովկասի բաժանումը նահանգների

դ. Հայկական մարզի վերացումը

ե. Հայկական մարզի կազմավորումը

1) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-գ

2) 1-բ, 2-ա, 3-ե, 4-գ

3) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-բ

4) 1-ա, 2-բ, 3-գ, 4-դ

13. Կատարել համապատասխանեցում.

Իրադարձություն

1) հայկական տպարանի հիմնումը Մադրաս քաղաքում

2) «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի հրատարակումը Մադրասում

3) Մովսես Սարաֆյանի կազմած Հայաստանի ազատագրության ծրագրի ներկայացումը Ռուսաստանի արտաքին գործերի կոլեգիային

4) Գեորգիևսկյան դաշնագրի կնքումը

5) Էմինի վերադարձը Հնդկաստան

6) անգլիական «Արևելահնդկական ընկերության» և հայ վաճառականների միջև պայմանագրի կնքումը

Տարեթիվ

ա. 1761 թ.

բ. 1769 թ.

գ. 1772 թ.

դ. 1771 թ.

ե. 1783 թ.

զ. 1688 թ.

է. 1770 թ.

1) 1-ա, 2-բ, 3-ե, 4-գ, 5-դ, 6-է

2) 1-գ, 2-ա, 3-բ, 4-ե, 5-է, 6-գ

3) 1-դ, 2-ա, 3-գ, 4-ե, 5-գ, 6-է

4) 1-դ, 2-գ, 3-բ, 4-ե, 5-է, 6-գ

14. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Ազգային սահմանադրության վավերացումը սուլթանի կողմից
- 2) Կ. Պոլսի ուսումնական խորհրդի անդամների կողմից Ազգային սահմանադրության մշակումը
- 3) Ազգային սահմանադրության հաստատումը Կ. Պոլսի Ազգային ընդհանուր ժողովի կողմից
- 4) հետադիմական և սահմանադրական ուժերի միջև բախումները Կ. Պոլսում
- 5) Մկրտիչ Խրիմյանի դառնալը Կ. Պոլսի պատրիարք

ա. 1857 թ.

դ. 1863 թ.

բ. 1860 թ.

ե. 1872 թ.

գ. 1862 թ.

զ. 1869 թ.

1) 1-բ, 2-ա, 3-դ, 4-գ, 5-զ

3) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ, 5-զ

2) 1-բ, 2-ա, 3-դ, 4-գ, 5-ե

4) 1-դ, 2-բ, 3-գ, 4-գ, 5-ե

15. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Ռուսաստանում ապրող հայերի պատգամավորական Կենտրոնական ժողովի հրավիրումը Էջմիածնում
- 2) Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման վերաբերյալ հակահայ օրենքի չեղյալ հայտարարումը
- 3) բանվորների խաղաղ ցույցի գնդակոծումը Պետերբուրգում
- 4) Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման վերաբերյալ օրենքի հաստատումը Նիկոլայ II-ի կողմից
- 5) Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման վերաբերյալ օրենքի կիրառման դեմ ուղղված առաջին ցույցը Ալեքսանդրապոլում
- 6) ազգամիջյան կռիվների սկիզբը Բաքվում

ա. 1906 թ. օգոստոսի 17

դ. 1903 թ. հուլիսի 29

բ. 1905 թ. հունվարի 19

ե. 1905 թ. հունվարի 9

գ. 1903 թ. հունիսի 12

զ. 1905 թ. փետրվարի 6

է. 1905 թ. օգոստոսի 1

1) 1-ա, 2-է, 3-ե, 4-գ, 5-դ, 6-զ

3) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-գ, 5-է, 6-ա

2) 1-ա, 2-գ, 3-բ, 4-դ, 5-գ, 6-է

4) 1-բ, 2-է, 3-ե, 4-գ, 5-դ, 6-զ

16. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել պատերազմներին.

- 1) 1806–1812 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը
- 2) 1826–1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմը
- 3) 1828–1829 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը
- 4) 1853–1856 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը

- ա. Պասկևիչի գլխավորած 8-հազարանոց զորքերի հաղթանակը Աբաս-Միրզայի 35-հազարանոց զորքերի նկատմամբ Գանձակի ճակատամարտում
- բ. գեներալ Վ. Բեհրուսովի զորքերի հաղթանակը Քյուրուկդարայի ճակատամարտում
- գ. 700 զոհերի գնով Ախալցխա բերդի գրավումը գեներալ Պասկևիչի զորքերի կողմից
- դ. Բայազետի հերոսական պաշտպանությունը և Սամսոն Տեր-Պողոսյանի հերոսական քայլը
- ե. Փոքր Ղարաքիլիսա գյուղի ճակատամարտը՝ ռուսական 7-հազարանոց զորքերի հաղթանակը Յուսուֆ փաշայի 20-հազարանոց զորախմբի նկատմամբ

- 1) 1-բ, 2-ա, 3-ե, 4-դ
- 2) 1-ա, 2-գ, 3-դ, 4-բ

- 3) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ
- 4) 1-ե, 2-ա, 3-գ, 4-բ

17. Գործիչների անունները համապատասխանեցնել քաղաքական կազմակերպությունների անվանումներին.

- 1) «Միություն ի փրկություն»
- 2) «Հայրենասերների միություն»

- 3) «Բարենպատակ ընկերություն»
- 4) «Պաշտպան հայրենյաց»

- ա. Կարապետ Թուր-Սարգսյան
- բ. Արսեն Կրիտյան
- գ. Խաչատուր Կերեքցյան
- դ. Ներսես Աբելյան
- ե. Հակոբ Կալոյան

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ
- 2) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-գ

- 3) 1-գ, 2-ա, 3-ե, 4-բ
- 4) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-ա

18. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) «Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն» կուսակցության հիմնադրումը
- 2) Հնչակյան կուսակցության հիմնադրումը
- 3) Արմենական կուսակցության հիմնադրումը
- 4) «Հայրենասերների միություն» կազմակերպության հիմնադրումը
- 5) «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության հիմնադրումը

- ա. 1874 թ.
- բ. 1882 թ.
- գ. 1890 թ.

- դ. 1881 թ.
- ե. 1887 թ.
- զ. 1885 թ.

- 1) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-զ
- 2) 1-գ, 2-ե, 3-զ, 4-բ, 5-դ

- 3) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-զ
- 4) 1-ա, 2-ե, 3-զ, 4-գ, 5-դ

19. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Քաղաքական կազմակերպությունը	N	Հիմնադրման վայրը	N	Գործիչը
1	«Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն» կուսակցություն	1	Վան	1	Հակոբ Կալոյան
2	Հնչակյան կուսակցություն	2	Մոսկվա	2	Խաչատուր Կերեքցյան
3	«Հայրենասերների միություն» կազմակերպություն	3	Թիֆլիս	3	Ներսես Աբելյան
4	«Միություն ի փրկություն» կազմակերպություն	4	Ալեքսանդրապոլ	4	Ավետիս Նազարբեկյան
		5	Ժնև	5	Քրիստափոր Միքայելյան

1)

1	5	2
2	3	5
3	1	4
4	4	1

2)

1	3	1
2	2	4
3	4	3
4	1	5

3)

1	2	5
2	4	3
3	3	1
4	5	4

4)

1	3	5
2	5	4
3	2	3
4	1	1

20. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Հայրուկապետը	N	Ծննդյան տարեթիվը	N	Ծննդավայրը
1	Աղբյուր Սերոբ	1	1863 թ.	1	Սասունի Կողթեր գյուղ
2	Գևորգ Չավուշ	2	1865 թ.	2	Սասունի Ահարոնք գյուղ
3	Անդրանիկ Օզանյան	3	1864 թ.	3	Շապին-Գարահիսար քաղաք
4	Արաբո	4	1874 թ.	4	Սասունի Մկղենք գյուղ
		5	1870 թ.	5	Իլաթի Սոխորդ գյուղ

1)

1	1	2
2	4	1
3	3	3
4	5	4

2)

1	3	2
2	5	1
3	4	3
4	1	5

3)

1	3	5
2	4	2
3	2	1
4	5	4

4)

1	3	5
2	5	4
3	2	3
4	1	1

21. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Գործիչը	N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը
1	Աղբյուր Սերոբ	1	Բշարե Խալիլի սպանությունը	1	1890 թ.
2	Անդրանիկ Օզանյան	2	Գյալիսորի ձորի կռիվները թուրքերի և քրդերի դեմ	2	1896 թ.
3	Սարգիս Կուկունյան	3	Օսմանյան բռնատիրությունից ազատագրվելու նպատակով հայ-քրդական դաշինքի ստեղծումը	3	1893 թ.
4	Արաբո	4	Կարսի մարզից հայդուկ-կամավորների անցումը Արևմտյան Հայաստան	4	1898 թ.
		5	Բաբշենի կոլում հայերի տարած հաղթանակը	5	1900 թ.

1)

1	5	4
2	4	2
3	1	5
4	2	3

2)

1	3	4
2	2	2
3	1	1
4	4	3

3)

1	3	3
2	1	5
3	4	4
4	2	1

4)

1	5	4
2	1	5
3	4	1
4	2	3

22. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	Զեյթունի ապստամբությունը	1	1894 թ.	1	Մկրտիչ Ավետիսյան
2	Սասունի հերոսամարտը	2	1862 թ.	2	Նիկոլ Դուման
3	Վանի հերոսամարտը	3	1901 թ.	3	Մեծն Մուրադ
4	Ս. Առաքելոց վանքի կռիվը	4	1895 թ.	4	Մկրտիչ Յաղուբյան
		5	1896 թ.	5	Անդրանիկ Օզանյան

1)

1	4	5
2	5	1
3	1	3
4	3	2

2)

1	2	4
2	1	3
3	5	1
4	3	5

3)

1	2	2
2	3	5
3	1	3
4	5	4

4)

1	3	2
2	5	3
3	2	4
4	4	5

23. Ղեկավարների անունները համապատասխանեցնել 1915 թ. տեղի ունեցած ինքնապաշտպանական մարտերին.

- 1) Վանի Քաղաքամեջ թաղամասի
- 2) Մուսա լեռան
- 3) Շատախ գավառի

- 4) Մուշի
- 5) Շապին-Գարահիսարի
- 6) Ուրֆայի

- ա. Ղուկաս Տեովլեթյան
- բ. Արմենակ Եկարյան
- գ. Հայկակ Կոստյան
- դ. Հակոբ Կոստյան

- ե. Մկրտիչ Յոթնեղբայրյան
- զ. Բաղդիկ Սիմոնյան
- է. Տիգրան Անդրեասյան

- 1) 1-գ, 2-է, 3-զ, 4-դ, 5-ա, 6-ե
- 2) 1-գ, 2-է, 3-ա, 4-ե, 5-դ, 6-բ

- 3) 1-բ, 2-զ, 3-գ, 4-դ, 5-ա, 6-ե
- 4) 1-գ, 2-զ, 3-է, 4-ա, 5-բ, 6-ե

24. Կատարել համապատասխանեցում.

N	1915 թ. ինքնապաշտպանական մարտերը	N	Ղեկավար գործիչը	N	Ժամանակահատվածը
1	Ուրֆայի	1	Բաղդիկ Սիմոնյան	1	ապրիլի 1-մայիսի 14
2	Շապին-Գարահիսարի	2	Տիգրան Անդրեասյան	2	ապրիլի 7-մայիսի 5
3	Մուսա լեռան	3	Մկրտիչ Յոթնեղբայրյան	3	օգոստոսի սկիզբ-սեպտեմբերի 10
4	Շատախի կենտրոն Թաղի	4	Հայկակ Կոստյան	4	հունիսի 3-հունիսի 29
		5	Ղուկաս Տեովլեթյան	5	սեպտեմբերի 29-նոյեմբերի կեսեր

1)

1	5	2
2	3	5
3	1	4
4	4	1

2)

1	3	1
2	2	4
3	4	3
4	1	5

3)

1	2	5
2	4	3
3	3	1
4	5	4

4)

1	3	5
2	5	4
3	2	3
4	1	1

25. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) Բեռլինի կոնգրեսի նախօրյակին Լոնդոնում հայասիրական ուժերի աշխատանքների ղեկավարը
- 2) Սան Ստեֆանոյի հաշտության բանակցություններում ռուսական պատվիրակության ղեկավարը
- 3) 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ Ալեքսանդրապոլ-Կարս ուղղությամբ գործող ռուսական զորամիավորման հրամանատարը
- 4) Բեռլինի վեհաժողով մեկնած հայկական պատվիրակության ղեկավարը
- 5) 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ Երևանյան ջրկատի հրամանատարը

- ա. Վ. Բեհբուբով
- բ. Մկրտիչ Խրիմյան
- գ. Ջեյմս Բրայս
- դ. Արշակ Տեր-Ղուկասով
- ե. Կոմս Ն. Իգնատև
- զ. Մ. Լոռիս-Մելիքով

- 1) 1–ե, 2–դ, 3–ա, 4–բ, 5–գ
- 2) 1–գ, 2–ե, 3–զ, 4–բ, 5–դ

- 3) 1–ե, 2–դ, 3–ա, 4–բ, 5–գ
- 4) 1–գ, 2–ե, 3–զ, 4–ա, 5–դ

26. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) Կեսարիայի շրջանում գործող «Մեծ չեկոյի» առաջնորդը
- 2) Գլախորի կռվում հայդուկների առաջնորդը
- 3) Բաբշենի կռվում հայդուկների առաջնորդը
- 4) 1862 թ. Ջեյթունի ապստամբության ընդհանուր ղեկավարը
- 5) «Մարտական հրահանգներ» կանոնագրքի հեղինակը

- ա. Արաբո
- բ. Անդրանիկ Օզանյան
- գ. Գևորգ Չավուշ

- դ. Աղբյուր Սերոբ
- ե. Մկրտիչ Յաղուբյան
- զ. Թորոս Ծառուկյան

- 1) 1–ե, 2–ա, 3–բ, 4–գ, 5–դ
- 2) 1–գ, 2–զ, 3–դ, 4–բ, 5–ե

- 3) 1–ա, 2–ե, 3–զ, 4–դ, 5–բ
- 4) 1–գ, 2–ա, 3–դ, 4–ե, 5–բ

27. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտեի ղեկավարը
- 2) Արևմտահայերի ազգային խորհրդի նախագահը
- 3) Արևմտահայերի ազգային խորհրդի պատվավոր նախագահը
- 4) Արևելահայերի Հայոց ազգային խորհրդի նախագահը
- 5) Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսարը

- ա. Վահան Փափազյան
- բ. Ստեփան Շահումյան
- գ. Մկրտիչ Թերլեմեզյան

- դ. Անդրանիկ Օզանյան
- ե. Ա. Ահարոնյան
- զ. Վ. Խառլամով

- 1) 1–գ, 2–ա, 3–զ, 4–ե, 5–դ
- 2) 1–գ, 2–զ, 3–դ, 4–բ, 5–ե

- 3) 1–ե, 2–դ, 3–ա, 4–գ, 5–բ
- 4) 1–գ, 2–ա, 3–դ, 4–ե, 5–բ

28. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Խանասորի արշավանքը
- 2) Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման մասին ցարական օրենքի ընդունումը

- 3) Բաքվում հայ-թաթարական ընդհարումների սկիզբը
- 4) Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման վերաբերյալ օրենքի չեղյալ հայտարարվելը
- 5) Մշո Ս. Առաքելոց վանքի կոիվների սկսվելը
- 6) Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման վերաբերյալ օրենքի կիրառման դեմ ուղղված առաջին ցույցը Ալեքսանդրապոլում
- 7) հնչակյանների կազմակերպած 4-հազարանոց խաղաղ ցույցը Կ.Պոլսում

ա. 1901 թ. նոյեմբերի 6

բ. 1903 թ. հուլիսի 29

գ. 1895 թ. սեպտեմբերի 18

դ. 1903 թ. հունիսի 12

ե. 1897 թ. հուլիսի 25

զ. 1896 թ. օգոստոսի 14

է. 1905 թ. փետրվարի 6

ը. 1905 թ. օգոստոսի 1

1) 1-գ, 2-բ, 3-է, 4-զ, 5-դ, 6-ե, 7-ա

2) 1-բ, 2-զ, 3-ե, 4-ը, 5-ա, 6-է, 7-զ

3) 1-զ, 2-բ, 3-ը, 4-ա, 5-է, 6-ե, 7-դ

4) 1-ե, 2-դ, 3-է, 4-ը, 5-ա, 6-բ, 7-զ

29. Կատարել համապատասխանեցում.

1) Գյուլիստանի սղնախի հրամանատարը 1729-1731 թթ.

2) Սյունիքի ազատագրական պայքարի ղեկավարը 1728-1730 թթ.

3) Խամսայի մեղիքությունների առաջին կառավարիչը

4) Արարատյան երկրի քալանթարը Նադիր շահի իշխանության տարիներին

5) Սյունիքում ստեղծված հայկական իշխանության ղեկավարը

ա. Ավան հարյուրապետ

բ. Մելիքյան Մելիք-Շահնազարյանց

գ. Աբրահամ սպարապետ

դ. Դավիթ բեկ

ե. Մխիթար սպարապետ

զ. մելիք Եգան

1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-զ

2) 1-զ, 2-ե, 3-զ, 4-բ, 5-դ

3) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-զ

4) 1-ա, 2-ե, 3-զ, 4-զ, 5-դ

30. Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ձևավորված հայ կամավորական ջոկատների հիմնադրման վայրերը համապատասխանեցնել ջոկատներին.

1) I ջոկատ

2) II ջոկատ

3) III ջոկատ

4) IV ջոկատ

ա. Կաղզվան

բ. Սարիղամիշ

գ. Վան

դ. Իզդիր

ե. Սալմաստ

1) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-զ

2) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-բ

3) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-զ

4) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

1. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Գյուլիստանի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- բ. Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- գ. Փարիզի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- դ. Թուրքմենչայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- ե. Բուխարեստի հաշտության պայմանագրի կնքումը

1) 1813 թ. հոկտեմբեր	4) 1878 թ. փետրվար
2) 1801 թ. մարտ	5) 1856 թ. մարտ
3) 1828 թ. փետրվար	6) 1812 թ. մայիս

2. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Կ. Պոլսում ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- բ. թուրքական բանակի ներխուժումը Արարատյան դաշտ
- գ. Պետրոս I-ի Կասպիական արշավանքը
- դ. Երևանի անձնատուր լինելը թուրքերին
- ե. թուրքական բանակի ներխուժումը Թիֆլիս

1) 1722 թ.	4) 1724 թ. հունիս
2) 1723 թ. հունիս	5) 1724 թ. սեպտեմբեր
3) 1724 թ. գարուն	6) 1725 թ. մարտ

3. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. մահտեսի Շահմուրատի ժամանումը Փարիզ
- բ. Հակոբ Զուղայեցի կաթողիկոսի գլխավորությամբ պատվիրակության ժամանումը Կ. Պոլիս
- գ. Հակոբ Զուղայեցի կաթողիկոսի բանակցությունները Ռեչ Պոսպոլիտայի թագավոր Յան Սոբեսկու հետ
- դ. Օսմանյան կայսրության և Վենետիկի հանրապետության միջև պատերազմի սկիզբը
- ե. Հակոբ Զուղայեցի կաթողիկոսի գլխավորությամբ գաղտնի ժողովի գումարումը Էջմիածնում

1) 1645 թ.	2) 1666 թ.	3) 1672 թ.
4) 1677 թ.	5) 1678 թ.	6) 1679 թ.

4. Կատարել համապատասխանեցում.

Հեղինակ

- ա. Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանյան
- բ. Անտոն Գարագաշյան
- գ. Ալեքսանդր Երիցյան
- դ. Նիկողայոս Ադոնց
- ե. Ստեփանոս Պալասանյան

Աշխատություն

- 1) «Քննական պատմություն հայոց»
- 2) «Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում»
- 3) «Ազգապատում»
- 4) «Գիրք պատմությանց»
- 5) «Պատմութիւն Հայոց»
- 6) «Ամենայն հայոց կաթողիկոսությունը և Կովկասի հայք XIX դարում»

5. Մասնագիտությունները համապատասխանեցնել անուններին.

- ա. Միհրան Ղասաբյան
- բ. Մարգար Առուստամով
- գ. Լևոն Օրբելի
- դ. Ջակոմո Չամչյան
- ե. Խորեն Սինանյան

- 1) ֆիզիկոս
- 2) քիմիկոս
- 3) աստղագետ
- 4) ֆիզիոլոգ
- 5) ռենտգենաբան
- 6) բժիշկ

6. Կատարել համապատասխանեցում.

Ռուսաստանին անցած տարածք

- ա. Լոռի, Փամբակ, Շամշադին, Գանձակ, Ղարաբաղ, Շիրակ
- բ. Երևանի և Նախիջևանի խանություններ
- գ. Կարս, Կարզվան, Օլթի, Արդահան, Ալաշկերտ, Բայազետ
- դ. Բեսարաբիա
- ե. Փոթի, Ախալցխա, Ախալքալաք

Պայմանագիր

- 1) Բուխարեստի հաշտության պայմանագիր
- 2) Ադրիանապոլսի հաշտության պայմանագիր
- 3) Փարիզի հաշտության պայմանագիր
- 4) Գյուլիստանի հաշտության պայմանագիր
- 5) Թուրքմենչայի հաշտության պայմանագիր
- 6) Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիր

7. Հայ ազգային գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց մականուններին.

ա. Գարուն Աղասի	դ. Մարտիկ
բ. Իշխան	ե. Վարդան
գ. Պետո	

1. Ալեքսանդր Պետրոսյան	4. Կարապետ Թուր-Սարգսյան
2. Մարտիրոս Սարուխանյան	5. Սարգիս Մեհրաբյան
3. Սերոբ Վարդանյան	6. Հովսեփ Արղուբյան

8. Գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Նրա գլխավորած «Մրիկ» ձիավոր խումբը, 1903 թ. դուրս գալով Կարսից, անցավ սահմանը և ամռանն անվնաս հասավ Սատուն:
- բ. Նրա գլխավորությամբ 1895 թ. աշնանը Մալաթիայի հայերը ջարդեցին ու քաղաքից դուրս քշեցին թուրք ոստիկաններին ու թուրքական խուժանին:
- գ. Նրա և մի քանի հայ հերոսների գլխավորությամբ շուրջ 250 հայդուկներ, անցնելով պարսկաթուրքական սահմանը, Խանասորի դաշտում անակնկալ հարձակվեցին քրդական մագրիկ ցեղի վրա:
- դ. Նրա տանը 1894 թ. հուլիսին հրավիրվեց ինքնապաշտպանական ուժերի ժողով
- ե. Նրա գլխավորությամբ 78-հոգանոց հայդուկ-կամավորների ջոկատն անցավ ռուս-թուրքական սահմանը և մարտի բռնվեց թուրքերի և քրդերի հետ:

1. Գրգո (Գրիգոր Մոսեյան)	4. Կարապետ Բասիլոսյան
2. Նիկոլ Դուման	5. Թորգոմ
3. Սարգիս Կուկունյան	6. Եղիշե քահանա Խաչատրյան

9. Տարեթվերը համապատասխանեցնել Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ձևավորված հայկական կամավորական ջոկատների մասնակցությամբ տեղի ունեցած իրադարձություններին.

- ա. Ռևանդուզի մոտ տեղի ունեցած արյունալի կռիվը
- բ. Խնուսի գրավումը Դրոյի ջոկատի կողմից
- գ. 200 կազակների աջակցությամբ Բիթլիսի գրավումը Անդրանիկի ջոկատի կողմից
- դ. Խեչոյի և իր 150 հեծյալների մուտքը Վան
- ե. Անդրանիկի ջոկատի փայլուն հաղթանակը Դիլմանի ճակատամարտում

1) 1915 թ. ապրիլի 16–18	4) 1916 թ. փետրվարի 2
2) 1915 թ. մայիսի 5	5) 1916 թ. փետրվարի 7
3) 1916 թ. հունվարի 13	6) 1916 թ. մայիսի 15

10. Տարեթվերը համապատասխանեցնել Մեծ եղեռնի ընթացքում թուրքական իշխանությունների կողմից իրականացված միջոցառումներին.

- ա. Օսմանյան տերության քաղաքացիների մուտքն ու ելքը կայսրությունից արգելող հատուկ օրենքի հրապարակումը
- բ. Հնչակյան կուսակցության 20 գործիչների մահապատժի իրականացումը Կ. Պոլսի կենտրոնական հրապարակներից մեկում
- գ. հայ զինձառայողներին հրամանատարական պաշտոններում նշանակելու արգելքը
- դ. Թալեաթի, Էնվերի և Նազըմի կողմից ստորագրված հայերի ոչնչացման հրամանի ուղարկումը Օսմանյան կայսրության նահանգային իշխանություններին
- ե. ըստ վաղորոք կազմված ցուցակների՝ ավելի քան 2300 մարդու կալանումը Կ. Պոլսում

- 1) 1915 թ. ապրիլի 11 (նոր տոմարով՝ ապրիլի 24)
- 2) 1915 թ. փետրվարի 25
- 3) 1915 թ. ապրիլի 15
- 4) 1915 թ. ապրիլի 18
- 5) 1915 թ. ապրիլի 7
- 6) 1915 թ. հունիսի 15

11. 1915 թ. ինքնապաշտպանական մարտերի վայրերը համապատասխանեցնել մարտերը ղեկավարած գործիչների անուններին.

- ա. Մկրտիչ Յոթնեղբայրյան
- բ. Հայկակ Կոսոյան
- գ. Ղուկաս Տեովլեթյան
- դ. Տիգրան Անդրեասյան
- ե. Հակոբ Կոսոյան

- 1) Շապին-Գարահիսար
- 2) Վանի Այգեստան թաղամաս
- 3) Մուսա լեռ
- 4) Մուշ
- 5) Ուրֆա
- 6) Վանի Քաղաքամեջ թաղամաս

12. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Հայ ազգային քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցությունը Ալեքսանդրապոլում
- բ. Արևելահայերի ներկայացուցչական համաժողովը՝ Հայոց ազգային համախորհրդակցությունը Թիֆլիսում
- գ. Շիրակում՝ Սոգյութլուի ճակատում, հայկական ուժերի հաղթական կռիվները թուրքերի դեմ
- դ. Արևմտահայերի առաջին համագումարը
- ե. թուրք-անդրկովկասյան բանակցությունները Տրապիզոնում

- 1) 1917 թ. սեպտեմբերի 29–հոկտեմբերի 13
- 2) 1918 թ. մարտի 1–ապրիլի 1
- 3) 1917 թ. հունիսի 24–հուլիսի 7
- 4) 1918 թ. ապրիլի 6–8
- 5) 1918 թ. մայիսի 16–27
- 6) 1917 թ. մայիսի 2–11

13. Մասնագիտությունները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

ա. Մարգար Առուստամով	դ. Պետրոս Ադամյան
բ. Վարդգես Սուրենյանց	ե. Գաբրիել Տեր-Միքելյան
գ. Մակար Եկմալյան	

1) դերասան	4) ճարտարապետ
2) նկարիչ	5) երգահան
3) բժիշկ	6) կովկասագետ

14. Մասնագիտությունները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

ա. Մաղաքիա Օրմանյան	դ. Հարություն Սինանյան
բ. Գևորգ Բաշինջաղյան	ե. Նազարեթ Տաղավարյան
գ. Հովհաննես Աբելյան	

- 1) բժիշկ, գյուղատնտես
- 2) երգահան, ջութակահար, նվագավար
- 3) բնանկարիչ
- 4) ճարտարապետ
- 5) պատմաբան, բանասեր
- 6) դերասան

15. Ստեղծագործությունների անվանումները համապատասխանեցնել հեղինակների անուններին.

ա. Ստեփանոս Շահումյան	դ. Անտոն Գարագաշյան
բ. Սերգեյ Գլինկա	ե. Հովսեփ Գաթրոճյան
գ. Եսայի Հասան-Ջալալյան	

- 1) «Համառոտ պատմություն Աղուանից»
- 2) «Քննական պատմություն հայոց»
- 3) «Հայ ժողովրդի պատմության տեսություն»
- 4) «Տիեզերական պատմություն»
- 5) «Պատմություն պատերազմաց»
- 6) «Պատմություն Դավիթ բեկին»

16. Կրթական հաստատությունները համապատասխանեցնել հիմնադրման տարեթվերին.

- ա. 1815 թ.
- բ. 1838 թ.
- գ. 1824 թ.

- դ. 1837 թ.
- ե. 1810 թ.

- 1) Ներսիսյան դպրոց
- 2) Լազարյան ճեմարան
- 3) Մարդասիրաց ճեմարան
- 4) Շուշիի թեմական դպրոց
- 5) Աղաբաբյան դպրոց
- 6) Երևանի թեմական դպրոց

17. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Հալիձորի ճակատամարտը
- բ. Իսրայել Օրու ժամանումը Պարսկաստան
- գ. Դավիթ բեկի մահը
- դ. Անգեղակոթի գաղտնի խորհրդակցությունը
- ե Մխիթար սպարապետի հաղթանակը Օրդուբադում

- 1) 1709 թ.
- 2) 1730 թ.
- 3) 1729 թ.
- 4) 1728 թ.
- 5) 1727 թ.
- 6) 1699 թ.

18. Կատարել համապատասխանեցում.

Հիմնադրման վայր

Կազմակերպություն

- ա. Երևան
- բ. Ալեքսանդրապոլ
- գ. Մոսկվա
- դ. Վան
- ե Կարին

- 1) «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ»
- 2) «Հայասեր-ազգասեր»
- 3) «Միություն ի փրկություն»
- 4) «Բարենպատակ ընկերություն»
- 5) «Հայրենասերների միություն»
- 6) «Պաշտպան հայրենյաց»

19. Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթիվ

- ա. 1812 թ. մայիսի 16
- բ. 1829 թ. սեպտեմբերի 2
- գ. 1918 թ. հունիսի 4
- դ. 1813 թ. հոկտեմբերի 12
- ե. 1828 թ. փետրվարի 10

Պայմանագիր

1) Բաթումի	4) Ադրիանապոլսի
2) Թուրքմենչայի	5) Գյուլիստանի
3) Բրեստ-Լիտովսկի	6) Բուխարեստի

20. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. թուրքական զորքերի ներխուժումը Արցախի Վարանդա գավառ
- բ. Շուշին գրավելու օսմանյան բանակի անհաջող փորձերը
- գ. Մխիթար սպարապետի դավադիր սպանությունը
- դ. Հալիձորի հաղթական ճակատամարտը
- ե. Սյունիքի ազատագրական ուժերի հաղթանակը ջևանշիր կոչվող քոչվոր ցեղի դեմ
- զ. Եսայի Հասան-Ջալալյանի մահը

1) 1722 թ.	5) 1727 թ.
2) 1724 թ.	6) 1728 թ.
3) 1725 թ.	7) 1730 թ.
4) 1726 թ.	

21. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Գյուլիստանի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- բ. ռուս-թուրքական պատերազմի սկիզբը
- գ. Շամքորի ճակատամարտը
- դ. ռուսական զորքի երկրորդ արշավանքը Երևանի վրա
- ե. Շուշիի բերդի պաշարումը Աբաս-Միրզայի 60-հազարանոց բանակի կողմից
- զ. Օշականի ճակատամարտը

1) 1827 թ. օգոստոս	5) 1808 թ սեպտեմբեր
2) 1826 թ. սեպտեմբեր	6) 1809 թ օգոստոս
3) 1826 թ. հուլիս	7) 1813 թ. հոկտեմբեր
4) 1806 թ. դեկտեմբեր	

22. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. 1826 թ. հուլիս	դ. 1827 թ. հուլիս
բ. 1826 թ. սեպտեմբերի 3	ե. 1827 թ. սեպտեմբեր
գ. 1827 թ. օգոստոսի 17	զ. 1826 թ. սեպտեմբերի 13
- 1) ռուսական զորամասերի մուտքը Թավրիզ
  - 2) Օշականի ճակատամարտը
  - 3) Գանձակի (Ելիզավետպոլի) ճակատամարտը
  - 4) Աբաս-Միրզայի 60-հազարանոց բանակի ներխուժումը Ղարաբաղ

- 5) Սարդարապատի գրավումը ռուսական զորքերի կողմից
- 6) գեներալ Վալերիան Մադաթովի զորագնդի հաղթանակը Շամքոր գետի ափին
- 7) Աբասաբադի բերդի գրավումը ռուսական զորքերի կողմից

23. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. 1828 թ. օգոստոսի 28	դ. 1829 թ. հունիսի 24
բ. 1828 թ. սեպտեմբերի 12	ե. 1829 թ. հունիսի 27
գ. 1828 թ. օգոստոսի 15	զ. 1829 թ. սեպտեմբերի 2

- 1) Հասան կալայի՝ երբեմնի հայկական Դարոյնք բերդի գրավումը Պասկևիչի զորքերի կողմից
- 2) Բայազետի բերդի հանձնվելը ռուսներին
- 3) ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը Ադրիանապոլսում
- 4) ռուսական զորքերի մուտքը Էրզրում
- 5) ռուսական զորքերի մուտքը Կարս
- 6) Ախալցխայի գրավումը Պասկևիչի զորքերի կողմից
- 7) Ալաշկերտի գրավումը սարդարապատցի հայ հեծյալների և տեղի հայերի ջոկատի կողմից

24. Քաղաքական կազմակերպությունների հիմնադիրների անունները համապատասխանեցնել կազմակերպությունների անվանումներին.

- ա. «Բարենպաստակ ընկերություն»
- բ. «Միություն ի փրկություն»
- գ. «Պաշտպան հայրենյաց»
- դ. Արմենական կուսակցություն
- ե. Հնչակյան կուսակցություն
- զ. «Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն» կուսակցություն

1) Խաչատուր Կերեքցյան	5) Քրիստափոր Միքայելյան
2) Մկրտիչ Ավետիսյան	6) Հակոբ Կալոյան
3) Արսեն Կրիստյան	7) Ավետիս Նազարբեկյան
4) Գրիգոր Արծրունի	

25. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի առաջին տպագրությունը
- բ. Եկեղեցական կանոնադրության (պոլոժենիե) հրապարակումը ցարական իշխանությունների կողմից
- գ. Հայկական մարզի ստեղծումը
- դ. Բեռլինի վեհաժողովը
- ե. Մովսես Սարաֆյանի կողմից Հայաստանի ազատագրության ծրագրի ներկայացումը Ռուսաստանի արտաքին գործերի կոլեգիային

գ. Ազգային սահմանադրության հաստատումը Կ.Պոլսի Ազգային ընդհանուր ժողովի կողմից

1) 1769 թ.	5) 1863 թ.
2) 1772 թ.	6) 1878 թ.
3) 1828 թ.	7) 1860 թ.
4) 1836 թ.	

26. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. «Հայրենասերների միություն» կազմակերպության հիմնումը Մոսկվայում
բ. ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը՝ համագումարը Թիֆլիսում
գ. Ազգային սահմանադրության վավերացումը սուլթանի կողմից
դ. ռուս-թուրքական սահմանի անցումը Ս. Կուկունյանի 78-հոգանոց հայդուկ-կամավորների ջոկատի կողմից
ե. Ջեյթունի շրջապատումը Ազիզ փաշայի զորքերի կողմից
զ. «Հնչակ» թերթի հիմնադրումը

1) 1863 թ.	5) 1890 թ.
2) 1862 թ.	6) 1892 թ.
3) 1882 թ.	7) 1860 թ.
4) 1887 թ.	

27. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Կ.Պոլսի Գում Գափու թաղամասում կազմակերպված խաղաղ ցույցը
բ. Մայիսյան բարենորոգումների ծրագրի կազմումը և ներկայացումը սուլթանին
գ. Լոնդոնի առաջին համագումարում Հնչակյան կուսակցության պատակտումը
դ. երիտթուրքերի հեղաշրջումը
ե. համիդիե հեծելազանդերի ստեղծումը
զ. ՀՅԴ ծրագրի տպագրումը «Դրոշակ» թերթում

1) 1890 թ.	5) 1891 թ.
2) 1896 թ.	6) 1895 թ.
3) 1894 թ.	7) 1908 թ.
4) 1897 թ.	

28. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. զեյթունցիների և թուրքական կառավարության միջև հաշտության կնքումը Հալեպում
բ. ազգամիջյան կռիվների սկիզբը Բաքվում
գ. հնչակյանների կազմակերպած 4-հազարանոց խաղաղ ցույցը Բաքը Ալիի մոտ

- դ. Մ. Խրիմյանի նախաձեռնությամբ Ռուսաստանում ապրող հայերի պատգամավորական Կենտրոնական ժողովի հրավիրումը
- ե. Կ.Պոլսի Գում Գափու թաղամասում կազմակերպված խաղաղ ցույցը
- զ. Խանասորի արշավանքը

- 1) 1890 թ. հուլիս
- 2) 1905 թ. փետրվարի 6
- 3) 1895 թ. սեպտեմբերի 18
- 4) 1896 թ. հունվարի 30
- 5) 1906 թ. օգոստոս
- 6) 1890 թ. սեպտեմբեր
- 7) 1897 թ. հուլիսի 25

29. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումներ անցկացնելու վերաբերյալ ռուս-թուրքական համաձայնագրի ստորագրումը
- բ. Օսմանյան կայսրության ընդդիմադիր ուժերի երկրորդ համաժողովը Փարիզում
- գ. Ս. Առաքելոց վանքի կռիվները
- դ. Հայկական հարցի վերաբերյալ վեց տերությունների դեսպանների մասնակցությամբ խորհրդաժողովի բացումը Կ.Պոլսում
- ե. Սասունի ապստամբությունը
- զ. Երիտթուրքերի հեղաշրջումը

- 1) 1901 թ. նոյեմբեր
- 2) 1904 թ. ապրիլ-մայիս
- 3) 1906 թ. մայիս
- 4) 1907 թ. դեկտեմբեր
- 5) 1908 թ. հուլիս
- 6) 1913 թ. հունիս
- 7) 1914 թ. հունվար

30. Կատարել համապատասխանեցում.

Մականուն

- ա. Մեծն Մուրադ
- բ. Փարամազ
- գ. Իշխան
- դ. Ռոստոմ
- ե. Կոմս
- զ. Գարուն Աղասի

Անուն

- 1) Մատթեոս Սարգսյան
- 2) Կարապետ Թուր-Սարգսյան
- 3) Ստեփան Ջորյան
- 4) Ավետիս Նազարբեկյան
- 5) Համբարձում Պոյաճյան
- 6) Վահան Փափազյան
- 7) Նիկողայոս Պողոսյան

31. Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ձևավորված հայկական կամավորական ջոկատների հրամանատարների անունները համապատասխանեցնել ջոկատներին.

- ա. I ջոկատ
- բ. II ջոկատ
- գ. III ջոկատ
- դ. IV ջոկատ
- ե. V ջոկատ
- զ. VIII ջոկատ

1) Համազասպ	5) Դրո
2) Նիկոլ Աղբալյան	6) Քեռի
3) Վարդան	7) Հ. Արղության
4) Անդրանիկ	

32. Տարեթվերը համապատասխանեցնել Առաջին համաշխարհային պատերազմի հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Էրզրումի գրավումը ռուսական զորքերի կողմից
- բ. «Սայքս-Պիկոյի» համաձայնագրի նախնական տարբերակի հանձնումը Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Սազոնովին
- գ. Վանի ռուսական զորախմբի անսպասելի նահանջը դեպի ռուսական պետության սահմանները
- դ. Սարիղամիշի ճակատամարտի սկիզբը
- ե. Օսմանյան կայսրությանը պաշտոնապես պատերազմ հայտարարելը Ռուսաստանի կողմից
- զ. Թուրքիայից պատերազմական իրավունքով գրավված մարզերի կառավարման ժամանակավոր կարգի հաստատումը Նիկոլայ II-ի կողմից

1) 1915 թ. մայիսի 7	5) 1915 թ. հուլիսի 22
2) 1914 թ. հոկտեմբերի 21	6) 1916 թ. փետրվարի 16
3) 1914 թ. դեկտեմբերի 9	7) 1916 թ. մարտի 9
4) 1916 թ. հունիսի 5	

33. Քաղաքական գործիչների անունները համապատասխանեցնել զբաղեցրած պաշտոններին.

ա. Ստեփան Շահումյան	դ. Վ. Խառլամով
բ. Պ. Ավերյանով	ե. Պ. Միլյուկով
գ. Գ. Լվով	զ. Վահան Փափագյան

- 1) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտեի (ԱՀԿ) նախագահ
- 2) Ռուսաստանի ժամանակավոր կառավարության նախագահ
- 3) երեք հայկական մարզերի (Էրզրում, Խնուս, Վան) գլխավոր կոմիսար
- 4) Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար
- 5) Արևելահայերի ազգային խորհրդի նախագահ
- 6) Ռուսաստանի արտգործնախարար
- 7) Արևմտահայերի ազգային խորհրդի նախագահ

34. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Հայաստանի նվաճված մարզերի հայ բնակչությունից չորս գնդերի կազմավորման վերաբերյալ Պրժևալսկու գաղտնի հրամանը
- բ. զինադադարի համաձայնագրի ստորագրումը Երզնկայում

- գ. Խորհրդային Ռուսաստանի և Քառյակ միության երկրների միջև հաշտության պայմանագրի ստորագրումը Բրեստ-Լիտովսկում
- դ. Ստեփան Շահումյանի՝ Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար նշանակվելը
- ե. «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակի ընդունումը
- զ. Անդրկովկասյան կոմիսարիատի կազմավորումը

1) 1917 թ. դեկտեմբերի 5	5) 1917 թ. դեկտեմբերի 29
2) 1917 թ. նոյեմբերի 15	6) 1917 թ. դեկտեմբերի 16
3) 1918 թ. մարտի 2	7) 1918 թ. մարտի 3
4) 1917 թ. դեկտեմբերի 7	

35. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- ա. Հայկական կորպուսի կազմավորման մասին ռուսական բանակի գերագույն սպայակույտի հրամանը
- բ. Երզնկայի ուղղությամբ թուրքական զորքերի հարձակումը հայկական ուժերի վրա
- գ. Թ. Նազարբեկյանի հրամանատարությամբ Առանձին հայկական կորպուսի ստեղծումը
- դ. Անդրկովկասի Ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետության հռչակումը
- ե. Էրզրումի գրավումը թուրքերի կողմից
- զ. Երզնկայի զինադադարի համաձայնագրի ստորագրումը

1) 1917 թ. նոյեմբերի 16	5) 1918 թ. մարտի 1
2) 1917 թ. դեկտեմբերի 5	6) 1918 թ. ապրիլի 1
3) 1918 թ. հունվարի 28	7) 1918 թ. ապրիլի 9
4) 1918 թ. փետրվարի 27	

36. Մասնագիտությունները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

ա. Անդրեաս Արծրունի	դ. Միհրան Ղասաբյան
բ. Մարի Բրոսե	ե. Խորեն Սինանյան
գ. Զակոմո (Հակոբ) Զամյան	զ. Լևոն Օրբելի
1) ռենտգենաբան	5) երկրաբան, բյուրեղաքիմիկոս
2) քիմիկոս	6) աստղագետ
3) ֆիզիոլոգ	7) արևելագետ
4) պատմաբան, բանասեր	

37. Ստեղծագործությունների անվանումները համապատասխանեցնել հեղինակներին անուններին.

ա. Անտոն Գարագաշյան	դ. Առաքել Դավրիժեցի
բ. Աբրահամ Երևանցի	ե. Նիկողայոս Ադոնց
գ. Մաղաքիա Օրմանյան	զ. Եսայի Հասան-Ջալալյան

- 1) «Պատմութիւն պատերազմաց»
- 2) «Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում»
- 3) «Հայոց պատմություն»
- 4) «Ազգապատում»
- 5) «Քննական պատմություն հայոց»
- 6) «Համառօտ պատմութիւն Աղուանից»
- 7) «Գիրք պատմութեանց»

38. Մասնագիտությունները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

ա. Հովհաննես Քաջազունի	դ. Ջաքարիա Քանաքեռցի
բ. Երվանդ Ոսկան	ե. Հովհաննես Արելյան
գ. Քրիստափոր Կարա-Մուրզա	զ. Նազարեթ Տաղավարյան

1) բժիշկ, գյուղատնտես	5) դերասան
2) պատմիչ	6) երգահան
3) ճարտարապետ	7) քանդակագործ
4) գեղանկարիչ	

39. Մասնագիտությունները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

ա. Արմեն Տիգրանյան	դ. Գաբրիել Տեր-Միքելյան
բ. Գևորգ Բաշինջաղյան	ե. Լեո (Առաքել Բաբախանյան)
գ. Սիրանույշ	զ. Հրաչյա Աճառյան

1) երգահան	5) բժիշկ
2) ճարտարապետ	6) լեզվաբան
3) պատմաբան	7) դերասան
4) բնանկարիչ	

40. Կրթական հաստատությունները համապատասխանեցնել հիմնադրման վայրերին.

ա. Կ. Պոլիս	դ. Ախալցխա
բ. Թիֆլիս	ե. Աստրախան
գ. Ախալքալաք	զ. Մոսկվա

- 1) Ներսիսյան դպրոց
- 2) Լազարյան ճեմարան
- 3) Մարդասիրաց ճեմարան
- 4) Կարապետյան դպրոց
- 5) Սկյուտարի դպրոց
- 6) Մեսրոպյան դպրոց
- 7) Աղաբաբյան դպրոց

41. Կատարել համապատասխանեցում.

Իրադարձություն

- ա. Ընտրվել է 1915 թ. Շատախի կենտրոն Թաղում ստեղծված զինվորական մարմնի ղեկավար:
- բ. Ղեկավարել է 1896 թ. Վանի ինքնապաշտպանական ուժերի միասնական ճակատը:
- գ. Ղեկավարել է Շապին-Գարահիսարի ինքնապաշտպանության Ձինվորական խորհուրդը:
- դ. Նշանակվել է հայ կամավորական II ջոկատի սպայակույտի կառավարիչ:
- ե. Ղեկավարել է 1915 թ. Վանի Քաղաքամեջ թաղամասի ինքնապաշտպանության զինվորական մարմինը:
- զ. Ստանձնել է Սասունի 1894 թ. պաշտպանության ընդհանուր ղեկավարությունը:

Գործիչ

- 1) Ղուկաս Տեովլեթյան
- 2) Արմեն Գարո
- 3) Բաղդիկ Սիմոնյան
- 4) Մկրտիչ Ավետիսյան
- 5) Հայկակ Կոսոյան
- 6) Ղազար Շովրոյան
- 7) Մեծն Մուրադ

42. Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթիվ

ա. 1846 թ.	դ. 1840 թ.
բ. 1891 թ.	ե. 1830 թ.
գ. 1844 թ.	զ. 1849 թ.

Իրադարձություն

- 1) Վրացա-իմերեթական նահանգի և Կասպիական մարզի ստեղծումը
- 2) Կովկասի փոխարքայության հիմնադրումը
- 3) Վ. Բեիբուֆովի՝ Հայկական մարզի վարչության պետ նշանակվելը
- 4) Երևանի նահանգի ձևավորումը
- 5) Անդրկովկասի բաժանումը չորս նահանգի
- 6) Հայկական մարզի ստեղծումը
- 7) «Խարիսխ» զինագործարանի հիմնադրումը Թավրիզում

43. Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթիվ

ա. 1729 թ.	դ. 1812 թ.
բ. 1724 թ.	ե. 1736 թ.
գ. 1728 թ.	զ. 1828 թ.

Իրադարձություն

- 1) Եսայի Հասան-Ջալալյանի մահը
- 2) Ավան հարյուրապետի պատվիրակության մեկնումը ռուսական բանակ
- 3) Նադիրի հռչակվելը պարսից շահ
- 4) Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև Կ. Պոլսի պայմանագրի կնքումը
- 5) Գյուլիստանի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 6) Հայկական մարզի ստեղծումը
- 7) Բուխարեստի հաշտության պայմանագրի կնքումը

44. Ստեղծագործությունը համապատասխանեցնել հեղինակի անվանը.

- ա. Անտոն Գարագաշյան
- բ. Ստեփանոս Օրբելյան
- գ. Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանյան
- դ. Սերգեյ Գլինկա
- ե. Նիկողայոս Ադոնց
- զ. Ալեքսանդր Երիցյան

- 1) «Ազգապատում»
- 2) «Ամենայն հայոց կաթողիկոսությունը և Կովկասի հայք XIX դարում»
- 3) «Հայ ժողովրդի պատմության տեսություն»
- 4) «Պատմութիւն Հայոց»
- 5) «Քննական պատմություն հայոց»
- 6) «Պատմութիւն նահանգին Սիսական»
- 7) «Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում»

45. Կատարել համապատասխանեցում.

Իրադարձություն

- ա. Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի կնքումը
- բ. Խանասորի արշավանքը
- գ. Մուսա լեռան հերոսամարտը
- դ. Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման մասին ցարական օրենքի ընդունումը

ե. Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրի կնքումը
զ. «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակի ընդունումը

Տարեթիվ

- 1) 1915 թ. հուլիսի վերջ — սեպտեմբերի 10
- 2) 1895 թ. սեպտեմբերի 18
- 3) 1916 թ. մայիսի 16
- 4) 1917 թ. դեկտեմբերի 29
- 5) 1897 թ. հուլիսի 25
- 6) 1903 թ. հունիսի 19
- 7) 1878 թ. փետրվարի 19

46. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Սարգիս Պիծակ	դ. Հովհան Որոտնեցի
բ. Հարություն Ալամդարյան	ե. Ստեփանոս Ներսիսյան
գ. Ղևոնդ Ալիշան	զ. Պողոս Արապյան

1) փիլիսոփա	5) դերասան
2) նկարիչ	6) մանրանկարիչ
3) տպագրիչ	7) պատմաբան
4) բանաստեղծ	

47. Ստեղծագործությունը համապատասխանեցնել հեղինակի անվանը.

ա. «Կանոնագիրք Հայոց»	
բ. «Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքը»	
գ. «Հայաստանը Հուստինիանոսի դարաշրջանում»	
դ. «Թուղթ ընդհանրական»	
ե. «Սալոմե»	
զ. «Համառոտ լուծումն Առաքինությանցն Արիստոտելի»	

1) Գրիգոր Տաթևացի	5) Եղիշե Թադևոսյան
2) Հովհան Օձնեցի	6) Նիկողայոս Ադոնց
3) Վարդգես Սուրենյանց	7) Ներսես Շնորհալի
4) Գրիգոր Մագիստրոս	

48. Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթիվ

ա. 1856 թ.	դ. 1724 թ.
բ. 1555 թ.	ե. 1839 թ.
գ. 1829 թ.	զ. 1914 թ.

Իրադարձություն

- 1) Փարիզի ռուս-թուրքական հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 2) Ադրիանապոլսի պայմանագրի կնքումը
- 3) Գյուլիստանի պայմանագրի կնքումը
- 4) Ամասիայի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 5) Բարենորոգումների հրովարտակի՝ թանգիմաթի, հրապարակումը
- 6) Կ. Պոլսի ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- 7) Արևմտյան Հայաստանում բարենորոգումներ անցկացնելու վերաբերյալ ռուս-թուրքական համաձայնագրի ստորագրումը

49. Կատարել համապատասխանեցում.

Իրադարձություն

- ա. Սարգիս Կուկունյանի գլխավորած հայդուկ-կամավորների արշավանքը
- բ. Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի վերանայման վերաբերյալ ռուս-անգլիական համաձայնագրի ստորագրումը Լոնդոնում
- գ. հայերին պաշտպանելու խնդրանքով Գևորգ Ե Ամենայն հայոց կաթողիկոսի դիմումը ռուսական կայսրին
- դ. «Ազգային սահմանադրություն» կանոնադրության վավերացումը սուլթանի կողմից
- ե. Հայկական մարզի վերացումը
- զ. Բանվորների խաղաղ ցույցի գնդակոծումը Պետերբուրգում

Տարեթիվ

1) 1863 թ. մարտի 17	5) 1878 թ. մայիսի 18
2) 1905 թ. հունվարի 9	6) 1890 թ. սեպտեմբերի 22
3) 1840 թ. ապրիլի 10	7) 1914 թ. հունվարի 26
4) 1912 թ. հոկտեմբերի 2	

50. Կատարել համապատասխանեցում.

Գործիչ

- ա. Հակոբ Զուղայեցի
- բ. Իսորեն Նարբեյ
- գ. Մկրտիչ Յաղուբյան
- դ. Սամսոն Տեր-Պողոսյան
- ե. Միքայել Սեբաստացի
- զ. Գրիգոր Մոսեյան

Իրադարձություն

- 1) Բայազետի հերոսական պաշտպանություն
- 2) Առաքելոց վանքի կռիվը
- 3) Բեռլինի վեհաժողով
- 4) Ջեյթոնի ապստամբություն
- 5) բանակցություններ Ռեչ Պոսպոլիտայի թագավոր Յան Սոբեսկու հետ
- 6) Սասունի հերոսամարտ
- 7) 1562 թ. գաղտնի ժողով

ZANGAK

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՏՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊԵՂՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-1. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

1. Կ. Պոլսից ուր է մեկնել Ի. Օրին.

1) Անգլիա, Գերմանիա, Ռուսաստան	3) Իտալիա, Ֆրանսիա, Գերմանիա
2) Անգլիա, Գերմանիա, Լեհաստան	4) Իտալիա, Գերմանիա, Անգլիա

2. Երիտթուրքերի պանթուրքական ծրագրի հիման վրա ստեղծվելիք «Մեծ Թուրանը» լինելու էր թուրքալեզու ժողովուրդներին ընդգրկող պետություն, որի սահմանները տարածվելու էին՝

- 1) Բալկաններից մինչև Պարսից ծոց
- 2) Միջերկրական ծովից մինչև Հնդկական օվկիանոս
- 3) Բոսֆորից մինչև Չինաստան և Սառուցյալ օվկիանոս
- 4) Բոսֆորից մինչև Ջիբրալթար

3. Ընտրել միայն 1916 թ. հունիսի 5-ի Նիկոլայ II-ի հրամանագրով ստեղծված Արևմտյան Հայաստանի 4 մարզերից կազմված շարքը.

- 1) Վան, Խնուս, Էրզրում և Տրապիզոն
- 2) Բիթլիս, Խնուս, Էրզրում և Տրապիզոն
- 3) Բիթլիս, Խնուս, Էրզրում և Սեբաստիա
- 4) Կարս, Խնուս, Էրզրում և Տրապիզոն

4. 1683 թ. Փարիզ մեկնած հայկական պատվիրակության կազմում ընդգրկված էին.

1) Ոսկան Երևանցին	4) Աբգար Թոխաթեցին
2) Հակոբ Զուղայեցին	5) Հովհաննես Թութունջին
3) մահտեսի Շահմուրատը	6) Խաչատուր Կեսարացի

5. Ընտրել սխալ փաստարկները.

- ա. 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմին մասնակցած հեծյալ և հետևակային վեց կամավորական ջոկատները հիմնականում համալրված էին հայերով:
- բ. XIX դ. սկզբի ռուս-պարսկական պատերազմի ժամանակ Արցախում հատկապես աչքի է ընկել Զումշուղ Շահնագարյանի 300 հեծյալներից կազմված ջոկատը:
- գ. 1828 թ. գարնանից Արաքսի ձախ ափն է անցել ութ հազարից ավելի հայ ընտանիք:
- դ. 1828 թ. օգոստոսին Պասկևիչի զորքերը գրավեցին Ախալցխան միայն 700 զուհերի գնով:

ե. 1829 թ. փետրվարին Վ. Բեհրութովի գլխավորած ավելի քան 2500–հոգանոց կայազորը կարողացել է անառիկ պահել Ախալցխան:

1) ա, ե

2) բ, գ

3) դ, ե

4) ա, բ

6. Թվարկված պատմական իրադարձություններից որո՞նք են տեղի ունեցել 1917 թվականին.

- 1) Սայքս–Պիկոյի համաձայնագրի կնքումը
- 2) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտեի ստեղծումը
- 3) Արևմտահայերի առաջին համագումարը
- 4) Բրեստ–Լիտովսկի հաշտության պայմանագրի ստորագրումը
- 5) Ղարաքիլիսայի հերոսամարտը
- 6) ՀՅԴ IX ընդհանուր ժողովը
- 7) «Սպարտակ» երիտասարդական կազմակերպության ստեղծումը
- 8) Հայկական կորպուսի ստեղծումը Կովկասյան ճակատում
- 9) Երևանի Հայոց ազգային խորհրդի կողմից Արամ Մանուկյանին Երևանի նահանգի դիկտատոր հաստատելը

7. Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1877 թ. ապրիլի 12–ին Ռուսաստանը պատերազմ սկսեց օսմանյան Թուրքիայի դեմ:
- 2) 1878 թ. սկզբին ռուսները մտան Սոֆիա, ապա Պլովդիվ և հասան Բելգրադի մատույցները:
- 3) Կովկասյան ճակատում՝ Ալեքսանդրապոլ–Կարս ուղղությամբ, հիմնական հարվածող ուժը հայազգի զեներալ Միխայիլ Լոռիս–Մելիքովի (Լոռու–Մելիքյան) հրամանատարությամբ գործող 70–հազարանոց Կովկասյան կորպուսն էր:
- 4) Երևանյան ջոկատը 1877 թ. ապրիլի 30–ին գրավում է Բայազետը, ապա նաև Դիադինն ու Ալաշկերտը:
- 5) 1890 թ. հունիսին Թիֆլիսում հույժ գաղտնի պայմաններում սկսվեց ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը՝ համագումարը:
- 6) 1894 թ. «Դրոշակում» տպագրվեց ՀՅԴ ծրագիրը:
- 7) Արաբոն (Առաքել Մխիթարյանը) ծնվել է 1863 թ. Սասունի Կոռթեր գյուղում:

8. Ստորև տրվածներից ընտրել ճիշտ պնդումները.

- ա. Բրեստ–Լիտովսկի պայմանագրով Թուրքիան տիրեց Արևմտյան Հայաստանին:
- բ. 1878 թ. Բեռլինի պայմանագրով Բայազետը և Ալաշկերտը վերադարձվեցին Օսմանյան կայսրությանը:
- գ. Բուխարեստի պայմանագրով Ռուսաստանին անցան Ախալքալաքը և Ախալցխան:
- դ. 1896 թ. Հալեպի համաձայնագրով Չեյթունում պետք է նշանակվեր ազգությամբ հայ կառավարիչ:
- ե. Մայիսյան բարենորոգումների ծրագրի համաձայն՝ հայկական նահանգներում նահանգապետերը և գավառապետերը նշանակվելու էին սուլթանի կողմից:

գ. Ռոստոմի գլխավորությամբ Թիֆլիսում ստեղծված «Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտեի» նպատակը Անդրկովկաս արշաված թուրքական զորքին դիմակայելն էր:

է. Նապոլեոն I կայսեր անունից Ֆրանսիայի հյուպատոսը Թուրքիայից պահանջեց դադարեցնել Ջեյթունի պաշարումը:

1) ա, բ, ե

2) բ, գ, ե

3) դ, գ, է

4) ա, գ, է

9. Հայ-թաթարական (ադրբեջանական) ընդհարումների ժամանակ Երևանի նահանգում, Թիֆլիսում և Ղարաբաղում ինքնապաշտպանական կոիվները ղեկավարել են՝

1) Համազասպը, Դրոն, Քեռին

2) Անդրանիկը, Գևորգ Չավուշը, Արմեն Գարոն

3) Թորգոմը, Սմբատը, Անդրանիկը

4) Նիկոլ Դումանը, Արմեն Գարոն, Վարդանը

10. Տրված փաստարկներից որոնք են ճիշտ.

1) Արցախի ազատագրական ուժերը 1722 թ. Գանձակի մահմեդականների հետ կնքել էին թուրքական բանակի դեմ համատեղ պայքարի պայմանագիր:

2) Թուրքմենչայի հաշտության պայմանագրի կնքումից հետո ստեղծվել է Հայկական մարզը:

3) Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի 16-րդ հոդվածով Բարձր դուռը պարտավորվել է Արևմտյան Հայաստանում անհապաղ բարեփոխումներ անցկացնել և ապահովել հայերի անվտանգությունը քրդերից ու չերքեզներից:

4) Բեռլինի վեհաժողովի նախօրյակին՝ մայիսի 25-ին կնքված համաձայնագրով Ֆրանսիան Թուրքիայից ստացել է Կիպրոս կղզին՝ փոխարենը խոստանալով պաշտպանել թուրքական պահանջները:

5) 1878 թ. հունիսի 1-ին Բեռլինում սկսված վեհաժողովն ընթացել է Մեծ Բրիտանիայի մշակած սցենարով:

6) Ըստ 1878 թ. Բեռլինի հաշտության պայմանագրի՝ Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև կատարվել է գրավված տարածքների փոխանակում:

7) 1914 թ. հունվարի 26-ի ռուս-թուրքական համաձայնագրով Արևմտյան Հայաստանում ստեղծվել է միացյալ ինքնավար հայկական տարածք:

11. Ընտրել ճիշտ փաստարկները.

ա. 1826 թ. սեպտեմբերի 3-ին հայագզի գեներալ Վալերիան Մադաթովի 2000-անոց զորագունդը ջախջախեց Ամիր խանի 10 000-անոց բանակը:

բ. 1828 թ. հունիսի 24-ին Ի. Պասկևիչի գլխավորած ռուսական հիմնական ուժերը գրավեցին Հասան կալան:

գ. 1918 թ. մարտի 11-ից ապրիլի 11-ը Տրապիզոնում Անդրկովկասյան Սեյմի և Թուրքիայի միջև ընթացել են բանակցություններ:

- դ. 1918 թ. ապրիլի 6–8–ը Ալեքսանդրապոլում տեղի է ունեցել հայ ազգային–քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների խորհրդակցություն:
- ե. 1918 թ. մայիսի 11–ից հուլիսի 4–ը Անդրկովկասի իշխանությունները Բաթումում հաշտության բանակցություններ են վարել թուրքերի հետ:
- զ. 1918 թ. մայիսի 16–27–ը Բաշ Ապարանում հայկական ուժերը հաղթական կռիվներ են մղել թուրքերի դեմ:
- է. 1894 թ. «Դրոշակում» տպագրվել է ՀՅԴ ծրագիրը:
- ը. Գալուստ Շերմազանյանը թատերական շենքի վերածած իր երկհարկանի տանը 1827 թ. բեմադրել է հայ և օտար դրամատուրգների պիեսներ:

1) բ, դ, ը

2) բ, գ, է

3) ա, ե, զ

4) ա, դ, է

12. Թվարկվածներից որոնք են վերաբերում Մովսես Սարաֆյանի կազմած Հայաստանի ազատագրության ծրագրին.

- 1) Թուրքիայի դեմ արշավանք սկսել Թիֆլիս–Ախալցխա–Կարս և Երևան–Բայազետ–Վան ուղղություններով
- 2) Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմել կամավորական զորաջոկատներ և ռուսական զորքերի հետ ուղարկել Վրաստան
- 3) հայերից և վրացիներից կազմավորված զորաջոկատների հրամանատարը պետք է լիներ վրացի և ենթարկվեր ռուսական հրամանատարությանը
- 4) Սև ծովի ափին Հայաստանին տրամադրել նավահանգիստ
- 5) հակաթուրքական պայքարի մեջ ընդգրկել Արցախի մելիքներին՝ նրանց տրամադրելով ռազմական հանդերձանք և զենք
- 6) Հայաստանի կառավարությունը Պետերբուրգում պետք է ունենար իր դեսպանը
- 7) Հայաստանի մայրաքաղաք դարձնել Վաղարշապատը կամ Անին

13. Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- 1) Սղնախների շնորհիվ Արցախում ստեղծվել էին կիսանկախ հայկական թագավորություններ:
- 2) 1724 թ. Կարբի գյուղի բնակիչները 4 ամիս դիմադրություն են ցույց տվել թուրքական բանակին:
- 3) 1724 թ. Երևանի պաշտպանությունը շարունակվել է ավելի քան երեք ամիս:
- 4) Գանձասարի հայոց կաթողիկոս Սիմեոն Երևանցին խոչընդոտել է Սյունիքի հայերի պայքարին:
- 5) 1724 թ. Արցախի ազատագրական ուժերը թուրքական բանակի դեմ համատեղ պայքարի պայմանագիր են կնքել Գանձակի մահմեդականների հետ:
- 6) Դավիթ բեկի մահից հետո Կապանի զինվորական հրամանատարությունը ամբողջությամբ անցել է տեր Ավետիսի ձեռքը:
- 7) Պարսկական շահը ճանաչել է Դավիթ բեկի իշխանությունը, իրավունք է վերապահել դրամ հատելու և նրա հետ դաշինք է կնքել:

14. Տրված փաստարկներից որոնք են ճիշտ.

- 1) 1860 թ. մայիսի 24-ին սուլթանի կողմից վավերացվեց արևմտահայերի Ազգային սահմանադրությունը:
- 2) Մկրտիչ Խրիմյանի 1879 թ. պատրիարք դառնալուց հետո Ազգային սահմանադրությունը գործարկվեց Արևմտյան Հայաստանի բազմաթիվ գավառներում:
- 3) XIX դարի կեսերին Ջեթունն անվանապես էր ենթարկվում Հալեպի փաշայությանը, սակայն միայն իշխանություններին տարեկան որոշ քանակությամբ հարկ էր վճարում:
- 4) 1860 թ. չերքեզների ավազակային ջոկատների ուղեկցությամբ թուրքական 20-հազարանոց բանակն արշավել է Ջեթունի վրա և ջախջախիչ պարտություն կրել:
- 5) 1862 թ. Ազիզ փաշայի կազմակերպած գրոհը Ջեթունի վրա ավարտվել է նրանով, որ թուրքերը, կորցնելով ավելի քան 2000 մարդ և իրենց ունեցած հրանոթները, փախուստի են դիմել:
- 6) 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի Կովկասյան ճակատում՝ Ալեքսանդրապոլ-Կարս ուղղությամբ, հիմնական հարվածող ուժը գեներալ Միխայիլ Լոռիս-Մելիքովի հրամանատարությամբ գործող 52-հազարանոց Կովկասյան կորպուսն էր:
- 7) 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմում Մ. Լոռիս-Մելիքովի և Ա. Տեր-Ղուկասովի կողքին մարտնչում էին նաև հայազգի գեներալներ Հովհաննես Լազարևը, Բեհբուջ Շելկովնիկովը, Հակոբ Ալխազովը, Լևոն Մելիքովը, Ստեփան Քիշմիշևը և տարաստիճան բազմաթիվ զինվորականներ:

8-II. Պնդումների փունջ

1. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հովհաննես Թուրունջին ճանապարհորդել էր Եթովպիա՝ այդ երկիրը ևս հակա-թուրքական պայքարի մեջ ընդգրկելու նպատակով:
- 2) Մահտեսի Շահնուրատը մեկ անգամ էր եղել Փարիզում և կարողացել էր համոզել ֆրանսիական արքունիքին օգնելու հայերին Օսմանյան կայսրության դեմ մղվող ազատագրական պայքարում:
- 3) Հակոբ Զուղայեցի կաթողիկոսը բանակցություններ էր սկսել Հունգարիայի թագավոր Յան Սոբեսկու հետ:
- 4) Իսրայել Օրին, տեղափոխվելով Գերմանիա, հաստատվել է Պֆալց երկրամասի կենտրոն Դորտմունդ քաղաքում:
- 5) Ռազմական օգնության դիմաց հայ մելիքները խոստացել էին Հովհան Վիլիելմին ճանաչել հայոց թագավոր:
- 6) Պարսկաստանից Ռուսաստան վերադառնալու ժամանակ Իսրայել Օրուն է միացել Մելիք Սաֆրազը:

2. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Սղնախների շնորհիվ Արցախում ստեղծվել են կիսանկախ հայկական թագավորություններ:
- 2) Գանձասարի հայոց կաթողիկոս Եսայի Հասան-Ջալալյանը ղեկավարել է Արցախի զինված պայքարը:
- 3) Պարսկական շահը ճանաչել է Դավիթ բեկի իշխանությունը, իրավունք վերապահել դրամ հատելու և նրա հետ դաշինք է կնքել:
- 4) Ռուսաստանի վարչապետ Վորոնցովին ներկայացրած՝ Հովսեփ Էմինի ազատագրական ծրագիրը կոչվել է «Հյուսիսային»:
- 5) Արցախի XVIII դ. 20-ական թթ. զինված պայքարի ընթացքում հայ ազատագրական ուժերը թուրքական բանակի դեմ համատեղ պայքարի պայմանագիր են կնքել Գանձակի մահմեդականների հետ:
- 6) Հայկական մարզը ստեղծվել է Թուրքմենչայի հաշտության պայմանագրի կնքումից հետո:

3. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Շահամիր Շահամիրյանի կազմած Հայաստանի ազատագրության ծրագիրը նախատեսում էր՝

- 1) Թուրքիայի դեմ արշավանք սկսել Թիֆլիս-Ախալցխա-Կարս և Երևան-Բայազետ-Վան ուղղություններով
- 2) Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմել կամավորական զորաջոկատներ և ռուսական զորքերի հետ ուղարկել Վրաստան
- 3) Հայաստանում քսան տարի ժամկետով տեղակայել վեցհազարանոց ռուսական զորք
- 4) Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև սահմանել ազատ երթևեկություն
- 5) Ռուսաստանի օգնությամբ ազատագրված Հայաստանը հռչակել սահմանադրական միապետություն
- 6) Պետերբուրգում ունենալ Հայաստանի դեսպան

4. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) XIX դ. սկզբին Երևանի խանությունը, որը հիմնականում ներառում էր Արարատյան դաշտն ու նրա հարակից շրջանները, բաժանված էր 15 գավառների՝ մահալների:
- 2) Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի 25-րդ հոդվածը իրավունք էր տալիս ռուսական զորքին վեց ամիս ժամկետով մնալու Հայաստանում:
- 3) Բեռլինի վեհաժողովին մասնակցելու նպատակով Եվրոպա մեկնող հայկական պատվիրակության կազմում, որպես թարգմանիչ, Խրիմյանի հետ մեկնել է 22-ամյա Խորեն Նարբեյը:
- 4) Նիկոլայ II ցարի հաստատած՝ Թուրքիայից պատերազմի իրավունքով գրավված մարզերի կառավարման ժամանակավոր կարգի համաձայն՝ Արևմտյան Հայաստանի տարածքը բաժանվել է 29 շրջանների, որոնք միավորվել են 4 մարզերի մեջ:

- 5) Արևելահայ Ազգային ժողովի անդամներից ընտրված 15–հոգանոց գործադիր մարմնի՝ Հայոց ազգային խորհրդի նախագահն էր Լ. Շանթը:
- 6) Երևանում 1917 թ. դեկտեմբերին երեքամսյա ժամկետով կազմավորված Հատուկ կոմիտեի նախագահ է ընտրվել Մ. Մուսինյանը:

5. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Հովսեփ Արղությանի և Հովհաննես Լազարյանի կազմած Հայաստանի ազատագրման և հայ–ռուսական դաշնագրի նախագծով՝

- 1) Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմվելու էր 25–հազարանոց բանակ, որից 10 հազարը Հյուսիսային Կովկասից մտնելու էր Վրաստան
- 2) Հայաստանում լինելու էր որոշակի քանակությամբ ռուսական զորք՝ երկիրը հնարավոր հարձակումներից պաշտպանելու համար
- 3) Հայաստանն ազատագրելուց հետո ստեղծվելու էր հայկական պետություն, և Արցախի մելիքներից մեկը դառնալու էր Հայաստանի թագավոր
- 4) Հայաստանի թագավորն ընտրվելու էր ռուսաց կայսրի կողմից, որն այնուհետև օժվելու էր էջմիածնում
- 5) նախկին հողատերերին վերադարձվելու էին իրենց կալվածքները՝ գյուղացիներին ճորտացնելու իրավունքի պահպանմամբ
- 6) Կասպից ծովի ափին Հայաստանին տրամադրվելու էր նավահանգիստ

6. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

XIX դարասկզբին՝

- 1) Արևելյան Հայաստանի մեծագույն մասը ենթակա էր Իրանին և կազմված էր Երևանի, Նախիջևանի, Ղարաբաղի, Գանձակի ու Մակուի խանություններից
- 2) Արևելյան Հայաստանի ամենամեծ խանությունը Ղարաբաղինն էր
- 3) Նախիջևանի խանությունը կազմված էր 20 մահալներից
- 4) Երևանի խանության կառավարիչը սարդարն էր, որն օժտված էր մեծ իշխանությամբ
- 5) Երևանի ու Նախիջևանի խանությունների ավելի քան 2 հազար բնակավայրերի մոտ 1/3–ը ամայի և անմարդաբնակ էր
- 6) Արևելյան Վրաստանն ընդգրկող Քարթլի–Կախեթի թագավորության սահմաններում ներառված էին հայկական մի քանի գավառներ՝ Լոռին, Փամբակը, Շամշադինը, Ղարաբաղի հարավային մասը

7. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևելյան պատերազմում կրած պարտությունից հետո Ղրիմը վերադարձնելու համար Ռուսաստանը հերթական անգամ հրաժարվեց Արևմտյան Հայաստանի գրաված հողերից և կորցրեց իր ազդեցիկ դիրքը միջազգային ասպարեզում:
- 2) Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագրով Էրզրումը և Բասենը մնում էին Օսմանյան կայսրությանը:

- 3) Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի 61-րդ հոդվածով Բարձր դուռը պարտավորվում էր Արևմտյան Հայաստանում անհապաղ բարեփոխումներ անցկացնել և ապահովել հայերի անվտանգությունը քրդերից ու չերքեզներից:
- 4) Բեռլինի վեհաժողովի նախօրյակին կնքված անգլո-թուրքական գաղտնի համաձայնագրով Մեծ Բրիտանիան Օսմանյան կայսրությունից ստացավ Կիպրոս կղզին:
- 5) Արևմտյան Հայաստանի խնդիրն ուղղակիորեն դարձել է Արևելյան հարցի բաղկացուցիչ մաս և «Հայկական հարց» անունով հայտնվել միջազգային դիվանագիտության կիզակետում:
- 6) XIX դ. վերջին մեծ տերությունների միջև ավարտվեց պայքարը Օսմանյան կայսրությունում ազդեցություն ձեռք բերելու համար:

8. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ազգային գործիչ Եր. Օտյանի առաջարկությամբ Բեռլինի վեհաժողովին մասնակցելու նպատակով Եվրոպա մեկնող հայկական պատվիրակությունը գլխավորել է Մկրտիչ Խրիմյանը:
- 2) Բեռլինի վեհաժողովին մասնակցելու նպատակով Եվրոպա մեկնող հայկական պատվիրակության կազմում, որպես թարգմանիչ, Մկրտիչ Խրիմյանի հետ մեկնել է Մինաս Չերազը:
- 3) Բեռլինի վեհաժողովի նախօրյակին՝ մայիսի 18-ին Լոնդոնում կնքված ռուս-անգլիական համաձայնագրով նախատեսվում էր վերանայել Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի մի շարք կետեր:
- 4) Բեռլինի պայմանագրով Սարիղամիշն ու Բայազետը վերադարձվեցին Օսմանյան կայսրությանը:
- 5) Մկրտիչ Խրիմյանն ու Մինաս Չերազը Բեռլինի վեհաժողովի վերջին օրը՝ 1878 թ. հուլիսի 1-ին, բողոք ներկայացրին մեծ տերություններին:
- 6) Բեռլինի վեհաժողովն ընթացավ Մեծ Բրիտանիայի մշակած սցենարով:

9. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկական հարցի շուրջ 1880-ական թթ. ստեղծված միջազգային անբարենպաստ իրավիճակը՝ եվրոպական երկրների, մասնավորապես Ռուսաստանի սառն ու անտարբեր վերաբերմունքը հուսախաբ արեցին պայքարի զինված ուղին նախընտրած հայ գործիչների մի մասին:
- 2) Վան քաղաքի մտավորականների գաղափարական ոգեշնչողներն են եղել Խրիմյան Հայրիկը, Մկրտիչ Փորթուգալյանը և Մկրտիչ Պեշիկթաշլյանը՝ «նշանավոր երեք Մկրտիչները»:
- 3) Արմենականները հայրենի հողի վրա ստեղծված առաջին ազգային կուսակցությունն են:
- 4) Հայ քաղաքական մտքի պատմության մեջ դաշնակցականներն առաջինն են, որ Հայկական հարցի լուծումը համարել են ամբողջական հայրենիքում հայկական պետության վերաստեղծումը:

- 5) Հնչակյաններն առանձնակի տեղ էին տալիս սոցիալիզմի գաղափարին, որին հասնելու միջոցը նրանք համարում էին գյուղական համայնքը:
- 6) Հրայր Դժոխքի կարծիքով կուսակցությունները միայն միջոց են ժողովրդի ազատագրական պայքարը կազմակերպելու համար:

10. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևելյան Հայաստանում ստեղծված առաջին խմբակներից հայտնի է «Հայրենասերների միությունը»:
- 2) Արևմտահայ համայնքի ներքին կյանքին վերաբերող կանոնադրությունը հայտնի է նաև «Ազգային սահմանադրություն» անվամբ:
- 3) «Ազատության ավետարներ» թերթը գաղտնի կերպով տպագրել է «Միություն ի փրկություն» խմբակը:
- 4) Ժողովրդավարական սկզբունքի համաձայն՝ «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության անդամները գիտեին իրենց ղեկավարներին և անդամների մեծ մասին:
- 5) Ժնևի համալսարանի մի խումբ արևելահայ ուսանողներ, հետևելով ռուս հեղափոխական Գ. Պլեխանովի «Կոլոկոլ» թերթի օրինակին, իրենց պաշտոնաթերթը կոչել են «Հնչակ»:
- 6) «Դրոշակ» թռուցիկ թերթի առաջին համարում հրապարակված հոչակագրով դաշնակցությունն Արևմտյան Հայաստանի քաղաքական և տնտեսական ազատագրությունն ազդարարել է իր գլխավոր խնդիրը:

11. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ազատագրական պայքարի այն ձևը, երբ թուրքահպատակ ժողովուրդներն իրենց ապրելու իրավունքն ու արժանապատվությունը պաշտպանելու համար անկազմակերպ դուրս են եկել կենաց ու մահու կռվի, հայտնի է «հայդուկային կամ ֆիդայական շարժում» անունով:
- 2) Հայդուկային շարժմանը մասնակից էին միայն արևմտահայերը:
- 3) Կիլիկիայում հայտնի «Մեծ չեղոյի» առաջնորդը Թորոս Ծառուկյանն էր:
- 4) Հրայրի համոզմամբ՝ օսմանյան բռնատիրությունից ազատագրումը հնարավոր էր միայն կայսրության բոլոր ժողովուրդների համատեղ պայքարի շնորհիվ:
- 5) 1880-ական թթ. կեսին գործող ֆիդայական խմբերի նշանավոր ղեկավարներից էր Անդրանիկը:
- 6) Աղբյուր Սերոբը Ռումինիայում գտնվելու ժամանակ է անցել դաշնակցության շարքերը:

12. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Ա. Մանդելշտամի կազմած նախագծի համաձայն՝

- 1) հայկական Դիարբեքիր, Խարբերդ, Սեբաստիա, Էրզրում, Վան, Բիթլիս նահանգներից կազմվելու էր մեկ նահանգ
- 2) նահանգի ներկայացուցչական ժողովի 2/3-ը կազմվելու էին քրիստոնյաները, 1/3-ը՝ մահմեդականները
- 3) նահանգի գերագույն կառավարիչը պետք է լիներ ռուսահպատակ քրիստոնյա կամ եվրոպացի

- 4) ազգային հավասարության սկզբունքը կիրառվելու էր նահանգի վարչական խորհուրդներում, դատարաններում և ոստիկանական մարմիններում
- 5) թուրքերենը, հայերենը և ռուսերենը ճանաչվելու էին որպես պաշտոնական լեզուներ
- 6) համիդիե գնդերը պահպանվելու էին

13. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

1914 թ. ռուս-թուրքական համաձայնագրով՝

- 1) յոթ նահանգներից ձևավորվում էին երկու վարչական միավոր. մեկը՝ Էրզրում, Տրապիզոն, Խարբերդ, մյուսը՝ Բիթլիս, Վան, Սեբաստիա, Դիարբեքիր կազմով
- 2) այդ վարչական միավորների կենտրոններն էին Էրզրումը և Բիթլիսը
- 3) դրանք կառավարվելու էին երկու օտարերկրյա ընդհանուր տեսուչների կողմից
- 4) վերացվում էին համիդիե գնդերը
- 5) վարչական երկու միավորների զինապարտները խաղաղ ժամանակ ծառայությունը անցկացնելու էին Կիլիկիայում
- 6) հողային հարցերը պետք է վճռվեին տեսուչների անմիջական վերահսկողությամբ

14. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկական հարցը միջազգային դիվանագիտության առարկա է դարձել Փարիզի հաշտության պայմանագրով:
- 2) Համայն հայության ներքին կյանքին վերաբերող կանոնադրությունը, որը վավերացվել է 1863 թվականին, հայտնի է նաև «Ազգային սահմանադրություն» անվամբ:
- 3) Չեյթունի 1895–1896 թթ. ապստամբությունն ավարտվել է հայերի հաղթանակով:
- 4) 1895 թ. Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիրը իրական ինքնավարություն է տվել արևմտահայությանը:
- 5) Վանի 1896 թ. հերոսամարտի շնորհիվ տեղում ստեղծված հայկական իշխանությունը գոյություն ունեցավ երկու ամիս:
- 6) Համիդյան վարչակարգի կողմից 1890–ական թթ. իրականացված ցեղասպանության ժամանակ ոչնչացվել է 300 հազար հայ, նույնքան էլ արտագաղթել է:

15. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ավստրիայի արքունիքը Իսրայել Օրուն մերժեց Հայաստանի ազատագրման գործին օժանդակել, քանի որ Թուրքիայի հետ 1699 թ. արդեն կնքել էր հաշտության պայմանագիր:
- 2) Հայերի XVIII դ. 20–ական թթ. զինված պայքարին օժանդակելու ռուսական խոստումներով Արցախ էր ժամանել հայազգի Իվան Կարապետը:
- 3) Խամսայի մելիքություններից բացի՝ Արցախի ինքնավարության մարմնավորում էր նաև Գանձասարի կաթողիկոսությունը:
- 4) XVIII դ. երկրորդ կեսին Հայաստանի ազատագրության համար պայքարի կենտրոններ էին դարձել հնդկահայ և ռուսահայ գաղութները:

- 5) Աստրախանի մեծահարուստ Մովսես Սարաֆյանի ծրագրով առաջարկվում էր Հայաստանն ազատագրելուց հետո ստեղծել հանրապետություն՝ խորհրդարանական կառուցվածքով:
- 6) Հայ իրականության մեջ առաջին հրապարակախոսական տպագիր աշխատությունը Շահամիր Շահամիրյանի «Ռոզայթ փառաց»-ն է:

16. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ֆրանսիայի կայսր Նապոլեոն III-ը Օսմանյան կայսրությունում գտնվող Երուսաղեմի սուրբ վայրերին տիրելու համար տարբեր եկեղեցիների (ուղղափառ, կաթոլիկ, Հայ առաքելական) միջև ընթացող վեճը միջազգային քննարկման հարց դարձրեց՝ պահանջելով ավելի լայն իրավունքներ տալ ուղղափառ եկեղեցուն:
- 2) Ղրիմի պատերազմում կրած պարտությունից հետո Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականության գլխավոր խնդիրը դարձավ սևծովյան տարածաշրջանում և Բալկանյան թերակղզում իր թուլացած դիրքերի ամրապնդումն ու միջազգային հեղինակության վերականգնումը:
- 3) Աբդուլ Համիդ I-ը, 1876 թ. գահ բարձրանալով, հանդիսավորությամբ ազդարարեց երկրում սահմանադրության ընդունումը, որով կայսրությունն անվանապես դարձավ սահմանադրական միապետություն:
- 4) Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք Ներսես Վարժապետյանն ու Ազգային ժողովի երեսփոխանները ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ պաշտոնապես հանդես եկան Ռուսաստանին աջակցելու կոչով:
- 5) Սան Ստեֆանոյի ռուս-թուրքական հաշտությունը կնքվել է Առաքել Դադյանի ամառանոցում:
- 6) Լոնդոնում լրդ Ջեյմս Բրայսի գլխավորած հայասիրական շրջանները, ի պաշտպանություն Հայկական հարցի, մեծ հանրահավաք կազմակերպեցին, իսկ Մեծ Բրիտանիայի արտգործնախարարը Խրիմյանին հուսադրող պատասխան տվեց:

17. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Նոր ծլարձակած զինված պայքարի գաղափարախոսությունը Ջեյթոնի ապստամբության անհաջողությունից հետո 1860-ական թթ. կեսերից նահանջ ապրեց:
- 2) Արևմտյան Հայաստանում ստեղծված առաջին խմբակը հայտնի է «Հայասեր-ազգասեր» անունով:
- 3) Գ. Արծրունու ազատագրական խմբակը հիմնվել էր Երևանում:
- 4) «Բարենպատակ ընկերություն» և «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ» խմբակների նպատակն է եղել ոչ միայն ազատագրել Արևմտահայաստանը, այլև հասնել ազգի երկու հատվածների միավորմանը:
- 5) Բեռլինի վեհաժողովից հետո հայ հասարակական-քաղաքական գործիչներն իրենց հույսը սկսեցին կապել Գերմանիայի ռազմաքաղաքական զորեղ աջակցությամբ ծավալված հայ զինված պայքարի հետ:
- 6) «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպությունն ունեցել է մոտ 300 անդամ, որոնք փորձել են զենք առաքել «թուրքահայ եղբայրներին»:

18. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հնչակյան կուսակցության ծրագրում Արևմտյան Հայաստանի ազատագրումը թուրքական բռնապետությունից սահմանվել է որպես հեռավոր նպատակ:
- 2) Հնչակյաններն առաջինն են հայ քաղաքական մտքի պատմության մեջ, որ Հայկական հարցի լուծումը համարել են ամբողջական հայրենիքում պետականության վերաստեղծումը:
- 3) Արմենականները կրել են Գ. Պլեխանովի «Աշխատանքի ազատագրություն» խմբակի գաղափարական ազդեցությունը:
- 4) Հնչակյանների ազգային թևը Ա. Արփիարյանի գլխավորությամբ հեռացել է կուսակցությունից և հանդես է եկել «Վերակազմյալ հնչակյաններ» անունով:
- 5) Նորաստեղծ ՀՅԴ կուսակցության կորիզը Ռոստոմի գլխավորած «Դրոշակ» խմբավորումն էր:
- 6) Ընդհանուր առաջին ժողովում «Հայ հեղափոխական դաշնակցություն» կուսակցությունը վերանվանվել է «Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն»:

19. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արմենականները Հայկական հարցի լուծումը կապում էին միայն համաժողովրդական ապստամբության հետ:
- 2) Հնչակյաններն իրենց ծրագրում որպես մոտակա խնդիր սահմանել էին Արևմտյան Հայաստանի ազատագրումը թուրքական բռնապետությունից:
- 3) Հնչակյանների սոցիալիստական թևը, որը կարևոր խնդիր է համարել սոցիալական ազատագրությունը և սոցիալիզմի համար պայքարը, կազմել է մեծամասնություն, իսկ ազգային թևը՝ փոքրամասնություն:
- 4) ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը՝ համագումարը, տեղի է ունեցել Երևանում:
- 5) Ընդհանուր առաջին ժողովը «Հայ հեղափոխականների դաշնակցություն» կուսակցությունը վերանվանել է «Հայ հեղափոխական դաշնակցություն»:
- 6) ՀՅԴ ծրագրի «Նպատակ» բաժնում նախատեսվել էր ժողովրդի զինում, մարտական խմբերի ձևավորում, ապստամբական և ահաբեկչական գործողությունների իրականացում:

20. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայկական մարզը ստեղծվել է Ադրիանապոլսի հաշտության պայմանագրի կնքումից հետո:
- 2) Կ. Պոլսի հայ համայնքի Ազգային ժողովը և Կովկասի փոխարքայությունը ստեղծվել են նույն թվականին:
- 3) «Ազատության ավետաբեր» թերթը գաղտնի կերպով տպագրել է «Հայրենասերների միություն» խմբակը:
- 4) Արմենականները Հայկական հարցի լուծումը կապում էին Եվրոպայի օգնության և համաժողովրդական ապստամբության հետ:
- 5) Հնչակյաններն իրենց ծրագրում որպես մոտակա նպատակ սահմանել էին մարդու կողմից մարդու շահագործման վերացումը և սոցիալիզմի կառուցումը:

6) ՀՅԴ ծրագրի «Միջոցներ» բաժնում ասվում էր, որ ապստամբության ճանապարհով պետք է հասնել Արևմտյան Հայաստանի ազատությանը:

21. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Համայն հայության ներքին կյանքին վերաբերող կանոնադրությունը, որը հաստատվել է 1860 թվականին, հայտնի է նաև «Ազգային սահմանադրություն» անվամբ:
- 2) Հայկական հարցը միջազգային դիվանագիտության առարկա է դարձել Սան Ստեֆանոյի և Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության պայմանագրերով:
- 3) Սասունի 1894 թ. հերոսամարտի ընդհանուր ղեկավարը Մեծն Մուրադն էր:
- 4) Չեյթունի 1862 թ. ապստամբությունն ավարտվել է հայերի հաղթանակով:
- 5) 1895 թ. Մայիսյան բարենորոգումների ծրագիրը արևմտահայությանը իրական հնքնավարություն չտվեց:
- 6) Համիդյան վարչակարգի կողմից 1890-ական թթ. իրականացված ցեղասպանության ժամանակ ոչնչացվել է 250 հազար հայ, նույնքան էլ արտագաղթել է հայրենիքից:

22. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Երևանի Հայոց ազգային խորհրդի կողմից Արամ Մանուկյանը հաստատվել է Հայաստանի գլխավոր կոմիսար:
- 2) Անդրկոմիսարիատը Տրապիզոնի բանակցությունների արդյունքում ընդունել է Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագիրը:
- 3) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում պատերազմը 1917 թ. գարնանը թուրք-անդրկովկասյանից վերաճել է թուրք-հայկականի:
- 4) Բաթումում ընդհատված թուրք-անդրկովկասյան բանակցությունները վերսկսվել են Թիֆլիսում:
- 5) Թուրք-հայկական 1918 թ. պատերազմում թշնամին առաջին խոշոր պարտությունը կրել է Սարդարապատում:
- 6) Ղարաբաղի ճակատամարտում հայոց զորքը փայլուն հաղթանակ է տարել:

23. Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Նախկին ռուս-թուրքական պետական սահմանից որոշակի հեռավորության վրա գտնվող տարածքից Ռուսաստանը պետք է հեռացներ իր բոլոր զորքերը և զորացրեր Առանձին հայկական կորպուսը:
- 2) Կովկասում Ռուսաստանը պահելու էր ընդամենը մեկ դիվիզիա, իսկ Թուրքիան իր բանակը պահելու էր պատերազմական վիճակում:
- 3) Ռուսաստանը պարտավորվում էր իր զորքերը շուտափույթ դուրս բերել Արևմտյան Հայաստանից:
- 4) Արևմտյան Հայաստանում անհապաղ իրականացվելու էին Ռուսաստանի երաշխավորությամբ բարենորոգումներ:

- 5) Ռուսաստանը պարտավորվում էր իր զորքերը դուրս բերել նաև Կարսի մարզից:
- 6) Անտանտի նախկին անդամ Ռուսաստանը, անջատ հաշտություն կնքելով Քառյակ միության հետ, աշխարհամարտը շարունակելու էր այդ միության կողմից:

24. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Երիտթուրքերի հեղաշրջման արդյունքում Օսմանյան կայսրությունը դարձավ սահմանադրական միապետություն:
- 2) Երիտթուրքերի իշխանության օրոք Օսմանյան կայսրության ժողովուրդներն ստացան իրական ազատություններ և հավասարություն:
- 3) Հայոց ցեղասպանության այն փուլը, որ փաստացի սկսվել է 1914 թ. հոկտեմբերի վերջին և շարունակվել մինչև 1916 թ. ամառը, հայտնի է Մեծ եղեռն անունով:
- 4) Ռուս-թուրքական 1914 թ. հունվարի 26-ի համաձայնագրով Արևմտյան Հայաստանում ստեղծվում էր միացյալ ինքնավար հայկական տարածք:
- 5) Պատերազմի իրավունքով Թուրքիայից գրավված տարածքում Ռուսաստանը հատուկ գեներալ-նահանգապետություն է հիմնել միապետական կարգերի տապալումից հետո:
- 6) Խորհրդային Ռուսաստանի կառավարությունը Ս. Շահումյանին նշանակել էր «Թուրքահայաստանի» արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար:

25. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ազգային գործիչ Գր. Օտյանի առաջարկությամբ Բեռլինի վեհաժողովին մասնակցելու նպատակով Եվրոպա մեկնող հայկական պատվիրակությունը գլխավորել է Մկրտիչ Խրիմյանը:
- 2) Հայրենիքից դուրս առաջինը ստեղծվել է Հնչակյան կուսակցությունը:
- 3) Ֆիդայական ջոկատների մեծ մասը 1890-ական թթ. կեսերից արդեն գործում էր ՀՅԴ հովանու ներքո:
- 4) Սասունի 1904 թ. ինքնապաշտանության ղեկավար մարմինը գլխավորում էր Գևորգ Չավուշը:
- 5) Կովկասի փոխարքա Ի. Վորոնցով-Դաշկովն էր հեղինակել Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագիրը:
- 6) Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման մասին ցարական օրենքը չեղյալ է համարվել ռուսաստանյան առաջին հեղափոխության առաջին տարվա ընթացքում:

26. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Զաքարիա Քանաքեռցու և Երեմիա Չելեպի Քեոմուրճյանի պատմագիտական աշխատություններում լուսաբանվել են ոչ միայն բուն Հայաստանի, այլև Օսմանյան կայսրությունում և Պարսկաստանում տեղի ունեցած իրադարձությունները:
- 2) Նշանավոր երկրաբան, բյուրեղաքիմիկոս Անդրեաս Արծրունին սովորել է Պետերբուրգի և Բոլոնիայի համալսարաններում:
- 3) Աղաբաբյան դպրոցը հատկապես մեծ ճանաչում է ձեռք բերել Սերովբե Պատկանյանի տեսուչ եղած ժամանակ:

- 4) XVIII դ. վերջին տարրական, հոգևոր-ծխական հայկական դպրոցների կողքին ստեղծվել են բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ:
- 5) Լազարյան ճեմարանը ժամանակին եղել է Ռուսաստանի միակ արևելագիտական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունը:
- 6) Հայտնի բժիշկ Լևոն Տիգրանյանի ռենտգենաբանությանը նվիրված աշխատություններն այժմ էլ որպես դասագիրք օգտագործվում են ԱՄՆ-ի բժշկական ինստիտուտներում:

27. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ղ. Ինճիճյանի խմբագրությամբ լույս տեսնող «Տարբերություն» պարբերականը ամփոփել է քաղաքական, պատերազմական, եկեղեցական անցուդարձի մասին լուրեր և հրատարակվել է ժողովրդին հասանելի լեզվով:
- 2) Ճանաչված քիմիկոս Ջակոմո Չամչյանը ժամանակակից երկրաքիմիա գիտաճյուղի հիմնադիրն է:
- 3) Առաջին հայ պարբերական «Ազդարարը» ունեցել է քաղաքական, տնտեսական և լուրերի բաժիններ, նրանում տպագրվել են նաև բանավիճային ու պատմական բնույթի հոդվածներ:
- 4) Անդրեաս Արծրունին ժամանակակից օրգանական լուսաքիմիայի հիմնադիրն է:
- 5) Միհրան Ղասաբյանի ռենտգենաբանությանը նվիրված աշխատություններն այժմ էլ որպես դասագիրք օգտագործվում են ԱՄՆ բժշկական ինստիտուտներում:
- 6) Լևոն Օրբելին էվոլյուցիոն ֆիզիոլոգիայի հիմնադիրն է:

28. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մադրասում 1836–1837 թթ. հրատարակվել է «Նոր բառգիրք Հայկազեան լեզուի» մեծարժեք բառարանը:
- 2) Ղուկաս Ինճիճյանն ամենայն մանրամասնությամբ անդրադարձել է հին և նոր Հայաստանի նահանգների, բնակավայրերի, դրանց բնակչության ու տեղագրության հարցերին:
- 3) Հայերենով գրված համաշխարհային պատմության առաջին ձեռնարկը՝ «Տիեզերական պատմություն» երկհատորյակը, մեծ ճանաչում է բերել պատմաբան Անտոն Գարազաշյանին:
- 4) Հայտնի նկարիչ Վարդգես Սուրենյանցին մեծ ճանաչում են բերել Մ. Մաշտոցի, Ս. Պարթևի, Ա. Տեր-Ղուկասյանի, Վ. Բեհբուծովի դիմանկարները, «Խնջույք Քուռ գետի ափին» գեղանկարը:
- 5) Ռուս պատմաբան Մարի Բրոսեն գրել է «Հայ ժողովրդի պատմության տեսություն» աշխատությունը:
- 6) XIX դ. առաջին կեսին ասպարեզ է իջել դիմանկարիչ Մկրտում Հովնաթանյանը, ապա՝ նրա որդիներ Հակոբն ու Աղաթոնը:

29. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ռուսաստանի ժամանակավոր կառավարության նախագահ նշանակվեց Պ. Միլյուկովը:
- 2) Արևմտահայ ազգային խորհրդի նախագահ ընտրվեց Վ. Փափագյանը:
- 3) Անդրկովկասյան հատուկ կոմիտեի նախագահն էր Մ. Պապաջանյանը:
- 4) Հայոց ազգային խորհրդի նախագահն էր Ա. Ահարոնյանը
- 5) Անդրկովկասյան կոմիսարիատի նախագահ ընտրվեց Վ. Խառլամովը:
- 6) ԱԺԴՀ-ի կառավարության նախագահ նշանակվեց Ե. Գեգեչկորին:

30. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արցախում կազմակերպված սղնախներից առավել հայտնի էին Ավետարանցի, Գյուլիստանի, Տաթևի, Շոշի և Քարազլխի սղնախները:
- 2) Նադիր շահի օրոք իրենց տիրապետությունը պահպանել են նաև Սյունիքի և Ղարաղաղի հայկական մելիքությունները:
- 3) Հայաստանի ազատագրության Հյուսիսային ծրագրով առաջարկվում էր Հայաստանի և Ռուսաստանի միջև կնքել առևտրական պայմանագիր և Սև ծովի ափին Հայաստանին տրամադրել նավահանգիստ:
- 4) Բուխարեստի հաշտության պայմանագիրը կնքվել է հայազգի մեծահարուստ Մանուկ բեյ Միրզայանի միջնորդությամբ:
- 5) Կապիտան Սուրբատովը գլխավորել է 1877 թ. ստեղծված հայկական կամավորական առաջին դրուժինան:
- 6) Ցարական արքունիքը Արևելյան Հայաստանը Ռուսաստանին միացնելուց հետո Հայ եկեղեցու միջոցով իր ազդեցությունն էր պահպանում նաև արևմտահայության և գաղութահայության վրա:

31. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) «Բարենպատակ ընկերություն» և «Հայրենիքի սիրո գրասենյակ» գաղտնի խմբակները ցարական իշխանությունների կողմից բացահայտվել են նույն թվականին:
- 2) «Սև խաչ» կազմակերպությանն աջակցում էր Վանի ռուսական փոխհյուպատոս, հայազգի Կոնստանդին Կամսարականը:
- 3) Ռուս-թուրքական 1877-1878 թթ. պատերազմի ժամանակ զեյթունցիները կրկին ապստամբել էին և օգնություն խնդրել գեներալ Հ. Լազարևից:
- 4) Իշխան Պապիկ Ենի-Տունյանի ղեկավարությամբ զեյթունցիները թուրքերի դեմ կռվեցին մինչև 1878 թ. վերջը, իսկ Մալաթիայի փաշան շուտով ստիպված էր Պապիկ իշխանին ճանաչել Զեյթունի քաղաքագլուխ:
- 5) «Միություն ի փրկություն» գաղտնի խմբակը, որ նպատակ էր դրել ոչ միայն ազատագրելու Արևմտահայաստանը, այլև հասնելու ազգի երկու հատվածների միավորմանը, գործել է մոտ մեկ տարի:
- 6) Կարինում 1883 թ. ապրիլին տեղի է ունեցել «Պաշտպան հայրենյաց» կազմակերպության անդամների դատավարությունը, որն առաջին քաղաքական դատավարությունն էր Օսմանյան կայսրությունում:

32. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց եկեղեցու սեփականության իրավունքները ցարական Ռուսաստանի կողմից հաստատվել էին դեռ 1836 թ., և այդ ունեցվածքից ստացվող եկամուտների հաշվին էլ պահվում էին հայկական դպրոցները:
- 2) Կովկասի փոխարքա Գ. Գոլիցինն էր կազմել Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագիրը:
- 3) Այդ ծրագիրը հաստատվեց Նիկոլայ I ցարի կողմից և օրենքի ուժ ստացավ:
- 4) Այդ հակահայ օրենքի կիրառման դեմ ուղղված հայ ժողովրդի դիմադրությունը կազմակերպելու համար Թիֆլիսում ստեղծվեց «Ինքնապաշտանության կենտրոնական կոմիտե»:
- 5) Ամենայն հայոց կաթողիկոս Մաղաքիա Օրմանյանը կազմակերպեց հայ հոգևորականության պայքարը ցարական այդ օրենքի գործադրման դեմ:
- 6) Ռուսական իշխանությունները կարողացան ավարտին հասցնել Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագիրը, սակայն երկու տարի անց հակահայ օրենքը չեղյալ հայտարարվեց:

33. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ռուսաստանի առաջադիմական ուժերի գերնպատակը ժողովրդավարական առաջին հեղափոխության ժամանակ ժամանակավոր կարավարության տապալումն էր և սոցիալիզմի հաստատումը:
- 2) Առաջին հեղափոխության ուժերը մասնատելու նպատակով ցարական վարչակարգը ազգամիջյան բախումներ հրահրեց բազմազգ կայսրության տարածքում:
- 3) Հայ-թաթարական ընդհարումները սկիզբ առան Երևանում:
- 4) Արյունալի հայ-թաթարական ընդհարումները շարունակվեցին մինչև 1906 թ. սեպտեմբեր:
- 5) Հայ բնակչության ինքնապաշտպանության ղեկավարումը հայ-թաթարական բախումների ժամանակ իր ձեռքը վերցրեց ՀՅԴ-ն:
- 6) Կովկասի առավել հայատյաց պաշտոնյաների նկատմամբ դաշնակցությունը մահապատժի վճիռ կայացրեց. Դրոն Բաքվում սպանեց Մ. Նակաշիձեին:

34. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Մովսես Սարաֆյանի կազմած Հայաստանի ազատագրության ծրագրի համաձայն՝

- 1) Թուրքիայի դեմ արշավանքը պետք է կատարվեր Երևան-Ախալցխա-Կարս և Թիֆլիս-Բայազետ-Վան ուղղություններով:
- 2) Ռուսաստանում բնակվող հայերից ու վրացիներից կազմված կամավորական ջոկատները, որոնց հրամանատարը պետք է լիներ հայազգի և ենթարկվեր ռուսական բանակի հրամանատարությանը, ռուսական զորքերի հետ ուղարկվելու էին Վրաստան:
- 3) Հերակլ II-ը պետք է Վրաստանում կատարեր երկիրը հզորացնող բարեփոխումներ, որպեսզի օգնություն ցուցաբերեր հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարին:

- 4) Հերակլ II-ը պետք է օժանդակեր ռուսական զորքին գրավելու Երևանը՝ հայ, վրացի և ռուս զինվորներ ուղարկելով և գահընկեց անելով իրենից կախման մեջ գտնվող Երևանի խանին
- 5) հակաթուրքական պայքարի մեջ պետք է ընդգրկվեին նաև Ղարադաղի մելիքները՝ նրանց տրամադրելով զենք և ռազմական հանդերձանք
- 6) Հայաստանն ազատագրելուց հետո ստեղծվելիք հայկական պետության թագավոր պետք է դառնար Սյունիքի մելիքներից մեկը

35. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Կովկասի փոխարքա Գ. Գոլիցինն էր կազմել Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագիրը:
- 2) Հայոց եկեղեցու սեփականության իրավունքները ցարական Ռուսաստանի կողմից հաստատվել էին դեռ 1846 թ., և այդ ունեցվածքից ստացվող եկամուտների հաշվին էլ պահվում էին հայկական դպրոցները:
- 3) Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման մասին օրենքը հաստատվել էր Նիկոլայ II ցարի կողմից:
- 4) Ռուսական իշխանությունները կարողացան ավարտին հասցնել Հայոց եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագիրը, սակայն երեք տարի անց ստիպված էին հակահայ օրենքը չեղյալ հայտարարել:
- 5) Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման դեմ ուղղված հայ ժողովրդի դիմադրությունը կազմակերպելու համար Նիկոլ Դումանի գլխավորությամբ Բաքվում ստեղծվեց «Ինքնապաշտանության կենտրոնական կոմիտե»:
- 6) Ամենայն հայոց կաթողիկոս Մկրտիչ Խրիմյանն էլ կազմակերպեց հայ հոգևորականության պայքարը Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման օրենքի գործադրման դեմ:

36. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ֆլորենցիայում դուքսը Օրուն խոստացավ զորք տրամադրել՝ Հայաստանն ազատագրելու նպատակով:
- 2) Վիեննայի արքունիքը Օրուն համաձայնություն չտվեց մասնակցելու Հայաստանի ազատագրման գործին:
- 3) XVIII դարի սկզբին Ռուսաստանը պայքար էր մղում Բալթիկ, Սև և Միջերկրական ծովերի ափերին հաստատվելու համար:
- 4) Նադիր շահի օրոք իրենց տիրապետությունները պահպանել էին նաև Սյունիքի և Ղարադաղի հայկական մելիքությունները:
- 5) Խամսայի մելիքությունների կառավարիչ Դիզակի մելիք Եգանը ստացել էր նաև խանի տիտղոս:
- 6) Մելիքջան Մելիք-Շահնազարյանցը անկախ է ճանաչվել Երևանի խանից և նշանակվել Արարատյան երկրի քալանթար:

37. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ երիտասարդության համար XIX դ. երկրորդ կեսին առաջնային էր շարունակում մնալ կենսական համարվող սոցիալիստական (ընկերվարական) գաղափարախոսությունը, որի գլխավոր բովանդակությունը արդար և իրավահավասար հասարակության ստեղծումն էր:
- 2) Ն. Ռուսինյանի առաջարկությամբ արևմտահայ համայնքի կյանքին վերաբերող կանոնադրությունը կոչվեց Ազգային սահմանադրություն:
- 3) Ազգային սահմանադրության համաձայն՝ ստեղծվում էր հայության կյանքը կազմակերպող մարմին՝ «Հայոց տուն», որը պետք է կազմվեր ժողովրդի կողմից ընտրված փոխանորդներից:
- 4) Քանի որ մայրաքաղաք Կ. Պոլսի հայությանը հսկողության տակ պահելն ավելի հեշտ էր, օսմանյան իշխանությունները հոգ էին տարել, որ Ազգային ժողովի փոխանորդների մեջ մեծ թիվ կազմեն գավառահայերը:
- 5) ՀՅԴ-ն, հաշվի առնելով, որ հայ ժողովուրդն իր հայրենիքում գտնվում է տարբեր երկրների տիրապետության տակ, ինչպես նաև սփռված է աշխարհով մեկ, կուսակցության կազմակերպական ձև ընտրեց ապակենտրոն սկզբունքը:
- 6) ՀՅԴ ծրագրի «Նպատակ» բաժնում ասվում էր, որ ապստամբության ճանապարհով անհրաժեշտ է հասնել Արևմտյան Հայաստանի ազատությանը, որով այդ փուլում հասկացվում էր հայկական նահանգների անկախության հաստատումը:

38. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Առաջին հայ պարբերականը «Ազդարարն» է, որ հրատարակվում էր Կալկաթայում:
- 2) «Որոգայթ փառաց»-ը հայ առաջին հրապարակախոսական տպագիր աշխատությունն է, որը կոչ էր անում հայ երիտասարդությանն ապստամբելու հանուն հայրենիքի ազատագրման:
- 3) Հայ առաջին քաղաքական լրագիրը «Ազատության ավետաբերն» է, որը տպագրվել է «Հայրենասերների միություն» խմբակի կողմից:
- 4) Հայ-թաթարական բախումներն առաջինը սկսվեցին Բաքվում՝ նահանգապետ Նակաշիձեի հրահրմամբ:
- 5) Առաջինը ստեղծվել է Արևելահայերի ազգային խորհուրդը, հետո՝ Արևմտահայերի ազգային խորհուրդը:
- 6) Հայ առաջին երգահան Տիգրան Չուխաջյանը ստեղծել է ազգային առաջին օպերան՝ «Անուշը»:

39. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Աբդուլ Համիդ II-ը Բեռլինի վեհաժողովի 61-րդ հոդվածի պահանջները կատարելով էր փորձում լուծել Հայկական հարցը:
- 2) Ֆիդայական շարժման հանդես գալն Արևմտյան Հայաստանում հայ ժողովրդի քաղաքական և տնտեսական ծանր ու օրհասական վիճակի հետևանք էր, այսինքն՝ ուներ իրական պատճառներ:

- 3) Առաջին հայդուկները հայերի նկատմամբ թուրքական իշխանությունների կողմից նոր բռնությունների առիթ չտալու նպատակով հաճախ ներկայացել են որպես քրդեր և հանդես եկել «չեյլուներ» կոչվող քրդական հակակառավարական ջոկատների կազմում:
- 4) Արաբոն սկզբում հանդես է եկել իբրև անհատ վրիժառու և 1880 թվականից, «որպես քուրդ», զինված հարձակումներ գործել թուրքական հարկահավաքների վրա:
- 5) Անդրանիկն է հեղինակել հայդուկային պայքարի իսկական դասագիրք հանդիսացող «Մարտական հրահանգներ» հայտնի կանոնագիրքը:
- 6) Հայդուկապետերի մեծ մասը 1890–ական թթ. վերջերին հնչակյան էր, իսկ միավորված ջոկատները գլխավորապես գործում էին Հնչակյան կուսակցության հովանու ներքո:

40. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Գլխավոր պատճառը, որ դրդեց երիտթուրքերին մասնակցելու Առաջին համաշխարհային պատերազմին, Ռուսաստանի հետ դարավոր հակամարտությունն էր:
- 2) Մտնելով համաշխարհային կռվի հորձանուտը՝ Ռուսաստանը նպատակ ուներ տեր դառնալու սևծովյան նեղուցներին և Կ. Պոլսին, նվաճելու Արևմտյան Հայաստանը և Կիլիկիան, ազատորեն դուրս գալու Պարսից ծոց:
- 3) Ժամանակավոր կառավարությունը Հայկական հարցի լուծումը տեսնում էր անկախ Հայաստանի ստեղծման մեջ:
- 4) Վանի, Էրզրումի և Խնուսի մարզերում ձևավորվել էին Արևմտահայ ազգային խորհրդի տեղական կազմակերպություններ, որոնք մեծ գործ արեցին Հայրենիքի վերականգնման ուղղությամբ:
- 5) Անդրկովկասյան կոմիսարիատը երկրամասի սոցիալ–դեմոկրատական և սոցիալիստական կուսակցությունների դաշինք էր, որին որպես բացառություն մաս կազմեցին նաև մուսավաթականները:
- 6) Անդրկովկասի գրեթե բոլոր քաղաքական ուժերը ողջունեցին բոլշևիկյան հեղաշրջումը և պատրաստակամություն հայտնեցին համագործակցելու խորհրդային իշխանության հետ:

41. Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ծավալված հայ կամավորական շարժմանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Շարժման կազմակերպչական աշխատանքները գլխավորեց Հայոց ազգային բյուրոն, որը ստեղծեց գործադիր (կարգադրիչ) մարմին՝ Հ. Զավրյանի գլխավորությամբ:
- 2) Հայոց ազգային բյուրոյի առաջադրած քաղաքական մերձավորագույն նպատակը հանգում էր Արևմտյան Հայաստանի ինքնավարության պահանջին:
- 3) Կովկասյան ճակատում պատերազմի առաջին վեց ամսվա ընթացքում ձևավորվել էր հայկական կամավորական վեց ջոկատ:
- 4) Առաջին ջոկատի հրամանատարն էր Անդրանիկը, իսկ քաղաքական մասի և ռուսական հրամանատարության հետ կապերը վարում էր Ն. Աղբալյանը:

- 5) Իգդիրում ձևավորված երկրորդ ջոկատի հրամանատարն էր Դրոն, իսկ սպայակույտի կառավարիչը՝ Արմեն Գարոն:
- 6) Կովկասյան ճակատում երկու տարի մարտնչած կամավորական ութ ջոկատները վերակազմակերպվեցին հայկական կանոնավոր վեց գումարտակների:

42. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Երիտթուրքերը հայերի բնաջնջման ծրագիրն իրագործելիս նախ և առաջ որոշեցին վերացնել թուրքական բանակ զորակոչված հայերին:
- 2) Բիթլիսի նահանգում Մեծ եղեռնի շրջանում տեղի ունեցած ինքնապաշտպանական կոիվներն ավարտվեցին հայերի փայլուն հաղթանակով, ստեղծվել էր նաև ազգային տեղական իշխանություն:
- 3) Մեծ եղեռնի ժամանակ արևմտահայերի կեսից ավելին զոհվեց:
- 4) Անգլիական կողմի նախաձեռնությամբ Մեծ Բրիտանիան, Ռուսաստանը և ԱՄՆ-ն հայերի սկսված կոտորածների կապակցությամբ 1915 թ. գարնանը հանդես եկան բողոքի նոտայով:
- 5) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում 1917 թ. գարնան դրությամբ կռվում էր ռուսական հինգ բանակային կորպուս:
- 6) Թիֆլիսում տեղի ունեցած Հայոց ազգային համախորհրդակցության որոշման համաձայն ստեղծվեց 35 անդամներից կազմված Ազգային ժողով:

43. Հայ ժողովրդի Մայիսյան հերոսամարտերին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատի բովանդակությունը 1918 թ. մայիսից ռուս-թուրքականից փաստացի վերաճել էր թուրք-անդրկովկասյան ռազմական բախման:
- 2) Մայիսյան երեք գլխավոր ճակատամարտերում՝ Սարդարապատ, Բաշ Ապարան, Ղարաքիլիսա, հայկական զորքերը փայլուն հաղթանակ տարան:
- 3) Այդ հերոսամարտերի օրերին և դրանց շնորհիվ ծնվեց Հայաստանի Հանրապետությունը, որը հետագայում իրավական ճանաչում ստացավ Անտանտի երկրների կողմից:
- 4) Նորահռչակ հայկական պետությունը դարձավ Առաջին համաշխարհային պատերազմի մասնակից:
- 5) Մայիսյան հերոսամարտերից հետո հայ ժողովուրդը հետ ստացավ թուրքերի կողմից գրավված Արևմտյան Հայաստանի տարածքները:
- 6) Հայ ժողովրդի մայիսյան հաղթանակները վիժեցրին հայերին իսպառ ոչնչացնելու քեմալականների կառավարության քաղաքականությունը:

44. Մեծ եղեռնին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևմտահայերի ոչնչացման ծրագիրը պետականորեն մշակվել և նախապատրաստվել էր երիտթուրքերի կողմից՝ Առաջին աշխարհամարտի մեջ Թուրքիայի պաշտոնապես մտնելուց առաջ:

- 2) Թալեաթի անմիջական ղեկավարությամբ ստեղծվել էր «Թեշքիլաթը մահսուսե» կազմակերպությունը:
- 3) Կայսերական Գերմանիան և Ավստրո-Հունգարիան գործնական լուրջ քայլերի դիմեցին՝ կանխելու կամ արգելակելու իրենց դաշնակից օսմանյան Թուրքիայի կողմից իրագործվող Հայոց ցեղասպանությունը:
- 4) 1915 թ. ապրիլի 15-ին Թալեաթի, Էնվերի և Ջեմալի ստորագրությամբ հրաման ուղարկվեց կայսրության նահանգային իշխանություններին, որով հրահանգվում էր խստորեն գործադրել հայերի ոչնչացման ծրագիրը:
- 5) Մեծ եղեռնի ծանրագույն հետևանքը մեր հայրենիքի մեծագույն մասի՝ Արևմտյան Հայաստանի հայաթափումն էր, հայերի հայրենազրկումը:
- 6) Հայ ժողովրդի նյութական կորուստը կազմել է 15 միլիարդ ֆրանկ ոսկի:

45. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ զինվորական միությունը ստեղծվել էր Թիֆլիսում:
- 2) Նորաստեղծ Անդրկովկասյան կոմիսարիատի 12 կոմիսարներից երեքը հայեր էին՝ Խ. Կարճիկյան, Հ. Քաջազնունի, Գ. Տեր-Ղազարյան:
- 3) «Թուրքահայաստանի մասին» բոլշևիկյան հրովարտակի նախագծի կազմմանը մասնակցել է նաև ՀՅԴ ներկայացուցիչ Ռոստոմը:
- 4) Կովկասյան բանակի գլխավոր հրամանատար Ա. Չխենկելու գաղտնի հրամանի համաձայն՝ 1917 թ. վերջին սկսվեց գրավված մարզերի հայ բնակչությունից չորս գնդերի կազմավորումը:
- 5) Կովկասյան ճակատում գտնվող ռուսական զորքը 1918 թ. փետրվարի 10-ին վերսկսել է ռազմական գործողությունները թուրքական զորքերի դեմ:
- 6) Բրեստ-Լիտովնկի հաշտության պայմանագրի 4-րդ հոդվածի և ռուս-թուրքական լրացուցիչ պայմանագրի համաձայն՝ Օսմանյան Թուրքիային անցան Արևմտյան Հայաստանի ազատագրված մարզերը:

46. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ռուսական նոր իշխանությունը չփոխեց վերաբերմունքն Արևմտյան Հայաստանի ու հայերի նկատմամբ և հայկական մարզերում շարունակեց ռուսական նախկին քաղաքականությունը:
- 2) Հայկական կորպուսի ձևավորումը Կովկասյան ճակատում սկսվել է Պետրոգրադում հաջողությամբ իրականացված բոլշևիկյան հեղաշրջումից հետո:
- 3) Երզնկայի զինադադարից հետո ռուսական զորքերի հետքաշումը ճակատային դիրքերից շատ արագորեն ընդունեց Կովկասյան ճակատի տարերային փլուզման և զորքերի անկազմակերպ նահանջի բնույթ:
- 4) Տրոցկին հրաժարվեց հաշտության պայմանագիրը ստորագրելուց, որից օգտվելով՝ Գերմանիան հարձակման անցավ Մոսկվայի ուղղությամբ, իսկ օսմանյան Թուրքիան՝ Կովկասյան ճակատում Երզնկայի ուղղությամբ:

- 5) Առաջին աշխարհամարտի բովանդակությունը 1918 թ. մարտին ռուս-թուրքականից վերաճել է թուրք-հայկական ռազմական բախման:
- 6) Թուրք-հայկական պատերազմում թշնամին առաջին խոշոր պարտությունը կրել է Սարդարապատում:

47. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևմտահայ ազգային խորհրդի պատվավոր նախագահ էր ընտրվել Վահան Փափագյանը՝ Կոմսը:
- 2) Անդրկովկասյան կոմիսարիատի նախագահ էր ընտրվել Վ. Խառլամովը:
- 3) «Թուրքահայաստան» առանձին վարչական միավորը դրվել էր ժամանակավոր կառավարության անմիջական ենթակայության տակ:
- 4) Ստեփան Շահումյանը Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար է նշանակվել Կովկասյան ճակատում Երզնկայի զինադադարից հետո պատերազմը վերսկսվելու առաջին օրերին:
- 5) Տրապիզոնի թուրք-անդրկովկասյան բանակցություններն ավարտվել են երկամսյա զինադադարի կնքմամբ:
- 6) Կովկասյան ճակատում ռուսական զորքին փոխարինած հայկական զորքի թիվը 1918 թ. մայիսի սկզբներին կազմում էր 42-43 հազար մարդ:

48. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1915 թվականին:

- 1) հայ կամավորական IV ջոկատի ստեղծումը
- 2) Արամ Մանուկյանի նշանակվելը Վանի նահանգապետ
- 3) Խնուսի գրավումը Դրոյի ջոկատի կողմից
- 4) Ռևանդուզի ճակատամարտը
- 5) Հ. Արղությանի գլխավորությամբ VII կամավորական ջոկատի ստեղծումը
- 6) Դիլմանի ճակատամարտը

49. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1916 թվականին:

- 1) Դարդանելի օպերացիայի սկիզբը
- 2) Բաբերդի գրավումը ռուսական զորքի կողմից
- 3) հայ կամավորական VIII ջոկատի ստեղծումը
- 4) հայկական վեց գումարտակների ստեղծումը
- 5) Արևմտյան Հայաստանի տարածքում հատուկ գեներալ-նահանգապետության ստեղծումը գեներալ Պեշկովի գլխավորությամբ
- 6) Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրի նախնական տարբերակի հանձնումը Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարին

50. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1917 թվականին:

- 1) Էրզրումի գրավումը ռուսական զորքի կողմից
- 2) Հայ զինվորական միության ստեղծումը
- 3) Անդրանիկի նշանակվելը Էրզրումի պաշտպանական շրջանի ղեկավար
- 4) Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության բանակցությունների սկիզբը

- 5) Առանձին հայկական կորպուսի ստեղծումը
- 6) Հայոց ազգային խորհրդի և Հայ զինվորական խորհրդի կողմից Արամ Մանուկյանի գործուղվելը Թիֆլիսից Երևան

51. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայտնի նկարիչ Ստեփանոս Ներսիսյանը Պետերբուրգի գեղարվեստի ակադեմիայում սովորել է Ադաթոն Հովնաթանյանի հետ:
- 2) Մաղաքիա Օրմանյանը գալիք սերունդներին ավանդել է զգուշանալ եվրոպական տերությունների քաղաքականությունից, որովհետև նրանց համար գլխավորը «շահն ու օգուտն է»:
- 3) XIX դ. վերջին հայ գեղանկարչության մեջ մինչ այդ բացառիկ նշանակություն ունեցող բնանկարի ժանրն իր տեղը զիջել է դիմանկարին:
- 4) Հմուտ հայագետներ Հ. Հյուբշմանը և Ա. Մեյեն ճշտել են հայերենի տեղը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում՝ որպես նրա առանձին ճյուղ:
- 5) Ժամանակի քննությանն են դիմացել ականավոր պատմաբան Մկրտիչ Էմինի այն մտքերը, թե մեծ տերությունների համար Հայկական հարցը սոսկ միջոց էր Օսմանյան կայսրության գլխին մտրակ ճոճելու:
- 6) Ղևոնդ Ալիշանը հետևել է ժամանակին մեծ համարում ստացած այն հայեցակետին, ըստ որի՝ մարդկային հասարակության զարգացման հիմնական գործոնը աշխարհագրական դիրքն է:

52. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայտնի հոգևորական և ազգային գործիչ Ներսես Աշտարակեցին Երևանում հիմնել է հայկական ուսումնարան, որն այնուհետև հռչակվել է Ներսիսյան դպրոց անունով:
- 2) Շուշիի թեմական դպրոցը բացվել է ցարիզմի կողմից Հայ եկեղեցու կանոնադրության հաստատումից երկու տարի անց:
- 3) Հայ իրականության համար դարակազմիկ նշանակություն ունեցավ Միքայել Չամչյանի երկհատոր «Պատմութիւն Հայոց» աշխատության տպագրությունը:
- 4) Մադրասում Հարություն Շնավոնյանի նախաձեռնությամբ և հենց իր տպարանում է լույս ընծայվել հայ առաջին պարբերականը՝ «Ազդարարը»:
- 5) Օսմանյան կայսրության ամենանշանավոր տպագրիչ դարձած Պողոս Արապյանը ստեղծել է հայկական, թուրքական և վրացական տառատեսակներ:
- 6) Ղևոնդ Ալիշանը Հայաստանի ապագա հասարակական-քաղաքական կառուցվածքը բնորոշել է որպես խորհրդարանական հանրապետություն:

53. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ մամուլի ամենաերկարակյաց պարբերականը «Բազմավեպ» հանդեսն է, որը սկսել է հրատարակվել Վենետիկում:
- 2) Լազարյան ճեմարանը ժամանակին եղել է Ռուսաստանյան կայսրության միակ արևելագիտական բարձրագույն ուսումնական հաստատությունը:

- 3) Հայտնի նկարիչ Ստեփանոս Ներսիսյանին մեծ ճանաչում են բերել Մ. Մաշտոցի, Ս. Պարթևի, Ա. Տեր-Ղուկասյանի, Վ. Բեհբուզյանի դիմանկարները, «Խնջույք Քուռ գետի ափին» գեղանկարը:
- 4) Ղևոնդ Ալիշանը հետևել է ժամանակին մեծ համարում ստացած այն հայեցակետին, ըստ որի՝ մարդկային հասարակության զարգացման հիմնական գործոնը աշխարհագրական դիրքն է:
- 5) Արևելահայ երգահանային դպրոցի հիմնադիրը Քրիստափոր Կարա-Մուրզան է:
- 6) Հայկական երկրորդ արիեստավարժ թատրոնը բացվել է Թիֆլիսում 1863 թվականին:

54. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Բյուզանդիայի պատմության, հայոց միջնադարի և Հայկական հարցի ուսումնասիրության ասպարեզում զգալի ներդրում է ունեցել Անտոն Գարաբաշյանը:
- 2) Լեոն պատմագրության պահպանողական ուղղության ներկայացուցիչ է:
- 3) Հայկական արիեստավարժ առաջին թատերական խմբի ղեկավարն էր Պետրոս Մաղաքյանը:
- 4) Վիեննայում լույս տեսած Հ. Գաթրոնյանի «Տիեզերական պատմություն» երկատորյակը հայերենով գրված համաշխարհային պատմության առաջին ձեռնարկն է:
- 5) Անդրեաս Տեր-Մարտիրոսյանի կերտած՝ Խաչատուր Աբովյանի հուշարձանը նորագույն շրջանի հայ կերպարվեստի առաջին կոթողային քանդակն է:
- 6) Ն. Բակը կլասիցիզմի ոճով կառուցել է Բաքվի Մայիլովի անվան հայկական թատրոնի շենքը:

55. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) XIX դ. առաջին կեսին հայկական տարրական, հոգևոր-ծխական դպրոցների կողքին ստեղծվել են բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ:
- 2) Բժիշկ և գյուղատնտես Լևոն Տիգրանյանը հրատարակել է առաջին գիտական հայ պարբերականը՝ «Գիտական շարժում» խորագրով:
- 3) Իր բնանկարներում անվանի նկարիչ Եղիշե Թադևոսյանը հարել է իմպրեսիոնիզմին:
- 4) Կ.Պոլսում է ստեղծվել առաջին կամերային (սենեկային) նվագախումբը՝ Հարություն Սինանյանի ղեկավարությամբ:
- 5) Հայ գուսանական ազգային դպրոցը ձևավորվել է Սերովբե Լևոնյանի՝ Ջիվանու գլխավորությամբ:
- 6) Ճանաչված քիմիկոս Հակոբ Չամչյանը համարվում է ժամանակակից օրգանական լուսաքիմիայի հայրը:

56. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայրենիքից դուրս առաջինը ստեղծվել է «Հայ հեղափոխական դաշնակցություն» կուսակցությունը:
- 2) Ֆիդայական ջոկատների մեծ մասը 1890–ական թթ. կեսերից արդեն գործում էր ՀՅԴ հովանու ներքո:

- 3) Ազգային գործիչ Եր. Օտյանի առաջարկությամբ Բեռլինի վեհաժողովին մասնակցելու նպատակով Եվրոպա մեկնող հայկական պատվիրակությունը գլխավորել է Մկրտիչ Խրիմյանը:
- 4) Կովկասի փոխարքա Ի. Վորոնցով-Դաշկովն էր հեղինակել Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագիրը:
- 5) Հայ եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման մասին ցարական օրենքը չեղյալ է համարվել ռուսաստանյան առաջին հեղափոխության երկրորդ տարվա ընթացքում:
- 6) Սասունի 1904 թ. ինքնապաշտանության ղեկավար մարմինը գլխավորում էր Գևորգ Չավուշը:

57. Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ծավալված հայ կամավորական շարժմանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայոց ազգային բյուրոյի առաջադրած քաղաքական մերձավորագույն նպատակը հանգում էր Արևմտյան Հայաստանի անկախության պահանջին:
- 2) Շարժման կազմակերպչական աշխատանքները գլխավորեց Հայոց ազգային բյուրոն, որը ստեղծեց գործադիր (կարգադրիչ) մարմին՝ Արմեն Գարոյի գլխավորությամբ:
- 3) Առաջին ջոկատի հրամանատարն էր Անդրանիկը, իսկ քաղաքական մասի և ռուսական հրամանատարության հետ կապերը վարում էր Ն. Աղբալյանը:
- 4) Իգդիրում ձևավորված երկրորդ ջոկատի հրամանատարն էր Դրոն, իսկ սպայակույտի կառավարիչը՝ Հ. Չավուշյանը:
- 5) Կովկասյան ճակատում պատերազմի սկսվելու պահին ձևավորվել էր հայկական կամավորական վեց ջոկատ:
- 6) Կովկասյան ճակատում երկու տարի մարտնչած կամավորական ութ ջոկատները վերակազմակերպվեցին հայկական կանոնավոր ութ գումարտակների:

58. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ առաջին քաղաքական լրագիրը «Ազատության ավետաբերն» է, որը տպագրվել է «Հայրենասերների միություն» խմբակի կողմից:
- 2) Առաջին հայ պարբերականը «Ազդարարն» է, որ հրատարակվում էր Մադրասում:
- 3) «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ»-ը հայ առաջին հրապարակախոսական տպագիր աշխատությունն է, որը կոչ էր անում հայ երիտասարդությանը զենքի ուժով հասնելու ազատության:
- 4) Հայ առաջին երգահան Տիգրան Չուխաջյանը ստեղծել է ազգային առաջին օպերան՝ «Արշակ Բ»:
- 5) Հայ-թաթարական բախումներն առաջինը սկսվեցին Շուշիում՝ նահանգապետ Նակաշիձեի հրահրմամբ:
- 6) Առաջինը ստեղծվել է Արևմտահայերի ազգային խորհուրդը, հետո՝ Արևելահայերի ազգային խորհուրդը:

59. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) XVIII դարի սկզբին Ռուսաստանը պայքար էր մղում Բալթիկ, Սև և Միջերկրական ծովերի ափերին հաստատվելու համար:
- 2) Ֆլորենցիայում դուքսը հրաժարվեց Օրոն գործ տրամադրել՝ Հայաստանն ազատագրելու նպատակով:
- 3) Վիեննայի արքունիքը Օրոն համաձայնություն տվեց՝ մասնակցելու Հայաստանի ազատագրման գործին:
- 4) Նադիր շահի օրոք իրենց տիրապետությունը պահպանել էին նաև Սյունիքի և Ղարաբաղի հայկական մելիքությունները:
- 5) Մելիքջան Մելիք-Շահնազարյանցը Նադիրի իշխանության տարիներին անկախ է ճանաչվել Ղարաբաղի խանից և նշանակվել Արարատյան երկրի քալանթար:
- 6) Խամսայի մելիքությունների կառավարիչ Դիզակի մելիք Եսային ստացել էր նաև խանի տիտղոս:

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ

---

1. Երբ է հիմնադրվել ՀՕԿ-ը.
1) 1923 թ.   2) 1920 թ.   3) 1921 թ.   4) 1922 թ.
2. Երբ է ՀԽՍՀ նախարարների խորհրդին առընթեր ներգաղթի կոմիտեն դադարեցրել իր գործունեությունը.
1) 1948 թ. սեպտեմբերին   3) 1949 թ. օգոստոսին
2) 1948 թ. դեկտեմբերին   4) 1949 թ. նոյեմբերին
3. Երբ են հայ քաղաքական երեք կուսակցությունները կազմել համազգային կենտրոնական մարմին.
1) 1947 թ.   2) 1965 թ.   3) 1967 թ.   4) 1974 թ.
4. Երբ է ընդունվել ՌԿ(Բ)Կ կենտկոմի քաղբյուրոյի որոշումը՝ Հայաստանում խորհրդային իշխանություն հաստատելու համար վճռական գործողությունների դիմելու մասին.
1) 1920 թ. հոկտեմբերի 14-ին   3) 1920 թ. հոկտեմբերի 28-ին
2) 1920 թ. հոկտեմբերի 20-ին   4) 1920 թ. հոկտեմբերի 4-ին
5. Ո՞ր թվականին էին շուրջ 40 հազար գյուղացիներ ՀՍԽՀ-ում շարունակում մնալ հողագուրկ.
1) 1930 թ.   2) 1927 թ.   3) 1929 թ.   4) 1926 թ.
6. Երբ սկսվեցին Հայաստանի արդյունաբերության կարևորագույն ճյուղերից մեկի՝ պղնձարդյունաբերության վերականգնման աշխատանքները.
1) 1926–1927 թթ.   3) 1923–1924 թթ.
2) 1924–1925 թթ.   4) 1928–1929 թթ.
7. Հայաստանի տնտեսությունը երբ հասավ նախապատերազմյան՝ 1913 թ. մակարդակին.
1) 1930 թ.   2) 1929 թ.   3) 1926 թ.   4) 1928 թ.
8. Երբ է կառուցվել Երևանի Ձերժինսկու անվան մեխանիկական գործարանը.
1) 1929 թ.   2) 1931 թ.   3) 1932 թ.   4) 1926 թ.

9. Երբ շահագործման հանձնվեց Երևանի արհեստական կաուչուկի գործարանը.

- 1) 1937 թ.   2) 1940 թ.   3) 1933 թ.   4) 1935 թ.

10. Ստալինը Երբ հրատարակեց «Մեծ բեկման տարին» հոդվածը.

- 1) 1929 թ.   2) 1930 թ.   3) 1932 թ.   4) 1933 թ.

11. Երբ է տեղի ունեցել ՀՅԴ, այսպես կոչված, ինքնավերացման համագումարը.

- 1) 1923 թ. հոկտեմբերին   3) 1924 թ. հոկտեմբերին
2) 1923 թ. նոյեմբերին   4) 1924 թ. նոյեմբերին

12. Երբ ձերբակալվեց մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի տնօրեն Ներսիկ Ստեփանյանը.

- 1) 1936 թ. մարտին   3) 1937 թ. մայիսին
2) 1937 թ. ապրիլին   4) 1936 թ. մայիսին

13. Երբ է ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմը որոշում ընդունել Էջմիածնի վանքը փակելու, կաթողիկոսությունը վերացնելու մասին.

- 1) 1938 թ. օգոստոսի 4-ին   3) 1938 թ. ապրիլին 4-ին
2) 1937 թ. սեպտեմբերի 8-ին   4) 1936 թ. սեպտեմբերի 6-ին

14. Երբ է սկսվել Հայրենական մեծ պատերազմը.

- 1) 1941 թ. հուլիսի 22-ին   3) 1939 թ. սեպտեմբերի 1-ին
2) 1941 թ. հունիսի 22-ին   4) 1941 թ. սեպտեմբերի 1-ին

15. Երբ է ԽՍՀՄ-ի և Գերմանիայի միջև կնքվել չհարձակման պայմանագիրը.

- 1) 1940 թ. հունիսի 22-ին   3) 1939 թ. օգոստոսի 23-ին
2) 1939 թ. սեպտեմբերի 1-ին   4) 1941 թ. հունիսի 22-ին

16. Երբ կազմացրվեց Հայկական 89-րդ հրաձգային Թամանյան դիվիզիան.

- 1) 1956 թ.   3) 1948 թ.
2) 1946 թ.   4) 1954 թ.

17. Հայրենիքի դավաճանության անհիմն մեղադրանքով Երբ ձերբակալվեց ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովը.

- 1) 1949 թ. սկզբին   3) 1947 թ. վերջին
2) 1945 թ. վերջին   4) 1948 թ. սկզբին

18. ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի քարտուղար Գրիգոր Հարությունյանի ընտրողների հետ հանդիպումը, որտեղ նա խոսեց «Թուրքիայի կողմից զավթված հայկական մարզերի» մասին, տեղի է ունեցել՝

- 1) 1947 թ. մարտի 12-ին   3) 1948 թ. ապրիլի 4-ին
2) 1946 թ. փետրվարի 1-ին   4) 1949 թ. հուլիսի 2-ին

19. Խորհրդային կառավարությունը Երբ պաշտոնապես հայտարարեց, որ ԽՍՀՄ-ը Թուրքիայից ոչ մի տարածքային պահանջ չունի.

1) 1953 թ. հունիսի 30-ին	3) 1953 թ. մայիսի 30-ին
2) 1954 թ. ապրիլի 18-ին	4) 1956 թ. հունվարի 4-ին

20. Երբ է ձերբակալվել ԽՍՀՄ ներքին գործերի նախարար Լ. Բերիան.

1) 1953 թ. հունիսի 26-ին	3) 1954 թ. հոկտեմբերի 3-ին
2) 1954 թ. հունիսի 26-ին	4) 1954 թ. սեպտեմբերի 5-ին

21. Երբ է Յակով Զարոբյանն ընտրվել ՀԿԿ կենտկոմի քարտուղար.

1) 1961 թ. մարտին	3) 1960 թ. մայիսին
2) 1961 թ. հոկտեմբերին	4) 1960 թ. դեկտեմբերին

22. Երբ է ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության կողմից ԼՂԻՄ-ում ստեղծվել հատուկ կառավարման կոմիտեն.

1) 1988 թ. դեկտեմբերի 12-ին	3) 1989 թ. մարտի 16-ին
2) 1989 թ. հունվարի 11-ին	4) 1990 թ. հունվարի 4-ին

23. Երբ է Բաքվում տեղի ունեցել հայ բնակչության կոտորածը և տեղահանությունը.

1) 1990 թ. հունվարի 13-20-ը	3) 1991 թ. հունվարի 13-20-ը
2) 1990 թ. փետրվարի 27-29-ը	4) 1990 թ. ապրիլի 5-12-ը

24. Երբ է հայտարարվել ԽՍՀՄ փլուզման և Անկախ Պետությունների Համագործակցության ստեղծման մասին.

1) 1991 թ. մարտի 18-ին	3) 1990 թ. դեկտեմբերի 8-ին
2) 1991 թ. դեկտեմբերի 8-ին	4) 1991 թ. օգոստոսի 19-ին

25. Երբ է ԼՂՀ Գերագույն խորհուրդը հաստատել պետական դրոշը.

1) 1993 թ. հունվարի 2-ին	3) 1992 թ. հունիսի 2-ին
2) 1993 թ. հունիսի 2-ին	4) 1992 թ. սեպտեմբերի 2-ին

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐ

---

1. Ո՞ւմ նախաձեռնությամբ է Փարիզում հրավիրվել Հայոց ազգային համագումարը.
  - 1) Սեպուհի
  - 2) Պողոս Նուբարի
  - 3) Անդրանիկի
  - 4) Դրոյի
2. Որքան էր ՀԿԵՄ-ի անդամների թիվը 1930 թ.
  - 1) 25 հազար
  - 2) 23 հազար
  - 3) 27 հազար
  - 4) 29 հազար
3. Ո՞րն էր Երկրորդ աշխարհամարտի ավարտական փուլում տարբեր երկրներում կազմակերպված ազգային խորհուրդների խնդիրը.
  - 1) բոլոր միջոցներով օժանդակել հայրենադարձության կազմակերպմանը
  - 2) բոլոր միջոցներով օժանդակել ֆաշիզմի դեմ պայքարող երկրների հաղթանակին
  - 3) բոլոր միջոցներով հասնել ֆաշիստական ճամբարներից հայ ռազմագերիների ազատագրմանը
  - 4) բոլոր միջոցներով խոչընդոտել Սփյուռքի գաղթաօջախներում ֆաշիստական վարչակարգի հաստատմանը
4. Ո՞վ էր Հայկական ազգային կոմիտեի ղեկավարը, որը հուշագիր ներկայացրեց ՄԱԿ-ի նիստին.
  - 1) Ա. Ահարոնյանը
  - 2) Պողոս Նուբար փաշան
  - 3) Ս. Վրացյանը
  - 4) Հ. Օհանջանյանը
5. Քանի՞ եկեղեցական թեմերի պատգամավորներ էին մասնակցում Հայկական համաշխարհային կոնգրեսին.
  - 1) 22
  - 2) 31
  - 3) 36
  - 4) 13
6. 1920-ական թթ. ո՞րն էր գիտական մտքի զարգացման հիմնական կենտրոնը Հայաստանում.
  - 1) գիտությունների ազգային ակադեմիան
  - 2) Մատենադարանը
  - 3) Երևանի պետական համալսարանը
  - 4) Գիտության և արվեստի ինստիտուտը
7. Ո՞ւմ ջանքերով վերականգնվեց Զվարթնոց տաճարի հատակագիծը.
  - 1) Ալեքսանդր Թամանյանի
  - 2) Մարկ Գրիգորյանի
  - 3) Թորոս Թորամանյանի
  - 4) Կարո Հալաբյանի

8. 1933 թ. դրությամբ քանի՞ ինքնուրույն գիտահետազոտական հիմնարկներ էին գործում հանրապետությունում.

- 1) 20   2) 30   3) 40   4) 50

9. Ո՞վ էր եռագույն հեռուստատեսության գյուտի հեղինակը.

- 1) Ստեփան Ղամբարյան   3) Հովհաննես Ադամյան
2) Հովսեփ Տեր-Աստվածատրյան   4) Հովհաննես Կարապետյան

10. Ո՞վ էր հայ գրականության մեջ պատմական անհատի և ժողովրդական զանգվածների փոխհարաբերությունների վերաբերյալ նոր ելակետ մշակողը.

- 1) Ակսել Բակունցը   3) Դերենիկ Դեմիրճյանը
2) Եղիշե Չարենցը   4) Ստեփան Զորյանը

11. Մինչ Հայրենական մեծ պատերազմը քանի՞ թատրոն էր գործում Հայաստանում.

- 1) 44   2) 46   3) 34   4) 36

12. Ո՞ր ֆիլմն է հայկական կինեմատոգրաֆի առաջնեկը.

- 1) «Նամուս»   3) «Գիքոր»
2) «Պեպո»   4) «Դավիթ Բեկ»

13. Նշվածներից ո՞րն է հայկական առաջին հնչյունային կինոնկարը.

- 1) «Նամուս»   3) «Պեպո»
2) «Պատվի համար»   4) «Գիքոր»

14. Ո՞ւմ անունով է հետազայում կոչվել Հայկինոն.

- 1) Վարդան Աճեմյանի   3) Լևոն Քալանթարյանի
2) Համո Բեկնազարյանի   4) Գաբրիել Սունդուկյանի

15. Ո՞վ էր գլխավորում 6 միլիարդ էլեկտրոն-վոլտ էներգիայով էլեկտրոնային արագացուցչի նախագծումն ու կառուցումը.

- 1) Վիկտոր Համբարձումյանը   3) Արմենակ Մնջոյանը
2) Արտեմ Ալիխանյանը   4) Լևոն Ռոտինյանը

16. Ո՞վ էր գլխավորում գիտությունների ակադեմիայի նուրբ օրգանական քիմիայի ինստիտուտը.

- 1) Արտեմ Ալիխանյանը   3) Լևոն Ռոտինյանը
2) Արմենակ Մնջոյանը   4) Ստեփան Ղամբարյանը

17. Գտնել սխալ պատասխանը:

Ինչ նպատակներ էին հետապնդում Հայաստանում 1960–1970–ական թվականների ստեղծված ընդհատակյա կազմակերպությունները.

- 1) ստեղծել անկախ Հայաստան
2) Արցախը վերամիավորել մայր Հայաստանին
3) բարեփոխել խորհրդային հասարակությունը
4) երկրում հաստատել ժողովրդավարություն

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴՐՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

1. Երբ է ՀՀ կառավարությունը ստորագրել և հռչակել այն փաստաթուղթը, որից մեջբերված է ստորև տրված հատվածը.

«Հայաստանի կառավարությունը, համաձայն բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ կամքի և ցանկության, հայտարարում է, որ այսօրվանից Հայաստանի բաժան–բաժան մասերը մշտնջենապես միացած են իբրև անկախ պետական միություն».

1) 1919 թ. ապրիլի 26–ին	3) 1919 թ. մայիսի 28–ին
2) 1919 թ. ապրիլի 28–ին	4) 1920 թ. մայիսի 28–ին

2. Ովքեր էին հետևյալ տեսակետի հեղինակները.

Նրանք հայ ժողովրդին կոչ էին անում «իրաժարվելու ոչ միայն Մեծ Հայաստանի ...այլև, հնարավոր է, նույնիսկ մշտապես հայկական անվանված հողապարածքների միավորման ավելի համեստ ցանկությունից: Հայաստանին... այլ ելք չի մնում, քան հաշտվել դրա հետ և համաշխարհային հեղափոխության շահերին զոհաբերել և՛ իր երբեմնի հողապարածքները, և՛ իր ժողովրդի այնպեղ մնացած հատվածները»:

1) երիտթուրքերը	3) քեմալականները
2) մուսավաթականները	4) բոլշևիկները

3. Ո՞ր իրադարձության հետ կապված է արտահայտվել հետևյալ տեսակետը.

Նրանք հայ ժողովրդին կոչ էին անում «իրաժարվելու ոչ միայն Մեծ Հայաստանի ...այլև, հնարավոր է, նույնիսկ մշտապես հայկական անվանված հողապարածքների միավորման ավելի համեստ ցանկությունից: Հայաստանին... այլ ելք չի մնում, քան հաշտվել դրա հետ և համաշխարհային հեղափոխության շահերին զոհաբերել և՛ իր երբեմնի հողապարածքները, և՛ իր ժողովրդի այնպեղ մնացած հատվածները»:

1) Լոնդոնի կոնֆերանսի
3) ԱԽԴԱՀ –ի ստեղծման
2) Բրեստ–Լիտովսկի պայմանագրի կնքման
4) ռուս–թուրքական երկրորդ կոնֆերանսի

4. Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

«Մենք չենք կարող երբևիցե իրաժարվել հողային պահանջներից, որոնք մեզ համար անհրաժեշտություն են, մեր կենսունակության և ապրելու կարելիության առաջին պայմանը»:

1) Անդրանիկը	3) Գ. Նժդեհը
2) Ա. Մուսավյանը	4) Ս. Կասյանը

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Տրված հասկացությունները համապատասխանեցնել իրենց բովանդակությանը.

1) Այլախոսություն	4) «Նոր եկեղեցի»
2) Ազգային օջախ	5) Հայոց ազգային բյուրո
3) «Հարսանիք լեռներում»	

ա. 1992 թ. մայիսի 4-ի որոշմամբ ծավալված գործողություն Շուշիի ազատագրման համար բ. պաշտոնական եկեղեցու դեմ խորհրդային իշխանությունների ստեղծած կազմակերպություն

գ. Խորհրդային իրականությունը փոփոխելու պայքարի ուղին ընտրած գաղափարական ուղղություն

դ. Հայկական պետության վերականգնման փոխարեն Թուրքիայի որևէ տարածքում հայերին հատկացվելիք բնակվելու շրջան

ե. Հայկական հարցի լուծման նպատակով 1912 թ. սեպտեմբերին Թիֆլիսում ստեղծված մարմին

զ. Արևմտահայերի առաջին համագումարում ստեղծված մարմին

1) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-ե, 5-զ	3) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-բ, 5-ե
2) 1-բ, 2-ա, 3-գ, 4-զ, 5-ե	4) 1-գ, 2-ե, 3-ա, 4-դ, 5-բ

2. Գտնել սխալ պատասխանը:

Ինչ էր Ստալինի անձի պաշտամունքը.

- 1) Ստալինի տեղի և դերի օբյեկտիվ արժևորումը
- 2) Ստալինի դերի խիստ գերագնահատում, երբ նրան էին վերագրվում ողջ ժողովրդի ջանքերով նվաճված հաջողությունները, ԽՍՀՄ առաջընթացը և հաղթանակները
- 3) խորհրդային հասարակության մեջ տեղ գտած խիստ բացասական երևույթ, որը հանգեցրեց հասարակության բարոյահոգեբանական մթնոլորտի խեղման
- 4) խորհրդային հասարակության մեջ տեղ գտած խիստ բացասական երևույթ, որը հանգեցրեց անօրինականությունների, անմեղ մարդկանց հալածանքների ու ոչնչացման

3. Գտնել ճիշտ պատասխանը.

ԽՍՀՄ-ն արդյունաբերացնել նշանակում էր՝

- 1) հաստատել կառավարման վարչաիրամայական եղանակ և կուսակցական ամենատիրություն
- 2) վերացնել մանր, անհատական գյուղացիական տնտեսությունները և ստեղծել կոլտնտեսություններ

- 3) ստեղծել արդյունաբերական ճյուղեր, կառուցել գործարաններ, ֆաբրիկաներ, երկաթուղիներ, հասնել նրան, որ ԽՍՀՄ-ի տնտեսության մեջ գերիշխող դառնար արդյունաբերությունը
- 4) երկրում վերացնել անգրագիտությունը

4. Ո՞րն է «ՕՄՕՆ» հասկացության բացատրությունը.

- 1) բանակի մասնագիտացված ջոկատայիններ
- 2) բանակի հատուկ նշանակության ջոկատներ
- 3) միլիցիայի հատուկ նշանակության ջոկատներ
- 4) զինված մասնավոր գրոհայիններ

5. Իրանական Ատրպատականի անունով առաջին անգամ պայմանականորեն «Ադրբեջան» կոչված պետությունը 1918 թ. մայիսի 27-ին ինչ անվանումով հայտարարվեց անկախ.

- 1) Արևելաադրբեջանական մուսուլմանական հանրապետություն
- 2) Հյուսիսային Ադրբեջան
- 3) Արևելակովկասյան մուսուլմանական հանրապետություն
- 4) Խորհրդային Ադրբեջան

6. Ինչ անվանում ստացավ Առանձին հայկական կորպուսի հիման վրա 1918 թ. սեպտեմբերին վերակազմավորված զորամիավորումը.

- 1) Հայկական կորպուս
- 2) Հայկական դիվիզիա
- 3) Հայկական առանձին հարվածային զորամաս
- 4) Հատուկ զույգ

7. ԱՄՆ-ում Հայաստանի Հանրապետության կարիքների համար դաշնակցության կազմակերպած միջոցառումը կոչվում էր.

- 1) Դրամահավաքի օր
- 2) Բանակի օր
- 3) Հայ օգնության օր
- 4) Հանգանակության օր

8. 1919 թ. մայիսի 28-ին Հայաստանի կառավարության կողմից ընդունված փաստաթուղթը կոչվում էր.

- 1) Հայաստանի անկախության հռչակագիր
- 2) Արևմտյան Հայաստանում գեներալ-կոմիսարության ստեղծման ակտ
- 3) ՀՀ-ում խորհրդարանական ընտրություններ անցկացնելու հրամանագիր
- 4) Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ

9. 1920 թ. մայիսին Հայաստանում ստեղծված վարչական չորս միավորները կոչվում էին՝

- 1) մարզ
- 2) շրջան
- 3) նահանգ
- 4) գավառ

10. Հայաստանի դաշնակից երկրները հայ-թուրքական սահմանի հարցը որոշելու համար դիմեցին ԱՄՆ-ի նախագահ Վուդրո Վիլսոնին որպես.

- 1) Անտանտի երկրների մեջ ամենաազդեցիկ պետության նախագահի
- 2) անկախ և անաչառ հաշտարարի
- 3) անկախ և անաչառ իրավարարի
- 4) Հայաստանի մանդատը ստանձնած տերության նախագահի

11. Ինչ կարգավիճակ (պաշտոն) ուներ Միհրան Տամատյանը 1920 թ. օգոստոսի 4-ին՝ Ադանայում Կիլիկիայի ինքնավարության հռչակման նախօրյակին.

- 1) Հայկական լեգեոնի հրամանատար
- 2) Հայ ազգային պատվիրակության Կիլիկիայի լիազոր ներկայացուցիչ
- 3) Հաճնի ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատար
- 4) Օսմանյան խորհրդարանի պատգամավոր

12. Փետրվարյան ապստամբությունից հետո Խորհրդային Հայաստանում կիրառված քաղաքականությունը կոչվում էր՝

- 1) ռազմական կոմունիզմ
- 2) արդյունաբերացում
- 3) կոլեկտիվացում
- 4) նեպ

13. Խորհրդային Հայաստանի սահմանադրությամբ եկեղեցին դառնում էր.

- 1) Նոր եկեղեցի
- 2) հավատացյալների մասնավոր համայնք
- 3) Ազատ եկեղեցական եղբայրություն
- 4) Ամենայն հայոց կաթողիկոսություն

14. Ընտրել այն շարքը, որը ներկայացնում է հակաֆաշիստական միության Մեծ եռյակը.

- 1) ԽՍՀՄ, Մեծ Բրիտանիա, Ռումինիա
- 2) ԱՄՆ, ԽՍՀՄ, Մեծ Բրիտանիա
- 3) ԽՍՀՄ, Գերմանիա, Մեծ Բրիտանիա
- 4) Մեծ Բրիտանիա, ԽՍՀՄ, Ավստրո-Հունգարիա

15. Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ 1992 թ. օգոստոսի 15-ին ԼՂՀ-ում ստեղծված մարմինը կոչվում էր՝

- 1) Պաշտպանության պետական կոմիտե
- 2) Ինքնապաշտպանության կոմիտե
- 3) ԼՂՀ պաշտպանության բանակ
- 4) Արցախի պաշտպանության պետական խորհուրդ

16. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) 1919 թ. սեպտեմբերին ստեղծված Հայաստանի միավորված բոլշևիկյան կազմակերպությունների կենտրոնական ղեկավար մարմինը հայտնի էր Հայաստանի կոմիտե անունով:
- 2) Մենշևիկներն ու բոլշևիկները սոցիալ-դեմոկրատական ուղղության ներկայացուցիչներ էին:
- 3) Հայաստանի Հանրապետությունում 1919 թվականից հայ որբերի խնամքով զբաղվող հաստատությունը կոչվում էր Մերձավոր Արևելքի օգնության ամերիկյան կոմիտե:
- 4) Հայաստանում 1919 թ. ստեղծված սկաուտական կազմակերպություններից մեկը կոչվում էր «Սպարտակ»:
- 5) Սոցիալ-դեմոկրատներին անվանում էին նաև էսէռներ:

17. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների այն շարքերը, որոնք վերաբերում են Հայաստանի Հանրապետությունում (1918–1920 թթ.) պետության կողմից թույլատրված սեփականության ձևերին.

- 1) պետական, կոոպերատիվ
- 2) ագարակներ, վակուֆային
- 3) մասնավոր, կոնցեսիա
- 4) կոնցեսիա, դաստակերտ
- 5) մասնավոր, խորհրդային

18. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Արցախահայության առաջին համագումարում երկրամասը կառավարելու համար ստեղծված մարմինը ստացավ Ղարաբաղի ազգային կառավարություն անվանումը:
- 2) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում տեղական ինքնակառավարման մարմինները կոչվել են զեմստվոներ:
- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում հայ որբերի խնամքն իրականացնող հաստատությունը կոչվում էր Արմենկոմ:
- 4) Իշխանության մարմինը, որին ենթակա էր Առաջին հանրապետությունում տեղական իշխանությունների ողջ համակարգը, ներքին գործերի նախարարությունն էր:
- 5) Փարիզի Խաղաղության խորհրդաժողովում հայկական համատեղ պահանջները ներկայացվել են «Տասի խորհուրդ» կոչվող մարմնին:

19. Ինչ անուններով էր հայտնի 1916 թ. հոկտեմբերի վերջին Լոնդոնում ձեռք բերված համաձայնությամբ՝ հիմնականում հայ կամավորականներից ստեղծված զորամիավորը.

- 1) Հայկական գումարտակ
- 2) Արևելյան լեգեոն
- 3) Հայկական հարվածային գունդ
- 4) Պաղեստինյան լեգեոն
- 5) Հայկական լեգեոն

20. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Ադանայում Կիլիկիայի ինքնավարության հռչակման նախօրյակին Միհրան Տամատյանը Հայ ազգային պատվիրակության Կիլիկիայի լիազոր ներկայացուցիչն էր:
- 2) Խորհրդային Ռուսաստանի Ժողկոմխորհի նախագահ Վ. Լենինին ուղղված 1920 թ. ապրիլի 26-ի նամակում Քեմալը Անտանտի տերություններին անվանել է «իմպերիալիստական Արևմուտք»:
- 3) Հայ-ռուսական պայմանագրի նախագիծը 1920 թ. նոյեմբերի 4-ին Բաքվում քննարկած մարմինը Ադրբեջանի ռազմահեղափոխական կոմիտեն էր:
- 4) Երևանում ստորագրված իշխանափոխության հայ-ռուսական համաձայնագրով Հայաստանը հայտարարվել է «Սոցիալիստական Խորհրդային անկախ Հանրապետություն»:
- 5) 1920 թ. դեկտեմբերի 10-ին Հայիեղկոմի հրապարակած հրամանը, որով երկրում ներդրվում էր նոր տնտեսական քաղաքականությունը, վերնագրված էր՝ «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին»:

21. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) ԽՍՀՄ-ում առաջնահերթ կարգով թեթև արդյունաբերական և սննդի ձեռնարկությունների ստեղծման քաղաքականությունը կոչվեց արդյունաբերացում:
- 2) 1920-ական թթ. երկրորդ կեսից ԽՍՀՄ-ում իրականացված քաղաքական կուրսը կոչվում է «ռազմական կոմունիզմ»:
- 3) Նէպի տարիներին իրենց աշխատանքի շնորհիվ կայուն գյուղացիական տնտեսություն ստեղծած խավը հայտնի էր կուլակ անվանումով:
- 4) 1920-ական թթ. ստեղծված գյուղացիական միացյալ տնտեսությունների ձևերից էին սովխոզները, արտելները, կոմունաները:
- 5) Գյուղացիության մեծամասնությունը կազմող միջակ գյուղացուն ունեզրկման, ընտանիքով գյուղից վտարման քաղաքականությունը կոչվեց կուլակաթափություն:

22. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Նէպի տարիներին իրենց աշխատանքի շնորհիվ կայուն գյուղացիական տնտեսություն ստեղծած խավը հայտնի էր կուլակ անվանումով:
- 2) 1923 թ. նոյեմբերին Երևանում գումարված այն համաժողովը, որտեղ հնչակյանները հանդես եկան իրենց վերացման մասին հայտարարությամբ, կոչվեց ինքնավերացման համագումար:
- 3) Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության շարքերում գոյություն ունեցող տրոցկիստական երկու խմբերն իրենց անվանում էին «Ուղղափառ մարքսիստներ» և «Տրոցկիստական միություն»:
- 4) 1930-ական թթ. կեսից ԽՍՀՄ-ում հաստատված համակարգը հայտնի է տոտալիտար անունով:
- 5) Այն կազմակերպությունը, որին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում օգտագործում էին խորհրդային իշխանությունները, կոչվում էր «Ազատ եկեղեցական եղբայրություն» կամ «Նոր եկեղեցի»:

23. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Խորհրդային Հայաստանում կազմավորված առաջին հայկական ազգային զորամիավորումը 76-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիան էր:
- 2) Համանուն թերակղզու ազատագրման համար 89-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիային շնորհվեց Թումանյան անունը:
- 3) 1925 թ. դեկտեմբերի 17-ի խորհրդա-թուրքական պայմանագիրը կրում էր «Ռուս-թուրքական սրտագին և անկեղծ բարեկամության» անվանումը:
- 4) Պայմանագրերի չեղյալ հայտարարելը կոչվում է դենոնսացիա:
- 5) 1953 թ. հուլիսի 2-ին ԽՄԿԿ կենտկոմի լիազումար նիստի քննարկած հարցը վերնագրված էր՝ «Ստալինի հակակուսակցական և հակապետական հանցավոր գործունեության մասին»:

24. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Խորհրդային իրականությունն առանց ուժային միջոցների, գաղափարական ճանապարհով փոփոխելու պայքարի ուղին ընտրած մարդկանց կոչում էին 1960-ական թթ. հայտնված նոր հասկացությամբ՝ այլախոհ:
- 2) Երևանում տեղի ունեցող հանրահավաքների վայր Թատերական հրապարակն այժմ կոչվում է Անկախության հրապարակ:
- 3) 1989 թ. դեկտեմբերի 1-ին Հայաստանի Գերագույն խորհրդի արտահերթ նստաշրջանում ընդունված որոշումը վերնագրված էր՝ «Հայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության վերամիավորման մասին»:
- 4) Ազգային միացյալ կուսակցության՝ 1973 թ. ձևավորված ղեկավար մարմինը՝ խորհուրդը, որդեգրեց մի ռազմավարություն, որը կոչվեց «Անկախություն՝ հանրաքվեի ճանապարհով»:
- 5) 1991 թ. գարնանը ԼՂԻՄ Մարտակերտի շրջանի Գետաշեն, Մարտունաշեն և Շահումյան բնակավայրերում խորհրդային բանակի հետ համագործակցությամբ ադրբեջանական իշխանությունների իրականացրած գործողությունը կոչվում էր «Կուլց»՝ «Օղակ»:

25. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Մինչև 1991 թ. նոյեմբերի կեսերը նոր ինքնիշխան պետությունների ղեկավարների քննարկած միութենական պայմանագրի նախագծի վերջնական տարբերակում նոր միությունը բնութագրվում էր որպես «համադաշնային ժողովրդական պետություն»:
- 2) 1947 թ. ապրիլի 30-ից մայիսի 4-ը Նյու Յորքում կայացած Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի նախաձեռնող կազմակերպությունը կոչվում էր Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհուրդ:
- 3) 1987 թ. հունիսի 18-ին 1915 թ. հայերի ցեղասպանությունը դատապարտած մարմինը կոչվում էր Եվրոպական միություն:
- 4) Էջմիածնում հիմնված մշակութային-պատմական ինստիտուտը 1925 թ. վերափոխվելուց հետո կոչվեց Գիտության և արվեստի ինստիտուտ:

- 5) 1988 թ. փետրվարի 20-ին ԼՂԻՄ մարզխորհրդի արտահերթ նստաշրջանի օրակարգում դրված հարցը վերնագրված էր՝ «Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի Գերագույն խորհրդի միջնորդությունը՝ երկրամասը Ադրբեջանական ԽՍՀ-ից հանելու և Հայկական ԽՍՀ-ի կազմի մեջ մտցնելու մասին»:
- 6) Խորհրդային Հայաստանում հայ գրողներին պարտադրված սկզբունքը կոչվում էր սոցիալիստական ռեալիզմ:

26. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայ-ռուսական պայմանագրի նախագիծը 1920 թ. նոյեմբերի 4-ին Բաքվում քննարկած մարմիններն էին ՌԿ(Բ)Կ կենտկոմի կովկասյան բյուրոն ու Ադրբեջանի կոմկուսի կենտկոմի քաղբյուրոն:
- 2) Այն մարմինը, որի անմիջական ցուցումով 1920 թ. դեկտեմբեր և 1921 թ. հունվար ամիսներին ավելի քան 1000 սպաներ ու զինծառայողներ հայկական բանակից հեռացվել և երկրից աքսորվել են, կոչվում էր Ադրբեջանի Ռազմահեղափոխական խորհուրդ:
- 3) Մենշևիկներն ու էսէռները սոցիալ-դեմոկրատական ուղղության ներկայացուցիչներ էին:
- 4) Փետրվարյան ապստամբության հաղթանակից հետո Երևանում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվեց Հայաստանի փրկության կոմիտե (ՀՓԿ):
- 5) 1920 թ. դեկտեմբերի 6-ին Հայաստանի Ռազմիեղկոմի նախագահ Ս. Կասյանի դեկրետով հիմնված մարմինը, որը պետք է նպաստեր երկրում խորհրդային կարգեր «ներդնելուն», կոչվեց Արտակարգ հանձնաժողով (Չեկա):
- 6) Արտաքին օգնության կազմակերպման նպատակով 1921 թ. սեպտեմբերին Երևանում Հովհաննես Թումանյանի նախագահությամբ ստեղծված կազմակերպությունը կոչվեց Հայրենիքի օգնության կոմիտե (ՀՕԿ):
- 7) Տաթևում հրավիրված համազանգեզուրյան 2-րդ համագումարում Ինքնավար Սյունիքը հռչակվեց «Լեռնահայաստան»:

27. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Բաքվում տեղակայված այն մարմինը, որի անմիջական ցուցումով 1920 թ. դեկտեմբեր և 1921 թ. հունվար ամիսներին ավելի քան 1000 սպաներ ու զինծառայողներ հայկական բանակից հեռացվել և երկրից աքսորվել են, կոչվում էր 11-րդ Կարմիր բանակի Հատուկ բաժին:
- 2) ՀՍԽՀ խորհուրդների առաջին համագումարում ընդունված հիմնական օրենքը Անդրդաշնության առաջին սահմանադրությունն էր:
- 3) Անդրդաշնություն ստեղծելու համար Թիֆլիսում հրավիրված խորհրդաժողովը Խորհրդային Հայաստանի, Վրաստանի և Ադրբեջանի կենտգործկոմների ներկայացուցիչների լիազոր կոնֆերանսն էր:
- 4) Բաքվում հրավիրված Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարում Անդրդաշնությունը վերափոխվեց Անդրկովկասի Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Դաշնային Միության:
- 5) 1921 թ. հունիսի 1-ին Ինքնավար Սյունիքը վերանվանվել է Հայաստանի Հանրապետություն:

28. Ընտրել այն տերմինները կամ հասկացությունները, որոնց կիրառումը կապված է խորհրդային Հայաստանի պատմության հետ.

- 1) Արտակարգ հանձնաժողով
- 2) Չեմստվային հանձնաժողով
- 3) Չանգեզուր-Ղարաբաղի մարզային խորհուրդ
- 4) Ազգային բյուրո
- 5) Ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդ

29. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում հայ որբերի խնամքն իրականացնող հաստատությունը կոչվում էր Ամերկոմ:
- 2) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում տեղական ինքնակառավարման մարմինները կոչվել են զեմլյաներ:
- 3) Չանգեզուրի հայկական ազգային խորհուրդը 1919 թ. սկզբին վերակազմվեց որպես Չանգեզուր-Ղարաբաղի մարզային խորհուրդ:
- 4) Հայաստանի միավորված ազգային կուսակցությունների կենտրոնական ղեկավար մարմինը հայտնի դարձավ Արմենկոմ անունով:
- 5) Արցախահայության առաջին համագումարում երկրամասը կառավարելու համար կազմված մարմինը կոչվում էր Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն:
- 6) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում ընդունված օրենքով ստեղծված արդարադատության մարմինը երդվյալ ատենակալների դատարանն էր:
- 7) Սոցիալիստ-հեղափոխականներին կարճ անվանում էին էսեռներ:
- 8) Առաջին հանրապետությունում տեղական իշխանությունների ողջ համակարգի անմիջական վերադաս մարմինը Հայաստանի կառավարությունն էր:

30. Ինչ հասարակական կազմակերպություններ էին գործում Հայաստանի առաջին հանրապետությունում.

- 1) Կարմիր խաչի
- 2) կարմիրբանակայինների
- 3) զինվորական պատգամավորների խորհուրդների
- 4) սկաուտների
- 5) Ազգերի լիգայի
- 6) դրամատերերի
- 7) դաշնակցական երիտասարդական միություն

31. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Մայիսյան ապստամբության ժամանակ բոլշևիկների ազդեցության տակ անցած զրահագնացքը կոչվում էր «Վարդան Մամիկոնյան»:
- 2) Ալեքսանդրապոլում բոլշևիկների ստեղծած ապստամբության ղեկավար մարմինը կոչվում էր Հայաստանի ռազմահեղափոխական կոմիտե (ՌՀԿ):
- 3) Համո Օհանջանյանի կառավարությանը փոխարինածը հայտնի է «բյուրո-կառավարություն» անունով:

- 4) Վրաց-հայկական կարճատև պատերազմից հետո Լոռին և Զավախքի հարավային մասը հայտարարվեցին «չեզոք գոտի»:
- 5) Սարգիս Կասյանի նախագահությամբ Բաքվում բոլշևիկների կազմավորած մարմինը, որը 1920 թ. նոյեմբերի 29-ին մտավ Հայաստան և երկիրը հռչակեց «խորհրդային սոցիալիստական հանրապետություն», կոչվում էր Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտե:
- 6) Թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ Լոռու չեզոք գոտում անգլիացի զեներալ-նահանգապետին հեռացնելուց հետո այդ երկրամասում հաստատված իշխանության մարմինը կոչվել է հայկական գեներալ-նահանգապետություն:
- 7) Բաքվում գտնվող հայկական զորամասերը լուծարելու մասին Բաթումի պայմանագրի կետերը չճանաչած և Ստեփան Շահումյանի գլխավորած ժողովրդական կոմիսարների իշխանության հետ ինքնապաշտպանություն կազմակերպած մարմինը Բաքվի Հայոց ազգային խորհուրդն էր:

32. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Այն կարգախոսը, որով Արևմտահայերի 2-րդ համագումարում ընտրված Արևմտահայ գործադիր մարմինը առաջնորդվեց, կոչվում էր «Մեկ երկիր, մեկ հայրենիք»:
- 2) Բրիտանական զինվորական ներկայացուցչության կողմից հայաստաց Խոսրով բեկ Սուլթանովին տրված պաշտոնն էր Ղարաբաղի և Զանգեզուրի ժամանակավոր գեներալ-նահանգապետ:
- 3) Անդրանիկ Օզանյանի կողմից Զանգեզուրը հռչակվել է որպես Ինքնավար Սյունիք:
- 4) Արևմտահայերի 2-րդ համագումարում ընտրված մարմինը կոչվեց Արևմտահայ գործադիր մարմին:
- 5) Որպես Զանգեզուր-Ղարաբաղի մարզային խորհրդի ներկայացուցիչ Գորիս ժամանած կապիտան Արսեն Շահմազյանի ստանձնած պաշտոնն էր գեներալ-կոմիսար:
- 6) Անգլիացի գեներալ Թոմսոնի զբաղեցրած պաշտոնն էր Գանձակի գեներալ-նահանգապետ:
- 7) Բոլշևիկներից Գորիսն ազատագրելուց հետո երկրամասը կառավարելու համար Գարեգին Նժդեհի անմիջական ղեկավարությամբ ստեղծված մարմինը կոչվեց Զանգեզուրի գյուղացիական ժամանակավոր խորհուրդ:

33. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Փարիզում Պողոս Նուբարի նախաձեռնությամբ հրավիրված համահայկական համաժողովը հայտնի է Հայոց ազգային խորհուրդ անունով:
- 2) Փարիզի խաղաղության վեհաժողովին մեկնած և արևմտահայերի շահերը ներկայացնող պատվիրակությունը կրում էր Հայոց ազգային պատվիրակություն անվանումը:
- 3) Արևմտահայերի 2-րդ համագումարի ընտրած Արևմտահայ գործադիր մարմին՝ Հայաստանի կառավարությանը հասցեագրած դիմումում Առաջին հանրապետությունն անվանված է «Արարատյան Հանրապետություն»:
- 4) Փարիզում Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի և Ճապոնիայի ղեկավարների նիստը Հայաստանի կառավարությանը ճանաչեց փաստացի՝ այսինքն՝ դե յուրե:

- 5) Այն կարգախոսը, որով Արևմտահայերի 2-րդ համագումարում ընտրված Արևմտահայ գործադիր մարմինը առաջնորդվեց, կոչվում էր «Մեկ ազգ, մեկ հայրենիք»:
- 6) Իտալիայի Սան Ռեմո քաղաքում Թուրքիայի հետ հաշտության պայմանագրի նախագիծը մշակած մարմինը տերությունների Գերագույն խորհրդի կոմիտեն էր:
- 7) Մարաշում Սարգիս Ճեպեճյանի ղեկավարությամբ քեմալականների դեմ հայերի պաշտպանական մարտերը գլխավորող մարմինը կոչվում էր ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհուրդ:
- 8) Մոսկվայում կնքված խորհրդա-քեմալական հակահայկական փաստաթուղթը կրում էր «Ռուս-թուրքական անկեղծ բարեկամության և սրտագին եղբայրության» պայմանագիր անվանումը:

34. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Փարիզում Պողոս Նուբարի նախաձեռնությամբ հրավիրված ժողովը հայտնի է «Հայոց ազգային համագումար» անունով:
- 2) Բեհաեդդին Շաքիրի նախագահությամբ 1914 թ. հոկտեմբերին հրավիրված գաղտնի խորհրդակցությունում կազմավորված հատուկ մարմինը կոչվել է Երեքի գործադիր կոմիտե:
- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում ստեղծված գիտակրթական հաստատություններից էին սկաուտական կազմակերպությունները:
- 4) Անգլիացի գեներալ Թոմսոնի զբաղեցրած պաշտոնն էր Բաքվի գեներալ-նահանգապետ:
- 5) Հայաստանի կառավարության կողմից 1919 թ. մայիսի 28-ին ընդունված փաստաթուղթը կոչվում էր «Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ»:
- 6) Երևան ժամանած Բորիս Լեգրանը Ռուսաստանի դեսպանն էր Հայաստանում:
- 7) Հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին նախաստորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ համաձայնագիր»:

35. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Թուրքիայում ծավալվող քեմալական շարժման նպատակները պաշտոնական ձևակերպումներ ստացան «Թուրքիայի հանրապետության ազգային միություն» կոչվող փաստաթղթում:
- 2) Իտալիայի Սան Ռեմո քաղաքում Թուրքիայի հետ հաշտության պայմանագրի նախագիծը մշակած մարմինը տերությունների Գերագույն խորհրդի խորհրդա-ժողովն էր:
- 3) Թալեաթի նախագահությամբ 1914 թ. հոկտեմբերին հրավիրված գաղտնի խորհրդակցությունում կազմավորված հատուկ մարմինը կոչվել է Երեքի գործադիր կոմիտե:
- 4) Խորհրդային Ռուսաստանի Ժողկոմխորհի նախագահ Վ. Լենինին ուղղված Քեմալի նամակում Արևմուտքի տերություններն ու Հայաստանն անվանվում են «ժողովրդավարական երկրներ»:
- 5) Փարիզում Պողոս Նուբարի նախաձեռնությամբ հրավիրված ժողովը Հայոց ազգային համագումարն էր:

- 6) Կոմիտերնի գործադիր կոմիտեի նախաձեռնությամբ Բաքվում կայացած խորհրդաժողովը Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարն էր:
- 7) Մարաշում Պետրոս Սարաճյանի նախագահությամբ քեմալականների դեմ հայերի պաշտպանական մարտերը գլխավորող մարմինը կոչվում էր ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհուրդ:

36. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Փարիզում Մեծ Բրիտանիայի, ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի և Ճապոնիայի ղեկավարների նիստը Հայաստանի կառավարությանը ճանաչեց դեֆակտո՝ այսինքն՝ փաստացի:
- 2) Իտալիայի Սան Ռեմո քաղաքում տերությունների Գերագույն խորհրդի խորհրդաժողովում ընդունված փաստաթուղթը վերնագրված էր՝ «Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ»:
- 3) Առաջին աշխարհամարտի ավարտից հետո դաշնակից երկրները (մեծ տերություններ) մտադրվել էին Կիլիկիայում հայերի համար ստեղծել «հայկական ազգային օջախ»:
- 4) «Թուրքական ազգային ուխտ» կոչվող փաստաթղթով Արևմտյան Հայաստանը և Կիլիկիան, Կարսը, Արդահանը և Բաթումը հռչակվում էին «բուն հայկական տարածքներ»:
- 5) Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտեի հետ 1920 թ. նոյեմբերի 29-ին Հայաստան մտած և 11-րդ կարմիր բանակի շարքերից առանձնացված զորամասը կոչվում էր «Հայկական գունդ»:
- 6) 1920 թ. ամռանը նախաստորագրված խորհրդա-քեմալական փաստաթուղթը կրում էր «Սրտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագիր անվանումը:
- 7) Երևանում ստորագրված հայ-ռուսական համաձայնագրով Հայաստանը հայտարարվել է «խորհրդային Սոցիալիստական հանրապետություն»:

37. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Սիմոն Վրացյանի գլխավորած ՀՀ վերջին կառավարության անդամների մի մասը համարվում էին «բոլշևիկյան կողմնորոշման ջատագույններ»:
- 2) Արցախը Հայաստանի առաջին հանրապետության անբաժանելի մաս հռչակված մարմինը Արցախահայության 9-րդ համագումարն էր:
- 3) Դրոյի և ՌԱԴԽՀ կոմիսար Օ. Սիլինի 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ին ստորագրած հրամանը կրում էր «Հայաստանը դաշնային խորհրդային հանրապետության մաս հայտարարելու մասին» վերնագիրը:
- 4) «Թուրքական ազգային ուխտ» կոչվող փաստաթղթով Արևմտյան Հայաստանը, Կիլիկիան, Կարսը և Արդահանը հռչակվում էին «բուն հայկական տարածքներ»:
- 5) Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո երկրում ձևավորված գործադիր իշխանության նոր մարմինները կոչվում էին ժողովրդական կոմիսարիատներ:
- 6) Հայաստանի Ռազմահեղկոմի նախագահ Ս. Կասյանի 1920 թ. դեկտեմբերի 6-ի դեկրետով հիմնված մարմինը, որը պետք է նպաստեր երկրում խորհրդային կարգեր «ներդնելուն», կոչվեց Արտակարգ հանձնաժողով:

7) Հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին ստորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ արձանագրություն»:

38. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Արտաքին օգնության կազմակերպման նպատակով 1921 թ. սեպտեմբերին Երևանում Հովհաննես Թումանյանի նախագահությամբ ստեղծված կազմակերպությունը կոչվեց Հայրենիքի օգնության կոմիտե (ՀՕԿ):
- 2) Մենշևիկներն ու բոլշևիկները սոցիալ-դեմոկրատական ուղղության ներկայացուցիչներ էին:
- 3) Փետրվարյան ապստամբության հաղթանակից հետո Երևանում ստեղծված իշխանության մարմինը կոչվեց Հայաստանի փրկության կոմիտե (ՀՓԿ):
- 4) 1920 թ. դեկտեմբերի 6-ին Հայաստանի Ռազմիեղկոմի նախագահ Ս. Կապանի ղեկերեսով հիմնված մարմինը, որը պետք է նպաստեր երկրում խորհրդային կարգեր «ներդնելուն», կոչվեց Արտակարգ հանձնաժողով (Չեկա):
- 5) Այն մարմինը, որի անմիջական ցուցումով 1920 թ. դեկտեմբեր և 1921 թ. հունվար ամիսներին ավելի քան 1000 սպաներ ու զինծառայողներ հայկական բանակից հեռացվել և երկրից աքսորվել են, կոչվում էր Ադրբեջանի Ռազմահեղափոխական խորհուրդ:
- 6) Տաթևում հրավիրված համազանգեզուրյան 1-ին համագումարում Զանգեզուրը հռչակվեց «Ինքնավար Սյունիք»:
- 7) Հայ-ռուսական պայմանագրի նախագիծը 1920 թ. նոյեմբերի 4-ին Բաքվում քննարկած մարմիններն էին ՌԿ(Բ)Կ կենտկոմի կովկասյան բյուրոն և Ադրբեջանի կոմկուսի կենտկոմի քաղբյուրոն:

39. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. 1921 թ. հունիսի 1-ին Ինքնավար Սյունիքը վերանվանվել է Հայաստանի Հանրապետություն:
- բ. Անդրդաշնություն ստեղծելու համար Թիֆլիսում հրավիրված խորհրդաժողովը Խորհրդային Հայաստանի, Վրաստանի և Ադրբեջանի կենտգործկոմների ներկայացուցիչների լիազոր կոնֆերանսն էր:
- գ. ՀՄԽԽ խորհուրդների առաջին համագումարում ընդունված հիմնական օրենքը Անդրդաշնության առաջին սահմանադրությունն էր:
- դ. Բաքվում հրավիրված Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարում Անդրդաշնությունը վերափոխվեց Անդրկովկասի Խորհրդային Դաշնային Սոցիալիստական Հանրապետության:
- ե. Բաքվում տեղակայված այն մարմինը, որի անմիջական ցուցումով 1920 թ. դեկտեմբեր և 1921 թ. հունվար ամիսներին ավելի քան 1000 սպաներ ու զինծառայողներ հայկական բանակից հեռացվել և երկրից աքսորվել են, կոչվում էր Ադրբեջանի Կարմիր բանակի խորհուրդ:

- 1) ա, դ,   2) բ, գ   3) գ, ե   4) բ, դ

40. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում տեղական ինքնակառավարման մարմինները կոչվել են զեմլյաներ:
- 2) Շուշիում կայացած արցախահայության առաջին համագումարում երկրամասը կառավարելու համար կազմված մարմինը կոչվում էր Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն:
- 3) Զանգեզուրի հայկական ազգային խորհուրդը 1919 թ. սկզբին վերակազմվեց որպես Զանգեզուր-Ղարաբաղի մարզային խորհուրդ:
- 4) Հայաստանի միավորված ազգային կուսակցությունների կենտրոնական ղեկավար մարմինը հայտնի դարձավ Ամերկոմ անունով:
- 5) Առաջին հանրապետությունում տեղական իշխանությունների ողջ համակարգի անմիջական վերադաս մարմինը Հայաստանի կառավարությունն էր:
- 6) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում հայ որբերի խնամքն իրականացնող հաստատությունը կոչվում էր Արմենկոմ:
- 7) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում ընդունված օրենքով ստեղծված արդարադատության մարմինը երկվյալ ատենակալների դատարանն էր:
- 8) Սոցիալ-դեմոկրատներին կարճ անվանում էին էսէռներ:

41. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Բաքվում գտնվող հայկական զորամասերը լուծարելու մասին Բաթումի պայմանագրի կետերը չճանաչած և Ստեփան Շահումյանի գլխավորած ժողովրդական կոմիսարների իշխանության հետ ինքնապաշտպանություն կազմակերպած մարմինը Բաքվի Հայոց ազգային խորհուրդն էր:
- 2) Վրաց-հայկական կարճատև պատերազմից հետո Լոռին և Զավախքի հարավային մասը հայտարարվեցին «չեզոք գոտի»:
- 3) Ալեքսանդրապոլում բոլշևիկների ստեղծած ապստամբության ղեկավար մարմինը կոչվում էր Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտե (ՌՀԿ):
- 4) Ա. Խատիսյանի կառավարությանը փոխարինածը հայտնի է «բյուրո-կառավարություն» անունով:
- 5) Թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ Լոռու չեզոք գոտում անգլիացի գեներալ-նահանգապետին հեռացնելուց հետո այդ երկրամասում հաստատված իշխանության մարմինը կոչվել է հայկական գեներալ-նահանգապետություն:
- 6) Մայիսյան ապստամբության ժամանակ բոլշևիկների ազդեցության տակ անցած զրահագնացքը կոչվում էր «Վարդան Մամիկոնյան»:
- 7) Սարգիս Կասյանի նախագահությամբ Բաքվում բոլշևիկների կազմավորած մարմինը, որը 1920 թ. նոյեմբերի 29-ին մտավ Հայաստան և երկիրը հռչակեց «խորհրդային սոցիալիստական հանրապետություն», կոչվում էր Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտե:

42. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Փարիզի խաղաղության վեհաժողովին մեկնած և արևմտահայերի շահերը ներկայացնող պատվիրակությունը կրում էր «Հայոց ազգային պատվիրակություն» անվանումը:
- բ. Արևմտահայերի 2-րդ համագումարի ընտրած Արևմտահայ գործադիր մարմնի՝ Հայաստանի կառավարությանը հասցեագրած դիմումում Առաջին հանրապետությունն անվանված է «Արարատյան Հանրապետություն»:
- գ. Փարիզում Պողոս Նուբարի նախաձեռնությամբ հրավիրված համահայկական համաժողովը հայտնի է «Հայոց ազգային խորհուրդ» անունով:
- դ. Մարաշում Սարգիս Ճեպեճյանի ղեկավարությամբ քեմալականների դեմ հայերի պաշտպանական մարտերը գլխավորող մարմինը կոչվում էր ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհուրդ:
- ե. Հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին նախաստորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն»:
- զ. Մոսկվայում ստորագրված խորհրդա-քեմալական հակահայկական փաստաթուղթը կրում էր «Ռուս-թուրքական անկեղծ բարեկամության և սրտագին եղբայրության» պայմանագիր անվանումը:

- 1) ա, դ, զ   2) գ, դ, զ   3) բ, գ, ե   4) ա, բ, ե

43. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Կոմիտերնի բարձրագույն խորհրդի նախաձեռնությամբ Մոսկվայում կայացած խորհրդաժողովը Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարն էր:
- բ. Թուրքիայում ծավալվող քեմալական շարժման նպատակները պաշտոնական ձևակերպումներ ստացան «Թուրքիայի հանրապետության ազգային միություն» կոչվող փաստաթղթում:
- գ. Իտալիայի Սան Ռեմո քաղաքում Թուրքիայի հետ հաշտության պայմանագրի նախագիծը մշակած մարմինը տերությունների Գերագույն խորհրդի խորհրդաժողովն էր:
- դ. Թալեաթի նախագահությամբ 1914 թ. հոկտեմբերին հրավիրված գաղտնի խորհրդակցությունում կազմավորված հատուկ մարմինը կոչվել է Երեքի գործադիր կոմիտե:
- ե. Փարիզում Պողոս Նուբարի նախաձեռնությամբ հրավիրված ժողովը Հայոց ազգային համագումարն էր:
- զ. Հաճնում Պետրոս Սարաճյանի նախագահությամբ քեմալականների դեմ հայերի պաշտպանական մարտերը գլխավորող մարմինը կոչվում էր ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհուրդ:
- է. Խորհրդային Ռուսաստանի ժողկոմխորհի նախագահ Վ. Լենինին ուղղված Քեմալի նամակում Արևմուտքի տերություններն ու Հայաստանն անվանվում են «ժողովրդավարական երկրներ»:

- 1) գ, դ, ե, զ   2) ա, գ, ե, է   3) դ, գ, է   4) ա, բ, դ

44. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. «Թուրքական ազգային ուխտ» կոչվող փաստաթղթով Արևմտյան Հայաստանը և Կիլիկիան, Կարսը, Արդահանը և Բաթումը հռչակվում էին «բուն թուրքական տարածքներ»:
- բ. Արցախը Հայաստանի առաջին հանրապետության անբաժանելի մաս հռչակած մարմինը Արցախահայության 9-րդ համագումարն էր:
- գ. Հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին նախատորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն»:
- դ. Դրոյի և ՌՍԴԽՀ կոմիսար Օ. Սիլինի 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ին ստորագրած հրամանը կրում էր «Հայաստանը դաշնային խորհրդային հանրապետության մաս հայտարարելու մասին» վերնագիրը:
- ե. Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո երկրում ստեղծված գործադիր իշխանության նոր մարմինները կոչվում էին խորհուրդներ:
- զ. Հայաստանի Ռազմիեղկոմի նախագահ Ս. Կասյանի 1920 թ. դեկտեմբերի 16-ի ղեկերետով հիմնված մարմինը, որը պետք է նպաստեր երկրում խորհրդային կարգեր «ներդնելուն», կոչվեց ներքին գործերի ժողկոմատ:
- է. Սիմոն Վրացյանի գլխավորած ՀՀ վերջին կառավարության անդամների մի մասը համարվում էր «ռուսական կողմնորոշման ջատագով»:

- 1) բ, գ, է   2) ա, բ, է   3) դ, գ, է   4) դ, ե, գ

45. Ընտրել այն տերմիններն ու հասկացությունները, որոնք բնորոշ չեն եղել Նոր տնտեսական քաղաքականությանը.

- 1) պարենմասնատրում
- 2) հացահատիկի և այլ մթերքների բռնագրավումներ
- 3) պարենհարկ
- 4) վարձու աշխատանք
- 5) շուկայական հարաբերություններ
- 6) ազատ առևտուր
- 7) գյուղատնտեսության կոլեկտիվացում

46. Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Միակուսակցական համակարգի հաստատումը և եկեղեցու նկատմամբ անհանդուրժողական քաղաքականությունը խորհրդային ամբողջատիրական համակարգին բնորոշ գծերից են:
- 2) Խորհրդային Հայաստանի գործադիր իշխանության բարձրագույն մարմինը կոչվում էր ՀՍԽՀ Կենտրոնական գործադիր կոմիտե (Կենտգործկոմ):
- 3) ԽՍՀՄ կառավարության կողմից 1936 թ. Հայաստան ուղարկված ստուգող հանձնաժողովը Հայաստանի ղեկավարության մոտեցումները գնահատեց որպես տեղայնական, այսինքն՝ ազգայնամոլական:

- 4) Այն կազմակերպությունը, որին խորհրդային իշխանություններն օգտագործում էին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում, կոչվում էր «Ազատ եղբայրության եկեղեցի» կամ «Նորացված եկեղեցի»:
- 5) Ի. Ստալինի մշակած «ՌՍԴԽՀ և անկախ հանրապետությունների փոխհարաբերությունների մասին բանաձևի նախագիծը» ստացավ «ինքնավարացման ծրագիր» անվանումը:
- 6) ՀՍԽՀ-ում ամենազանգվածային կազմակերպություններն էին Հայաստանի կոմունիստական երիտասարդական միությունը, արհեստակցական միությունները և պիոներական կոմունիստական կազմակերպությունը:
- 7) ՀՍԽՀ օրենսդիր իշխանության բարձրագույն մարմինը, որ գործում էր խորհուրդների համագումարների միջև ընկած ժամանակաշրջանում, կոչվում էր Ժողովախորհ:
- 8) Չանգվածային ձերբակալությունների և հանիրավի բռնությունների ենթարկված քաղաքացիներին անվանում էին «ժողովրդի թշնամիներ»:

47. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Յակով Զարոբյանի նախաձեռնությամբ ԽՍԿԿ կենտկոմ՝ ՀԿԿ կենտկոմի ուղարկած ծավալուն նամակը վերնագրված էր՝ «1915 թ. հայերի զանգվածային բնաջնջման 50-ամյակի հետ կապված միջոցառումների մասին»:
- 2) Խորհրդային իրականությունն առանց ուժային միջոցների, գաղափարական ճանապարհով փոփոխելու պայքարի ուղին ընտրած մարդկանց կոչում էին իրավապաշտպաններ:
- 3) 1960–1970-ական թթ. Հայաստանում ձևավորված գաղտնի կազմակերպություններից «Հայկական երիտասարդական միություն»-ը հայտնի էր «Յոթ հայրենասերներ» անունով:
- 4) Օրենսդիր բարձրագույն մարմինը, որը 1988 թ. հունիսի 15-ին քննարկեց ԼՂԻՄ մարզխորհրդի փետրվարի 20-ի որոշումը, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովն էր:
- 5) 1989 թ. օգոստոսի 16-ին Ստեփանակերտի պետական թատրոնի շենքում տեղի ունեցած Լեոնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարում 80 հոգուց ընտրված մարմինը կոչվում էր Ազգային խորհուրդ:
- 6) 1956 թ. փետրվարի 14-ին Մոսկվայում բացված ԽՍԿԿ XX համագումարում Ն. Խրուշչովի զեկուցումը վերնագրված էր՝ «Անհատի պաշտամունքի և նրա հետևանքների մասին»:
- 7) Հայաստանի Գերագույն խորհրդի 1990 թ. օգոստոսին ընդունված փաստաթուղթը կոչվում էր «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին»:
- 8) Հայաստանում 1966 թ. ապրիլի 24-ին ստեղծված նոր գաղտնի կազմակերպությունը կոչվում էր «Անկախ միացյալ կուսակցություն»:

48. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Այն մարդիկ, ովքեր խորհրդային իշխանությունից պահանջում էին պահպանել օրենքները և ԽՍՀՄ Սահմանադրությունը, պայքարում մարդու իրավունքների պաշտպանության համար, կոչվում էին այլախոհներ:
- 2) 1989 թ. հունվարի 11-ին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության կողմից ԼՂԻՄ-ում ստեղծած կառավարման մարմինը կոչվում էր Հատուկ կառավարման կոմիտե:
- 3) 1989 թ. օգոստոսի 16-ին Ստեփանակերտի պետական թատրոնի շենքում տեղի ունեցած Լեռնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարում 80 հոգուց ընտրված մարմինը կոչվում էր Ազգային ժողով:
- 4) Նոր Սահմանադրության նախագծի մշակման նպատակով 1990 թ. նոյեմբերի 15-ին ստեղծված մարմինը ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովն էր:
- 5) «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» փաստաթղթով Հայաստանի բարձրագույն օրենսդիր մարմինը՝ Գերագույն խորհուրդը, վերանվանվում էր Ազգային խորհուրդ:
- 6) 1989 թ. նոյեմբերի 4-ին բացված համագումարում ընդունվեց ՀՀԾ՝ Հայ հեղափոխական շարժում կազմակերպության ծրագիրն ու կանոնադրությունը:
- 7) 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ին Ստեփանակերտում տեղի ունեցած Լեռնային Ղարաբաղի պատգամավորների մարզային և Շահումյանի շրջանային խորհուրդների համատեղ նստաշրջանում ընդունված որոշումը վերնագրված էր՝ «Հռչակագիր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հռչակման մասին»:
- 8) Մ. Գորբաչովի առաջարկությամբ 1991 թ. դեկտեմբերի 8-ին Բելոռուսիայի Բելովեժյան անտառում ԽՍՀՄ վերացումից հետո ստեղծվելիք նոր միությունը պետք է կոչվեր ԱՊՀ՝ Անկախ Պետությունների Համագործակցություն:

49. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) 1945 թ. ապրիլին Սան Ֆրանցիսկոյում գումարվող Միավորված ազգերի կազմակերպության անդրանիկ կոնֆերանսին Հայկական հարցի լուծման խնդրանքով հուշագրեր ներկայացրած կազմակերպություններն էին Հայկական ազգային կոմիտեն և Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհուրդը:
- 2) Երկրորդ աշխարհամարտից հետո սփյուռքահայության ներգաղթը Հայաստան կազմակերպելու համար հանրապետության կառավարությանն առընթեր կազմակերպված մարմինը կոչվում էր Արտասահմանից ներգաղթող հայերի ընդունման կոմիտե:
- 3) Քարվաճառի ազատագրման գործողությունը ստացավ «Հարսանիք լեռներում» անվանումը:
- 4) ԱՄՆ-ում դաշնակցության ստեղծած Հայկական ազգային կոմիտեն նաև կոչվում է Հայ դատի հանձնախումբ:

- 5) 1922 թ. կազմավորված «Երեքի» խմբակի հրապարակած փաստաթուղթը կոչվում էր «Երեքի դեկրետ»:
- 6) ՀԲԸՄ նշանակում է Հայկական բարեկամական ընկերակցությունների միություն:
- 7) 1920–ական թթ. Հայաստանում գրական շարժման մեջ ծավալված ուղղությունը հայտնի է պրոլետկուլտ անունով:

50. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Հայ ազգաբնակչության շահերը պաշտպանելու և ազգային հիմնախնդիրներին հետամուտ լինելու նպատակով ԱՄՆ–ում Հայ հեղափոխական դաշնակցության կողմից ստեղծված կազմակերպությունը կոչվում է Հայկական ազգային կոմիտե կամ Հայ դատի հանձնախումբ:
- բ. «Այլախո» հասկացությունը խորհրդային երկրում ի հայտ եկավ 1960–ական թթ. և բնութագրում էր մարդկանց, ովքեր գաղափարական պայքար էին մղում խորհրդային իշխանության և մարքս–լենինյան գաղափարախոսության դեմ:
- գ. Խորհրդային երկրում կիրառված քաղաքական կուրսը, որի շնորհիվ երկրի համախառն արտադրանքի մեջ արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը պետք է գերազանցեր գյուղատնտեսական արտադրանքի ծավալը, հայտնի է «ազատականացում» անունով:
- դ. Այն կազմակերպությունը, որին խորհրդային իշխանություններն օգտագործում էին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում, կոչվում էր «Ազատ եղբայրության եկեղեցի»:
- ե. Շուշիում կայացած արցախահայության առաջին համագումարում երկրամասը կառավարելու համար կազմված մարմինը կոչվում էր Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն:
- զ. Զանգվածային ձերբակալությունների և հանիրավի բռնությունների ենթարկված քաղաքացիներին անվանում էին «ժողովրդի թշնամիներ»:
- է. Ի. Ստալինի մշակած «ՌՍԴԻՄՀ և անկախ հանրապետությունների փոխհարաբերությունների մասին բանաձևի նախագիծը» ստացավ «ինքնավարացման ծրագիր» անվանումը:
- ը. Հայաստանում 1966 թ. ապրիլի 24–ին ստեղծված նոր գաղտնի կազմակերպությունը կոչվում էր «Անկախ միացյալ կուսակցություն»:

- 1) գ, դ, ը   2) ե, գ, է   3) բ, գ, ը   4) ա, բ, ե

51. Թվարկվածներից որո՞նք չեն բնորոշում նէպը.

- ա. դրամական աշխատավարձի կիրառումը
- բ. ազատ առևտրի վերականգնումը
- գ. քաղաքի և գյուղի միջև ապրանքադրամական հարաբերությունների աշխուժացումը
- դ. պարենհարկի փոխարեն պարենմասնատրման կիրառումը

- ե. հարկի չափի որոշվելը մինչև ցանքսը և տարվա ընթացքում այն երկու անգամ փոփոխելը
- զ. գյուղատնտեսական մթերքների բռնագրավումների դադարեցումը
- է. մանր և միջին բոլոր ձեռնարկությունների պետականացումը

- 1) դ, ե, է   2) բ, գ, ե   3) ա, բ, գ   4) դ, գ, է

52. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Խորհրդային Հայաստանին և նրա սովյալ բնակչությանը արտաքին օգնության կազմակերպման գործում նշանակալից դեր կատարած, 1921 թ. սեպտեմբերին Երևանում հիմնված մարմինը կոչվում էր Հայ օգնության ֆոնդ:
- բ. ԽՍՀՄ-ն արդյունաբերացնել նշանակում էր ստեղծել արդյունաբերական ճյուղեր, կառուցել գործարաններ, ֆաբրիկաներ, երկաթուղիներ, հասնել նրան, որ ԽՍՀՄ-ի տնտեսության մեջ իշխող դառնար արդյունաբերությունը:
- գ. 1919 թ. սեպտեմբերին ստեղծված Հայաստանի միավորված բոլշևիկյան կազմակերպությունների կենտրոնական ղեկավար մարմինը հայտնի էր «Հայաստանի կոմիտե» անունով:
- զ. Մենշևիկներն ու բոլշևիկները սոցիալ-դեմոկրատական ուղղության ներկայացուցիչներ էին:
- դ. Հայաստանի առաջին հանրապետությունում տեղական ինքնակառավարման մարմինները կոչվել են զեմստվոներ:
- ե. Հայաստանի առաջին հանրապետությունում հայ որբերի մեծ մասի խնամքն իրականացնող հաստատությունը կոչվում էր Ամերկում:
- զ. «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» փաստաթղթով Հայաստանի բարձրագույն օրենսդիր մարմինը՝ Գերագույն խորհուրդը, վերանվանվում էր Ազգային ժողով:
- է. Երկրորդ աշխարհամարտից հետո սփյուռքահայության ներգաղթը Հայաստան կազմակերպելու համար հանրապետության կառավարությանն առընթեր կազմակերպված մարմինը կոչվում էր Արտասահմանից ներգաղթող հայերին նպաստող հանձնաժողով:

- 1) ա, գ, ե   2) գ, ե, զ   3) բ, դ, ե   4) ա, գ, է

53. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Ադանայում Կիլիկիայի ինքնավարության հռչակման նախօրյակին Միհրան Տամայանը Հայ ազգային պատվիրակության Կիլիկիայի լիազոր ներկայացուցիչն էր:
- բ. 1945 թ. ապրիլին Սան Ֆրանցիսկոյում գումարվող Միավորված ազգերի կազմակերպության անդրանիկ կոնֆերանսին Հայկական հարցի լուծման խնդրանքով հուշագրեր ներկայացրած կազմակերպություններն էին Հայկական ազգային կոմիտեն և Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհուրդը:

- գ. Հայ-ռուսական պայմանագրի նախագիծը 1920 թ. նոյեմբերի 4-ին Բաքվում քննարկած մարմինը Ադրբեջանի ռազմահեղափոխական կոմիտեն էր:
- դ. Երևանում ստորագրված իշխանափոխության հայ-ռուսական համաձայնագրով Հայաստանը հայտարարվել է «Սոցիալիստական Խորհրդային անկախ Հանրապետություն»:
- ե. 1920 թ. դեկտեմբերի 8-ին Հայիեղկոմի հրապարակած հրամանը, որով երկրում ներդրվում էր նոր տնտեսական քաղաքականությունը, վերնագրված էր՝ «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին»:
- զ. Սարգիս Կասյանի նախագահությամբ Բաքվում բոլշևիկների կազմավորած մարմինը, որը 1920 թ. նոյեմբերի 29-ին մտավ Հայաստան և երկիրը հռչակեց «խորհրդային սոցիալիստական հանրապետություն», կոչվում էր Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտե:
- է. Մ. Գորբաչովի առաջարկությամբ 1991 թ. դեկտեմբերի 8-ին Բելոռուսիայի Բելովեժյան անտառում ԽՍՀՄ վերացումից հետո ստեղծվելիք նոր միությունը պետք է կոչվեր ԱՊՀ՝ Անկախ Պետությունների Համագործակցություն:
- ը. Միակուսակցական համակարգի հաստատումը և եկեղեցու նկատմամբ անհանդուրժողական քաղաքականությունը խորհրդային ամբողջատիրական համակարգին բնորոշ գծերից են:

- 1) ա, դ, գ   2) գ, ե, է   3) բ, դ, ե   4) ա, բ, ը

54. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. ԽՍՀՄ-ում առաջնահերթ կարգով թեթև արդյունաբերական և սննդի ձեռնարկությունների ստեղծման քաղաքականությունը կոչվեց արդյունաբերացում:
- բ. 1920-ական թթ. երկրորդ կեսից ԽՍՀՄ բարձրագույն ղեկավարության գլխավոր խնդիրն էր՝ սոցիալիզմի նյութատեխնիկական հիմքի ստեղծումը:
- գ. Գյուղի կոլեկտիվացման ընթացքում իրենց աշխատանքի շնորհիվ կայուն տնտեսություն ստեղծած խավը հայտնի էր կուլակ անվանումով:
- դ. 1920-ական թթ. ստեղծված գյուղացիական միացյալ տնտեսությունների ձևերից էին սովխոզները, արտելները, կոմունաները:
- ե. Գյուղացիության մեծամասնությունը կազմող միջակ գյուղացուն ունեզրկման, ընտանիքով գյուղից վտարման քաղաքականությունը կոչվեց կուլակաթափություն:
- զ. Ալեքսանդրապոլում բոլշևիկների ստեղծած ապստամբության ղեկավար մարմինը կոչվում էր Հայաստանի Ռազմահեղափոխական կոմիտե (ՌՀԿ):
- է. 1923 թ. նոյեմբերին Երևանում գումարված այն համաժողովը, որտեղ հնչակյանները հանդես եկան իրենց լուծարման մասին հայտարարությամբ, կոչվեց ինքնավերացման համագումար:

- 1) ա, գ, զ   2) բ, ե, է   3) բ, դ, գ   4) ա, գ, է

55. Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հ. Քաջազնունու կառավարությանը փոխարինածը հայտնի է «բյուրո-կառավարություն» անունով:
- բ. Այն կազմակերպությունը, որին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում օգտագործում էին խորհրդային իշխանությունները, կոչվում էր «Ազատ եկեղեցական եղբայրություն» կամ «Նոր եկեղեցի»:
- գ. Քարվաճառի ազատագրման գործողությունը ստացավ «Հարսանիք լեռներում» անվանումը:
- դ. Հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին նախաստորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն»:
- ե. ՀՀ Սահմանադրության նախագծի մշակման նպատակով 1990 թ. նոյեմբերի 15-ին ստեղծված մարմինը ՀՀ Ազգային ժողովի սահմանադրական հանձնաժողովն էր:
- զ. Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության շարքերում գոյություն ունեցող տրոցկիստական երկու խմբերն իրենց անվանում էին «Ուղղափառ մարքսիստներ» և «Տրոցկիստական միություն»:
- է. Միջազգային պայմանագրերի չեղյալ հայտարարելը կոչվում է դենոնսացիա:

1) ա, գ, ե

2) գ, ե, զ

3) բ, դ, ե

4) բ, դ, է

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ

1. Գտնել երեք սխալ:

1921 թ. Մոսկվայի ռուս-թուրքական պայմանագրի արդյունքում՝

- ա. Խորհրդային Ռուսաստանը ճանաչեց քեմալականների «Ազգային ուխտը», որը թուրքական տարածք էր հռչակում Արևմտյան Հայաստանը
- բ. Խորհրդային Հայաստանը դիվանագիտական կապեր էր հաստատում իր անմիջական հարևանների՝ Թուրքիայի և Իրանի հետ
- գ. թուրք-հայկական սահմանն անցնելու էր Ախուրյան և Արաքս գետերով
- դ. թուրքերին էր անցելու Կարսի մարզը, Սուրմալուի գավառը
- ե. Հայաստանին էին վերադարձվում Կողբի աղահանքերն ու Անիի ավերակները
- զ. Նախիջևանը փոխանցվում էր Խորհրդային Ադրբեջանի խնամակալությանը՝ որևէ այլ երրորդ կողմի զիջելու պայմանով
- է. ՀՍԽՀ կազմում էր մնալու Ալեքսանդրապոլի գավառը

1) ա, դ, է

2) գ, զ, է

3) բ, ե, զ

4) բ, ե, դ

2. Որո՞նք են 1940-ական թթ. սփյուռքահայերի հայրենադարձության դադարեցման պատճառները.

- 1) Խորհրդա-թուրքական հարաբերությունների բարելավումը
- 2) սառը պատերազմը
- 3) տնտեսական դժվարությունները
- 4) քաղաքացիություն ստանալու հետ կապված բարդությունները
- 5) ԽՍՀՄ ամբողջատիրական համակարգի նոր բացասական դրսևորումները
- 6) Խորհրդային Հայաստանի ժողովրդագրական վիճակի վատթարացումը
- 7) արաբա-իսրայելական պատերազմը

3. 1960-1980-ական թթ. տեղաշարժերը Սփյուռքում պայմանավորված էին՝

- 1) Լիբանանում բռնկված քաղաքացիական կռիվներով
- 2) Իրաքա-իրանյան պատերազմով
- 3) Եգիպտոսում սկսված հեղափոխությամբ
- 4) արաբա-իսրայելական նոր պատերազմներով
- 5) ԽՍՀՄ-ԱՄՆ սպառազինությունների մրցավազքով
- 6) սառը պատերազմի ավարտով
- 7) ստալինյան բռնաճնշումներով

4. Թվարկվածներից որո՞նք գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման հետևանք չեն.

- ա. 1930–ական թթ. վերջին Հայաստանում գոյություն ուներ 1000 կոլտնտեսություն:
- բ. Մենատնտես գյուղացիությունը վերափոխվեց կոլտնտեսային գյուղացիության:
- գ. ԽՍՀՄ–ը դարձավ հզոր արդյունաբերական երկիր:
- դ. Գյուղացիության մի մասը համալրեց քաղաքային բնակչության, բանվոր դասակարգի շարքերը:
- ե. Ծավալվեց նէպը, և զարգացան ապրանքադրամական, շուկայական հարաբերությունները:
- զ. Ձևավորվեց գյուղական մտավորականության խավ:
- է. Նյութական շահագրգռվածության սկզբունքի վրա հիմնված սոցիալիստական տնտեսաձևի առկայության պայմաններում բոլոր կոլտնտեսություններն արձանագրեցին տնտեսական բարձր ցուցանիշներ:

1) ա, բ, գ

2) դ, ե, գ

3) գ, ե, է

4) բ, գ, է

5. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառները.

- 1) Հայաստանի Հանրապետությունում բռնապետական վարչակարգի առկայությունը պատճառ դարձավ 1920 թ. Մայիսյան ապստամբության:
- 2) Հայաստանում կոմկուսի իշխանության գլուխ անցնելու գլխավոր պատճառը ժողովրդական լայն զանգվածների շրջանում հայ բոլշևիկների մեծ ազդեցությունն էր:
- 3) 1920 թ. հայ–ռուսական հարաբերությունների կտրուկ սրման պատճառը Կարմիր բանակի կողմից հայկական տարածքների ռազմակալումն էր:
- 4) 1920 թ. «Սրտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագրի ի հայտ գալը պայմանավորված էր թուրք–ֆրանսիական համագործակցությամբ:
- 5) Հայկական Սփյուռքի առաջացման պատճառը թուրքական պետության կողմից իրականացված ցեղասպանությունն էր:

6. Ի՞նչ նպատակ էր հետապնդում 1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը.

- 1) երկրում հաստատել խորհրդային իշխանություն
- 2) երկրում հաստատել բազմակուսակցական համակարգ
- 3) ապահովել Հայաստանի լիակատար ինքնուրույնությունն ու անկախությունը
- 4) թույլ չտալ Լ. Շանթի պատվիրակության գործուղումը Մոսկվա

7. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների հետևանքները.

- 1) Ռուսաստանի բոլշևիկյան վարչակարգի կողմից Ռուսաստանի նախկին կայսրության տարածքները սեփական ազդեցության ոլորտ վերադարձնելու նախաձեռնության իրականացման հետևանքը Անդրկովկասի խորհրդայնացումն էր:

- 2) Հայ-ռուսական հարաբերությունների կտրուկ սրման հետևանքը 1920 թ. օգոստոսի սկզբին Թիֆլիսում բանակցությունների վերսկսումն էր ՌՍԴԽՀ կառավարության և ՀՀ ներկայացուցիչների միջև:
- 3) Մայիսյան ապստամբության հետևանքը երկրի ներքին դրության կայունացումն էր:
- 4) Քեմալա-խորհրդային մերձեցման հետևանքը Հայաստանի առաջին հանրապետության անկումն էր:
- 5) Մայիսյան ապստամբությունը հետևանք էր «Քարոզչության և գործողության խորհրդի» ծավալած գործունեության:
- 6) Հայաստանի, Վրաստանի և Ադրբեջանի կենտգործկոմների ներկայացուցիչների լիազոր կոնֆերանսի հաստատած միութենական պայմանագրի հետևանքը Անդրկովկասի հանրապետությունների ինքնիշխանության ընդլայնումն էր:
- 7) Հայիեդկոմի «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին» հրամանի անմիջական հետևանքը Նոր տնտեսական քաղաքականության իրականացումն էր:
- 8) Փետրվարյան ապստամբության պարտության հետևանքը երկրում Ռազմական կոմունիզմի քաղաքականության կիրառումն էր:

8. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- 1) 1919 թ. Արմենկոմի գործունեության արդյունքը որբ ու անապաստան հայ երեխաների փրկությունն էր:
- 2) 1920 թ. հողի մասին օրենքի ընդունման հետևանքը Հայաստանի մի շարք շրջաններում հողային բարեփոխման անցկացումն էր:
- 3) 1991 թ. փետրվարին ընդունված որոշման հետևանքով ՀՀ-ում ձևավորվեց միակուսակցական համակարգ:
- 4) «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» փաստաթղթի դրույթների կենսագործման արդյունքում երկրի տնտեսության հիմքում դրվեցին մասնավոր սեփականատիրական և շուկայական տնտեսության սկզբունքները:
- 5) 1920–1930–ական թթ. կոմունիստական կուսակցության ղեկավարության կողմից բռնությունների ու հալածանքների կիրառման գլխավոր պատճառը հրաժարումն էր «Ռազմական կոմունիզմից»:
- 6) Փետրվարյան ապստամբության գլխավոր պատճառը «Դաշնակցություն» կուսակցության և նախկին կառավարության անդամների բացահայտ հակախորհրդային քարոզչական և կազմակերպչական աշխատանքն էր:

9. Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական արդյունքներ.

- 1) Հայ-վրացական սահմանագատման համաձայնագրի արդյունքը Վրաստանի կազմում Ջավախքի ինքնավարությունն էր:
- 2) Ի. Ստալինի մշակած «ՌՍԴԽՀ և անկախ հանրապետությունների փոխհարաբերությունների մասին բանաձևի նախագծի» արդյունքը խորհրդային ազգային հանրապետությունների ինքնիշխանության ընդլայնումն էր:

- 3) Համազանգեզուրյան 1-ին համագումարի արդյունքը հնքնավար Սյունիքը Հայաստանի Հանրապետություն հռչակելն էր:
- 4) Խորհրդա-թուրքական «Սրտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագրի արդյունքը Նախիջևանի բռնակցումն էր Խորհրդային Ադրբեջանին:
- 5) Խորհրդային Հայաստանի արդյունաբերացման արդյունքն առաջին երկու հնգամյակների տարիներին 44 արդյունաբերական ձեռնարկության հիմնումն էր:
- 6) Հայաստանում նէպի կենսագործման արդյունքը ժողովրդական տնտեսության վերականգնումն էր:

10. Ոչ միայն Արևմտյան, այլև Արևելյան Հայաստանի տարածքների զգալի մասը դուրս մնաց Խորհրդային Հայաստանի սահմաններից, որովհետև՝

- 1) Պարսկաստանը չտրամադրեց Հայաստանին խոստացված օգնությունը
- 2) Խորհրդային ազգային հանրապետությունների կողմից ճանաչվեցին հայ-ադրբեջանական և հայ-վրացական՝ մինչ այդ գոյություն ունեցող սահմանները
- 3) հայ-թուրքական, հայ-ադրբեջանական և հայ-վրացական սահմանների վերաբերյալ վերջնական իրավարար վճիռ էր կայացվել դեռևս Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովում
- 4) Խորհրդային Ռուսաստանի բոլշևիկյան ղեկավարությունը ՀՍԽՀ սահմանների որոշման հարցում ունեցավ ոչ հայանպաստ դիրքորոշում

11. Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական հետևանքներ.

- ա. 1996 թ. սեպտեմբերի 22-ի նախագահական ընտրությունների հետևանքով ընդդիմադիր հիմնական ուժերը միավորվեցին ՀՀԾ-ի շուրջը:
- բ. Անկարայի պայմանագրի կնքման հետևանքով Ֆրանսիան Կիլիկիայի մանդատը հանձնեց Անգլիային:
- գ. ՀՀ ընդդիմադիր ուժերի միավորման հետևանքով 2008 թ. օգոստոսին ձևավորվեց ՀԱԿ-ը:
- դ. Սառը պատերազմի իրողության հետևանքը Երկրորդ աշխարհամարտից հետո սկսված զանգվածային հայրենադարձության ընդհատումն էր:
- ե. Նէպի կենսագործման հետևանքով խսպառ վերացավ ձեռնարկությունների տնտեսական ինքնուրույնությունը:
- զ. Գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման հետևանքով Հայաստանում 1930-ական թթ. վերջին կար 1000 կոլտնտեսություն:
- է. Հայ-վրացական սահմանազատման համաձայնագրով Լոռին, բացառությամբ Հարավային Լոռու հայկական մի խումբ գյուղերի, միացվեց Խորհրդային Վրաստանին:

- 1) ա, դ, գ   2) գ, դ, գ   3) ա, բ, ե   4) գ, ե, է

12. Թվարկվածներից որո՞նք պատմական իրադարձությունների իրական հետևանքներ չեն.

- ա. Նէպի սկզբնական շրջանում շուկայական հարաբերությունների աշխուժացման հետևանքով բնամթերային հարկաձևը փոխարինվեց դրամականով:
- բ. Մայիսյան ապստամբության հետևանքով Ջանգեզուրի երկրամասը մնաց ՀՍԽՀ կազմում:
- գ. Խորհրդային Հայաստանի արդյունաբերացման հետևանքով Ղափանը դարձավ տեքստիլ արդյունաբերության կենտրոն:
- դ. Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովում հայկական պատվիրակությունների ոչ միասնական գործողությունների հետևանքով չիրագործվեց Սևրի պայմանագիրը:
- ե. Գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման հետևանքով մենատնտես գյուղացիությունը վերափոխվեց կոլտնտեսային գյուղացիության:
- զ. 1921 թ. Անկարայի պայմանագրի կնքման արդյունքում հայաթափված Կիլիկիան հանձնվեց Թուրքիային:
- է. 1920 թ. օգոստոսին Հայկական լեգեոնի լուծարման հետևանքով կիլիկիահայերը գրկվեցին թշնամուց պաշտպանվելու իրական հնարավորությունից:

- 1) ա, բ, ե   2) գ, ե զ   3) բ, գ, դ   4) դ, գ, է

13. Թվարկվածներից որո՞նք պատմական իրադարձությունների իրական պատճառներ չեն.

- ա. 1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմում Կարսի անկման պատճառը հայ զինվորների ու հրամանատարության բարոյահոգեբանական ու մարտական պատրաստվածության թուլությունն էր:
- բ. Բաթումի թուրք-անդրկովկասյան բանակցություններին գերմանական պատվիրակության մասնակցության պատճառը Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագիրը չեղյալ հայտարարելն էր:
- գ. 1928–1940 թթ. բանվոր դասակարգի և ինժեներական անձնակազմի քանակական աճը բացատրվում էր պարենմասնատրման քաղաքականության կիրառմամբ:
- դ. Թուրքիային Սուրմալու գավառն անցնելու պատճառը Բաթումի հաշտության պայմանագրի կնքումն էր:
- ե. Արցախյան գոյամարտում Խոջալուի ազատագրման ժամանակ գլխավոր ճանապարհի կողմից միջանցք թողնելը բացատրվում էր հայ մարտիկների ցուցաբերած մարդասիրությամբ:
- զ. 1920 թ. աշնանը Լոռիում վրացական գեներալ-նահանգապետության ստեղծման պատճառը նոյեմբերի 13-ին ստորագրված հայ-վրացական համաձայնագիրն էր:
- է. Խորհրդային իշխանության տարիներին Հայ դատի ու պահանջատիրության հիմնախնդրով զբաղվում էր միայն Սփյուռքը, որովհետև Խորհրդային Հայաստանը գրկված էր ինքնուրույն արտաքին քաղաքականություն վարելու հնարավորությունից:

- 1) բ, գ, ե, է   2) ա, բ, դ, ե   3) ա, գ, զ, է   4) բ, գ, դ, զ

14. Թվարկվածներից որոնք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- 1) Արևելյան լեգեոնի ստեղծման նպատակը ռուսական զորքերի կազմում թուրքերի դեմ պատերազմում հայ կամավորների մասնակցությունն ապահովելն էր:
- 2) 1918–1920 թթ. ՀՀ սոցիալ–տնտեսական ծանր կացության պատճառը Առաջին աշխարհամարտն ու թուրքական բռնազավթումներն էին:
- 3) 1918 թ. Կ.Պոլսում կոնֆերանս հրավիրելու համար Գերմանիայի շահագրգիռ լինելու իրական պատճառը Բրեստ–Լիտովսկի պայմանագիրը վերանայելու ձգտումն էր:
- 4) Մայիսյան ապստամբության հետևանքը Հայաստանում խորհրդային իշխանության հաստատումն էր:
- 5) Փետրվարյան ապստամբության հետևանքը հայկական բանակի արքորված սպաներին ազատ արձակելու և հանրապետություն վերադարձնելու գործընթացի ծավալումն էր:

15. Թվարկվածներից որոնք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների հետևանքները.

- 1) Խորհրդային Ադրբեջանի՝ հայկական տարածքները նվաճելու ծրագրին Խորհրդային Ռուսաստանի աջակցության հետևանքը, ի վերջո, Նախիջևանի կորուստն էր:
- 2) «Ռուս–թուրքական բարեկամության և եղբայրության» պայմանագրի կնքման հետևանքը Վրաստանի խորհրդայնացումն էր:
- 3) 1919 թ. Լոռու չեզոք գոտի ստեղծելու անմիջական հետևանքը Շահալիում, Փամբակում վրացական զորքերի տեղակայումն էր:
- 4) Մայիսյան ապստամբության հետևանքը Հ. Օհանջանյանի բյուրո–կառավարության հրաժարականն էր:
- 5) 1918 թ. մայիսի 5–ին Տարոնի 500 կամավորների մարտական գործողությունների հետևանքը Արագածի լեռնագանգվածը քուրդ–թաթարներից մաքրելն էր:
- 6) 1918 թ. Հայաստանի Հանրապետության՝ Վրաստանին ներկայացրած տարածքային պահանջների անմիջական հետևանքը հայ–վրացական կարճատև պատերազմն էր:
- 7) Հայաստանում պարենմասնատրման քաղաքականության կիրառման հետևանքը ժողովրդական լայն զանգվածների ելույթներն էին:

16. Ընտրել սխալ պատասխանները:

1920 թ. նոյեմբերի 18–ին Հայաստանի կառավարությունը ընդունեց զինադադարի թուրքական պայմանները, որովհետև՝

- 1) սթափ էր գնահատում պատերազմում Հայաստանի անհուսալի դրությունը
- 2) Հայաստանին օգնության կոչն անարձագանք մնաց մեծ տերությունների կողմից
- 3) ձգտում էր կասեցնելու թուրքերի առաջխաղացումը դեպի երկրի խորքերը
- 4) գերվել էին մի քանի տասնյակ բարձրաստիճան հայ սպաներ

- 5) անհրաժեշտ էր ժամանակ շահել՝ Ռուսաստանից ուղարկված անհրաժեշտ ռազմական օգնությունը ստանալու համար
- 6) թուրքական կողմն ընդունել էր ռուսական կողմի միջնորդությունը՝ Հայաստանի հետ արդարացի, դեմոկրատական հաշտություն կնքելու վերաբերյալ

17. Հայաստանում «Ռազմական կոմունիզմի» քաղաքականության կիրառման արդյունքում՝

- 1) անցում կատարվեց կառավարման ժողովրդավարական եղանակին
- 2) բնամթերային հարկաձևը փոխարինվեց դրամական հարկաձևով
- 3) պետականացվեցին մասնավոր բանկերը
- 4) երկրում աշխուժացան ապրանքադրամական հարաբերությունները
- 5) պետականացվեցին հոգևոր հաստատություններին պատկանող կրթամշակութային օջախները
- 6) պետությունը հրաժարվեց տնտեսական կյանքին միջամտելուց
- 7) իրականացվեցին բնակչության ունեցվածքի կամայական բռնագրավումներ
- 8) խորհրդային իշխանության և հասարակության միջև հաստատվեց համերաշխություն

18. Ընտրել սխալ պատասխանները:

Հայաստանում նէպի կիրառման արդյունքում՝

- 1) պետականացվեցին մանր ու միջին բոլոր ձեռնարկությունները
- 2) իրականացվեցին բնակչության ունեցվածքի կամայական բռնագրավումներ
- 3) բնամթերային հարկաձևը փոխարինվեց դրամական հարկաձևով
- 4) արգելվեցին հացահատիկի և այլ մթերքների բռնագրավումները
- 5) վերականգնվեց գյուղի և քաղաքի միջև ազատ առևտուրը

19. Ընտրել սխալ պատասխանը:

Խորհրդային Հայաստանի իշխանությունները խոր դժգոհություն հայտնեցին Կարսի պայմանագրից, որովհետև՝

- 1) Նախիջևանը՝ որպես «Նախիջևանի մարզ», ինքնավար տարածքի կարգավիճակով փոխանցվելու էր Խորհրդային Ադրբեջանի խնամակալությանը՝ պայմանով, որ վերջինս այն չի զիջելու մի երրորդ պետության
- 2) Խորհրդային Հայաստանը Կարսի պայմանագիրը ստորագրեց Խորհրդային Ռուսաստանի պարտադրանքով
- 3) Հայաստանը երբեք էլ չէր կարող հրաժարվել իր պապենական հողերի հանդեպ պահանջներից
- 4) միջազգային իրավական նորմերի տեսանկյունից Կարսի պայմանագիրն ինքնուրույն փաստաթուղթ չէր

20. Զանգեզուր-Ղարաբաղի մարզային խորհրդի ստեղծման արդյունքում՝

- 1) 1919 թ. սկզբից Հայաստանի Հանրապետության անունից իրականացվեց երկրամասի վարչական իշխանությունը

- 2) իրականացվեց ԼՂԽՄ-ի պետական իշխանության մարմինների ղեկավարումը
- 3) իրականացվեց ԼՂՀ-ի պետական իշխանությունը
- 4) 1991 թվականից ղեկավարվեց Արցախյան շարժումը

21. Հայաստանի օգնության կոմիտեի ստեղծման հետևանքով՝

- 1) պաշտպանություն գտավ հայոց պահանջատիրությունը
- 2) նորաստեղծ Խորհրդային Հայաստանին ապահովվեց արտաքին օգնություն
- 3) դաշնակցությունը գլխավորեց Փետրվարյան ապստամբությունը
- 4) կազմակերպվեց օգնություն ԼՂՀ-ին

22. Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհրդի գործունեության արդյունքում՝

- 1) հրավիրվեց Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը
- 2) կազմակերպվեց օգնություն ԼՂՀ -ին
- 3) կազմակերպվեց օգնություն Հայաստանի առաջին հանրապետությանը
- 4) կազմակերպվեց Արևելյան լեգեոնը

23. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների հետևանքները.

- ա. 1930–ական թթ. խորհրդային երկրում ծավալված բռնաճնշումների հետևանքը Սփյուռքի հետ հարաբերությունների ընդհատումն էր:
- բ. 1950–ական թթ. վերջին ստալինյան բռնաճնշումների հետևանքը Սփյուռքի հետ հարաբերությունների ընդհատումն էր:
- գ. Լիբիայում բռնկված քաղաքացիական կռիվների հետևանքը սփյուռքահայերի տեղաշարժերն էին:
- դ. Իրաք–իրանյան պատերազմների հետևանքը 1960–ական թվականներին Սփյուռքի տեղաշարժերն էին:
- ե. Թուրքիայի՝ Հյուսիսատլանտյան խմբավորմանն անդամակցելու հետևանք էր հայկական հողային պահանջներից ԽՍՀՄ ղեկավարության հրաժարումը:

- 1) ա, դ   2) բ, ե   3) գ, դ   4) ա, ե

24. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառները.

- ա. Խորհրդային Ադրբեջանի՝ հայկական տարածքները նվաճելու ծրագրին Խորհրդային Ռուսաստանի աջակցությունը պայմանավորված էր քեմալա–բոլշևիկյան մերձեցմամբ:
- բ. 1940–ական թթ. սփյուռքահայության շրջանում ԽՍՀՄ հեղինակության բարձրացման պատճառը Խորհրդային Հայաստանում Հայ դատի հանձնախմբերի ստեղծումն էր:
- գ. Փետրվարյան ապստամբությունը պայմանավորված էր Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գործունեության արգելմամբ:
- դ. 1990–ական թթ. հայ–թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ճախողման պատճառը Թուրքիայի՝ Հայաստանին նախապայմաններ ներկայացնելն էր՝ հատկապես Ղարաբաղյան խնդրի հետ կապված:

- ե. Մայիսյան ապստամբության պատճառը Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գործունեության արգելումն էր:
- զ. Հայաստանում մենատնտես գյուղացիության թվաքանակի աճը պայմանավորված էր գյուղատնտեսության կոլեկտիվացմամբ:

- 1) ա, դ   2) բ, գ   3) դ, ե   4) գ, զ

25. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների իրական պատճառները.

- ա. Ա. Կիրովի սպանությունը պատճառ հանդիսացավ «Երիտասարդության տրոցկիստական միություն» և «Ուղղափառ մարքսիստներ» կազմակերպությունների ջախջախման: 1949 թ. Հայաստանից բոլոր սփյուռքահայերի՝ Այթալի երկրամաս արտաքսվելու իրական պատճառը նրանց անդամակցությունն էր «Դաշնակցություն» կուսակցությանը:
- գ. 1925 թ. դեկտեմբերի 17-ի խորհրդա-թուրքական պայմանագրի դեմոնստրացիան պայմանավորված էր Երկրորդ աշխարհամարտում Թուրքիայի՝ Գերմանիային փաստական դաշնակցությամբ:
- դ. Ա. Խանիբեյանցի ձերբակալման պատճառը դավաճանությունն էր հայրենիքին:
- ե. Սառը պատերազմը պատճառ հանդիսացավ, որ ԽՍՀՄ ղեկավարությունը հրաժարվի Թուրքիայից հայկական հողերի պահանջներից:

- 1) ա, գ   2) բ, դ   3) գ, ե   4) ա, ե

26. Թվարկվածներից որո՞նք ճիշտ չեն արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- ա. 1965 թ. Մեծ եղեռնի տարելիցին նվիրված միջոցառումների անցկացումը հետևանք էր ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքի:
- բ. Հայաստանում այլախոհական կազմակերպությունների հանդես գալը պայմանավորված էր ազգային զարթոնքով և կորցրած պատմական տարածքները վերադարձնելու գաղափարով:
- գ. Հայաստանում ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքի պատճառը ԽՍՀՄ-ում ստալինիզմի վերացման գործընթացն էր:
- դ. Խորհրդային Հայաստանում բնակչության կենսամակարդակի աճի հետևանքը սփյուռքահայության մեծ հայրենադարձությունն էր:
- ե. Խորհրդային Հայաստանում հայրենադարձության հետևանքը ՀԽՍՀ ժողովրդագրական իրավիճակի վատթարացումն էր:
- զ. Նեպի սկզբնական շրջանում շուկայական հարաբերությունների աշխուժացման հետևանքը դրամական հարկաձևը բնամթերայինով փոխարինելն էր:
- է. Ստալինի անձի պաշտամունքի ձևավորման հետևանքը ԽՍՀՄ-ի հաջողություններում և հաղթանակներում ժողովուրդների դերի գերազնահատումն էր:

- 1) ա, բ, գ, է   2) բ, գ, ե, զ   3) ա, դ, ե, է   4) դ, ե, գ, է

27. 1950–1970–ական թթ. Հայաստանում այլախոհների գործունեության արդյունքում՝

- 1) հռչակվեց ԼՂՀ անկախությունը
- 2) պայքար ծավալվեց խորհրդային օրենքների ու արժեքների պաշտպանության համար
- 3) վերացավ կոմունիստների մենիշխանությունը
- 4) պայքար ծավալվեց մայրենի լեզվի ու մշակույթի պահպանման համար
- 5) ակտիվացավ պայքարը Հայոց ցեղասպանության ճանաչման համար
- 6) զինված պայքար կազմակերպվեց խորհրդային իշխանության դեմ

28. Թվարկվածներից որոնք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- 1) Քելբաջարի շրջանի հյուսիսային մասի և Օմարի լեռնանցքի ազատագրման հետևանքով ապահովվեց Մարտակերտի շրջանում հայկական պաշտպանական ուժերի թիկունքը:
- 2) Արցախյան գոյամարտում Գետաշենի պարտության ու հայաթափման պատճառը իրագործված «Հարսանիք լեռներում» ռազմական գործողությունն էր:
- 3) Արցախյան գոյամարտում Խոջալուի համար մղվող պայքարի հետևանքը այնտեղ տեղակայված ադրբեջանական ռազմական ուժերի ջախջախումն էր:
- 4) «Օղակ» (Կոլցո) ռազմական գործողության իրականացման հետևանքը Շուշիի ազատագրումն էր:
- 5) 1991 թ. Ադրբեջանի անկախության հռչակագրի ընդունման հետևանքով Նախիջևանը և Լեռնային Ղարաբաղը դարձան նրա տարածքի անբաժան մասը:

29. Թվարկվածներից որոնք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- 1) 1994 թ. մայիսին հրադադարի հաստատումը զուտ հայկական իշխանությունների նախաձեռնության արդյունք էր:
- 2) Գիտության և արվեստի ինստիտուտի՝ հասարակական գիտությունների հիմնահարցերով զբաղվելու պատճառը այդ ոլորտում անվանի գիտնականների ու հայագիտության ավանդույթների առկայությունն էր:
- 3) 1999 թ. մայիսի 30–ի խորհրդարանական ընտրությունների հետևանքը Հայաստանում իշխանափոխությունն էր:
- 4) 2009 թ. ապրիլին ՀՅԴ–ի՝ քաղաքական կոալիցիայից դուրս գալու հետևանքը նրա ընդդիմադիր գործունեության ծավալումն էր:
- 5) Հայ–թուրքական հարաբերությունների ձախողման պատճառը Հայաստանի կողմից Թուրքիային ներկայացված նախապայմաններն էին:

30. Թվարկվածներից որոնք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

- ա. Լոզանի կոնֆերանսի արդյունքը Կիլիկիայում հայերի համար «ազգային օջախի» ստեղծումն էր:

բ. 1930–ական թթ. ՀՕԿ–ի և ՀԲԸՄ–ի գործունեության արգելումը պատճառ դարձավ հայրենադարձության ընդհատման:

գ. Երեք հայ քաղաքական կուսակցությունների կողմից Համազգային կենտրոնական մարմնի ստեղծման նպատակը ֆաշիստական ճամբարներից հայ ուղղափառների ազատագրումն էր:

դ. Խորհրդային շրջանում Սփյուռքն էր հիմնականում զբաղվում Հայ դատի և պահանջատիրության խնդրով, որովհետև Խորհրդային Հայաստանը զրկված էր ինքնուրույն արտաքին քաղաքականություն վարելուց:

ե. 1960–1980–ական թթ. սփյուռքահայերի տեղաշարժերը հետևանք էին Եգիպտոսում սկսված հեղափոխության:

1) ա, բ

2) գ, ե

3) ա, դ

4) բ, դ

31. Ընտրել սխալ պատասխանը:

Հետպատերազմյան տարիներին հայագիտության զարգացումն ընթանում էր ծանր պայմաններում, որովհետև՝

1) ստալինյան բռնաճնշումները կասեցնում էին նրա զարգացումը

2) պատմական դեպքերն ու իրադարձությունները հարմարեցվում էին իշխող կարծրատիպերին

3) պատմական մի շարք կարևոր ժամանակաշրջաններ սխալ կամ կանխակալ կերպով էին լուսաբանվում

4) պատմագիտության, հնագիտության, գրականագիտության ու լեզվաբանության ոլորտներում չէին ստեղծվում ընդհանրացնող աշխատություններ

32. Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառահետևանքային կապերը.

1) Մայիսյան ապստամբության հետևանքը Հ. Օհանջանյանի բյուրո–կառավարության հրաժարականն էր:

2) Նէպի սկզբնական շրջանում շուկայական հարաբերությունների աշխուժացման հետևանքը դրամական հարկաձևը բնամթերայինով փոխարինելն էր:

3) 1915 թ. Վանի ինքնապաշտպանության հետևանքով տեղի հայությունը փրկվեց ցեղասպանությունից:

4) «Ազդարարը» լույս է ընծայվել Հնդկաստանի հայության հասարակական կյանքը կազմակերպելու և ուղղորդելու նպատակով:

5) «Տարեգրություն» պարբերականը լույս է ընծայվել հայ ժողովրդին ռուսական մշակույթին հաղորդակից դարձնելու նպատակով:

33. Առանձնացնել Մեծ հայրենադարձությունից հետո հաջորդ տասնամյակներում սփյուռքահայերի ներգաղթի կրճատման պատճառները.

1) վերադարձողների համար բնակության և նյութական–կենցաղային պայմանների անբավարարությունը

- 2) որոշ սփյուռքահայերի նկատմամբ կիրառված բռնաճնշումները
- 3) Խորհրդային Հայաստանի տնտեսության անմխիթար վիճակը
- 4) ԽՍՀՄ կառավարության՝ ներգաղթը արգելելու մասին որոշումը
- 5) ներգաղթողների նկատմամբ բնակչության խիստ բացասական վերաբերմունքը
- 6) Արևելքի երկրներում առկա կայուն քաղաքական իրադրությունը
- 7) հայրենադարձվել ցանկացողների փոքրաթվությունը

34. Ընտրել սխալ պատասխանները:

ՀՀ–ն 1920 թ. վերջին խորհրդայնացվեց, որովհետև՝

- 1) Խորհրդային Ռուսաստանն այդ ժամանակ դրեց Հայաստանն անմիջապես խորհրդայնացնելու պահանջ
- 2) Թուրքիան ու Խորհրդային Ռուսաստանը դարձել էին սերտ դաշնակիցներ և ուզում էին կործանել Անտանտի դաշնակից Հայաստանի Հանրապետությունը
- 3) Անտանտի երկրները երես թեքեցին ՀՀ–ից
- 4) հայ բոլշևիկներին աջակցեցին ռուսական Կարմիր բանակը և Խորհրդային Ադրբեջանը
- 5) Մայիսյան ապստամբությունն ավարտվեց իշխանությունների պարտությամբ
- 6) քաղաքացիական կռիվները Հայաստանում ավարտվեցին բոլշևիկների հաղթանակով

35. Մայիսյան ապստամբության ճնշման արդյունքում՝

- 1) գնդակահարվեցին ապստամբության մի շարք ղեկավարներ ու մասնակիցներ
- 2) բռնություններ կիրառվեցին ազգային կուսակցությունների ճանաչված անդամների, այլախոհների և բանակի սպայակազմի նկատմամբ
- 3) բոլշևիկյան կազմակերպությունները հայտարարվեցին օրենքից դուրս
- 4) բանակից հեռացվեց և երկրից արքարվեց ավելի քան 1000 սպա և զինծառայող
- 5) ընդլայնվեցին մարդկանց իրավունքները

36. Ինչո՞ւ էր Արմենկոմը կողմ Մայիսյան ապստամբությունը Ղազախից սկսելու մարտավարությանը.

- 1) Կարևորում էր Ղազախում բոլշևիկյան կազմակերպությունների առկայությունը:
- 2) Ակնկալում էր ռուսական կարմիր բանակի օգնությունը:
- 3) Կարևորում էր Խորհրդային Ադրբեջանին մոտ գտնվելը:
- 4) Ակնկալում էր անհաջողության դեպքում երկրի սահմանները հեշտությամբ լքելը:
- 5) Ակնկալում էր Ղազախի զինվորական կայազորի զգալի մասի անցնելը բոլշևիկների կողմը:

37. Ընտրել սխալ պատասխանը:

Մոսկվայի ռուս–թուրքական կոնֆերանսում Խորհրդային Ռուսաստանի քաղաքականությունը զիջողական էր, որովհետև՝

- 1) խորհրդա–թուրքական սահմանի որոշման հարցը Ռուսաստանի իշխանությունները շարունակում էին կապել քեմալականների հետ հակաիմպերիալիստական դաշինք ստեղծելու խնդրի հետ

- 2) գիշումները համարվում էին ժամանակավոր և վերանայվելու էին Կարսի կոնֆերանսում
- 3) բոլշևիկները շարունակում էին Թուրքիան համարել հակաիմպերիալիստական երկիր
- 4) Լոնդոնում ընթացող միջազգային կոնֆերանսում քեմալականները կարող էին «նետվել Անտանտի գիրկը», ինչը հակասում էր խորհրդային երկրի շահերին

38. ԽՍՀՄ կազմում գտնվելու տարիներին Խորհրդային Հայաստանը՝

- 1) տնտեսական, գիտակրթական և մշակութային զարգացման լայն հնարավորություն ստացավ
- 2) վերականգնեց իր տարածքային ամբողջականությունը
- 3) ընթացավ զարգացման ու ժողովրդավարացման ուղիով
- 4) պաշտպանված էր արտաքին սպառնալիքներից
- 5) դարձավ միջազգային իրավունքի լիիրավ սուբյեկտ

39. 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ի հայ-ռուսական համաձայնագրի կնքման արդյունքում՝

- 1) Ռուսաստանի և Ադրբեջանի կառավարությունները ճանաչեցին Հայաստանի իրավունքները Նախիջևանի և Չանգեզուրի նկատմամբ
- 2) Ռուսաստանը պարտավորվեց Հայաստանին տրամադրել 2,5 միլիոն ռուբլի (ուկով) վարկ
- 3) ՌՍԴԽՀ կառավարությունը հայանպաստ դիրքերից լուծեց Հայաստանի՝ Թուրքիայի հետ տարածքային հարցերը
- 4) Հայաստանի Հանրապետության նախկին կառավարությունը թողեց իշխանությունը
- 5) Հայաստանը հայտարարվեց Սոցիալիստական Խորհրդային անկախ Հանրապետություն
- 6) Հայաստանի կառավարությունը հրաժարվեց Ղարաբաղի նկատմամբ պահանջներից
- 7) մինչև Ռեզոլուցիոնի ժամանելը Երևան՝ իշխանությունն անցավ զինվորական հրամանատարությանը՝ Դրոյի և ՌՍԴԽՀ-ի կոմիսար Սիլինի համատեղ ղեկավարությամբ

40. Խորհրդային Հայաստանի առաջին Սահմանադրության ընդունման արդյունքում՝

- 1) հաստատվեցին պետական խորհրդանիշները՝ զինանշանը և դրոշը
- 2) Հայաստանը հռչակվեց միութենական հանրապետություն՝ Հայաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետություն
- 3) ռուսերենը հռչակվեց պետական լեզու
- 4) օրինականացվեցին ՀՄԽՀ Կարմիր բանակի տեղն ու դերը խորհրդային պետության կյանքում
- 5) ԽՄԿԿ-ն դարձավ կառավարող կուսակցություն
- 6) եկեղեցին անջատվեց պետությունից, իսկ դպրոցը՝ եկեղեցուց
- 7) վերացավ կոմկուսի մենիշխանությունը

41. 1920 թ. ընդունված ՀՀ հողի մասին օրենքի կիրառման արդյունքում՝

- 1) կալվածատիրական հողատիրությունը վերացվեց առանց հատուցման
- 2) կալվածատիրական հողատիրությունը վերացվեց մասնակի հատուցմամբ
- 3) թույլատրվեց հողի վաճառքը
- 4) բոլոր հողերն ազգայնացվեցին
- 5) նախկինում բռնագրավված եկեղեցապատկան հողերը վերադարձվեցին եկեղեցուն
- 6) վակուֆային հողերը հողային հատուկ մարմինների կողմից տրվեցին մզկիթներին
- 7) վերացվեց հողի մասնավոր սեփականությունը

42. Թվարկվածներից որոնք են Երկրորդ աշխարհամարտից հետո սկսված զանգվածային հայրենադարձության պատճառները.

- ա) ԽՍՀՄ հեղինակության աճը
- բ) Սառը պատերազմի իրողությունը
- գ) Հայկական գաղթօջախներում Հայ դատի համար պայքարի պայմանների բացակայությունը
- դ) ԽՍՀՄ ղեկավարության հայանպաստ դիրքորոշումը
- ե) Թուրքիայի անդամակցելը ՆԱՏՕ–ին

- 1) բ, դ   2) բ,ե   3) ա, գ   4) ա, դ

43. Երկրորդ աշխարհամարտից հետո հայկական տարածքների վերադարձի հարցը պաշտպանություն չգտավ ԱՄՆ–ի կողմից, որովհետև.

- 1) Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհուրդը և սփյուռքահայ ազգային կառույցները ոչ մի գործնական քայլ չձեռնարկեցին հայկական հողային պահանջները ԱՄՆ–ին ներկայացնելու ուղղությամբ:
- 2) այդ հարցի վերաբերյալ խիստ բացասական էր ԽՍՀՄ քաղաքական ղեկավարության դիրքորոշումը:
- 3) Թուրքիան անդամակցեց Հյուսիսատլանտյան խմբավորմանը:
- 4) Երկրորդ աշխարհամարտի ընթացքում ԱՄՆ–ում կասեցվեց հայ ազգային կուսակցությունների գործունեությունը:

44. Նէպը ձախողվեց, որովհետև՝

- 1) երկրում անցում կատարվեց կառավարման վարչահրամայական եղանակին:
- 2) նէպի տարիներին տնտեսության ֆինանսավորման հիմնական աղբյուրը գյուղացիության վրա դրված ծանր հարկերն էին:
- 3) նէպի շրջանում խիստ սահմանափակ էր արդյունաբերական ձեռնարկությունների տնտեսական ինքնուրույնությունը:
- 4) նէպի տարիներին վերականգնվել էր ազատ առևտուրը և վարձու աշխատանքի կիրառումը:

45. Գտնել սխալ պատասխանները:

Որո՞նք էին 1920–ական թթ. ԽՍՀՄ–ում միջկուսակցական ու ներկուսակցական պայքարի հետևանքները.

- ա) Կոմունիստական կուսակցության մենիշխանության հաստատումը
- բ) Քաղաքական բռնաճնշումների ծավալումը
- գ) Ժողովրդավարական համակարգի ձևավորումը
- դ) Ամբողջատիրական համակարգի ձևավորումը
- ե) Նէպի քաղաքականության ծավալումը
- զ) Անհատի պաշտամունքի ձևավորումը

- 1) դ, ե   2) գ, ե   3) բ, դ   4) ա, գ

46. Երկրորդ աշխարհամարտում Գերմանիայի դաշնակից Թուրքիան հատկապես վտանգավոր էր Հայաստանի համար, որովհետև.

- 1) դաշնակիցների շարքում Թուրքիան ուներ ամենամեծ ներուժը:
- 2) խրախուսվելով Գերմանիայից՝ Թուրքիայում գլուխ էին բարձրացրել պանթյուրքիստական գաղափարախոսները:
- 3) Թուրքիան ծրագրել էր զավթել Խորհրդային Հայաստանի տարածքը:
- 4) Թուրքիան պաշտոնապես չեղյալ էր համարել 1925 թ. կնքված խորհրդա–թուրքական պայմանագիրը:
- 5) Թուրքիան անդամակցել էր Հյուսիսատլանտյան խմբավորմանը:

47. Գտնել սխալ պատասխանները:

Ի՞նչ արդյունքներ արձանագրեցին 1990 թ. մայիսի 20–ի ընտրությունները.

- ա) Դրանք դարձան խորհրդային իշխանության հաստատումից հետո առաջին ժողովրդավարական ընտրությունները:
- բ) Դրանք դարձան խորհրդային իշխանության հաստատումից հետո առաջին այլ–ընտրանքային ընտրությունները:
- գ) Այդ ընտրությունները ստացան համընդհանուր ճանաչում:
- դ) Ընտրակեղծիքների պատճառով դրանք չեղյալ հայտարարվեցին:
- ե) Ընտրություններում ձայների մեծամասնությամբ հաղթեց «Հանրապետություն» դաշինքի առաջադրած թեկնածուն:

- 1) ա, գ   2) բ, ե   3) բ, դ   4) դ, ե

48. Գտնել սխալ պատասխանը:

Ի՞նչ հետևանք ունեցավ ՀՅԴ գործունեության կասեցումը 1994 թ. վերջին.

- 1) ՀՅԴ–ն չմասնակցեց ընթացիկ խորհրդարանական ընտրություններին:
- 2) ՀՅԴ–ն մեկուսացվեց հասարակական–քաղաքական կյանքից:
- 3) ՀՅԴ մեկուսացումը բացասաբար ազդեց ժողովրդավարական վերափոխումների ընթացքի և քաղաքական իրավիճակի վրա:
- 4) Երկրում հաստատվեց միակուսակցական համակարգ:

49. Ինչ հետևանքներ ունեցան 1996 թ. նախագահական ընտրությունները:

- 1) Ձայների բացարձակ մեծամասնությամբ նախագահ ընտրվեց «Հանրապետություն» միավորման առաջադրած թեկնածուն:
- 2) Ձայների մեծամասնությամբ նախագահ ընտրվեց «Միասնություն» դաշինքի առաջադրած թեկնածուն:
- 3) ՀՀ նախագահ ընտրվեց ԱԺՄ առաջադրած թեկնածուն:
- 4) Ընդդիմադիր ուժերի կողմից առաջ քաշվեց կրկնակի ընտրությունների պահանջը:
- 5) Երկրում խորացավ քաղաքական ճգնաժամը:
- 6) ՀՅԴ-ն դադարեցրեց ընդդիմադիր պայքարը և սատարեց ընտրված ՀՀ նախագահին:
- 7) Ընդդիմադիր ուժերի ղեկավարությամբ սկսվեցին հանրահավաքներ ու ցույցեր:

50. Գտնել սխալ պատասխանը:

Լոնդոնի ու Լոզանի կոնֆերանսներից հետո Հայկական հարցը առժամանակ միջազգային դիվանագիտության քննարկման առարկա չդարձավ, որովհետև.

- 1) խորհրդային իշխանությունը հրաժարվեց Հայկական հարցից:
- 2) Թուրքիան հայերի հողային պահանջները լուծված համարեց Արևելյան Հայաստանում:
- 3) Հայկական հարցը փոխարինվեց հայ գաղթականությանը օգնություն ցույց տալու հարցով:
- 4) Թուրքիան անդամակցեց Հյուսիսատլանտյան դաշինքին:

6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

6-1. Ընտրովի և կարճ (ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ) պատասխանով առաջադրանքներ

1. Դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Բ. Լեգրանի գլխավորած պատվիրակության ժամանումը Երևան
- բ. Ս. Վրացյանի ընտրվելը ՀՀ վարչապետ
- գ. ՀՀ խորհրդարանի կողմից Միացյալ Հայաստանի գաղափարին հավանություն տալը
- դ. Բաքվում հրավիրված Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարը
- ե. թուրք-հայկական պատերազմի սկիզբը
- զ. Ալեքսանդրապոլի թուրք-հայկական հաշտության պայմանագրի կնքումը
- է. Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի սկիզբը
- ը. Հայ-ռուսական համաձայնագրի կնքումը Թիֆլիսում
- թ. Ս. Կասյանի գլխավորած ՀՌՀԿ-ի մուտքը Հայաստան
- ժ. իշխանափոխության մասին հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը Երևանում

1) է, ը, դ, գ, թ, բ, ե, ա, գ, ժ

3) է, գ, ը, ե, դ, բ, ա, ժ, թ, գ

2) գ, է, ը, դ, ե, ա, բ, թ, ժ, գ

4) է, ը, գ, դ, ե, ա, բ, թ, գ, ժ

2. Դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. խորհրդա-գերմանական չհարձակման պայմանագրի կնքումը
- բ. Պոտոզամի կոնֆերանսի գումարումը
- գ. ահավոր սովը Խորհրդային Միությունում
- դ. Կաթողիկոս Խորհեն Սուրադբեգյանի մահը
- ե. Խորհրդային Միության ժողովուրդների Հայրենական մեծ պատերազմի սկիզբը
- զ. Երկրորդ աշխարհամարտի սկիզբը

1) գ, դ, ա, գ, ե, բ

3) գ, դ, գ, ա, ե, բ

2) դ, ա, գ, ե, բ, գ

4) ե, բ, գ, դ, ա, գ

3. Դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Հայաստանի Գերագույն խորհրդի առաջին ժողովրդավարական և այլընտրանքային ընտրությունները
- բ. Հայաստանի անկախության վերաբերյալ հանրաքվեի անցկացումը
- գ. Բաքվում հայ բնակչության կոտորածը և տեղահանությունը
- դ. Հայաստանի անկախության հռչակագրի ընդունումը
- ե. Սումգաիթ քաղաքում հայերի ջարդը

- 1) գ, ա, բ, ե, դ
- 2) գ, ե, դ, բ, ա

- 3) ե, գ, ա, դ, բ
- 4) ե, գ, դ, բ, ա

4. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Անդրկովկասյան կոմիսարիատի ստեղծումը
- բ. Արևելակովկասյան մուսուլմանական հանրապետության հռչակումը
- գ. Նէպի քաղաքականության սկիզբը Հայաստանում
- դ. գյուղմիասնարկի կիրառումը
- ե. ռազմական կոմունիզմի քաղաքականության կիրառումը Հայաստանում
- զ. Անդրկովկասյան Սեյմի լուծարումը
- է. Հայրենիքի փրկության կոմիտեի ստեղծումը Ս. Վրացյանի գլխավորությամբ
- ը. Անդրկովկասի Ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետության հռչակումը
- թ. Հայաստանի խորհրդայնացումը

- 1) գ, ա, ը, թ, գ, բ, դ, ե, է
- 2) ա, գ, ը, բ, թ, է, ե, գ, դ
- 3) բ, գ, ա, թ, դ, ը, ե, գ, է
- 4) ա, ը, գ, բ, թ, ե, է, գ, դ

5. Դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Այնթապի ինքնապաշտպանության սկիզբը Ներսես Թավուզճյանի գլխավորությամբ
- բ. Հայաստանի Հանրապետության փաստացի ճանաչումը ԱՄՆ-ի կողմից
- գ. Նժդեհի վերջնագրի ներկայացումը Կարմիր բանակի հրամանատարությանը՝ Չանգեզուրից հեռանալու վերաբերյալ
- դ. Արարայի ճակատամարտը
- ե. Ադրբեջանի խորհրդայնացումը
- զ. Ա. Խատիսյանի կառավարության հրաժարականը
- է. ՀՀ դիվանագիտական առաքելության հիմնումը Վրաստանի Հանրապետությունում
- ը. թուրքական գերակշիռ ուժերի ներխուժումը Բաքու
- թ. Սերգեյ Մելիք-Յուլյանի կողմից գեներալ կոմիսարի պաշտոնի ստանձնումը
- ժ. Արևմտահայերի երկրորդ համագումարի հրավիրումը Երևանում

- 1) է, ը, դ, թ, ա, բ, ժ, ե, գ, գ
- 2) է, ը, դ, ժ, թ, ա, բ, ե, գ, գ
- 3) դ, է, ը, ժ, թ, ա, գ, ե, բ, գ
- 4) դ, ը, ա, թ, ժ, բ, ե, է, գ, գ

6. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Խորհրդա-գերմանական չհարձակման պայմանագրի կնքումը
- բ. Նելսոն Ստեփանյանի զոհվելը
- գ. 390-րդ դիվիզիայի կազմացումը
- դ. հատուկ որոշումով Հայոց եկեղեցուն Մեծ եղեռնի օրը նշելն արգելելը
- ե. Նվեր Սաֆարյանի նշանակվելը Թամանյան դիվիզիայի հրամանատար
- զ. Էջմիածնի վանքը փակելու վերաբերյալ ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի որոշման ընդունումը
- է. ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովի ձերբակալությունը
- ը. ԽՍՀՄ կառավարության կողմից խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի չեղյալ հայտարարելը

1) դ, գ, ե, ա, գ, բ, է, ը

3) դ, գ, ա, գ, ե, բ, ը, է

2) գ, ա, բ, դ, ե, գ, ը, է

4) գ, դ, ա, բ, գ, ե, ը, է

7. Թվարկված իրադարձություններից որն է տեղի ունեցել վեցերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

ա. Խորհրդա-գերմանական չհարձակման պայմանագրի կնքումը

բ. Նելսոն Ստեփանյանի զոհվելը

գ. 390-րդ դիվիզիայի կազմացումը

դ. հատուկ որոշումով Հայոց եկեղեցուն Մեծ եղեռնի օրը նշելն արգելելը

ե. Նվեր Սաֆարյանի նշանակվելը Թամանյան դիվիզիայի հրամանատար

զ. Էջմիածնի վանքը փակելու վերաբերյալ ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի որոշման ընդունումը

է. Ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովի գնդակահարությունը

ը. ԽՍՀՄ կառավարության կողմից խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի չեղյալ հայտարարելը

1) է

2) դ

3) գ

4) բ

8. Ստորև բերված պատմական իրադարձություններից որն է տեղի ունեցել չորրորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

ա) ՀՅԴ կուսակցության դուրս գալը ՀՀ կառավարության կոալիցիոն կազմից

բ) Հայաստանի Հանրապետության դառնալը Միավորված ազգերի կազմակերպության լիիրավ անդամ

գ) «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունների ստորագրումը

դ) Արթուր Մկրտչյանի ընտրվելը ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ

ե) հայ ազատամարտիկների կողմից Կրկժանի ազատագրումը

զ) եռաստիճան դատական համակարգի ներդրումը ՀՀ-ում

1) դ

2) ա

3) գ

4) ե

9. 1918 թ. դեպքերը դասավորել ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

ա. թուրքերի կողմից Ալեքսանդրապոլի գրավումը

բ. հայ-վրացական պատերազմը

գ. թուրքերի կողմից Սարիղամիշի գրավումը

դ. Հովհաննես Քաջազնունու ընտրվելը վարչապետ

ե. թուրքական բանակի հեռանալը Լոռու, Ախալքալաքի և Ախալցխայի գավառներից

զ. Հայաստանի խորհրդի անդրանիկ նիստի գումարումը

է. արցախահայության առաջին համագումարի հրավիրումը

1) ա, գ, է, գ, դ, ե, բ

3) դ, է, ա, գ, բ, գ, ե

2) գ, ա, է, դ, բ, գ, ե

4) գ, ա, դ, է, գ, ե, բ

10. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Հայ ժողովրդական կուսակցության 2-րդ համագումարը
- բ) Արևմտահայերի 2-րդ համագումարը
- գ) թուրքական զորքերի՝ դեպի Բաքու ռազմարշավի սկիզբը
- դ) «Արևելակովկասյան մուսուլմանական հանրապետության» անկախության հայտարարությունը
- ե) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում պետական լեզվի մասին օրենքի ընդունումը

1) գ, դ, ա, ե, բ

3) դ, գ, բ, ե, ա

2) դ, գ, բ, ա, ե

4) ա, դ, բ, գ, ե

11. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Հայաստանի առաջին հանրապետության զինանշանի մասին օրենքի հաստատումը
- բ) Սևանա լճի վրա «Աշոտ Երկաթ» ռազմանավի գործարկումը
- գ) Հայաստանի կոմիտեի (Արմենկոմ) ստեղծումը
- դ) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում խորհրդարանի ընտրությունների անցկացումը
- ե) ՀՀ դիվանագիտական առաքելության հիմնումը Վրաստանի Հանրապետությունում

1) դ, ե, ա, բ, գ

3) ե, դ, գ, ա, բ

2) ե, դ, գ, բ, ա

4) գ, ե, դ, ա, բ

12. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Արցախահայության 1-ին համագումարը
- բ) թուրքական զորքերի՝ դեպի Բաքու ռազմարշավի սկիզբը
- գ) Այնթապի պաշարման սկիզբը քեմալական զորքերի կողմից
- դ) հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշման հայտնումը
- ե) Կապանում և Սիսիանում Պողոս Տեր-Դավթյանի գլխավորած հակախորհրդային նոր ապստամբությունները

1) ա, բ, ե, դ, գ

3) ա, գ, ե, դ, բ

2) բ, ա, գ, դ, ե

4) բ, ա, գ, ե, դ

13. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Հայիեղկոմի՝ «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին» հրամանի հրապարակումը
- բ) Արևելքի ժողովուրդների 1-ին համագումարը Բաքվում

- գ) Կրիկիկայի ինքնավարության հոշակումը Ֆրանսիայի հովանավորության ներքո
- դ) ՌՄԴԽՀ կառավարության և Հայաստանի Հանրապետության միջև Թիֆլիսում համաձայնագրի ստորագրումը
- ե) «Քարոզչության և գործողության խորհրդի» կողմից հակահայ բանաձև-փաստաթղթի ընդունումը

- 1) գ, դ, բ, ե, ա
- 2) դ, բ, գ, ա, ե
- 3) գ, դ, ե, ա, բ
- 4) բ, դ, գ, ե, ա

14. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) ՀՍԽՀ Ռազմահեղափոխական կոմիտեի ժամանումը Երևան
- բ) Անկարայում ֆրանս-թուրքական զինադադարի ստորագրումը
- գ) «Եզրափակիչ որոշման արձանագրության» նախաստորագրումը
- դ) Հայաստանի հոշակումը «խորհրդային սոցիալիստական հանրապետություն» Հայիեղկոմի կողմից
- ե) Երևանում հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը

- 1) գ, դ, ա, ե, բ
- 2) բ, գ, դ, ա, ե
- 3) բ, գ, դ, ե, ա
- 4) դ, գ, ե, բ, ա

15. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վերջինը.

- ա) Հայիեղկոմի վերակազմավորվելը ՀՍԽՀ ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի
- բ) Արտակարգ հանձնաժողովի (Չեկա) հիմնումը
- գ) հայ ժողովրդի անունից Ա. Մյասնիկյանի շնորհավորական բաց նամակը ԱՄՆ-ի նախագահ Ու. Հարդինգին
- դ) Հայաստանի օգնության կոմիտեի (ՀՕԿ) ստեղծումը
- ե) ՀՍԽՀ խորհուրդների 1-ին համագումարը
- զ) Հայրենիքի փրկության կոմիտեի (ՀՓԿ) ստեղծումը Սիմոն Վրացյանի նախագահությամբ

- 1) ե
- 2) գ
- 3) դ
- 4) ա

16. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա) Հայիեղկոմի կողմից Հայաստանում պարենհարկ մտցնելը
- բ) Անդրդաշնության (ԱԽՍՀԴՄ) ստեղծումը
- գ) Վրաստանի խորհրդայնացումը
- դ) Ադրբեջանի կողմից Լեռնային Ղարաբաղին ինքնավար մարզի կարգավիճակ տրամադրելը

- ե) հայ-վրացական սահմանազատման մասին վերջնական համաձայնագրի ստորագրումը
- զ) Կարսի պայմանագրի կնքումը

- 1) բ   2) գ   3) ե   4) դ

17. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.

- ա) Խորեն արքեպիսկոպոս Մուրադբեգյանի ընտրվելը կաթողիկոս
- բ) Ստալինի «Մեծ բեկման տարին» հոդվածի հրապարակումը
- գ) Հայաստանում գյուղացիության ճնշող մեծամասնության անդամագրվելը կոտնտեսություններին
- դ) «Նոր եկեղեցի» կազմակերպության պառակտիչ գործունեության դատապարտումը Հայոց եկեղեցու Գերագույն հոգևոր խորհրդի կողմից
- ե) Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը
- զ) ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի որոշումը Ս. Էջմիածնի վանքը փակելու, կաթողիկոսությունը վերացնելու մասին

- 1) ա   2) գ   3) գ   4) բ

18. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա) Երևանի և Սարդարապատի բամբակագտիչ գործարանների գործարկումը
- բ) Անկարայի ֆրանս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- գ) գյուղմիսսահարկի շրջանառության մեջ մտնելը
- դ) Հայիեղկոմի ղեկը Գեորգիյան ապստամբության բոլոր մասնակիցներին՝ ներառյալ ղեկավարներին, համաներում շնորհելու մասին
- ե) «Լոռու չեզոք գոտում» ապստամբության սկիզբը
- զ) ՀՄԽՀ խորհուրդների առաջին համագումարի բացումը

- 1) բ   2) գ   3) դ   4) գ

19. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը.

- ա) մեծ տերությունների ղեկավարների Պոտսդամի կոնֆերանսը
- բ) Ամերիկայի Հայկական ազգային կոնգրեսի նախաձեռնությամբ Նյու Յորքում կայացած Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը
- գ) Հայկական Թամանյան դիվիզիայի կազմացրվելը
- դ) Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) անդրանիկ կոնֆերանսը
- ե) Հյուսիսատլանտյան դաշինքի ստեղծումը

զ) խորհրդային կառավարության պաշտոնական հայտարարությունը «Թուրքիայից ոչ մի տարածքային պահանջ» չունենալու մասին

- 1) գ   2) ե   3) բ   4) զ

20. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.

- ա) Էջմիածնում մշակութային-պատմական ինստիտուտի հիմնումը
բ) Հովհաննես Ադամյանի կողմից եռագույն հեռուստատեսության և լուսահեռագրության սարքի ստեղծումն ու ցուցադրումը
գ) Կիլիկիայի հայաթափման փաստացի ավարտը
դ) Հայաստանում ՀՕԿ-ի և ՀԲԸՄ-ի գործունեության արգելումը
ե) Լոզանի կոնֆերանսը
զ) Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (ՀԲԸՄ) կազմակերպումը

- 1) գ   2) բ   3) դ   4) ե

21. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա) Ասքանազ Մռավյանի գործուղվելը Ղարաբաղ որպես արտակարգ կոմիսար
բ) Անկարայի ֆրանս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
գ) Հայիեդկոմի դեկրետը Փետրվարյան ապստամբության բոլոր մասնակիցներին, ներառյալ ղեկավարներին, համաներում շնորհելու մասին
դ) ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը
ե) Համազանգեզուրյան 2-րդ համագումարը
զ) հայ-վրացական սահմանազատման մասին վերջնական համաձայնագրի ստորագրումը

- 1) ա   2) ե   3) գ   4) բ

22. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա) պատանի հանդիսատեսի թատրոնի բացումը
բ) հայկական կինեմատոգրաֆիայի առաջնեկի՝ «Նամուսի» ցուցադրումը
գ) մշակութային-պատմական ինստիտուտի վերափոխվելը Գիտության և արվեստի ինստիտուտի
դ) Հայաստանի խորհրդային կերպարվեստագետների միության կազմակերպումը
ե) խորհրդային իշխանությունների հատուկ որոշումով Հայոց եղեռնի օրը՝ ապրիլի 24-ը, եկեղեցու կողմից նշելն արգելելը
զ) Ամո Խարազյանի ղեկավարությամբ պետական շրջիկ թատրոնի կազմակերպումը

- 1) ե   2) բ   3) գ   4) ա

23. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել չորրորդը.

- ա) ԽՍՀՄ-ի փլուզումը, ԱՊՀ-ի ստեղծումը
- բ) ՀՀ-ում նախագահական առաջին ընտրությունների անցկացումը
- գ) Հայաստանի անկախության ճանաչումը Թուրքիայի կողմից առանց դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման
- դ) ՀՀ խորհրդարանի ընդունած օրենքը հանրապետությունում բազմակուսակցական համակարգ ստեղծելու մասին
- ե) Հայոց համազգային շարժման 1-ին համագումարը
- զ) ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովի ստեղծումը

- 1) դ   2) բ   3) ա   4) գ

24. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վերջինը.

- ա) ՀՀ խորհրդարանական ընտրություններում «Միասնություն» դաշինքի հաղթանակը
- բ) Թուրքիայի կառավարության՝ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման դեմ պայքարը երկրի արտաքին քաղաքականության կարևորագույն ուղղություններից մեկը հռչակելը
- գ) ՀՀ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականը
- դ) ՀՀ-ում եռաստիճան դատական համակարգի ներդրումը
- ե) հայ-թուրքական սահմանի փակումը
- զ) Գերմանիայի Բունդեսբազի՝ Հայոց ցեղասպանության դատապարտման վերաբերյալ որոշման ընդունումը

- 1) գ   2) ե   3) բ   4) դ

25. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Նվեր Սաֆարյանի նշանակվելը Թամանյան դիվիզիայի հրամանատար
- բ) ԽՄԿԿ XX համագումարը
- գ) խորհրդա-գերմանական չհարձակման պայմանագրի ստորագրումը
- դ) Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ստեղծումը
- ե) Արկարի Վոլսկու նշանակվելը հատուկ կառավարման կոմիտեի նախագահ
- զ) Եվրախորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը
- է) ՀՀ սահմանադրական փոփոխությունների հաստատումը համաժողովրդական հանրաքվեի միջոցով
- ը) Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհրդի նախաձեռնությամբ Նյու Յորքում Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի կայանալը
- թ) Հայաստանում կուսակցությունների վերաբերյալ օրենքը խախտելու պատճառաբանությամբ դաշնակցության գործունեության կասեցումը

ժ) Հայկական հարցով ՀՀ նախկին վարչապետ Հ. Օհանջանյանի դիմումը Ստալինին, Թրումանին, Չերչիլին

1) ա, ժ, գ, ը, բ, գ, դ, ե, է, թ

3) գ, ա, ժ, ը, դ, բ, ե, գ, թ, է

2) գ, ա, ժ, ը, բ, դ, գ, ե, թ, է

4) գ, ժ, ա, դ, ը, բ, գ, ե, է, թ

26. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա) Կարապետ Սիմոնյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչման արժանացնելը

բ) Նելսոն Ստեփանյանի զոհվելը

գ) Հայաստանի Ժողկոմխորհի նախկին նախագահ Սահակ Տեր-Գաբրիելյանի ողբերգական մահը

դ) ԽՍՀՄ պաշտպանության ժողկոմի հրամանով 390-րդ դիվիզիայի կազմացումը

ե) կաթողիկոս Խորեն Մուրադբեգյանին խեղդամահ անելը

զ) Լազր Չափչախյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը

է) Խորեն Մուրադբեգյանի ընտրվելը կաթողիկոս

ը) մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի տնօրեն Ներսիկ Ստեփանյանի ձերբակալությունը

թ) Թիֆլիսում Աղասի Խանջանի սպանությունը

ժ) Հայրենական մեծ պատերազմի սկիզբը

1) թ, է, գ, ը, ե, ժ, ա, գ, բ, դ

3) է, ը, թ, գ, ե, ա, ժ, դ, գ, բ

2) ը, է, թ, ե, գ, ա, ժ, գ, դ, բ

4) թ, ը, է, գ, ե, ժ, դ, ա, գ, բ

27. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա) Հայեղկոմի վերակազմավորվելը ՀՍԽՀ ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի

բ) Վ. Լենինի նամակը Կովկասի «կոմունիստ ընկերներին»

գ) Խորհրդային Ռուսաստանի ճնշման ներքո թուրքական զորքերի հեռանալը Ալեքսանդրապոլից

դ) Մոսկվայում «Ռուս-թուրքական բարեկամության և եղբայրության» պայմանագրի ստորագրումը

ե) ԱԽՍՀԴՄ ստեղծումը

զ) Զանգեզուրի խորհրդայնացումը

է) Անդրկովկասի խորհուրդների 1-ին համագումարը Բաքվում

ը) Կարսի պայմանագրի ստորագրումը

1) բ, գ, դ, գ, ա, ե, ը, է

3) գ, դ, բ, գ, ա, ը, ե, է

2) բ, դ, գ, ա, ը, գ, է, ե

4) դ, բ, գ, ա, գ, ը, ե, է

28. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

ա) «Տրանսիլվանիա» շոգենավով հայրենադարձների առաջին խմբի դուրս գալը Բեյրութից

- բ) Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհրդի հեռագիրը երեք տերությունների ղեկավարներին՝ Հայկական հարցը Պոտսդամի կոնֆերանսի օրակարգում ընդգրկելու խնդրանքով
- գ) Ուրուգվայի խորհրդարանի հանձնարարականն իր կառավարությանը՝ Հայկական հարցը ՄԱԿ-ի քննարկմանը ներկայացնելու մասին
- դ) Խորհրդային Հայաստան սփյուռքահայության ներգաղթը իրականացնելու մասին ԽՍՀՄ կառավարության որոշման ընդունումը
- ե) Երևանի Լենինի հրապարակի (Հանրապետության հրապարակի) ճարտարապետական համալիրի կառուցման ավարտը
- զ) խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի չեղյալ հայտարարելը ԽՍՀՄ կառավարության կողմից
- է) ՄԱԿ-ում Կիպրոսի արտաքին գործերի նախարար Կիպրիանուի կոչը՝ քննարկելու Հայկական հարցը
- ը) ԽՍՀՄ կառավարության և ՀամԿ(Բ)Կ կենտկոմի որոշման ընդունումը հայ հայրենադարձների կյանքի պայմանները բարելավելու մասին

- 1) ը, գ, բ, դ, ա, ե, է, գ
- 2) բ, ը, գ, դ, ե, ա, գ, է

- 3) ը, գ, բ, դ, ե, ա, գ, է
- 4) գ, բ, ը, ե, ա, դ, է, գ

29. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) Սպիտակի երկրաշարժը
- բ) «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- գ) ՀՀ-ում եռաստիճան դատական համակարգի ներդրումը
- դ) Հայաստանի անկախության մասին հռչակագրի ընդունումը
- ե) ՀՀ անկախության հանրաքվեն
- զ) Հայոց համազգային շարժման առաջին համագումարի բացումը
- է) ՀՀ-ում վարչատարածքային նոր միավորների՝ 10 մարզերի ստեղծումը
- ը) Լևոն Տեր-Պետրոսյանի ընտրվելը Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահ
- թ) ՀՀ բարձրագույն օրենսդիր մարմնի՝ Գերագույն խորհրդի վերանվանվելը Ազգային ժողով
- ժ) ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավորների 1-ին համագումարի բացումը

- 1) ա, գ, ժ, բ, թ, ե, դ, ը, գ, է
- 2) ա, ժ, գ, բ, ը, դ, ե, թ, է, գ

- 3) ժ, գ, ա, բ, դ, ը, ե, թ, է, գ
- 4) ա, գ, բ, ժ, ը, դ, թ, գ, է, ե

30. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել ութերորդը.

- ա) Գ. Օրջոնիկիձեի կողմից ՀՓԿ-ին վերջնագիր ներկայացնելը
- բ) Ա. Բեկզադյանի առաջարկության ներկայացումը Ս. Կիրովի նախագահությամբ Թիֆլիսում հրավիրված Անդրկովկասի հանրապետությունների ներքին սահմանները որոշելու հանձնաժողովի նիստում

- գ) Չանգեզուրի խորհրդայնացման ավարտը
- դ) Համագանգեզուրյան 1-ին համագումարի հրավիրումը Տաթևի վանքում
- ե) Խորհուրդների 1-ին համագումարում ՀՄԽՀ առաջին Սահմանադրության ընդունումը
- զ) մեծ պետությունների Լոնդոնի կոնֆերանսը
- է) Մոսկվայում հրավիրված խորհրդային չորս հանրապետությունների լիազոր պատվիրակությունների կոնֆերանսը
- ը) «Քարոզչության և գործողության խորհրդի» կողմից հակահայ բանաձև-փաստաթղթի ընդունումը
- թ) ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի կոչը հայ գյուղացիությանը՝ «առանց հապաղելու հաց տրամադրել կարմիր բանակին»
- ժ) Խորհրդային Ռուսաստանի ճնշման ներքո թուրքական զորքերի հեռանալը Ալեքսանդրապոլից

- 1) բ   2) գ   3) ե   4) ժ

31. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը.

- ա) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսը
- բ) Հայաստանի խորհրդայնացումը
- գ) Արևմտահայերի 2-րդ համագումարը
- դ) Ռուսաստանում նոր տնտեսական քաղաքականության մշակումն ու ընդունումը
- ե) գեներալ Թոմսոնի՝ Բաքվի գեներալ-նահանգապետ դառնալը
- զ) Վրաստանի խորհրդայնացումը
- է) Խորհրդային Հայաստանում պարենհարկ մտցնելը
- ը) Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովի բացումը
- թ) Հայաստանի օգնության կոմիտեի (ՀՕԿ) ստեղծումը
- ժ) Արցախահայության 9-րդ համագումարը

- 1) բ   2) ժ   3) գ   4) դ

32. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա) Խորհրդային Հայաստանի ճարտարապետների միության ստեղծումը
- բ) Երևանում գեղարվեստի դպրոցի հիմնումը
- գ) «Երեքի» խմբակի (Ե. Չարենց, Գ. Աբով, Ա. Վշտունի) կազմավորումը
- դ) Արմֆանի բացումը
- ե) Հայաստանի խորհրդային կերպարվեստագետների միության ստեղծումը
- զ) Հայաստանի գրողների միության ստեղծումը
- է) Լենինականի (Գյումրի) պետական թատրոնի հիմնումը

- ը) Թաթուլ Ալթունյանի հայկական ժողովրդական երգի-պարի պետական անսամբլի ստեղծումը
- թ) Հայաստանի կերպարվեստի թանգարանի կազմակերպումը
- ժ) պետական ֆիլիարմոնիայի կազմակերպումը

- 1) ա   2) թ   3) է   4) գ

33. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վեցերորդը.

- ա) Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի պետական թատրոնի բացումը
- բ) գիտությունների ակադեմիայի նուրբ օրգանական քիմիայի ինստիտուտի ստեղծումը
- գ) Վիկտոր Համբարձումյանի՝ Աստղագետների միջազգային միության նախագահի պատվավոր պաշտոնի զբաղեցումը
- դ) պետական կոնսերվատորիայի բացումը
- ե) ռուսական դրամատիկական թատրոնի հիմնումը
- զ) էլեկտրոնային արագացուցչի շահագործման սկիզբը Հայաստանում
- է) ակադեմիկոս Հովսեփ Օրբելու նշանակվելը Արմֆանի նախագահ
- ը) քանդակագործ Հակոբ Գյուրջյանի՝ Փարիզից Հայաստանին նվիրաբերած ստեղծագործությունների ցուցահանդեսի կազմակերպումը

- 1) բ   2) գ   3) զ   4) ը

34. Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը.

- ա) ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը
- բ) Շուշիի ազատագրումը
- գ) «Հոչակագիր Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետության հոչակման մասին» որոշման ընդունումը
- դ) Հայաստանի դառնալը ՄԱԿ-ի լիիրավ անդամ
- ե) Հայաստանի անկախության ճանաչումը Թուրքիայի կողմից առանց դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման
- զ) ՀՀ խորհրդարանի ընդունած օրենքը՝ բազմակուսակցական համակարգ ստեղծելու մասին
- է) Արթուր Մկրտչյանի ընտրվելը ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ
- ը) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի հատուկ որոշման ընդունումը բոլոր զինված ջոկատները ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժեր կոչելու մասին

- 1) դ   2) ը   3) է   4) բ

35. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Արևմտահայերի 2-րդ համագումարը
- 2) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում խորհրդարանի ընտրությունների անցկացումը
- 3) Հայ ժողովրդական կուսակցության 2-րդ համագումարը
- 4) Հայ-վրացական կարճատև պատերազմի ավարտը
- 5) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում պետական լեզվի մասին օրենքի ընդունումը
- 6) Ալեքսանդր Խատիսյանի գլխավորած կառավարության հրաժարականը

36. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Հայաստանի խորհրդի առաջին նիստի բացումը
- 2) Արարայի ճակատամարտը
- 3) Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարության կազմումը
- 4) ՀՅԴ 9-րդ ընդհանուր ժողովը
- 5) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսը
- 6) Գ. Նժդեհի կողմից Կարմիր բանակի հրամանատարությանը վերջնագիր ներկայացնելը՝ բռնությունները դադարեցնելու և Ջանգեղուրից հեռանալու պահանջով

37. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) ֆրանսիական իշխանությունների կողմից Հայկական լեգեոնի լուծարումը
- 2) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի հրավիրումը Բաքվում
- 3) Համո Օհանջանյանի բյուրո-կառավարության կազմումը
- 4) Բ. Լեգրանի գլխավորած պատվիրակության ժամանումը Երևան
- 5) Ալեքսանդրապոլի անկումը և զինադադարի պայմանների ընդունումը Հայաստանի կառավարության կողմից

38. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Հայիեդկոմի դեկրետը Փետրվարյան ապստամբության բոլոր մասնակիցներին՝ ներառյալ ղեկավարներին, համաներում շնորհելու մասին
- 2) ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի բողոքը Ղարաբաղը Ադրբեջանին բռնակցելու որոշման դեմ
- 3) ԽՍՀՄ տարածքում Հնչակյան կուսակցության գործունեության դադարեցումը
- 4) Անդրկովկասի «կոմունիստ ընկերներին» ուղղված Վ. Լենինի նամակը
- 5) «Նոր եկեղեցի» կազմակերպության պառակտիչ գործունեության դատապարտումը Հայոց եկեղեցու Գերագույն հոգևոր խորհրդի կողմից
- 6) ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի որոշումը Ս. Էջմիածնի վանքը փակելու, կաթողիկոսությունը վերացնելու մասին

39. Գտնել այն իրադարձությունը, որը խախտում է ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ղեկավար մարմնի՝ խորհրդի ձևավորումը
- 2) Եվրախորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը
- 3) ԼՂԻՄ-ի Հատուկ կառավարման կոմիտեի վերացումը
- 4) «Կոլցո» («Օղակ») ռազմական գործողության իրականացումը
- 5) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի կողմից պետական դրոշի հաստատումը
- 6) ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովի ստեղծումը

40. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Հայաստանի առաջին հանրապետության զինանշանի մասին օրենքի հաստատումը
- 2) Կապանում և Սիսիանում Պողոս Տեր-Դավթյանի գլխավորած հակախորհրդային նոր ապստամբությունները
- 3) Հաճնի պաշարման սկիզբը քեմալական զորքերի կողմից
- 4) հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշումը
- 5) Հայիեդկոմի՝ «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին» հրամանի հրապարակումը
- 6) Հայաստանի օգնության կոմիտեի (ՀՕԿ) հիմնումը
- 7) Երևանում հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը
- 8) հայ ժողովրդի անունից Ա. Մյասնիկյանի շնորհակալական բաց նամակը ԱՄՆ նախագահ Ու. Հարդինգին
- 9) ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը

41. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) «Քարոզչության և գործողության խորհրդի» կողմից բանաձև-փաստաթղթի մշակումն ու ընդունումը
- 2) հայ-վրացական սահմանագատման մասին վերջնական համաձայնագրի ստորագրումը
- 3) հողի մասին օրենքի ընդունումը Հայաստանի առաջին հանրապետությունում
- 4) ՀՍԽՀ խորհուրդների առաջին համագումարը
- 5) Լեռնային Ղարաբաղին ինքնավար մարզի կարգավիճակ տրամադրելը
- 6) դաշնակցության «ինքնավերացման» համագումարը
- 7) Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարի հրավիրումը Բաքվում
- 8) Երևանի և Սարդարապատի բամբակագտիչ գործարանների գործարկումը

42. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Հովհաննես Ադամյանի կողմից եռագույն հեռուստատեսության և լուսահեռագրության սարքի ստեղծումն ու ցուցադրումը
- 2) խորհրդային իշխանությունների հատուկ որոշումով Հայոց եղեռնի օրը՝ ապրիլի 24-ը, Հայ եկեղեցու կողմից նշելն արգելելը
- 3) մշակութային-պատմական ինստիտուտի հիմնումը Էջմիածնում
- 4) Անո Խարազյանի ղեկավարությամբ պետական շրջիկ թատրոնի կազմակերպումը
- 5) նեպից հրաժարվելու հայտարարումը խորհրդային երկրում
- 6) Հայաստանի ճարտարապետների միության ստեղծումը
- 7) Հայաստանում լեռնահրաձգային 76-րդ դիվիզիայի կազմավորումը
- 8) Թիֆլիսում Աղասի Խանջյանի սպանությունը
- 9) 409-րդ հրաձգային դիվիզիայի կազմացումը

43. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի դադարեցումը ԽՍՀՄ կառավարության կողմից
- 2) ՄԱԿ-ում Կիպրոսի արտագործնախարար Կիպրիանոսի կոչը՝ քննարկելու հայկական հարցը
- 3) Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ստեղծումը
- 4) Երևանի Լենինի հրապարակի (Հանրապետության հրապարակի) ճարտարապետական համալիրի կառուցման ավարտը
- 5) գիտությունների ակադեմիայի նուրբ օրգանական քիմիայի ինստիտուտի ստեղծումը
- 6) «Ղարաբաղ» կոմիտեի ստեղծումը
- 7) Հայաստանի անկախության ճանաչումը Թուրքիայի կողմից առանց դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման
- 8) ԱՊՀ-ի ստեղծումը

44. Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում են տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Թամանյան դիվիզիայի կազմացումը
- 2) Ուրուզվայի խորհրդարանի հանձնարարականն իր կառավարությանը՝ Հայկական հարցը ՄԱԿ-ի քննարկմանը ներկայացնելու մասին
- 3) ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովի գնդակահարությունը
- 4) «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- 5) ՀՀ-ում առաջին նախագահական ընտրությունների անցկացումը
- 6) Սուրեն Հարությունյանին ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնից ազատելը

- 7) ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովի ստեղծումը
- 8) ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը

45. Թվարկվածներից որոնք են խախտում պայմանագրերի տրված շարքի ստորագրման ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Գեորգիևսկի դաշնագրի կնքումը
- 2) Գյուլիստանի պայմանագրի կնքումը
- 3) Թուրքմենչայի պայմանագրի կնքումը
- 4) Ադրիանապոլսի պայմանագրի կնքումը
- 5) Բուխարեստի պայմանագրի կնքումը
- 6) Բաթումի պայմանագրի կնքումը
- 7) Մոսկվայի պայմանագրի կնքումը
- 8) Կարսի պայմանագրի կնքումը
- 9) Սևրի պայմանագրի կնքումը

6-II. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

1. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Առանձին հայկական կորպուսի վերակազմավորումը դիվիզիայի
- 2) Բաթումի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- 3) ՀՀ կառավարության և Հայոց կենտրոնական ազգային խորհրդի ժամանումը Թիֆլիսից Երևան
- 4) «Արևելակովկասյան մուսուլմանական հանրապետության» (ԱԿՄՀ) անկախության մասին հայտարարությունը
- 5) Հայոց ազգային խորհրդի կողմից Հովհաննես Քաջազնունուն ՀՀ վարչապետ ընտրելը

2. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հողի մասին օրենքի ընդունումը Հայաստանի առաջին հանրապետությունում
- 2) ՀՀ դիվանագիտական առաքելության հիմնումը Վրաստանի Հանրապետությունում
- 3) Տրապիզոնում ընդհատված թուրք-անդրկովկասյան բանակցությունների վերսկսումը Բաթումում
- 4) Հայ ժողովրդական կուսակցության երկրորդ համագումարը
- 5) Անդրկովկասյան Սեյմի լուծարումը

3. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ալեքսանդր Խատիսյանի գլխավորած կառավարության հրաժարականը
- 2) Սադախո կայարանի անցնելը հայերի հսկողության տակ

- 3) «Լոռու չեզոք գոտի» ժամանակավորապես վրացական զորքեր մտցնելու մասին Թիֆլիսում հայ-վրացական համաձայնագրի ստորագրումը
- 4) պետական լեզվի մասին օրենքի ընդունումը ՀՀ խորհրդարանի կողմից
- 5) Հայաստանի բուլղարական կազմակերպությունների միավորումը և կենտրոնական ղեկավար մարմնի՝ Հայաստանի կոմիտեի (Արմենկոմ) ստեղծումը

4. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Շարուր-Նախիջևանը ՀՀ-ին հանձնելու մասին անգլիացի գեներալ Դևրի և Դրոյի հրամանի ստորագրումը
- 2) Փարիզում դաշնակից տերությունների Խաղաղության խորհրդաժողովի սկիզբը
- 3) Արևմտահայերի երկրորդ համագումարը Երևանում
- 4) Թիֆլիսում Անտանտի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ հայ-վրացական հաշտության կոնֆերանսի հրավիրումը
- 5) Արցախահայության առաջին համագումարը Շուշիում

5. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ռազմական գործողությունները դադարեցնելու վերաբերյալ ՌՍԴԽՀ կառավարության և ՀՀ-ի միջև Թիֆլիսում համաձայնագրի ստորագրումը
- 2) հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշման հայտնումը
- 3) Գարեգին Նժդեհի ուժերի հաղթանակը Նուրի փաշայի զորքերի նկատմամբ Որոտանի կիրճում
- 4) «Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտի» հռչակումը
- 5) թուրք-ադրբեջանցի հրոսակների կողմից Շուշի քաղաքի հայկական թաղամասերի հրկիզումը

6. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարը Բաքվում
- 2) Արարայի ճակատամարտը
- 3) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսը
- 4) Ֆրանսիական իշխանությունների կողմից Հայկական լեգեոնի լուծարումը
- 5) «Թուրքական ազգային ուխտի» ընդունումը քեմալական խորհրդարանի կողմից

7. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի կոչը հայ գյուղացիությանը՝ «առանց հապաղելու հաց տրամադրել Կարմիր բանակին»
- 2) ՀՅԴ բոլոր կոմիտեների և կազմակերպությունների ղեկավարներին, նախկին կառավարության անդամներին ձերբակալելու և մեկուսացնելու մասին Հայկոմկուսի պլենումի որոշումը
- 3) Արտակարգ հանձնաժողովի (Չեկա) հիմնումը ՀՍԽՀ-ում
- 4) Բորիս Լեգրանի գլխավորած պատվիրակության ժամանումը Երևան
- 5) Հայիեղկոմի «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին» հրամանի հրապարակումը

8. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայաստանի օգնության կոմիտեի (ՀՕԿ) հիմնումը
- 2) Հայիեղկոմի վերակազմավորվելը ՀՍԽՀ ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի
- 3) Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարի հրավիրումը Բաքվում
- 4) Հայիեղկոմի դեկրետը Փետրվարյան ապստամբության բոլոր մասնակիցներին՝ ներառյալ ղեկավարներին, համաներում շնորհելու մասին
- 5) ՀՍԽՀ առաջին սահմանադրության ընդունումը

9. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ԱԽՍՀԴՄ-ի կազմավորումը
- 2) «Ռուս-թուրքական բարեկամության և եղբայրության» պայմանագրի ստորագրումը
- 3) «Լեռնահայաստանի» հռչակումը
- 4) «Լոռու չեզոք գոտում» ապստամբության սկիզբը
- 5) Լեռնային Ղարաբաղին ինքնավար մարզի կարգավիճակ տրամադրելը

10. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Երևանի և Լեռնականի (Գյումրի) հէկերի կառուցման սկիզբը
- 2) Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը
- 3) Հայաստանում գյուղմիասնարկի շրջանառության մեջ մտնելը
- 4) Հայաստանի տնտեսության հասնելը նախապատերազմյան՝ 1913 թ. մակարդակին
- 5) Երևանում արհեստական կաուչուկի գործարանի կառուցման սկիզբը

11. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ԽՍՀՄ հերոս Նելսոն Ստեփանյանի զոհվելը
- 2) 409-րդ հրաձգային դիվիզիայի կազմացումը
- 3) հայկական 390-րդ դիվիզիայի մասնակցելը Կերչի մարտերին
- 4) Օդաչու Լազր Չափչախյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը
- 5) Թամանյան դիվիզիայի կազմացումը

12. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայկական 390-րդ դիվիզիայի հրամանատար Սիմոն Ջաքյանի զոհվելը
- 2) Նվեր Սաֆարյանի՝ հայկական 89-րդ հրաձգային դիվիզիայի հրամանատար նշանակվելը
- 3) ԽՍՀՄ-ի և Գերմանիայի միջև չհարձակման պայմանագրի կնքումը
- 4) ԽՍՀՄ կառավարության կողմից 1925 թ. դեկտեմբերի 17-ի խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագիրը չեղյալ հայտարարելը
- 5) Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի սկիզբը

13. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ԽՄԿԿ XX համագումարը
- 2) ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովին հայրենիքի դավաճանության անհիմն մեղադրանքով ձերբակալելը

- 3) Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ստեղծումը
- 4) Պոտսդամի կոնֆերանսը
- 5) Հյուսիսատլանտյան դաշինքի ստեղծումը

14. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Արկադի Վոլսկու նշանակվելը ԼՂԻՄ հատուկ կառավարման կոմիտեի նախագահ
- 2) Ազգային միացյալ կուսակցության ղեկավար մարմնի՝ խորհրդի ձևավորումը
- 3) ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավորների առաջին համագումարի սկիզբը
- 4) Հայոց համազգային շարժման առաջին համագումարի բացումը
- 5) «Ղարաբաղ» կոմիտեի ստեղծումը

15. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհրդի նախաձեռնությամբ Նյու Յորքում Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի կայանալը
- 2) հայ-թուրքական սահմանի փակումը
- 3) Հայաստանի անկախության ճանաչումը Թուրքիայի կողմից՝ առանց դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման
- 4) ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովի ստեղծումը
- 5) Եվրախորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը

16. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) անդրանիկ կոնֆերանսը
- 2) ՀՀ խորհրդարանական ընտրություններում «Միասնություն» դաշինքի հաղթանակը
- 3) Հայաստանում կուսակցությունների վերաբերյալ օրենքը խախտելու պատճառաբանությամբ դաշնակցության գործունեության կասեցումը
- 4) ՀՀ-ում եռաստիճան դատական համակարգի ներդրումը
- 5) ՀՀ խորհրդարանի ընդունած օրենքը հանրապետությունում բազմակուսակցական համակարգ ստեղծելու մասին

17. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- 2) Սուրեն Հարությունյանին ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնից ազատելը
- 3) «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» փաստաթղթի ընդունումը
- 4) Սումգաիթի եռօրյա ոճրագործությունը հայ բնակչության նկատմամբ
- 5) ԽՄԿԿ կենտկոմի և ԽՍՀՄ նախարարների խորհրդի՝ «Ադրբեջանական ԽՍՀ ԼՂԻՄ-ի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 1988-1995 թթ. արագացնելու միջոցառումների մասին» որոշումը

18. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների հաստատումը համաժողովրդական հանրաքվեի միջոցով
- 2) Հայաստանի անկախության ճանաչումը Թուրքիայի կողմից՝ առանց դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման
- 3) ՀՀ-ում առաջին նախագահական ընտրությունների անցկացումը
- 4) ԱՊՀ-ի ստեղծումը
- 5) Գերմանիայի Բունդեսթագի՝ Հայոց ցեղասպանության դատապարտման վերաբերյալ որոշման ընդունումը

19. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայաստանի դառնալը ՄԱԿ-ի լիիրավ անդամ
- 2) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի հատուկ որոշման ընդունումը բոլոր զինված ջոկատները ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժեր կոչելու մասին
- 3) ՀՀ բարձրագույն օրենսդիր մարմնի՝ Գերագույն խորհրդի վերանվանվելը Ազգային ժողովի
- 4) ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը
- 5) Շուշիի ազատագրումը

20. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Երևանում պետական կոնսերվատորիայի բացումը
- 2) Հայաստանի օգնության կոմիտեի (<ՕԿ) ստեղծումը
- 3) Գիտության և արվեստի ինստիտուտի գործունեության ավարտը
- 4) մեծ պետությունների Լոնդոնի կոնֆերանսը
- 5) Իրաքից հայ գաղթականների առաջին խմբի տեղափոխվելը Հայաստան

21. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) պետական լեզվի մասին օրենքի ընդունումը Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի կողմից
- 2) ՀՀ տարածքի բաժանումը վարչական չորս նահանգների
- 3) Շարուր-Նախիջևանը ՀՀ-ին հանձնելու մասին անգլիացի գեներալ Դևիի և Դրոյի կողմից հրամանի ստորագրումը
- 4) ՀՀ դիվանագիտական առաքելության հիմնումը Վրաստանի հանրապետությունում
- 5) զինանշանի մասին օրենքի ընդունումը Հայաստանի առաջին հանրապետությունում
- 6) Թիֆլիսում Անտանտի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ հայ-վրացական հաշտության կոնֆերանսի հրավիրումը

22. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սևանա լճի վրա «Աշոտ Երկաթ» ռազմանավի գործարկումը
- 2) ԱՄՆ-ից ստացված առաջին օգնությունը Հայաստանի առաջին հանրապետությանը

- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետության զինանշանի մասին օրենքի հաստատումը
- 4) Հայաստանի կոմունիստական կազմակերպությունների՝ Երևանում հրավիրված առաջին կոնֆերանսը
- 5) Առանձին հայկական կորպուսի վերակազմավորումը դիվիզիայի
- 6) ՀՅԴ-ի 9-րդ ընդհանուր ժողովի գումարումը

23. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Էսէռների հետ ՀՅԴ-ի կոալիցիոն կառավարություն կազմելը
- 2) Արևմտահայերի 2-րդ համագումարը Երևանում
- 3) Լոռուց, Ախալքալաքի և Ախալցխայի գավառներից թուրքական զորքերի հեռանալը
- 4) Ալեքսանդր Խատիսյանի գլխավորած կառավարության հրաժարականը
- 5) հայկական ուժերի առաջնալը դեպի Հյուսիսային Լոռի և մինչև Բոլնիս-Խաչեն ու Շուլավեր հասնելը
- 6) Հայ ժողովրդական կուսակցության 2-րդ համագումարը

24. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Երևանում հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը
- 2) «Սպարտակ» երիտասարդական կազմակերպության ստեղծումը
- 3) Արցախահայության 1-ին համագումարը Շուշիում
- 4) «Լոռու չեզոք գոտի» ժամանակավորապես վրացական զորքեր մտցնելու մասին Թիֆլիսում հայ-վրացական համաձայնագրի ստորագրումը
- 5) Արարայի ճակատամարտը
- 6) ռազմական գործողությունները դադարեցնելու վերաբերյալ ՌՍԴԽՀ կառավարության և ՀՀ-ի միջև Թիֆլիսում ստորագրված համաձայնագիրը

25. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գ. Նժդեհի ուժերի հաղթանակը Նուրի փաշայի զորքերի նկատմամբ Որոտանի կիրճում
- 2) Կապանում և Սիսիանում Պողոս Տեր-Դավթյանի գլխավորությամբ հակախորհրդային նոր ապստամբությունները
- 3) «Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարության» կազմումը
- 4) ֆրանսիական իշխանությունների կողմից Հայկական լեգեոնի լուծարումը
- 5) Հայ- վրացական կարճատև պատերազմի սկիզբը
- 6) թուրքական զորքերի՝ դեպի Բաքու ռազմարշավի սկսվելը

26. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) թուրք-ադրբեջանցի հրոսակների կողմից Շուշի քաղաքի հայկական թաղամասերի հրկիզումը
- 2) Փարիզում դաշնակից տերությունների Խաղաղության խորհրդաժողովի սկիզբը

- 3) Գ. Նժդեհի կողմից Կարմիր բանակի հրամանատարությանը վերջնագիր ներկայացնելը՝ բռնությունները դադարեցնելու և Ջանգեզուրից հեռանալու պահանջով
- 4) «Թուրքական ազգային ուխտի» ընդունումը քեմալական խորհրդարանի կողմից
- 5) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի հրավիրումը Բաքվում
- 6) Հայաստանի կոմիտեի (Արմենկոմ) ստեղծումը

27. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի ավարտը
- 2) Ալեքսանդրապոլի ՌՀԿ-ի կոչի հրապարակումը՝ իշխանությունն իր ձեռքն անցնելու մասին
- 3) Հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի իրավաբար որոշման հայտնումը
- 4) Ա. Խատիսյանի կառավարության հրաժարականը
- 5) Արցախահայության 9-րդ համագումարը
- 6) Արսեն Շահնազյանի Գորիս ժամանելը և գեներալ-կոմիսարի պաշտոնն ստանձնելը

28. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Քարոզչության և գործողության խորհրդի» կողմից հակահայ բանաձև-փաստաթղթի ընդունումը
- 2) Փարիզում հայկական պահանջների համատեղ հուշագրի ստորագրումը
- 3) Այնթափի պաշարման սկիզբը քեմալական զորքերի կողմից
- 4) Փարիզում ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի և Ճապոնիայի ղեկավարների նիստի կողմից Հայաստանի կառավարության փաստացի ճանաչումը
- 5) ՀՍԽՀ Ռազմահեղափոխական կոմիտեի ժամանումը Երևան
- 6) խորհրդային զորքերի կողմից Ղարաբաղի, Ջանգեզուրի և Նախիջևանի զինագրավումը

29. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Անկարայում ֆրանս-թուրքական զինադադարի ստորագրումը
- 2) ՀՅԴ բոլոր կոմիտեների և կազմակերպությունների ղեկավարներին, նախկին կառավարության անդամներին ձերբակալելու և մեկուսացնելու մասին Հայկոմկուսի պլենումի որոշումը
- 3) Երևանում հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը
- 4) Հայիեդկոմի՝ «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին» հրամանի հրապարակումը
- 5) հայ-վրացական սահմանազատման մասին վերջնական համաձայնագրի ստորագրումը
- 6) Բորիս Լեգրանի գլխավորած պատվիրակության ժամանումը Երևան

30. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) քեմալականների անակնկալ ներխուժումը հայաբնակ Մարաշ
- 2) Կիլիկիայի ինքնավարության հռչակումը Ֆրանսիայի հովանավորության ներքո
- 3) Անկարայում ֆրանս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- 4) ՀՍԽՀ խորհուրդների 1-ին համագումարը
- 5) «Եզրափակիչ որոշման արձանագրության» նախաստորագրումը
- 6) Արտակարգ հանձնաժողովի (Չեկա) հիմնումը ՀՍԽՀ-ում

31. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) «Լեռնահայաստանի» հռչակումը
- 2) Խորհրդային Հայաստանում պարենհարկ մտցնելը
- 3) հայ ժողովրդի անունից Ա. Մյասնիկյանի շնորհակալական բաց նամակը ԱՄՆ նախագահ Ու. Հարդինգին
- 4) Հայիեղկոմի վերակազմավորվելը ՀՍԽՀ ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի
- 5) Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարի հրավիրումը Բաքվում
- 6) Երևանում հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը

32. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Վրաստանի խորհրդայնացման ավարտը
- 2) Հայրենիքի փրկության կոմիտեի (ՀՓԿ) ստեղծումը Սիմոն Վրացյանի նախագահությամբ
- 3) նէպին անցման սկիզբը Հայաստանում
- 4) Անկարայում ֆրանս-թուրքական զինադադարի ստորագրումը
- 5) Հայաստանում գյուղմիասնարկի շրջանառության մեջ մտնելը
- 6) «Լոռու չեզոք գոտում» ապստամբության սկիզբը

33. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Անդրկովկասի «կոմունիստ ընկերներին» ուղղված Վ. Լենինի նամակը
- 2) «Նոր եկեղեցի» կազմակերպության պառակտիչ գործունեության դատապարտումը Հայոց եկեղեցու Գերագույն հոգևոր խորհրդի կողմից
- 3) Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը
- 4) Լեռնային Ղարաբաղին ինքնավար մարզի կարգավիճակ տրամադրելը
- 5) Երևանի և Լենինականի (Գյումրի) հէկերի կառուցման սկիզբը
- 6) Հայիեղկոմի դեկրետը Փետրվարյան ապստամբության բոլոր մասնակիցներին՝ ներառյալ ղեկավարներին, համաներում շնորհելու մասին

34. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի բողոքը Ղարաբաղը Ադրբեջանին բռնակցելու որոշման դեմ
- 2) ՀՍԽՀ առաջին Սահմանադրության ընդունումը
- 3) Համազանգեզուրյան առաջին համագումարը
- 4) ՀՅԴ «ինքնավերացման» համագումարը

- 5) Ղարաբաղում Թևանի (Ստեփանյան) գլխավորած ապստամբության ճնշումը
- 6) ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի որոշումը Ս. Էջմիածնի վանքը փակելու, կաթողիկոսությունը վերացնելու մասին

35. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գևորգ Ե կաթողիկոսի մահը
- 2) Ստալինի «Մեծ բեկման տարին» հոդվածի հրապարակումը
- 3) ԽՍՀՄ տարածքում Հնչակյան կուսակցության գործունեության դադարեցումը
- 4) Երևանում արհեստական կաուչուկի գործարանի կառուցման սկիզբը
- 5) Հայաստանի կոմունիստական երիտասարդական միության (ՀԿԵՄ) ստեղծումը
- 6) ԱԽՍՀՄ-ի կազմավորումը

36. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի տնօրեն Ներսիկ Ստեփանյանի ձերբակալությունը
- 2) հնչակյանների գործունեության դադարեցումը Խորհրդային Միության տարածքում
- 3) Խորեն արքեպիսկոպոս Մուրադբեգյանի կաթողիկոս ընտրվելը
- 4) Հայաստանի տնտեսության հասնելը նախապատերազմյան՝ 1913 թ. մակարդակին
- 5) Աղասի Խանջյանի ընտրվելը ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի առաջին քարտուղար
- 6) Լենինգրադի կուսմարզկոմի առաջին քարտուղար Ս. Կիրովի սպանությունը

37. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խորհրդային կառավարության պաշտոնական հայտարարությունը «Թուրքիայից ոչ մի տարածքային պահանջ» չունենալու մասին
- 2) Հյուսիսատլանտյան դաշինքի ստեղծումը
- 3) Նվեր Սաֆարյանի՝ հայկական 89-րդ հրաձգային դիվիզիայի հրամանատար նշանակվելը
- 4) Թամանյան դիվիզիայի կազմացումը
- 5) Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) անդրանիկ կոնֆերանսը
- 6) 76-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիայի կազմավորումը

38. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Խորհրդա-գերմանական չհարձակման պայմանագրի ստորագրումը
- 2) Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ստեղծումը
- 3) Ամերիկայի Հայկական ազգային կոնգրեսի նախաձեռնությամբ Նյու Յորքում կայացած համաշխարհային կոնգրեսի կայանալը
- 4) Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (ՀԲԸՄ) կազմակերպումը
- 5) մեծ տերությունների ղեկավարների Պոտսդամի կոնֆերանսը
- 6) Սուրեն Թովմասյանի ընտրվելը ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար

39. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Հայաստանի անկախության ճանաչումը Թուրքիայի կողմից առանց դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման
- 2) Եվրախորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը
- 3) Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ղեկավար մարմնի՝ խորհրդի ձևավորումը
- 4) Հայաստանում ՀՕԿ-ի և ՀԲԸՄ-ի գործունեության արգելումը
- 5) Կ. Դեմիրճյանին Հայաստանի կոմկուսի առաջին քարտուղարի պաշտոնից ազատելը
- 6) ԽՄԿԿ կենտկոմի և ԽՍՀՄ նախարարների խորհրդի՝ «Ադրբեջանական ԽՍՀ ԼՂԻՄ-ի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 1988-1995 թթ. արագացնելու միջոցառումների մասին» որոշման ընդունումը

40. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը
- 2) հայ-թուրքական սահմանի փակումը
- 3) Գերմանիայի Բունդեսթագի՝ Հայոց ցեղասպանության դատապարտման վերաբերյալ որոշումը
- 4) ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավորների 1-ին համագումարի բացումը
- 5) ՀՀ խորհրդարանական ընտրություններում «Միասնություն» դաշինքի հաղթանակը
- 6) Հայաստանի դառնալը ՄԱԿ-ի լիիրավ անդամ

41. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ՀՀ-ում վարչատարածքային նոր միավորների՝ 10 մարզերի ստեղծումը
- 2) «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- 3) ՀՀ Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովի ստեղծումը
- 4) ԼՂԻՄ-ի Հատուկ կառավարման կոմիտեի վերացումը
- 5) «Կոլցո» («Օղակ») ռազմական գործողության իրականացումը
- 6) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի հատուկ որոշման ընդունումը բոլոր զինված ջոկատները ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժեր կոչելու մասին

42. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) ՀՀ-ում եռաստիճան դատական համակարգի ներդրումը
- 2) ՀՀԿ, ԲՀԿ և ՀՅԴ կուսակցությունների կողմից կոալիցիոն կառավարության ձևավորումը
- 3) ՀՀ վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի զոհվելը
- 4) ՀՀ խորհրդարանի ընդունած օրենքը հանրապետությունում բազմակուսակցական համակարգ ստեղծելու մասին
- 5) համաժողովրդական հանրաքվեի միջոցով ՀՀ սահմանադրական փոփոխությունների հաստատումը
- 6) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի կողմից պետական դրոշի հաստատումը

43. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սփյուռքում հայ քաղաքական երեք կուսակցությունների կողմից համազգային կենտրոնական մարմնի կազմումը՝ գործողության միասնական ծրագիր մշակելու համար
- 2) «Հարսանիք լեռներում» գործողության իրագործումը
- 3) Մոնթե Մելքոնյանի զոհվելը
- 4) ԼԴՀ Գերագույն խորհրդի կողմից երկրի զինանշանի և օրհներգի հաստատումը
- 5) Կարեն Դեմիրճյանի ընտրվելը ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ
- 6) Քարինտակի մատուցներում տեղի ունեցած մարտերը

44. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ուրուզվայի խորհրդարանի հանձնարարականն իր կառավարությանը՝ Հայկական հարցը ՄԱԿ-ի քննարկմանը ներկայացնելու համար
- 2) Խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի դադարեցման մասին ԽՍՀՄ կառավարության որոշումը
- 3) ԽՍՀՄ կառավարության և ՀամԿ(բ)Կ կենտկոմի որոշումը հայրենասպարձների կյանքի պայմանները բարելավելու մասին
- 4) ԽՍՀՄ կառավարության որոշումը Խորհրդային Հայաստան սփյուռքահայության ներգաղթ իրականացնելու մասին
- 5) Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհրդի կողմից երեք տերությունների ղեկավարներին հեռագիր ուղարկելը՝ Հայկական հարցը Պոտսդամի կոնֆերանսի օրակարգում ընդգրկելու խնդրանքով
- 6) Երևանի Լենինի հրապարակի (Հանրապետության հրապարակի) ճարտարապետական համալիրի կառուցման ավարտը

45. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) քանդակագործ Հակոբ Գյուրջյանի՝ Փարիզից Հայաստանին նվիրաբերած ստեղծագործությունների ցուցահանդեսի կազմակերպումը
- 2) Գիտության և արվեստի ինստիտուտի գործունեության ավարտը
- 3) Իրաքից հայ գաղթականների առաջին խմբի տեղափոխվելը Հայաստան
- 4) Լենինականի (Գյումրի) պետական թատրոնի հիմնումը
- 5) «Երեքի» գրական խմբակի կազմավորումը
- 6) Երևանի պետական կոնսերվատորիայի բացումը

46. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Երևանի Ձերժինսկու անվան մեխանիկական գործարանի կառուցումը
- 2) Ս. Էջմիածնի Գերագույն հոգևոր խորհրդի կողմից «Նոր եկեղեցի» կազմակերպության պառակտիչ գործունեության դատապարտումը
- 3) Հայաստանում ՀՕԿ-ի գործունեության արգելումը
- 4) Խորհրդային Հայաստանում Երևանի գինու-կոնյակի «Արարատ» գործարանի վերագործարկումը

- 5) ԽՍՀՄ տարածքում հնչակյան կուսակցության գործունեության դադարեցումը
- 6) ՀԽՍՀ խորհուրդների առաջին համագումարը

47. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Էջմիածնում մշակութային-պատմական ինստիտուտի հիմնումը
- 2) Պատանի հանդիսատեսի թատրոնի բացումը
- 3) Լոզանի կոնֆերանսի ավարտը
- 4) Խորհրդահայ ճարտարապետների միության ստեղծումը
- 5) Հովհաննես Ադամյանի կողմից Երևանում առաջին անգամ եռագույն հեռուստատեսության ցուցադրումը
- 6) Լեռնային Ղարաբաղին ինքնավար մարզի կարգավիճակ տրամադրելը

48. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Ա. Խատիսյանի կառավարության հրաժարականը
- 2) Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարի հրավիրումը Բաքվում
- 3) Երևանում ութ կետից բաղկացած հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը
- 4) Նէպից հրաժարվելու և կուլակությունը որպես դասակարգ վերացնելու քաղաքականությանն անցնելու մասին հայտարարությունը
- 5) Խորհրդային Հայաստանում պարենհարկ մտցնելը
- 6) Հայիեղկոմի «Պարենային մթերքների և այլ նյութերի հայտնաբերման մասին» հրամանի հրապարակումը

49. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Երևանում Գեղարվեստի դպրոցի հիմնումը
- 2) Արևմտահայերի 2-րդ համագումարը
- 3) Բ. Լեգրանի գլխավորած պատվիրակության ժամանումը Երևան
- 4) Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի ընտրությունների անցկացումը
- 5) Ալեքսանդրապոլի անկումը և զինադադարի պայմանների ընդունումը Հայաստանի կառավարության կողմից
- 6) «Լեռնահայաստանի» հռչակումը

50. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Անկախ պետությունների համագործակցության (ԱՊՀ) ստեղծումը
- 2) ՀՀ-ում բազմակուսակցական համակարգ ստեղծելու մասին օրենքի ընդունումը
- 3) ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը
- 4) Հայաստանի դառնալը ՄԱԿ-ի լիիրավ անդամ
- 5) ՀՀ Գերագույն խորհրդի վերանվանվելը Ազգային ժողովի
- 6) ՀՀ-ում առաջին նախագահական ընտրությունների անցկացումը

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑՈՒՄ

7-1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

1. Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղար նշանակվելու տարեթիվը համապատասխանեցնել գործչի անվանը.

1) Յակով Զարոբյան	ա) 1988 թ.
2) Վլադիմիր Մովսիսյան	բ) 1953 թ.
3) Աղասի Խանջյան	գ) 1974 թ.
4) Գրիգոր Հարությունյան	դ) 1960 թ.
5) Սուրեն Հարությունյան	ե) 1990 թ.
6) Սուրեն Թովմասյան	զ) 1937 թ.
	է) 1930 թ.
1) 1-դ, 2-ե, 3-է, 4-գ, 5-ա, 6-բ	3) 1-դ, 2-ե, 3-գ, 4-ա, 5-գ, 6-բ
2) 1-գ, 2-բ, 3-գ, 4-է, 5-ե, 6-ա	4) 1-գ, 2-ե, 3-է, 4-ա, 5-գ, 6-դ

2. Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթիվ

1) 1920 թ. նոյեմբերի 30	5) 1921 թ. հուլիսի 2
2) 1921 թ. հունիսի 1	6) 1921 թ. հունիսի 12
3) 1921 թ. փետրվարի 25	7) 1921 թ. փետրվարի 26
4) 1920 թ. դեկտեմբերի 25	8) 1921 թ. հուլիսի 7

Իրադարձություն

- ա. Ադրբեջանի հեղկոմի հայտարարությունը «Լեննային Ղարաբաղը, Չանգեզուրը և Նախիջևանը Խորհրդային Հայաստանի Հանրապետության մաս ճանաչելու մասին»
- բ. Կարմիր բանակի զորամասերի մուտքը Թիֆլիս
- գ. ՌԿ(Բ)Կ կենտկոմի կովկասյան բյուրոյի պլենումի նիստը՝ նվիրված Լոռու «չեզոք գոտու», Ախալքալաքի և Խրամի վիճելի տարածքների խնդրին
- դ. Ինքնավար Սյունիքի հռչակումը
- ե. Կարմիր բանակի զորամասերի մուտքը Գորիս
- զ. «Լեննային Ղարաբաղի՝ Հայաստանին պատկանելության մասին» ՀՍԽՀ ԺԿԽ-ի հայտարարության հրապարակումը
- է. Լեննահայաստանի վերանվանումը Հայաստանի Հանրապետություն
- ը. Մոսկվայի ռուս-թուրքական երկրորդ կոնֆերանսի սկիզբը
- թ. Մեծ պետությունների Լոնդոնի կոնֆերանսի սկիզբը

1) 1-բ, 2-գ, 3-դ, 4-ա, 5-գ, 6-ը, 7-ե, 8-է	3) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-գ, 5-ը, 6-է, 7-թ, 8-գ
2) 1-ա, 2-է, 3-բ, 4-դ, 5-գ, 6-գ, 7-թ, 8-ե	4) 1-ա, 2-է, 3-բ, 4-դ, 5-ե, 6-գ, 7-ը, 8-գ

3. Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթվեր

1) 1920 թ. մայիսի 30	5) 1920 թ. օգոստոսի 10
2) 1921 թ. հոկտեմբերի 13	6) 1921 թ. հոկտեմբերի 20
3) 1920 թ. նոյեմբերի 13	7) 1920 թ. հոկտեմբերի 28
4) 1918 թ. հունիսի 4	8) 1921 թ. մարտի 16
	9) 1918 թ. մարտի 3

Ստորագրված միջազգային փաստաթղթեր

- ա. Կարսի պայմանագիր
- բ. Բաթումի հաշտության պայմանագիր
- գ. Անկարայի ֆրանս-թուրքական զինադադարի համաձայնագիր
- դ. Անկարայի ֆրանս-թուրքական պայմանագիր
- ե. հայ-վրացական համաձայնագիր՝ «Լոռու չեզոք գոտի» վրացական զորքեր մտցնելու մասին
- զ. Թիֆլիսի հայ-ռուսական համաձայնագիր
- է. խորհրդա-քեմալական «Սրտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագիր
- ը. հայ-ռուսական «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն»
- թ. Մոսկվայի «Ռուս-թուրքական բարեկամության և եղբայրության» պայմանագիր
- ժ. Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության պայմանագիր

- 1) 1-գ, 2-դ, 3-ե, 4-բ, 5-զ, 6-ա, 7-ը, 8-է, 9-թ
- 2) 1-գ, 2-ա, 3-ե, 4-բ, 5-զ, 6-դ, 7-ը, 8-թ, 9-ժ
- 3) 1-դ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-բ, 6-ը, 7-գ, 8-թ, 9-ժ
- 4) 1-դ, 2-ը, 3-զ, 4-ժ, 5-զ, 6-ե, 7-է, 8-թ, 9-բ

4. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) պետական լեզվի մասին ՀՀ օրենքի ընդունումը
- 2) Արարայի ճակատամարտը
- 3) Անկարայում ֆրանս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- 4) Հայաստանի կոմիտեի (Արմենկոմ) ստեղծումը
- 5) Սևրի պայմանագրի ստորագրումը
- 6) զինանշանի մասին ՀՀ օրենքի ընդունումը
- 7) Անդրկովկասյան սեյմի լուծարումը

ա. 1919 թ. մայիսի 28	ե. 1921 թ. հոկտեմբերի 20
բ. 1918 թ. մայիսի 26	զ. 1918 թ. սեպտեմբերի 19
գ. 1920 թ. օգոստոսի 10	է. 1919 թ. սեպտեմբեր
դ. 1919 թ. դեկտեմբերի 26	ը. 1920 թ. հուլիսի 23

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-ը, 4-է, 5-բ, 6-ե, 7-գ
- 2) 1-բ, 2-գ, 3-ե, 4-գ, 5-ա, 6-է, 7-դ

- 3) 1-ը, 2-բ, 3-գ, 4-ա, 5-է, 6-ե, 7-դ
- 4) 1-դ, 2-գ, 3-ե, 4-է, 5-գ, 6-ը, 7-բ

5. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- 1) 1920 թ. նոյեմբերի 22
- 2) 1920 թ. օգոստոսի 24
- 3) 1919 թ. մայիսի 28

- 4) 1920 թ. հոկտեմբերի 28
- 5) 1920 թ. սեպտեմբերի 1

ա. խորհրդա-թուրքական «Սրտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագրի նախաստորագրումը

բ. Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի բացումը

գ. հայ-ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտը՝ «Եզրափակիչ որոշման արձանագրության» նախաստորագրումը

դ.«Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտի» ստորագրումը և հռչակումը

ե. հայ-ռուսական համաձայնագրի ստորագրումը Ալեքսանդրապոլում

զ. ԱՄՆ-ի նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշումը հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-գ, 5-զ
- 2) 1-գ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-բ

- 3) 1-գ, 2-զ, 3-ե, 4-բ, 5-ա
- 4) 1-զ, 2-ա, 3-դ, 4-գ, 5-բ

6. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

1) Էջմիածնի վանքը փակելու, կաթողիկոսությունը վերացնելու մասին ՀԿ(բ)Կ կենտրոնի որոշումը

2) խորհրդային իշխանության՝ Հայոց եկեղեցու կողմից Մեծ եղեռնի օրվա՝ ապրիլի 24-ի նշումն արգելող որոշումը

3) Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը

4) Ստալինի 50-ամյակի նշումը և անձի պաշտամունքի բացահայտ դառնալը

5) ՀԿ(բ)Կ կենտրոնի 1-ին քարտուղար Աղասի Խանջյանի սպանությունը

- ա. 1926 թ.
- բ. 1936 թ.
- գ. 1933 թ.

- դ. 1924 թ.
- ե. 1929 թ.
- զ. 1938 թ.

- 1) 1-ա, 2-զ, 3-դ, 4-ե, 5-գ
- 2) 1-դ, 2-գ, 3-ա, 4-ե, 5-բ

- 3) 1-ե, 2-ա, 3-գ, 4-բ, 5-դ
- 4) 1-զ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

7. Հայկական ազգային դիվիզիաների անվանումները համապատասխանեցնել դրանց հետ կապված փաստերին.

1) մասնակցել է Թամանյան թերակղզու ազատագրմանը

2) պաշտպանել է խորհրդային Հայաստանի՝ Թուրքիայի հետ սահմանը

- 3) Կերչի մարտերում զոհվել է նրա հրամանատարը
- 4) մասնակցել է Ստալինգրադի ճակատամարտին

- ա. 408-րդ հրաձգային դիվիզիա
- բ. 390-րդ դիվիզիա
- գ. 76-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիա
- դ. 261-րդ հրաձգային դիվիզիա
- ե. 89-րդ հրաձգային դիվիզիա

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-ե, 4-գ
- 2) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-գ
- 3) 1-գ, 2-ա, 3-ե, 4-բ
- 4) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-ա

8. Հայազգի զորահրամանատարների անունները համապատասխանեցնել իրենց կոչումներին.

- 1) ԽՍՀՄ մարշալ, կրկնակի հերոս
- 2) ավիացիայի մարշալ
- 3) ինժեներական զորքերի մարշալ
- 4) զրահատանկային զորքերի գլխավոր մարշալ

- ա. Իվան Իսակով
- բ. Սերգեյ Ագանով (Ագանյան)
- գ. Համազասպ Բաբաջանյան
- դ. Արմենակ Խանփերյանց (Սերգեյ Խուդյակով)
- ե. Հովհաննես Բաղրամյան

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ
- 2) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-գ
- 3) 1-գ, 2-ա, 3-ե, 4-բ
- 4) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-ա

9. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) Հայկազ Խաչատրյան, Ստեփան Զատիկյան
- 2) Իգոր Մուրադյան, Վաչե Սարուխանյան
- 3) Պարույր Հայրիկյան, Աշոտ Նավասարդյան
- 4) Սոս Սարգսյան, Վիկտոր Համբարձումյան

- ա. Ի նշան բողոքի արտահայտության՝ հացադուլի հայտարարումը Մոսկվայում
- բ. «Ղարաբաղ» կոմիտեի ստեղծումը
- գ. Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ստեղծումը
- դ. «Յոթ հայրենասերներ» անվամբ հայտնի «Հայկական երիտասարդական միության» գործունեությունը
- ե. «Երկունք» թերթի հրատարակումը

- 1) 1-գ, 2-ա, 3-բ, 4-դ
2) 1-ա, 2-բ, 3-գ, 4-դ

- 3) 1-բ, 2-դ, 3-ե, 4-ա
4) 1-գ, 2-բ, 3-ե, 4-ա

10. Համապատասխանեցնել բռնաճնշումների հետ կապված փաստերը, տարեթվերը և գործիչների անունները.

N	Գործիչը	N	Տարեթիվը	N	Փաստը
1	Սահակ Տեր-Գաբրիելյան	1	1951 թ. հունվար	1	գնդակահարվեց մի քանի տարի անմարդկային տանջանքների ենթարկվելուց հետո
2	Աղասի Խանջյան	2	1938 թ. ապրիլ	2	աքսորվեց Հայաստանից, հետագայում ինքնասպանություն գործեց
3	Խորեն Մուրադբեգյան	3	1937 թ. օգոստոս	3	խեղդամահ արվեց Էջմիածնում
4	Սերգեյ Խուդյակով (Արմենակ Խանփերյանց)	4	1939 թ. մարտ	4	Բերիայի հրամանով սպանվեց Թիֆլիսում
		5	1936 թ. հուլիս	5	հարցաքննության ժամանակ ցած նետվեց երրորդ հարկի պատուհանից

1)

1	5	2
2	3	5
3	1	4
4	4	1

2)

1	3	1
2	2	4
3	4	3
4	1	5

3)

1	2	5
2	4	3
3	3	1
4	5	4

4)

1	3	5
2	5	4
3	2	3
4	1	1

11. Պաշտոնները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

- 1) Սերգեյ Կիրով
2) Ներսիկ Ստեփանյան
3) Լավրենտի Բերիա
4) Սահակ Տեր-Գաբրիելյան
5) Գրիգոր Հարությունյան

- ա. Հայաստանի մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի տնօրեն
բ. ՀԿ(բ)Կ կենտկոմի առաջին քարտուղար
գ. Հայաստանի ներքին գործերի ժողկոմ
դ. Անդրկովկասի կուսակցական երկրային կոմիտեի առաջին քարտուղար
ե. Հայաստանի ժողկոմխորհի նախագահ
զ. Լենինգրադի կուսմարզկոմի առաջին քարտուղար

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-գ, 5-զ
2) 1-գ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-բ

- 3) 1-գ, 2-զ, 3-ե, 4-բ, 5-ա
4) 1-գ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

12. Որոշումները համապատասխանեցնել դրանց ընդունման տարեթվերին.

1) 1991 թ. սեպտեմբերի 2	3) 1988 թ. մարտի 24
2) 1989 թ. դեկտեմբերի 1	4) 1989 թ. նոյեմբերի 28

- ա. «Լեոնային Ղարաբաղի մարզում իրադրությունը կարգավորելու միջոցառումների մասին» ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի որոշումը
- բ. ԽՄԿԿ կենտկոմի և ԽՍՀՄ նախարարների խորհրդի «Ադրբեջանական ԽՍՀ Լեոնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 1988-1995 թթ. արագացնելու միջոցառումների մասին» որոշումը
- գ. «Հոչակագիր Լեոնային Ղարաբաղի Հանրապետության հոչակման մասին» որոշումը
- դ. «ՀՀԾ ծրագիրն ու կանոնադրությունը ընդունելու մասին» որոշումը
- ե. ՀԽՍՀ ԳԽ արտահերթ նստաշրջանի «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեոնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշումը

1) 1-գ, 2-դ, 3-ա, 4-բ	3) 1-դ, 2-բ, 3-ա, 4-գ
2) 1-գ, 2-ե, 3-բ, 4-ա	4) 1-ա, 2-դ, 3-բ, 4-ե

13. Գործիչների անունները համապատասխանեցնել մեջբերված խոսքերին.

- 1) «Մենք չենք կարող երբևիցե հրաժարվել հողային պահանջներից, որոնք մեզ համար անհրաժեշտություն են, մեր կենսունակության և ապրելու կարելիության առաջին պայմանը»:
- 2) «Լեոնային Ղարաբաղը մշտնջենապես բնակեցված է եղել հայերով և նրանց հայրենիքի մի հատվածն է, որը, Ստալինի մեղքով հայտնվելով Ադրբեջանի կազմում, 65 տարի շարունակ ենթարկվել է ստորացման, վիրավորանքների ու ամեն տեսակի ճնշումների...»:
- 3) «Մենք հաստատակամորեն կձգտենք մեր առաջադրած հարցի դրական լուծմանը, որը կենսական նշանակություն ունի ամբողջ հայ ժողովրդի հետագա զարգացման համար»:
- 4) «... Հայոց ազգային խորհուրդն իրեն հայտարարում է հայկական գավառների գերագույն և միակ իշխանությունը՝ որոշ ծանրակշիռ պատճառներով թողնելով մոտիկ օրերում կազմելու հայոց ազգային կառավարություն...»:

ա. Յակով Զարոբյան	դ. Նիկոլ Աղբալյան
բ. Ասքանազ Մռավյան	ե. Հենրիխ Պողոսյան
գ. Գրիգոր Հարությունյան	

1) 1-ա, 2-բ, 3-գ, 4-դ	3) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-գ
2) 1-բ, 2-դ, 3-գ, 4-ե	4) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-դ

14. 1991 թ. տեղի ունեցած իրադարձությունները համապատասխանեցնել ամսաթվերին.

1) դեկտեմբերի 25	4) մարտի 17
2) սեպտեմբերի 21	5) դեկտեմբերի 8
3) հոկտեմբերի 16	

ա. Հայաստանի Հանրապետության անկախության հանրաքվեի անցկացումը

բ. ԽՍՀՄ-ի վերացման և ԱՊՀ-ի ստեղծման մասին հայտարարությունը

գ. Խորհրդային ինքնիշխան հանրապետությունների միություն ստեղծելու մասին պայմանագրի հանդիսավոր ստորագրումը

դ. առաջին համաժողովրդական նախագահական ընտրությունների անցկացումը Հայաստանում

ե. ԽՍՀՄ պահպանման վերաբերյալ հանրաքվեի անցկացումը

զ. ԽՍՀՄ նախագահի լիազորությունները կամավոր վայր դնելու մասին Մ. Գորբաչովի հրապարակած դիմումը

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-գ, 5-զ
- 2) 1-բ, 2-ա, 3-գ, 4-ե, 5-դ
- 3) 1-գ, 2-զ, 3-ե, 4-բ, 5-ա
- 4) 1-զ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

15. Կատարել համապատասխանեցում.

1) Շուշիի ազատագրմանը մասնակցած հայկական ջոկատների թիվը

2) Շուշիի ազատագրման ժամանակ զոհված հայ քաջերի թիվը

3) Շուշիի համար մղված մարտերում թշնամու զինյալների թիվը

4) Շուշիի ազատագրմանը մասնակցած հայկական ուժերի ընդհանուր թիվը

ա. 2300	դ. 70
բ. 1700	ե. մոտ 60
գ. 120	

- 1) 1-ե, 2-դ, 3-ա, 4-բ
- 2) 1-ա, 2-ե, 3-դ, 4-բ
- 3) 1-բ, 2-դ, 3-ա, 4-զ
- 4) 1-ե, 2-բ, 3-ա, 4-զ

16. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Վայրը
1	Հայաստանի և Թուրքիայի միջև «Երկ-կողմ դիվանագիտական հարաբերություն-ների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունների ստորագրումը	1	2007 թ. հունվար	1	Երևան
2	«Ակոս» թերթի խմբագիր Հրանտ Դինքի սպանությունը	2	2009 թ. հոկտեմբեր	2	Մոսկվա
3	Զինված ահաբեկչությունը Աժ-ում	3	2005 թ. փետրվար	3	Ստամ-բուլ
4	Նախկին խորհրդային հանրապետու-թյունների մեծ մասի՝ Համագործակցություն ստեղծելու մասին հայտարարությունը	4	1999 թ. հոկտեմբեր	4	Ալմա Աթա
		5	1991 թ. դեկտեմբեր	5	Ցյուրիխ

1)

1	2	5
2	3	2
3	1	1
4	4	3

2)

1	3	4
2	5	3
3	4	1
4	2	2

3)

1	2	3
2	1	5
3	4	2
4	5	4

4)

1	2	5
2	1	3
3	4	1
4	5	4

17. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Իրադարձությունը	N	Տարեթիվը	N	Գործիչը
1	ՀՀ նախագահական առաջին ընտ-րությունները	1	1999 թ. մայիսի 30	1	Ռոբերտ Քոչարյան
2	«Միասնություն» դաշինքի հաղթա-նակը խորհրդարանական ընտրու-թյուններում	2	1991 թ. հոկտեմբերի 16	2	Սերժ Սարգսյան
3	ՀՀ նախագահական չորրորդ ընտ-րությունները	3	1991 թ. դեկտեմբերի 28	3	Կարեն Դեմիրճյան
4	ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի պատգա-մավորների առաջին ընտրություն-ները	4	2008 թ. փետրվարի 19	4	Լևոն Տեր-Պետրոսյան
		5	2003 թ. փետրվարի 19	5	Արթուր Մկրտչյան

1)

1	4	5
2	5	1
3	1	3
4	3	2

2)

1	2	4
2	1	3
3	5	1
4	3	5

3)

1	2	2
2	3	5
3	1	3
4	5	4

4)

1	3	2
2	5	3
3	2	4
4	4	5

18. Գործիչների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված փաստերին.

- 1) Հայկական հարցի քննարկման վերաբերյալ ՄԱԿ-ի ամբիոնից 1965 թ. հոկտեմբերին արված կոչը
- 2) Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակության մասնակցությունը Լոնդոնի կոնֆերանսին
- 3) Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (<ԲԸՄ) հիմնադրումը
- 4) Հայկական հարցի արդարացի լուծման համար ՄԱԿ-ի անդրանիկ կոնֆերանսին հուշագրի ներկայացումը

- ա. Արամ Մանուկյան
բ. Պողոս Նուբար փաշա
գ. Սիմոն Վրացյան

- դ. Ավետիս Ահարոնյան
ե. Կիպրիանոս

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ
2) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-գ

- 3) 1-գ, 2-բ, 3-ե, 4-ա
4) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-ա

19. Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

- 1) Լոնդոնի կոնֆերանսը
- 2) Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (<ԲԸՄ) հիմնադրումը
- 3) Լոզանի կոնֆերանսի բացումը
- 4) հայրենադարձների կյանքի պայմանների բարելավման մասին ԽՍՀՄ կառավարության և ՀամԿ(Բ)Կ կենտկոմի որոշման ընդունումը
- 5) Խորհրդային Հայաստան սփյուռքահայության ներգաղթի մասին ԽՍՀՄ կառավարության որոշումը և արտասահմանից ներգաղթող հայերի ընդունման կոմիտեի ստեղծումը

- ա. 1906 թ.
բ. 1945 թ.
գ. 1923 թ.

- դ. 1922 թ.
ե. 1936 թ.
զ. 1921 թ.

- 1) 1-գ, 2-ա, 3-գ, 4-ե, 5-դ
2) 1-դ, 2-գ, 3-ա, 4-ե, 5-բ

- 3) 1-ե, 2-ա, 3-գ, 4-բ, 5-դ
4) 1-գ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

20. Կատարել համապատասխանեցում.

1) շուրջ 360 000	3) մոտ 32 000
2) մոտ 90 000	4) շուրջ 400 000

- ա. 1946–1948 թթ. հայրենադարձված հայերի ընդհանուր թիվը
- բ. 1962–1982 թթ. հայրենադարձված հայերի ընդհանուր թիվը
- գ. 1926–1929 թթ. Հայաստան ներգաղթած հայերի ընդհանուր թիվը
- դ. ԽՍՀՄ արտասահմանյան ներկայացուցչությունների և Սփյուռքի հայկական կոմիտեների տվյալներով 1945 թ. ներգաղթելու համար ցուցակագրված հայերի ընդհանուր թիվը
- ե. 1988–1990 թթ. Ադրբեջանի իշխանությունների կողմից կազմակերպված կոտորածների և բռնի տեղահանությունների հետևանքով այդ հանրապետությունից հեռացած հայերի ընդհանուր թիվը

1) 1–ա, 2–դ, 3–գ, 4–ե	3) 1–գ, 2–դ, 3–բ, 4–ա
2) 1–դ, 2–ա, 3–ե, 4–գ	4) 1–դ, 2–ա, 3–բ, 4–ե

21. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

1) 1974 թ.	4) 1987 թ.
2) 1945 թ.	5) 1947 թ.
3) 1965 թ.	6) 1967 թ.

- ա. Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի առաջարկով կազմված պատվիրակության կողմից ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալին հայկական հողային պահանջների մասին հուշագրի ներկայացումը
- բ. Կիլիկիային ինքնավարություն տրամադրելու վերաբերյալ հայկական պատվիրակությունների կողմից պահանջի ներկայացումը
- գ. հայ քաղաքական երեք կուսակցությունների կողմից Համազգային կենտրոնական մարմնի կազմումը
- դ. Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը Եվրախորհրդարանի կողմից
- ե. Մոնտեվիդեոյում իրավիրված Լատինական Ամերիկայի միջխորհրդարանական համագումարի՝ ՄԱԿ–ում Հայոց հարցի քննարկմանը աջակցելու մասին որոշման ընդունումը
- զ. Կիպրոսի արտգործնախարար Կիպրիանուի՝ ՄԱԿ–ի ամբիոնից Հայկական հարցը քննարկելու կոչը
- է. Միավորված ազգերի կազմակերպության (ՄԱԿ) անդրանիկ նիստի գումարումը

1) 1–գ, 2–է, 3–զ, 4–դ, 5–ա, 6–ե	3) 1–բ, 2–զ, 3–ա, 4–դ, 5–զ, 6–ե
2) 1–զ, 2–է, 3–ա, 4–ե, 5–դ, 6–բ	4) 1–զ, 2–զ, 3–է, 4–ա, 5–բ, 6–դ

22. Հայ գիտնականների անունները համապատասխանեցնել իրենց գործունեության բնագավառներին.

- 1) երկրաբանություն
- 2) արևելագիտություն
- 3) աստղաֆիզիկա

- 4) քիմիա
- 5) պատմագիտություն

- ա. Հովսեփ Օրբելի
- բ. Աշոտ Հովհաննիսյան
- գ. Մարկ Գրիգորյան

- դ. Վիկտոր Համբարձումյան
- ե. Ստեփան Ղամբարյան
- զ. Հովհաննես Կարապետյան

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-զ, 5-գ
- 2) 1-բ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-դ

- 3) 1-զ, 2-գ, 3-ե, 4-բ, 5-ա
- 4) 1-զ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

23. Հայ արվեստագետների անունները համապատասխանեցնել իրենց մասնագիտություններին.

- 1) քանդակագործ
- 2) ռեժիսոր
- 3) դերասան

- 4) կոմպոզիտոր
- 5) նկարիչ

- ա. Լևոն Քալանթարյան
- բ. Գրիգոր Խանջյան
- գ. Մարկ Գրիգորյան

- դ. Բաբկեն Ներսիսյան
- ե. Առնո Բաբաջանյան
- զ. Արա Սարգսյան

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-զ, 5-գ
- 2) 1-բ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-դ

- 3) 1-զ, 2-գ, 3-ե, 4-բ, 5-ա
- 4) 1-զ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

24. Հայ կինոռեժիսորների անունները համապատասխանեցնել նրանց բեմադրած ֆիլմերի անուններին.

- 1) «Ոսկե ցլիկ»
- 2) «Պեպո»
- 3) «01-99»

- 4) «Նահապետը»
- 5) «Հարսնացու հյուսիսից»
- 6) «Տղամարդիկ»

- ա. Համո Բեկնազարյան
- բ. Արման Մանարյան
- գ. Ներսես Հովհաննիսյան
- դ. Մոկո Հակոբյան

- ե. Հենրիկ Մալյան
- զ. Ամասի Մարտիրոսյան
- է. Էդմոնդ Քեոսայան

- 1) 1-ա, 2-զ, 3-դ, 4-բ, 5-գ, 6-է
- 2) 1-բ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-դ, 6-գ

- 3) 1-զ, 2-է, 3-ե, 4-բ, 5-ա, 6-գ
- 4) 1-դ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-գ, 6-է

25. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Հեղինակը	N	Բնագավառը	N	Ստեղծագործությունը
1	Արտաշես Հովսեփյան	1	կինոարվեստ	1	«Սպասում»
2	Ֆրունզե Դովլաթյան	2	երաժշտություն	2	«Միքայել Նալբանդյան»
3	Մինաս Ավետիսյան	3	գրականություն	3	«Հերոսական բալլադ»
4	Անոն Բաբաջանյան	4	գեղանկարչություն	4	«Ալեքսանդր Թամանյան»
		5	քանդակագործություն	5	«Երկունք»

1)

1	5	2
2	3	1
3	1	4
4	2	3

2)

1	3	4
2	2	3
3	1	1
4	4	2

3)

1	2	3
2	1	5
3	4	4
4	5	1

4)

1	5	4
2	1	5
3	4	1
4	2	3

26. Կատարել համապատասխանեցում.

N	Հեղինակը	N	Բնագավառը	N	Ստեղծագործությունը
1	Երվանդ Քոչար	1	կինոարվեստ	1	«Իմ ժողովրդի պատմության տարեթվերից»
2	Հենրիկ Մալյան	2	երաժշտություն	2	«Հերոսական բալլադ»
3	Գրիգոր Խանջյան	3	գրականություն	3	«Սպարտակ»
4	Արամ Խաչատրյան	4	գեղանկարչություն	4	«Սասունցի Դավիթ»
		5	քանդակագործություն	5	«Հայրիկ»

1)

1	5	4
2	3	1
3	1	5
4	2	3

2)

1	3	3
2	2	4
3	1	1
4	4	2

3)

1	5	3
2	1	5
3	4	4
4	2	2

4)

1	5	4
2	1	5
3	4	1
4	2	3

27. Մշակութային իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

1) 1923 թ.	4) 1922 թ.
2) 1929 թ.	5) 1928 թ.
3) 1937 թ.	

- ա. Երևանի պատանի հանդիսատեսի թատրոնի հիմնադրումը
- բ. Լենինականի (Գյումրու) պետական թատրոնի հիմնադրումը
- գ. Ղարաքիլիսայի (Վանաձորի) պետական թատրոնի հիմնադրումը
- դ. Երևանի ռուսական դրամատիկական թատրոնի հիմնադրումը

- ե. Հայաստանի առաջին պետական դրամատիկական թատրոնի (այժմ՝ Գ. Սունդուկյանի անվան) հիմնադրումը
 գ. պետական կոնսերվատորիայի բացումը

- 1) 1-ա, 2-բ, 3-դ, 4-գ, 5-զ
 2) 1-դ, 2-ա, 3-գ, 4-ե, 5-բ
 3) 1-գ, 2-զ, 3-ե, 4-բ, 5-ա
 4) 1-գ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

28. Մշակութային գործիչների անունները համապատասխանեցնել իրենց ստեղծագործություններին.

- 1) «Միքայել Նալբանդյան» մոնումենտալ ստեղծագործություն
 2) «Սասունցի Դավիթ» մոնումենտալ ստեղծագործություն
 3) «Ծնողներս», «Սպասում» որմնանկարներ
 4) «Իմ ժողովրդի պատմության տարեթվերից» նկարաշար
 5) «Կոմիտասի վերջին գիշերը» նկարաշար

- ա. Երվանդ Քոչար
 բ. Սարգիս Մուրադյան
 գ. Հակոբ Կալենց
 դ. Մինաս Ավետիսյան
 ե. Գրիգոր Խանջյան
 զ. Նիկողայոս Նիկողոսյան

- 1) 1-ե, 2-ա, 3-բ, 4-գ, 5-դ
 2) 1-գ, 2-զ, 3-դ, 4-բ, 5-ե
 3) 1-ա, 2-ե, 3-գ, 4-դ, 5-բ
 4) 1-գ, 2-ա, 3-դ, 4-ե, 5-բ

29. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) պարենային օգնություն ստանալու նպատակով ԱՄՆ մեկնած ՀՀ պատվիրակության ղեկավարը
 2) Բաթումի պայմանագիրը վերանայելու նպատակով Կ.Պոլիս մեկնած հայկական պատվիրակության ղեկավարը
 3) «Վարդան Ջորավար» զրահագնացքի հրամանատարը
 4) Փարիզի խորհրդաժողովում արևմտահայերի պատվիրակության ղեկավարը
 5) Կրիկիայի հայկական ինքնավարության կառավարության ղեկավարը
 6) Սյունիքի ինքնապաշտպանական ուժերի գլխավոր հրամանատարը
 7) Անդրկովկասի հանրապետությունների ներքին սահմանները որոշելու համար ստեղծված հանձնաժողովում Խորհրդային Հայաստանի ներկայացուցիչը

- ա. Սարգիս Մուսայելյան
 բ. Ալեքսանդր Բեկզադյան
 գ. Միհրան Տամատյան
 դ. Հովհաննես Քաջազունի
 ե. Լևոն Շանթ
 զ. Ավետիս Ահարոնյան
 է. Պողոս Նուբար
 ը. Գարեգին Նժդեհ

- 1) 1-դ, 2-ա, 3-գ, 4-է, 5-բ, 6-ը, 7-ե
 2) 1-ե, 2-զ, 3-ը, 4-գ, 5-ա, 6-է, 7-բ
 3) 1-ը, 2-բ, 3-գ, 4-ա, 5-է, 6-ե, 7-դ
 4) 1-դ, 2-զ, 3-ա, 4-է, 5-գ, 6-ը, 7-բ

30. Կատարել համապատասխանեցում.

- 1) 1918 թ. սեպտեմբերին կազմավորված հայկական դիվիզիայի հրամանատարը
- 2) Մայիսյան ապստամբության ժամանակ կարմիր զորքերի հրամանատարը
- 3) 1918 թ. Վրաստանում հիմնված ՀՀ դիվանագիտական առաքելության ղեկավարը
- 4) Փարիզի խորհրդաժողովում ՀՀ պատվիրակության ղեկավարը
- 5) Հայաստանի օգնության կոմիտեի (ՀՕԿ) առաջին նախագահը
- 6) Բաթումի պայմանագիրը վերանայելու նպատակով Բեռլին և Վիեննա մեկնած հայկական պատվիրակության ղեկավարը

- ա. Սարգիս Մուսայեյան
- բ. Ալեքսանդր Մյանսիկյան
- գ. Հովհաննես Թումանյան
- է. Համո Օհանջանյան

- դ. Մովսես Սիլիկյան
- ե. Ավետիս Ահարոնյան
- զ. Արշակ Զամալյան

- 1) 1-ա, 2-գ, 3-դ, 4-է, 5-զ, 6-բ
- 2) 1-բ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-դ, 6-գ

- 3) 1-դ, 2-զ, 3-ե, 4-բ, 5-ա, 6-է
- 4) 1-դ, 2-ա, 3-զ, 4-ե, 5-զ, 6-է

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

1. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Արարայի ճակատամարտը
- բ. Այնթափի պաշարման սկիզբը քեմալական զորքերի կողմից
- գ. Հաճնի նվաճումը և հայ բնակչության կոտորածները
- դ. Կիլիկիայի ինքնավարության հռչակումը
- ե. Ֆրանս-թուրքական պայմանագրի կնքումը Անկարայում

- 1) 1921 թ. հոկտեմբերի 20
- 2) 1920 թ. հոկտեմբերի կեսեր
- 3) 1920 թ. ապրիլի 1
- 4) 1918 թ. սեպտեմբերի 19
- 5) 1920 թ. նոյեմբերի 29
- 6) 1920 թ. օգոստոսի 4

2. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. «Ռուս-թուրքական բարեկամության և եղբայրության մասին» պայմանագրի կնքումը Մոսկվայում
- բ. Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի ստեղծումը

- գ. Համազանգեզուրյան երկրորդ համագումարը Տաթևի վանքում
- դ. ԱՄՆ-ի նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշումը հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ
- ե. Լեռնային Ղարաբաղի հռչակումը ՀՀ անբաժանելի մաս

- 1) 1922 թ. փետրվարի 3
- 2) 1920 թ. ապրիլի 25
- 3) 1921 թ. մարտի 16
- 4) 1923 թ. հուլիսի 7
- 5) 1921 թ. ապրիլի 27
- 6) 1920 թ. նոյեմբերի 22

3. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Երևանի արհեստական կաուչուկի գործարանի կառուցման սկիզբը
- բ. Լենինականի հէկի գործարկումը
- գ. Երևանի գինու-կոնյակի «Արարատ» գործարանի վերագործարկումը
- դ. Երևանի և Լենինականի (Գյումրու) հիդրոէլեկտրակայանների հիմնադրումը
- ե. Երևանի Ձերժինսկու անվան մեխանիկական գործարանի կառուցումը

- 1) 1928 թ.
- 2) 1933 թ.
- 3) 1929 թ.
- 4) 1923 թ.
- 5) 1921 թ.
- 6) 1925 թ.

4. Փաստերը համապատասխանեցնել հայկական ազգային դիվիզիաների անուններին.

- ա. 76-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիա
- բ. 390-րդ դիվիզիա
- գ. 408-րդ հրաձգային դիվիզիա
- դ. 409-րդ հրաձգային դիվիզիա
- ե. 89-րդ հրաձգային դիվիզիա

- 1) Կազմավորվել է ՀՀ բանակի, ապա Հայկական կարմիր բանակի վերակառուցման արդյունքում:
- 2) Փակել է գերմանական զորքերի ճանապարհը դեպի Անդրկովկաս Նովոռոսիյսկ-Տուապսե շրջանում:
- 3) Սարտական ուղին ձգվել է Մոզդուկից մինչև Ռումինիա, Հունգարիա, Ավստրիա, Չեխոսլովակիա:
- 4) 1942 թ. մարտի սկզբներին մասնակցել է Կերչի մարտերին:
- 5) Դիվիզիայի անձնակազմից 18 հոգի արժանացել են ԽՍՀՄ հերոսի կոչման:
- 6) Թամանյան թերակղզու ազատագրման գործում ունեցած հերոսական մասնակցության համար շնորհվել է Թամանյան անունը:

5. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. 1940 թ. հունվարի 15
- բ. 1942 թ. հունիսի 14
- գ. 1939 թ. սեպտեմբերի 1
- դ. 1941 թ. հունիսի 22
- ե. 1945 թ. հուլիսի 2

- 1) Հայրենական Մեծ պատերազմի սկիզբը
- 2) 409–րդ հրաձգային դիվիզիայի կազմացումը Հունգարիայում
- 3) Կարապետ Սիմոնյանին ԽՍՀՄ հերոսի կոչում շնորհելը
- 4) Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի ավարտը
- 5) Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի սկիզբը
- 6) ԽՍՀՄ պաշտպանության ժողկոմի հրամանով 390–րդ դիվիզիայի կազմացումը

6. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. շուրջ 800	դ. շուրջ 2100
բ. շուրջ 500	ե. շուրջ 23000
գ. շուրջ 2935	

- 1) 1930 թ. դրությամբ Հայաստանի կոմունիստական երիտասարդական միության (ՀԿԵՄ) շարքերում ընդգրկված երիտասարդների թիվը
- 2) 1937 թ. վերջի դրությամբ Հայաստանում փակված եկեղեցիների թիվը
- 3) 1920–1930–ական թթ. Հայաստանում կոմունիստների թիվը
- 4) 1932 թ. սկզբին առանց դատաքննության ու դատարանի վճիռների գնդակահարված մարդկանց թիվը
- 5) 1949 թ. Հայաստանից Ալթայի երկրամաս արքայազն ընտանիքների թիվը
- 6) 1932 թ. սկզբին առանց դատաքննության ու դատարանի վճիռների ազատագրված ենթարկված մարդկանց թիվը

7. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Հայկական տարածքների հարցի քննարկումը Պոտսդամի կոնֆերանսում
բ. ԽՄԿԿ XX համագումարի բացումը
գ. ԽՍՀՄ կառավարության կողմից 1925 թ. խորհրդա–թուրքական բարեկամության պայմանագրի չեղյալ հայտարարելը
դ. Թուրքիայից տարածքային պահանջներ չունենալու մասին խորհրդային կառավարության պաշտոնական հայտարարությունը
ե. Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ստեղծումը

1) 1945 թ. մարտի 19	4) 1945 թ. հուլիսի 22–23
2) 1953 թ. մայիսի 30	5) 1956 թ. փետրվարի 14
3) 1953 թ. մարտի 5	6) 1966 թ. ապրիլի 24

8. 1989 թ. տեղի ունեցած իրադարձությունները համապատասխանեցնել ամսաթվերին.

ա. դեկտեմբերի 1	դ. օգոստոսի 16
բ. նոյեմբերի 4	ե. հունվարի 9
գ. մայիսի 25	

- 1) Հայոց համազգային շարժման առաջին համագումարի բացումը
- 2) ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավորների 1-ին համագումարի բացումը
- 3) «Ղարաբաղ» կոմիտեի մի շարք անդամների կալանավորումը և տեղափոխումը Մոսկվա
- 4) պարետային ժամի հայտարարումը Երևանում
- 5) Լեռնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարի հրավիրումը
- 6) ՀԽՍՀ ԳԽ արտահերթ նստաշրջանի կողմից «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը

9. Տարեթվերը համապատասխանեցնել Արցախյան ազատագրական պատերազմի հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. հայկական ուժերի մուտքը Լաչին
- բ. Քելբաջարի շրջանի հյուսիսային մասի և Օմարի բարձրադիր լեռնանցքի ազատագրումը
- գ. Կրկժանի ազատագրումը
- դ. Շուշիի ազատագրումը
- ե. հայկական ուժերի հաղթանակը Աղդամի մոտ

1) 1992 թ. հունվարի 19–20	4) 1992 թ. մայիսի 18
2) 1992 թ. մայիսի 8–9	5) 1993 թ. հուլիսի 23
3) 1994 թ. մայիսի 12	6) 1994 թ. փետրվարի 18

10. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Թաթուլ Կրպեյան	դ. Սիմոն Աչիբգյոզյան
բ. Մոնթե Մելքոնյան	ե. Աշոտ Ղուլյան (Բեկոր)
գ. Արկաղի Տեր-Թադևոսյան	

- 1) 1993 թ. Մարտունաշենի պաշտպանության ղեկավարը
- 2) 1991 թ. Մարտունաշենի պաշտպանության ղեկավարը
- 3) 1991 թ. գետաշենցիների հերոսական պայքարի ղեկավարը
- 4) 1992 թ. ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատարը
- 5) 1993 թ. Մարտունիի ուղղությամբ մարտնչող հայկական զորամասերի ղեկավարը
- 6) 1992 թ. Խոջալուի ուղղությամբ հայերի ռազմական գործողությունների ղեկավարը

11. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. 1991 թ. մարտի 17
- բ. 2008 թ. սեպտեմբերի 6
- գ. 1992 թ. մարտի 2
- դ. 2009 թ. հոկտեմբերի 10
- ե. 2005 թ. ապրիլ

- 1) Հայաստանի և Թուրքիայի միջև «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունների ստորագրումը
- 2) Գերմանիայի Բունդեսթագի՝ Հայոց ցեղասպանության դատապարտման մասին որոշման ընդունումը
- 3) ԽՍՀՄ-ի պահպանման վերաբերյալ հանրաքվեի անցկացումը
- 4) «Ակոս» թերթի խմբագիր Հրանտ Դինքի սպանությունը
- 5) Հայաստանի Հանրապետության լիիրավ անդամակցումը ՄԱԿ-ին
- 6) Հայաստանի և Թուրքիայի ֆուտբոլային հավաքականների հանդիպումը («ֆուտբոլային դիվանագիտություն»)

12. Պաշտոնները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

ա. Օլեգ Եսայան	1) ՀՀ վարչապետ
բ. Կարեն Դեմիրճյան	2) ԼՂՀ պաշտպանության խորհրդի նախագահ
գ. Վազգեն Սարգսյան	3) ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ
դ. Րաֆֆի Հովհաննիսյան	4) ԼՂՀ նախագահ
ե. Արթուր Մկրտչյան	5) ՀՀ առաջին արտգործնախարար
	6) ԼՂՀ առաջին վարչապետ

13. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. «Տրանսիլվանիա» շոգենավով հայ առաջին հայրենադարձների խմբի ժամանումը Բաթում
- բ. սփյուռքահայերի ներգաղթը դադարեցնելու մասին ԽՍՀՄ կառավարության որոշման ընդունումը
- գ. Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի բացումը Նյու Յորքում
- դ. ՀԽՍՀ նախարարների խորհրդին առընթեր ներգաղթի կոմիտեի գործունեության դադարեցումը
- ե. ՄԱԿ-ի ամբիոնից Կիպրոսի արտաքին գործերի նախարարի՝ Հայկական հարցը քննարկելու մասին արված կոչը

1) 1947 թ. ապրիլ	4) 1946 թ. հունիս
2) 1949 թ. օգոստոս	5) 1965 թ. հոկտեմբեր
3) 1969 թ. մայիս	6) 1948 թ. սեպտեմբեր

14. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. 1946 թ. Լիբանանից, Իրանից, Սիրիայից, Հունաստանից, Բուլղարիայից և Ռումինիայից Հայաստան ներգաղթած հայերի ընդհանուր թիվը
- բ. 1962-1982 թթ. հայրենադարձված հայերի ընդհանուր թիվը
- գ. 1921-1936 թթ. Հայաստան ներգաղթած հայերի ընդհանուր թիվը
- դ. 1947 թ. Հայաստան ներգաղթած հայերի ընդհանուր թիվը
- ե. 1947-1951 թթ. ԱՄՆ տեղափոխված հայերի ընդհանուր թիվը

1) շուրջ 42 000	4) մոտ 10 000
2) մոտ 25 000	5) մոտ 32 000
3) մոտ 4500	6) մոտ 51 000

15. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Ազգերի լիգա
- բ. Լոզանի կոնֆերանս
- գ. Հայկական համաշխարհային կոնգրես
- դ. Անկարայում Թուրքիայի և Ֆրանսիայի միջև կնքված համաձայնագիր
- ե. Լոնդոնի կոնֆերանս

- 1) Կիլիկիային ինքնավարություն տրամադրելու վերաբերյալ հայկական պատվիրակությունների պահանջի ներկայացումը
- 2) Կիլիկիայի հանձնումը Թուրքիային
- 3) հայկական հողային պահանջների վերաբերյալ փաստաթղթի պատրաստումը և հանձնումը ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալին
- 4) Թուրքիայում հայերի «ազգային օջախ» ստեղծելու առաջարկի մերժումը Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմեթ փաշայի կողմից
- 5) համաշխարհային հանրությանը 1915–1923 թթ. Թուրքիայի իրականացրած քաղաքականությանը ծանոթացնելու նպատակով համազգային կենտրոնական մարմնի ստեղծումը
- 6) հայերի համար «ազգային օջախ» ստեղծման մասին որոշման ընդունումը

16. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Երվանդ Քոչար	դ. Շարա Տալյան
բ. Արուս Ոսկանյան	ե. Վարդան Աճեմյան
գ. Մինաս Ավետիսյան	

1) կոմպոզիտոր	4) դերասան
2) քանդակագործ	5) ռեժիսոր
3) երգիչ	6) գեղանկարիչ

17. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. «Սասունցի Դավիթ» էպոսի համահավաք տեքստի մշակումը և հրատարակումը
- բ. սինթետիկ կաուչուկի արտադրության հիմնադրումը
- գ. եռագույն հեռուստատեսության ստեղծումը
- դ. Բյուրականի աստղադիտարանի վերածումը աշխարհում աստղագիտության ոլորտի գիտահետազոտական խոշոր կենտրոնի
- ե. Մատենադարանի շենքի նախագծումը

- 1) Ստեփան Ղամբարյան, Լևոն Ռոտինյան
- 2) Հովհաննես Ադամյան
- 3) Մանուկ Աբեղյան, Կարապետ Մելիք-Օհանջանյան
- 4) Մկրտիչ Ներսիսյան
- 5) Վիկտոր Համբարձումյան
- 6) Մարկ Գրիգորյան

18. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Հովսեփ Օրբելի
- բ. Լևոն Քալանթարյան
- գ. Վիկտոր Համբարձումյան
- դ. Ֆրանց Լևինսոն-Լեսինգ
- ե. Վարդան Աճեմյան

- 1) Լենինականի (Գյումրու) պետական թատրոնի առաջին ռեժիսորը
- 2) Հայաստանի գրողների միության առաջին նախագահը
- 3) ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հայկական մասնաճյուղի՝ Արմֆանի երկրորդ նախագահը
- 4) 1947 թ. ընտրված՝ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի նախագահը
- 5) ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հայկական մասնաճյուղի՝ Արմֆանի առաջին նախագահը
- 6) Գ. Սունդուկյանի անվան դրամատիկական թատրոնի առաջին գլխավոր ռեժիսորը

19. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- ա. Մոսկվայի ռուս-թուրքական երկրորդ կոնֆերանսի սկիզբը
- բ. ԱՄՆ-ի նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշումը հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ
- գ. Անդրկովկասյան սեյմի լուծարումը
- դ. Լեռնահայաստանի վերանվանումը Հայաստանի Հանրապետություն
- ե. Անկարայում ֆրանս-թուրքական պայմանագրի կնքումը

1) 1918 թ. մայիսի 26	4) 1920 թ. նոյեմբերի 22
2) 1921 թ. հոկտեմբերի 20	5) 1920 թ. օգոստոսի 24
3) 1921 թ. փետրվարի 26	6) 1921 թ. հունիսի 1

20. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Ավետ Տերտերյան
- բ. Նիկողայոս Բունիաթյան
- գ. Հրաչյա Աճառյան
- դ. Աշոտ Հովհաննիսյան
- ե. Շարա Տալյան

1) լեզվաբան	4) երգիչ
2) դերասան	5) կոմպոզիտոր
3) ճարտարապետ	6) պատմաբան

21. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Հայոց ազգային համագումարի հրավիրումը Փարիզում
- բ. Սան Ռեմոյի խորհրդաժողովը
- գ. Ալեքսանդրապոլի թուրք-հայկական պայմանագրի կնքումը
- դ. Բաթումի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- ե. Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովի բացումը
- զ. Սևրի պայմանագրի կնքումը

1) 1920 թ. դեկտեմբերի 2	5) 1919 թ. հունվարի 18
2) 1918 թ. հունիսի 4	6) 1920 թ. ապրիլի 19–26
3) 1920 թ. օգոստոսի 10	7) 1919 թ. փետրվարի 12
4) 1919 թ. փետրվարի 24–ապրիլի 22	

22. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. նէպից հրաժարվելու և կուլակությունը որպես դասակարգ վերացնելու քաղաքականության անցումը
- բ. գյուղատնտեսական միասնական հարկի շրջանառության մեջ մտնելը
- գ. Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը
- դ. ՀԿԵՄ-ի ստեղծումը
- ե. Հայոց եկեղեցու կողմից Մեծ եղեռնի օրվա՝ ապրիլի 24-ի նշումն արգելող խորհրդային իշխանության հատուկ որոշման ընդունումը
- զ. Աղասի Խանջյանի սպանությունը

1) 1923 թ.	5) 1926 թ.
2) 1924 թ.	6) 1929 թ.
3) 1936 թ.	7) 1921 թ.
4) 1930 թ.	

23. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Ստալինի անձի պաշտամունքի բացահայտ դառնալը
- բ. Խորհրդային Հայաստանում որպես «կուլակ» 1100 տնտեսության ունեցրկումը
- գ. Ս. Էջմիածնի Գերագույն հոգևոր խորհրդի՝ «Նոր եկեղեցի» կազմակերպության պառակտիչ գործունեությունը դատապարտող թեմերին ուղղված որոշումը
- դ. կաթողիկոս Խորեն Մուրադբեգյանի սպանությունը
- ե. ԽՍՀՄ տարածքում Հնչակյան կուսակցության գործունեության դադարեցումը
- զ. ՀԿԵՄ-ի ստեղծումը

1) 1930 թ.	5) 1924 թ.
2) 1926 թ.	6) 1929 թ.
3) 1938 թ.	7) 1921 թ.
4) 1925 թ.	

24. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Աղասի Խանջյանի ընտրվելը ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի առաջին քարտուղար
բ. մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի տնօրեն Ներսիկ Ստեփանյանի ձերբակա-
լությունը
գ. Խորեն արքեպիսկոպոս Մուրադբեգյանի ընտրվելը հայոց կաթողիկոս
դ. Դաշնակցության երիտասարդական միության «ինքնավերացման» համագումարը
ե. Հայաստանի Ժողովմխորի նախկին նախագահ Սահակ Տեր-Գաբրիելյանի ինք-
նասպանությունը
զ. մարշալ Արմենակ Խանփերյանցի գնդակահարությունը

1) 1932 թ.	5) 1949 թ.
2) 1937 թ.	6) 1930 թ.
3) 1951 թ.	7) 1936 թ.
4) 1924 թ.	

25. Հայ զինվորականների անունները համապատասխանեցնել նրանց կոչումներին.

- ա. Երկրորդ աշխարհամարտի առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը
բ. ավիացիայի մարշալ
գ. նավատորմի ծովակալ, ԽՍՀՄ հերոս
դ. ԽՍՀՄ մարշալ, կրկնակի հերոս
ե. Հայրենական մեծ պատերազմի առաջին հայ ԽՍՀՄ հերոսը
զ. լեգենդար հետախույզ, գեներալ-լեյտենանտ

- 1) Հովհաննես Բաղրամյան
- 2) Հայկ Հովակիմյան
- 3) Արմենակ Խանփերյանց (Սերգեյ Խուդյակով)
- 4) Կարապետ Սիմոնյան
- 5) Հունան Ավետիսյան
- 6) Լազր Չափչափյան
- 7) Իվան Իսակով

26. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. շուրջ 180 000	դ. շուրջ 23 000
բ. շուրջ 1100	ե. շուրջ 40 000
գ. շուրջ 6750	զ. շուրջ 36 000

- 1) 1932 թ. առանց դատաքննության և դատարանի վճիռների տարբեր ժամկետներով Հայաստանում ազատագրկման ենթարկված մարդկանց թիվը
- 2) 1929 թ. դրությամբ հողազուրկ հայ գյուղացիների թիվը
- 3) 1920–1930–ական թթ. Հայաստանում կոմունիստների թիվը
- 4) 1930 թ. ապրիլի դրությամբ որպես կուլակ ունեզրկված տնտեսությունների թիվը
- 5) 1933 թ. ապրուստի միջոց հայթայթելու նպատակով Սևանա լճի ավազանի շրջանները լքած ընտանիքների թիվը
- 6) 1930 թ. դրությամբ Հայաստանի կոմունիստական երիտասարդական միության (ՀԿԵՄ) շարքերում ընդգրկված երիտասարդների թիվը
- 7) 1930–ական թթ. վերջի դրությամբ կոլտնտեսություններում ընդգրկված գյուղացիական տնտեսությունների թիվը

27. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. 1946 թ. փետրվարի 1	դ. 1945 թ. հուլիսի 22–23
բ. 1949 թ. հունիսի 14	ե. 1945 թ. մարտի 19
գ. 1953 թ. հունիսի 26	զ. 1953 թ. մայիսի 30

- 1) հայկական տարածքների հարցի քննարկումը Պոտսդամի կոնֆերանսում
- 2) ՀԿ(Բ)կ կենտկոմի քարտուղար Գրիգոր Հարությունյանի հանդիպումն ընտրողների հետ և հայկական տարածքային պահանջների մասին ելույթը
- 3) Թուրքիայից տարածքային պահանջներ չունենալու մասին խորհրդային կառավարության պաշտոնական հայտարարությունը
- 4) ԽՍՀՄ իշխանությունների որոշմամբ Անդրկովկասի հանրապետություններից հայ բնակչության (3620 ընտանիք) արտաքսումը
- 5) Ազգային միացյալ կուսակցության (ԱՄԿ) ստեղծումը
- 6) ԽՍՀՄ ներքին գործերի նախարար Լ. Բերիայի ձերբակալությունը
- 7) ԽՍՀՄ կառավարության կողմից 1925 թ. խորհրդա–թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի չեղյալ հայտարարումը

28. 1988 թ. տեղի ունեցած իրադարձությունները համապատասխանեցնել ամսաթվերին.

ա. փետրվարի 21	դ. փետրվարի 22
բ. մարտի 24	ե. հունիսի 15
գ. փետրվարի 27–29	զ. հուլիսի 18

- 1) «Ղարաբաղ» կոմիտեի ստեղծումը
- 2) Մոսկվայում՝ ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության նիստում, «Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ Հայկական ԽՍՀ և Ադրբեջանական ԽՍՀ Գերագույն խորհուրդների որոշումների մասին» հարցի քննարկումը
- 3) ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանի գումարումը, որը համաձայնություն տվեց ԼՂԻՄ–ը ՀԽՍՀ կազմի մեջ մտնելու

- 4) ԽՄԿԿ կենտկոմի որոշմամբ Արցախյան շարժման որակումը որպես «ծայրահեղական»
- 5) ԽՄԿԿ կենտկոմի և ԽՍՀՄ նախարարների խորհրդի կողմից «Ադրբեջանական ԽՍՀ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 1988–1995 թթ. արագացնելու միջոցառումների մասին» որոշման ընդունումը
- 6) ՀԽՍՀ ԳԽ արտահերթ նստաշրջանի կողմից «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշման ընդունումը
- 7) հայ բնակչության կոտորածները Սումգաիթ քաղաքում

29. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Սումգաիթյան ոճրագործությունը
- բ. Հայոց համազգային շարժման առաջին համագումարի բացումը
- գ. ԼՂԻՄ մարզկոմի լիագումար նիստի հրավիրումը և մարզկոմի առաջին քարտուղարի պաշտոնում Հենրիխ Պողոսյանի ընտրվելը
- դ. Բաքվի հայ բնակչության կոտորածները
- ե. «Ղարաբաղ» կոմիտեի մի շարք անդամների կալանավորումը և տեղափոխումը Մոսկվա
- զ. Լեռնային Ղարաբաղը Հայաստանին վերամիավորելու՝ արցախցիների ստորագրությամբ պահանջագրի ուղարկումը Մոսկվա

1) 1990 թ. հունվարի 13–20	5) 1989 թ. հունվարի 9
2) 1988 թ. փետրվարի 27–29	6) 1988 թ. հուլիսի 18–21
3) 1989 թ. նոյեմբերի 4	7) 1988 թ. փետրվարի 23
4) 1987 թ. նոյեմբեր	

30. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Թաթուլ Կրպեյան	դ. Արթուր Մկրտչյան
բ. Սիմոն Աչիբգլոյան	ե. Մոնթե Մելքոնյան
գ. Արկադի Տեր-Թադևոսյան	զ. Հենրիխ Պողոսյան

- 1) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ
- 2) ԼՂԻՄ մարզկոմի առաջին քարտուղար
- 3) գետաշենցիների հերոսական պայքարի ղեկավար
- 4) ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատար
- 5) Մարտունաշենի պաշտպանության ղեկավար
- 6) «Կոլցո» («Օղակ») օպերացիայի հրամանատար
- 7) Մարտունու ուղղությամբ մարտնչող հայկական զորամասերի ղեկավար

31. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Պաշտպանության պետական կոմիտեի ստեղծումը ԼՂՀ-ում
- բ. Քելբաշարի շրջանի հյուսիսային մասի և Օմարի բարձրադիր լեռնանցքի ազատագրումը

- գ. Կրկժանի ազատագրումը
- դ. Շուշիի ազատագրումը
- ե. «Հռչակագիր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հռչակման մասին» որոշման ընդունումը
- զ. Ղարաբաղա-ադրբեջանական պատերազմում հրադադարի հաստատումը

1) 1994 թ. մայիսի 12	5) 1992 թ. օգոստոսի 15
2) 1993 թ. հոկտեմբերի 7-11	6) 1992 թ. հունվարի 19-20
3) 1991 թ. սեպտեմբերի 2	7) 1992 թ. մայիսի 8-9
4) 1994 թ. փետրվարի 18	

32. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Հայաստանի Հանրապետության լիիրավ անդամակցումը ՄԱԿ-ին
- բ. զինված ահաբեկչության իրականացումը Աժ-ում
- գ. ՀՀ-ում բազմակուսակցական համակարգի ստեղծման մասին օրենքի ընդունումը
- դ. ՀՀԿ, ԲՀԿ և ՀՅԴ կուսակցությունների կողմից կոալիցիոն կառավարության ձևավորումը
- ե. ՀՀ նախագահական չորրորդ ընտրությունների առաջին փուլը
- զ. ՀՀ Սահմանադրության ընդունումը

1) 1991 թ. փետրվար	5) 2003 թ. փետրվար
2) 2007 թ. մայիս	6) 1992 թ. մարտ
3) 1999 թ. հոկտեմբեր	7) 1995 թ. հուլիս
4) 2005 թ. նոյեմբեր	

33. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Արթուր Մկրտչյան
- բ. Գագիկ Հարությունյան
- գ. Անդրանիկ Մարգարյան
- դ. Րաֆֆի Հովհաննիսյան
- ե. Կարեն Դեմիրճյան
- զ. Օլեգ Եսայան

- 1) Հայաստանի հանրապետական կուսակցության խորհրդի նախագահ
- 2) ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ
- 3) ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահի տեղակալ
- 4) ԼՂՀ նախագահ
- 5) ԼՂՀ վարչապետ
- 6) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի առաջին նախագահ
- 7) ՀՀ առաջին արտգործնախարար

34. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Եվրախորհրդարանի կողմից Հայոց ցեղասպանության դատապարտումը
- բ. սփյուռքահայության ներգաղթի մասին ԽՍՀՄ կառավարության որոշման ընդունումը
- գ. «Տրանսիլվանիա» շոգենավով հայ առաջին հայրենադարձների խմբի ժամանումը Բաթում
- դ. Խորհրդա-թուրքական բարեկամության և չեզոքության պայմանագրի դադարեցումը ԽՍՀՄ կառավարության կողմից
- ե. ՄԱԿ-ի ամբիոնից Կիպրոսի արտգործնախարարի՝ Հայկական հարցը քննարկելու մասին արված կոչը
- զ. սփյուռքահայերի ներգաղթը դադարեցնելու մասին ԽՍՀՄ կառավարության որոշման ընդունումը

- 1) 1987 թ. հունիսի 18
- 2) 1945 թ. մարտի 19
- 3) 1946 թ. հունիսի 23
- 4) 1946 թ. հունիսի 27

- 5) 1965 թ. հոկտեմբեր
- 6) 1948 թ. սեպտեմբերի 14
- 7) 1945 թ. նոյեմբերի 21

35. Հայ գիտնականների անունները համապատասխանեցնել իրենց գործունեության բնագավառին.

- ա. երկրաբանություն   դ. քիմիա
- բ. պատմագիտություն   ե. լեզվաբանություն
- գ. ֆիզիկա   զ. ֆիզիոլոգիա

- 1) Մկրտիչ Ներսիսյան   5) Լևոն Ռոտինյան
- 2) Գուրգեն Սևակ   6) Տիգրան Զրբաշյան
- 3) Հովսեփ Օրբելի   7) Լևոն Օրբելի
- 4) Արտեմ Ալիխանյան

36. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Համո Բեկնազարյան
- բ. Հովհաննես Աբելյան
- գ. Մարտիրոս Սարյան
- դ. Երվանդ Քոչար
- ե. Ալեքսանդր Սպենդիարյան
- զ. Հայկանուշ Դանիելյան

- 1) երգիչ   5) դերասան
- 2) կինոռեժիսոր   6) քանդակագործ
- 3) գրող   7) նկարիչ
- 4) կոմպոզիտոր

37. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. հայկական ժողովրդական երգի-պարի պետական անսամբլի ստեղծումը
- բ. Երևանի գլխավոր հատակագծի կազմումը
- գ. լուսահեռագրության սարքի ստեղծումը
- դ. հայկական ազգային սիմֆոնիկ երաժշտության հիմնադրումը
- ե. Երևանի երկաթուղային կայարանի շենքի նախագծումը
- զ. հայկական առաջին հնչյունային կինոնկարի բեմադրումը

1) Հենրիկ Մալյան	5) Էդմոնդ Տիգրանյան
2) Համո Բեկնազարյան	6) Ալեքսանդր Սպենդիարյան
3) Հովհաննես Ադամյան	7) Թաթուլ Ալթունյան
4) Ալեքսանդր Թամանյան	

38. Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. Ա. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի պետական թատրոնի բացումը
- բ. գիտությունների ակադեմիայի նուրբ օրգանական քիմիայի ինստիտուտի ստեղծումը
- գ. Երևանի գեղարվեստի դպրոցի հիմնադրումը
- դ. Երևանի գեղարվեստական ինստիտուտի հիմնադրումը
- ե. ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հայկական մասնաճյուղի՝ Արմֆանի բացումը
- զ. Ճարտարապետների միության ստեղծումը

1) 1935 թ.	5) 1963 թ.
2) 1932 թ.	6) 1956 թ.
3) 1938 թ.	7) 1945 թ.
4) 1922 թ.	

39. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. 1922 թ.	դ. 1935 թ.
բ. 1923 թ.	ե. 1932 թ.
գ. 1929 թ.	զ. 1938 թ.

- 1) Հայաստանի կերպարվեստի թանգարանի (այժմ՝ Հայաստանի ազգային պատկերասրահ) բացումը
- 2) «Երեքի» գրական խմբակի կազմավորումը
- 3) Թաթուլ Ալթունյանի գլխավորությամբ հայկական ժողովրդական երգի-պարի պետական անսամբլի ստեղծումը
- 4) պետական կոնսերվատորիայի բացումը
- 5) Երևանի գեղարվեստական ինստիտուտի հիմնադրումը

6) պատանի հանդիսատեսի թատրոնի բացումը

7) Հայաստանում գործող գրական խմբակների միավորումը Հայաստանի գրողների միության մեջ

40. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Համբարձում Քեչեկ

դ. Մանուկ Աբեղյան

բ. Հակոբ Մանանդյան

ե. Ռոմանոս Մելիքյան

գ. Հրայր Աճառյան

զ. Ստեփան Ղամբարյան

1) քիմիկոս

5) պատմաբան

2) բժիշկ

6) գրականագետ

3) ֆիզիկոս

7) լեզվաբան

4) կոմպոզիտոր

41. Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Արամ Խաչատրյան

բ. Անոն Բաբաջանյան

գ. Գրիգոր Եղիազարյան

դ. Ալեքսանդր Սպենդիարյան

ե. Էդվարդ Միրզոյան

զ. Ալեքսանդր Հարությունյան

1) «Թավջութակի և դաշնամուրի սոնատ» ստեղծագործություն

2) «Արա Գեղեցիկ և Շամիրամ» բալետ

3) «Սայաթ-Նովա» օպերա

4) «Սպարտակ» բալետ

5) «Արշակ Բ» օպերա

6) «Հերոսական բալլադ» ստեղծագործություն

7) «Ալմաստ» օպերա

42. Կատարել համապատասխանեցում.

Անուն

ա. Արամ Մանուկյան

դ. Հովհաննես Հախվերդյան

բ. Ավետիք Սահակյան

ե. Ավետիս Ահարոնյան

գ. Համո Օհանջանյան

զ. Սարգիս Կասյան

Պաշտոն

1) ՀՀ զինվորական նախարար

2) ՀՀ ներքին գործերի նախարար

3) Փարիզի խորհրդատուրովում ՀՀ պատվիրակության ղեկավար

- 4) ՀՀ վարչապետ
- 5) Ազգային պատվիրակության ղեկավար
- 6) Հայաստանի ՌՀԿ նախագահ
- 7) ՀՀ խորհրդի նախագահ

43. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- ա. Հայ-վրացական սահմանազատման համաձայնագրի կնքումը
- բ. Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության պայմանագրի կնքումը
- գ. Սևրի պայմանագրի կնքումը
- դ. «Լոռու չեզոք գոտի» ժամանակավորապես վրացական զորք մտցնելու մասին համաձայնագրի ստորագրումը
- ե. Մոսկվայի «Ռուս-թուրքական բարեկամության և եղբայրության» պայմանագրի կնքումը
- զ. Կարսի պայմանագրի կնքումը

1) 1920 թ. օգոստոսի 10	4) 1920 թ. մայիսի 30
2) 1920 թ. նոյեմբերի 13	5) 1921 թ. հոկտեմբերի 13
3) 1921 թ. նոյեմբերի 6	6) 1918 թ. մարտի 3
	7) 1921 թ. մարտի 16

44. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- ա. Պատանի հանդիսատեսի թատրոնի բացումը Երևանում
- բ. Լենինականի պետական թատրոնի հիմնումը
- գ. Խորհրդային Միության գիտությունների ակադեմիայի հայկական մասնաճյուղի հիմնումը
- դ. Պետական կոնսերվատորիայի բացումը Երևանում
- ե. Հայաստանի Գիտության և արվեստի ինստիտուտի ստեղծումը
- զ. Հայկական առաջին պետական դրամատիկական թատրոնի բացումը

1) 1928 թ.	5) 1932 թ.
2) 1923 թ.	6) 1922 թ.
3) 1929 թ.	7) 1925 թ.
4) 1935 թ.	

45. Իրադարձությունները համապատասխանեցնել տարեթվերին.

- ա. ՀՀՇ-ի հիմնադիր համագումարի բացումը
- բ. ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի՝ «Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզում իրադրությունը կարգավորելու միջոցառումների մասին» որոշման ընդունումը
- գ. Ղարաբաղյան շարժման ղեկավարների՝ բանտից ազատ արձակվելը
- դ. ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի և ԼՂԻՄ-ի Ազգային խորհրդի համատեղ որոշումը Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման հռչակման մասին

ե. ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության որոշումը ԼՂԻՄ-ում կառավարման հատուկ ձև սահմանելու մասին

զ. ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության կողմից Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին որոշման բեկանումը

1) 1989 թ. մայիսի վերջ

4) 1989 թ. նոյեմբերի 28

2) 1989 թ. հունվարի 11

5) 1990 թ. հունվարի 10

3) 1989 թ. դեկտեմբերի 1

6) 1989 թ. նոյեմբերի 4

7) 1989 թ. օգոստոսի 16

46. Գործիչներին համապատասխանեցնել նրանց զբաղեցրած պաշտոնին.

ա. Արշակ Զամալյան

բ. Սարգիս Լուկաշին

գ. Գրիգոր Հարությունյան

դ. Ներսիկ Ստեփանյան

ե. Սահակ Տեր-Գաբրիելյան

զ. Րաֆֆի Հովհաննիսյան

1) Հայաստանի կոմկուսի կենտրոնի առաջին քարտուղար

2) Խորհրդային Հայաստանի Ժողկոմխորհի նախագահ

3) ՀՍԽՍՀ Ժողովրդական տնտեսության խորհրդի նախագահ

4) ՀՀ արտգործնախարար

5) Վրաստանում հայկական դիվանագիտական առաքելության ղեկավար

6) ՀՀ ներքին գործերի նախարար

7) Խորհրդային Հայաստանի մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի տնօրեն

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊՆԴՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-1. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

1. Ովքեր էին Անդրկովկասի հանրապետությունների միջև սահմանային հարցերը լուծելու համար ստեղծված հանձնաժողովի նախագահը և այդ հանձնաժողովում Հայաստանի ներկայացուցիչը.

- 1) Գ. Օրջոնիկիձեն, արտգործոժողկոմ Ա. Մռավյանը
- 2) Ս. Կիրովը, արտգործոժողկոմ Ա. Բեկզադյանը
- 3) Ստալինը, կառավարության նախագահ Ա. Մյաննիկյանը
- 4) Ն. Նարիմանովը, արտգործոժողկոմ Ա. Բեկզադյանը

2. Ընտրել այն շարքը, որտեղ տրված են 1922 թ. ԽՍՀՄ կազմում ընդգրկված խորհրդային հանրապետությունները.

- 1) ՌՍԴԽՀ, ԱԽԴՍՀ, Ուկրաինա, Բելոռուս
- 2) ԱԽԴՍՀ, Ուկրաինա, Մոլդովա, ՌՍԴԽՀ
- 3) ԱԽՍՀԴՄ, Ուզբեկստան, Ղազախստան, Ուկրաինա
- 4) ՀՍԽՀ, Ուկրաինա, Բելոռուս, ՌՍԴԽՀ

3. Ընտրել այն շարքը, որտեղ տրված են Քառյակ միության երկրները.

- 1) Ֆրանսիա, Մեծ Բրիտանիա, Ռուսաստան, Իտալիա
- 2) Գերմանիա, Ավստրո-Հունգարիա, Իտալիա, Թուրքիա
- 3) Գերմանիա, Ավստրո-Հունգարիա, Բուլղարիա, Թուրքիա
- 4) Գերմանիա, Ավստրո-Հունգարիա, Իտալիա, Բուլղարիա

4. Ըստ 1920 թ. օգոստոսի 10-ի Սևրի պայմանագրի՝ Հայաստանի և Թուրքիայի սահմանն անցնելու էր՝

- 1) Բիթլիսի, Խարբերդի, Տրապիզոնի նահանգներով
- 2) Սեբաստիայի, Տրապիզոնի, Էրզրումի նահանգներով
- 3) Էրզրումի, Վանի, Տրապիզոնի, Բիթլիսի նահանգներով
- 4) Խարբերդի, Դիարբեքի, Վանի, Բիթլիսի նահանգներով

5. Ստորև բերված փաստարկներից որոնք են ճիշտ.

ա. «Սպարտակ» երիտասարդական կազմակերպությունը գտնվում էր հայ բոլշևիկների ազդեցության տակ:

բ. 1918 թ. հուլիսի 22-25-ին Շուշիում կայացած արցախահայության առաջին համագումարը երկրամասը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր՝ «Լեռնահայաստան» անունով:

- գ. Արցախահայության 1920 թ. ապրիլի 25-ին կայացած 9-րդ համագումարը երկրամասը հռչակեց Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի մասը:
- դ. 1918 թ. փետրվարի 6-13-ը Երևանում հրավիրվեց Արևմտահայերի երկրորդ համագումարը:
- ե. 1947 թ. ապրիլի 30-ից մայիսի 4-ը Նյու Յորքում կայացավ Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը:
- զ. 1990 թ. մայիսի 20-ին տեղի ունեցան ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի ընտրությունները. ընտրողների ձայները համարյա հավասարապես բաժանվեցին Հայկոմկուսի և ՀՀԿ-ի թեկնածուների միջև:

- 1) բ, դ, զ   2) ա, գ, ե   3) ա, գ, զ   4) բ, դ, ե

6. Թվարկվածներից որո՞նք են խորհրդային Հայաստանի արդյունաբերացման արդյունքներ.

- ա. Առաջին երկու հնգամյակների ընթացքում շահագործման հանձնվեց 44 արդյունաբերական ձեռնարկություն:
- բ. Սևանում հայտնաբերեցին մոլիբդենի հանքավայրեր:
- գ. Ալավերդին դարձավ տեքստիլ արդյունաբերության կենտրոնը:
- դ. Արարատը դարձավ տուֆի արդյունահանման կենտրոն:
- ե. Աճեց բանվոր դասակարգի և ճարտարագիտատեխնիկական անձնակազմի թվաքանակը:
- զ. Երևանում կառուցվեց արհեստական կաուչուկի ԽՍՀՄ առաջին գործարանը:
- է. Ավելացավ ձեռնարկությունների տնտեսական ինքնուրույնությունը:

- 1) բ, դ, ե   2) ա, ե, զ   3) գ, դ, է   4) ա, դ, զ

7. Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1988 թ. մարտի 24-ին ԽՄԿԿ կենտկոմը և ԽՍՀՄ նախարարների խորհուրդը ընդունեցին «Ադրբեջանական ԽՍՀ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացումը 1988-1995 թթ. արագացնելու միջոցառումների մասին» որոշումը:
- 2) 1988 թ. փետրվարի 20-ին Ղարաբաղյան շարժումը ղեկավարելու համար ստեղծվեց «Ղարաբաղ» կոմիտե, որի կազմում էին Իգոր Մուրադյանը, Վաչե Սարվախյանը և ուրիշներ:
- 3) 1989 թ. մայիսի 25-ին Մոսկվայում աշխատանքներն սկսեց ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավորների առաջին համագումարը:
- 4) 1989 թ. օգոստոսի 16-ին Ստեփանակերտի պետական թատրոնի շենքում տեղի ունեցավ Լեռնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարը, որն ընտրեց 131 հոգուց բաղկացած Ազգային խորհուրդ և խորհրդի նախագահություն՝ 27 անդամներից:

- 5) «Ղարաբաղ» կոմիտեի մի շարք անդամներ 1989 թ. հունվարի 9–ին կալանավորվեցին և տեղափոխվեցին Մոսկվա:
- 6) Անդրանիկ Մարգարյանը 1967 թ. անդամագրվել է «Շանթ» կոչվող գաղտնի խմբին, իսկ հաջորդ տարի՝ Ազգային միացյալ կուսակցությանը:

8. Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) 1933 թ. ընթացքում սկսվեցին Հայաստանի արդյունաբերության կարևորագույն ճյուղերից մեկի՝ պղնձարդյունաբերության վերականգնման աշխատանքները, ինչի շնորհիվ շուտով Ղափանում վերսկսվեց պղնձի ձուլումը:
- 2) 1989 թ. հունվարի 11–ին ԽՍՀՄ ԳԽ նախագահությունը Լեռնային Ղարաբաղի հինքնավար Մարզում կառավարման հատուկ ձև սահմանեց՝ վարիչների մարմին, որի վրա էր դրվում մարզի պետական մարմինների ղեկավարությունը:
- 3) Հայոց համազգային շարժման առաջին համագումարին Լեռնային Ղարաբաղի պատվիրակների անունից հանդես եկավ «Միասնություն» կազմակերպության ներկայացուցիչ Արկադի Ղուկասյանը:
- 4) ՀՀ նախագահական հինգերորդ ընտրություններն անցկացվեցին 2008 թ. փետրվարի 19–ին:
- 5) Հայ ազգային կոնգրեսը (ՀԱԿ) ձևավորվեց 2008 թ. փետրվարին:
- 6) 1991 թ. փետրվարին խորհրդարանն ընդունեց օրենք, որով ՀՀ–ում ստեղծվում էր բազմակուսակցական համակարգ:

9. Բերված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. 1992 թ. դեկտեմբերին Թուրքիան ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը, բայց նրա հետ դիվանագիտական հարաբերություններ չհաստատեց:
- բ. 2003 թ. ապրիլին Գերմանիայի Բունդեսթագն ընդունեց Հայոց ցեղասպանությունը դատապարտող որոշում:
- գ. 2007 թ. հունվարի 19–ին Ստամբուլում սհաբեկչության զոհ դարձավ «Ակոս» թերթի խմբագիր Հրանտ Դինքը:
- դ. 2009 թ. հոկտեմբերի 10–ին Ցյուրիխում Հայաստանի Հանրապետության և Թուրքիայի միջև ստորագրվեցին «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունները:
- ե. 1992 թ. հունվարի 8–ին ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահ ընտրվեց 33–ամյա պատմաբան Արթուր Մկրտչյանը:
- զ. 1920–ական թվականների սկզբին Խորհրդային Միության սահմաններից դուրս հաշվվում էր շուրջ երեք միլիոն հայ բնակչություն:
- է. 1949 թ. օգոստոսին ՀԽՍՀ նախարարների խորհրդին առընթեր ներգաղթի կոմիտեն դադարեցրեց իր գործունեությունը:
- ը. 1950–ական թվականներին սփյուռքահայության տեղաշարժերը պայմանավորված էին Եգիպտոսում սկսված հեղափոխությամբ և իրաքա–իրանյան պատերազմով:

1) բ, գ, գ, է

2) գ, դ, ե, է

3) բ, դ, ե, ը

4) ա, բ, գ, ը

10. Պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Հոգևոր գործիչ Խորեն Նարբեյին հանձնարարվել էր մեկնել Սանկտ Պետերբուրգ՝ ռուսական արքունիքի հետ հայերի պահանջները համաձայնեցնելու համար:
- բ. Հայ-թաթարական ազգամիջյան կոիվներից հետո հայ հասարակական-քաղաքական շրջանակներում սկսեցին արծարծել երկրամասի հայկական բնակավայրերը միավորելու և Ռուսաստանից անկախ պետություն ստեղծելու գաղափարը:
- գ. Հայոց ցեղասպանության հետևանքներից են հայկական սիյուռքի ծնավորումը, հազարավոր եկեղեցիների և կրթական հաստատությունների ավերումը:
- դ. XX դ. սկզբին հայ լեզվաբանության բուռն վերելքը կապված է նոր սերնդի ներկայացուցիչներ՝ Ստ. Մալխասյանի, Հ. Աճառյանի, Գ. Ղափանցյանի բեղուն գործունեության հետ:
- ե. Ստալինգրադի ճակատամարտում ցուցաբերած անձնվիրության համար ԽՍՀՄ հերոսի կոչմանն արժանացավ կործանիչ ավիաէսկադրիլիայի հրամանատար, օդաչու Լազր Չափչախյանը:
- զ. 1995 թ. հունիսի 12-ին ՀՀ-ում ներդրվեց եռաստիճան դատական համակարգ, սկսեց գործել երդվյալ ատենակալների ինստիտուտը, որը չէր եղել խորհրդային ժամանակաշրջանում:
- է. 1987 թ. հունիսի 18-ին ՄԱԿ-ը դատապարտեց հայերի ցեղասպանությունը՝ կոչ անելով Թուրքիայի կառավարությանը ճանաչելու ցեղասպանության փաստը:
- ը. 1947 թ. Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի նախագահ ընտրվեց ակադեմիկոս Վահագնյանը:

- 1) բ, գ, ե   2) ա, գ, դ   3) բ, դ, ե, ը   4) ա, գ, է, ը

11. Գտնել ճիշտ պնդումները.

- 1) Բաթումի պայմանագրով հայկական կողմը պետք է լուծարեր հայկական բոլոր զորամասերը:
- 2) Բաթումի պայմանագրի համաձայն՝ ՀՀ-ն կարող էր դիվանագիտական կապեր հաստատել Մեծ Բրիտանիայի հետ:
- 3) Թուրքական զորքերի հարձակումը դեպի Բաքու սկսվեց 1918 թ. մայիսին, սակայն մինչև հոկտեմբեր ամիսը նրանց չհաջողվեց գրավել քաղաքը:
- 4) Մուսավաթական Ադրբեջանը, ոգևորվելով Անդրկովկասում Թուրքիայի նվաճողական քաղաքականությունից, հավակնություններ դրսևորեց հայկական տարածքներ Շարուր-Դարալագյազի, Ջանգեզուրի, Ղարաբաղի, Կարսի և Լոռու նկատմամբ:
- 5) Գերմանիան դրականորեն վերաբերվեց Բաթումի պայմանագիրը վերանայելու հարցին, որովհետև նա ցանկանում էր Անդրկովկասը պահել իր ազդեցության ոլորտում:
- 6) Հայ-վրացական հաշտության համաձայն՝ «Լոռու չեզոք գոտում» տեղակայվեցին անգլիական զորամասեր:

- 7) Սևրի պայմանագրի համաձայն՝ հայ-վրացական սահմանը որոշելու էր ԱՄՆ-ի նախագահ Վիլսոնը:
- 8) «Լոռու չեզոք գոտում» սահմանվեց հատուկ կառավարում, որն իրականացվելու էր Հայաստանի և Վրաստանի լիազոր ներկայացուցիչների համատեղ ղեկավարությամբ և անգլիացի գեներալ-նահանգապետի ընդհանուր վերահսկողությամբ:
- 9) Թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ Թիֆլիսում կնքված հայ-վրացական համաձայնագրով երեք ամսով «Լոռու չեզոք գոտի» մտցվեցին վրացական զորքեր:

12. Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարին վերաբերող պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարը տեղի ունեցավ Բաքվում և նպաստեց ռուս-իրանական բարեկամության ամրապնդմանը:
- 2) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի ստեղծած «Քարոզչության և գործողության խորհուրդը» 1920 թ. սեպտեմբերի 18-ին ընդունեց մի բանաձև-փաստաթուղթ, որի հիմնական դրույթներն ամբողջությամբ ուղղված էին ՀՀ-ի և հայ ժողովրդի դեմ:
- 3) Այդ բանաձևով առաջարկվում էր հնարավոր բոլոր միջոցներով օգնել ռուսներին և Հայաստանի վրա նրանց ռազմարշավի միջոցով նպաստել վերջինիս խորհրդայնացմանը:
- 4) Այդ խորհրդի մշակած փաստաթղթի համաձայն՝ Անգլիան՝ որպես փրկարար և հաշտարար, պետք է մտներ Հայաստան:
- 5) Դավադիր այս փաստաթղթի ընդունումից մի քանի օր անց Թուրքիան առանց պատերազմ հայտարարելու ռազմական գործողություններ սկսեց Հայաստանի դեմ:
- 6) Համագումարը որոշեց ռազմական և նյութական օգնություն տրամադրել Վրաստանին:
- 7) Համագումարը նպաստեց քեմալա-բոլշևիկյան մերձեցմանը:

13. Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Ադրբեջանի խորհրդայնացումից հետո Խորհրդային Ռուսաստանը Հայաստանից պահանջեց անհապաղ իր զորքերը դուրս բերել Զանգեզուրից և Ղարաբաղից:
- 2) Արցախահայության 9-րդ համագումարը երկրամասը հռչակեց Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի մասը:
- 3) Նժդեհը, որ իր փոքրաթիվ ուժերով հեռացել էր Խուստուփի լեռը, 1920 թ. հոկտեմբերի կեսերից գլխավորեց համաարցախյան ապստամբությունը:
- 4) Գեներալ Թոմսոնը 1918 թ. նոյեմբերին դարձել էր Բաքվի գեներալ նահանգապետ:
- 5) Գեներալ Թոմսոնի պահանջով կասեցվեց Սեպուհի զորախմբի առաջխաղացումը դեպի Շուշի:

- 6) Թիֆլիսում ստորագրված հայ-ռուսական համաձայնագրով Ղարաբաղը, Ջանգեզուրը և Նախիջևանը հայտարարվեցին Հայաստանի անբաժան տարածքներ:
- 7) Նախիջևանի կորուստով ՀՀ-ն զրկվում էր Երևան-Ջուլֆա երկաթուղով հարևան Իրանի հետ կապից, խոցելի էին դառնում Ջանգեզուրի արևմտյան սահմանները:

14. Տրված պնդումներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Հայաստանում խորհրդային կարգեր «ներդնելու» նպատակով ներքին գործերի և արտաքին գործերի ժողկոմատները սկսեցին բռնություններ գործադրել բնակչության նկատմամբ:
- 2) Հայաստանում խորհրդային վարչակարգը հաստատելու և ամրապնդելու գործընթացը կազմակերպում և ուղղորդում էր Հայաստանի խորհուրդների համագումարը:
- 3) Հայաստանի խորհրդային իշխանությունը առաջին իսկ օրերից սկսեց կիրառել ռազմական կոմունիզմի քաղաքականություն:
- 4) Հայաստանի խորհրդային իշխանությունը, խախտելով Երևանի դեկտեմբերի 2-ի իշխանափոխության համաձայնագիրը, ձևավորեց միակուսակցական վարչակազմ:
- 5) Խորհրդային իշխանությունը Հայաստանում քաղաքական հետապնդումներ և բռնություններ գործադրեց միայն այլախոհների և հայկական բանակի սպայակազմի նկատմամբ:
- 6) Խորհրդային պետությունների միավորման Ստալինի մշակած նախագծի համաձայն՝ խորհրդային հանրապետությունները պետք է մտնեին ՌՍԴԽՀ-ի կազմը:
- 7) ՀՍԽՀ առաջին Սահմանադրության համաձայն՝ ամբողջ իշխանությունը հանրապետությունում պատկանում էր Կենտգործկոմին:

15. Տրված պնդումներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Բաթումի պայմանագրով Թուրքիային անցան Սուրմալուն, Կարսը, Ախալցխան, Նախիջևանը, Ջանգեզուրը:
- 2) 1920 թ. կեսերին ՀՀ տարածքը կազմում էր շուրջ 160 հազար քառ. կմ՝ 3 մլն բնակչությամբ:
- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք ունեին 18 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիները՝ առանց սեռի, ազգության և կրոնական խտրականության, ընդհանուր, գաղտնի, հավասար և բազմաստիճան քվեարկությամբ:
- 4) Հայաստանի առաջին հանրապետության երկրորդ գումարման խորհրդարանն ուներ 80 անդամ:
- 5) ՀՀ գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը 1919 թ. կրճատվել էր վեց անգամ՝ 1913 թ. համեմատությամբ:
- 6) 1918 թ. վերջերին Հայաստանում սովյալների թիվն անցնում էր կես միլիոնից:
- 7) Հողի մասին օրենքի համաձայն՝ կալվածատիրական հողատիրությունը ՀՀ-ում վերացվում էր առանց հատուցման, սակայն թույլատրվում էր հողի մասնավոր սեփականությունը և վաճառքը:

16. Տրված պնդումներից որոնք են սխալ.

- 1) Նժդեհի գլխավորած հերոսական ինքնապաշտպանության շնորհիվ Ջանգեզուրը մնաց Խորհրդային Հայաստանի կազմում:
- 2) Մոսկվա մեկնած Ա. Բեկզադյանի գլխավորած հայկական պատվիրակությունը այն տեսակետին էր, որ ՀՍԽՀ սահմաններում պետք է լինեին 1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմի նախօրեի դրությամբ ՀՀ-ին պատկանող տարածքները:
- 3) Թուրքերը Ալեքսանդրապոլի գավառում 1920 թ. նոյեմբեր-1921 թ. ապրիլ ամիսներին կոտորել էին մոտ 100 հազար և գերության տարել 25 հազար մարդ:
- 4) Քեմալա-բուշևիկյան գործարքով Հայաստանից խլվեցին և Թուրքիային ու Ադրբեջանին նվիրաբերվեցին հայկական տարածքների զգալի մասը:
- 5) ՌԿ(Բ)Կ կոմկասյան բյուրոյի պլենումը 1921 թ. հուլիսի 5-ին ընդունեց արդարացի որոշում՝ Լեռնային Ղարաբաղը միացնելու Խորհրդային Հայաստանին:
- 6) Մոսկվայի ռուս-թուրքական երկրորդ կոնֆերանսում թուրքական պատվիրակության նախագահին էր Քյազիմ Կարաբեքիր փաշան:
- 7) Մոսկվայի ռուս-թուրքական պայմանագրի համաձայն՝ Թուրքիային անցավ Սուրմալուի գավառը:

17. Թվարկվածներից որոնք են ՀՍԽՀ կառավարության՝ Կարսի կոնֆերանսի համար ձևակերպած առաջարկներից.

- 1) Թուրք-հայկական սահման որոշել Կուր և Արաքս գետերը՝ հայկական կողմում թողնելով Սուրմալուն:
- 2) Հայաստանին տրամադրել Օլթիի և Կաղզվանի հանքավայրերի, Սարիղամիշի անտառների, Կարսի խոտհարքերի, Կողբի աղի հանքերի շահագործման իրավունքը:
- 3) Ջավախքը՝ որպես ինքնավար տարածք, հանձնել Վրաստանի խնամակալությանը:
- 4) Ղարաբաղի խնամակալությունը թողնել Ադրբեջանին:
- 5) Կարսի մարզի խնամակալությունը հանձնել Հայաստանին:
- 6) Թուրքիայի և Հայաստանի միջև ազատ առևտրի իրավունք տալ:
- 7) Արևմտահայ գաղթականներին թույլ տալ վերադառնալ հայրենի օջախները և փոխհատուցել նրանց կրած վնասները:

18. Տրված պնդումներից որոնք են սխալ.

- 1) «Աջերի», տրոցկիստների ջախջախումից հետո ՀամԿ(Բ)Կ ստալինյան ղեկավարությունը հաստատեց իր բացարձակ իշխանությունը:
- 2) Հնչակյան կուսակցությունը, Կոմիտերնի ընդունած որոշման համաձայն, դադարեցրեց իր գործունեությունը արտասահմանում:
- 3) Խորհրդային երկրում սկսել էր ձևավորվել անձի պաշտամունքը, որը բացահայտ դարձավ 1929 թվականից՝ Ստալինի 50-ամյակի նշումից հետո:
- 4) Հարկադրաբար ստեղծված կոլտնտեսությունները լուծարելուց հետո խորհրդային պետությունը որպես ճնշման միջոց գյուղացիական տնտեսությունների նկատմամբ կիրառեց հարկերի ավելացման քաղաքականությունը:

- 5) Հակակոլտնտեսային շարժումն արտահայտվեց նաև գյուղացիների կողմից իրենց անասուններն անխնա մորթելու ձևով, որի հետևանքով Հայաստանում խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը կրճատվեց երկու անգամ, իսկ մանր եղջերավորներինը՝ 30 տոկոսով:
- 6) Խորհրդային Հայաստանում գյուղացիության ճնշող մեծամասնությունը կոլտնտեսություններին անդամագրվել է 1938–1940 թվականներին:
- 7) Գյուղացիների տեղաշարժերը կասեցնելու նպատակով խորհրդային իշխանությունը նրանցից խլեց անձնագրերը:

19. Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) «Այլախոհ» հասկացությունը ի հայտ եկավ 1970–ական թթ., որը բնութագրում էր այն մարդկանց, ովքեր պայքարում էին խորհրդային իրականությունը փոփոխելու համար:
- 2) Այլախոհները 1970–ական թթ. կեսերին Հայաստանում ստեղծեցին առաջին այլախոհական կազմակերպությունները:
- 3) 1973 թ. ձևավորված ԱՄԿ ղեկավար խորհուրդը որդեգրեց «Անկախություն՝ զինված պայքարի ճանապարհով» ռազմավարությունը:
- 4) Մեծ եղեռնի հիսնամյա տարելիցի օրը Երևանում տեղի ունեցան զանգվածային ցույցեր և հանրահավաքներ. Հայաստանում նման ելույթներ եղան նաև 1970–ական թվականներին:
- 5) Պարույր Հայրիկյանին, Աշոտ Նավասարդյանին և ուրիշներին 1970 թ. ազատազրկման դատապարտեցին այն մեղադրանքով, որ «ակտիվ ընդհատակյա գործունեություն են վարել՝ նպատակ ունենալով անջատելու Հայաստանը ԽՍՀՄ–ից և ստեղծելու անկախ հայկական պետություն»:
- 6) ԽՄԿԿ XX համագումարում «Անհատի պաշտամունքի և նրա հետևանքների մասին» զեկուցումով հանդես է եկել Միխայիլ Գորբաչովը:
- 7) Հայաստանում հակախորհրդային գործունեության մեղադրանքով դատապարտվածների պայքարի հիմնական նպատակն էր հայկական հողերի վերամիավորումը, լեզվի և մշակույթի պահպանումը, կոմունիստների իշխանության վերացումը և անկախ Հայաստանի ստեղծումը:
- 8) Վերակառուցման շրջանում Խորհրդային Միությունում հետզհետե սրվող ազգային հարցին գործնական լուծում տալու փոխարեն Մոսկվան վարում էր երկդիմի և խուսանավելու քաղաքականություն:

20. Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) 1991 թ. մայիսին Թուրքիայի կողմից հրահրվեց ղարաբաղա–ադրբեջանական պատերազմ:
- 2) 1992 թ. սկզբներին ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժերի ղեկավար է նշանակվել գնդապետ Արկադի Տեր–Թադևոսյանը:
- 3) ԼՂՀ պաշտպանության պետական կոմիտեն ստեղծվել է 1993 թ. օգոստոսի 15–ին՝ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ:

- 4) ՀՀ Գերագույն խորհուրդը 1991 թ. սեպտեմբերի 23-ին Հայաստանը հռչակեց անկախ պետություն:
- 5) ՀՀ 1995 թ. խորհրդարանական ընտրություններում ընդդիմադիր հիմնական կուսակցությունները համախմբվեցին «Հանրապետություն» քաղաքական միավորման շուրջ:
- 6) 1990 թ. նոյեմբերի 15-ին ստեղծվել էր Հայաստանի Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովը, որը զբաղվում էր նոր Սահմանադրության նախագծի մշակմամբ:
- 7) Անկախության հռչակագրի ընդունումից երկու ամիս անց Հայաստանում առաջին անգամ անցկացվեցին նախագահական համաժողովրդական, ուղղակի, այլընտրանքային ընտրություններ:
- 8) Չորս կուսակցություններ՝ ՀՀԿ-ն, ԲՀԿ-ն, ՀՅԴ-ն ու Ժառանգությունը, 2008 թ. մարտի 21-ին ստորագրել են քաղաքական կոալիցիայի համաձայնագիր:

21. Տրված պնդումներից որոնք են ճիշտ.

- 1) Սփյուռքում Հայ դատի լուծման գործում զգալի դեր էին խաղում հայ ազգային քաղաքական կուսակցությունները՝ ՀՅԴ-ն, Հնչակյան կուսակցությունը և Ազգային միացյալ կուսակցությունը:
- 2) Հայկական ազգային կոմիտեի կամ Հայ դատի հանձնախմբի նպատակն է Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի միավորումը և միասնական հայկական պետության կազմումը միայն Վիլսոնի նախանշած սահմաններում:
- 3) Սևրի պայմանագիրը ստորագրած երկրները Լոնդոնի կոնֆերանսում փաստորեն հրաժարվեցին իրենց ստորագրություններից և վերանայեցին իրենց մոտեցումները Հայկական հարցի լուծման վերաբերյալ:
- 4) 1950–1982 թթ. ավելի շատ հայ է հայրենադարձվել Խորհրդային Հայաստան, քան Մեծ հայրենադարձության տարիներին:
- 5) Հայկական հարցի համար դիվանագիտական պայքարը 1920–ական թթ. սկզբին շարունակում էին Ազգային պատվիրակությունը՝ Պողոս Նուբար փաշայի, ապա՝ Գ. Նորատունկյանի գլխավորությամբ, և իր գոյությունը շարունակող նախկին Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը՝ Ա. Ահարոնյանի նախագահությամբ:
- 6) Խորհրդային իշխանության տարիներին Հայ դատի և պահանջատիրության խնդիրներով հիմնականում զբաղվում էր Սփյուռքը, որովհետև Խորհրդային Հայաստանը զրկված էր ինքնուրույն արտաքին քաղաքականություն վարելու հնարավորությունից:
- 7) Խորհրդային իշխանությունը Փարիզի և Լոնդոնի պայմանագրերով, ըստ էության, հրաժարվեց Հայկական հարցից, և համազգային այդ խնդրի ամբողջ ծանրությունն իր վրա վերցրեց Սփյուռքը:

22. Տրված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1920–ական թվականներին խոշոր գաղթօջախ ձևավորվեց նաև Ամերիկայում (ԱՄՆ և Կանադա)՝ շուրջ 130 հազար հայերով:
- 2) 1923 թ. Խորհրդային Հայաստան ներգաղթածների ընդհանուր թիվը կազմեց 1000 մարդ՝ մեծ մասամբ վանեցիներ:
- 3) 1920–ական թթ. սկզբին Խորհրդային Միության սահմաններից դուրս հաշվվում էր շուրջ երկու միլիոն հայ:
- 4) 1945 թ. մայիսի 28–ին ՀՀ նախկին վարչապետ Ա. Խատիսյանը դիմեց Ստալինին, Թրումանին և Չերչիլին՝ խնդրելով ջանքեր գործադրել Հայկական հարցի արդարացի լուծման ուղղությամբ:
- 5) Նյու Յորքում 1947 թ. գարնանը տեղի ունեցած Հայկական համաշխարհային կոնգրեսին մասնակցում էին 22 երկրների 715 պատգամավորներ:
- 6) Միայն 1947–1951 թթ. ԱՄՆ տեղափոխվեցին շուրջ 10 հազար հայեր, հիմնականում հայ ռազմագերիներ՝ ԽՍՀՄ նախկին քաղաքացիներ, որոնք, հայրենիք վերադառնալով, կհայտնվեին ստալինյան ճամբարներում:
- 7) 1988–1990 թթ. Ադրբեջանի իշխանությունների կողմից կազմակերպված կոտորածների ու բռնի տեղահանությունների հետևանքով շուրջ 400 հազար հայեր հեռացան այդ հանրապետությունից:

23. Բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Հայ երաժշտական արվեստի նշանավոր ներկայացուցիչներից էին Շարա Տայլանը, Հայկանուշ Դանիելյանը և ուրիշներ. ընդ որում՝ Հ. Դանիելյանին առաջինը շնորհվեց ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստուհու կոչում:
- 2) 1933 թ. հանրապետությունում գործում էին շուրջ 40 ինքնուրույն գիտահետազոտական հիմնարկներ:
- 3) 1934 թ. «Նամուս» կինոնկարով ամփոփվեց հայկինոյի համր շրջանը:
- 4) 1924 թ. Դրիմից Հայաստան տեղափոխված մեծանուն կոմպոզիտոր Ա. Սպենդիարյանը դրեց հայկական ազգային սիմֆոնիզմի հիմքը:
- 5) 1935 թ. ստեղծվել է Հայաստանի խորհրդային կերպարվեստագետների միությունը:
- 6) Հայրենական պատերազմին նվիրված պիեսներից էր Գուրգեն Բորյանի «Բարձունքներում» դրաման, որը ներկայացվել է հայկական գրեթե բոլոր թատրոններում:
- 7) 1941 թ. Արմֆանի կազմում գործում էին 112 գիտահետազոտական հիմնարկներ:

24. Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Շուշիում 1918 թ. հուլիսի 22–26–ին տեղի ունեցած արցախահայության առաջին համագումարը երկրամասը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր՝ «Լեռնահայաստան» անունով:
- 2) Թիֆլիսում 1919 թ. փետրվարի 6–13–ը տեղի է ունեցել Արևմտահայերի երկրորդ համագումարը:

- 3) 1920 թ. ամռան կեսերից Մոսկվայում ընթացած խորհրդա-քեմալական բանակ-ցություններն ավարտվեցին օգոստոսի 24-ին կողմերի միջև նախաստորագրված «Արտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագրով:
- 4) Արցախահայության 1920 թ. ապրիլի 25-ին կայացած 9-րդ համագումարը երկ-րամսյալ հռչակեց Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի մասը:
- 5) 1920 թ. նոյեմբերի 7-ին՝ Կարսի անկման օրը, Հայաստանի կառավարությունը ստիպված ընդունեց թուրքական կառավարության կողմից ներկայացված զինա-դադարի պայմանները:
- 6) 1947 թ. ապրիլի 30-ից մայիսի 4-ը Նյու Յորքում կայացել է Հայկական համաշ-խարհային կոնգրեսը:
- 7) ԽՍՀՄ ԳԽ նախագահությունը 1989 թ. նոյեմբերի 28-ին բեկանեց ՀԽՍՀ Գերա-գույն խորհրդի և ԼՂ Ազգային խորհրդի «Հայկական ԽՍՀ-ի և Լեռնային Ղարա-բաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշումը:
- 8) 1991 թ. մայիսի 20-ին տեղի ունեցած ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի ընտրություն-ներում ընտրողների ձայները համարյա հավասարապես բաժանվեցին Հայկոմ-կուսի և ՀՀՇ-ի թեկնածուների միջև:

25. Տրված պնդումներից որոնք են սխալ.

- 1) 1950-ական թթ. հայկական արվեստի վերելքը պայմանավորված էր նաև 1945 թ. Երևանի գեղարվեստական ինստիտուտի հիմնադրումով:
- 2) «Երեքի» խմբակը հրատարակեց իր հռչակագիրը, որով առաջադրվում էր նաև նախահեղափոխական գրական ժառանգությունն ամբողջությամբ պահպանելու պահանջը:
- 3) 1950-ական թթ. կեսերից Հայաստանում մեծ զարգացում ստացած մաթեմատի-կայի ասպարեզում ձեռք բերված առաջին հաջողությունները կապված են Արտա-շես Շահինյանի, Տիգրան Ջրբաշյանի և Արտեմ Ալիխանյանի անունների հետ:
- 4) Հայաստանում 1960-ական թթ. գիտական մտքի զարգացման հիմնական կենտ-րոնը Երևանի պետական համալսարանն էր, որտեղ կենտրոնացված էր հանրա-պետության գիտական հիմնական ներուժը:
- 5) 1950-1970-ական թթ. հայկական գեղանկարչության ամենաբնորոշ գծերն էին ավանդական ժանրերի միաձուլումը, մարդկանց և բնապատկերի համադրումը:
- 6) 1960-1980-ական թթ. կառուցվել են պատմության նշանավոր դեպքերն ու դեմ-քերը հավերժացնող հուշարձաններ, որոնցից են Մեծ եղեռնի զոհերի հուշահա-մալիրը Ծիծեռնակաբերդում, Սարդարապատի հերոսամարտի հուշահամալիրը և այլն:
- 7) Անկախության վերականգնումից հետո ՀՀ-ում ստեղծվեցին ազատ ստեղծագոր-ծելու հնարավորություններ, բայց առկա սոցիալ-տնտեսական դժվարին իրադ-րությունը բացասական ազդեցություն ունեցավ հոգևոր կյանքի վրա:

8-II. Պնդումների փունջ

1. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Բաթումի պայմանագրով Թուրքիային անցան Սուրմալուն, Կարսը, Ախալցխան, Արդահանը, Օլթին, Կաղզվանը, Ախալքալաքը և այլ հայկական տարածքներ:
- 2) Բաթումի պայմանագրի համաձայն՝ ՀՀ-ն կարող էր դիվանագիտական կապեր հաստատել Ֆրանսիայի հետ:
- 3) Բաթումի պայմանագրով հայկական կողմը պետք է լուծարեր հայկական բոլոր զորամասերը:
- 4) Գերմանիան դրականորեն վերաբերվեց Բաթումի պայմանագիրը վերանայելու հարցին, որովհետև նա ցանկանում էր Անդրկովկասը պահել իր ազդեցության ոլորտում:
- 5) Հայ-վրացական հաշտության համաձայն՝ «Լոռու չեզոք գոտում» տեղակայվելու էին անգլիական զորամասեր:
- 6) Սևրի պայմանագրի համաձայն՝ հայ-վրացական սահմանը որոշելու էր ԱՄՆ-ի նախագահ Վիլսոնը:

2. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) ՀՀ տարածքը 1920 թ. գարնան վերջին հասավ շուրջ 70 հազար քառ. կմ՝ 2 մլն բնակչությամբ:
- 2) Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք ունեին 20 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիները՝ առանց սեռի, ազգության և կրոնական խտրականության, ընդհանուր, գաղտնի, հավասար և բազմաստիճան քվեարկությամբ:
- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետության ընտրովի խորհրդարանն ուներ 72 անդամ:
- 4) Հայաստանում սովյալների թիվը 1918 թ. վերջերին անցնում էր կես միլիոնից:
- 5) ՀՀ գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը 1919 թ. կրճատվել էր չորս անգամ՝ 1913 թ. համեմատությամբ:
- 6) Հողի մասին օրենքի համաձայն՝ Հայաստանի առաջին հանրապետությունում վերացվում էին կալվածատիրական հողատիրությունը (առանց հատուցման), հողի մասնավոր սեփականությունը և վաճառքը:

3. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Շուշիում կայացած արցախահայության առաջին համագումարը երկրամասը հռչակել է ՀՀ անբաժանելի մասը:
- 2) Բաքվի 1918 թ. ինքնապաշտպանության գործում մեծ դեր են ունեցել գեներալ Հակոբ Բագրատունին, Սեբաստացի Մուրադը, Սեպուհը և ուրիշներ:
- 3) Զանգեզուրի հայկական ազգային խորհուրդը 1919 թ. սկզբին վերակազմվել է Զանգեզուր-Ղարաբաղի մարզային խորհրդի:

- 4) Մուդրոսի զինադադարից հետո Անդրկովկասում ամրապնդվեցին Քառյակ միության դիրքերը:
- 5) Մուդրոսի զինադադարից հետո Կիլիկիան զինագրավվեց ֆրանսիական զորքերի կողմից, իսկ հաջորդ տարվա նոյեմբերին նրանց փոխարինեցին անգլիական զորքերը:
- 6) Հաճնի ինքնապաշտպանության բարձրագույն խորհրդի նախագահն էր քահանա Ներսես Թավուզճյանը:

4. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ադրբեջանի խորհրդայնացումից հետո Խորհրդային Ռուսաստանը Հայաստանից պահանջեց անհապաղ իր զորքերը դուրս բերել Զանգեզուրից և «Լոռու չեզոք գոտուց»:
- 2) ՀՀ-ն Նախիջևանի կորստով կզրկվեր երկաթուղով հարևան Վրաստանի հետ կապից, դրանով խոցելի կդառնային Զավախքի սահմանները:
- 3) Գեներալ Թոմսոնը 1918 թ. նոյեմբերի կեսերին դարձել է Բաքվի գեներալ նահանգապետ:
- 4) Գեներալ Թոմսոնի համաձայնությամբ Անդրանիկի զորախումբն առաջացել է դեպի Շուշի:
- 5) Արցախահայության 9-րդ համագումարը երկրամասը հռչակել է Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի մասը:
- 6) Նժդեհը, որ իր փոքրաթիվ ուժերով հեռացել էր Խուստուփի լեռը, 1920 թ. հոկտեմբերի կեսերից գլխավորել է համազանգեզուրյան ապստամբությունը:

5. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Թիֆլիսում ստորագրված հայ-ռուսական համաձայնագրով Ղարաբաղը, Զանգեզուրը և Նախիջևանը հայտարարվում էին Հայաստանի անբաժան տարածքներ:
- 2) «Լոռու չեզոք գոտում» սահմանվեց հատուկ կառավարում, որն իրականացվելու էր Հայաստանի և Վրաստանի լիազոր ներկայացուցիչների համատեղ ղեկավարությամբ և անգլիացի գեներալ-նահանգապետի ընդհանուր վերահսկողությամբ:
- 3) Թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ Թիֆլիսում կնքված հայ-վրացական համաձայնագրով երեք ամսով «Լոռու չեզոք գոտի» են մտցվել վրացական զորքեր:
- 4) Մուսավաթական Ադրբեջանը, ոգևորվելով Անդրկովկասում Թուրքիայի նվաճողական քաղաքականությունից, հավակնություններ դրսևորեց հայկական տարածքներ Զանգեզուրի, Ղարաբաղի, Զավախքի և Կարսի նկատմամբ:
- 5) Թուրքական զորքերի հարձակումը դեպի Բաքու սկսվեց 1918 թ. հունիսի կեսերին, սակայն մինչև սեպտեմբերի կեսը նրանց չհաջողվեց գրավել քաղաքը:
- 6) Ելիզավետպոլի և Բաքվի նահանգների հայկական գավառների շուրջ 50000 հայ բնակչությունից ադրբեջանցիների 1918-1920 թթ. քաղաքականության արդյունքում փրկվեց միայն 10 հազարը:

6. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Հայկական երկու պատվիրակությունների՝ Տասի խորհրդին ներկայացված Հուշագրում ներառված էին հետևյալ պահանջները.

- 1) Ճանաչել Միացյալ հայկական անկախ պետությունը:
- 2) Առնվազն 30 տարով դաշնակից պետություններից մեկին հանձնել Հայաստանի մանդատը (հովանավորությունը):
- 3) Պատժի ենթարկել հայկական ջարդերի կազմակերպիչներին, պարտավորեցնել Թուրքիային փոխհատուցելու հայերի կրած վնասները:
- 4) Միացյալ Հայաստանի կազմում ներառել Արևմտյան Հայաստանի յոթ նահանգները, Կիլիկիայի չորս սանջակները, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ընդլայնված սահմաններով:
- 5) Միացյալ Հայաստանի կազմում ներառել Արևմտյան Հայաստանի չորս նահանգները (Վան, Բիթլիս, Էրզրում և Տրապիզոն), ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ընդլայնված սահմաններով:
- 6) Առնվազն 20 տարով դաշնակից պետություններից մեկին հանձնել Հայաստանի մանդատը (հովանավորությունը):

7. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Միացյալ Հայաստանի հռչակագիրը վճռական քայլ էր հայության երկու հատվածների մերձեցման համար, բայց այն արտաքին-քաղաքական որևէ նշանակություն չունեցավ:
- 2) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսը հավանություն տվեց միացյալ հայկական պետության ստեղծմանը, սակայն դաշնակիցները շարունակում էին հարցը կապել ԱՄՆ-ի կողմից Հայաստանի մանդատը ստանձնելու խնդրի հետ:
- 3) ԱՄՆ պատվիրակության ղեկավար գեներալ Ջեյմս Հարբորդը համաձայնվեց ստանձնելու հայ-թուրքական սահմանները որոշելու իրավարարի առաքելությունը:
- 4) ԱՄՆ-ի Սենատը մերժեց Հայաստանի մանդատը ստանձնելու և այնտեղ ամերիկյան զորքեր ուղարկելու նախագահ Ու. Հարդինգի առաջարկը:
- 5) Կիլիկիայի հայերի կոտորածների պատասխանատվությունը դնելով Անկարայի Մ. Քեմալի և Կ. Պոլսի երիտթուրքական կառավարության վրա՝ ֆրանսիացիները գործնական որևէ քայլ չարեցին դրանք դադարեցնելու համար:
- 6) Հաճնի 1920 թ. ինքնապաշտպանության զինված ուժերի իրամանատարն էր սպա Պետրոս Սարաճյանը, իսկ տեղակալը՝ Կայծակ Արամը:

8. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Թիֆլիսի 1920 թ. օգոստոսի 10-ի հայ-ռուսական համաձայնագրի պայմաններից են.

- 1) Հայաստանը խոստանում էր աջակցել Ռուսաստանին Արևմուտքի դեմ պայքարում:
- 2) Հայաստանի կառավարությունը Հայկական հարցի լուծումը փոխանցում էր Խորհրդային Ռուսաստանին:

- 3) Խորհրդային Ռուսաստանը ճանաչում էր ՀՀ անկախությունը:
- 4) Խորհրդային Ռուսաստանը պարտավորվում էր աջակցել ՀՀ-ին մուսավաթական Ադրբեջանի դեմ պայքարում:
- 5) Հայաստանը համաձայնվում էր, որպեսզի խորհրդային զորքերը ժամանակավորապես զբաղեցնեն Ղարաբաղը, Զանգեզուրը և Նախիջևանը:
- 6) Խորհրդային Հայաստանը հրաժարվում էր արևմտյան կողմնորոշումից:

9. Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարը տեղի ունեցավ Բաքվում և նպաստեց քեմալա-բոլշևիկյան մերձեցմանը:
- 2) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի ստեղծած «Քարոզչության և գործողության խորհուրդը» ընդունել էր բանաձև-փաստաթուղթ, որի հիմնական դրույթներն ամբողջությամբ ուղղված էին ՀՀ-ի դեմ:
- 3) Այդ բանաձևով առաջարկվում էր բոլոր միջոցներով օգնել մուսավաթականներին և Հայաստանի վրա նրանց ռազմարշավի միջոցով նպաստել վերջինիս խորհրդայնացմանը:
- 4) Այդ խորհրդի մշակած փաստաթղթի համաձայն՝ Ռուսաստանը՝ որպես փրկարար և հաշտարար, պետք է մտներ Հայաստան և այնտեղ հաստատեր խորհրդային վարչակարգ:
- 5) Համագումարը Արևելքի ժողովուրդներին կոչ արեց սրբազան պատերազմ ծավալելու «միջազգային միլիտարիզմի», այդ թվում՝ նրա «դաշնակից» Հայաստանի դեմ:
- 6) Դավադիր այս փաստաթղթի ընդունումից երկու ամիս անց Թուրքիան առանց պատերազմ հայտարարելու ռազմական գործողություններ սկսեց Հայաստանի դեմ:

10. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արևմտահայերի առաջին համագումարը բանաձև է ընդունել Միացյալ և ազատ Հայաստան հռչակելու անհրաժեշտության մասին:
- 2) ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված Միացյալ Հայաստանի հռչակագիրը վճռական քայլ էր հայության երկու հատվածների մերձեցման համար. այն ունեցավ արտաքին քաղաքական կարևոր նշանակություն:
- 3) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսը մերժեց միացյալ հայկական պետության ստեղծման բանաձևը՝ այն կապելով ԱՄՆ-ի կողմից Հայաստանի մանդատը ստանձնելու հետ:
- 4) ԱՄՆ-ի Սենատը մերժեց Հայաստանի մանդատը ստանձնելու և այնտեղ ամերիկյան զորքեր ուղարկելու նախագահ Վիլսոնի առաջարկը:
- 5) «Հայկական լեգեոնի» կազմում 1918 թ. նոյեմբեր-դեկտեմբերին կար չորս գումարտակ՝ ավելի քան 5000 զինվորով:
- 6) Կիլիկիայում 1920 թ. սկզբներին ապրում էր 150 հազար հայ, սակայն տեղում հաստատված ֆրանսիական վարչությունը լուրջ քայլեր չձեռնարկեց հայերի անվտանգությունն ապահովելու համար:

11. ՀՍԽՀ խորհուրդների առաջին համագումարին և ՀՍԽՀ Սահմանադրությանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ամբողջ իշխանությունը հանրապետությունում պատկանում էր բանվորների, գյուղացիների և կարմիրբանակայիների պատգամավորների խորհուրդներին:
- 2) Եկեղեցին անջատվում էր պետությունից, իսկ դպրոցը՝ եկեղեցուց:
- 3) Հաստատվեց խորհրդային Հայաստանի զինանշանը, որի հեղինակը Հակոբ Կոջոյանն էր:
- 4) Աշխատանքը պարտադիր պարտականություն էր համարվում բոլորի համար՝ «ով չի աշխատում, նա չի ուտում» սկզբունքով:
- 5) Երաշխավորվում էին բոլորի հավասար իրավունքները՝ անկախ ազգությունից ու դավանանքից:
- 6) Սահմանվում էր անվճար կրթություն ստանալու իրավունք:

12. Փետրվարյան ապստամբությանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ապստամբության ընդհանուր ղեկավարությունը ստանձնել էր Հայ հեղափոխական դաշնակցությունը:
- 2) Ապստամբների զինված բոլոր ուժերի ընդհանուր հրամանատարն էր խմբապետ Մարտիրոսը:
- 3) ՀՍԽՀ պետական ու կուսակցական մարմինները հավատարիմ զորամասերի և «Վարդան Զորավար» ու «Ազատամարտ» զրահագնացքների պաշտպանության ներքո հեռացան Ղամարլու-Վեդի-Բասար ուղղությամբ:
- 4) Ապստամբությունը ճնշելու և Հայաստանում խորհրդային իշխանությունը վերահաստատելու խնդիրը ստանձնեց ՌԿ(Բ)Կ կենտկոմի կովկասյան բյուրոն:
- 5) Ապստամբության օրերին դիվանագիտական առաքելությամբ Թիֆլիսից Երևան եկավ Հովհաննես Թումանյանը և համոզեց ապստամբներին դադարեցնել պայքարը:
- 6) Ապստամբության ավարտից քիչ անց Հայհեղկոմի դեկրետով բոլոր մասնակից ապստամբներին, բացառությամբ ղեկավարների, շնորհվեց համաներում:

13. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Վրաստանի հեղկոմի նախագահ Պ. Մդիվանին և իր կողմնակիցները գտնում էին, որ Անդրկովկասի Դաշնություն ստեղծելու համար կան իրական նախադրյալներ և կողմ էին դրա ստեղծմանը:
- 2) Հայաստանի իշխանությունները դեմ էին Անդրդաշնության ստեղծմանը, որովհետև այն հնարավորություն չէր տալու երկիրը ու ժողովրդին արտաքին վտանգներից պաշտպանելու և հասարակական-տնտեսական ծանր վիճակից դուրս բերելու:
- 3) Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարն ընդունեց ԱԽԴԱՀ Սահմանադրությունը և որոշեց մյուս խորհրդային հանրապետությունների հետ միավորվել ԽՍՀՄ-ի կազմում:

- 4) «Ստալինյան ինքնավարացման ծրագրին» հավանություն տվեցին խորհրդային բոլոր հանրապետությունների կոմկուսները:
- 5) ԽՍՀՄ-ը իրականում ոչ թե դաշնային միություն էր, այլ միաձույլ կենտրոնացված պետություն:
- 6) ԱԽԴՍՀ-ն գոյություն ունեցավ ընդամենը տասը տարի:

14. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանում խորհրդային կարգեր «ներդնելու» նպատակով ներքին գործերի ժողովուստը և Արտակարգ հանձնաժողովը սկսեցին բռնություններ գործադրել բնակչության նկատմամբ:
- 2) Հայաստանի խորհրդային իշխանությունը, պահպանելով Երևանի դեկտեմբերի 2-ի իշխանափոխության համաձայնագրի սկզբունքները, երկրում ձևավորեց միակուսակցական վարչակազմ:
- 3) ՀՄԽՀ առաջին Սահմանադրության համաձայն՝ ամբողջ իշխանությունը հանրապետությունում պատկանում էր հեղկոմներին:
- 4) Հայաստանի խորհրդային իշխանությունը առաջին իսկ ամսում սկսեց կիրառել ռազմական կոմունիզմի քաղաքականությունը:
- 5) Խորհրդային իշխանությունը Հայաստանում քաղաքական հետապնդումներ և բռնություններ գործադրեց միայն հայկական բանակի սպայակազմի նկատմամբ:
- 6) Հայաստանում խորհրդային վարչակարգը հաստատելու և ամրապնդելու գործընթացը կազմակերպում և ուղղորդում էր Հայաստանի խորհուրդների համագումարը:

15. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Խորհրդային Հայաստանին Առաջին հանրապետությունից փոխանցվել էր հարևան միայն երկու երկրների հետ տարածքային-սահմանային չլուծված խնդիրների «ժառանգությունը»:
- 2) Հայ-ադրբեջանական տարածքային խնդիրները կապված էին Նախիջևանի, Լեռնային Ղարաբաղի և Զանգեզուրի հետ, որոնք, ի վերջո, բոլորը ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի ջանքերով տրվեցին Ադրբեջանին:
- 3) ՀՄԽՀ կառավարությունը 1921 թ. հունիսի 13-ին պայքարը դադարեցնելու և խորհրդայնացումն ընդունելու հերթական կոչն ուղղեց Արցախի կառավարությանը՝ նշելով, որ երկրամասը լինելու է Հայաստանի կազմում:
- 4) ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի պլենումը 1921 թ. հուլիսի 4-ի նիստում ընդունել էր արդարացի որոշում՝ Լեռնային Ղարաբաղը միացնել խորհրդային Հայաստանին:
- 5) Հայ-վրացական տարածքային խնդիր էր նաև Զավախքի հարցը, որը ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի ջանքերով տրվեց Վրաստանին:
- 6) Գարեգին Նժդեհի գլխավորած Զանգեզուրի ինքնապաշտպանության շնորհիվ այդ երկրամասը մնաց Հայաստանի կազմում:

16. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Անդրկովկասի Ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետության կառավարությունը գլխավորել է Ա. Չխենկելին:
- 2) Խորհրդային Ռուսաստանի կառավարության ընդունած «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակն իրական ազատություն տվեց Արևմտյան Հայաստանին:
- 3) Խորհրդային Ռուսաստանի բոլշևիկյան ղեկավարության քաղաքականության արդյունքում Արևելյան Հայաստանի տարածքների զգալի մասը դուրս մնաց Խորհրդային Հայաստանի սահմաններից:
- 4) ԽՍՀՄ-ը Գերմանիայի դեմ պատերազմում մնաց միայնակ՝ առանց դաշնակիցների:
- 5) Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին եղել են վեց հայկական ազգային դիվիզիաներ:
- 6) ՀՀ նախկին վարչապետ Ա. Խատիսյանը Պոտսդամի կոնֆերանսի նախօրեին դիմել էր Ստալինին, Թրոմանին, Չերչիլին և խնդրել լուծելու հայ ժողովրդին հուզող՝ հայկական տարածքների վերադարձի հարցը:

17. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի պլենումը 1921 թ. հուլիսի 4-ին ընդունել է արդարացի որոշում՝ Լեռնային Ղարաբաղը միացնելու Խորհրդային Հայաստանին:
- 2) Մոսկվայի ռուս-թուրքական պայմանագրի 15-րդ հոդվածով Ռուսաստանը պարտավորվում էր անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել, որպեսզի Անդրկովկասի խորհրդային հանրապետությունները «պարտադիր կերպով ճանաչեն սույն պայմանագրի այն հոդվածները, որոնք անմիջականորեն վերաբերում են իրենց»:
- 3) Մոսկվայի ռուս-թուրքական պայմանագրի՝ հայ-թուրքական սահմանին վերաբերող դրույթներն առանց առարկության ընդունվեցին Խորհրդային Հայաստանի կողմից:
- 4) ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոն «Կարսի կոնֆերանսի մասին» իր որոշմամբ հնարավորություն էր տալիս, որպեսզի Անդրկովկասի երեք խորհրդային հանրապետությունները որոշ փոփոխություններ կատարեն Մոսկվայի պայմանագրի՝ իրենց վերաբերող պայմաններում:
- 5) Ի տարբերություն Մոսկվայի պայմանագրի, որով Նախիջևանի մարզի խնամակալությունը Ադրբեջանը իրավունք չունեց զիջելու «մի երրորդ պետության», Կարսի պայմանագրից այդ պայմանը հանվեց:
- 6) Խորհրդային Հայաստանի իշխանություններն ընդունեցին Կարսի պայմանագրի պահանջները և ոչ մի դժգոհություն չարտահայտեցին:

18. Գտնել ճիշտ և սխալ պնդումները:

Կարսի կոնֆերանսի հետ կապված ՀՍԽՀ կառավարության ձևակերպած առաջարկներն էին.

- 1) Արևմտահայ գաղթականներին թույլ տալ վերադառնալ հայրենի օջախները և փոխհատուցել նրանց կրած վնասները:
- 2) Թուրք-հայկական սահման որոշել Կուր և Արաքս գետերը՝ թուրքական կողմում թողնելով Սուրմալուի գավառը:

- 3) Ղարաբաղի խնամակալությունը հանձնել Հայաստանին:
- 4) Հայաստանին տրամադրել Օլթիի և Կաղզվանի հանքավայրերի, Սարիղամիշի անտառների, Կարսի խոտհարքերի, Կողբի աղի հանքերի շահագործման իրավունքը:
- 5) Թուրքիայի և Հայաստանի միջև ազատ առևտրի իրավունք տալ:
- 6) Հավասար իրավունքներ տալ Թուրքիայի հայ բնակչությանը:

19. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արցախը 1921 թ. գարնան և ամռան ամիսներին մնացել էր անկախության միակ կղզյակն Անդրկովկասում և իր վրա էր սևեռել բոլշևիկների ուշադրությունը:
- 2) ՌԿ(բ)Կ կովկասյան բյուրոյի պլենումը 1921 թ. հուլիսի 5-ին ընդունել է արդարացի որոշում՝ Լեռնային Ղարաբաղը միացնելու Խորհրդային Հայաստանին:
- 3) Մոսկվա մեկնած Ա. Բեկզադյանի գլխավորած հայկական պատվիրակությունը այն տեսակետին էր, որ ՀՍԽՀ սահմաններում պետք է լինեին 1920 թ. թուրք-հայկական պատերազմի նախօրեի դրությամբ ՀՀ-ին պատկանող տարածքները:
- 4) Մոսկվայի ռուս-թուրքական պայմանագրի համաձայն՝ ՀՍԽՀ-ին էր մնալու Սուրմալուի գավառը:
- 5) Մոսկվայի ռուս-թուրքական կոնֆերանսում թուրքական պատվիրակության նախագահն էր Մուստաֆա Քեմալը:
- 6) Քեմալա-բոլշևիկյան 1920-1921 թթ. գործարքներով Հայաստանից խլվեցին և Թուրքիային, Ադրբեջանին, Իրանին ու Վրաստանին նվիրաբերվեցին հայկական տարածքների զգալի մասը:

20. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի այն մասում, որտեղ 1918 թ. վերականգնվեց և պահպանվեց հայկական պետականությունը, ավելի քիչ հայ բնակչություն կար, քան նրա սահմաններից դուրս:
- 2) Ամենամարդաշատ հայկական գաղթօջախները 1920-ական թթ. սկզբին Ֆրանսիայում և ԱՄՆ-ում էին, որոնց բարեկամական վերաբերմունքի շնորհիվ ապաստան էին գտել հարյուրհազարավոր հայեր:
- 3) Հայկական հարցը քննարկվել է Լոզանի կոնֆերանսում, որտեղ էլ փաստորեն մոռացության տրվեց Սևրի պայմանագիրը:
- 4) Հայկական հարցի արդարացի և վերջնական լուծման ամբողջ ծանրությունն իր վրա վերցրեց խորհրդային պետությունը:
- 5) Նյու Յորքում կայացած Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը, ներգաղթի կազմակերպման, Հայրենիք-Սփյուռք կապերի ամրապնդման հարցերը քննարկելուց բացի, փաստաթուղթ պատրաստեց հայկական հողային պահանջների վերաբերյալ և ներկայացրեց ԱՄՆ-ի նախագահ Ռուզվելտին:
- 6) Մեծ հայրենադարձության տարիներին Խորհրդային Հայաստան հայրենադարձվել է ավելի շատ մարդ, քան 1921-1936 թթ. և 1950-1982 թթ. ընթացքում միասին վերցրած:

21. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ըստ ԽՍՀՄ և ազգային հանրապետությունների սահմանադրությունների՝ պետության քաղաքական հիմքը արհեստակցական միություններն էին:
- 2) Խորհրդային Միությունում պետական կառավարումն իրականացվում էր կոմկուսի կազմակերպությունների կողմից:
- 3) Տեղեղում կոմկուսի կազմակերպություններն ամրապնդելու համար Հայաստանի գավառային բաժանումը 1932 թ. վերացվեց, և ստեղծվեցին 35 շրջաններ՝ իրենց կուսակցական կոմիտեներով:
- 4) Հայաստանի կոմկուսը զուրկ էր Ռուսաստանի կոմկուսից անկախ, ինքնուրույն քաղաքականություն վարելու հնարավորությունից:
- 5) Հնչակյան կուսակցությունը 1924 թ. դադարեցրեց իր գործունեությունը ԽՍՀՄ տարածքում, իսկ նրա առաջնորդներից Ավետիս Նազարբեկյանը դարձավ կոմկուսի անդամ:
- 6) Խորհուրդներում պաշտոններ ստանձնած կոմունիստները պարտավոր էին անվերապահորեն կատարել կուսակցության վերնախավի որոշումները:

22. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում հայկական կանոնավոր զորքի ստեղծման գործում մեծ աշխատանք է կատարել Հայ զինվորական միությունը:
- 2) ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնը հայ-ադրբեջանական և հայ-վրացական սահմանների վերաբերյալ իր իրավարար վճիռը հայտնեց 1920 թ. նոյեմբերի 22-ին:
- 3) Արևմտահայերի երկրորդ համագումարն ընտրեց «Մեկ ազգ, մեկ հայրենիք» կարգախոսով առաջնորդվող, օրենսդրական իրավասություններ ունեցող Արևմտահայ ազգային ժողով:
- 4) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի կողմից կազմավորվել էր «Քարոզչության և գործողության խորհուրդ»:
- 5) Արսեն Շահմազյանի ղեկավարությամբ ստեղծվել էր Զանգեզուրի գյուղացիության ժամանակավոր խորհուրդ՝ երկրամասը կառավարելու նպատակով:
- 6) Տաթևում կայացած համագանգեզուրյան երկրորդ համագումարը Լեռնահայաստանը վերանվանեց Հայաստանի Հանրապետություն:

23. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) 1947–1951 թթ. ԱՄՆ տեղափոխվեցին շուրջ 4,5 հազար հայեր, հիմնականում հայ ռազմագերիներ՝ ԽՍՀՄ նախկին քաղաքացիներ, որոնք, հայրենիք վերադառնալով, կհայտնվեին ստալինյան ճամբարներում:
- 2) Հայապահպանության և Հայ դատի գործում կարևոր դեր էին խաղում նաև հայ ազգային քաղաքական կուսակցությունները՝ ՀՅԴ-ն, Հնչակյան կուսակցությունը, Ռամկավար ազատական կուսակցությունը:
- 3) ԽՍՀՄ կառավարության որոշմամբ՝ 1947 թ. Խորհրդային Հայաստան պետք է ներգաղթեին շուրջ 63 հազար սփյուռքահայեր, սակայն մի շարք պատճառներով հանրապետությունը կարողացավ ընդունել միայն 25 հազար մարդու:

- 4) Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (ՀԲԸՄ) հիմնադիրը Գ. Նորատունկյանն էր:
- 5) Խորհրդային Հայաստան 1921–1936 թթ. և 1950–1982 թթ. ընթացքում միասին վերցրած հայրենադարձվել է ավելի շատ մարդ, քան Մեծ հայրենադարձության տարիներին:
- 6) Թուրքիայի կողմից 1974 թ. Կիպրոսի հյուսիսային մասի բռնագավթումն այնտեղ բնակվող հայության մի մասի արտագաղթի պատճառ դարձավ:

24. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) «Աջերի», տրոցկիստների ջախջախումից հետո ՌԿ(բ)Կ ստալինյան ղեկավարությունը ԽՍՀՄ-ում հաստատեց իր բացարձակ իշխանությունը:
- 2) Խորհրդային երկրում սկսել էր ձևավորվել Ստալինի անձի պաշտամունքը, որը բացահայտ դարձավ նրա ծննդյան 50–ամյակի (1929 թ.) նշումից հետո:
- 3) Հնչակյան կուսակցությունը, Կոմինտերնի ընդունած որոշման համաձայն, դադարեցրեց իր գործունեությունը արտասահմանում:
- 4) Հարկադրաբար ստեղծված կոլտնտեսությունները լուծարելուց հետո խորհրդային պետությունը, որպես ճնշման միջոց գյուղացիական տնտեսությունների նկատմամբ կիրառեց հարկերի ավելացման քաղաքականությունը:
- 5) Գյուղացիների տեղաշարժերը կասեցնելու նպատակով խորհրդային իշխանությունը նրանցից խլեց տրանսպորտային միջոցները:
- 6) Խորհրդային Հայաստանում գյուղացիության ճնշող մեծամասնությունը կոլտնտեսություններին է անդամագրվել 1933–1935 թվականներին:

25. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Խորհրդային երկրում արդյունաբերացման գործընթացն սկսվել է այն ժամանակ, երբ ԽՍՀՄ ղեկավարությունը դեռ չէր հայտարարել նէպից հրաժարվելու մասին:
- 2) ԽՍՀՄ արագ արդյունաբերացման համար անհրաժեշտ միջոցները հայթայթելեցին երկրի ներսում, մասնավորապես՝ չափազանց ծանր հարկեր դրվեցին բանվորների վրա:
- 3) Ստալինի «Մեծ բեկման տարին» հոդվածը գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումն արագացնելու կոչ էր, որին հետևեց համատարած կոլեկտիվացումը:
- 4) Խորհրդային երկրի գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումն ապահովեց տնտեսական մեծ վերելք, աճեց գյուղացու աշխատանքի արտադրողականությունը:
- 5) Խորհրդային Հայաստանում ամենազանգվածային հասարակական կազմակերպություններից էին արհեստակցական միությունները, որոնց գործունեությունը կենտրոնացնելու համար ստեղծվեց ՀԱՄԻ-ն:
- 6) Խորհրդային Հայաստանում ստալինյան բռնությունների ալիքը գագաթնակետին հասավ 1939 թվականին:

26. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) ԽՍՀՄ-ում հնգամյակներով կենտրոնացված պլանավորումն իրականացվել է միայն Ստալինի և Խրուշչովի կառավարման շրջանում:

- 2) Արդյունաբերացման նպատակը ԽՍՀՄ-ը մեքենաներ և սարքավորումներ ներմուծող երկրից դրանք արտադրող երկրի վերածելն էր:
- 3) Ի տարբերություն Արևմուտքի զարգացած երկրների՝ Խորհրդային Միության արդյունաբերացումն սկսվեց թեթև և սննդի արդյունաբերություններից:
- 4) ՀՅԴ ինքնավերացման համագումարից անմիջապես հետո Խորհրդային Հայաստանում լուծարվեցին դաշնակցության ընդհատակյա կառույցները:
- 5) Երևանի կոմերիտական կազմակերպության շարքերում գոյություն ուներ տրոցկիստական երկու խումբ, որոնք իրենց անվանում էին «Երիտասարդության տրոցկիստական միություն» և «Ուղղափառ մարքսիստներ»:
- 6) Հայոց եկեղեցու դեմ պայքարն ավելի սաստկացավ համատարած կոլեկտիվացման տարիներին. հոգևորականությունը դիտվեց որպես հեղափոխական և խորհրդամետ տարր:

27. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայրենական մեծ պատերազմի 64 հայ գեներալներից 6-ը հետագայում դարձել են մարշալներ:
- 2) 390-րդ հայկական դիվիզիան Կերչի մոտ մղված մարտերից հետո մասնակցել է նաև Հունգարիայի ազատագրման համար մղված մարտերին:
- 3) Խորհրդա-ֆիննական պատերազմում հայերից 4 հոգի արժանացել են ԽՍՀՄ հերոսի կոչման:
- 4) Հայրենական մեծ պատերազմի առաջին հայ հերոսը ռաջտո Լազր Չափչախյանն էր:
- 5) Ստալինգրադի ճակատամարտում ցուցաբերած անձնվիրության համար ԽՍՀՄ հերոսի կոչման է արժանացել Սերգեյ Բուռնազյանը:
- 6) Հայ ժողովրդի ավելի քան 300 000 զավակներ Հայրենական մեծ պատերազմին մասնակցել են հայկական ազգային դիվիզիաների կազմում:

28. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ստալինի մահից հետո խորհրդային համակարգի ժողովրդավարական էությունը մնաց անփոփոխ:
- 2) «Իրավապաշտպան» հասկացությունը ի հայտ է եկել գորբաչովյան վերակառուցման շրջանում. դա բնութագրում էր այն մարդկանց, ովքեր պայքարում էին խորհրդային իրականությունը փոփոխելու համար:
- 3) Մեծ եղեռնի հիսնամյա տարելիցի օրը Երևանում տեղի ունեցան զանգվածային ցույցեր և հանրահավաքներ. Հայաստանում նման ելույթներ եղան նաև 1970-ական թվականներին:
- 4) Ազգային զարթոնքի և կորցրած պատմական տարածքները վերադարձնելու գաղափարի շուրջ համախմբված այլախոհները 1960-ական թթ. սկզբին Հայաստանում ստեղծել էին առաջին այլախոհական կազմակերպությունները:

- 5) Պարույր Հայրիկյանին, Աշոտ Նավասարդյանին և ուրիշներին 1975 թ. ազատագրվածն դատապարտեցին այն մեղադրանքով, որ «ակտիվ ընդհատակյա գործունեություն են վարել՝ նպատակ ունենալով անջատելու Հայաստանը ԽՍՀՄ-ից և ստեղծելու անկախ հայկական պետություն»:
- 6) Հայաստանում հակախորհրդային գործունեության մեղադրանքով դատապարտվածների պայքարի հիմնական նպատակն էր հայկական հողերի վերամիավորումը, լեզվի և մշակույթի պահպանումը, կոմունիստների իշխանության վերացումը և անկախ Հայաստանի ստեղծումը:

29. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Մինչև նոր Սահմանադրության ընդունումը ՀՀ-ում դադարեցվել էր ՀԽՍՀ Սահմանադրության այն դրույթների գործողությունը, որոնք հակասում էին Անկախության հռչակագրի հիման վրա ստեղծված օրենքներին:
- 2) ՀՀ Սահմանադրությամբ հռչակվում էր, որ պետությունը երաշխավորում է սեփականության բոլոր ձևերի ազատ զարգացումը:
- 3) Ըստ ՀՀ Սահմանադրության՝ պետության ղեկավարը հանրապետության նախագահն է, ով ընտրվում է հինգ տարի ժամկետով, ոչ ավելի, քան երկու անգամ անընդմեջ:
- 4) ՀՀ Սահմանադրությամբ պետության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը՝ Գերագույն խորհուրդը, վերանվանվեց Ազգային ժողով:
- 5) Ըստ ՀՀ Սահմանադրության՝ Հայաստանի Հանրապետությունը ինքնիշխան, ժողովրդավարական, իրավական և սոցիալիստական պետություն է:
- 6) Նորանկախ ՀՀ-ում ներդրվել է եռաստիճան դատական համակարգ:

30. «Հռչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» պատմական փաստաթղթին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Այս հիմնարար փաստաթուղթը բաղկացած է 12 հոդվածից, նախանշում էր Հայաստանի տնտեսական, քաղաքական և մշակութային զարգացման ուղիները:
- 2) Եթե ՀՀ օրենքը չէր հաստատվում ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի կողմից, ապա այն չէր գործելու Հայաստանում:
- 3) Հայաստանը պետք է ունենար իր մասնաբաժինը ԽՍՀՄ զինված ուժերի սպառազինությունից:
- 4) Հռչակագրի մշակութային բաժնում հատուկ ուշադրություն էր հատկացվում պետական լեզվի հիմնահարցին. հանրապետությունում ամբողջ գործավարությունը կատարվելու էր միայն հայերենով:
- 5) Երկրի տնտեսության հիմքում դրվում էին կոլեկտիվ սեփականատիրական և ազատ շուկայական հարաբերությունները:
- 6) Հռչակագիրը հաստատում էր ՀՀ վճռականությունն Արցախն իր տարածքի անբաժանելի մասը ճանաչելու վերաբերյալ:

31. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) ԱՄԿ ղեկավար մարմինը՝ խորհուրդը, որ ձևավորվել էր 1973 թ., որդեգրել էր «Անկախություն՝ հանրաքվեի ճանապարհով» ռազմավարությունը:
- 2) «Հոչակագիր Հայաստանի անկախության մասին» փաստաթղթի ընդունումն ազդարարեց հայոց անկախ պետականության հաստատման գործընթացի սկիզբը:
- 3) Ըստ Անկախության հոչակագրի՝ Հայաստանի բանակը պետք է ունենար իր խաղաղարար առաքելությունները բոլոր երկրներում:
- 4) ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների վերջնական տարբերակը հաստատվեց համաժողովրդական հանրաքվեի միջոցով՝ ՀՀ նախագահական չորրորդ ընտրություններից հետո:
- 5) ՀՀ սահմանադրական փոփոխություններով տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունների ժամկետը դարձավ չորս տարի:
- 6) Թուրքիայի հետ ՀՀ պետական սահմանը փակվել է ղարաբաղա-ադրբեջանական պատերազմի այն օրերին, երբ հայկական ուժերն ազատագրեցին Լաչինը:

32. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Անկախության հոչակագրի ընդունումից երկու ամիս անց ՀՀ Գերագույն խորհուրդը Հայաստանը հոչակեց անկախ պետություն:
- 2) Հայաստանի Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովը, որ ստեղծվել էր 1992 թ. նոյեմբերի 15-ին, զբաղվում էր նոր Սահմանադրության նախագծի մշակմամբ:
- 3) Մինչև ՀՀ անկախության հոչակումը երկրում արդեն ներդրվել էր բազմակուսակցական համակարգ:
- 4) Հետխորհրդային շրջանի ՀՀ Գերագույն խորհրդում ամենամեծ խմբակցությունն ուներ ՀՀԿ-ն:
- 5) ՀՀ նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանն իր կառավարման երկրորդ ժամկետի ավարտից շուտ հրաժարական տվեց, որից հետո ՀՀ նախագահ ընտրվեց Ս. Սարգսյանը:
- 6) Չորս կուսակցություններ՝ ՀՀԿ-ն, ԲՀԿ-ն, ՀՅԴ-ն ու ՕԵԿ-ը, 2008 թ. մարտի 21-ին ստորագրել են քաղաքական կոալիցիայի համաձայնագիր:

33. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանում խորհրդային կարգեր հաստատելուց հետո Հայ եկեղեցու դեմ ուղղված առաջին քայլը եղավ նրան անշարժ և շարժական գույքից զրկելը:
- 2) Հնգամյակներով կենտրոնացված պլանավորումը կիրառվել է ԽՍՀՄ գոյության բոլոր տարիներին:
- 3) Առաջին երկու հնգամյակների ընթացքում Հայաստանում շահագործման է հանձնվել 44 արդյունաբերական ձեռնարկություն:
- 4) Կաթողիկոս Խորեն Մուրադբեգյանի մահվանից հետո Մոսկվան անմիջապես թույլ տվեց նոր կաթողիկոսի ընտրություններ անցկացնել և շիաստատեց հայոց կաթողիկոսությունը վերացնելու մասին ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի որոշումը:

- 5) Գորբաչովյան վերակառուցման քաղաքականության ընձեռած ազատության պայմաններում Արցախի բնակչությունը սկսեց ավելի համարձակ պայքարել ԽՍՀՄ-ի կազմից դուրս գալու համար:
- 6) Անկախացումից քիչ անց Հայաստանում առաջին անգամ անցկացվել են նախագահական համաժողովրդական, ուղղակի, այլընտրանքային առաջին ընտրությունները:

34. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Խորհրդային իշխանության տարիներին Հայ դատի և պահանջատիրության խնդիրներով հիմնականում զբաղվում էր Սփյուռքը:
- 2) 1920–ական թթ. սկզբին Հայկական հարցի համար դիվանագիտական պայքարը շարունակում էին Ազգային պատվիրակությունը՝ Պողոս Նուբարի, ապա՝ Գ. Նորատունկյանի գլխավորությամբ, և իր գոյությունը շարունակող նախկին Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը՝ Ա. Ահարոնյանի նախագահությամբ:
- 3) Սփյուռքում հայապահպանության գործում զգալի դեր էին խաղում հայ ազգային քաղաքական կուսակցությունները՝ ՀՅԴ-ն, Հնչակյան կուսակցությունը և Ազգային միացյալ կուսակցությունը:
- 4) Լոնդոնի կոնֆերանսում թուրքական միացյալ պատվիրակությունը պահանջեց Թուրքիային վերադարձնել Կիլիկիան, ճանաչել Ալեքսանդրապոլի պայմանագիրը և հրաժարվել Սևրի պայմանագրից:
- 5) Ֆրանսիան և Անգլիան Փարիզի և Լոնդոնի պայմանագրերով, ըստ էության, հրաժարվեցին Հայկական հարցից, և այդ խնդրի ամբողջ ծանրությունն իր վրա վերցրեց ԱՄՆ-ն:
- 6) Հայկական ազգային կոմիտեի կամ Հայ դատի հանձնախմբի նպատակն է միասնական հայկական պետության կազմումը ոչ միայն Վիլսոնի նախանշած սահմաններում, այլև ժամանակին Խորհրդային Հայաստանից անջատված բոլոր տարածքներով հանդերձ:

35. Սևրի պայմանագրին վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի սահմանները Վրաստանի և Ադրբեջանի հետ որոշելու էր Անգլիան:
- 2) Պայմանագիրը ստորագրած ՀՀ պատվիրակության ղեկավարն էր Պողոս Նուբարը:
- 3) Կիլիկիան բաժանվում էր Անգլիայի և Ֆրանսիայի միջև:
- 4) Հայ-թուրքական սահմանի վերջնական որոշումը իրականացնելու էր ԱՄՆ նախագահը:
- 5) Միացյալ Հայաստանը, ըստ իրավարար վճռի, Տրապիզոն նավահանգստով ստանում էր ելք դեպի ծով:
- 6) Պայմանագիրը թեև ժամանակին չիրագործվեց, սակայն Լոնդոնի 1921 թ. կոնֆերանսում այն վերահաստատվեց:

36. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայ-վրացական պատերազմի արդյունքում Լոռիում ստեղծվել է «ազատ գոտի»:
- 2) Վրաստանի Հանրապետությունում ՀՀ դիվանագիտական առաքելությունը ղեկավարում էր Ա. Ջամալյանը:
- 3) Պարսկաստանը միակ բարյացակամ հարևանն էր, որի հետ Հայաստանի առաջին հանրապետությունը հակասություններ չունեց:
- 4) Հայոց բանակի «Աշոտ Երկաթ» ռազմանավը Սևանա լճում գործարկվել է բոլշևիկների Մայիսյան ապստամբության օրերին:
- 5) Ղարաբաղ-Ջանգեզուրի մարզային խորհրդի ներկայացուցիչ էր նշանակվել Ավետիս Ահարոնյանը:
- 6) Ղարաբաղին և Ջանգեզուրին զենքով տիրելու մուսավաթական Ադրբեջանի քաղաքականությունը շարունակեց նաև Խորհրդային Ադրբեջանը:

37. Մտևկայում կնքված ռուս-թուրքական պայմանագրի բովանդակությանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Խիստ սահմանափակվում էին Հայաստանի զինված ուժերը, մնում էր մեկ դիվիզիա:
- 2) Արցախում մտցվում էր հատուկ կառավարում՝ Ռուսաստանի պաշտպանության ներքո:
- 3) Նախիջևանի մարզը դառնում էր ինքնավար տարածք՝ Ադրբեջանի խնամակալության տակ, որը չէր զիջվելու երրորդ պետության:
- 4) Թուրք-հայկական սահմանն անցնում էր Ախուրյան և Արաքս գետերի հունով՝ թուրքական կողմում թողնելով Կարսի մարզը և Սուրմալուի գավառը:
- 5) Հայաստանին էին վերադարձվում Ալեքսանդրապոլ քաղաքն ու գավառը:
- 6) Հայաստանին էին վերադարձվելու նաև պատմական Անին և Կողբի աղահանքերը:

38. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ստալինյան բռնաճնշումների զոհ են դարձել հայ զորահրամանատարներ Հայկ Բժշկյանցը, Ստեփան Շահումյանը, Գրիգոր Հարությունյանը և ուրիշներ:
- 2) Աղասի Խանջյանը տասը տարի ղեկավարել է Հայաստանի կոմկուսը:
- 3) Երկրորդ աշխարհամարտում առաջին հայ հերոսը Կարապետ Սիմոնյանն էր:
- 4) Հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակ հայկական ազգային դիվիզիաներից առաջինը կոմի դաշտ է մեկնել 51-րդ գվարդիական դիվիզիան:
- 5) Բալթիկայի համար 1944 թ. մղված մարտերից մեկում է զոհվել ԽՍՀՄ հերոս Նելսոն Ստեփանյանը:
- 6) Հայրենիքի դավաճանության անհիմն մեղադրանքով 1945 թ. վերջերին ձերբակալվել է ավիացիայի մարշալ Սերգեյ Խուդյակովը (Արմենակ Խանփեդյանց):

39. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արցախահայության 9-րդ համագումարը երկրամասը հռչակել է Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի մասը:

- 2) Տաթևում կայացած համազանգեզուրյան առաջին համագումարը Սյունիքը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր՝ «Լեռնահայաստան» անունով:
- 3) «Փարոս» թերթը գաղտնի կերպով հրատարակվել է Ազգային միացյալ կուսակցության կողմից:
- 4) ՀԽՍՀ-ն վերանվանվել է Հայաստանի Հանրապետություն՝ անկախության հանրաքվեով:
- 5) ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի այլընտրանքային առաջին ընտրություններում ընտրողների ձայները համարյա հավասարապես էին բաժանվել Հայկոմկուսի և ՀՀԾ-ի թեկնածուների միջև:
- 6) Նյու Յորքում կայացած Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը դիմել է Պոտսդամի կոնֆերանսի մասնակիցներին՝ Հայկական հարցը լուծելու նպատակով:

40. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հետխորհրդային առաջին բազմակուսակցական Գերագույն խորհրդում ամենամեծ խմբակցությունն ուներ Հայոց համազգային շարժումը:
- 2) Հայաստանի երրորդ հանրապետությունում բազմակուսակցական համակարգը ներդրվել է անկախության հանրաքվեից հետո:
- 3) Կուսակցությունների վերաբերյալ օրենքը խախտելու ամբաստանությամբ 1994 թ. դեկտեմբերի վերջին կասեցվել է դաշնակցության գործունեությունը:
- 4) Սահմանադրական փոփոխություններով վերանայվել է ՀՀ Ազգային ժողովի գերիշխող դիրքը իշխանության ճյուղերի համակարգում:
- 5) ՀՀ վարչատարածքային փոփոխություններով նախկին շրջանների միավորման միջոցով ստեղծվեցին 12 մարզեր:
- 6) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանը 1992 թ. հունվարի 8-ին Գերագույն խորհրդի նախագահ է ընտրել Արթուր Մկրտչյանին:

41. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Առաջին աշխարհամարտի ընթացքում Ռուսաստանի կողմից Օսմանյան կայսրությունից նվաճված տարածքի հայկական մասն առաջին անգամ Թուրքահայաստան է կոչվել Խորհրդային Ռուսաստանի կառավարության ընդունած «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակում:
- 2) Խորհրդային Ռուսաստանի համար Արևմտյան Հայաստանի խնդրի լուծումը աճանցյալ էր սոցիալիստական հեղափոխության և Առաջին աշխարհամարտը արդարացի հաշտությամբ ավարտելու ուտոպիական ծրագրին:
- 3) Ռազմական կոմունիզմի քաղաքականության, քաղաքական բռնությունների և աքսորի գործադրումը Խորհրդային Հայաստանում հանգեցրին Փետրվարյան ապստամբության:
- 4) Ղարաքիլիսայի մայիսյան հերոսամարտի մասնակից Նիկոլայ Ղորղանյանը գնդակահարվել է բոլշևիկների կողմից Փետրվարյան ապստամբության ավարտից հետո:

5) ՀՄԽՀ կենտրոնական գործադիր կոմիտեն երկրի բարձրագույն գործադիր իշխանություն էր, որը գործում էր ՀՄԽՀ խորհուրդների համագումարների միջև ընկած ժամանակաշրջանում:

6) ԱԽԴՍՀ-ն ստեղծվել է Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարում:

42. Երևանում 1920 թ. աշնանը տեղի ունեցած հայ-ռուսական բանակցություններին առնչվող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

1) Հոկտեմբերի 11-ին Երևան ժամանեց Ռուսաստանի լիազոր ներկայացուցիչ Օ. Սիլինի գլխավորած պատվիրակությունը:

2) Սկզբնական փուլում ռուսական պատվիրակությունը Հայաստանի խորհրդայնացման պահանջ էր ներկայացնում:

3) Հոկտեմբերի 20-ին նախաստորագրվեց «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն», իսկ կողմերը պարտավորվում էին ստորագրել այդ արձանագրությանը կից «Հաշտության պայմանագիր»:

4) Ռուսաստանի և Ադրբեջանի կառավարությունները պետք է ճանաչեին Հայաստանի իրավունքները Նախիջևանի և Զանգեզուրի նկատմամբ:

5) Եթե Ռուսաստանը օժանդակեր Հայաստանին հետ ստանալու Թուրքիայից Արևմտյան Հայաստանի բոլոր տարածքները, ապա Հայաստանը պետք է հրաժարվեր Ղարաբաղի նկատմամբ պահանջներից:

6) Ռուսաստանը պարտավորվում էր Հայաստանին տրամադրել 4,5 մլն ռուբլի (ոսկով) վարկ:

43. Կրոնի և եկեղեցու նկատմամբ խորհրդային պետության վարած քաղաքականությանը վերաբերող ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

1) Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատումից հետո իշխանության կողմից եկեղեցու շարժական և անշարժ գույքը թողնվեց նրա տնօրինությանը:

2) Հատուկ որոշմամբ թույլատրվեց ճեմարանի վերաբացումը և հոգևոր դպրոցի գործունեությունը:

3) 1924 թ. հատուկ որոշումով արգելվեց եկեղեցու կողմից Հայոց եղեռնի օրվա՝ ապրիլի 24-ի նշումը:

4) Պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում իշխանությունները փորձեցին օգտագործել «Ազատ եկեղեցական եղբայրությունը» կամ «Նոր եկեղեցին»:

5) Խիստ սահմանափակվեցին կրոնական քարոզչության հնարավորությունները, և ուժեղ պայքար ծավալվեց եկեղեցու դեմ:

6) ԽՍՀՄ իշխանությունների կարգադրությամբ փակված կամ ավերված մի շարք եկեղեցիներ 1930-ական թվականներին վերականգնվեցին և սկսեցին գործել:

44. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի առաջին հանրապետության երկրորդ գումարման խորհրդարանում կուսակցական խմբակցություններ են ունեցել ՀՅԴ-ն և էսէռները:
- 2) Բոլոր կուսակցությունները, այդ թվում՝ բոլշևիկները, ազգի և պետության համար ճակատագրական ու վճռական պահերին թիկունք էին կանգնում Հայաստանի առաջին հանրապետության կառավարությանը:
- 3) Հայ ժողովրդական կուսակցությունը որոշ վերապահությամբ կողմ էր միացյալ և անկախ Հայաստանի ստեղծմանը:
- 4) Հայաստանում ի սկզբանե բոլշևիկների իշխանության հաստատումը կապվում էր երկրում հասունացող սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամի և աշխատավորների ծայրահեղ դժգոհությունների հետ:
- 5) Մայիսյան ապստամբության օրերին Երևանում ստեղծվեց Հայաստանի ռազմա-հեղափոխական կոմիտե, որը ՀՀ կառավարությունից պահանջեց հանձնել իշխանությունը:
- 6) Տնտեսության բնագավառում Հայաստանի առաջին հանրապետությունը թուլատրում էր սեփականության տարբեր ձևեր՝ պետական, մասնավոր, կոոպերատիվ, կոնցեսիա և այլն:

45. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Լոզանի կոնֆերանսը, քննարկելով Հայկական հարցը, մոռացության տվեց Սևրի պայմանագիրը:
- 2) Մոսկվայի ու Կարսի պայմանագրերով ոտնահարվեցին հայ ժողովրդի պատմական իրավունքները և հայկական տարածքները նվիրաբերվեցին Թուրքիային և Ադրբեյջանին:
- 3) ՀՄԽՀ Ժողկոմխորհի առաջին նախագահ է նշանակվել Ալեքսանդր Մյասնիկյանը:
- 4) Նեպոլ Խորհրդային Հայաստանում գործադրվել է Փետրվարյան համաժողովրդական ապստամբության ավարտից հետո:
- 5) «Աջերի», տրոցկիստական ընդդիմության ջախջախումից հետո ՀամԿ(բ)Կ ստալինյան ղեկավարությունը խորհրդային երկրում հաստատեց իր բացարձակ իշխանությունը:
- 6) Խորհրդային երկրում սկսել էր ձևավորվել Ստալինի անձի պաշտամունքը, որը բացահայտ դարձավ նրա ծննդյան 50-ամյակի (1929 թ.) նշումից հետո:

46. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի երրորդ հանրապետության արտաքին քաղաքականության գլխավոր ուղղություններից մեկը Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումն է:
- 2) Թուրքիան դեռ չի բացել ՀՀ-ի հետ պետական սահմանը, որը փակել է 1993 թ. ապրիլին:
- 3) Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչած և դատապարտած պետությունների թիվն անցել է չորս տասնյակը:

- 4) Դաշնակցությունը ԱՄՆ-ում ստեղծել է Հայկական ազգային կոմիտե կամ Հայ դատի հանձնախումբ, որը իր գործունեությունը ծավալել է նաև Եվրոպայում, Մերձավոր Արևելքում և Լատինական Ամերիկայում:
- 5) Լիտվայի, Սլովակիայի ճանաչումից հետո սկսվել է մի փուլ, երբ Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչում են այնպիսի երկրներ, որտեղ հայ համայնքը գրեթե բացակայում է:
- 6) Եվրամիությունը Թուրքիայի՝ ԵՄ-ին անդամակցելու նախապայմանների մեջ ընդգրկել է Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը:

47. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1920 թ. հունվար ամսին.

- 1) Փարիզի Խաղաղության խորհրդաժողովի սկիզբը
- 2) Հայաստանի բոլշևիկների կոնֆերանսի որոշումը՝ նպաստավոր պայմանների դեպքում ապստամբելու և իշխանությունը գրավելու մասին
- 3) Հայաստանի Հանրապետության փաստացի (դե ֆակտո) ճանաչումը ԱՄՆ-ի կողմից
- 4) քեմալականների կողմից Այնթապի պաշարումը
- 5) քեմալականների ներխուժումը հայաբնակ Մարաշ
- 6) Փարիզում Անտանտի հինգ տերությունների ղեկավարների նիստում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության փաստացի ճանաչումը

48. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1920 թ. ապրիլ ամսին.

- 1) Հայաստանի առաջին հանրապետության զինանշանի մասին օրենքի հաստատումը
- 2) քեմալական զորքերի կողմից Այնթապի պաշարման սկիզբը
- 3) հայ ազգային-քաղաքական ուժերի կողմից Կիլիկիան Ֆրանսիայի հովանավորության ներքո ինքնավար հանրապետություն հռչակելը
- 4) Արցախահայության 9-րդ համագումարի կողմից Լեռնային Ղարաբաղը Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի մաս հռչակելը
- 5) Լ. Շանթի գլխավորած ՀՀ պատվիրակության մեկնումը Մոսկվա
- 6) Հայաստանի Հանրապետության փաստացի (դե ֆակտո) ճանաչումը ԱՄՆ-ի կողմից

49. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1920 թ. սեպտեմբեր ամսին.

- 1) հայ ազգային-քաղաքական ուժերի կողմից Կիլիկիան Ֆրանսիայի հովանավորության ներքո ինքնավար հանրապետություն հռչակելը
- 2) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարը
- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետության զինանշանի մասին օրենքի հաստատումը
- 4) թուրք-հայկական պատերազմի սկիզբը
- 5) Կարսի գրավումը թուրքական զորքի կողմից
- 6) «Աշոտ Երկաթ» ռազմանավի գործարկումը Սևանա լճում

50. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1989 թվականին.

- 1) Հայոց համազգային շարժման առաջին համագումարի հրավիրումը
- 2) ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավորների առաջին համագումարի հրավիրումը Մոսկվայում
- 3) ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար Կարեն Դեմիրճյանի ազատումը պաշտոնից
- 4) ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահության նիստում «Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ Հայկական ԽՍՀ և Ադրբեջանական ԽՍՀ Գերագույն խորհուրդների որոշումների մասին» հարցի քննարկումը և Հենրիխ Պողոսյանի հայտարարությունը
- 5) «Օղակ» ռազմական գործողության իրականացումը Գետաշենում և Մարտունաշենում
- 6) Լեռնային Ղարաբաղի ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարը և Ազգային խորհրդի ստեղծումը

51. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1932 թվականին.

- 1) Հայաստանի խորհրդային կերպարվեստագետների միության ստեղծումը
- 2) պետական ֆիլիարմոնիայի կազմակերպումը
- 3) ռուսական դրամատիկական թատրոնի հիմնադրումը
- 4) Հայաստանի գրողների միության ստեղծումը
- 5) Երևանի պետական կոնսերվատորիայի հիմնադրումը
- 6) ճարտարապետների միության ստեղծումը

52. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1935 թվականին.

- 1) գեղարվեստի դպրոցի հիմնումը Երևանում
- 2) պատանի հանդիսատեսի թատրոնի բացումը Երևանում
- 3) «Պեպո» հայկական կինոնկարի էկրան բարձրանալը
- 4) Հայաստանի գրողների միության ստեղծումը
- 5) Հայաստանի կերպարվեստի թանգարանի հիմնումը
- 6) ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հայկական մասնաճյուղի՝ Արմֆանի բացումը

53. Թվարկված իրադարձությունները տեղի են ունեցել 1938 թվականին.

- 1) ռուսական դրամատիկական թատրոնի հիմնադրումը
- 2) հայկական ժողովրդական երգի ու պարի պետական անսամբլի ստեղծումը
- 3) օպերայի և բալետի պետական թատրոնի բացումը
- 4) Հայաստանի կերպարվեստի թանգարանի հիմնումը
- 5) Հովսեփ Օրբելու՝ ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի հայկական մասնաճյուղի նախագահ նշանակվելը
- 6) պետական ֆիլիարմոնիայի կազմակերպումը

54. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Խորհրդային Հայաստանում ստալինյան բռնությունների ալիքը գագաթնակետին է հասել 1936 թվականին:

- 2) Խորհրդային Հայաստանում ամենազանգվածային հասարակական կազմակերպություններից էին երիտասարդական միությունները, որոնց գործունեությունը կենտրոնացնելու համար ստեղծվեց ՀԱՄԽ-ն:
- 3) Խորհրդային երկրում արդյունաբերացման գործընթացն սկսվել է այն ժամանակ, երբ ԽՍՀՄ ղեկավարությունը հայտարարեց նէպից հրաժարվելու մասին:
- 4) ԽՍՀՄ արագ արդյունաբերացման համար անհրաժեշտ միջոցները հայթայթվեցին երկրի ներսում, մասնավորապես՝ չափազանց ծանր հարկեր դրվեցին մտավորականության վրա:
- 5) Ստալինի «Մեծ բեկման տարին» հոդվածը հրապարակվեց համատարած կոլեկտիվացման գործընթացն սկսվելուց հետո:
- 6) Խորհրդային երկրի գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումը ապահովեց տնտեսական վերելք և խթանեց գյուղացու աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումը:

55. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Ի տարբերություն Արևմուտքի զարգացած երկրների՝ Խորհրդային Միության արդյունաբերացումն սկսվել է ծանր արդյունաբերությունից:
- 2) ԽՍՀՄ-ում հնգամյակներով կենտրոնացված պլանավորումը սկսել է կիրառվել 1920-ական թթ. վերջերից:
- 3) Արդյունաբերացման նպատակը ԽՍՀՄ-ը սնունդ և հումք արտադրող երկրից դրանք ներմուծող երկրի վերածելն էր:
- 4) Հայոց եկեղեցու դեմ պայքարն ավելի սաստկացավ նէպի տարիներին. հոգևորականությունը դիտվեց որպես հակախորհրդային և հակահեղափոխական տարր:
- 5) Երևանի կոմերիտական կազմակերպության շարքերում գոյություն ուներ տրոցկիստական երկու խումբ, որոնք իրենց անվանում էին «Երեքի խմբակը» և «Ուղղափառ մարքսիստներ»:
- 6) Ինքնավերացման համագումարից հետո Խորհրդային Հայաստանում մի որոշ ժամանակ պահպանվել են ՀՅԴ ընդհատակյա կառույցները:

56. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հետպատերազմյան շրջանում ՀԽՍՀ գիտությունների ակադեմիան դարձավ երկրի գիտական առաջատար կենտրոններից մեկը:
- 2) «Երեքի» խմբակը հրատարակեց իր հռչակագիրը, որով պահանջվում էր նախահեղափոխական գրական ժառանգությունն ամբողջությամբ մերժել:
- 3) 1950–1970-ական թթ. հայկական գեղանկարչության ամենաբնորոշ գծերն էին ավանդական ժանրերի միաձուլումը, մարդկանց և բնապատկերի համադրումը:
- 4) Հայկական արվեստի վերելքը 1950-ական թթ. պայմանավորված է նաև 1945 թ. Երևանի գեղարվեստական ինստիտուտի հիմնադրումով:
- 5) Հայաստանում 1950-ական թթ. կեսերից մեծ զարգացում են ապրել մաթեմատիկայի գծով տարվող հետազոտական աշխատանքները. այդ ասպարեզում առաջին հաջողությունները կապված էին ակադեմիկոսներ Արտաշես Շահինյանի, Մխիթար Զրբաշյանի և Սերգեյ Մերգելյանի անունների հետ:

- 6) Անկախության վերականգնումից հետո ՀՀ-ում ստեղծվել են ազատ ստեղծագործելու հնարավորություններ, բայց սոցիալ-տնտեսական դժվարին դրությունը բացասական ազդեցություն է ունեցել հոգևոր կյանքի վրա:

57. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Արմֆանի առաջին նախագահին էր նշանավոր արևելագետ, ակադեմիկոս Հովսեփ Օրբելին:
- 2) «Երեքի» խմբակի մեջ էին մտնում Ե. Չարենցը, Գ. Աբովը և Ա. Բակունցը:
- 3) Արմֆանի կազմում 1941 թ. գործում էին 21 գիտահետազոտական հիմնարկներ՝ 150 աշխատողներով:
- 4) Խորհրդային Հայաստանի առաջին ռուսական դրամատիկական թատրոնը բացվել է Գաբրիել Սունդուկյանի «Պեպո» պիեսի բեմադրությամբ:
- 5) Ա. Խարազյանի ղեկավարությամբ բացվել է Լենինականի պետական թատրոնը:
- 6) 1921 թ. ղեկտեմբերին ստեղծված երաժշտական ստուդիայի հիման վրա երկու տարի անց բացվել է պետական կոնսերվատորիան:

58. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հայաստանի մշակույթը խորհրդային իշխանության առաջին երկու տասնամյակներին հասավ լուրջ հաջողությունների. դրանք ավելին կլինեին, եթե 1930-ական թթ. խորհրդային երկրում չմոլեզներին լենինյան քաղաքական բռնաճնշումները:
- 2) Գիտության և արվեստի ինստիտուտը գործում էր ակադեմիական սկզբունքներով, նրա մեջ մտնում էին երեք տարով ընտրված իսկական և թղթակից անդամներ:
- 3) Հետպատերազմյան տարիներին Խորհրդային Հայաստանում հնագիտության զարգացման գործում մեծ ներդրում է ունեցել Կարո Ղաֆադարյանը:
- 4) Հետպատերազմյան շրջանի հայ երաժշտարվեստում խոշոր ավանդ են ներդրել Արամ Խաչատրյանը, Առնո Բաբաջանյանը, Գրիգոր Եղիազարյանը, Ալեքսանդր Հարությունյանը, Ավետ Տերտերյանը և ուրիշներ:
- 5) Արմենակ Մնջոյանի գլխավորած նուրբ օրգանական քիմիայի ինստիտուտը մեծ հաջողություններ է ունեցել դեղանյութերի ստեղծման, կենսաբանական ակտիվ միացությունների սինթեզման ասպարեզում:
- 6) 1950-ական թթ. կեսերից Հայաստանում մեծ զարգացում ապրած մաթեմատիկայի ասպարեզում առաջին հաջողությունները կապված են ակադեմիկոսներ Արտաշես Շահինյանի, Տիգրան Զրբաշյանի և Սերգեյ Մերկուրովի անունների հետ:

59. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում հայկական կանոնավոր զորքի ստեղծման գործում մեծ աշխատանք է կատարել Հայ զինվորական միությունը:
- 2) Խորհրդային Ռուսաստանի կառավարության ընդունած «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակն իրական ազատություն տվեց Արևմտյան Հայաստանին:
- 3) Խորհրդային Ռուսաստանի բոլշևիկյան ղեկավարության քաղաքականության արդյունքում Արևելյան Հայաստանի տարածքների զգալի մասը նույնպես դուրս մնաց Խորհրդային Հայաստանի սահմաններից:

- 4) Անդրկովկասի Ժողովրդավարական Դաշնային Հանրապետության կառավարությունը գլխավորել է Ա. Չխենկելին:
- 5) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի կողմից կազմավորվել էր «Քարոզչության և գործողության խորհուրդ»:
- 6) Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին եղել են վեց հայկական ազգային դիվիզիաներ:

60. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) ՀՀ նախկին վարչապետ Հ. Քաջազունին Պոտոսդամի կոնֆերանսի նախօրեին դիմել էր Ստալինին, Թրումանին, Չերչիլին և խնդրել լուծելու հայ ժողովրդին հուզող՝ հայկական տարածքների վերադարձի հարցը:
- 2) Արսեն Շահմազյանի ղեկավարությամբ ստեղծվել էր Զանգեզուրի գյուղացիության ժամանակավոր խորհուրդ՝ երկրամասը կառավարելու նպատակով:
- 3) ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնը հայ-ադրբեջանական և հայ-վրացական սահմանների վերաբերյալ իր իրավարար վճիռը հայտնեց 1920 թ. նոյեմբերի 22-ին:
- 4) Արևմտահայերի երկրորդ համագումարն ընտրեց «Մեկ ազգ, մեկ հայրենիք» կարգախոսով առաջնորդվող, օրենսդրական իրավասություններ ունեցող Արևմտահայ ազգային ժողով:
- 5) Տաթևում կայացած համազանգեզուրյան երկրորդ համագումարը Լեռնահայաստանը վերանվանեց Հայաստանի Հանրապետություն:
- 6) ԽՍՀՄ-ը Գերմանիայի դեմ պատերազմում մնաց միայնակ՝ առանց դաշնակիցների:

61. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Խորհրդային Ռուսաստանի համար Արևմտյան Հայաստանի խնդրի լուծումը ածանցյալ էր սոցիալիստական հեղափոխության և Երկրորդ աշխարհամարտը արդարացի հաշտությամբ ավարտելու ուտոպիական ծրագրին:
- 2) Ռազմական կոմունիզմի քաղաքականության, քաղաքական բռնությունների և արքայի գործադրումը Խորհրդային Հայաստանում հանգեցրին Մայիսյան ապստամբության:
- 3) Ռուսաստանի կողմից Օսմանյան կայսրությունից նվաճված տարածքի հայկական մասը առաջին անգամ «Թուրքահայաստան» է կոչվել ժամանակավոր կառավարության որոշմամբ:
- 4) ՀՄԽՀ կենտրոնական գործադիր կոմիտեն երկրի բարձրագույն օրենսդիր իշխանություն էր, որը գործում էր ՀՄԽՀ խորհուրդների համագումարների միջև ընկած ժամանակաշրջանում:
- 5) ԱՄԴՍՀ-ն ստեղծվել է Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարում:
- 6) Ղարաքիլիսայի մայիսյան հերոսամարտի մասնակից Նիկոլայ Ղորղանյանը գնդակահարվել է բուլշևիկների կողմից Փետրվարյան ապստամբության ավարտից հետո:

62. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Տաթևում կայացած համազանգեզուրյան առաջին համագումարը Սյունիքը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր՝ «Լեռնահայաստան» անունով:
- 2) Արցախահայության 9-րդ համագումարը երկրամասը հռչակել է Հայաստանի Հանրապետության անբաժան մասը:
- 3) «Փարոս» թերթը գաղտնի կերպով հրատարակվել է Ազգային միացյալ կուսակցության կողմից:
- 4) Ամերիկայի Հայկական ազգային խորհուրդը դիմել է երեք տերությունների ղեկավարներին՝ Հայկական հարցը Պոտսդամի կոնֆերանսի օրակարգում ընդգրկելու համար:
- 5) ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի այլընտրանքային առաջին ընտրություններում ընտրողների ձայները համարյա հավասարապես էին բաժանվել Հայկոմկուսի և ՀՀԾ-ի թեկնածուների միջև:
- 6) ՀԽՍՀ-ն վերանվանվել է Հայաստանի Հանրապետություն՝ անկախության հանրաքվեով:

63. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Հետխորհրդային շրջանի ՀՀ Գերագույն խորհրդում ամենամեծ խմբակցությունն ուներ ՀՀԾ-ն:
- 2) Մինչև ՀՀ անկախության հռչակումը երկրում արդեն ներդրվել էր բազմակուսակցական համակարգ:
- 3) Հայաստանի Գերագույն խորհրդի սահմանադրական հանձնաժողովը, որ ստեղծվել էր 1991 թ. նոյեմբերի 15-ին, զբաղվում էր նոր Սահմանադրության նախագծի մշակմամբ:
- 4) Անկախության հանրաքվեի անցկացումից երկու օր անց ՀՀ Գերագույն խորհուրդը Հայաստանը հռչակեց անկախ պետություն:
- 5) ՀՀ Ազգային ժողովում մեծամասնություն կազմող չորս կուսակցությունները՝ ՀՀԿ-ն, ԲՀԿ-ն, ՀՅԴ-ն ու ՕԵԿ-ը, 2008 թ. մարտի 21-ին ստորագրել են քաղաքական կոալիցիայի համաձայնագիր:
- 6) ՀՀ նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանն իր կառավարման երկրորդ ժամկետի ավարտից շուտ հրաժարական տվեց, որից հետո ՀՀ նախագահ է ընտրվել Ս. Սարգսյանը:

64. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Դաշնակցությունը ԱՄՆ-ում ստեղծել է Հայոց ազգային բյուրո կամ Հայ դատի հանձնախումբ, որը իր գործունեությունը ծավալել է նաև Եվրոպայում, Մերձավոր Արևելքում և Լատինական Ամերիկայում:
- 2) Հայաստանի երրորդ հանրապետության արտաքին քաղաքականության գլխավոր ուղղություններից է Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը:
- 3) Եվրամիությունը Թուրքիայի՝ ՄԱԿ-ին անդամակցելու նախապայմանների մեջ ընդգրկել է Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը:

- 4) Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչած և դատապարտած պետությունների թիվն անցել է երկու տասնյակը:
- 5) Լատվիայի, Սլովենիայի ճանաչումից հետո սկսվել է մի փուլ, երբ Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչում են այնպիսի երկրներ, որտեղ հայ համայնքը գրեթե բացակայում է:
- 6) Թուրքիան դեռ չի բացել ՀՀ-ի հետ պետական սահմանը, որը փակել է 1993 թ. ապրիլին:

ZANNGAK

**ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ
ՄԱՍ Ա
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ**

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	5	2	9	3	13	3	17	2		
2	1	6	2	10	3	14	4	18	3		
3	4	7	3	11	3	15	4	19	2		
4	2	8	1	12	4	16	4	20	2		

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐ									
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	7	1	13	1	19	3	25	1
2	3	8	3	14	2	20	1	26	1
3	3	9	2	15	2	21	3	27	2
4	2	10	2	16	4	22	2	28	3
5	2	11	3	17	2	23	4	29	4
6	1	12	4	18	3	24	4	30	4

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴՐՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	2	2								

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐԽՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	1,2,5	6	3	11	2	16	2,5	21	4	26	3,6
2	3,4,7	7	3	12	4,5	17	3,5,7	22	1	27	1,6
3	1,4,7	8	4	13	2,5	18	1,2	23	3	28	4
4	1	9	2	14	2,4	19	1,4,5	24	2	29	3
5	1	10	3	15	1,5	20	1,3,5	25	2,5,7	30	2

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	1,5	6	1,3	11	2,3	16	1,3,6	21	1,2	26	2
2	1,6,7	7	1,4	12	4,5	17	1,2	22	1,4,5	27	4
3	4	8	1,4	13	1,6,7	18	2,4,5	23	2,3	28	1,6
4	4	9	1,5	14	1,4	19	2,3,6	24	2,4	29	1,2,3
5	1	10	2,4	15	1	20	1,4,5	25	2,6	30	4,6,7
										31	1,5,7
										32	5,6,7

**6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ
ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**

**6-I. Ընտրովի և կարճ (ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ)
պատասխանով առաջադրանքներ**

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	1	8	3	15	4	22	3	29	2	36	4,6
2	3	9	3	16	2	23	2	30	4		
3	4	10	2	17	3	24	4	31	4		
4	2	11	4	18	2	25	2	32	3		
5	1	12	3	19	3	26	1	33	5,7		
6	1	13	1	20	4	27	2	34	3,4		
7	2	14	3	21	1	28	5	35	5,6		

6-II. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

Հարց	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ն Ն	3	2	3	3	2	1	3	3	5	1
	5	5	4	2	1	3	1	5	3	5
	1	4	1	4	5	5	5	4	1	2
	2	3	2	5	3	2	4	1	4	3
	4	1	5	1	4	4	2	2	2	4

Հարց	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ն Ն	1	2	5	1	3	1	3	2	1	5
	3	3	4	3	1	2	4	3	3	1
	2	4	1	4	5	4	5	5	4	4
	4	1	3	2	2	3	1	1	5	3
	5	5	2	5	4	5	2	4	2	2

Հարց	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ն Ն	6	5	2	5	6	2	3	3	6	6
	5	2	5	2	1	3	2	2	3	5
	1	6	3	1	3	5	5	1	4	1
	3	3	6	3	5	1	1	6	5	3
	2	4	1	6	2	4	4	5	2	2
	4	1	4	4	4	4	6	6	4	1

Հարց	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն	2	3	2	6	2	5	6	3	1	5	5	5	3	3	3
	6	5	3	3	4	3	3	1	5	1	2	2	4	1	4
	4	2	5	4	1	4	2	6	6	2	4	3	6	6	5
	3	4	6	5	6	6	4	5	3	4	1	6	2	4	1
	5	1	4	2	3	2	5	4	2	6	6	1	5	2	2
	1	6	1	1	5	1	1	2	4	3	3	4	1	5	6

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻԱՆԵՑՈՒՄ

7-I. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	2	6	1	11	4	16	4	21	2		
2	2	7	4	12	2	17	2	22	2		
3	4	8	1	13	1	18	4				
4	2	9	1	14	4	19	2				
5	4	10	2	15	4	20	4				

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Հ/Պատ.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ա	3	5	6	3	1	6	5	5	5
բ	6	4	5	5	3	2	6	1	4
գ	1	2	4	6	4	1	2	6	2
դ	5	3	1	2	2	3	4	3	6
ե	2	1	3	1	5	4	3	2	3

Հ/Պատ.	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ա	5	5	4	4	4	5	2	3	2	6	6
բ	3	6	5	6	6	3	5	6	1	1	1
գ	2	2	2	1	1	1	3	5	6	4	5
դ	6	3	6	2	3	6	6	1	5	2	3
ե	1	1	1	5	2	2	4	4	4	5	2

Հ/Պատ.	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
ա	7	6	7	4	5	4	6	3	7	7	7
բ	3	7	3	5	3	2	5	5	3	6	5
գ	5	4	6	7	7	1	4	6	5	1	1
դ	6	5	1	2	2	6	1	7	6	2	3
ե	2	1	2	1	4	5	7	1	2	4	4
զ	1	2	4	3	1	3	2	4	1	5	6

Հ/Պատ.	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
ա	6	6	2	5	5	4	6	4	4	3	2
բ	4	1	5	6	4	2	7	3	3	6	7
գ	2	2	7	2	6	1	4	7	7	5	5
դ	7	7	3	7	2	3	5	2	2	7	3
ե	1	5	6	3	3	7	1	5	5	1	6
զ	5	3	1	1	1	6	2	1	1	2	1

Հ/Պատ.	43	44	45	46	47						
ա	2	5	4	1	6						
բ	6	3	7	7	1						
գ	1	1	6	4	4						
դ	3	7	2	5	7						
ե	4	2	3	2	5						
զ	7	6	1	3	2						

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՏՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊԵՐՊԵՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-I. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	2	5	2,3,4	9	2,5	13	2	17	4	21	2
2	3	6	1	10	1,5,8	14	1,5,7	18	3	22	2,4,6
3	4	7	2,4	11	3,5	15	3,4,6	19	2,4		
4	2	8	3,7,8	12	2,5,7	16	2,3,5	20	2,6,7		

8-II. Պնդումների փունջ

h.	1	2	3	4	5	6
1.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
2.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է
3.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
4.	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
5.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
6.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
7.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
8.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
9.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
10.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
11.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
12.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
13.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
14.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
15.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
16.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
17.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
18.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
19.	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
20.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
21.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
22.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
23.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
24.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
25.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
26.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է
27.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
28.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
29.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
30.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
31.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է

32.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
33.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է
34.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
35.	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
36.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
37.	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
38.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
39.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
40.	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
41.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
42.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
43.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
44.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
45.	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
46.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
47.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
48.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
49.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
50.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
51.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
52.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է
53.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
54.	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է
55.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
56.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է
57.	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է
58.	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է
59.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
60.	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է

ՄԱՍ Բ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒՄ

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	1	5	1	9	1	13	4	17	1	21	2
2	4	6	3	10	3	14	2	18	2	22	1
3	2	7	1	11	2	15	3	19	1	23	4
4	2	8	4	12	4	16	4	20	3		

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵԿՈՒՅԹՆԵՐ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	2	8	2	15	3	22	4	29	3	36	3
2	2	9	3	16	2	23	2	30	3	37	2
3	1	10	1	17	1	24	3	31	2	38	3
4	2	11	1	18	3	25	2	32	2	39	1
5	3	12	4	19	4	26	3	33	1		
6	2	13	1	20	2	27	3	34	3		
7	1	14	1	21	1	28	1	35	2		

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴՐՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	2	4	3	1						

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	12	4	23	2	34	1,3	45	1,2,4	56	4
2	1	13	2	24	4	35	3,5	46	2,5,8	57	3
3	1	14	2	25	1	36	2,4	47	4,6,7	58	1
4	4	15	4	26	2,5	37	2,3	48	1,3,4	59	4
5	3	16	3	27	2,3	38	2,3	49	2,3,5	60	1,2,6
6	3	17	1	28	1,4	39	4,5	50	3,4,8	61	2,5,6
7	1	18	4	29	2,4	40	4,5	51	2,5	62	3,4,5
8	3	19	4	30	1,3	41	2,5,7	52	1,3,6	63	2
9	1	20	3,4	31	1	42	1,4,6	53	1,2,6	64	3
10	3	21	1	32	2	43	1,4,6	54	1,5,8		
11	3	22	3	33	2,5	44	3	55	1,3,5		

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	9	1	17	2,3	25	1	33	1,4,5	41	3
2	2	10	3	18	4	26	1	34	2,3	42	1,4,7
3	3	11	2	19	2,5	27	2	35	3	43	1,2
4	3,5,8	12	1,4,5	20	4	28	1	36	4	44	2
5	2,4	13	4	21	3	29	2	37	2	45	2,3,5
6	2	14	2,3,6	22	1	30	1,5	38	2	46	4
7	1	15	4	23	2	31	1,4	39	1,3,7	47	3,6,8
8	4	16	4	24	1	32	1,2	40	2		

6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

6-I. Ընտրովի և կարճ (Ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ) պատասխանով առաջադրանքներ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	4	1	7	1	10	5,7	13	4,7		
2	1	5	3	8	2	11	3,6	14	3,6		
3	5	6	3	9	1	12	4,5				

6-II. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

Հարց	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Պ Ա Տ Մ Կ Ա Ն Ն Ե Ր Մ Ի Ն Ն Ե Ր	2	3	2	3	3	3	4	1	2	4
	3	4	1	2	4	2	3	3	3	1
	1	5	5	1	1	4	5	5	5	5
	5	1	4	4	5	1	1	2	1	3
	4	2	3	5	2	5	2	4	4	2

Հարց	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Պ Ս Ս Ս Խ Խ Լ	2	3	1	4	4	5	3	5	1	5
	3	5	4	1	1	3	2	2	2	1
	5	2	3	5	2	1	5	4	5	2
	4	4	5	3	3	2	1	3	3	3
	1	1	2	2	5	4	4	1	4	4

Հարց	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Պ Ս Ս Ս Խ Խ Լ	5	4	6	5	5	3	3	3	2	6
	6	5	1	3	2	6	5	5	3	3
	4	2	2	2	6	2	6	1	4	1
	2	1	4	1	4	5	2	6	1	5
	3	3	5	6	1	1	1	4	5	4
	1	6	3	4	3	4	4	2	6	2

Հարց	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Պ Ս Ս Ս Խ Խ Լ	1	6	2	1	2	2	6	5	5	6
	3	4	1	5	6	6	4	6	6	2
	2	3	3	3	1	3	2	3	2	4
	4	1	6	4	4	5	5	1	3	1
	5	5	5	6	3	1	3	4	4	3
	6	2	4	2	5	4	1	2	1	5

Հարց	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Պ Ս Ս Ս Խ Խ Լ	2	5	4	5	5	6	2	2	3	6
	5	4	6	3	3	5	6	4	1	5
	1	2	3	2	1	2	4	5	5	2
	3	1	5	6	2	1	5	6	4	1
	6	3	2	4	6	4	3	3	2	4
	4	6	1	1	4	3	1	1	6	3

Հարց	51	52	53	54	55
Պ Ս Ս Ս Խ Խ Լ	6	2	2	5	2
	5	5	6	3	4
	3	6	4	4	3
	2	3	3	1	6
	1	1	5	6	1
	4	4	1	2	5

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻԱՆԵՑՈՒՄ

7-I. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	1	6	4	11	4	16	4	21	4		
2	1	7	4	12	2	17	4	22	4		
3	1	8	4	13	2	18	4	23	2		
4	4	9	1	14	2	19	4				
5	2	10	4	15	4	20	4				

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Հ/Պատ.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ա	6	4	3	4	4	1	4	1	3	5	6	6	4
բ	5	6	5	6	1	3	5	4	6	6	4	5	5
գ	1	1	6	1	6	4	1	2	5	2	3	4	1
դ	2	2	2	5	3	2	2	3	1	4	2	2	2
ե	3	5	4	2	5	6	6	6	2	1	1	1	6

Հ/Պատ	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
ա	3	6	4	6	4	4	2	3	4	5	3	4
բ	2	1	3	4	6	2	5	1	6	6	5	6
գ	4	5	1	5	5	6	6	2	5	4	6	2
դ	1	2	2	1	3	1	3	6	3	2	1	1
ե	6	3	6	2	2	3	1	5	2	1	2	3

Հ/Պատ	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
ա	4	7	4	6	5	4	2	1	7	6	5
բ	5	3	2	5	7	1	5	3	6	7	6
գ	1	6	1	7	2	7	7	4	4	1	7
դ	2	1	3	2	4	2	1	5	3	2	2
ե	3	2	7	3	3	5	3	6	1	3	1
զ	7	4	6	1	1	3	4	7	5	4	3

Հ/Պատ	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
ա	5	4	2	6	2	4	4	3	3	7	3
բ	4	5	4	3	5	5	2	7	5	6	5
գ	2	7	6	1	1	6	1	5	1	4	4
դ	3	1	1	7	6	7	3	1	7	3	6
ե	7	2	7	2	7	3	7	2	4	2	7
զ	1	3	3	5	3	1	6	4	2	5	2

Հ/Պատ	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
ա	2	4	6	6	7	3	6	5	3	6	6	5
բ	4	7	5	7	4	6	5	6	6	4	5	6
գ	6	1	4	2	1	4	4	7	4	7	1	1
դ	1	6	7	1	2	7	2	1	2	2	3	2
ե	7	2	2	3	5	1	7	4	5	5	7	3
զ	5	5	1	4	3	2	3	3	1	3	4	7

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՏՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊՆԴՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-I. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	4	1,4	7	3	10	2,4	13	5,6,7		
2	1	5	2,5	8	1,4	11	2,4				
3	3	6	4,5,7	9	3	12	3,4				

8-II. Պնդումների փունջ

h.	1	2	3	4	5	6
1.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
2.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
3.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
4.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
5.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
6.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
7.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
8.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
9.	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է
10.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
11.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
12.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է
13.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
14.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
15.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
16.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է
17.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
18.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է
19.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
20.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
21.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
22.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
23.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
24.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
25.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
26.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
27.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
28.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
29.	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
30.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
31.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
32.	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
33.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է
34.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է
35.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է
36.	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է
37.	Սխալ է	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
38.	Սխալ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Սխալ է
39.	Սխալ է	Ճիշտ է	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
40.	Սխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է

**ՄԱՍ Գ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՈՒՄ**

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	4	4	7	3	10	1	13	2	16	1
2	4	5	1	8	1	11	4	14	1	17	1
3	2	6	3	9	3	12	2	15	2		

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	5	2	9	2	13	2	17	4	21	4
2	3	6	3	10	2	14	4	18	2	22	2
3	3	7	3	11	1	15	1	19	4	23	3
4	2	8	2	12	3	16	2	20	4	24	2

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴՐՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	3	1	5	1						
2	1	4	3								

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	2	10	2	19	2	28	2,3	37	4,5,7	46	4
2	1	11	1	20	3	29	4	38	1,3,7	47	2
3	1,3	12	2	21	3	30	1,5	39	1,3,4	48	4
4	4	13	3	22	4	31	2	40	1,4,5	49	2
5	2	14	4	23	2	32	3,5	41	1,3,5	50	4
6	2	15	3	24	3	33	1,3	42	4,5		
7	1	16	1	25	2	34	1,3,6	43	1,5,7		
8	2	17	4	26	1,4	35	2,5,8	44	4		
9	1	18	3	27	2,3	36	2,3,6	45	1		

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	4	8	1,3	15	3	22	1,3	29	3,5	36	4,5
2	1,4	9	3	16	1	23	1,3	30	3,6	37	2,3,7
3	3	10	4	17	1,3	24	1,3	31	3,5,7	38	5,6,7
4	3	11	2	18	1,5	25	2,4	32	1,2,4	39	2,3,5
5	1,4	12	4	19	2	26	1,4	33	2,4,6	40	3,4,6
6	2	13	4	20	1,5	27	3,4	34	2		
7	1,4	14	4	21	2	28	1,2,3	35	2		

6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

6-I. Ընտրովի և կարճ (ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ) պատասխանով առաջադրանքներ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	3	4	5	5,8	7	5,9	9	5,6		
2	2	4	2	6	4,7	8	4,8				

6-II. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

Հարց	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ՊԱՏՄԱԿԱՆ	5	1	1	3	1	4	3	5	1	3
	1	3	3	2	4	3	5	3	3	4
	4	5	2	1	2	5	4	1	5	5
	2	2	4	4	5	2	1	4	2	1
	3	4	5	5	3	1	2	2	4	2

Հարց	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ՊԱՏՄԱԿԱՆ	4	4	3	2	5	5	1	2	3	4
	5	3	1	1	4	4	5	3	1	1
	3	2	5	3	1	2	2	4	4	2
	2	5	4	5	3	1	3	1	5	5
	1	1	2	4	2	3	4	5	2	3

Հարց	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
ՊԱՏՄԱԿԱՆ	3	3	3	2	4	1	5	3	3	3
	1	6	2	5	2	5	4	6	6	5
	4	1	5	1	1	3	1	2	2	6
	5	2	6	4	6	6	6	1	5	2
	2	5	4	3	3	2	2	4	1	1
	6	4	1	6	5	4	3	5	4	4

Հարց	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
ՊԱՏՄԱԿԱՆ	4	3	2	4	2	4	2	1	1	3
	6	1	5	3	4	3	1	4	5	6
	3	2	4	6	1	1	4	2	3	1
	2	4	3	2	5	2	3	5	2	4
	1	5	1	1	3	5	6	3	6	5
	5	6	6	5	6	6	5	6	4	2

Հարց	41	42	43	44
Պ	4	5	1	6
Ա	3	3	6	2
Տ	5	6	5	1
Ս	6	4	4	5
Խ	2	1	3	4
Ա	1	2	2	3
Ն				

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻՆԱՆԵՑՈՒՄ

7-I. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	7	1	13	4	19	4	25	2		
2	2	8	2	14	3	20	4	26	4		
3	4	9	3	15	1	21	4	27	4		
4	2	10	1	16	4	22	2	28	4		
5	2	11	4	17	2	23	1	29	2		
6	4	12	1	18	2	24	4	30	4		

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Հ/Պատ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ա	1	4	2	3	5	4	4	5	6
բ	4	3	5	1	6	5	6	6	3
գ	5	1	6	6	4	6	1	2	5
դ	3	5	1	2	2	1	2	1	2
ե	6	2	4	5	3	2	5	3	1

Հ/Պատ	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ա	4	5	4	3	5	6	2	5	2	6
բ	6	6	1	2	3	3	4	1	4	4
գ	2	1	5	5	6	1	1	4	5	1
դ	3	3	6	1	2	2	6	6	3	5
ե	1	4	2	4	1	4	5	2	6	2

Հ/Պատ	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
ա	3	7	4	2	3	2	3	1	4	7	5
բ	4	4	6	7	6	4	6	6	2	4	1
գ	7	2	2	6	1	3	1	2	3	1	7
դ	5	5	7	1	2	6	5	7	5	6	3
ե	1	3	5	4	7	1	2	5	1	2	6
զ	6	1	3	3	5	7	4	3	7	5	2

Հ/Պատ	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
ա	4	6	4	4	1	5	5	3	1	5
բ	5	7	3	1	3	7	1	7	4	1
գ	1	5	2	7	5	2	4	6	7	6
դ	6	3	1	6	7	1	7	2	2	4
ե	3	2	6	5	4	6	2	5	3	7
զ	2	4	7	2	2	3	6	1	6	2

Հ/Պատ	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
ա	3	5	2	5	7	6	2	1	6	5
բ	4	7	4	6	5	4	5	4	5	3
գ	1	2	1	1	1	7	6	2	4	4
դ	2	1	7	3	6	1	7	6	1	1
ե	5	3	3	7	3	2	3	5	3	7
զ	7	4	6	2	4	3	1	7	2	6

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊՆԴՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-I. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	4	3,5	7	2,3,5	10	2,3,5	13	3,5,7		
2	3	5	1	8	1	11	4	14	5,6,7		
3	1	6	2,3,8	9	4	12	1,2,5				

8-II. Պնդումների փունջ

h.	1	2	3	4	5	6
1.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
2.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
3.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
4.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
5.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
6.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
7.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է
8.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
9.	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
10.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
11.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
12.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
13.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
14.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է
15.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
16.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
17.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
18.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
19.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
20.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
21.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
22.	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է

23.	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է
24.	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է
25.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
26.	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է
27.	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
28.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
29.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է
30.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է
31.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
32.	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է
33.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
34.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է
35.	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
36.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
37.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է
38.	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է
39.	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է
40.	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է
41.	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
42.	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
43.	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է
44.	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է
45.	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
46.	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
47.	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է
48.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
49.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
50.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է
51.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է
52.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է
53.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
54.	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է
55.	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
56.	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է
57.	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է
58.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Ճիշտ է
59.	Մխալ է	Մխալ է	Մխալ է	Ճիշտ է	Մխալ է	Մխալ է

ՄԱՍ Դ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

1. ՏԱՐԵԹՎԵՐ											
հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	6	3	11	2	16	1	21	4		
2	3	7	4	12	4	17	2	22	2		
3	4	8	1	13	1	18	2	23	1		
4	1	9	2	14	2	19	3	24	2		
5	3	10	1	15	3	20	1	25	3		

2. ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	2	4	3	7	3	10	2	13	3	16	2
2	2	5	2	8	3	11	4	14	2	17	3
3	2	6	3	9	3	12	1	15	2		

3. ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՍԿԶԲՆԱԴՐՅՈՒՐՆԵՐԻ ՀԵՏ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	3	4								
2	4	4	2								

4. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԵՐԻՆՆԵՐ ԵՎ ՀԱՍԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	11	2	21	3,4	31	2,5,7	41	2,5,6	51	1
2	1	12	4	22	2,3	32	1,3,6	42	2	52	4
3	3	13	2	23	1,4	33	2,3,5	43	1	53	2
4	3	14	2	24	1,4	34	1,4,5	44	4	54	3
5	3	15	1	25	3,5	35	1,4,7	45	1,2,7	55	4
6	2	16	4,5	26	1,5,7	36	1,3,6	46	2,4,7		
7	2	17	1,3	27	1,3	37	2,5,6	47	2,4,8		
8	4	18	1,3	28	1,5	38	1,3,5	48	2,4,7		
9	3	19	2,5	29	2,4,8	39	4	49	3,5,6		
10	3	20	3,5	30	1,4,7	40	2,3,7	50	1		

5. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	3	9	5,6	17	3,5,7	25	3	33	1,2,3	41	1,4,7
2	2,3,5	10	4	18	1,2	26	4	34	5,6	42	4
3	1,2,4	11	2	19	1	27	4,5	35	1,3	43	3
4	3	12	3	20	1	28	1,3	36	2,3	44	1
5	3,5	13	4	21	2	29	2,4	37	2	45	2
6	1	14	2,5	22	1	30	4	38	1,4	46	2,3
7	1,2,4	15	1,5,7	23	4	31	4	39	4,5,7	47	4
8	2,4	16	5,6	24	1	32	3,4	40	1,4,6	48	4
										49	4,5,7
										50	4

**6. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ
ՀԱՋՈՐԴԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**

**6-I. Ընտրովի և կարճ (ժամանակագրական դասավորության խախտմամբ)
պատասխանով առաջադրանքներ**

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	2	9	4	17	2	25	2	33	4	41	3,7
2	1	10	2	18	1	26	3	34	2	42	3,7
3	3	11	3	19	4	27	4	35	4	43	4,5
4	4	12	4	20	2	28	1	36	3	44	3,5
5	2	13	1	21	4	29	2	37	3	45	5,9
6	3	14	3	22	1	30	2	38	4		
7	4	15	2	23	2	31	1	39	6		
8	3	16	3	24	3	32	3	40	3,7		

6-II. Կարճ (վանդակավոր) պատասխանով առաջադրանքներ

Հարց	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Պ Ա Տ Ս Ս Խ Ա Ն	4	3	2	5	4	2	4	4	4	3
	2	5	5	4	5	5	3	2	2	2
	5	2	4	2	3	3	5	1	3	1
	3	4	1	3	1	4	1	5	1	4
	1	1	3	1	2	1	2	3	5	5

Հարց	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Պ Ա Տ Ս Ս Խ Ա Ն	3	3	4	2	1	1	4	3	2	4
	4	5	2	5	5	5	5	2	1	2
	1	1	5	1	4	3	1	4	5	5
	2	2	1	3	3	2	2	5	4	1
	5	4	3	4	2	4	3	1	3	3

Հարց	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Պ Ա Տ Ս Ս Խ Ա Ն	4	5	3	3	6	2	6	2	1	1
	6	2	5	5	3	6	5	4	6	2
	3	6	2	2	5	4	1	3	3	5
	1	4	6	6	1	1	4	6	4	6
	2	3	4	4	4	5	2	1	2	3
	5	1	1	1	2	3	3	5	5	4

Հարց	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն	6	4	1	3	5	2	6	4	4	4
	1	6	6	5	6	4	3	1	3	6
	4	2	4	1	3	5	5	5	2	1
	2	1	3	2	2	3	2	3	6	2
	3	3	5	4	1	6	1	6	5	5
	5	5	2	6	4	1	4	2	1	3

Հարց	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
Պ Ա Տ Ա Ս Խ Ա Ն	4	4	1	3	3	6	1	1	2	2
	2	6	6	2	5	4	6	3	4	6
	3	1	2	5	6	5	3	6	3	1
	5	3	4	4	4	2	5	5	5	4
	6	5	3	6	2	1	2	2	6	3
	1	2	5	1	1	3	4	4	1	5

7. ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԻՄԱՆԵՑՈՒՄ

7-I. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	1	7	2	13	4	19	4	25	4		
2	4	8	2	14	4	20	4	26	4		
3	2	9	4	15	1	21	1	27	4		
4	4	10	4	16	4	22	4	28	4		
5	4	11	4	17	2	23	4	29	4		
6	4	12	2	18	2	24	4	30	4		

7-II. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Հ/Պատ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ա	4	3	2	1	3	2	4	6	4
բ	3	4	1	4	6	4	5	1	6
գ	2	5	4	2	5	5	1	2	1
դ	6	6	6	3	1	6	2	5	2
ե	1	2	3	6	2	1	6	3	5

Հ/Պատ	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ա	3	3	6	4	6	6	2	3	3	3	5
բ	5	6	3	6	5	4	4	1	6	4	3
գ	4	5	1	1	1	3	6	2	4	1	1
դ	2	1	5	2	2	2	3	5	5	6	6
ե	6	2	2	5	3	1	5	6	1	2	4

Հ/Պատ	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
ա	4	6	6	6	4	7	2	4	2	3	5
բ	6	1	1	7	3	4	4	5	3	5	4
գ	1	2	2	1	7	5	6	7	7	4	6
դ	2	7	3	4	1	6	1	1	1	1	7
ե	5	5	5	2	6	2	7	3	5	7	3
զ	3	3	7	3	2	3	3	2	4	2	1

Հ/Պատ	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
ա	6	6	1	6	2	7	3	2	2	4
բ	3	3	7	1	5	4	6	4	5	6
գ	1	1	4	4	7	3	4	6	7	2
դ	2	7	2	5	6	6	7	1	6	7
ե	5	2	5	2	4	5	1	7	4	1
զ	7	5	6	7	1	2	2	3	1	3

Հ/Պատ	42	43	44	45	46
ա	2	3	3	6	5
բ	7	6	1	4	3
գ	4	1	4	1	1
դ	1	2	2	3	7
ե	3	7	7	2	2
զ	6	5	6	5	4

8. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՓԱՏՏԱՐԿՆԵՐԻ, ՊԵՂՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒՄ ԵՎ ԽՄԲԱՎՈՐՈՒՄ

8-I. Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում

հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.	հարց	պատ.
1	2	5	2	9	2	13	3,5,6	17	2,6,7	21	3,5,6	25	2,3,4
2	1	6	2	10	2	14	3,4,6	18	2,5,6	22	3,4,6		
3	3	7	2,4	11	5,8,9	15	4,5,6	19	5,7,8	23	3,5,7		
4	3	8	4,6	12	2,5,7	16	3,5,6	20	2,4,6	24	3,4,6		

8-II. Պնդումների փունջ

h.	1	2	3	4	5	6
1.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
2.	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
3.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է
4.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
5.	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
6.	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
7.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է	Մխայ է
8.	Մխայ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է
9.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է
10.	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է
11.	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է
12.	Ճիշտ է	Մխայ է	Ճիշտ է	Ճիշտ է	Մխայ է	Մխայ է

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏԱՐԱԿՅՈՒՆ

2015 թ. պետական ավարտական և միասնական
քննությունների թեստային առաջադրանքների շտեմարան

ԳԻՐՔ ԵՐՐՈՐԴ

(Երկրորդ՝ լրամշակված հրատարակություն)

Հրատարակչության տնօրեն՝
Գեղարվեստական խմբագիր՝
Վերստուգող սրբագրիչ՝
Համակարգչային ձևավորումը՝

Է. Սկրտչյան
Ա. Բաղդասարյան
Գ. Կիրակոսյան
Վ. Մուրադյանի

Տպագրությունը՝ օֆսետը: Չափսը՝ 70x100 1/16: Թուղթը՝ օֆսետը:
Ծավալը՝ 27 տպ. մամուլ: Տպաքանակը՝ 1000:

ԶԱՆԳԱԿ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՅՈՒՅՈՒՆ

«ԶԱՆԳԱԿ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՅՈՒՅՈՒՆ

ՀՀ, 0051, Երևան, Կոմիտասի պող. 49/2, հեռ.՝ (+37410) 23 25 28
Հեռապատճեն՝ (+37410) 23 25 95, էլ. փոստ՝ info@zangak.am
Էլ. կայքեր՝ www.zangak.am, www.book.am, www.dasagirq.am